

**Burlei super artem veterem
Porphirii et Aristotelis**

Josephus et Aristoteles
liber de rebus veteribus

Prologus

Preclarissimi viri **S**ualterii **B**urlei anglicae sacre pagine professoris excellentissimi sup arte veterem **P**orphyrū & aristo. expositio siue scriptū feliciter incipit.

Ala de dictis in logica quoddā compendium intendo cōpillare. Videnda sunt primo tria circa logicam in cōmuni: Deinde descendendū est ad scientiam traditam in libro **P**orphyrū. **P**rimo ergo est videndū qualē unitatē habet logica.

Secūdo quid est subiectū in logi

ca. **T**ertio de utilitate logice. **C**irca primū est notādū q̄ per logicā possumus tria intelligere. vel unū cōe ad oēs habitus cōclusionū cōsaram in libris logice. vel unū habitū in singularē unitus cōclusionis ostense in logica. vel unū aggregatū ex omnib⁹ habitibus traditis in libris logice.

Primo modo dico q̄ logica est quid unū s̄m genus. q̄ est quoddā cōe s̄m predicationē oibus habitibus ostis in logica. & logica isto modo accepta nō est vna numero: disti gnendo unū numero contra unū genere & unū sp̄. **S**ecūdo modo accipiendū logicā pro vno habitu singulari unitus conclusionis ostis in logica. sic dico q̄ logica est unū numero. & quedā forma simplex: nō composita ex materia & forma: neq̄ ex diversis formis: sed est habitus unitus conclusionis t̄m. **U**nde logica secūdo modo accepta habet unitatē numeralem simplicem. **T**ertio autē modo accipiendū logicā. sic dico q̄ logica est vna s̄m aggregationē. sic ercitus vel civitas. **U**nde tot sunt habitus particulares traditi in logica quot sunt cōpleta quibus aliquid haberetur per doctrinam traditā in libris logice. & logica isto modo accepta est quoddam aggregatū ex scientijs & opinionibus. q̄a per demonstrationē acquiritur scia. & per auctoritatez. vel syllogismū dialecticū nō acquiritur nisi opinio: vnde ḡa alter alterius & alterius cōclusionis numero est alius & alius habitus numero. & hoc est vex: tam in logica q̄ in alijs scientijs. quod probatur sic. **S**it. a. habitus unitus conclusionis demonstrate in logica. & sit. b. habitus alterius conclusionis demonstrate in logica. tūc arguo sic. **A**liquid stat cū. a. quod non stat cū. b. ergo. a. & b. non sunt idē numero. consequētia patz de se. & ās probatur sic. cū scia unitus cōclusionis stat ignorantia alterius cōclusionis. & non solū ignorantia negationis. sed etiam ignorantia dispositionis que est error: contrarius scie. possum. n. scire vna cōclusiones libri posteriorū: & errare circa aliam cōclusionē eiusdē libri. q̄d satis pz. tunc sic. cū scia ipsius. a. stat ignorantia ipsi⁹. b. sed cū ipso. b. non stat ignorantia ipsius. b. ergo. a. & b. non sunt idē habitus numero. **E**t per idē argumētū potest probari q̄. a. & b. non sunt habitus eiusdē sp̄. quia tūc q̄ quid cōtrariaretur vni contrariaretur alteri. sicut quicquid cōtrariatur vni albedini contrariatur cuilibet albedini. **N**ō q̄ alterius & alterius cōclusionis sit alia & alia scia particularis pz q̄ quando scia unitus cōclusionis vt prioris cōclusionis acquiritur. scia posterioris conclusionis non acquiritur. & cū scia posterioris cōclusionis acquiritur seu inceditur: scia prioris conclusionis deperditur aut remittitur. pluries enim hoc contingit q̄ cū scia posterioris cōclusionis acquiritur: deperditur aut remittitur scia cōclusionis prioris vt pz i geometria. **C**um enim aliquis addiscit cōclusiones posterioris demonstrationis oblitiscitur demonstrationis prioris. aut non habet tam recenter eam in mente vel in promptu. & per consequens aut deperdit scientiam habitam per priorē demonstrationem. aut habet eaz magis remisse q̄ prius. ergo alia est scia prioris conclusionis. & alia posterioris. **E**t sic pz q̄ accipiendū logicam p̄ ta lū scia tradita in libris logice. q̄ logica vt sic non est vnus habitus simplex. sed est vna per aggregationem sicut exercitus vel civitas. & ita est de totali notitia habita i libro p̄ficorum aut in libro euclidis. **S**ed contra hoc arguitur. quia s̄m hoc tota logica non haberet maiorem unitatē q̄ haberet aggregatū ex scia naturali & geometria. nec ha-

beret geometria maiorem unitatē q̄ haberet totū aggregatū ex scia naturali & arithmetica. q̄ nō habet nisi unitatē aggregationis. **D**icendū q̄ in habitibus unitatē aggregationis potest esse maior unitas & minor unitas. q̄ aggregatū ex habitibus eiusdē speciei maiore unitatē habet q̄ aggregatū ex habitibus differentib⁹ sp̄. & aggregatū ex partibus eiusdē generis maiorem unitatē habet q̄ aggregatū ex partibus diversorum generum. **E**t ideo dico q̄ logica tertio modo accepta maiorem unitatē habet q̄ aggregatū ex p̄fica & geometria. q̄ logica tertio modo accepta. s̄. pro aggregatō habet unitatē s̄m genus: q̄ omnes particulares habitus traditi in logica sunt eiusdē generis propinqui. sed non est sic de habitibus traditis in p̄fica & geometria. **I**tem adhuc logica tertio modo accepta habet maiorem unitatē q̄ habitus particulares acquisiti in p̄fica & geometria. q̄ habitus traditi i libris logice habent unitatē cōnerionis. q̄ vn⁹ deperdet ab alio. q̄ habito vno facilius acquiritur alius. **S**ed non ē sic de habitibus traditis in p̄fica & geometria. nam hōī habitus sunt incōneri: non dependentes ex se invicem. s̄t̄r est in alijs scientijs. **N**am in geometria scientie diversarum conclusionum habent unitatē cōnerionis q̄ scia cōclusionis posterioris dependet a scia conclusionis prioris. **I**tem vt cōter dicitur. illud quod est cōclusio in demonstratione prioris: est principium in demonstratione posteriori. & ideo scia acquisita per demonstrationem posteriorē: dependet a scia acquisita per demonstrationē priorē. **A**d huc circa predicta est dubium. q̄ non videt q̄ scia possit accipi pro habitu unitus conclusionis t̄m. immo videtur q̄ vna scia sit respectu multarum conclusionū. nā si scia respectu multarum cōclusionū posset accipi p̄ habitu unitus conclusionis t̄m. tunc scia primam cōclusionem geometrie haberet geometria cū habeat habitū unitus cōclusionis geometrie. & sic sequitur q̄ habens primam cōclusionem geometrie foret geometra. quod videtur inconueniens. **D**icendū est cōcedēdo q̄ scia primam cōclusionem geometrie habet geometriam partialem & q̄ est geometra partialis. nam cū demonstratio sit syllogismus faciens scia s̄m p̄m primo posteriorū: sequitur q̄ habens primam cōclusionem geometrie habet scientiam que est effectus illius demonstrationis. sed effectus demonstrationis geometrie non est nisi geometria. ideo concedo q̄ habens primam cōclusionem geometrie habet geometriam partialem que ē effectus illius demonstrationis. & per consequens est geometra partialis. nō autem geometra vniuersalis. **I**dis v̄s videndū est de quibus est logica. vtrum de rebus aut de cōceptibus. aut de vocibus. & quid debet esse s̄m in logica. **E**t est dicendū s̄m **A**ri. in logica sua. q̄ logica est de intentionibus secundis adiunctis primis. **A**d cui⁹ evidentiam scēdū est q̄ intētio scēd m̄ nunc loquimur est idem quod conceptus rei. **E**t conceptus rei duplex est. s̄. primus & secundus. v. g. **P**ossum enim de homine habere vnum conceptum quo concipio humanam naturā absolute. s̄. intelligendo vel concipiendo ipsam esse substantiam animam sensibilem rōnalem: & sic habeo unū cōceptū solū primū. & possum cōceptum de hoīe habere quo concipio naturam humanā in ordine ad illa que participāt eādem naturā. s̄. ad for. & pla. & sic habeo alium conceptum. s̄. cōceptum cōparatū qui dicitur secundarius conceptus & iste abstrahitur a conceptu primo. **C**onceptus prim⁹ p̄f prima intentio. **C**onceptus secundus dicitur secūda intentio. **U**nde prima intentio est conceptus immediate abstractus a rebus. **S**ed secūda intētio est cōceptus abstractus a conceptu primo vel a conceptibus primis. **N**omina enim rerum extrinseca animam sunt prime intentionis. vt homo. aīal albedo. nigredo. sed conceptus abstracti ab istis significant p̄ noīa secūde intētionis. vt genus. species. subm. predicatum & huiusmodi. vnde breuiter prima intentio est prim⁹ conceptus rei. secūda intētio est secundarius cōceptus rei. **N**omē prime intentionis est nomen significans rem vt cadit sub primario conceptu intellectus. **N**omē secūde intētionis est nomē significans rem vt cadit sub secundario cōceptu

Et ex his pz eadē rē ēē prime intētiōis et scēe intētiōis. qz eadē res pōt apprehēdi sub primario pceptu intellectus et secundario. cū tñ prima et secūda intētiō nō sint eadē. dico qd q logica est de rebus secūde intētiōis vt sunt secūde intētiōnes. qz in logica non determinatur de reb⁹ nec de vocib⁹ nisi per habitudinē ad intētiōnes secūdas. nō enim dēterminatur in logica de hoīe nisi inquātū est species. vel sūm. vel predicatū propositionis. vel inquātū est terminus i syllogismo. s. inquātū est maior vel minor extremitas: vñ medū in syllogismo. Similiter nō determinat de vocib⁹ i logica. nisi inquātū significant res vt eis insunt intētiōnes secūde. Cū his vīs videndū est quid est sūm in logica. et dat distinctio de subo et de logica. qz quoddā est sūm in quo. et quoddā est sūm circa qd. sūm in quo cuiuslibz sciētie est intellectus. qz oīs scia humana est in intellectu tāqz in subo. Subiectū autē circa quod. est illud circa quod ē cōsideratio. et tale sūm circa quod. est duplex. quoddā cōtētiū. et est illud quod est cōe ad oīa per se cōsiderata i sciētia. Aliud est sūm pncipale. et est illud de quo pncipaliter pōderatur in scia. Cū itē de logica distinguit. qz vno mō accipit vt est genus ad oēs habitus acquisitos in libris logice. Cū alio modo p hitū pncipali vnius cōclusionis oīs se in logica. Cū tertio mō. pro aggregato ex oīb⁹ habitibus traditis in libris logice. Et loquēdo de logica primo et tertio modo sic dico qz sūm pncipale logice est duplex. s. vel pncipale pncipalitate adēquationis. vel pncipale pncipalitate pncipalitatis. Dico tunc quod subiectum pncipale pncipalitate adēquationis siue sūm cōtētiū circa quod. est res secūde intētiōis. siue ens rōnis. et non est aliud intelligēdū per ens rōnis qz res secūde intētiōis. Nā res secūde intētiōis vel ens rōnis est cōe ad oīa per se cōsiderata in logica. sūm qz in logica cōsiderant. et tale dicitur sūm cōtētiū circa quod. et est idē qz sūm adēquātū circa qd. nec oīs qz de tali subo pōbent passiones aut pncipalitates sciētie: sed solū requirit qz de spēs seu per se cōtētiū sū illo subiecto pōbentur passiones et pncipalitates. Unde pncipale pncipale pncipalitate. dicit qz scia hz vñū genus subiectum: cuius gñis sunt per se pncipalitates. et per se passiones illaz partūz. vñ subiectū isto modo acceptū est cōe ad omnia per se cōsiderata in logica. sūm qz in logica cōsiderant. et tale sūm dicitur esse subiectū cōtētiū circa quod. et est idē quod sūm adēquātū sciaz. et de ipso in suo maxima cōtate accepto nō pōbentur passiones et pncipalitates. sed de per se cōtētiū sū scia naturali est hoc cōe res nālis. subiectū pncipale in meta. est ens per se. Cū autē loquimur de primo subo in logica pncipalitate pncipalitatis. sic dico qz sūm pncipale in logica est sūm demonstratiū. qz eius notitia pncipaliter inquiritur in logica. vel sūm alios sūm est hoc modo pncipale subiectū in logica. loquēdo de logica primo vel tertio modo. Cū vō loquamur de logica secūdo modo accepta. s. pncipale est hitus particularis vnius cōclusionis tñ. sic dico qz illud sūm de quo probatur passio est subiectū illius sciētie pncipalis. v. g. si probatur passio de gñe: subiectum illius sciētie acquisite per istā probationē est genus. cū demonstrat passio de spēs. sūm sciētie acquisite per illam demonstratiōem est species de qua predicat passio et sic de alijs. Cū ē sciēdū qz in logica determinat de reb⁹ et de vocib⁹. sed hoc nō est nisi per hitudinē ad intētiōnes secūdas vt dictū est. vñ in libro predicamētōrū determinat de suba et quātitate in quātū sunt gña gñalissima. et de cōtētiū sub eis inquātū sūt gña vel species. et ita per hitudinē ad intētiōnes secūdas. Si mlti in libro pncipalitate pncipalitatis et peribermēnas determinat de vocib⁹ per hitudinē ad intētiōnes secūdas. Cū sciēdū tñ qz in libro pncipalitate pncipalitatis determinatur de vocib⁹ cōib⁹ solū cōceptib⁹: ponēdo qz vñ nō hnt ēē extra animam. et in libro predicamētōrū determinatur de vocibus cōibus reb⁹ solū. vt de suba et quātitate et c. et in lib. perib. determinat de vocib⁹ cōib⁹ solū vocibus vt de noīe et verbo entūciatione et ofe. Cū sūm vñ. quedā sunt noīa rez: distinguendo rem et vocē. et quedā sunt noīa vocū. Noīa rez secūdū vñ. sunt noīa prime impositiōis. et sūt vocū noīa secūde

impositiōis. Noīa prime impositiōis distulditur i noīa prime intētiōis et noīa secūde intētiōis. Noīa pncipale intētiōis est cōe rebus. noīa secūde intētiōis est cōe cōceptib⁹. Cū vñ vñis videndū est ad qd sit logica vtilis. Et est sciēdū qz vtilitas logice est facultas seu potestas discernendi artificialitē vñ a falso in singulis sciētijs. Nā in singulis sciētijs diffinguit vñ a falso per discursū factū a pncipalibus notis ad cōclusiones sequentes ex illis. et talē discursum docet logica. et ideo per logicā distinguit artificialitē vñ a falso in omni scia. nec potest aliqua scia artificialitē haberi sine logica. Si autē dicitur qz ille qui primo inuenit logicā acqisit hanc sciam sine logica. et per consequēs pōt scia acquiri sine logica. Unde pōt sic argui. primus inueniens logicā. aut habuit logicā aut nō. si sic. sequitur qz logica fuit ante logicas. qd videt in cōueniens. si non habuit logicā. sequitur qz scia pōt acquiri sine logica. Cū sciēdū qz logica pōt hri duplīciter. s. vñaliter vel artificialitē. vñens. n. sūm nesciens se syllogizare habet logicā vñalē sed nō hz artificialē. qz nescit se syllogizare nec habere logicā. et illo modo syllogizant idiote et legiste sūm pncipale. Sed vñes sūm sciens se syllogizare hz logicā artificialem. qz nouit nām sūm. Dico ergo qz primus inueniens logicā hnt logicā vñalē anteqz fuerit logicas artificialis. nā primus inueniens logicā vtebat sūm logicisimo in acquirendo artē logice. sed nescit se syllogizare et ita habuit logicā vñalē tñ. vñde cōcedo qz logica vñalē fuit ante logicā artificialem. Cū ad huc est dubiū. qz nos videmus aliquos addiscētes pncipalitate naturāle et alias scias. qz tñ nō hnt logicā. vt pz de multis studentib⁹ per totam vitam suā in sciētijs speculatiuis qui sciunt facere oēs demonstratiōnes traditas in li. pncipalitate. vel i metaphysica. vel in alijs sciētijs. qui tñ ignorant logicā. ergo alie scie pnt hri sine logica. Cū sciēdū qz nulla scia pōt haberi artificialitē pncipalitate logice. qz quicūqz scit artificialitē aliquā cōclusionē scit se scire illā. et per consequēs scit se hri demonstratiōem ad illā sciam. qz nullus pōt sine logica scire se hri aliquā demonstratiōem qz sine logica nō pōt scire vñ argumētū sit demonstratiū aut sūm. vel vñ de necessitate sequit ex pncipalitate vel nō. dico ergo qz studentes in pncipalitate naturāle qz nō sciunt recitare singula verba Aristo. et singulas cōclusiones iudicare ex pncipalitate. si nō hnt logicā nō habent sciētiā naturāle artificialitē. qz nesciunt vtrū demonstratiōnes appōdudant aut nō. Cū vero queritur. quē hitū ergo acqisitales per studiū in pncipalitate naturāle vel in geometria vel in alia scia quacūqz: dico qz sciam proprijsimē acceptā nō acquirunt: sed magis acquirunt hitū opinatiū. nec hnt nisi credulitatē de cōclusionibus demonstratis. quia solum credunt discursum a pncipalibus ad cōclusionē esse bonū argumētū. sed nō sciunt huiusmodi discursū esse bonū. et idē dico qz nō acquirunt nisi opinionē. Cū vñ pncipalitate circa logeticam in cōi descendendo ad sciam traditā in lib. pncipalitate. in qua videnda sunt tria. Primo quid est sūm in lib. pncipalitate. Secūdo videnda est sufficientia vñ de quib⁹ tractatur in lib. isto. Tertio mouenda et soluenda sunt qdā dubia. Primo ergo dico qz sūm. s. cōtētiū seu adēquātū in tota scia tradita in li. pncipalitate. est vñ accipiēdo vñ vt habet suppositiō nē simplicē. nam hoc cōe vñ cōtinet in se oīa subiecta pncipalitate de quib⁹ in hoc li. probant passiones et pncipalitates. sūm secta tamē particularia sunt multa. qz in aliqua pte huius libri demonstratur vna passio de gñe: et in alia parte demonstratur alia pncipalitate de specie. et ita alicuius sciētie particularis tradite in lib. pncipalitate. genus est sūm. et alterius sciētie tradite spēs est sūm. vñ totius sciētie tradite in lib. pncipalitate. sūm multa subta particularia licet tñ sit vñū subiectum adēquātū cōtētiū oīa alia subta particularia: et est hoc cōe vñ universale. Cū si dicitur si vñ sit hic sūm cōe adēquātū. et nullum illorū quinqz vñū est hic sūm: ergo ē ponēdam sūm vñ vñ. Cū sciēdū qz hec ē vera. vñ ē hic subiectus accipiēdo vñ universale secundum qz ē cōmune ad illa quinqz: sūm quibus hic determinatur: et secūdū qz hic terminus vñ hz suppositiōem simplicem. Et tunc respondeo ad argumētum et dico qz ista pncipalitate non valet. vñ ē hic sūm et nullum illorū quinqz ē hic subiectū. ergo ē dare sextum vñū

Uniuersallum.

fale. sicut nō sequit. hō est spēs. ⁊ nullus hō singularis est spēs ergo alius hō preter hoies singularē ē spēs. Et si dī hęc est vā. aliqd vīe est hic subm. ⁊ nullū istoz qnqz est h inbm ergo est dare sextū vīe. **C** Dicēdū q vīe pōt accipi large ⁊ stricte. accipiēdo vīe large sic vīe est idē quod cōe. ⁊ sic est vey q vīe est cōe. ⁊ isto modo loquēdo dico q ali quod vīe est hic subm. q aliquod cōe est hic subm. ⁊ cōcedo q est dare multo plā vīa qz quinqz: qz ens ⁊ vnū ⁊ oē cōe est vniuersale sic loquēdo de vīi large. ⁊ sic cōcedo q est dare sextū vīe. Si aut vīe accipiat stricte. sic solū vīe ē cōe ad ista qnqz. s. ad genus species ⁊ c. Et isto modo loqndō de vīi vīe est hic subm. ⁊ tū ista est falsa. aliquod vniuersale est hic subm. qz nec gen⁹ nec species est hic subm adeq̄ tū seu cōtēnū. hęc tū est vera. vīe est hic subiectū. s. m q li vniuersale hz suppositionē simplicē. **C** Circa sufficientiaz vīim est sciendū q sufficientia vīiaz pōt sic hfi. qz omne vniuersale aut pōt in qd aut in qle. si in quid aut dicit totā qditatē indiuidui: intelligendo p quiditatē pōtū essentialē. aut pte si dicat totā quiditatē tūc est spēs specialissima. si aut dicat pte quiditatis sic est genus. Si vero pōt in qle. aut pōt in quale essentialē. aut in quale accētale. si pōt in quale essentialē. sic est dīa. si in quale accētale. aut ergo pōt in quāle essentialē. ⁊ sic est pōtū. aut nō cōuertibilē ⁊ sic ē accēs. **C** Sed dubitat. qz non vī q spēs spālissima dicat totā quiditatē indiuidui. qz quiditas indiuidui est mā ⁊ forma indiuidualis. sed spēs spālissima non dicit formam indiuidualē nec materiā. ergo species spālissima nō dicit totā qditatē indiuidui. **C** Dicēdū q per qditatē possum⁹ dno intelligere. s. vel formā declarātē quiditatē vel formā perficiētē materiā. quodlibet pōtū essentialē est forma de clarans quiditatē sui indiuidui. Dico ergo q intelligendo p quiditatē pōtū essentialē sic spēs spālissima dicit totam quiditatē indiuidui sui. qz spēs est vnū pōtū essentialē. de respectu indiuidui includens oīa alia predicata essentialia ⁊ ita debet intelligi dicit⁹ hōe. s. q spēs dicit totum eē i indiuidui. i. spēs spālissima includit oīa predicata que essentialiter predicantur de indiuiduo. ⁊ ita species spālissima dicit totā qditatē indiuidui. sed genus nō dicit totā qditatē indiuidui. qz nō includit oīa predicata que essentialiter predicant de indiuiduo. Si vero quiditas accipitur pro forma perficiēte materiā. sic spēs nō dicit totā quiditatē indiuidui. **C** His vīis circa predicta sunt quedā dubia. qz primo vī q nō sunt nisi quatuor: vīa: qz per pōtū primo top. tantum quatuor sunt predicata. s. genus. diffō. pōtū ⁊ accēs. s. vniuersale seu predicabile ⁊ pōtū idē sunt. ergo nō sūt nisi quatuor: vniuersalia. **C** Itē genus ⁊ accēs nō vident esse vīa distincta. ergo non sunt quinqz vniuersalia. pbat assumptū. nā color est genus. qz predicatur de plurib⁹ differentibus spēs. in eo quod quid. pnta de albedine ⁊ nigredine. ⁊ color est accēs. ergo idē est genus ⁊ accēs. ⁊ per pōtū genus ⁊ accēs nō sunt vīa distincta. **C** Itē. spēs nō videt eē vniuersale distinctū a pōtū. qz si pōtū esset res distincta a spēs. v. g. si risibilitas esset res distincta ab hoie. tūc eēt alia spēs ab hoie: ⁊ oīs spēs haberet passionē sibi propriā. ergo risibilitas habet passionē realiter distinctam ab ea. ⁊ illa passio eadē rōne haberet aliaz passionē. ⁊ sic esset processus in infinitū in per se ordinatis. quod est contra pōtū. **C** Itē decē sunt predicamēta. ⁊ quodlibet predicamētum est vniuersale. ergo decem sunt vniuersalia. ⁊ per pōtū nō tū qnqz vniuersalia. **C** Dicēdū q accipiēdo vniuersale stricte sic sunt qnqz vniuersalia. vt dictum est in accipiēdo sufficientiam vniuersaliū. **C** Ad primū ergo argumentū in contrariū dico q pōtū primo topozum loquitur tū de predicatis que sitis in problematibus scibilibus. ⁊ sic solam genus. diffinitio. accēs. ⁊ pōtū possunt queri de subiecto scibili. ⁊ ideo ista quatuor: ponūt eē predicata in pblematibus de quibus potest esse scia. Sed species nō predicat pōtū nisi de indiuiduo ⁊ de indiuiduo non est scia. s. species non est predicata in aliquo pblemate vere scibili: cū nō possit pōtū pōtū nisi de indiuiduo. Sed por. non solum determinat de predicatis que predicant de subo scibili sed generaliter determinat de quocūqz predicato pōtū in

quocūqz ordinatiōe predicamētali. siue sit predicabile dī subiecto scibili. siue de subiecto non scibili. Cum igitur dicit q tū quatuor: sunt predicata. dico q verū est vt pōtū loquitur de predicatis in lib. top. sed vt porphi. loquitur de predicatis siue de vniuersalibus sic sunt plura predicata qz quatuor: **C** Ad secūdū cū dicitur q genus ⁊ accēs non sunt distincta. dico q comparando genus ⁊ accēs ad idem. sic spēs genus ⁊ accēs sunt distincta. Impossibile enī est q idē sit genus ⁊ accēs eiusdem. tamen comparando genus ⁊ accēs ad diuersa. sic est possibile q idē sit genus ⁊ accēs. i. illud idem quod est gen⁹ vnus pōt eē accēs alterius. Cum ergo dicitur q color est genus ⁊ accēs. dico q color est genus respectu albedinis ⁊ nigredinis sed nō est accēs istoz. sed accēs corporis. ⁊ non ē genus corporis. vnde genus vt genus non est accēs. nec accēs vt accēs est genus. hoc est idem respectu eiusdem non est accēs ⁊ genus. Cum ergo dicitur q color est genus ⁊ accēs. dico q color est genus albedinis ⁊ nigredinis ⁊ non est accēs. **C** Ad aliud dico q spēs est res distincta a pōtū. Et cum dicitur q tūc illud proprium est species. posset concedi. Et cum dicitur q omnis spēs habet proprium: dico q non. sed omnis species de genere substantie habet proprium realiter distinctam ab ea. sed non ē verum de speciebus accidentium. **C** Ad aliud quando dicitur q decem sunt predicamēta cōcedo. sed omnia illa continentur sub vno vniuersali. hoc est sub genere. qz substantia est genus. quāritas est genus. ⁊ sic de alijs predicamentis. ⁊ concedo q plura sunt vniuersalia qz quinqz. imo sūt quasi infinita vniuersalia s. m speciem. sed secundum gen⁹ vniuersalitatis non sunt nisi quinqz vniuersalia. Unde que cūqz fuerint vniuersalia quolibet illorum. vel est genus. vel species. vel differentia. vel proprium. vel accēs.

C Unde iste quinqz intentiōes sunt quasi genera respectu illorum de quibus predicantur denominatione.

C Incipiunt ilagoge porphirii ad predicamenta aristotelis.

Am sit necessariū gratiarū. ⁊ ad eā q ē apud Aristo. predicamētoz doctrinaz nosse. qd genus sit. quid differentia qd qz spēs. qd pōtū. ⁊ qd accēs. ⁊ ad diffōnū assignationē. ⁊ oīo ad ea que in diuisione vel i demōstratione sunt vīa. istarū rerū speculationē cōpēdiosam tibi traditionē faciens tētabo breuiter velut introductionis modo ea que ab antiquis dicta sunt aggredi.

C Iste liber est primus i ordine doctrine in libris logice. ⁊ continet probemium ⁊ duos tractatus. In primo tractatu determinat auctor de vnoquoqz vniuersali diuisim. In secundo ibi. Commune est ⁊ c. determinat de quinqz vniuersalibus comparando ea ad invicem. Probemium continet vnum capitulum totaliter narratiū. in quo narrat tria. v. z. vtilitatem istius libri. secundo modum tractandi in hoc libello. tertio questionēs impertinentes huic scientie a quib⁹ se vult abstinere: que tam en alicui possunt videri ad hanc scientiam pertinere. **C** Primo ergo monstrat q scientia quinqz vniuersalium est vīa ad quatuor scilicet ad doctrinam traditam in libro predicamentorum. ⁊ ad diffinitiones assignandas. ⁊ diuisiones faciendas. ⁊ ad artem demonstrandi

C Altioribus quidem questionibus abstinens simpliciorē vero mediocriter coniectās. **C** Ad de generibus ⁊ speciebus illud quidem siue subsistant siue in solis nudis plurisqz intellectibus posita sint siue subsistentia corporalia sunt an in corporalia. ⁊ vtruz separata a sensibilibus. an i ipsis sensibilibus posita ⁊ circa ipsa consistentia

dicere recusabo. altissimum est enim huiusmodi negocium et maioris egens inquisitionis. Illud vero quemadmodum de his ac de propositis antiquo probabiliter tractauerunt et horum maxime pipatetici tibi nunc tentabo monstrare.

Questiones impertinentes huic scie que a sua consideratione abicit sunt quatuor. Prima vtrum vniuersalia sint substantia extra animam vel in intellectu tui. tunc sequitur secunda questio huius tria membra. Supposito. n. q. vniuersalia sint in intellectu tui. tunc est questio. vtrum vniuersalia sint in solis intellectibus. aut in nudis intellectibus. aut in puris intellectibus. et intelligit per illa tria. tres operationes intellectus. per solum enim intellectum intelligit operationes intellectus cui nihil correspondet in re. et sic operatio intellectus qua intelligit chimera dicitur solus intellectus. et intelligit per nudum intellectum operationem intellectus qua in materia apprehenditur non apprehensa forma et per purum intellectum operationem intellectus qua apprehendit forma non apprehensa materia. Posito q. vna hinc esse per sola operationem intellectus. est questio vtrum vna sint in sola operatione intellectus ita q. nihil eis correspondeat in re. aut sunt in operatione intellectus ad modum materie apprehense sine forma. aut sunt in operatione intellectus tanquam forma apprehensa sine materia. i. vtrum apprehendatur tanquam materia vel tanquam forma. Quidam tamen per intellectum non intelligunt operationes intellectus sed substantiam intellectus. Et tunc per solum intellectum intelligunt intellectum diuinum qui solus primo et principaliter dicitur intellectus. et est solus. q. vnicus est. nec est nec potest esse alius sibi equalis. Per purum intellectum intelligunt intellectum angelicum qui purus est absque unione cum corpore tanquam sit forma corporis. per nudum intellectum intelligunt intellectum humanum qui in principio est tanquam tabula rasa et nuda in qua nihil est depictum sicut in primo tertio de anima. vnde intellectus humanus quod est de se est nudus siue denudatus ab omni forma materiali et ab omni spe rei materialis. Et posito q. vna sint existetia extra animam sunt due questiones. prima est et tertia in ordine si vna sunt extra animam. vtrum vna sint corporalia vel incorporea. i. vtrum sint extensa sicut corpus vel inextensa. Et alia est quarta et est quarta in ordine. supposito q. vna sint incorporalia. vtrum vniuersalia sint separata a singularibus vel sensibilibus. vel in ipsis sensibilibus posita. Et ab istis questionibus que circumsunt dicit auctor se velle abstinere. q. non pertinet ad logicum sed ad metaphysicum. et dicit se velle sequi in hoc opusculo dicta probabilia antiquorum de istis vltimis que ad logicum pertinet. et dicit q. magis vult sequi in hoc opusculo dicta peripateticorum que aliorum antiquorum. Illuc occurrit dubium qualis notitia quoniam vltimum est vtilis ad predicta quatuor. scilicet ad sciam traditam in li. pred. et ad assignationem diffinitionum. et ad diuisiones faciendas. et demonstrationes. Et est sciendum q. scia quoniam vniuersalium est vtilis ad cognitionem decem predicamentorum quoniam in omni predicamento sunt genera et species et differentie. id est cognitio illorum trium est vtilis ad cognitionem decem predicamentorum. Sicut omnia que sunt in nomine predicamenti alius a substantia sunt accidentia. et accidentium quod dicitur esse quod dicitur proprium. ergo ad cognitionem non predicamentorum que sunt accidentia vtilis est notitia tanquam accidentis cuius est proprium. et ita patet q. cognitio illorum quoniam vltimum est vtilis ad sciam que est in decem predicamentis. Et est vtilis ad assignationem diffinitionum. quoniam sola species diffinitur. et omnis diffinitio constat ex genere et dicitur et diffinitione simpliciter dicta non debet poni accens nec proprium illius diffinitio. id est cognitio istorum quoniam vltimum est vtilis ad assignationem diffinitionum. cognitio enim speciei est vtilis cuius ipsa sola diffiniatur. et cognitio generis et dicitur est vtilis vt genus et differentia ponatur in diffinitione. cognitio proprii et accidentis est vtilis non vt ponatur in diffinitione sed vt abiciantur a diffinitione. Est etiam notitia quoniam vniuersalium vtilis ad diuisiones faciendas. quia aliquando fit diuisio generis in species per dicitur essentielles. et aliquando per dicitur accidentales. Et dicitur accidentalis est duplex. quedam communis. quedam propria. et ideo ad diu-

siones faciendas tanquam essentielles que accidentales est cognitio illorum quoniam vltimum vtilis. Et etiam valde vtilis ad artem demonstrandi. quoniam in demonstratione concludit proprium de specie cuius est proprium per diffinitiones speciei tanquam per medium. et diffinitio constat ex genere et dicitur. et ideo ad artem demonstrandi est vtilis cognitio istorum quatuor. scilicet generis speciei. proprii. dicitur. et quoniam accens commune non igitur demonstratiorem. id est cognitio accidentis cuius est vtilis ad artem demonstrandi vt a demonstratione abiciatur.

In circa vna sunt dubitationes non ante pance prima est. Vtrum vna existant in rerum natura. aut non. secundo posito q. sic existant in rerum natura. est secunda dubitatio. Vtrum habeant esse separatum a singularibus. vel existant in singularibus. tertia dubitatio. Vtrum sit eadem res omnino in singularibus vel diuersa. Et posito q. sint separata a singularibus est quarta dubitatio. Vtrum sint in intellectu vel extra intellectum. Et posito q. fuerint extra intellectum est quinta dubitatio. Vtrum existant in deo vt ponentes ideas in mente diuina representantes species rerum creaturarum. Aut sint per se existetia extra mentem diuinam. In solutione primi dubij scilicet vtrum vniuersalia existant in rerum natura an non concedit quasi omnes. et dicunt q. scientia est de vniuersalibus. de subiecto vero scientie debet cognosci quod est. de non ente non est scientia: vt dicitur primo posteriorum. oportet ergo q. vniuersalia habeant esse in rerum natura. Item vniuersalia vt genera et species sunt in predicamento quia in omni predicamento sunt genera generalissima et species specialissime et genera intermedia que respectu diuersorum sunt genera et species: vt patet per porphyrium. Sed omne quod est in predicamento reali est ens reale. et id est genera et species accipiendo illa non pro rebus simplicibus sed pro hijs que denominant sunt etiam realia. Alia tamen est opinio que ponit q. nullum vniuersale per predicationem existat in rerum natura. sed solum q. habeat esse in intellectu de qua opinione vltimo dicetur. De secunda dubitatione sunt opiniones. quia quidam dicunt q. vniuersalia sunt in singularibus: et quidam dicunt q. sunt extra singularia. Illi qui dicunt q. vniuersalia sunt in singularibus habent auctoritates pro se. primo quia Aristoteles dicit in predicamentis: q. secunde substantie in primis sunt. sed secunde substantie sunt vniuersalia. et primae substantie sunt singularia ergo vniuersalia sunt in suis singularibus Et Aristoteles primo posteriorum dicit q. vniuersalia sunt vbiq. et semper. Inconferis exponit primam particulam sic vniuersalia sunt vbiq. id est vniuersalia sunt in quolibet suorum locorum. loca enim vniuersalium sunt singularia vt ipse dicit. vnde vniuersale est vbiq. id est vniuersale est in quolibet suo singulari. et sic patet q. vniuersale habet esse in suis singularibus. Pro hac opinione affirmanda sunt he duae rationes. prima est q. quiditas non separatur ab eo cuius est quiditas: nam quiditas est idem cum eo cuius est quiditas vt patet septimo metaphysice: et idem non potest separari a se ipso. sed vniuersale est quiditas singularis ergo. minor huius rationis arguitur quia vniuersale predicatur in quid de suo singulari vt patet per porphyrium diffinitem sic speciem. species est que predicatur et cetera. Et quicquid predicatur in quid de aliquo est quiditas illi. q. et cetera. Item pars non separatur a toto cuius est pars: sed per se superius est pars sui inferioris per se vt patet septimo metaphysice. Sed vniuersale est per se superius ad singularia. ergo vniuersale est pars sui singularis et per consequens vniuersale non separatur a suis singularibus. isto supposito ad istam dubitationem dicunt aliqui q. vniuersale est eadem res cum suo singulari differens tamen solum secundum conceptum. quia eadem res dum est. sub conditionibus singularibus et materialibus est singulare. Et eadem res dum abstrahit per intellectum a conditionibus singularibus est vniuersale. et sic dum est intellectum sub conceptu communi est vniuersale et hoc est quod dicit Boetius supra porphyrium. q. singulare est dum sentitur. Vniuersale autem est dum intelligitur. Vbi dicit q. eadem res omnino sunt homo et animal

Vniuersaltum.

mal differant tñ p rōnem vel pceptum. q: alijs ē pceptus for. in quantū ē for. et alijs ē pceptus for. in quantū ē hō. et alijs ē pceptus for. in quantū ē animal. S3 ptra hāc opinio nē arguitur. singulare nō diffinit p pbi. septimo metaphy- fice: s3 spēs diffinit. ergo spēs ē alia res a singulari. Et si dī q: singulare non diffinit sub pceptu singulari sed sub cōce- ptu vniuersali. et idē sub vno pceptu diffinit et sub alio con- ceptu non diffinit. Contra. diffinitio ē conuertibilis cū diffi- nito. vt p3 ex pmo topicor. et ex scdo posterior. s3 diffini- tio hōis non puerit cū aliquo singulari hōie. nā for. et ani- mal rōnale mortale non puerit q: si essent cōuertibilia. tunc ista esset vera. oē aial rōnale mortale ē for. q: conuer- tibile p dicit de pueritilibus. s3 hec ē falsa. ergo nullū sin- gulare siue indiuiduū hōis diffinit hac diffinitione aial rō- nale et mortale. Et si dicat pcedo q: nullū singulare sub p- prio conceptu singulari diffinit. tñ singulare sub pceptu cō- muni diffinitur bene. Tunc contra. si hoc esset verum tūc for. sub conceptu cōmuni conuertitur cum hac diffinitione animal rationale mortale. et per pñs hec esset vera: omne animal rationale mortale ē for. sub pceptu cōi. ergo for. ēc. plato. sub conceptu cōi. Et si dicitur q: singulare non diffi- nitur. sed nomen cōe oibus singularibus eiusdem speciei diffinitur: et idem nomen ē conuertibile cū diffinito. Sed ptra. oē nomen et omnis conceptus ē accidens. s3 p pbi. se- pmo metaphysice nullū accidens habet diffinitionē simpli- cem. Sed sola substantia diffinitur diffinitione simpliciter dicta. Accipio ergo substantiam vt substantiam hōis q: dif- finitur diffinitione simpliciter dicta. Sed illa substantia non pōt esse substantia singularis. vt for. et pla. q: nulla substan- tia singularis ē pueritibils cū hac diffinitione al rationale et mortale vt pbatū ē. ergo substantia singularis non diffinit ergo nullū accidens p dicitur in quid de substantia vt p3 in libro p dicationor. s3 illud qd diffinit hac diffinitione aial rationale mortale p dicitur de for. et pla. i qd ergo illud qd diffinit hac diffinitione aial rationale et mortale: non ē acci- dens. et per consequens non ē nomen nec conceptus. Si- militer si dicitur aliter q: nomen diffinit. et diffinitio puer- tatur. sed ipsam diffinitum et sua diffinitio non conuertit- tur. vnde singulare diffinitur. et nomen cōmune oibus sin- gularibus eiusdem speciei conuertitur cū diffinitione. Cō- tra vna vox non conuertitur cum alia voce. vnde cum dicit- tur q: nomen diffinit conuertitur cum diffinitione et q: ip- sum diffinitum non conuertitur cū ea: ē dicere impossibilia. Item illud conuertitur cum diffinitione de quo demonstrat- ur. passio in demonstratione potissima. q: in demonstratio- ne potissima extrema et mediam sunt cōuertibilia vt patet ex primo posterior. Sed passio in demonstratione potissi- ma non demonstratur de aliquo singulari. q: p pbi. primo posterior. Assignare passionem speciei primo inesse alicui singulari ē error. Cū ergo passio demonstratur de aliqua re et non demonstratur de aliquo singulari oportet q: sit aliq: res diuidendo rem contra signū alia a re singulari de qua demonstratur passio: et illa res est conuertibilis cum diffi- nitione. Confirmatur hec ratio. q: de eodem subiecto om- nino sunt scientie et demonstrationes: q: scientia acquiritur per demonstrationem demonstrando passionem de subie- cto de quo est scientia. Sed scientia realis cuiusmodi ē me- ta. et physica naturalis non est de nominibus. ergo demon- strationes in scientiis realibus sunt de rebus. Sed de re- bus singularibus non sunt demonstrationes vt patet per pbi. ex primo physico: ergo res de quibus sunt demō- strationes sunt res alie a singularibus et per consequens sin- gulare et vniuersale non sunt eadem res. Et si dicitur q: dē re singulari sub conceptu cōi sit demonstratio: Cōtra. extre- ma in demonstratione potissima conuertuntur cū medio. ergo singulare sub conceptu cōmuni conuertitur cum diffi- nitione quod est improbatum supra. Item de subiecto sci- entie debet cognosci quid est et q: ē: per pbi. primo poste- riorum. Sed scientia naturalis ē de substantia siue de cor- pore mobili tanq: de subiecto. quero tunc an corpus mobi- le quod ē subiectum in philosophia naturali: sit res singu- laris aut res alia a singulari. si detur secundū habet pposi-

um. s. q: vniuersale d quo ē scia est res alia a singulari. Si det q: idē est q: res singularis. tūc aliquod corpus mobile singulare ē subiectū in philosophia naturali: eadem ratio- ne et qdlibet aliud. ergo quilibet rusticus i india esset subie- ctū in scia naturali et p pñs non posset aliq: habere sciaz na- turalem nisi de quolibet rustico sciret ipsum esse qd ē val- de incōueniēs. hec pñia p3. q: necesse ē habētem sciam de subiecto scire quid est et q: est. Item diffinitio est principi- um cognoscendi ipsum diffinitū distincte et pfecte vt p3 ex septimo topicor. et pmo physico: Quero tūc aut illud qd diffinit hac diffinitione animal rationale et mortale sit res sin- gularis. s. aliquod indiuiduum hōis: vel ē res vniuersalis. Si detur secundum: habetur propositum. Si detur pñm cū non sit maior: ratio de vno indiuiduo q: vnum indiuidu- um hōis diffinitur hac diffinitione q: reliquū. et p psequēs non pōt cognoscere vel habere hanc diffinitionem nisi co- gnosceret quodlibet indiuiduū pfecte et debite. Itē non est maior: identitas inter vniuersale et indiuiduū in rebus extra q: iter vniuersale et indiuiduum i pceptu: q: ita essentialiter et i qd p dicitur vniuersale de indiuiduo i pceptibus sicut in rebus extra. Sed i pceptibus cōceptus vniuersalis et cōce- ptus indiuidualis siue cōceptus superior. et cōceptus inferi- or: nō sunt idem. ergo nec i rebus erūt vniuersale et indiui- duum siue superius et inferius eadem. maior: est manifesta et minor: probatur. Nam cōceptus abstractus a duob: cō- ceptibus ē alius cōceptus ab vtroq: illo: a quibus abstra- hitur vt patet. Nam cōceptus generis ē alius a conceptu speciei a quibus abstrahitur. et ita patet q: in conceptibus vniuersale et singulare non sunt idem. nec superius et inferi- us i pceptibus sunt eadē. et p psequens nec i rebus sunt su- perius et inferius res eadē. Itē i hoc conueniūt oēs q: vni- uersale abstrahitur a singularibus p intellectum et a cōditio- nibus materialibus. Nam cōmentator primo de aia dicit q: intellectus facit vniuersalitatē i rebus. Et ex hoc sic ar- guit. illud qd p intellectum abstrahitur a cōditionibus et ac- cidētibus materialibus realiter est sub illis: aliter enim ab- strahentium esset mendacium: quod ē contra philosophū secundo physico: vniuersale ergo abstractum ab accide- tibus realiter existens sub eisdem: est aliqua res a singula- ri et sic in rebus vniuersale et singulare siue in diuiduo nō sunt eadem res. Nec ergo dicta sufficiant ad presens circa opinionem ponentem vniuersale esse rem extra animam eadem omnino ex parte rei cum re singulari. Tāta ē opi- nio que ponit vniuersale habere esse subiectiuū in suis sin- gularibus et q: vniuersale secundum se totum est in quoli- bet suo singulari. Et isti dicunt q: aliquod vniuersale habet esse in anima tñ. et aliquod habet esse extra animam tñ. et aliquod vniuersale habet esse tam i anima q: extra aiam. Verbi grā. aliqd vniuersale solū h: singularia existētia i aia vt scia. ars. prudentia et huiusmodi. et tūc vniuersale solū est i aia. Et aliquod vniuersale solum habet singularia exi- stentia extra aiam. sicut habet lapis. lignum. et huiusmodi. et tunc vniuersale solum est extra aiam. Et aliquod est vni- uersale habēs qdā i aia et qdā extra aiaz. verbi grā. hoc cō- mune qualitas. et hoc cōe hitus. hnt quedā singularia i aia et qdā extra aiam. Nam qdā qualitas ē in aia. vt grāmatica musica. et aliqua qualitas ē extra aiam. vt albedo nigredo et huiusmodi. Similiter aliq: hitus est in aia. vt virtutes morales et theologales. et aliquis habitus est extra animaz vt habit: corporales cuiusmodi sunt fortitudo. sanitas. di- cunt ergo q: huiusmodi vniuersalia habent quedam singu- laria in anima et quedam extra animam et sic ponentes di- cunt q: vniuersale tam illud qd est in aia q: illud qd ē extra aiam est aliqua res distincta a re singulari a qua extrahitur qd est cōtra opinionem immediate pcedētes. qd probat per hoc q: dno cōtradictoria nō verificātur de eadem re oino. qd patet ex quarto metaphysice vbi philosophus dicit q: pñmum principium siue conceptum verissimum et notissi- mum est. q: de quolibet est affirmatio vel negatio. de nul- lo illorum ambo. Et in septimo physico: dicit q: ad sci- endum vtrum aliqua sint eadem vel diuersa videndum ē an illud affirmetur de vno et negetur de altero. et sic non

sunt eadem sed diuersa: et si nihil affirmetur de vno quod negatur de aliquo altero: tunc illa sunt eadem. Et in predicamentis probatur philosophus quod esse cecum et cecitas non sunt idem. quod esse cecum vere affirmatur de aliquo de quo non affirmatur cecitas. Nam de aliquo homine vere dicitur quod est cecus et non dicitur quod est cecitas. Ex oibus his apparet veritas fundamenti illius opinionis que est ista. v. de eodem omnino ex parte rei non vere affirmatur et negatur idem. Et isto fundamento probatur quod singulare et vniuersale non sunt idem per multa contradictoria que verificantur de eis. vnde facio istam rationem fundatam super hoc fundamento. de eodem omnino non affirmatur et negatur idem. sed aliquid vere affirmatur de vniuersali quod vere negatur de quolibet suo singulari. Et aliquid affirmatur de singulari quod negatur de vniuersali. ergo singulare et vniuersale non sunt idem. maior patet per principium complexum verissimum et notissimum. et minor probatur multipliciter. primo sic. Omne vniuersale est in multis. nullum singulare est in multis: ut patet ex libro periermenias. ergo aliquid vere affirmatur de vniuersali quod negatur a quolibet suo singulari. secundo sic. vniuersale diffinitur. sed nullum singulare diffinitur. ut patet ex septimo metaphisice. ergo etc. Item vniuersale ut genus diuiditur per differentias contrarias: ut al per rationale et irrationale: sed nullum singulare diuiditur per huiusmodi differentias. ergo etc. Si dicatur istis rationibus quod idem non affirmatur et negatur de eodem sub eodem conceptu: sub alio tamen et alio conceptu potest idem affirmari et negari de eodem. vnde sor. sub conceptu communi diffinitur: sub tamen conceptu proprio non diffinitur. Contra. quando dicitur idem affirmari et negari de eodem omnino. verbi gratia. sor. sub conceptu communi diffinitur. sor. sub conceptu proprio non diffinitur. In his propositionibus non affirmatur et negatur idem predicatum de eodem subiecto. quod in ista. sortes sub conceptu communi diffinitur. totum hoc. f. sor. sub conceptu communi diffinitur: est ista. f. sor. sub conceptu proprio non diffinitur. totum hoc. f. sor. sub conceptu proprio est subiectum. et ita aggregata. f. subiecta ista propositionibus: non sunt omnino idem. verbi gratia in alijs sicut in istis propositionibus: sor. grammaticus cognoscitur a te. sor. veniens non cognoscitur a te. modo non affirmatur et negatur idem de eodem omnino. Et ideo possunt simul esse vere. nam possum cognoscere sortes. esse grammaticum: non tamen ipsum cognoscens esse venientem. Et si dicitur forte quod iste determinationes sub conceptu communi et sub conceptu proprio se tenent ex parte predicati. Contra. ex hoc sequitur quod in istis. f. sor. sub conceptu communi diffinitur. et sor. sub conceptu proprio non diffinitur. non affirmatur idem predicatum nec negatur idem de eodem. quod diffiniri sub conceptu communi: et non diffiniri sub conceptu proprio non sunt idem termini: nec eadem res est assignata per istos terminos. Confirmatur sic. si vniuersale et singulare. ut species hominis et sor. sunt omnino idem ex parte rei. tunc tanta est identitas inter speciem hominis et sor. ex parte rei. quanta est inter sor. et sor. Sed ista non stant simul. sor. diffinitur et sor. non diffinitur: quod sunt duo contradictoria. quod affirmatur et negatur idem predicatum de eodem subiecto omnino. ergo. nec ista stabunt simul. species diffinitur. et sor. non diffinitur. quod eadem est causa reuoluantur utrobique. f. identitas inter res predicatas. et identitas inter res pro quibus supponunt. Item illa ratio de identitate sub diuersis conceptibus non soluit argumentum factum de diuisione generis in species per differentias contrarias. quod certum est quod nulla res vna singularis sub conceptu communi nec sub conceptu proprio diuiditur per rationale et irrationale: quod tunc illa res singularis esset rationalis et irrationalis. Et si dicatur quod diuisio animalis per rationale et irrationale non est diuisio rei in res sed est diuisio conceptus generalis in conceptus speciales: sequitur quod est diuisio accidentis in accidentia: quod est contra Boetium in libro diuisionum. qui dicit quod diuisio generis in species per differentias est diuisio per se: et diuisio subiecti in accidentia est diuisio per accidens. Item sicut in generibus accidentibus sunt genera et species et differentie que sunt per se alicuius generis. Ita magis in genere substantie sunt genera et species et differentie per quas differentias genera descendunt

in suas species. Sed nihil est per se in genere substantie nisi substantia. ergo animal quod est genus subalternum in genere substantie est substantia. et species in quas descendit et dicitur per quas descendit in suas species sunt de substantia. Item quod individuum et vniuersale non sunt eadem res. quod si sic esset: cum genus generalissimum in genere substantie sit substantia: ut ista opinio ponit. Sequitur quod genus generalissimum de predicato substantie esset aliqua res singularis ut sor. vel plato. et qua ratione vniuersi individuum vel singularis esset eadem res cum genere generalissimo. eadem ratione quodlibet singulare aliud de genere substantie esset genus generalissimum in genere substantie. quod videtur inconueniens: tum quod secundum hoc essent plura genera generalissima de genere substantie: quod tot essent generalissima quod essent individua in genere substantie: tum quod sor. esset per se superius ad asinum. Item secundum istam opinionem nulla esset ratio communis duobus individuis eiusdem speciei: quod omnes res extra animam est singularis. et nulla res singularis est communis duobus individuis eiusdem speciei. ergo nulla res etc. Sed hoc est falsum quod probatur dupliciter. primo sic. quod si nullus intellectus esset. adhuc duo lapides magis conuenirent quam vnus lapis et asinus. sed omnis conuenientia est in aliquo vno. Nam omnis conuenientia est vnitas fundata supra multitudinem. quod quecumque conueniunt in aliquo vno conueniunt. ergo est aliqua res communis extra animam in qua duo lapides conueniunt et in qua lapis et asinus non conueniunt. Confirmatur sic. quod quoniam comparantur realiter in aliquo vno. comparantur secundum magis vel minus. sine secundum equale. Magis si. a. et b. comparantur ad invicem secundum magis et minus non comparantur in illo quod competunt soli. a. nec in illo quod competunt solus b. sed in aliquo quod competit utriusque. verbi gratia si. a. fit magis album quam b. a. et b. non comparatur in albedine ipsius a. nec in albedine ipsius b. Nam hoc est falsum. a. est magis album albedine ipsius a. quam b. albedine ipsius a. Similiter hoc est falsum. b. est minus album albedine ipsius a. quam b. albedine ipsius b. ergo oportet quod illud in quo comparantur conueniat utriusque. Sed nullam singulare competit utriusque. ergo est aliqua res vniuersalis in qua illa comparantur realiter ad invicem. Secundo probatur quod est aliqua res communis duobus individuis eiusdem speciei que non est singularis. quod aliter duo individua diuersarum specierum non plus differunt quam duo individua eiusdem speciei. quod nihil quod est in vno singulari alicuius speciei esset in alio singulari eiusdem speciei. quod nulla res singularis est eadem in talibus duobus. et non est alia res extra animam secundum istam opinionem. Sed vnum in diuiduum vnus speciei differt. ab alio individuo eiusdem speciei per quodlibet quod est in eo. et non in alio. et sic sor. per quodlibet quod est in eo differt a platone. sed non potest aliquid per plus differre ab altero quam per quodlibet quod est in eo. et sic sor. non plus differt a lapide quam a platone. Propter istas rationes et infinitas alias. ponitur quod vniuersale est in quolibet suo individuo sine sit vniuersale ens in anima. sine sit vniuersale ens extra animam. Contra istam opinionem sunt rationes apparet. primo secundum istam rationem sequitur quod idem sit in celo et in inferno. quod homo qui est in for. est in quolibet individuo. ergo est in illo individuo quod est in inferno et in illo quod est in celo. et sic idem homo habebit maximum gaudium et maximam penam. Et si dicatur quod non est in vnus ens contraria inesse eidem secundum speciem. ut homo vniuersalis est vnus secundum speciem et non secundum numerum. Contra quod est idem alicui ita quod nullo modo diuersum nec aliqua diuersitas est inter ea illud est idem numero ei. sed inter hominem existentem in celo et inter hominem existentem in inferno nulla est diuersitas. ergo sunt idem homo numero homo qui est in inferno et homo qui est in celo. Item sequeretur quod idem homo numero simul moueretur et quiesceret. quod moto aliquo moueretur omnia que sunt in eo. et quiescente aliquo quiescerent omnia que sunt in eo. moto ergo sor. non moueretur natura specifica que est in platone. posito quod sor. moueretur et plato quiescat. et tunc sequitur quod natura specifica hominis que est vna numero in sor. et platone simul moueretur et quiescat. Et si dicatur quod illa natura non est idem numero. Contra idem et diuersum sunt plene differentie entis. ut patet ex quarto et decimo

Uniuerſalium

mero in ſor. ⁊ platone ſequitur qd erit diuerſa numero in
eis. ⁊ ita erunt tot nature ſpecifice ſim naturam ſpecificam
quot ſunt indiuidua. qd ē inconueniēs. ⁊ ſic ſequitur qd ſor.
⁊ pla. non ſunt in eadem ſpecie numero. qz ſor. ē in illa ſpe
cie que ē in ſor. ⁊ plato ē in illa ſpecie qd ē in platone. Itēz na
tura ſpecifica qd ē in ſor. p te ē ſubſtantia. aut ergo ē ſubſtan
tia corporea aut incorporea. ſed non ē ſubſtantia incorporea
qz ſi ſic ſor. p tineretur ſub ſubſtātia incorporea. qz ſub quo
cunqz p tinet ſpecies ſub eodē p tinetur indiuiduum eiꝛſdē
ſpeciei. ſz hoc eſt falſum. ſ. qd ſor. p tineaſ ſub ſubſtātia in
corporea. Relinquit ergo qd natura ſpecifica hoīs ē ſubſtā
tia corporea. Si ſubſtantia corporea. aut animata. aut inani
mata. non inanimata. certū ē ergo aiata. Aut ergo ē ſubſtan
tia ſenſitiua. aut inſenſitiua: nō inſenſitiua ſicut dictū ē. ergo
ē ſubſtantia aiata ſenſitiua. ⁊ p pñs ē aiata. Aut ergo rationa
le aut irrationale. non irrationale. ergo rōnale. ⁊ p pñs na
tura ſpecifica hoīs ē hō. ⁊ oīs hō vel ē ſor. vel ē plato. ⁊ ſic
de ſingularis. ⁊ p cōſequens natura ſpecifica hoīs nō differt
a natura indiuidui. qd ē ppoſitū. Itēz ad iſtam opiniōē
ſeqtur qd duo ſunt ſoles. ſ. ſol vniuerſalis ⁊ ſol indiuidualis.
Sequitur et qd in ſor. ē alius hō a ſor. ſ. hō vniuerſalis. p
batur. ſit ſor. a. ⁊ hō vniuerſalis. b. tūc a. ⁊ b. conueniūt qz
a. ⁊ b. ſunt duo hoīs. ergo a. ⁊ b. cōueniūt in natura hu
mana cuꝛz eis. ⁊ illa natura cōis eis ē alia ab a. ⁊ alia a. b. qz
p te natura cōis ē alia res ab ea cuiꝛz ē cōis. ſit ergo illa ter
tia natura. c. ⁊ tūc a. b. c. ſunt tres homines. ergo conueni
unt in natura cōi hominis realiter. ⁊ ſit illa. d. ⁊ ſic procedi
tur in infinitū in predicamentis predicatis in quid. ⁊ eſtam
erūt infiniti hoīs vt patet p deductionem factam. Itēz ſe
cundū hanc opiniōem deus non poſſet annihilare ſor. niſi
annihilaret oēm hoīem qd videt inconueniens. ⁊ pbat cō
ſequentia. Itā annihilatio ē deſtructio alicuiꝛz qz tū ad oīa
qz ſunt in eo. ſi ergo deꝛ annihilaret ſor. oportet qd deſtrue
ret naturam cōem qd ē in ſor. ſ. naturam ſpecificam hoīs. ſz
deſtructa ſpecie deſtruit qdlibet indiuidū eiꝛſdē ſpeciei.
ergo deus non poſſet deſtruire ſor. niſi deſtrueret omnes
homines. qd ē inauditū. Et ſi dicat annihilatio alicuiꝛz
ē deſtructio qz tū ad omnes partes eius. ſed ſpecies non ē
pars indiuidui ideo non oportet qd annihilatio indiuiduo an
nihilaret ſpēs. Contra qd qd ē de ſpē ⁊ de indiuiduo ſim iſtā
opiniōem ē genus. ſed genus ē pars ſpeciei. ergo ſeqt qd
non pōt annihilare ſpecie hoīs niſi deſtruat hoc genus aiata.
⁊ ē genus generaliffimū ſubſtātie. Sed deſtructio gener
deſtruitur oīs ſpecies illius generis. ergo deus nō poſſet
deſtruire ſpeciem hoīs niſi deſtrueret oēm ſpeciem de ge
nere ſubſtātie qd ē inconueniens. conſequentia patet. qz
deſtructo genere generaliffimo deſtruitur omnia inferio
ra ad illud genus. Et qz iſte rationes non concludūt ali
quid: qd ſit ptra veritatem opiniōis in ſe. Dicendū ē ad
primam rationē. qz dicit qd idem numero eſſet in celo ⁊
in terra ⁊ in inferno. Dicendū ē qd idem numero accipiuntur
duplīter. ſ. cōmunitē ⁊ ſtrictē. idem numero acceptum
cōmunitē ē illud qd cum alio poteſt facere numerū ſeu cō
ſtituit numerum: ita qd de illo ⁊ de alio ē verum dicere qd
iſta ſunt duo. ⁊ iſto modo pcedo qd natura hominis ē vna
numero: qz illa ⁊ natura ſpecifica aſini ſūt due nature. ſz
vnu numero ſtrictē acceptū ē ſolū illud qd diſtinguitur con
tra vnum ſpē ⁊ vnum genere. quomodo loquitur philo
ſophus. de vno numero quinto ⁊ ſeptimo metaphiſice. Et
eadem ē diuiſio de eodem numero. Itā idem numero
vno modo ē illud qd cū alio ponit in numerū. ⁊ alio modo
ē illud qd diſtinguitur ptra idē ſpē ⁊ idē genere vt patet ex
primis topicis. Dico ſic qd accipiēdo idem numero cōi
ter pro omni eo qd conſtituit cū alio numerū. ſic non ē incō
ueniens qd idē numero ſit ſimul in celo ⁊ in inferno. ⁊ qd ſi
mal moueat ⁊ queſcat. Et qd idem numero ſic dictū ē ſupe
rius ad idē numero ſtrictē acceptum ⁊ ad vnum ſpē ⁊ ad
vnum genere. ē ē cōe cuiꝛz entē ⁊ ē eiꝛſdem cōiter cum
ente. ⁊ cum dicitur: idem numero haberet ſummum gau
diū ⁊ ſummam triſticiam: dico qd non ſequitur ſicut de eo
dē numero qd ē in celo ⁊ in terra. qm huiꝛſmodi act⁹ ⁊ ope
rationes ſunt ſingulariū p philoſophū pmo metaphiſice.

vnde ſicut currere non ē p ſe niſi in ſingulari: ita nec gaudere
nec triſtari. Pōt tñ dici qd huiꝛſmodi operationes ſunt
vniuerſaliū p accidens. ſicut dicit phs. pmo metaphiſice.
qd homo ſanat vel ſanat p accidens. ⁊ iſte homo ſanat vel
ſanat p ſe. Et ſcōm hoc poſſet pcedi qd accipiēdo vnu nu
mero large. qd vnu numero ſūme triſtat ⁊ gaudet per ac
cidens. qz vniuerſale gaudere vel triſtari non ē aliud qd qd
ſuū indiuidū gaudet vel triſtat per ſe. vnde ſicut non ē i
cōueniens qd eidē ſcōm ſpecie iſint contraria ita nō ē incō
ueniens qd eidem ſcōm numerū large loquēdo iſint cōtraria
ſaltē p accidēs. imo ſeqt qd ſi eidem ſpecie iſint p traria. er
go et eidē numero iſint p traria large loquēdo de eodē nu
mero. pñs patet qz arguit ab inferiori ad ſuū ſupius vt di
ctū ē. Sed accipiēdo vnu numero ſtrictē ſim qd diſtinguit
ptra vnum ſpecie ⁊ vnu genere. ſic vnu numero diſtingui
tur ptra quodcunqz cōe. ⁊ ſic vnu ⁊ idem numero. idēz ē
quod indiuidū cuiꝛz intellectū repugnat in plurib⁹ repre
ſctari. vt ſor. vel plato. ⁊ iſto modo nullū vniuerſale ē vnu
numero. ⁊ ſic accipiēdo vnu numero impoſſibile ē idem
numero eſſe in celo ⁊ in inferno. aut qd ſimul moueatur ⁊
queſcat. ⁊ ſic de alijs. Et vnum numero ſic dictum ē infe
rius ad vnu genere ⁊ vnum ſpecie vt dicit phs. pmo to
picorum. ⁊ ſeptimo metaphiſice. vbi dicit qd quecūqz ſunt
vnu ſpecie ſunt vnu numero ⁊ nō econtrario. ⁊ quādo de
citur qd natura ſpecifica vel ē vna numero i ſor. accipiēdo
vnum numero ſtrictē vel diuerſa dicendum qd nec ſic: nec
ſic. vnde qz nō idem vel diuerſum cuiꝛz comparata i ra
tione tñ ad quam ſunt prime differentie entis. omne enim
quod ē. ē idem ſorti vel diuerſum a ſorte. tamen idem vel
diuerſum natura ſpecifica ſeu contracta per aliquod deter
minatū ſubiectum non ſunt immediate differentie entis.
qz nō idem ſor. vel diuerſum a ſor. diuidit ens: tamē idēz
aſinus ſorti. vel diuerſus aſinus a ſor. non diuidit ens ime
diatē. qz non omne ens ē idem aſinus ſor. vel diuerſus aſi
nus a ſor. vel fiat exemplum de brunelo. qz qz nō ē qd ē
ſit idē brunelo vel diuerſum a brunelo. non tñ oē qd ē. ē idē
aſinus brunelo vel diuerſus aſinus a brunelo. ⁊ eodez mo
do dicendū ē de eodez vel diuerſo numero. Quātiſ. n. na
tura ſpecifica hominis ſit eadem ſorti vel diuerſa a ſor. non
tamen ē eadem numero vel diuerſa numero a ſor. accipiē
do idem numero ſtrictē. Et ad aliud cū querit an natura
ſpecifica hominis que ē in ſor. ſit ſubſtātia corporea vel in
corporea. Reſpondeo diſtinguendo iſtas qd ſpecies homi
nis ē ſubſtātia corporea: ex eo qd predicatū pōt habere ſup
poſitionem ſimplicem generalem ⁊ ſpecielem: ⁊ hoc om
nino habet locum in termino cōi p tinentē ſub ſe ſpecies ⁊ i
diuidua. qm enim talis terminus habet ſuppoſitionē ſimpli
cem generalem tūc ſupponit p ipſo genere. ſ. p ſuo ſignifica
to pmo qd ē genus. qm vero hz ſuppoſitionem ſimplicem
ſpecielem: tūc ſupponit pro ſpeciebus p tētis ſub ipſo ge
nere. Dico ergo qd hec ē falſa. ſpecies hominis ē ſubſtātia
corporea. ſecūdum qd predicatū habet ſuppoſitionem gene
ralez. qz ſic loquitur poꝛphyrus. cū dicit qd ſubſtātia ē ita ge
nus qd nullomodo ē ſpecies. ſic. n. ſubſtātia ſupponit p hoc
cōmuni ſubſtātia. ⁊ non pro alio p tēto inferius ad ipſum.
Si vero habeat ſuppoſitionem ſimplicem ſpecielem. tunc
ſupponit pro ſpeciebus ſuis. ⁊ ſic hec ē vera: ſpecies homi
nis ē ſubſtātia corporea. ⁊ ſic deſcendendo vſqz ad genus
inſimū. vnde concedo iſtā. ſpecies hominis ē animal ſcōm
qd predicatū habet ſuppoſitionem ſimplicem ſpecielem.
quelibet. n. iſta ē falſa ſpecies hominis ē aliqua ſubſtātia
corporea: ſpecies hominis ē aliquod animal. qz ſignūz par
ticulare additū termino cōmuni qui ē in genere per ſe fa
cit ipſum ſtare perſonaliter pro indiuiduis ⁊ ſpeciebus ha
bentibus ſuppoſitionem perſonalem: qz ſcōm iſtam ſup
poſitionem verificatur genus ſtans perſonaliter de eis. vn
de iſta ē falſa: aliqua ſubſtātia ē ſpecies. ⁊ tamen ſubiectū
ſupponit tam pro ſpeciebus qz pro indiuiduis: cum ſit cō
mune ad vtrūqz. qz cuꝛz ſubiectum ſupponit perſonaliter
non ſupponit pro ſpeciebus niſi acceptis ſpeciebus ſecū
dum illam ſuppoſitionem ſecūdum quam verificatur de
eis. Et non verificatur de illis niſi ſpecies ſupponat perſo

naliter. ista. n. non est vera. hō est aliqua substantia: nisi sūm
 q̄ subiectum supponit psonaliter. ideo hec est falsa: aliqua
 substantia est species: non obstante q̄ subiectū supponat p
 speciebus supponentibus psonaliter. nā quilibet illarū est
 falsa hō est species: bos est species: cum subiectum suppo
 nit psonaliter. Et si dicatur q̄ hec est vera: aliquod ens
 est species: sumpto subiecto psonaliter: ex quo sequitur q̄
 aliqua substantia est species vel aliq̄ quantitas et sic de alijs
 eius speciebus. dicendum q̄ hec psequētia non valet ali
 quod ens est species: ergo aliqua substantia est species. be
 ne tamē sequitur aliq̄ ens est species. ergo aliqua substā
 tia vel substantia est species: aliqua quantitas vel quātitas
 est species. supponēte noie generis primo loco psonaliter.
 secundo loco simpliciter. et hoc indifferenter sūm supposi
 tionē simplicem vel psonalez. Unde sciendū q̄ de ratione
 transcendentis est q̄ ipm supponens psonaliter supponit p
 oibus suis inferioribus: sub quacūq̄ suppositione sit pos
 sibile q̄ accipiatur. sine materialiter sine simpliciter sine p
 sonaliter. Sed non est sic de termino p se in genere: q̄ ta
 lis terminus supponens psonaliter sine acceptus cuz signo
 faciente ipm stare psonaliter. solum supponit pro individu
 is psonaliter. Et ideo sub termino transcēdente psonaliter
 supponente et distinctioe non puenit descendere subdisting
 ctioe ad sua inferiora supposita psonaliter tm̄. sed debet
 fieri descensus ab eo ad sua inferiora supposita tam perso
 naliter q̄ simpliciter sub distinctioe vt dictum est. Ad
 aliam rationem dicendum est q̄ ad opinionem non sequi
 tar q̄ sint duo soles. pro quo sciendum est q̄ sicut signum
 vniuersale additum termino cōmuni habenti sub se indivi
 dua distribuit ipsum pro individujs. Ita nomen numerale
 additum termino cōmuni. s. generi: vel specie numerat ip
 sum pro individujs: et facit ipsum supponere pro individu
 is. et ideo idem est dicere duo soles sunt. et dicere duo in
 diuidua solis sunt. Unde sicut sol vniuersalis et sol particu
 laris non sunt duo indiuidua solis. Ita non sunt duo soles:
 et tamen sunt due res. q̄ terminus transcēdēns sicut iste
 terminus res qui est terminus transcēdēns est numerā
 lis inter omnia inferiora sine sint indiuidua sine cōmuni.
 sic est distribuibilis pro quolibet suo inferiori sine sit indivi
 duum sine cōmune. Ad aliud dicendum est q̄ non seq
 tur ad hāc opinionem q̄ deus nō posset annihilare sor. nisi
 annihilaret omnem homines. Et cum dicitur q̄ si deus an
 nihilaret sor. tunc annihilaret speciem hominis. Dico q̄ nō
 sequitur. vt dictum fuit. q̄ species non est pars indiuidui
 vt patet per p̄m secūdo physicorū. et quinto metaphy
 sice. qui dicit q̄ effectus particularis sunt cause particula
 res. et effectus vniuersalis sunt cause vniuersales. Et ideo
 sor. qui est effectus particularis: nō componitur nisi ex cau
 sis particularibus. s. ex hac materia. et hac forma. Et quan
 do arguitur in contrarium. quando dicitur q̄ ad minus se
 quitur istud incōueniens: q̄ deus nō posset annihilare spe
 cies hominis nisi annihilaret totum genus substantie. dicē
 dū q̄ illud non sequitur. q̄ annihilatio est destructio rei quā
 tum ad omnia que sunt ei propria: non quātum ad omnia
 que sūt cōmuni sibi et alijs. et ideo species potest annihila
 ri absq̄ annihilatioe generis: q̄ genus nō est pars ppria
 speciei sed cōmuni sibi et alijs. vnde si deus destruat ani
 mam intellectiuam et et corpus humanum tunc annihilaret
 hominem. q̄ anima et corpus humanum sunt proprie par
 tes hominis. Ad rationem immediate pcedentē. que pro
 bat pcessum in infinitū. si ponatur q̄ vniuersale sit alia res
 a singularibus. dicendū q̄ si. a. signet indiuiduū. puta sor. et
 b. specie boijs. tunc hec est falsa a. et b. sunt duo homines
 vt dictum est prius de sole. nec verū ē q̄. a. et b. pueniant
 in natura humana tertia ab illis. imo vni istoz p̄tinet sub
 alio: vt a sub. b. tanq̄ indiuiduū sub specie. sed a. et b. non
 pueniunt in tertia specie specialissima cōmuni eis: cū vnus
 illoz sit species specialissima alterius. Alia ē adhuc opio
 que ponit q̄ vniuersalia sunt extra aiā separata sūm esse a
 singularibus: et hec fuit opinio platonis. sūm q̄ aristoteles
 sibi imponit: et huius opinionis fuit duplex causa vt recitat
 Ari. septio metaphy. vna fuit pp sciētiā habēdā de reb⁹

sensibilibus. et alia causa fuit pp generationem illoz q̄ sunt
 p putrefactionem: cuiusmodi sunt multi vermes. Et huius
 modi prima causa fundat sup hoc q̄ de rebus naturalib⁹
 seu sensibilibus ē sciētia: et de indiuiduis habentibus esse i
 materia sensibili non ē sciētia: ergo p̄ter indiuidua sensibilia
 oportet ponere vniuersalia separata a materia sensibili de q̄
 bus ē sciētia naturalis: causa autem quare de sensibilibus
 non ē sciētia est. q̄ cum sensibilia recedunt a sensu nescitur
 vtrum sint aut non sint. et ideo cum sint transmutabilia et
 variabilia non pōt de eis esse sciētia aliqua certa. Secun
 da causa fundatur super hoc q̄ nihil generatur nisi a sibi si
 mili in specie. Sed generata p putrefactionem nō habent
 sibi simile in sp̄e existēs in natura a qua generant. nā musca
 non h̄z muscam aliam sibi similem substantialē a qua gene
 ratur. ergo in his q̄ generantur p putrefactionē oportet po
 nere simile in sp̄e separatū a materia. a quo generantur. et
 illud separatū a materia sensibili ponitur a platone esse vni
 uersale. Et sic p̄z q̄ cause ponendū vniuersalia separata esse
 a sensibilibus sunt due. s. vna pp sciētiā et alia pp gene
 rationem. Contra istas opinionem arguit p̄s. tertio. et
 septimo meta. et supponit q̄ vnūq̄q̄ p se et seorsim exi
 stens ē singulare seu indiuiduum. Ex hoc arguitur sic. vni
 uersale per se existēs separatū ab indiuiduis ē indiuidu
 um. et per p̄s sol vniuersalis et sol particularis seu singula
 ris sunt duo indiuidua solis: et erūt duo soles et et duo mū
 di. s. mundus vniuersalis et mundus particularis quorum
 vterq̄ ē per se existēs et p̄ p̄s vterq̄ ē singularis et idi
 uiduum. Similiter sequitur q̄ duo corpora sunt in eodē
 loco sic. s. corpus i vniuersale et corpus particulare seu sin
 gulare. Et si dicatur q̄ corpus vniuersale non ē in loco.
 contra ad hoc sequitur hoc incōueniens. v̄z q̄ aliq̄ corp⁹
 ē sine loco. Item q̄ non oportet ponere vniuersalia sepa
 rata pp sciaz habendam. pbatur sic. q̄ illud de quo habe
 tur scia h̄z diffinitionē. sed v̄le separatū non h̄z diffinitio
 nē cū sit singulare et nullum singulare diffinitur vt probat
 septimo metaphy. ergo si ponitur. v̄le separatū nō ē scia d
 illo. Itē vniuersale separatū ē minus notū nobis q̄ sit
 singularia sensibilia. sed p̄ minus notū non habetur scia de
 magis noto. ergo non oportet ponere v̄le separatū cum
 sit nobis ignotum ad habendam sciam de sensibilibus no
 bis notis. Unde Aristo. obuiando platoni primo de aia dicit
 q̄ vniuersale nihil est aut posterius ē. hoc ē v̄le sepa
 ratū a singularibus sensibilibus quō plato posuit aut nihil ē
 in rerum natura: aut posito q̄ sit in rerum natura ē per po
 sterius q̄tū ad cognitionem: q̄ ē minus notū nobis et po
 sterius q̄ singularia sensibilia. Item corporale et incorpora
 le non sunt in eadem specie. homo enim vniuersalis cuz sit
 incorporalis non erit in eadē sp̄e cum boie particulari vt cū
 sor. et per cōsequens per hoc q̄ habeatur scia de boie v̄le
 non habet scia de hoibus particularibus sensibilibus: et sic
 propter sciētiā habendam de singularibus non oportet
 ponere vniuersale separatū. Aliam causam ponendū
 vniuersalia separata a singularib⁹ destruit p̄s per hoc q̄
 illud agens quod inducit formā transmutat et disponit ma
 teriam ad inductionem forme. quod ergo non transmutat
 materiam non inducit formam. Sed in generatis per pu
 trefactionem. vniuersale separatū non transmutat mate
 riam ergo non inducit formam. ergo in generatis ē musca.
 musca v̄le non ē generans muscā particulare. v̄n ista ppo
 sitio. idē agens transmutat materiaz et inducit formā: ē vni
 uersaliter nota in inductione materialis forme qua talis for
 ma educitur de potentia materie: et p̄ sequēs p̄ agēs tras
 mutans materiam sicut ē de aia intellectiua q̄ illa non edu
 citur de eius potentia et per hoc ē differens ab agente sepa
 rato vt p̄z ex. 16. de animalibus. vnde sciendum sūm Aris
 teli de generatione animalium q̄ quedam generantur p
 ppagationē: et illa generantur ex semine. et q̄dā generant
 ex putrefactione: et illa non generantur ex semine s̄z ex simi
 li virtute causata in materia a sole. vnde in materia putrida
 de q̄ generatur musca catur a sole aliq̄ virtus similis v̄tū
 seminis q̄ i generatis musce agit velut semē i generatis p
 ppagationē. et hāc virtutē vocat Ari. v̄tūz diuinā sūm q̄

*Pro quod ranspartici ai
 lasp effectz debet ee pti
 arldsp fa effectz d̄p fa
 et debet ee d̄p.*

Uniuersalium

comentato: dicit scdo meta. Adhuc generata p pparatio-
ne sunt duplicia: qz qda generant a simili in spe specialissi-
ma: vt ho ab hoie & a simili in genere p pino: cui tñ non e
nomen ipositum. Cñ ppositio sup qua fundatus erat pla-
to non est uniuersaliter vera. s. qz omne qd generat: gene-
rat a sibi simili in spe. Nā caliditas generat ex motu q non
est sibi similis in specie. & ignis ex p cussione sine ex collisio-
ne cor: porū solidorum adinuicē. & vermīs generat ex actio-
ne solis. & e vey scdm Ari. libro de generatione animalium qz
uniuersaliter generat ex semine & generatum sine semine
differunt scdm speciem quantūcūqz essent similes in acti-
bus. verbi gratia. ponatur qz aliqs mus generet sine semine.
ne. puta ex terra. & talis mus postea generet suo semine ali-
um murem: quantūcūqz illi mures essent similes in acti-
bus: tamen differunt scdm speciem. qz vnus est generatus
cū semine. & alius sine semine. Contrariuz tñ huius posuit
Aric. qz ponit qz eadem secundum speciem possent genera-
ri ex semine. & sine semine. Unde posuit: sicut imposuit sibi
comentato: qz homo pōt generari sine semine ex maxima
comixtione elementorū. Sic sciendū qz qda est generatio
vniuoca. & illa generatio e similis in specie. & qda e
generatio eguoca qz est generatio alicuius ex dissimili cā in
specie: & hec diuisio ponit taz a pbis qz a theologis. Cñ
sa opinione platonis de ideis vidēda est opinio sancti Au-
gustini & aliorū theologorū de ideis. Et est sciendū qz essen-
tia diuina representat ab eterno oia fiēda. Cñ deus anteqz
faceret res cognouit eas. Aliter ignoraret qd foret factor.
Et ideo ponit augustinus. in libro suo de octoginta tribus
questionibus. qz ab eterno fuerunt exemplaria representā-
tia res fiēdas & illa exemplaria vocat ideās. vnde dicit qz
in essentia diuina ab eterno fuerunt idee: ad quarz exem-
pla res erant fiēde. & de illis ideis tria dixit que apparēt
difficilia. s. qz idee in mente diuina sunt eterne & incōmuta-
biles & sunt diuersē. qz vt dicit. alia ratione conditus e ho-
mo & alia ratione conditus est equus. Sed de hoc e ma-
gnū dubiū. Quia quero an idea sit essentia diuina: an
alia res. si sit idem: tunc non erūt plures idee. qz in deo nō
est aliqua pluralitas. Si idea sit alia res ab essentia diuina:
sequitur inconuenientia. s. qz aliud a deo fuit ab eterno. s.
idea hominis. & sequitur qz aliud a deo sit incōmutabile.
qd est inconueniens. qz omne aliud a deo est transmutabi-
le virtute diuina & in nihilū redigibile. Similiter ex quo
deus est sūme simplex. omne qd est in deo est idem quod
essentia diuina. non igit pōt poni qz idea sit alia res ab eē-
tia diuina. Cñ ista dubia & ad multa alia est vnus modus
dicendi. qz aliqua sunt idem realiter & diuersa quantū ad
cōnotata. & p hoc respondetur ad difficultates de attribu-
tis in diuinis. Dicunt. n. qz in deo idem sunt scire & velle.
seu cognoscere & velle. & tñ deus cognoscit malū culpe
& non diligit nec vult malū culpe. & sic p tradictoria attri-
buntur eidē realiter rōne cōnotatoz. & sic ad ideās. s. qz
idea hoīs. & idea equi sunt idem realiter. qz sunt idem in
essentia diuina. sunt tñ diuersa qz ad cōnotata. Sz ptra.
qz idea hoīs aut e res significata p vocē. aut est vox signifi-
cans rem significatā p vocē. si tunc. a sit res significata
p cognoscere diuinū. & b. sit res significata p diligere di-
uinū. tunc. a. & b. sunt omnino eadem res. quoniam in
deo omnino sunt idem cognoscere & diligere. si ergo. a. &
b. sunt omnino eadem res non potest dici qz. a. cōnotet ali-
quid quā. b. connotet illud idem. Ista. n. diuersitas cōno-
tationū non potest esse ex parte rerum connotantium. &
si detur qz sit ex parte vocum. tunc huiusmodi diuersa cō-
notatio nihil facit ad ppositū. qz de idēitate vel diuersita-
te vocū nō e difficultas. s. solū de idēitate vel diuersitate
rei. Suficiente questionē & famosam opinionē possumus
dicere qz illud cōnotari quod i totali significato nominis po-
nitur. vel significatur in obliquo vel in recto: & illud quod
significatur in recto dicitur principaliter significari. verbi gra-
tia. hec vox essentia diuina representans hoīem qz ad illā
pē huius vocis que e in recto significat essentia diuinā. tñ p
aliā pē huius vocis que est in obliquo significat rē represen-
tatā p essentia diuinā. s. hominem. Sic ergo principale si-

gnificatum significatur in recto. & cōnotatū significatur i ob-
liquo. Cum ergo dicitur qz idea vel nomen attributi con-
notat. illa connotatio est ex arte vocis diffinita. quando est
ex parte rerum significatarum per vocem. Unde quando
dicitur idea aliud connotat qz essentia diuina hic intelligitur
qz hoc nomen idea plura includit in suo significato totali qz
hoc nomen essentia diuina. & tunc fit questio de re signifi-
cata per vocem vt per vocem significatur. Quādo queritur
vtrū idea sit idem quod diuina vel non. dico qz idea qz tñ
ad principale significatum in ea est idem. sed quātū ad cō-
notatū non est essentia diuina sed aliud. Et sic cōcedit bea-
tus Augustinus. qz plures sunt idee quantum ad connota-
ta de est quātū ad ideata: qz plura sunt ideata sine connota-
ta per essentiam diuinam. Sed non sunt plures idee quan-
tū ad illud quod principaliter importatur per hoc nomē
idea. quia illud est essentia diuina tantū. Sed dubiū est:
quia beatus Augustinus dicit qz idee sunt rōnes incōmuta-
biles & de eisdem loquitur personaliter de quibus dicit
essentia eterna. sed cōnotata & ideata non sunt eterna. ergo
oportet qz pluralitas attribuatur aliis qz ideatis. & sic ipsa
essentia diuina fuit pluralitas ab eterno. Dicendum qz
idea fuerūt eterna obiectiue in essentia diuina. hoc e ab
eterno fuerunt representata & intellecta a deo. vnde nō de-
bet cōcedi absolute qz homo seu quātitas hoīs fuit ab eter-
no. qz in ista hoc verbū predicat secundū adiacens. nam de-
terminatio ab eterno non est predicatū sed determinatio v-
bi. Unde nullo alio a deo debet concedi predicatio huius v-
bi in dīterito vel presentī cum hac determinatione ab eter-
no seu eternaliter fm qz predicat secundum adiacens. ta-
men secundum qz predicat tertium adiacens possunt bene
concedi multe propositiones affirmatiue cum illa determi-
natione ab eterno de alio a deo. v. g. hec non est conceden-
da ho fuit ab eterno. nec ista ppō ho e. fuit vā ab eterno:
qz i istis hoc vbi e p dicitur f3 adiacēs. Alr tñ ppōnes i qz
hoc vbi e p dicitur 3^m adiacēs affirmatiue s3 cōcedēde cū hac d-
terminatione ab eterno. vnde hec e vera: ho seu quantitas ho-
minis fuit intellecta a deo ab eterno. & fuit creabilis a deo
ab eterno. & sic est de ideis quoniam illud quod connotat
per ideam hominis fuit ab eterno representatum per essen-
tiam diuinam. vnde Augustinus dicit qz idee sunt rationes
eterne. Intellectus auctoris est: qz idea quātū ad cōnotata
est eternaliter representata secundū qz est ab eterno in essen-
tia diuina obiectiue. & hoc est satis manifestum. quia certū
est qz deus est agens & causans per cognitionem. & ideo
omne illud qz deus nunc & de nouo creat prius & ab eter-
no cognouit esse creandū: & ita res que nunc facta est a deo
fuit intellecta ab eterno ab intellectu diuino. Cñ ex istis p-
patere error quorūdam dicentū qz omnes res intellecte a
deo ab eterno sunt idem quod essentia diuina. quia manife-
stum est qz anti xps creandus non est ipse deus. quia si illud
idem numero qz anti xps creandus est. esset idem numero
quod essentia diuina. sequeretur qz anti xps iam fuerit crea-
tus. & foret idem quod essentia diuina. quod est falsū. vñ
potest sic argui. nihil quod est essentia diuina est creandus.
anti xps est creandus. ergo anti xps non est essentia diuina.
premissa sunt vere. ergo & c. Cñ si dicatur. qz omne qd
est in essentia diuina est idem quod essentia diuina. sed res
fiēda nunc fuit in essentia diuina. ergo huiusmodi res
nunc fuit essentia diuina. item si anti xps creandus non
est idem quod essentia diuina. ergo est aliud ab eēntia diu-
na. Sed idem & aliud sunt differentie entis. ergo si anti-
xps creandus fuit aliud a deo. sequitur qz anti xps cre-
andus est ens. Et confirmatur sic: quia ly aliud importat
relationem & non est nisi inter entia. Cñ ad primum di-
cendum qz aliquid esse in essentia diuina est dupliciter
vel essentialiter vel obiectiue seu representatiue. dico tñ
quod omne quod est in essentia diuina essentialiter e idem
qz essentia diuina. Et sic debet propositio intelligi. tamen
non omne quod est in essentia diuina obiectiue vel represen-
tatiue est idem qz essentia diuina. Cñ si dicatur. qz de-
us nihil intelligit extra se. per Commentatorem. 12. meta-
physice. ergo quicquid deus intelligit est idē cum deo. dicit

Liber

dum quod deus nihil intelligit extra se primo. sed prius intelligit se et intelligendo se: intelligit omnia alia. Similiter deus nihil intelligit extra se per receptionem a rebus extra: quia licet intellectus noster intelligit recipiendo species a rebus extra. sed deus intelligendo se intelligit omnia alia: quia essentia divina est sufficiens representativa omnium aliorum. et sic debet intelligi illud commune dictum commentatoris. scilicet quod in se patet a materia idem est intelligibile et intellectus. Intelligendo per intellectum illud per quod intellectus separat et intelligit. et in se paratis a materia. idem est intelligibile et illud per quod intelligit. unde secundum commentaria. nulla substantia separata a materia intelligit per spiritum receptam sed solum per essentiam suam. Sed hoc est. proprium intellectui coniuncto materie. scilicet intelligere per spiritum receptam a re intellecta. Ad aliud concedo. quod res creata est aliud a deo: accipiendo per aliud pro ut est differentia transcendentis entis ut est notum. et maxime transcendens. quia ens istud modo dicitur est convertibile cum isto communi intelligibile. et ideo sicut res creata fuit ab eterno intelligibilis: ita ab eterno fuit ens. accipiendo per ens ut est nomen. tamen non debet concedi. quod res creata ab eterno fuit. quia in ista predicatur ens participatum: quia hoc verbum fuit predicatur secundum adiacens in ista. Ad aliud quando dicitur quod aeternitas est res et relatio. dico quod est relatio transcendentis. quia in quolibet predicamento invenitur aeternitas inter res illius presentis et alterius: et talis relatio bene potest esse non entis ad ens. unde intellectus refertur ad intellectum ut patet ex quinto meta. et tamen aliquod intellectum non est ens. Ad alia divisio ponitur de ideis que eadem realiter cum predicata. et est quod idea vel potest accipi pro eo quod significat: vel pro eo quod denotat. primo modo sunt plures idee. quia hoc nomen idea non solum significat essentiam divinam: sed etiam essentiam divinam representantem ideatum. unde idea hominis significat idem quod hec oratio essentia divina representans hominem. et idea equi significat essentiam divinam representantem equum. et certum est quod de significato totius illius orationis non est essentia divina solum. sed etiam ideatum scilicet homo vel equus et sic patet quod aliud significat idea hominis et aliud significat idea equi. Si vero accipitur idea pro eo quod denominat sic sola essentia divina est idea. quia hec est vera essentia divina est idea hominis et est predicatio denominationis sicut ista. essentia divina est representans hominem sed tunc est dubium quomodo accipiendo. ideas est concedendum quod idee sunt eterne. et quod plures sunt idee. nam accipiendo ideam pro eo quod denominat non est ibi pluralitas. et accipiendo ideam pro eo quod significat: non est ibi eternitas. quia ideatum est de significato idee: et ideatum non est eternum. Dicendum quod sermones antiqui sunt accipiendi in sensu in quo facti sunt et non in sensu quem faciunt. Dico quod de virtute sermonis falsum est quod idee sint plures et eterne. Intellectus tamen auctoris est verus et est quod ideata sunt plura et quod illa sunt obiective representata seu extracta per essentiam divinam. ab eterno et hoc est verum. Vel dicitur quod ad aliud referatur pluralitas. et ad aliud eternitas sicut intellectum Augustini. quia pluralitas refertur ad res. et idea ad illud quod denominat. scilicet ad essentiam divinam. ita divisio. scilicet quod terminus potest accipi pro eo quod significat et pro eo quod denominat potest applicari materie. scilicet de eternitate et in eternitate. Doctores enim ponunt triplicem mensuram durationis rerum scilicet tempus quod ponitur mensura esse mutabilem et corruptibilem. et etiam secundum durationem sive mensuram angelorum. Et alia ponitur mensura que dicitur eternitas que secundum imaginationem ponitur esse mensura dei. istud tamen commune dictum de divisione durationis non potest sic intelligi quod sint tres mensure simplices durationis immo omnis mensura durationis est tempus. quia duratio non potest intelligi sine prioris et posterioris. sed solum tempus est mensura prioris et posterioris secundum durationem. Unde angelus non habet mensuram durationis que est alia res ab essentia angelus. quia eadem ratione illa alia res haberet aliam mensuram. et sic prederetur in infinitum. Nam deus habet aliam quam mensuram sive durationis que sit alia res ab ipso deo. Unde eternitas potest accipi principaliter pro eo quod

importat. et illud est quod denominat: ut essentia angeli vel dei. vel potest accipi pro eo quod significat. Primo modo enim est idem quod essentia angeli et eternitas est idem quod essentia divina. Secundo modo est idem quod significat hec oratio. essentia angeli coexistens tpe. et eternitas est idem quod essentia dei coexistens tempori eterno vel imaginatio. unde illud est eternum quod coexistit tempori eterno si tempus ab eterno fuisset. Sic ergo dico quod accipiendo enim vel eternitatem pro eo quod significat. sic utrumque est aliud a tempore: quia importat plus. scilicet essentiam angeli vel dei. Sed accipiendo enim vel eternitatem pro eo quod denominat vel quasi. sic enim non est aliud ab essentia angeli. et eternitas non est aliud ab essentia dei. Et si dicatur quod hoc nomen eternitas non potest esse denominativum: cum sit abstractum ultima abstractione. Dicendum quod denominativum potest dici quod sit denominativum secundum se et illud non est abstractum ultima abstractione: vel potest dici denominativum in suo equivalente et isto modo est eternitas. quia est idem quod coexistens toti tempori eterno si esset. Hunc autem dico toti tempori eterno coexistens etiam est quodammodo denominativum. Sic ergo apparet quod mensura durationis angeli non est aliqua res preter naturam sine essentiam angeli et preter tempus cui angelus coexistit. nec est eternitas alia res a deo et a tempore infinito si esset cui deus coexistit. Sciendum quod divisio coequenti est quodammodo concretum concretionem subiecti: quodam concretionem suppositi. Esse concretum concretionem subiecti est omne illud quod importat formam et subiectum illius forme. sive significat adiective sive substantive. verbi gratia. adiective: ut album nigrum et huiusmodi. substantive: ut dominus servus et huiusmodi: et generaliter omnia nomina officiorum et dignitatum vel subiectionum. Et concretum concretionem suppositi est illud quod importat rem per se existentem. et isto modo homo asinus: et huiusmodi dicuntur esse concreta concretionem suppositi. et talia dicuntur concreta subiective. et huius sunt quedam que dicuntur formam substantialem inherenter supposito quod ab eis concernitur: sicut homo et asinus. et quedam sunt que dicuntur formam inherenter alteri ab eo quod concernitur: sicut hoc quod dico humanum fabule et huiusmodi. Ita. n. dicuntur formam inherenter alteri extrinseco ei de quo predicatur. nam domus dicitur humana non ab humanitate que est in domo sed ab humanitate que est in homine. et aliud quod opus dicitur fabule. non ab arte fabuli que est in opere sed ab arte fabuli que est in fabro. et eodem modo potest dici de abstracto. quod quoddam est abstractum abstractione forme accidentalis a supposito cui terminaliter inheret. sicut albedo nigredo et cetera. et quoddam est abstractum abstractione forme substantialis cui realiter inheret vel quomodo docentur denominat. Et isto modo humanitas dicitur esse abstractum ab homine seu a supposito cui realiter inheret: et etiam dicitur abstractum respectu humani quod denominatur ab humanitate. Unde respectu humani homo dicitur quoddam abstractum. nam quantum homo sit concretum respectu humanitatis. tamen est abstractum respectu humani quod est magis concretum quam homo. quia plura concernit et importat. quia significat naturam humanam et importat et denominat aliam rem extrinsecam. puta opus aut possessionem hominis. unde est sciendum quod quando aliquid maiorem compositionem includit aut significat tamen magis dicitur concretum. et propter hoc illud quod simplicissimum conceptum alicuius forme significat dicitur abstractum ultima abstractione. et quod significat conceptum maxime compositum dicitur esse concretum remotissimum scilicet a forma. Unde humanitas est abstractum ultima abstractione. quia apud intellectum non est simplicius in natura humana quam sit hoc nomen humanitas. Et humanum est concretum ultima concretionem. quia non potest esse compositum apud intellectum aliquid quod significat nomine hominis quam illud quod significatur nomine humani. Sed homo est quodammodo concretum. et quodammodo abstractum: quia est concretum respectu humanitatis. et abstractum respectu humani. Et

Vniuersalium.

humanitas respectu nullius est concretum: et humanū respectu nullius est abstractum. quia abstractum vltima abstractione significat quantitatem formam precisione cuiuscunque alterius rei. Et ideo dicit Auicena. 5. metaphysice sue: entitas est entitas tantum. i. hoc nomen entitas tantum formam dicit cum precisione cuiuscunque alterius rei. Sed non est sic de concreto. quia omne concretum dicit aliquid preter formam impositam per nomen commune concretum. Cuius opinionibus que ponunt vniuersalia habere esse in rerum natura potest adhuc poni vna opinio. quod vniuersalia non sunt in rerum natura existētia nec in anima nec extra animam. sed solum habent esse obiectiue in intellectu. Unde ista opinio duo ponit. primum est quod vniuersalia habent esse obiectiue in intellectu. 2^m est. quod non habent esse existere. nec habent esse aliud quam obiectum intellectus. Intellego per esse obiectum esse cognitum. Et esse obiectum intellectus idem est quod esse intelligibile. Unde que dicitur habent esse in effectu. et etiam esse obiectum. vt illa que existunt in rerum natura et etiam cognoscuntur ab intellectu. vt res existentes extra animam que simul cum hoc quod sunt extra animam cognoscuntur ab intellectu. Et quedam habent solum esse obiectum in intellectu vt chimera mons aureus solum habent esse obiectum in intellectu. Et quedam alia apparentia sensui et existētia in rerum natura solum habent esse obiectum in sensu et in potentia superiori vt patet de numero candelari et solis. Si enim eleuetur vnus oculus aut deprimatur vltra situm debitum. vna candelam apparebit due candele et vnus sol apparebit duo solis. et huiusmodi dualitas non est aliquid in natura. sed solum in apparentia sensus seu in cognitione apparenti sensus. Similiter si baculus integer ponatur in aqua secundum vnā medietatem apparebit visui quod baculus sit fractus. Sed ista fractura solum habet esse in apparitione. seu in apparenti cognitione visus: et sic est diuersa. ita est de alijs sensibus. et etiam talis apparentia est in virtutibus sensibilibus interioribus et etiam in intellectu. quia quicquid cognoscitur a potentia inferiori cognoscitur a potentia superiori. quicquid enim cognoscitur a potentia exteriori. cognoscitur a sensu communi et non e conuerso: et sic ascendendo vsque ad intellectum. Dico ergo quod vniuersale solum habet esse obiectum. in intellectu. quod probatur sic nam vniuersale cognoscitur ab intellectu vt patet. nam intellectus potest habere cognitionem asini vel leonis in communi non habendo cognitionem alicuius asini particularis vel leonis singularis. Et ita patet quod vniuersale habet esse obiectum in intellectu. Et quod vniuersale non habeat aliud esse extra obiectum patet. quia non habet esse existere in anima nec extra animam vt probant rationes superiores contra vtriusque opinionem: quarum vna ponit quod vniuersalia sunt conceptus in anima: et alia ponit quod vniuersalia sunt res existentes extra animam: sic sequitur quod vniuersale non solum habet esse obiectum in anima. Et hoc est quod dicit Boetius supra porphyrium. quod vniuersalia sic intelliguntur tanquam res existentes et non sunt huiusmodi res. Contra aliam opinionem arguitur sic: posito singulari ponitur vniuersale. sequitur enim solum est ergo homo est. et non e conuerso. hec consequentia est bona. singulare existit. ergo vltimo existit. et antecedens est verum. ergo et consequens. et per consequens vniuersale habet esse existere et non solum esse obiectum. Item destructo superiori destruitur inferius. ergo si vniuersalia non existunt singularia non existunt. consequens est falsum. ergo et cetera. Item illud quod non habet aliud esse quam obiectum in anima habet esse figmentum. nam figmenta intellectus vt chimera habent esse obiectum. ergo si vniuersale non habet aliud esse quam esse obiectum in anima sequitur quod vniuersalia sunt figmenta quod est falsum. Item scientia est de vniuersalibus. vt patet ex primo posteriorum. Sed de subiecto scientie debet supponi ipsum esse. ergo vniuersale habet esse verum. Ad primum dicitur quod ab inferiori ad suum superius est bona consequentia secundum quod superius habet suppositionem personalem et non secundum quod habet suppositionem simplicem. vnde bene sequitur solum.

est ergo aliquis homo est. sed non sequitur solum. est ergo omnis homo est. secundum istam viam: nec sequitur singularis est. ergo vniuersale est. et eodem modo dico quod destructo superiori personaliter sumpto destruitur inferius. sequitur enim nullus homo est. ergo solum. non est. Sed destructo superiori simpliciter non propter hoc destruitur inferius. Ad aliud dicitur quod illud quod habet esse obiectum in anima secundum se et secundum omnia sua singularia solum habet esse figmentum vt patet de chimera. nam tam chimera in communi quam hec chimera solum habet esse in anima obiectum. illud tamen quod secundum se solum habet esse obiectum in anima vt homo et singularia existētia extra animam: non habet esse figmentum. Sed dubitatur quod litter illa que nec secundum se. nec secundum suas singularia res habent esse. quomodo possunt habere esse obiectum in anima: cum nihil sit in intellectu nisi illud quod presuit sub se. et omnis cognitio intellectiva ortum habet a sensu vt patet ex primo posteriorum. Sciendum quod chimera et huiusmodi ficta habent conceptum in anima. qui est verum ens in anima. quia est qualitas anime. Sed ille conceptus non causatur effectiue ab illo cuius conceptus est. sed causatur a partibus talis ficti et ab anima componente conceptus partium ad inuicem. verbi gratia. Intellectus habet conceptum montis et habet conceptum auri. qui conceptus causatur a monte et ab auro. et illis conceptibus existentibus in intellectu. intellectus componit illos conceptus ad inuicem et facit vnum conceptum compositum representantem montem aureum. qui est quoddam ens fictum. et eodem modo est de chimera. Nam intellectus habet conceptum capitis hominis et corporis leonis et aliorum: et ex illis conceptibus facit conceptum compositum representantem chimeram.

Idetur autem neque genus neque species simpliciter dici. Genus enim dicitur aliorum quodammodo se habentium ad vnum aliquid. et ad se inuicem collectio secundum quam significationem romanorum collectio dicitur genus ab vnus. scilicet habitudine. dico autem romuli. et multitudinis habentium aliquo modo ad inuicem eam que ab illo est cognationem secundum diuisionem ab alijs generibus dicte.

¶ In isto problemate sequitur tractatus primus qui est de quinque vniuersalibus diuisim. et continet quinque capitula. Capitulum primum est de genere. Capitulum 2^m est de specie. Capitulum tertium est de differentia. Capitulum quartum est de proprio. Capitulum quintum est de accidente. Capitulum de genere continet duas partes. In prima ponuntur significationes generis. In secunda ibi. Tripliciter autem ponitur et declaratur definitio generis. Prima pars est totaliter narrata. Secunda est declarata. In prima ergo parte ponuntur tres significationes generis dicens. primo quod neque genus neque species videntur simpliciter dici. id est vno modo tantum. sed multipliciter. Prima significatio generis est multitudo ab vno patre descendentium. vt multitudo romanorum descendentium a romulo dicitur esse genus. Et hoc potest intelligi dupliciter. Vno modo quod multitudo descendentium ab vno patre simul cum patre a quo plures descenderunt dicitur esse genus. Alio modo potest intelligi quod sola multitudo vel collectio descendentium ab vno patre dicitur genus per habitudinem ad illum patrem. illo patre non accepto nec numerato in illa multitudine. et quāvis pater non numeretur in illa multitudine: ista multitudo tamen habet cognationem ab illo patre. et diuersitate ab alijs generibus per illum patrem: vnde multitudo romanorum vna cum romulo potest dici genus. et etiam multitudo romanorum descendentium a romulo: non communi numerato romulo potest dici genus et sic prima significatio generis habet duo membra. Et est sciendum quod non quilibet multitudo descendentium ab vno patre dicitur ge-

nus. qz sic collectio oim hominum diceretur vnam gen⁹ qd est falsum. sed multitudo descendentiū ab vno patre a quo tamen alij patres non descenderunt dicitur eē genus in prima significatione generis.

Dicitur autem 7 aliter rursus genus quidez vniuscuiusqz rei generate principium. uel ab eo qui genuit uel a loco in quo quis genitus ē. Sic enim *Orestē* dicimus a tantalo hīe genus. illuz autem ab hercule. 7 rursus pindarum quidem thebanum esse genere. *Platonem* uero atheniensem. etenim p̄ia principiu⁹ est uniuscuiusqz generationis quemadmodum 7 pater. *Hec* autem uidetur promptissima esse significatio. *Romani* enim sunt qui ex genere descendunt romuli. 7 *cecropides* qui ex genere descendunt cecropis 7 eorum proximi. Et prius quidem appellatum est genus uniuscuiusqz generationis principium. dehinc etiam multitudo eorum qui sunt ab uno principio. ut a romulo. nanqz diuidētes 7 ab aliis separantes dicebamus omnem illam collectionem romanorum esse genus.

Secunda significatio generis est illa. principiu⁹ generationis. Et isto modo dicitur pater esse genus filij 7c. *Loc⁹* dicit eē genus locati. qz est principium generationis locati. **I**ntelligendum qz cum dicitur locus est principium generationis locati. non accipitur loc⁹ pro loco proprio qui nō plus cōtinet qz ipsum locatū. sed accipitur p loco cōmuni. s. pro villa vel cinitate vel regno. **I**ntelligendū ē autē qz pater ē principiu⁹ generis effectuum. 7 locus est principiu⁹ conseruationis generationis 7 rei generate.

Alter autem rursus dī genus cui supponit species ad horum fortasse similitudinem: dictū etenim quodāmodo principium est huiusmodi genus earum que sub ipso sunt specierum. **V**idetur autem genus multitudinem continere omnem que sub eo est specierum

Tertia significatio generis est illa. genus est cui supponitur spēs: 7 sic accipitur genus apud philosophos. unde genus apud logicos. ē id cui supponit spēs. nec est id cui supponitur species diffō gnis: sed vna significatio eius per se.

Ripliciter igit cum genus dicat de tertio apud philosophos sermo est. qd ē describentes assignauere genus esse dicentes. qd de pluribus 7 differentibus specie i eo qd quid sit predicat. *Eorum. n.* que predicantur alia quidem de uno solo dicunt. sicut indiuidua. ut *for. 7 plato. 7 hic 7 hec 7 hoc 7 huiusmodi* **A**lia vero de plurib⁹. ut genera 7 spēs. dīe p̄pria 7 accidentia cōiter. sed non propria alicui. **E**st autē genus quidē ut aīal. spēs uero ut hō. dīa ut rōnalis. p̄prium ut risibile. accidēs ut album: nigrum 7 sedere. ab his ergo que d uno solo predicant differunt genera. eo qz de pluribus assignata predicant. ab his autē q de pluribus a speciebus quidē. qm spēs 7 si de plurib⁹ predicant. non de dntibus spēs s̄z numero solo. **Hō. n.** cum sit species de *for. 7 Pla.* predicat qui nō dnt a se iuicē specie sed numero. animal

vero cum sit genus de homine equo 7 boue predicat qui dnt a se iuicē specie. non numero solū a p̄prio uero differt genus. qm propriū quidē de vna sola spē cuius est proprium predicat 7 de his q sub specie sunt indiuiduis. quēadmodū risibile de homine solo et de particularibus hōibus. **G**enus aut non de una sola specie predicatur. sed de pluribus dntibus specie. a differentia uero et ab his q cōiter sunt accidētia differt genus. qm et si de pluribus differentibus specie predicantur differentie et cōiter accidētia. tñ nō in eo qd quid sit sed in eo qd qle sit predicantur interrogantibus enim nos illud quō predicantur hec. non in eo qd quid sit dicimus predicari. sed magis in eo qd quale sit. **I**nterroganti enī qlis homo sit dicimus. qm rōnalis et i eo qd qlis sit coru⁹. dicimus qm niger. ē at rōnale quidē differtentia. nigr⁹ uero accidens. **N**ā at quid ē hō interrogamur aīal rōdemus. est at hōis genus aīal. qre de pluribus predicari diuidit gen⁹ ab his q de vno solo q sunt indiuidua predicantur. **D**e differentibus uero specie sepat gen⁹ ab his q sicut species predicantur vel propria. i eo autē qd quid sit predicari diuidit genus a differentibus et a cōiter accidentibus q non in eo qd quid sit. sed in eo qd quale est vel quō se habens predicatur. **N**ihil igitur superfluum neqz minus cōtinet generis dicta descriptio.

Positis significationib⁹ generis ponit auctor descriptio nem generis que est predicari de pluribus differentibus specie i eo quod quid. Et qz hec descriptio de genere sit bene data declarat auctor. 7 hec est prima conclusio hui⁹ libri. s. qz hec est descriptio generis predicari de pluribus differentibus specie in eo quod quid. **H**ec cōclusio probat sic. **A**lla est diffinitio seu descriptio generis que inest generi. 7 per cuius partes gen⁹ distinguit a quolibet quod nō ē genus. nam de rōne diffinitionis est qz competat seu conueniat diffinito. 7 qz per partes eius diffinitum distinguatur a quolibet alio ut patet 6° topicor. sed predicari de pluribus dntibus specie in eo quod quid inest generi ut manifestum est. 7 per particulas hic positas in diffinitōe distinguitur genus a quolibet alio quod non est genus. ergo hec est bona descriptio vel diffinitio generis. s. predicari de pluribus 7c. Et per consequens genus diffinitue est id quod predicatur de pluribus dntibus specie in eo quod quid. Et ex particulis in diffinitione positis differt genus a quolibet alio. quod probat porphyrius. nam per hanc particulas p̄dicari de pluribus. genus differt ab indiuiduo quod nō p̄dicatur de pluribus. 7 per hanc particulam differentibus specie: genus differt a speciebus specialissimis. que nō predicantur nisi de differentibus solo numero. 7 per hanc particulam in eo quod quid. differt genus a differentia proprio 7 accidente q predicant in qle 7 non in qd. qz autē p̄dicata. s. differentia propriū 7 accidens predicant in quale p̄. qz ad interrogationem factam per quale de indiuiduo p̄uenienter respondet per ista. s. p̄ differentiam propriū 7 accidens. sed gen⁹ predicat in qd de indiuiduo. qz ad q̄stiones factam p̄ qd de indiuiduo p̄uenienter r̄det per gen⁹. ut si querat qd est *for.* cōuenienter r̄det q animal. **E**st sic tria notanda. **P**rio qz hec oratio q p̄dicat de plurib⁹ 7c. non est diffinitio generis nisi extendendo nomen diffinitio nis ad descriptionem. 7 ratio huius est. qz hoc commune genus nō est in aliquo certo ḡne. cū rep̄at in quolibet p̄dica

Antuerfaliū.

mento & quod circūit omne genus in nullo genere ē deter-
minate: nec predicatur in qd nec indicat quiditatez proprie
alicuius rei. **S**ecundo notandum qd aliud est quod hic
diffinitur. & aliud est pro quo diffinitur. vnde illud quod h
diffinitur est intentio secunda. & est cōmunis omnibus ge-
neribus generalissimis & subalteris. & illa pro quibus dif-
finitur sunt genera. f. generalissima & subalterna. qz his cō-
petit hec descriptio. f. predicari de pluribus. Unde cū dicitur
genus sic diffinitur quod predicat & c. hoc nomē genus
habet ibi suppositionem simplicem & non personalem sic
est manifestū. quia nullum genus sic diffinitur. nec est ali-
quod genus conuertibile cum hac diffinitione. vt de se p3.
sed cum dicitur genus est qd predicatur de pluribus. hic
hoc nomen genus h3 supponem personalem. si enim ha-
beret suppositionem simplicem esset falsa. qz hec intentio ge-
nus sine hoc cōe genus nō predicatur in quid de pluribus
differentibus spēs. vnde cum sic dicitur. homo diffinit. iste
terminus homo h3 suppositionem simplicem. & cum dicitur.
homo est aīal rōnale mortale. iste terminus homo habet
supponem personalem. ita cum sic dicitur. genus sic diffi-
nit. iste terminus genus habet suppositionem simplicem.
sed cū dicitur genus est quod predicatur. iste terminus h3
h3 suppositionem personalem & sic p3 qd terminus h3 aliā
& aliā suppositionem respectu actus exerciti. & respectu
actus significati. vnde hec est vera. aīal predicat de oi hoīe
fīn qz h3m habet suppositionem simplicem. & in actu si-
gnificati vbi exercetur predicatio habet iste terminus aīal
suppositionem personalem. vt in ista. oīs homo ē animal.
Tertio est notandum qd in hac descriptione qd predica-
tur de pluribus. li de pluribus accipitur pro suo significato
positiuo. & nō accipitur comparatiue. vnde sensus est qd ge-
nus est qd predicat de multis differentibus specie. ita qd iter
ista duo pluribus differentibus spēs est cōstructio intransiti-
ua. qd aut li de pluribus nō accipitur comparatiue in predi-
cta descriptione p3. qz si acciperetur comparatiue sensus eēt
iste. genus est illud quod predicatur de pluribus qz sint dif-
ferentia specie. sed intellectus non est talis. quia descriptio
generis competit oi generi. sed non competit oi generi pre-
dicari de pluribus qz sūt dīa spēs. qz genus īfinitū qd non h3
sub se nisi duas species nō predicatur de pluribus qz sūt dīa
spēs. s3 intellectus nō est talis. & qd cōparatiuū pōt accipi pro
positiuo & eōuerso p3. nā quādo dicitur plures hoīes cur-
runt. accipit comparatiuū pro positiuo. nam est idem dicere.
plures hoīes currūt & multi hoīes currūt. & positiuū aliquan-
do accipit p cōparatiuū. vt bonū est cōfidere in domo qz
i hoīe. intellectus est iste melius est pōdere i domino & c.

Spes aut dicitur quidem & de uniuscu-
iusqz forma: sīn quaz dcm est. priami
quidem species digna ē imperio. **D**ī
aut spēs & ea que ē sub assignato genere s3 quā
solemus dicere hoīem quidem spēm aīalis: triā
gulum vero speciem figure. qd si ēt genus assi-
gnates spēs meminimus dicentes. qd de pluri-
bus & dīstib⁹ spēs in eo qd qd fit predicat. & spēs
dicimus id qd sub gñe ē. **N**osse at oz qm & ge-
nus alicuius spēs est genus: & species alicui⁹ ge-
neris est species. **I**ccirco necesse est in vtrorū
que rationibus utriqz uti.

Istud est scdm caplm tractatus pmi in quo determina-
tur de spēs & de ordine & ordinatis in linea pdicamētalī. Et
p̄tinet istud capitulū duas ptes principales: In prima po-
nantur significatiōes & descriptiones spēs. In scda ibi. **P**la-
nū at. ad declaratiōes eoz qd pdicantur de spēs enumerat ea
qz sūt in linea pdicamētalī & determinat de eis & de ordine
eoz. **P**rima ps ē partim narratiua. & partim īq̄stiuā.
Primo ergo narrando ponit vnā significatiōem spēs que
nō p̄tinet ad logicā dicens. qd species dicit vno mō vnū
cuiusqz rei forma. & sīn istā significatiōē dī qd spēs p̄ami

digna est imperio. & accipitur hic spēs p pulchritudine vel
decore. & pōt intelligi tam de pulchritudine animi qz d pul-
chritudine corporis. pulchritudo animi est aīe virtus. dem
de ponit aliā significatiōem spēs. qz ē qd spēs dicitur que
ponit sub assignato genere. Et hec est vna descriptio spēs
qz p̄tinet ad logicū. Unde auctor ponit tres descriptiōes spe-
ciei. sed due significatiōes speciei p̄tinent ad logicū. **P**ri-
ma species est qz ponit sub assignato genere. & circa illaz de-
scriptionem auctor ponit dubium. & modo suo respōdet.
vt videbitur prolixius in fine huius p̄tine partis

Assignat ergo & sic spēm. spēs est qz ponitur
sub gñe: & de qz genus i eo quod qd fit predicat.

Secda descriptio est qd species est que ponitur sub assi-
gnato genere: & de qua genus pdicatur in quid.

Amplius at & sic quoqz. Spēs ē qz de plib⁹
& differentibus numero i eo quod qd sic pdica-
tur. s3 hec qd assignatio spēs spālissime ē & qz so-
lū spēs ē. alie uero erunt & non specialissimaz.

Tertia descriptio est qd spēs pdicatur de pluribus differ-
entibus numero in eo qd qd. & intelligit ista descriptio cū p̄ci-
sione sic qd spēs est qz solū pdicatur de pluribus dīstib⁹ nume-
ro in eo qd qd. & nō de dīstib⁹ spēs. & nisi hec descriptio po-
neret cū p̄sione. ista descriptio p̄tineret generi generalissi-
mo. qz genus gñalissimū pdicatur de pluribus dīstib⁹ numero
in eo quod qd. intellecta tū hac descriptione cū p̄sio-
ne nō cōpetit generib⁹ gnālissimis nec spēs⁹ subalteris.

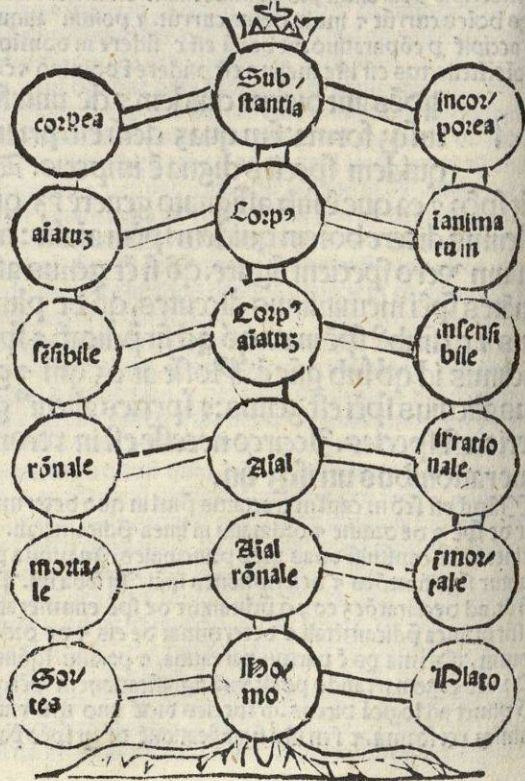
Iste tres descriptiones sic p̄parant adiuices. qz p̄me due
competunt tam speciebus spālissimis qz spēsbus subalter-
nis. sed tertia descriptio intellecta cum p̄sione vt dictum
est solū cōpetit spēsbus spālissimis. **C**irca p̄mam descri-
ptionem hic positam ponit auctor dubitationem tales. **I**n
dīstōne gñis ponit spēs. vt visum est capto de genere. vbi
dī qd genus est qd pdicatur de pluribus differentibus spēs & c.
ergo in dīstītiōe spēs nō debet poni genus. qz idē respectu
eiusdem non pōt eē dīstīctū & dīstīctū. ergo male dīstīctū
spēs cū dī. spēs ē qz ponitur sub assignato gñe. **A**d istud
respondet auctor dicens qd genus & species sūt relatiua. nā
genus dī alicuius speciei genus. & spēs dicit alicuius gñis
spēs. & iō necesse ē qd vtrunqz ponat in dīstīctiōe alterius.
vnde sīn istū auctore in relatiuis nō ē cōueniens. sed ma-
gis ē necariū qd idē respectu eiusdē sit dīstīctū & dīstīctū.

Sed h3 sunt duo dubia. **P**rimū ē an gen⁹ & spēs sint re-
latiua. **S**cdm ē an vnū relatiuū debeat poni in dīstīcti-
ōne alterius. **A**d primū dubiū arguit sic. pbando qd ge-
nus & spēs nō sunt relatiua. qz illa que sūt cōmuniā oībus
pdicamētis nō sunt in aliquo pdicamēto determinato. s3 ge-
nus & spēs sunt cōia oībus pdicamētis. qz in oi pdicamēto
sunt gnā & species. ergo genus & species nō sūt in aliquo
pdicamento determinato. ergo non sunt in pdicamento re-
latiuis. ergo non sunt relatiua. **I**tem relatiua sunt sī nā
p philosophū in pdicamentis. sed genus & spēs nō sūt sī
nā. qz genus naturalr est p̄us spēs p plm in pdicamentis q
dicit qd p̄us ē a quo nō queritur subsistendi p̄ia. s3 huius-
modi est genus. ergo & c. **A**d oppositū ē auctor. **A**d
scdm dubiū arguit pbando qd vnū relatiuū non pōt pōi
in dīstīctiōe alterius: qm qz dīstīctō dat cā inorescendi. qz g^o
dīstīctiōis ps debet esse notio: ipso dīstīctio. s3 vnū relatiuū
non ē notus alio. ergo & c. **C**ōfirmat hoc. si de dīstīctio q̄ritur
quid sit cōuenienter r̄ndet p dīstīctiōē: ita qd dīstīctio cer-
tificat de qdne querente quid est de dīstīctio. sed si fiat qd
de vno relatiuo quid est. non certificaretur querens de illa
qdne p dīstīctiōem vel descriptionem in qua ponit vnū
relatiuū. ergo & c. mato: p3. & immo: declaratur. nam si qz
ratur quid est p̄ & r̄ndet sic. p̄ est qui habet filium vel ge-
nit filium. queritur e conuerso quid est filius. qz filius ē e q
bene mihi ignotus sicut pater. & si dicitur qd filius est qz h3
patrem. adhuc contingit querere. quid est pater sicut p̄us
& ita nūqz ero certificatus de aliquo relatiuo: quid est. qz
respondendo per eque ignotum. non sum nec eē possūm
certificatus. vnde potest sic argui. **I**lla nō est dīstīctio alicuius

per quā non possum esse certificatus de diffinitio. s; p diffi-
 mione in relatiu in qua ponitur suū correlatiuū nō possūz
 certificari de illo relatiu vt visum est. ergo rē. ¶ Itē qñ/
 cūq; in diffōne ponit aliqd diffimibile. si diffinitio illius dif-
 finibilis ponit loco ei⁹: vior ⁊ expressio: erit diffō in qua lo-
 co diffinitio ponitur sua diffō vt p; 6° topi. si ergo in diffōne
 p̄ris ponitur filius. ⁊ si in loco filij ponat diffō filij. ista diffō
 erit vior ⁊ expressio: diffōne prima. sed in diffōne filij s; istā
 opionem d; poni p̄. ergo in verissima ⁊ exp̄ssissima diffi-
 nitione p̄ris d; poni p̄. sed hoc est inconueniens. s. q; idēz
 ponatur in diffōe sui ipsius ⁊ c. ¶ Ad oppositū tñ ē auctor.
 Ad p̄mū dubiū cū querit an genus ⁊ species sint relatiua.
 Dicendū q; genus ⁊ spēs p̄nt accipi p̄ his que principat̄
 significant ⁊ p̄ his q; denoiant. Si accipiat̄ p̄ his q; signifi-
 cat̄ alicui⁹ tūc accipiūt̄ p̄ itentōib⁹ in aia coib⁹ gnūb⁹ ⁊ spēs
 b⁹ in q; p̄dicam̄to v̄l cui⁹z p̄dicam̄ti. ⁊ hec sūt rela transce-
 dentia. q; intentio gn̄is refertur ad itentōne sp̄t. Si v̄o acci-
 piantur p̄ his que denoiant sic accipiunt̄. p̄ his de quibus
 p̄dicant̄. vt p̄ hoīe ⁊ aīali. ⁊ sic est falsum dicere q; genus
 ⁊ spēs sunt rela. q; hō ⁊ aīal non sunt relatiua. nec abedo
 ⁊ color: sunt rela. sed absoluta. Si genus ⁊ species accipia-
 tur p̄ his que p̄mo significant sic h̄nt sup̄pōnem simplicē.
 sed qñ gen⁹ ⁊ spēs accipiūt̄ p̄ his q; denoiant. tūc h̄nt sup-
 pōnem p̄sonalem. ¶ Ad p̄mū argumentū in p̄mū cū d̄r
 q; genus ⁊ spēs sūt cōia oībus p̄dicam̄tis. 6° rē. Dicendū
 ē vno mō q; gen⁹ ⁊ spēs n̄ sūt rela d̄miat̄ gn̄is. s; sūt rela trā-
 scēdētia. q; rep̄it̄ i q;libz p̄dicam̄to. Alr pōt dicit q; idē pōt
 ēē in q;libet p̄dicam̄to denominatue ⁊ tñ in vno p̄dicam̄to
 quiditatue. ⁊ sic genus ⁊ spēs sunt in q;libet p̄dicam̄to.
 q; denoiant res oīum p̄dicam̄toꝝ ⁊ tñ sūt quiditatue i
 vno p̄dicam̄to tñ. i. in p̄dicam̄to relōnis. ¶ Ad 2^m ar-
 gumentū cū d̄r q; genus ē nātr p̄ns spēs. dico q; accipiendo
 genus ⁊ spēs p̄ his que p̄mo significant̄ principat̄. sic neutꝝ
 itoz ē alio p̄ns nātr. sed sūt simul nā. Sed accipiendo gen⁹
 ⁊ spēs p̄ his q; denoiant. sic gen⁹ ē nātr p̄ns spēs vt aīal hoīe
 ⁊ hoc mō accipiendo genus ⁊ spēs nō sūt relua. ¶ Ad 2^m
 dubiū dicit qdā q; loquendo de diffōne idicāte quiditatē rei
 nō d; poni vñū relatiuū in diffōne alteri⁹. s; in diffinitōe ex-
 p̄m̄te quid noīs bñ d; poni vñū relatiuū in diffōne alteri⁹
 ⁊ sic intelligit auctor q; in diffōne exp̄m̄te qd noīs d; po-
 ni vñū relatiuū. ¶ Sed mihi v̄ q; vñū relatiuū nō de-
 beat poni in diffōne alterius exp̄m̄te qd noīs. nec i diffōe
 exp̄m̄te qd rei alteri⁹. q; vtraq; diffō notificat diffinitū ⁊
 est notior diffinitio. ¶ Itā diffō exp̄m̄ens quid noīs: notificat
 quid nomen significat. ⁊ diffinitio exp̄m̄ens quid rei notificat
 quiditatē diffinitū. sed vñū relatiuū non est notius altero. nec
 oīo in q; ponit̄ vñū relatiuū ē notior alio relatiuū. Et iō bñ
 dicit Aūice. in logica sua q; dicentes vñū relatiuū diffinitū
 p̄ reliquū nō aduertūt d̄fiam inter eē notū cū alio ⁊ esse no-
 tū p̄ aliud. vñ vñū relatiuū nō est notū p̄ aliud. ergo p; p̄
 rōnes iā factas q; loquēdo de diffōne s; q; Ari. loquit̄. sic
 vñū relatiuū nō diffinit̄ p̄ reliquū. loquēdo. n. de diffinitio-
 ne idicāte quiditatē rei manifestū ē q; vñū relatiuū nō dif-
 finit̄ p̄ reliquū. q; vñū relatiuū nō ē de quiditate alteri⁹.
 nec est notius altero relatiuū loquendo ē de diffinitōe exp̄-
 m̄te qd noīs nō diffinit̄ vñū relatiuū p̄ reliquū: q; diffō
 quid noīs manifestat qd nomē significat. sed vñū relatiuū
 nō notificat quid significat aliud. ergo rē. p̄bo minorē. nāz
 si q̄rat quid hoc nomē p̄ significat. ⁊ respondet q; hoc no-
 men pater significat illū q; genuit filij. q̄rendū ē vlt̄erius qd
 significat hoc nomē filij. si dicat q; hoc nomē filij significat
 illū qui h; patrē. adhuc restat qd quid hoc nomē p̄ signifi-
 cet. q; nō ē maior certitudo b⁹ noīs significati q; fuit i p̄nci-
 pio. Dico ergo q; nullū relū h; diffinitionem p̄p̄riam. q; re-
 lū nō est p̄ se in gn̄e. sed relō bñ pōt diffinit̄. sed nō per
 relōne oppositā: sed p̄ p̄p̄riū genus ⁊ p̄ p̄p̄riā d̄fiam. si eis i
 sint noīa iposita: loquēdo de diffinitione exp̄m̄te quidit-
 atem diffinitū. Extendendo tamē diffinitionem diffinitū ad
 orationez significantem illud qd relū. siue illa oratio sit eq̄
 nota. siue sit n̄ otior. sic concedo q; vñū relū diffinitur p̄
 reliquū. quia bene contingit accipere vnam orationem i q;
 ponitur vñū relū in significare id qd nomen alterius
 relatiū significat. ¶ Illud enim qd hec oīo. qui genuit filium

significat. hoc nomen pater significat. Unde hec oratio non
 est diffinitio exp̄m̄ens quid rei patris. nec quid nominis
 eius q; non est notior vt probatum est. ⁊ sic forte intelligit
 auctores dicentes q; vñū relū orationum diffinitur per reli-
 quū. Iste tamen modus accipiendi diffinitionem reproba-
 tur a p̄bo in 2° post. e. q; sic tota hystoria de bello troiano di-
 ceretur vna diffinitio. q; vñū nomen potest imponi. ⁊ iā
 est impositum toti illi hystorie. s. hoc nomen ilias. ⁊ sic to-
 ta hystoria troiana esset diffinitio iliadis. qd nō vdet verū.
 Et si dicitur q; nō hoc nomen pater non habet diffinitionē
 proprie dictā cū nō sit in genere potest tñ habere diffinitio-
 nem exp̄m̄te quid nominis. q; sciens quid hoc nomen
 pater significat. potest notificare hoc alteri. Et si queritur
 q̄r hoc p̄tingat. Dicendū q; hoc relū p̄ notificari q̄tū ad
 quid nominis rē. potest aliquo modo describi non tamē p̄
 suū correlatiuū. vbi gratia. pater est qui de sua suba genuit
 sibi similem in specie. ⁊ filius est qui genitus est de suba si-
 milis sibi in specie. Et dico de suba sibi similis in specie. q;
 per hoc distinguitur generatio inanimatorum a generatio-
 ne animatorum. nam in animatis ⁊ in animalibus gn̄tis
 per propagationez sic genitum generatur de suba gn̄tis
 sed in inanimatis gn̄tis p̄ducē genitū de suba aliena vt ignis de
 suba aeris gn̄at ignez. Et iō in animatis gn̄tis non dicitur
 pater nec genitum filius.

¶ Planum autem erit qd dicitur hoc modo.
 in vnoquoq; predicamento sunt quedam gene-
 ralissima. ⁊ rursus alia specialissima. ⁊ inter gene-
 ralissima ⁊ sp̄alissima sunt alia media. Est autem
 generalissimū quidem supra quod non est aliud
 genus superueniens. Sp̄alissimum autem post
 quod non erit alia inferior spēs. inter generalissi-
 mum autē ⁊ specialissimum ⁊ genera ⁊ spēs sunt
 eadem: ad aliud quidem ⁊ ad aliud sumpra. Sit
 ar̄ in unoquoq; p̄dicam̄to manifestū qd d̄r. Sub
 stātia ē qdē ⁊ ipsa ē gen⁹. sub hac ar̄ ē corp⁹. sub
 corpe v̄o aīatū corp⁹. sub quo aīal. sub animali
 rōnale animal sub quo homo. sub homine vero
 sor. ⁊ pla. qui sunt particulares homines.

Vniuersalium.

T horz suba qdē gñalissima ē eo q̄ ge
 nus sit solū. **N**ō vō spālissimum eo q̄
 spēs sit solū. **C**orp^o vō spēs qdē ē sube
 gen^o vō corpis aiati. 7 aiati corp^o qdez spēs
 cor. gen^o vō aiati. aiati at species qdez aiati cor.
 gen^o at rōal aiatis. s3 rationale aiati species est
 aiatis. gen^o vō hoīs. homo vō species quidez
 rational aiatis n̄ at est gen^o p̄ticulariū hominū
 s3 solū species. **E**t omne qd̄ aī indiuiduū p̄ri
 mū est. spēs erit solū n̄ etiā gen^o. **Q**uemadmo
 dū suba igr̄ cū sit sup̄ma eo q̄ nihil sup̄ eā sit ge
 nus est gñalissimū. sic etiā homo cū sit species
 postq̄ nō erit alia inferior species neq3 aliquid
 eoz q̄ possit diuidi s3 solū indiuidua. indiuidu
 um at est for. 7 pla. species erit sola 7 vltia spe
 cies ut dcm̄ est spālissima spēs. **Q**ue uero sunt i
 medio eoz q̄ sup̄ ipsa sunt erunt spēs. m̄ o3 vō
 q̄ post ipsa sunt. sunt gñā. q̄re h̄ qdē duas bz bi
 tudines: eā q̄ est ad inferiora scōm quas genera
 ipsoz esse dicuntur. **E**xtrema uero unā habent
 bitudinē. nā 7 gñalissimū ad ea qdē que posteri
 ora sunt habitudinē bz: cū sit genus oīum id qd̄
 est sup̄mū. eā uero q̄ est ad superiora nō bz: cuz
 sit sup̄mū 7 p̄mū principiū. **S**pālissimum at
 unā bz bitudinē eā que est ad superiora quoz est
 spēs. eā uero que ē ad posteriora nō bz. s3 et in
 diuiduoz dī spēs. s3 spēs qdem indiuiduoz so
 lū ea p̄tens. spēs at sup̄ioz uelut q̄ ab eis p̄ri
 net. **D**eterminat ḡ gñalissimū. ita q̄ cū sit gen^o
 nō est spēs. 7 rursus q̄ nō est aliud gen^o supue
 niens. **S**pālissimū uero qd̄ cū sit species nō ē
 gen^o. 7 cū sit spēs nūq3 diuidit in alias species.
 7 qd̄ d̄ plib^o d̄ntib^o numero in eo qd̄ qd̄ sit p̄
 dicat. ea uero que in medio sunt extremoz sub
 alterna uocat gñā 7 species. 7 unūquodq3 ipoz
 species esse 7 gen^o pōt. ad aliū qdem 7 ad aliud
 sumpta. ea uero q̄ sunt ante spālissimū usq3 ad
 gñalissimū ascendit 7 gñā dicunt 7 species
 7 subalterna gñā ut agamēnon: atrides. 7 pelo
 pides. 7 tatalides 7 ultimū iouis. s3 in familiis
 plerunq3 reducunt ad unum principiū. uerbi
 gñā. ad iouez. in generib^o qdem et specieb^o nō
 sic se bz rō. neq3. n. cōe est unū gen^o oīuz ens.
 nec oīa eiusdez generis sunt secundū unū gen^o
 sup̄mū quemadmodum dicit ari. s3 sunt posita
 quemadmodum dcm̄ est in predicamentis. p̄ria
 decez gñā sunt q̄si prima decem principia rez.
 uel siqs oīa entia uocet inquit nuncupabit equo
 ce nō uniuoce. **S**i. n. unū cōe gen^o esset ens uni
 uoce entia dicerent. **E**uz. n. decem prima p̄nci
 pia entis secundū solūz nom̄ est. nō. n. secundū
 rōnis diffōnez q̄ s3 nom̄ est. decez quidez gñā
 lissima sunt. spālissima uero in numero quodam
 non sunt tam̄ in d̄finito. indiuidua at q̄ sunt post

spālissima infinita sunt. **Q**uapp usq3 ad spālissi
 ma a gñalissimis descendentes iubet pla. quier
 scere. descendere at p̄ media diuidentes specifi
 cis d̄ntis. infinita uero inqt relinq̄nda sunt. neq3
 enim eorum posse fieri disciplinam.

C hoc est scōa ps b^o capituli in q̄ ad euidentiam p̄dictoz
 enumerat ea que ponuntur in linea predicamentali. 7 diuer
 sas proprietates eis assignat. **D**icit ergo q̄ in vnoquoq3 p̄
 dicamento. hoc est in quolibet ordine predicamentali sunt
 pla gñalissima. s. in quolibet ordine est qd̄ dā gñalissimū 7
 qd̄ dā spālissimū. 7 qd̄ dā intermedia. **G**ñalissimū est supra
 qd̄ nō ē aliud supraueniens genus. **S**pālissimū ē illud sub
 quo nō ē inferior spēs. **I**lla vō intermedia sūt gñā 7 spēs.
 gñā respectu inferior. 7 spēs respectu superior. **S**3 gñalissimū
 ē ita genus q̄ nō ē spēs. spālissimū ē ita spēs q̄ nō ē genus.
Et ergo gñalissimū 7 spālissimū h̄nt duas descriptiones.
Una ē q̄ gñalissimū ē supra qd̄ n̄ aliud gen^o. **A**lia ē q̄ gñā
 lissimū ē talis genus q̄ nullo mō ē spēs. **E**t spālissimū diffi
 nitur dupl̄r. **P**rimo mō: spālissimū ē sub quo nō ē inferior
 spēs. **S**cōdo mō spālissimū ē ita spēs q̄ nullo mō ē gen^o. **I**n
 termedia vō sūt gñā 7 spēs respectu diuersoz. **E**t ponit exē
 plū familiare. nā sic ē in familiis sive in linea p̄sanguinitatis
 q̄ ē aliqs q̄ ita p̄ q̄ nō ē filius. 7 aliqs q̄ ita filius q̄ nullo mō
 ē p̄. **A**liqui sunt intermedij q̄ sunt patres 7 filij respectu di
 uerzoz vt **A**gamēnō. 7 atrides. ita ē in p̄dictis. q̄ sic aliqd̄ ē
 qd̄ ē ita genus q̄ non ē spēs. 7 aliquid est qd̄ ē ita spēs q̄ nō
 est genus. 7 aliqua intermedia q̄ sūt gñā 7 spēs respectu di
 uerzoz. **S**ed forte aliquis diceret q̄ in familiis est deuenit
 ad unū p̄ncipiū. vbi gñā. in tota cognatione hoīm m̄ ē d̄uent
 re ad unū p̄rem. puta **J**onē. s3 aliquos seu ad **A**dā s3. v̄
 tar em. **S**itr̄ in p̄dicamentis eēt deuenire ad unū gen^o cōe
 oībz p̄dicamentis qd̄ nō ē v̄ez. **A**d istud r̄idet q̄ nō ē
 oīno s̄te in p̄dicamentis 7 de familiis. q̄ in familiis ē unum
 p̄ncipiū cōe. 7 i p̄dicamentis nō ē aliqd̄ unū cōe genus oībz
 p̄dicamentis. **E**t h̄ ē scōa p̄lo b^o libri. s. q̄ dece p̄dicamentis
 nō est aliquod genus cōe. **I**sta p̄lo p̄bat sic. q̄ si sic esset
 illud maxie eēt ens. sed ens nō ē cōe gen^o oībz. **D**ecē p̄dica
 mentis. ergo r̄c. p̄bo minorē. **N**ullū gen^o ē equocū illis q̄
 bus ē genus. sed ens dī equoce d̄ dece p̄dicamentis. g^o r̄c.
 v̄n̄ ait porphy. **S**iqs oīa uocet entia equoce nūcupabit. **L**ū
 .n. dece p̄dicamenta sunt p̄ma p̄ncipia nullū cōe h̄nt nisi s3 no
 men. 7 sic p3 q̄ dece p̄dicamentis nō ē aliqd̄ genus cōe. s3
 in vnoquoq3 predicamento ē aliqd̄ unū genus gñalissimum
 7 p̄tes spēs spālissime. nō tñ finite. sed finite quo ad nume
 rum. sed indiuidua sūt infinita. **E**t iō descendentes ab a ge
 neralissimis ad specialissima sub3 pla. quiercere: cum indi
 uidua sint infinita 7 de infinitis non ē ars nec scia.

Descendentibus uero ad spālissima necesse
 ē diuidere p̄ multitudinē ire. ascendentibus vō
 ad gñalissima necesse ē colligere multitudinem.

Et p̄dictis at p̄cludit tertiā p̄sonē b^o libri. s. q̄ descēdē
 nt^o a gñalissimis ad spālissima o3 multitudinē diuidere. s3
 ascēdēdo o3 multitudinē colligere in unū. **E**t hoc p̄batur
 sic. **I**nferiora sūt p̄la q̄ superiora. s3 descēdēdo p̄cedit a su
 p̄ioribus ad inferiora. diuidēdo. 7 ascēdēdo p̄cedit ab inferi
 orib^o ad superiora. ergo descēdēdo a gñalissimis o3 ire p̄ mlti
 tudinē diuidēdo unū in multa. 7 ascēdēdo o3 ire a multis ad
 unū 7 colligēdo ista multa i unū. vbi gñā. descēdēdo a gñe
 gñalissimo icipit ab vno 7 p̄cedit ad multa diuidēdo. put
 p3 sic diuidēdo. **S**uba alia corporea. alia incorporea. 7 suba
 corporea alia sensibil. alia insensibilis. 7 sic vsq3 ad spālissima.
 s3 ascēdēdo eō p̄cedit a multis ad unū colligēdo. vbi gñā.
Sor. 7 pla. h̄nt supra se hoc cōe h̄. 7 h̄ 7 a finis h̄nt su
 pra se aiati. 7 aiati 7 plāta h̄nt supra se hoc cōe corpus aiati
 7 sic p̄ceditur ascendēdo quousq3 veniat ad genus gñā
 lissimū. 7 in isto processu itur colligēdo multitudinem i unū
 collectiuum. vt patet inuenit.

Collectiuū enim multoz in unam naturā spe
 cies ē. 7 magis id qd̄ gen^o est. **P**articularia vō

¶ singularia semper in multitudine econtrario diuidunt id quod est unum genus.

¶ Narrat porphy. qd species e collectio plurimū i vnā nāz. sed genus est magis collectiuū qz spēs. qz plā p̄tinet sub se singularia et semp sūt indiuidua illius qd est cōe eis. Et singularia sunt quid vnū cum illo qd est cōe eis.

¶ Participatōe. n. spēs plēs hoies sūt unū hō particularib⁹. Vō semper vnū homo et est cois plures. diuisiū at semper ē qd singulare ē. Col lectiuum enim et adunatiūz quod commune ē.

¶ Intelligēdū qd h ppō ē falsa de v̄tute sermōis: s; sic h; itelligi: qd plēs hoies p̄cipāt de spē hois sine hūana spē.

¶ A signato at gñe et spēs qd sit urrūqz et gene nere qdē uno. spēs vō plrib⁹. Sp. n. in plures spēs diuisio gñis. sit. gen⁹ qdē de spē sp̄ pdicat et oīa supiora de inferiorib⁹: spēs at neqz d gñe sibi p̄mo pdicat. neqz de supiorib⁹: neqz. n. p̄uertit. Oportet. n. aut eq de eqs predicari. ut binibile de equo. aut maioria d̄ minorib⁹. ut aial de hoie. minora vō de maiorib⁹ minime. neqz .n. aial dicim⁹ hoiez eē quēadmodū hoiez aial.

de qb⁹ spēs pdicat de his necessario et spēs gen⁹ pdicat: et gñis genus usqz ad generalissimūz. si .n. uez ē hoiez Socra. dicere hiez at aial. aial vō subaz. uez est Socra. aial atqz subaz dicit Semper superiora de inferiorib⁹ predicantur. spēs at de indiuiduis pdicat. gen⁹ vō et d̄ spē et de indiuiduo pdicat. gnālissimū at et de gñe et de generib⁹ pdicat. si plura sint media sub alterna et de spē et de indiuiduo pdicat. d̄ at ge neralissimū qd de oībus sub se positis generib⁹ et spēs et de indiuiduis. gen⁹ at qd ante spālissi mū est. et de oīb⁹ spālissimis et de indiuiduis d̄ solum at spēs de oīb⁹ indiuiduis. indiuiduū at dicit de uno solo particulari. indiuiduū at dicit for. et hoc album. et hic ueniens. et sophronici fi lius: si solus sit sortes ei filius.

¶ Narrat q̄lr genus h; se ad spēs et d̄e qd diuisio gñis sit p se in plēs spēs. et gen⁹ pdicat d̄ spē. et nō econtrario. s. p̄ dicatōe p̄p̄ deā. si. n. spēs pdicat directe de gñe. qz id qd pdicat p̄p̄ de aliq̄ o; qd sit supi⁹ v̄l p̄uertibile cum ip̄o. et p̄ hoc indiuidū pdicat de vno solo. s. de seip̄o. qz nō h; ife ri⁹ eo de quo possit pdicari. C Sciēdū qd hoc nom̄ indiuidū p̄t accipi p eo qd significat. et sic pdicat de multis. nā for. ē indiuidū. et pla. ē indiuidū. vel p̄t accipi p eo qd denoiat. et sic loq̄ auctor: h. for. n. ē id qd hoc nom̄ indiuidū denoiat. vt ly indiuidū sumat p eo qd denoiat. et for. pdicat de vno so lo proprie vt de seip̄o.

¶ Indiuidua vō dicūt h⁹ i qm̄ ex proprietatib⁹ p̄sistit unūq̄qz eoz. qz nūqz in alio erit eadez collectio. Sor. at p̄p̄tates nūqz in aliquo erūt particulariūz. be vō q sūt hois proprietates. dico at ei⁹ q est cōis. erūt eedē in plurib⁹. magis aut in oīb⁹ particularib⁹ hoibus eo qd hoies sunt.

¶ Sic narrat q̄lr indiuidua distinguūt abinuicē. et d̄e qd libet indiuiduū p̄stat ex multis accitib⁹ quoz collectio n̄ p̄t simul rep̄ri i alio indiuiduo. cuiusmodi p̄p̄tates sūt. s. q̄ltas figura. loc⁹. et t̄ps. vñ septē sūt p̄p̄tates qz collectio n̄ p̄t s̄l rep̄ri i duob⁹ indiuiduis. vñ v̄sus. forma figura locus t̄ps cū noie sanguis patria sunt septē q nō h; vnus et alē

¶ Istē. n. p̄p̄tates indiuiduales sunt q nūqz eedē numero rep̄iuntur s̄l in diuersis indiuiduis. p̄p̄tates tñ speciei s̄l rep̄iunt in oīb⁹ indiuiduis illius sp̄i. cuiusmodi sunt r̄sib le. capaz discipline et c. q sunt p̄p̄tates sp̄i hūmāe. et si mul reperit̄ur in omnib⁹ indiuiduis. et loq̄mur d̄ gñe et spe cie et indiuiduis sube tāqz de nobilitatibus. Indiuidua autē accitū nō hnt istas p̄p̄tates. sed magis sunt p̄p̄tates alioz. nec intendit hic auctor dicere qd huiusmodi p̄p̄tates sunt p̄stituit̄e indiuidui sube. sed insūt illi subiectiue nō s̄c partes. sed sicut accidentia. C Intelligēdū ē qd vnū idui duū sube nō distinguūt ab alio solū p huiusmodi p̄p̄tates accit̄is. sed formal̄. per suam formam et mater̄ taliter per suā materiā. Unde for. distinguūt a platōe accit̄at̄ per sua accit̄ia. formaliter per suam formam. et māliter per suam māim. et s̄m v̄tate indiuiduum sube distinguūt ab alio per huiusmodi p̄p̄tates.

¶ Cōtinet at̄ indiuidū qdē spē. spēs at sub gñe. Totū igr qdā gen⁹ ē. indiuiduū at ps. spēs vō totūz est et pars. s; pars quidez alterius. totum vero non alterius. sed aliis partibus totūz est. C Ex pdictis ergo p̄cludit auctor: p̄clonē q̄rtā h⁹ lib. i. q̄ est ista q indiuidua p̄tinet i spē. et spēs in genere. istud p̄z ex or dinatōe in linea pdicamētali. et hoc p̄bat sic. oīs ps p̄tinet in suo toto. s; indiuidūz est pars sp̄i. et spēs est pars gñis. ergo indiuidū p̄tinet in spē. et species in genere. Et addit̄ auctor: qd indiuidū est ps et spēs est ps et totū alterius tñ et alterius. spēs. n. est pars gñis et totū respectū indiuidui.

¶ De genere quidē et spē. et qd generalissimūz et quid spālissimū: et que genere eadē et spēs sunt etiam indiuidua. et quot modis genus et species dicantur sufficienter dictum est.

¶ Recapitulat et p̄z. intelligēdū qd indiuidū est ps subie ctiva sp̄i. qz spēs pdicat de indiuiduo i recto. Et p̄ eandem eam spēs est pars subiectiva gñis. qz gen⁹ pdicat i recto de spē. et hec est d̄tia inter partē integralē. et partem subie ctivāz. qz de pte subiectiva v̄e pdicat suūz totū i recto. S; d̄ parte integrali nō v̄e pdicat suū totū i recto. s; i obliquo māns. n. et caput sunt partes integrales hois. qz itegrāt ho minem. et iō hec ē falsa. manus ē hō. vel caput est homo. C Et sciēdū est qd duplex ē pars. et duplex ē totū. s. totūz v̄e. vt hō respectū soi. et platonis. Totū integrale vt dom⁹ respectū parietis et tecti. respectū tñ huius domus et illius est totū v̄e. vñ respectū diuersoz idē est totū v̄e et totūz integrale. et pars integralis et pars subina. nā hec man⁹ ē ps subiectiva man⁹ i cōi. et pars integralis hois. C Sed du bitat. qz nō v̄f qd genus sit totū respectū speciei eiusdem. qz idem respectū eiusdē nō ē ps et totū. s; genus ē ps speciei. et totū gen⁹ est ps sp̄i. qz est pars diffōnis et pars diffōnis significat partē rei diffōnitē p̄ p̄z: 7. meta. C Dicendūz qd ipole ē qd idē sit ps et totū respectū eiusdem eodem gñe vel eadē acceptōe totius et partis. tñ diuersis acceptiōibus to tius et partis p̄t idem eē totū et pars respectū eiusdē. vbi ḡra. sic dicēdo ppō est vera iste termin⁹. ppō: ē ps integra lis h⁹ ppōnis. ppō ē vera. et est totū v̄e. respectū eiusdēz. qz iste terminus ppō: ē totū v̄e respectū cuiuscūqz ppōnis. Et simili mō dico qd aial ē ps qd̄itativa seu diffōnitiva hois. et tñ est totū v̄e respectū hois. et sic sub diuersis acceptiōi bus p̄t idē eē totū et ps respectū eiusdem. iō et c.

¶ Differētia vero cōiter et p̄p̄rie et magis p̄p̄rie d̄. Cōiter differre alterz ab alte ro d̄ quod alteritate qdā differt quo tūqz mō vel a seip̄o vel ab alio. differt. n. for. a platone alteritate quadā. et ipse a se uel puero v̄l iā uiro. uel faciente aliquid uel quiescente. et sp̄ i aliquo modo h̄ndi se alteritatibus. P̄p̄rie at differre alterz ab altero dicitur quando inseparabi

¶ Istē. n. p̄p̄tates indiuiduales sunt q nūqz eedē numero rep̄iuntur s̄l in diuersis indiuiduis. p̄p̄tates tñ speciei s̄l rep̄iunt in oīb⁹ indiuiduis illius sp̄i. cuiusmodi sunt r̄sib le. capaz discipline et c. q sunt p̄p̄tates sp̄i hūmāe. et si mul reperit̄ur in omnib⁹ indiuiduis. et loq̄mur d̄ gñe et spe cie et indiuiduis sube tāqz de nobilitatibus. Indiuidua autē accitū nō hnt istas p̄p̄tates. sed magis sunt p̄p̄tates alioz. nec intendit hic auctor dicere qd huiusmodi p̄p̄tates sunt p̄stituit̄e indiuidui sube. sed insūt illi subiectiue nō s̄c partes. sed sicut accidentia. C Intelligēdū ē qd vnū idui duū sube nō distinguūt ab alio solū p huiusmodi p̄p̄tates accit̄is. sed formal̄. per suam formam et mater̄ taliter per suā materiā. Unde for. distinguūt a platōe accit̄at̄ per sua accit̄ia. formaliter per suam formam. et māliter per suam māim. et s̄m v̄tate indiuiduum sube distinguūt ab alio per huiusmodi p̄p̄tates.

¶ Cōtinet at̄ indiuidū qdē spē. spēs at sub gñe. Totū igr qdā gen⁹ ē. indiuiduū at ps. spēs vō totūz est et pars. s; pars quidez alterius. totum vero non alterius. sed aliis partibus totūz est. C Ex pdictis ergo p̄cludit auctor: p̄clonē q̄rtā h⁹ lib. i. q̄ est ista q indiuidua p̄tinet i spē. et spēs in genere. istud p̄z ex or dinatōe in linea pdicamētali. et hoc p̄bat sic. oīs ps p̄tinet in suo toto. s; indiuidūz est pars sp̄i. et spēs est pars gñis. ergo indiuidū p̄tinet in spē. et species in genere. Et addit̄ auctor: qd indiuidū est ps et spēs est ps et totū alterius tñ et alterius. spēs. n. est pars gñis et totū respectū indiuidui.

¶ De genere quidē et spē. et qd generalissimūz et quid spālissimū: et que genere eadē et spēs sunt etiam indiuidua. et quot modis genus et species dicantur sufficienter dictum est.

¶ Recapitulat et p̄z. intelligēdū qd indiuidū est ps subie ctiva sp̄i. qz spēs pdicat de indiuiduo i recto. Et p̄ eandem eam spēs est pars subiectiva gñis. qz gen⁹ pdicat i recto de spē. et hec est d̄tia inter partē integralē. et partem subie ctivāz. qz de pte subiectiva v̄e pdicat suūz totū i recto. S; d̄ parte integrali nō v̄e pdicat suū totū i recto. s; i obliquo māns. n. et caput sunt partes integrales hois. qz itegrāt ho minem. et iō hec ē falsa. manus ē hō. vel caput est homo. C Et sciēdū est qd duplex ē pars. et duplex ē totū. s. totūz v̄e. vt hō respectū soi. et platonis. Totū integrale vt dom⁹ respectū parietis et tecti. respectū tñ huius domus et illius est totū v̄e. vñ respectū diuersoz idē est totū v̄e et totūz integrale. et pars integralis et pars subina. nā hec man⁹ ē ps subiectiva man⁹ i cōi. et pars integralis hois. C Sed du bitat. qz nō v̄f qd genus sit totū respectū speciei eiusdem. qz idem respectū eiusdē nō ē ps et totū. s; genus ē ps speciei. et totū gen⁹ est ps sp̄i. qz est pars diffōnis et pars diffōnis significat partē rei diffōnitē p̄ p̄z: 7. meta. C Dicendūz qd ipole ē qd idē sit ps et totū respectū eiusdem eodem gñe vel eadē acceptōe totius et partis. tñ diuersis acceptiōibus to tius et partis p̄t idem eē totū et pars respectū eiusdē. vbi ḡra. sic dicēdo ppō est vera iste termin⁹. ppō: ē ps integra lis h⁹ ppōnis. ppō ē vera. et est totū v̄e. respectū eiusdēz. qz iste terminus ppō: ē totū v̄e respectū cuiuscūqz ppōnis. Et simili mō dico qd aial ē ps qd̄itativa seu diffōnitiva hois. et tñ est totū v̄e respectū hois. et sic sub diuersis acceptiōi bus p̄t idē eē totū et ps respectū eiusdem. iō et c.

¶ Differētia vero cōiter et p̄p̄rie et magis p̄p̄rie d̄. Cōiter differre alterz ab alte ro d̄ quod alteritate qdā differt quo tūqz mō vel a seip̄o vel ab alio. differt. n. for. a platone alteritate quadā. et ipse a se uel puero v̄l iā uiro. uel faciente aliquid uel quiescente. et sp̄ i aliquo modo h̄ndi se alteritatibus. P̄p̄rie at differre alterz ab altero dicitur quando inseparabi

¶ Istē. n. p̄p̄tates indiuiduales sunt q nūqz eedē numero rep̄iuntur s̄l in diuersis indiuiduis. p̄p̄tates tñ speciei s̄l rep̄iunt in oīb⁹ indiuiduis illius sp̄i. cuiusmodi sunt r̄sib le. capaz discipline et c. q sunt p̄p̄tates sp̄i hūmāe. et si mul reperit̄ur in omnib⁹ indiuiduis. et loq̄mur d̄ gñe et spe cie et indiuiduis sube tāqz de nobilitatibus. Indiuidua autē accitū nō hnt istas p̄p̄tates. sed magis sunt p̄p̄tates alioz. nec intendit hic auctor dicere qd huiusmodi p̄p̄tates sunt p̄stituit̄e indiuidui sube. sed insūt illi subiectiue nō s̄c partes. sed sicut accidentia. C Intelligēdū ē qd vnū idui duū sube nō distinguūt ab alio solū p huiusmodi p̄p̄tates accit̄is. sed formal̄. per suam formam et mater̄ taliter per suā materiā. Unde for. distinguūt a platōe accit̄at̄ per sua accit̄ia. formaliter per suam formam. et māliter per suam māim. et s̄m v̄tate indiuiduum sube distinguūt ab alio per huiusmodi p̄p̄tates.

¶ Cōtinet at̄ indiuidū qdē spē. spēs at sub gñe. Totū igr qdā gen⁹ ē. indiuiduū at ps. spēs vō totūz est et pars. s; pars quidez alterius. totum vero non alterius. sed aliis partibus totūz est. C Ex pdictis ergo p̄cludit auctor: p̄clonē q̄rtā h⁹ lib. i. q̄ est ista q indiuidua p̄tinet i spē. et spēs in genere. istud p̄z ex or dinatōe in linea pdicamētali. et hoc p̄bat sic. oīs ps p̄tinet in suo toto. s; indiuidūz est pars sp̄i. et spēs est pars gñis. ergo indiuidū p̄tinet in spē. et species in genere. Et addit̄ auctor: qd indiuidū est ps et spēs est ps et totū alterius tñ et alterius. spēs. n. est pars gñis et totū respectū indiuidui.

¶ De genere quidē et spē. et qd generalissimūz et quid spālissimū: et que genere eadē et spēs sunt etiam indiuidua. et quot modis genus et species dicantur sufficienter dictum est.

¶ Recapitulat et p̄z. intelligēdū qd indiuidū est ps subie ctiva sp̄i. qz spēs pdicat de indiuiduo i recto. Et p̄ eandem eam spēs est pars subiectiva gñis. qz gen⁹ pdicat i recto de spē. et hec est d̄tia inter partē integralē. et partem subie ctivāz. qz de pte subiectiva v̄e pdicat suūz totū i recto. S; d̄ parte integrali nō v̄e pdicat suū totū i recto. s; i obliquo māns. n. et caput sunt partes integrales hois. qz itegrāt ho minem. et iō hec ē falsa. manus ē hō. vel caput est homo. C Et sciēdū est qd duplex ē pars. et duplex ē totū. s. totūz v̄e. vt hō respectū soi. et platonis. Totū integrale vt dom⁹ respectū parietis et tecti. respectū tñ huius domus et illius est totū v̄e. vñ respectū diuersoz idē est totū v̄e et totūz integrale. et pars integralis et pars subina. nā hec man⁹ ē ps subiectiva man⁹ i cōi. et pars integralis hois. C Sed du bitat. qz nō v̄f qd genus sit totū respectū speciei eiusdem. qz idem respectū eiusdē nō ē ps et totū. s; genus ē ps speciei. et totū gen⁹ est ps sp̄i. qz est pars diffōnis et pars diffōnis significat partē rei diffōnitē p̄ p̄z: 7. meta. C Dicendūz qd ipole ē qd idē sit ps et totū respectū eiusdem eodem gñe vel eadē acceptōe totius et partis. tñ diuersis acceptiōibus to tius et partis p̄t idem eē totū et pars respectū eiusdē. vbi ḡra. sic dicēdo ppō est vera iste termin⁹. ppō: ē ps integra lis h⁹ ppōnis. ppō ē vera. et est totū v̄e. respectū eiusdēz. qz iste terminus ppō: ē totū v̄e respectū cuiuscūqz ppōnis. Et simili mō dico qd aial ē ps qd̄itativa seu diffōnitiva hois. et tñ est totū v̄e respectū hois. et sic sub diuersis acceptiōi bus p̄t idē eē totū et ps respectū eiusdem. iō et c.

Vniuersalium.

li accidente ab altero differt. Inseparabile acci-
dens est vt nasi curuitas. cecitas oculorum. ci-
catrix cum ex vulnere occaluerit. Magis pro-
prie autem differre alterum ab altero dicitur qñ
specifica differt differentia. quemadmodum bō
ab equo specifica dñia dñt. i. rationali qualitate.
Vtr aut ois dñia alteratū facit cuiuslibet adueniēs
Sed ea que est cōiter 7 pprie alteratum solum
facit. Illa uero qua est magis pprie aliud.

C hoc est tertium capitulū tractatus pmi in quo determi-
nat de differentia. 7 pñet duas partes principales. In p-
ma ponunt diuerse significationes seu diuisiones dñie cuz
eaz explanatōe. i. scda ibi. Quas etiā determinātes. ponū
tur descriptiones dñie de qbus intēdit. Prima ps ē narra-
tiua in q narrat auctor tres dñōes. Prima dñio. q qdā ē
dñia cōiter dca: qdā ē ppe dca. 7 qdā ē magis ppe dicta.
Dñia cōiter dca. est q aliter differt ab altero alteritate qdā:
hoc ē qdā diuersitate accidentali. vt for. differt a platoe per
motū. 7 pla. a for. p qdā posito q for. moueat 7 plato ge-
scat. vnde dñia cōiter dicta ē q aliter differt ab altero p ali-
quod accidens. 7 sic idem vno tpe pōt differre allo tpe a se
ipso. vt for. senex differt a seipso puero. 7 intelligo id nega-
tiue. s. q senex differt a for. puero. ita q for. senex nō ē for.
puer 7 ecōtra. ita tamen est falsa de virtute sermōis. for.
differt a seipso. verū si for. acceptus cū aliqua determinatōe
bene differt a seipso cū alia determinatōe loquēdo de dñia
negatiua: sic q for. cū vna determinatione negat a seipso
accepto: cum alia determinatione. loquendo positue de
differentia sic negāda est ista. for. senex differt a seipso pue-
ro. q dñia positua nō est nisi inter existentia. 7 for. nō pōt si-
mul esse senex 7 puer. **D**ñia proprie dicta ē q aliter dif-
fert ab altero accidente inseparabili. 7 sic differt oculus ce-
cus ab oculo vidēte. 7 nasus curuus a naso recto. **D**ñia
magis pprie dicta est quādo aliter differt ab altero specifi-
ca dñia. 7 sic homo dñt ab equo p hāc dñiam q est rōnalis.
Iste dñie pparant adiuicē. qz in hoc pñentur. qz ois diffe-
rentia facit alteratū. s. in hoc dñt. qz dñia cōis 7 ppria ipa
faciūt alteratū solū. sed dñia magis ppe nō solū facit altera-
tū sed etiā aliud. hoc ē diuersitate essentialē. vnde facere
alteratum est superius ad facere aliud. nam facere. aliud ē
facere diuersitatem essentialē. sed facere alteratū est fa-
cere diuersitatem accidentalem 7 essentialē indifferenter.
Vtrū tamen auctor: per facere alteratū solum intelligit face-
re diuersitatem accidentalem. **C** Nota q illa diuisio diffe-
rentie que est in cōmune propriam 7 magis ppriam. est
diuisio vocis in suas significationes. 7 nō est diuisio dñie q
ē vñ ex istis qñqz vniuersalib⁹. imo dñia sic diuisa continet
equo accēs. ppriū. 7 differentia q ē vnum de istis qñqz
vlib⁹. de quib⁹ est iste liber. vnde dñia cōiter dicta dicit
de accēs. quod est vñ. de quinqz vlib⁹. 7 dñia proprie di-
cta dicitur de proprio quod est vnum de quinqz vniuersa-
lib⁹. 7 dñia magis pprie dicta: est dñia q est vnum de qñqz
que vniuersa lib⁹ de quibus auctor: intendit.

Differentiaz quidē alie alteratū faciūt. alie
vero aliud. Ille uero que faciunt aliud: specifi-
ce uocantur. Ille uero que alteratū faciunt sim-
pliciter differentie. Animalis quidem differentia
adueniens rationalis aliud facit 7 speciem ani-
malis facit. Illa uero que est mouendi alteratū
solum a quiescente facit. Quare h quidem aliud
illa uero alteratum solum facit.

Secda diuisio dñie ē q quedam differentia facit alteratū
7 quedam aliud. Differentia faciens alteratum est duplex
quia quedam est accidens separabile. 7 quedam est acci-
dens inseparabile.

Secdm igitur aliud facientes: diuisiones sūt

a generibus in species. 7 diffinitiones assignan-
tur que sunt ex genere 7 huius differentis. fm
autem eas que solum alteratum faciunt alteratio
sola consistit. 7 aliquo modo se habendi per mu-
tationes sunt.

Narrat auctor q s3 dñias facientes aliud sunt diuisio-
nes generū in spēs. 7 etiā assignant diffinitiones que sūt ex
gñibus 7 differentis. sed s3 dñias facientes alteratū tm. nō
diuiduntur gñia i spēs nec assignant dñōes.

A superioribus igitur rursus inchoantibus
dicendum est differentiarum alias quidem esse
separabiles. alias uero inseparabiles. mouere
7 quiescere 7 sanum esse 7 egrum 7 quecunqz
his proxima sunt separabilia sunt. at uero aqui-
linum esse uel simum uel rationale uel irrationa-
le esse: inseparabilia sunt. Inseparabilium autē
alie quidem sunt per se. alie uero per accidens.
naz rationale per se inest homini et mortale et di-
scipline esse perceptibile. at uero aquilinum esse
uel simum esse secundum accidens sunt et nō p
se. Ille igitur que per se sunt in sube ratione acci-
piuntur et faciunt aliud. Ille uero que secun-
dum accidens sunt: nec in sube ratione accipiun-
tur. nec faciunt aliud sed alteratum solum. Et il-
le quidem que per se sunt non suscipiunt magis
nec minus. Ille uero que per accidens et si inse-
parabiles sunt: tm intensionē suscipiunt et remissi-
onem. nam neque genus aut magis aut minus
predicatur de eo cuius est genus. neqz generis
dñie secundum quas diuiditur ipsum genus.
Ipse enim sunt que uniuscuiusqz ratione: id est
diffinitionem complent. esse autem unicuique
unum et idem neque intensionem neque remis-
sionem suscipiens est. aquilinum autem uel si-
mum uel coloratum esse aliquo modo intendun-
tur et remittuntur.

Tertia diuisio differentie est q quedam sunt dñie sepa-
biles. 7 qdam inseparabiles. Dñie sepa-
biles sunt vt accēs. Dñie inseparabiles sunt vt accēs
separabilia cuiusmodi sunt quiescere moueri 7 filia. Dñia ise-
parabilia diuiduntur qz quedā est p accēs vt simū 7 aquilīnū.
7 qdā p se vt dñie specificē q p se faciūt aliud 7 accipiunt i
diffōne. sed dñie p accidens non faciunt aliud sed alteratū
solum 7 nō accipiunt in diffinitione. Et ad hoc dñt dñie p
se 7 p accēs. qñ dñie p accēs suscipiūt magis 7 min⁹ si-
ue sint sepa-
biles siue inseparabiles. sed dñie p se nō suscipiūt
magis 7 minus: 7 hoc pbat auctor 7 ē qnta pto h⁹ libi.
7 pbat sic. Esse rei. i. eē sube nō suscipit magis 7 min⁹. g⁹
illa q idicāt esse sube nō suscipiūt magis 7 min⁹. s3 dñie p
se idicāt eētā sube. g⁹ dñie p se nō suscipiūt magis 7 min⁹.

Intelligendū q hic auctor: loqē de differentis sube. 7
de illis verum ē q nō suscipiunt magis 7 minus. dñie tm p
se accētū bene suscipiūt magis 7 min⁹. nā albedo suscipit
magis 7 min⁹. iō disgregatū visus qd est ei⁹ dñia suscipit
magis 7 minus. nam aliquis color magis disgregat visum
7 aliquis minus.

Cum igitur tres species differentie confide-
rentur. 7 cum be quidem sint separabiles ille
uero inseparabiles. 7 rursus inseparabilium cū
be quidem sint per se. ille uero per accidens.
Et rursus earum que sunt per se differen-

riaz. alie quidem sunt secunduz quas diuidim⁹ genera in species. alie uero secundum quas q̄ diuisa sūt specificat̄. ut cū p se qdē dñe sint huiusmodi aīati 7 inaiati. sensibilis 7 insensibilis. rōnalis 7 irrōnalis. 7 mortalis 7 imortalis. Ea quidē q̄ ē aīati 7 sensibilis dñia p̄stitutiuā ē sube aīa lis. est. n. aīal suba aīata sensibilis. Ea vō q̄ est mortalis 7 imortalis dñia rōnalis 7 irrōnalis diuisiue sūt aīalis dñie. p eas. n. gñā i spēs diuidunt s̄z be quidē diuisiue sūt dñie genēz p̄pletive sūt 7 p̄stitutiuē spēs. Diuidit. n. aīal rōnali 7 irrōnali dñia. 7 rursus mortali 7 imortali differētia. s̄z ea q̄ ē rōnalis differētia 7 mortal' p̄stitutiuā est hoīs rōnalis vō 7 imortalis dñi. Ille vō q̄ sūt irrōnal' 7 mortalis irrōnaliū aīaliū. Sic ē sup̄me sube cū diuisiue sint aīati 7 inanimati differentie sensibilis. 7 insensibilis. s̄z animati 7 sensibilis p̄gregate ad substantiā animal p̄ficiūt. qm̄ ḡ eedē alio mō accepte sūt p̄stitutiuē. alio mō vō diuisiue specificē oēs uocāt. Ex his maxime opus est ad diuisiōes genēz 7 diffinitiones spēs. S̄z nō his q̄ secūdu accidēs inseparabiles sunt: nec magis his que sunt separabiles.

C Recapitulat accipiēdo vñū mēbrū diuisiōis de quo itendit dicēs q̄ cū tres spēs dñe sint. qm̄ q̄da sūt sepabiles 7 q̄da inseparabiles. Et dñaz inseparabiliū. qm̄ q̄da sūt dñe p se. 7 p accēs. de dñis p se itendim⁹. Et itaz dñiaz. s̄z se q̄da sūt diuisiue genēz. 7 q̄da sūt p̄stitutiuē spēs. 7 becē vna subdiuisio dñiaz p se. 7 de illis ponit exēpla que sans patent. **C** Est et sciēdu q̄ ista subdiuisio dñie posita n̄ refert diuisiōē 7 p̄stitutioē ad idē. nam dñie q̄ diuidūt gen⁹ ille eedē p̄stitutūt spēs p̄tetas sub gñe vt p̄z. q̄ rōnale 7 irrōnale diuidūt aīal. iō rōnale 7 irrōnale p̄stitutūt spēs p̄tetas s̄b aīali. ipole tñ ē q̄ eedē dñie sūt p̄stitutiuē 7 diuisiue respēctū eiusdem. q̄ rōnale 7 irrōnale diuidūt aīal. iō neutz illorū p̄stitutūt diffōne aīalis. vnde iste dñie. corporeū aīatū sensibili p̄stitutūt aīal 7 nō diuidūt spēs. s̄z rōnale 7 irrōnale diuidūt aīal. vñ referendo ad idē sic sp sūt alie dñie diuisiue 7 alie p̄stitutiuē. Dñie. n. q̄ gen⁹ diuidūt ille eadē p̄stitutunt spēs.

C Intelligēdu ē q̄ auctor hic dicit q̄ rōnale 7 mortale diuidūt aīal. s̄z rōnale 7 imortale sūt dñie p̄stitutiuē vel. id si dicit s̄m opinioē pp̄riā. sed s̄z oīōne alioz. platōis v̄z 7 apulei qui dixerūt deū 7 demones esse aīalia ideo 7 ē. **C** Quas ēt determinātes dicunt. Differentia at̄ ē q̄ abūdat uspēs a gñe. hō. n. ab aīali pl⁹ h̄z rōnale 7 mortale. aīal. n. ipm̄ nihil boz ē. Nā unde habebit spēs differentias. neq̄. n. genus op̄positas h̄z differētiās. nāq̄ in eodē sūt nō h̄z op̄posita. s̄z quēadmodū. p̄bat p̄bi. p̄tate quidem oēs h̄z gen⁹ sub se positas differentias. actu vō nullā. at sic neq̄ ex his que non sunt aliquid sūt. neq̄ op̄posita circa idem sunt.

C Hec ē scda ps capli b⁹ in q̄ ponit̄ descriptiōes dñie d̄ qua itendit. 7 ponit̄ qnq̄ descriptiōes dñie p se. p̄tetas ē q̄ dñia ē a q̄ spēs abūdat a gener. 7 bec ē scda p̄tetas h̄z libi q̄ p̄bat sic. Illo qd̄ spēs actu icludit. 7 gen⁹ non abundat spēs a gñe. s̄z dñiaz spēs actu icludit. 7 genus nō icludit. g^o dñia ē id q̄ spēs abūdat a gñe. ma. p̄z. q̄ abūdat a gñe est actu plus h̄re q̄ h̄at gen⁹. 7 imino: p̄z ad vtrāq̄z partē. nā certū ē q̄ spēs actu dñiaz icludit. vt hō actu icludit rōnale. vt de se p̄z. 7 gen⁹ nō icludat dñiam actu. p̄z. nā gen⁹ q̄

rōne icluderet in actu vñā dñiaz eadē rōne icluderet dñiaz sibi op̄positā. q̄. n. rōne aīal actu icluderet rōnale: eadē rōne icluderet actu irrōnale. 7 sic op̄posite dñie erūt s̄i eodē. s̄. in gñe. qd̄ ē icōueniēs. 7 ita p̄z q̄ spēs abūdat p̄ dñiaz a gñe cū gen⁹ non h̄at in actu dñiaz. s̄z gen⁹ h̄z dñiaz p̄tate. s̄. i potētia 7 nō in actu vt p̄batū ē. **C** Intelligēdu ē q̄ h̄z genus nō p̄tinet actu dñiaz diuisiūas. p̄tinet tñ actu dñiaz p̄stitutiuas sue diffinitionis. vñ q̄nis aīal nō p̄tinet rōnale 7 irrōnale tñ p̄tinet actu corporeū aīatū sensibile. nec sūt ille dñie op̄posite. vnde dñie p̄stitutiuē alicui nō sūt op̄posite. s̄z dñie diuisiue sūt op̄posite. **C** Intelligēdu ē. n. q̄ gen⁹ dñi h̄re suar differētiās op̄positas i potētia ideterminatōis tñ. q̄z gen⁹ nō p̄t dēterminare se ad vñā dñiam diuisiūā nec ad aliam q̄z gen⁹ nō h̄z dñiam in potētia eo mō quo mā ē in potētia ad formā quā nō h̄z. imo gen⁹ i actu non h̄z dñiaz sicut nec vnq̄z h̄bit. sed q̄z genus idēterminare se h̄z ad dñiaz ita q̄ nec icludit vñā dñiam nec aliā. iō gen⁹ dñi in potētia ad differētiās. 7 hoc mō qd̄libet gen⁹ ē in potētia ad oīa sua iseriora 7 h̄ p̄t p̄t p̄ueniēt dñi potētia ideterminatōis tñ.

C Diffiniūt at̄ et eā h̄ mō. Differentia est que de pluribus et differentib⁹ specie i eo quod q̄le sit p̄dicat̄. Rōnale. n. et mortale de boīe p̄dicat̄ in eo quod q̄lis sit hō. s̄z non in eo qd̄ quid sit. qd̄ est. n. hō nobis it̄rogatis p̄ueniens est dicere aīal. q̄le at̄ aīal inquisiti qm̄ rōnale et mortale est p̄uenienter assignabimus. **C** Rebus. n. cōstantib⁹ ex materia et forma vel ad similitudinē p̄portioemq̄z materie et forme p̄stitutionem habentib⁹. quēadmodum statua est de materia eris ex forma at̄ figura. sic et homo coīs et spāl ex materia qd̄ez similiter p̄portionaliterq̄z consistit ex genere. ex forma at̄ differentia. **C** Totum autē hoc animal rationale et mortale homo est quēadmodum illic statua.

C Scda descriptiō est ita qd̄ dñia ē q̄ p̄dicat̄ d̄ plurib⁹ dñitib⁹ spēs in eo qd̄ q̄le p̄dicat̄. vt rōnale 7 mortale p̄dicat̄ d̄ boīe in eo qd̄ q̄le. sed gen⁹ p̄dicat̄ de plurib⁹ in eo qd̄ qd̄. q̄ si q̄ra tur qd̄ ē hō. p̄ueniēt r̄ndet̄ aīal. 7 iō aīal p̄ueniēt p̄dicatur de boīe in eo qd̄ qd̄. sed differētia p̄dicat̄ i q̄le de spēs. 7 h̄c p̄tōne p̄bat auctor 7 bec ē p̄tō septia h̄z libi q̄ p̄bat sic. Illud p̄dicatur in q̄le de aliquo p̄ qd̄ r̄ndet̄ p̄ueniēt ad q̄onē q̄rētē q̄le est ipsū. sed ad q̄onē q̄rētē q̄lis ē spēs p̄ueniēt r̄ndet̄ p̄ differentia. s̄. n. q̄rat q̄lis ē hō p̄ueniēt ter r̄ndetur q̄ est rōnalis. 7 addit auctor dicens. genus est vt mā speciel. 7 differentia vt forma. sicut. n. statua est ex ere. s̄. tāq̄ ex mā. 7 figura tāq̄ ex forma. ita hō coīs. i. species spālissima est ex genere tāq̄ ex mā. 7 differentia tāq̄ ex forma. **C** Cōtra p̄dicat̄ descriptiōē arguit sic: descriptio d̄z p̄petere cullibet p̄teto sub descripto. sed bec descriptio. s̄. q̄ p̄dicat̄ de plurib⁹ 7 ē. nō p̄petit cullibet differentie. q̄z nō p̄petit vltimē differentie q̄ p̄uertit̄ cū spēs spālissima. g^o nō ē bona descriptio. **C** Dicēdu q̄ vltimē dñie spēs sūt nob̄ ignote. nec h̄emus eis noīa iposita. iō p̄ huiusmodi differētiās non diffiniūt. sed loco differentie vltimē multa accipi mus noīa quoz aggregatio p̄uertit̄ cum differentia vltia. vt loco differentie vltimē hoīs accipimus hoc totū rōnale 7 mortale. qd̄ p̄uertit̄ cū differētia vltima. Et tūc dico q̄ auctor nō loquitur hic nisi de differentijs per quas nos possumus diffinire. Cum ergo dicitur q̄ bec descriptio nō conuenit omni contento sub diffinito. dicendum est q̄ imo quia illud diffinitum hic non est cōmune omnibus differētijs per se. quia non est commune differentijs vltimis. 7 ideo bene competit bec descriptio omnibus contentis sub differentia hic diffinita. Unde bec descriptio differentie cōcordat cū Ari. q̄ dic. 2° posteri. q̄ q̄libet ps diffōnis debet se h̄re i plus q̄z diffinitū. 7 totū in eque. 7 p̄ oīs q̄libet ps diffinitionis p̄dicatur de pluribus dñitibus specie. **C** Sci

Uniuerſaltum

endum est qd ronale est cōe oib' hōib' & angelis. qz hic accipit ronale p omni eo qd pōt vti rōne. qz cū angeli non sint aīalia. pōt tñ eē bec diffinitio hōis aīal ronale. nec tñ addidit auctor: hanc dīam mortale nisi fm opinionēs antiquoz dicentūz angelos esse aīalia. Et si dicit qd per ronale non distinguitur homo ab angelis. sicut species per suas dīas distinguitur ab omni alia spē. iō in dīfōne hōis oportebit addere aliam differentiam p quā hō distinguit ab angelis. & huiusmodi est mortale. ergo mortale est differentia hōis. Dico qd spē nō distinguitur p differentias ab oī alia specie. sed p dīas distinguit ab oī alia spē cōtenta sub suo genere primo. & p suum genus distinguit ab oībus spēb' q non cōtinent sub illo genere. vbi grā. posito qd bec fit diffinitio hōis. animal ronale tunc homo distinguit p ronale ab omni alia specie cōtenta sub aīali. s. asino. boue. capra leone. sed per ronale nō distinguitur ab angelis. qz angeli non cōtinentur sub aīali. sed per hoc genus aīal homo ab angelis distinguit. vñ p aīal tāqz p medium pōt dīmonstrari qd nullus hō ē angelus. vt nullum aīal est angelus. oīs hō est aīal. ergo nullus homo est angelus. sed illud qd est mediū ad probandum qd hoc non ē hoc: ē mediū quo hoc distinguitur ab hoc. Et si dicitur qd oīs dīfōne est per formam. vt p. 7. meta. sed genus nō est forma. s. hō modus in se fm auctorem. ergo rē. Item id quo vna spē distinguitur ab alia spē est dīa. sola. n. dīa est id quo aliqd dīr ab alio. vt sonat nomē. ergo si per genus vna spē distinguitur ab alia spē qd genus est differentia. qd est falsum. & pira p. 6. topicoz. Ad primū dicēdū qd non oīs dīfōne est a forma. sed oīs dīfōne formalis est a forma. & hoc intelligit p. 8. Et cum dīr qd genus est mā. dicēdū est qd genus respectu dīe habeat modū materie cū determinet p dīam sicut mā p formāz. tñ genus ē in se vna forma declarans quidditatē spē. & iō pōt vna spē ab alia spē distingui formaliter p suū sensu. Ad aliū cū dicit qd id quoralqd differt ab alio ē dīa. dicēdū qd dīa pōt accipi dupl' qd tū spectat ad propositū. vno mō large p oī eo quo aliqd distinguitur ab alio. & isto mō pōt cōcedi qd genus est dīa. qz ē illud quo aliqd distinguitur ab alio. Alio mō stricte p oī eo solo quo genus p se diuidit in spē. & p qd vna spē distinguitur ab alia spē cōtenta sub eodē. s. grē primo. & ita negat genus ē dīa. Ex veritate tā dīa pōt pbabīr poni qd nō tā ē dīa vltima conuertibilis cū spē spālissima. imo quibet dīa ē in plus qz spē. p dīa p. 2. posterior. vbi dicit qd quibet ps diffōne ē in plus qz dīfōne. & totū ē eque. Qd aut nō sit possibile talē dīa ē conuertibilē cū spē spālissima pōt sic pbari. dīa non ponit nisi ad distinguendū speciem ab alijs spēbus. & ad cōstituendū dīfōne spē. sed ppter neutrum istoz oīz ponere dīa ē conuertibilē cū spē spālissima. maior p. 3. & minorē p. 4. qd tū ad vtrāqz pte. nō. n. oīz ponere talē dīam ad distinguendū speciem a spē. qm p dīa ē superiorē ad spēm distinguit spē sufficienter ab alijs spēb' cōtēntis sub eodem genere primo. vt hō sufficienter distinguit per ronale ab oī alia spē cōtenta sub aīali. & per genus distinguit ab alijs spēbus q nō cōtinent sub illo genere. & iō non oīz ponere dīam cū spē spālissima conuertibilē ad distinguendū vnam spēz ab alijs spēbus. neqz oīz ponere vna dīam conuertibilē cū spē spālissima ad cōstituendū dīfōne nem. qz dīfōne sufficienter cōstituit ex grē & dīfōne superioribus ad spēm vt p. 3. per p. 2. posterior. vbi dicit qd quibz pars dīfōne ē in plus qz dīfōne. p. 3. ē in dīfōne hōis in qua nō ponit aliqua dīa conuertibilis cū hōie. Et si dīr qd fm hoc non essent dīe vltimē. qd ē hō p. 3. Sill' p. 3. differentia vltima conuertitur cū specie spālissima cuius hōiū dicimus. Ad primū dicēdū qd bene sūt ponende differentie vltimē. aliter pcederet in finitum in differentijs sed ex hoc non sequitur qd differentia vltima conuertit cū specie. verbi. grā ponamus qd mortale sit differentia vltima in linea predicamētali habē. aut in dīfōne hominis: ex hoc nō sequitur qd mortale conuertitur cū hōie aut cū alia specie. Et cum dicitur qd p. 8. dicit qd vltima differentia conuertitur cum specie. Dicēdū qd p. 8. intelligit sic qd vltima differentia posita in dīfōne cū differentijs p

cedentibus est quid conuertibile cum specie specialissima. non qd ipsa sola conuertatur cum specie. sed aggregatum ex vltima differentia posita in dīfōne cum precedentibus differentijs ē conuertibile cum specie spālissima.

Describunt autem huiusmodi differentiam. et hoc modo. Differentia est quod est aptum naturi diuidere ea que sunt sub eodem genere. Rationale enim et irrationale hominem et equum quod sub eodem sunt genere quod est animal diuidunt.

Tertia descriptio differentie est quod est aptum naturam diuidere ea que sunt sub eodem genere. vt rationale et irrationale. diuidunt hominem et equum: qui continentur sub eodem genere. s. sub animal.

Assignant autem et hoc modo. Differentia est qua differunt a se singula. nam fm genus nō differunt. Sumus eīz animalia mortalia et nos et irrationalia. sed additum rationale sepat nos ab illis. Rationales eīz sumus et nos et diu. s. mortale appositum diiungit nos ab illis.

Quarta descriptio dīe est. qd differentia ē qua differūt a se singula. s. cōtenta sub eodem genere. Et debet bec dīfōne sic intelligi. v. differentia est qua vna species differt a singulis speciebus alijs contentis sub eodem genere. vnde de virtute sermonis bec est falsa. dīa est qua rē. qz nulla differentia est qua singule species contente sub eodē genere dīnt ab invicem. qz si esset aliqua talis dīa illa ppter ter et cuilibet speciei contente sub genere. qz species nō differt ab alia specie contenta sub eodem genere nisi p dīam que ei competit. si ergo esset aliqua dīa qua singule spē contente sub eodem genere differrent: sequitur qd illa dīa competeret cuilibet speciei contente sub eodem genere. & per p. 8. per illam differentiam non possent singule species contente sub eodem genere differre ab invicem imo in ista differentia singule species illius generis conuertent. & ita p. 3. bec est falsa de virtute sermonis in sensu quem facit. differentia est qua dīnt a se singula. intellectus tñ in quo sit est verus: & iste qd differentia est qua vna spē differt ab alia & singulis spēbus cōtēntis sub eodem grē: & qd dīa sit hoc qd dīnt ē pbat. & bec ē p. 8. b. libri. qd vna species dīr a qualibet alia specie contenta sub eodem genere p dīam. & pbatur sic. aut p id genus dīr sub quo ille species cōtēnt. aut per dīam. sed nō differt p illud genus. qz i illo genere conuertunt. ergo per differentiam. ergo p. 3. qd quilibet species differt a qualibet alia specie cōtēnta sub eodem genere per dīam. exempla ponit auctor. & patet.

Interi^o autem speculantes et perscrutantes differentiam dicunt non quodlibet eoz que sub eodem genere sūt diuidentū eē dīam. s. qd ad eē pducit et quod dīfōne eius quod ē eē rei ps est.

Neqz eīz quod aptū naturi est navigare erit hōis differentia. et si proprium sit hōis. dicimus enīz animalium bec quidem apta nata sunt ad nauigandum. illa uero minime diuidentes ab alijs. sed aptūz naturi esse ad nauigandum nō erit cōpletū sub e. nec eius pars: sed aptitudo ē quedam eius. Itcirco non est talis quales sūt que specificē uocāt differentie. Sūt specificē qd differentie quicūqz alterā faciūt spēz. et quecūqz in eo quod quale quid est accipiuntur. et de differentijs quidem bec sufficiāt.

Quinta dīfōne dīe est qd diuidit ea q sunt sub eodē grē: & pducit ad esse. & est pars rei. vnde tertia descriptio non fuit sufficiens vt dicit p. 8. iteri^o perscrutantes. Itō. n. quodlibet eoz q diuidūt ea q sūt sub eodem grē est dīa.

sed plus requiritur ad completam diffinitionem dñe q̄ di-
 uidere ea que sunt sub eodem genere. q̄ requiritur q̄ cōdu-
 cat ad esse. s. q̄ sit pars essentialis rei. Qd̄ autem non quod
 libet diuiditiam ea q̄ sunt sub eodem genere sit dñia pro-
 ba. et est octo nona huius libri. esse aptū natū ad navigā-
 dum diuidit aīal et distinguit homines ab oī alia spē. p̄tenta
 sub aīali. q̄ nullū aīal p̄ter hoīez est aptū natū ad navigā-
 dū. et tñ aptū natū ad navigandū nō est. differentia hoīs. q̄
 nō p̄plet diffinitionē hoīs. nec est pars diffinitionis hoīs. s̄
 est quoddam p̄p̄tū hoīs. et huiusmodi nō est dñia specifi-
 ca. sed est differentia specifica q̄ facit spēm eēntialiter differ-
 re ab omni alia spē. et predicat in quale essentialē de spē et
 hec de differentia dca sufficiant. **C**l̄ic sunt tria videnda.
 Primo an differentie sint res. an conceptus tñ. Scdo q̄
 differūt p̄ has differentias et q̄ nō. Tertio quō differentie
 distinguit. **Q**uātū ad primū dñt moderni q̄ dñe non
 sūt nisi cōceptus in aīa. q̄ si eēt res extra aīaz v̄lia h̄nt eē
 extra aīam. qd̄ habent p̄ incōuenientē. sed qd̄ de hoc sit dī-
 cendū deliberare nō intendo. Dico tamē q̄ res extra aīaz
 distinguit p̄ dñas suas: et nō distinguit p̄ solos cōceptus
 q̄ si nullus cōceptus eēt adhuc hō differret ab asino p̄ dif-
 ferentias suas. **I**tem cōcept⁹ in aīa sūt accidentia. s̄ sub-
 stantia non distinguit ab inuicem p̄ sola accidentia. imo dī-
 stinguit ab inuicem essentialit̄. Siquis velit ponere q̄ dif-
 ferentia nō sūt nisi cōceptus ipse h̄z ponere q̄ quelibet res
 extra aīaz h̄z distinguit p̄ seip̄am a quibet re extra aīaz et nō
 p̄ aliq̄ dñiam sup̄additā. et sic h̄z ponere q̄ res extra aīam
 nō distinguit ab inuicem realit̄ p̄ dñas. sed solū distinguit
 cōceptualit̄ per dñas. s. per cōceptus. **P**onētes vō q̄ v̄lia
 nō sūt extra aīam: alia a rebus singularibus. et ponentes q̄
 res extra aīam nō distinguit ab inuicem per dñas suas h̄nt
 ponere q̄ dñe nō sūt realiter nisi forme rez. **U**nde rōnalī-
 tas hoīs est idē realit̄ qd̄ aīa hoīs. et hec rōnalitas est idē
 quod hec aīa. et sic pōt dici q̄ res extra aīam distinguitur
 realit̄ p̄ formas suas. et distinguitur cōceptualit̄ p̄ cōcept⁹
 suaz dñiaz. sed q̄ ista qd̄. s. de entitate dñe nō p̄tinet ad lo-
 gicā circa eā nō h̄nt hic. **C**irca 2^m est sciendū q̄ p̄ dñas
 de quib⁹ hic loquitur distinguit spēs p̄tente sub eodē gene-
 re ab inuicem. et eaz individua. sed genera generalissima nō
 distinguit ab inuicem p̄ dñas. sed p̄ se ipsa. et p̄ hoc dicit
 p̄s. 4. meta. q̄ genera generalissima non debēt dici differ-
 re. sed dicunt p̄p̄ie diuersa. q̄ nō habent dñas qb⁹ disti-
 guuntur ab inuicem. spēs at̄ p̄tente sub eodē genere differūt a
 spēs p̄tente sub alio genere p̄ sua gnā. vbi gr̄a. hō distinguitur
 a q̄litate et q̄titate. s. per suū genus. s. per substantiā.
 substantia. n. est mediū cōcludens q̄ nullus hō est q̄titas
 aut q̄litas vt p̄z. hec. n. est dem̄stratio negatiua nulla suba est
 q̄titas. oīs hō est substantia. ergo nullus hō est q̄titas. et
 hō p̄ hoc genus corpus distinguit a suba incorporea. et v̄l
 q̄libz spēs per suū genus distinguit ab illis spēsbus q̄ nō cō-
 tinent sub illo genere. **D**e tertio est sciendū q̄ dñe di-
 stinguitur seip̄is et nō per alias dñas. q̄ tūc dñia h̄ret dif-
 ferentias. et sic p̄cederet in infinitū qd̄ est incōueniēs. **S**ci-
 endū tñ q̄ dñia significat duobus modis. s. in p̄creto. vt rō-
 nale. et in abstracto vt rōnalitas. et magis dñ ista dñia q̄ si-
 gnificat in abstracto q̄ illa q̄ significat in p̄creto. vnde rōna-
 litas proprie est differentia. et rationale magis proprie dicitur
 esse differens q̄ dicatur esse differentia.

Propriū at̄ q̄drifaria diuidit. **N**ā et id
 p̄ quod alicui soli sp̄i accidit. et si nō oī p̄
 priū dñt ut hōi eē medicū vel geometrā.
Et qd̄ oī et si nō soli accidit quēadmodū eē bipe-
 dē. **E**t qd̄ soli et oī et aliquādo. ut hōi in senectu-
 te canescere. **E**t quod soli et oī et semp. ut hoīez
 eē risibiles. nā et si nō rideat sp̄ tñ risibilis dñt. nō
 q̄ sp̄ rideat. s̄ q̄ apt⁹ nat⁹ sit ad ridēdū. hoc at̄
 semper est ei naturale. et equo hinnibile.
Cl̄ud ē q̄rtū cap̄z p̄mi tractat⁹ i quo auctor d̄terminat
 de p̄p̄o. et p̄tinet duas partes. In prima diuidit p̄p̄iū. In

secunda sibi. **H**ec aut̄ proprie comparat membra diuisiōis
 ad inuicem accipiēdo illud membrum diuisiōis de quo
 intendit. Dicit ergo primo. q̄ propriū quadrupliciter di-
 citur. **P**rimo modū dicitur propriū qd̄ conuenit alicui
 soli sp̄i. sed nō cui libet contento sub illa specie. et sic eē me-
 dicū vel geometrā est propriū hōi. q̄ conuenit soli
 speciei humane. et non competit cui libet individuo sub illa
 specie contento. **S**ecdo modo dicitur propriū id qd̄ con-
 petit oī individuo contento sub aliqua specie. et tamen non
 competit sibi illi sp̄i. nec solis individuis illius sp̄i. sed ali-
 cui alteri sp̄i et contentis sub alia spē. sicut esse bipedem dñt
 esse propriū hominis. **T**ertio modo dicitur propriū quod
 conuenit alicui speciei soli. et omni individuo contento sub
 illa specie. sed non semper sed in aliquo tpe determinato. et
 sic canescere in senectute dicitur propriū hoīs. q̄ conue-
 nit soli hōi. et oī hōi cum ad senectutem puenit. sed non
 semper. s. in iuuentute. **Q**uarto modo dñt propriū qd̄ cō-
 uenit oī soli. et semper et sic risibile dicitur esse propriū ho-
 minis. q̄ puenit oī. et soli. et sp̄. **E**t si obijciatur q̄ nō oīs hō
 semp rideat. hic dicit auctor: p̄sequētia non valere. q̄nis. n.
 omnis homo non rideat. tamē aptus natus ē ad ridēdū.

Hec autem proprie dicuntur p̄pria. qm̄ etiā
 p̄uertunt. quicquid enim hinnibile est: equus ē.
 et quicquid equus est. hinnibile est.

Hec est scda pars in qua comparat membra diuisiōis
 ad inuicem. et accipit illud membrum diuisiōis de quo in-
 tendit. et dicit q̄ illa que conuenit oī et soli et semper p̄p̄e
 dicitur esse propria. q̄ conuertunt cum specie. sicut hinnibi-
 le est proprie propriū equo. q̄ conuenit oī equo et soli et
 semper. **I**ntelligendū est q̄ illud propriū qd̄ diuidit
 tur hic non est vñam quinqz v̄liam de quibus hic intendit
 sed est vñam nomen equiuocū ad propriū qd̄ est vñam
 de quinqz dñib⁹ et ad alia sua significata. s. ad p̄p̄iū primo
 modo vel 2° modo. vel 3° modo sumptum. **I**tem sciendū
 q̄ propriū q̄rto modo sumptum est p̄pria passio sp̄i cui
 qua conuertit. sed propriū primo modo vel scdo mō. vt
 tertio modo nō dicitur propria passio. sed magis acciden-
 talis proprietates. vnde propriū primo modo vel scdo mō
 per accidens vel tertio mō dicitur accidens. propriū vō q̄rto
 mō: dicitur accidens p̄ se. qd̄ p̄dicat de spē cui⁹ ē p̄p̄iū p̄ se.
 vnde cū cōiter dñt q̄ in scia determinat de proprietatib⁹ et
 passionib⁹ sibi. per proprietates intelligunt propria primo
 modo scdo mō et tertio mō dca. et per passiones intelligen-
 tur propria q̄rto modo dicta. **I**ntelligendū etiā q̄ q̄
 nis risibile sit propriū hoīs q̄rto mō dicitur. tñ ridere ē p̄-
 p̄iū hoīs primo modo. et q̄uisiē medicū sit p̄p̄iū hōi q̄rto
 modo. tamē posse eē medicū est p̄p̄iū hōi q̄rto modo.
Intelligendū est etiā q̄ id qd̄ est propriū q̄rto mō dca
 respectu vñius sibi pōt eē propriū primo et scdo mō respectu
 alioz suboz. vbi gr̄a. h̄re tres angulos eales duob⁹ rectis
 est propriū triangulo q̄rto mō dca. q̄ competit oī triangu-
 lo et soli et semp: et hec eadē passio est propria figure p̄mo
 mō. q̄ competit soli figure et nō oī. **I**tem est propriū isosche-
 li scdo modo. q̄ competit oī et nō soli. **U**nde subm̄ passio-
 nis est duplex. q̄ qd̄dam est primū. vt illud cui soli et oī
 contento sub ipso conuenit passio. **E**t qd̄dam est subm̄ non
 primū. et tale est duplex. qd̄dam excedēs passionē et respe-
 ctu illius passionis passio est propriū primo modo. et sic
 figura est subz illius passiois que est h̄re tres angulos et c.
Et quoddam est subm̄ non primū. sed est excessum a pas-
 sione: et illud ē p̄p̄iū scdo modo. et sic isoscheles est subm̄
 huius passionis. s. h̄re tres angulos et c. q̄ habere tres an-
 gulos et c. est in plus q̄ isoscheles. **I**ntelligendū est hic
 q̄ aliqui dicunt q̄ omne accidens est propriū alicui subz
 loquēdo de proprio quarto modo. **U**nde dicitur q̄ q̄ntis
 albedo sit accidens cōe hōi et equo. tamē albedo habet sub-
 lectū propriū cui soli inest et omni cōtento sub eo. **U**nde dī-
 cunt q̄ aliqua est cōmixtio elementozum ex qua semper
 resultat albedo. et subm̄ mixtū tali mixtione est propriū
 subm̄ albedinis. et ita dicunt de oībus alijs accidentibus.
Sed istud non videtur mihi verū. q̄ si sic esset semper ad

Uniuersalium.

destructionem cuiuscumque accidentis sequitur destructio accidentis subiecti. quod est inconueniens et per se primo de generatione. et secundo de aia. probo quod hoc sequitur. quia capio aliquid accidentis et quod de subiecto suo cuius est proprium: an id subiectum sit subiectum vel accidentis. si sit subiectum habet oppositum. quia tunc ad destructionem illius accidentis sequitur destructio illius subiecti. Si uero subiectum sit accidentis quod illud habeat aliquid subiectum cuius est proprium. et quod de illo. an sit subiectum an accidentis. si subiectum habet oppositum. scilicet quod ad destructionem accidentis sequitur destructio subiecti. si uero illud subiectum sit accidentis quod de suo subiecto sicut prius. aut est substantia aut accidentis. et percederet sic prius in infinitum. hoc potest argui in terminis sic. Sit a. unum accidentis. et probo quod ad destructionem illius a. quodcumque que accidentis sit a. sequitur destructio subiecti secundum illam opinionem. Nam a. cum sit accidentis habet aliquid proprium subiectum in quo est et cuius quo uenit. sit illud proprium subiecti. b. arguo tunc sic. aut b. est subiectum aut accidentis. si sit subiectum habet oppositum. scilicet quod ad destructionem nempe ipsius. a. sequitur destructio substantie. Si uero b. sit accidentis habet subiectum proprium. et sit illud. c. quod aut illud est subiectum aut accidentis. si subiectum habet oppositum. scilicet quod ad destructionem subiecti. quia destructio a. destruit b. et destructio b. destruit c. ergo destructio a. destruitur c. et per consequens destructio a. destruit subiectum. Si uero dicitur quod c. est accidentis. tunc habet subiectum proprium. et sit illud d. et quod an d. sit subiectum an accidentis. si sit subiectum sequitur destructio subiecti. scilicet quod destructio a. destruit subiectum. quia destructio a. destruit b. et destructio b. destruit c. ergo destructio a. destruitur c. et destructio c. destruitur d. ergo a primo ad ultimum si subiectum est subiectum. destructio a. destruit subiectum. Si uero dicitur quod sit d. est accidentis. tunc habet subiectum proprium et sit illud e. et quod d. est de e. sic d. c. an sit subiectum vel accidentis. si sic procederet in infinitum. aut tadem deueniret ad substantiam. quod necesse est destructio destruit ad destructionem ipsius a. et sicut arguitur de a. ita potest argui de quocumque alio accidente. Et si si dicta positio esset uera ad destructionem cuiuscumque accidentis sequitur destructio substantie. quod est impossibile. Dico igitur quod non quolibet accidentis est proprium alicui subiecto modo accipiendo proprium. Et si dicitur quod commentator dicit. 7. meta. quod omne accidentis est alicui proprium. dicendum quod omne accidentis est alicui proprium primo modo uel secundo modo accipiendo proprium. Quod non. necesse est quod se quod. scilicet egreditur necesse est ex principijs subiecti est proprium subiecti 4. modo accipiendo proprium. sed omne accidentis per accidentis conuenit alicui subiecto soli. sed non omni subiecto sub illo. uerbi gratia. albedo uenit soli corpori. sed non uenit omni. et currere uenit soli animali sed non omni. et sic de omni alio accidente per accidentis. Sciendum etiam quod proprium 4. modo summo modo proprio non solum dicitur de proprio specie spississime. sed et dicitur de proprio generis. genus. n. habet passiones sicut et species sicut de proprio primo modo et 2. modo et 3. modo dicitur. scilicet quod habet in propria non solum dicitur de proprijs specie. sed et dicitur de proprijs genere.

Accidens est quod adest et abest preter subiecti corruptionem.

Hoc est quantum capitulum primi tractatus in quo de terminat de accidente. et dicitur quatuor partes. In prima ponit unam descriptionem accidentis. In secunda ibi diuidit autem ponit diuisionem accidentis. In tertia ibi. Distinuit autem ponit alias descriptiones accidentis secundum opinionem aliorum. In quarta ibi. Ostendit autem determinatis. epilogat quantum ad determinata de quibus uel ibi predictis. In prima ergo parte distinguendo accidentis dicitur quod accidentis est quod adest et abest preter subiecti corruptionem. Circa istam descriptionem est intelligendum quod accidentis uno modo distinguitur contra substantiam. et alio modo distinguitur contra proprium. scilicet quod accidentis distinguitur contra substantiam sic accidentis est esse ad proprium et accidentis. et accidentis et proprium non sunt ueliam distincta. scilicet quod accidentis distinguitur contra proprium. sic accidentis solum est esse ad accidentia que non egrediuntur ex proprijs principijs subiecti. cuiusmodi sunt accidentia per accidentis. Unus ens reale diuidit in substantiam et accidentis. Et accidentis diuiditur in accidentis per se. et in accidentis per accidentis. Accidentis hic distinctum non est accidentis diuisum contra substantiam. sed est unum in se subdiuisio nis accidentis diuisum contra substantiam. quia auctor non determinat in hoc capitulo nisi de accidente per accidentis. Unde accipiendo accidentis ponit diuidit contra substantiam. sic quod potest elici ex dictis per se et per meta. 7. meta. distinguit in tria membra. quoniam quoddam est accidentis esse quod non determinat sibi subiectum nec e contra. et sic albedo est accidentis hominis. Et quoddam est accidentis proprium quod determinat

nat sibi subiectum et e contra. et sic risibile est accidentis hominis. Et quoddam est accidentis copulatum. scilicet quod sibi determinat subiectum et non e contra. et sic se habet similitas respectu nasi. quia similitas determinat sibi nasum et non e contra. Contra istam descriptionem arguitur sic. descriptio dicitur competere omni subiecto sub descripto. sed hec descriptio non competit omni accidenti per accidentis. quia aliquid est accidentis per accidentis inseparabile. et id non potest abesse et adesse. ergo illa descriptio non est bona. Item mors et corruptio substantie est accidentis substantie et tamen non adest uel abest preter subiecti corruptionem. Item hec descriptio competit alijs ab accidente. ergo non est bona. probo antecedens. nam competit forme subali que non est accidentis. nam forma substantialis adest materie prime. et abest ab ea preter corruptionem subiecti. ergo descriptio nulla. Circa istam descriptionem est sciendum quod in hac descriptione hec determinatio. scilicet preter subiecti corruptionem determinat hoc uerbum abest et non determinat hoc uerbum adest. Unus sensus non est iste. quod accidentis est quod adest preter subiecti corruptionem. et abest et c. quia corruptio substantie compositae et alteratio terminata ad non esse substantie est accidentis. et non potest adesse subiecto preter subiecti corruptionem: quia est corruptio sui subiecti. sed sensus descriptionis est iste. Accidentis est quod adest enti in actu. et abest. id est potest abesse a subiecto preter corruptionem illius subiecti. hoc est manente subiecto: hoc est subiectum accidentis potest manere absente accidente ab eo. uel non existente accidente in eo. Pro primo argumento est sciendum quod hec descriptio competit omni specie accidentis per accidentis et non competit omni individuo accidentis per accidentis. quia hec similitas nasi huius non potest abesse huius naso preter corruptionem huius nasi. similitas tamen in coram potest abesse alicui subiecto eiusdem specie cum subiecto cui inest abesse corruptio illius subiecti. quia potest abesse alteri naso. ut aquilino preter corruptionem huius subiecti in quo est. Unde omne accidentis per accidentis secundum speciem potest adesse alicui subiecto secundum speciem. et abesse illi subiecto preter corruptionem illius subiecti in quo est. Ad primum argumentum cum dicitur quod aliquid est accidentis inseparabile secundum speciem et c. Dicendum quod omne accidentis inseparabile secundum speciem potest adesse alicui subiecto. et abesse eidem subiecto secundum speciem preter corruptionem illius subiecti in quo est. Unde idem quod est accidentis inseparabile respectu unius subiecti est separabile respectu alterius subiecti. uel in genere. scilicet enim nigredo sit accidentis inseparabile respectu corui. et tamen separabile respectu hominis. dico ergo quod accidentis inseparabile manens idem secundum speciem potest adesse et abesse subiecto preter corruptionem illius subiecti in quo est. et illa descriptio accidentis competit omni accidenti inseparabili. Ad formam cum dicitur hec descriptio non competit omni accidenti bus. Dicendum quod hec descriptio competit omni accidenti per accidentis secundum quod dicitur est. Ad secundum argumentum cum dicitur quod corruptio subiecti est accidentis subiecti. et non adest. et c. Dicitur quod hec descriptio competit corruptio subiecti. quia corruptio potest adesse substantie. et potest abesse subiecto preter corruptionem subiecti. id est potest non inesse subiecto manente subiecto. Ad 3. cum dicitur quod hec descriptio competit forme subali dicitur quod forma subalis non aduenit enti in actu. sed solum aduenit enti in potentia. scilicet materia prime. Unde descriptio sic intelligitur. quod accidentis est quod adest enti in actu. scilicet subiecto. uel opposito. scilicet ex materia et forma. et potest abesse preter corruptionem illius subiecti. et huiusmodi non est forma subalis. Diuiditur autem in duo. inseparabile et in separabile. namque dormire separabile accidentis est. nigrum uero esse coruo et ethyopi inseparabiliter accidit. Hec est secunda pars huius capituli in qua auctor diuidit accidentis. et primo ponit diuisionem. 2. remouet dubitationem. Diuidit autem accidentis. quoniam quoddam est separabile. quoddam inseparabile. Accidentis separabile est. ut dormire uigilare. Accidentis inseparabile est. ut nigredo corui. que non potest separari a coruo et ab ethyope. Potest autem subintelligi et coruo albus et ethyops nitens candore preter corruptionem subiecti. Remouet dubium quod est istud. Ita diuisio accidentis uel res

pugnare descriptōi supius posite. q̄ ē q̄ accēs ē qd̄ adest ⁊ abest p̄ter subī corruptionē. ergo dē accēs ē sepabile. ⁊ sic nullū ē accēs inseparabile. ⁊ sic diuisio sc̄da nulla ē. Itud du bium remouet auctor dicens: q̄ cornus q̄uis sit niger p̄t̄ i telligi albus. ⁊ ethyops nitēs candore p̄ter corruptionē cor ni aut ethyops. **C**Intelligendum ē q̄ ex hoc q̄ cornus sit niger non repugnat sibi q̄ possit eē albus. q̄ q̄uis vnūz cō trarioꝝ repugnet alteri. nō tñ vnū h̄iorum repugnat potē tie ad reliquum. Est ergo intellectus auctoris iste q̄ p̄dicta diuisio accētis nō repugnat descriptōi accētis p̄dicte. nam accidenti inseparabili competit p̄dicta descriptio accētis p̄ dicte. Itā accētī inseparabili p̄petit p̄dicta descriptio accētis. q̄ q̄uis aliqd̄ accēs sit inseparabile resp̄cū alicuius subī ē tñ se parabile respectu alterius subī. ita q̄ manente illo subō p̄t̄ h̄ium illius accētis inesse tali subō respectu cuius illud ac cidens est sepabile. Omne ergo accēs s̄m sp̄m ē sepabile respectu alicuius subiecti eiusdem sp̄i cui subiecto cui test vel alterius sp̄i. Exēplum p̄mi vt simitas cōnsepabilis a na so simo. ⁊ tñ ē sepabilis a naso curuo. Exēplum secundi nigredo ē sepabilis a cornu. ⁊ a quolibet indiuiduo sp̄i cor ni. tñ est accēs sepabile respectu eterius sp̄i sc̄z hominis. Oē ergo accēs tā sepabile q̄ inseparabile adest alicui subō eiusdem sp̄i vel alterius ⁊ abest p̄ter corruptionem subie cti eiusdem sp̄i vel alterius. **C**Alī p̄t̄ exponi illud dictū auctoris. **P**otest at̄ subintelligi q̄ auctor monet tale dubi um. q̄. n. dcm̄ ē q̄ aliqd̄ ē accēs inseparabile. possit aliquis credere q̄ accidens inseparabile esset de essentia subī. ex quo non p̄t̄ ab ipso separari. Itud dubiūz remouet auctor di cens. q̄uis tale accēs sit inseparabile a subō separatē reali ē tñ separabile ab eodem separatione intellectuali. q̄ suū subm̄ potest intelligi sub opposito illius accidentis. vt cornū p̄t̄ intelligi sub opposito nigredis. vt sub albedine. ⁊ nihil pot est intelligi sub opposito illius qd̄ ē de sua essentia. ⁊ iō ac cidens sepabile non ē de essentia sui subī. cum suum subōz possit intelligi sub opposito illius accidētis. **C**Et si dicatur h̄ hnc sic si cornū potest intelligi albus. aut ergo intellectu vō aut intellectu falso. Si intellectu vero. hec tūc potest eē vera. cornū ē albus. Si intellectu falso. pp̄rium esset accēs insepa bile. q̄ subm̄ p̄t̄ intelligi intellectu falso sub opposito sui pp̄rii. nam hec p̄positio. hō nō ē risibilis. intelligit̄ intellectu falso. **D**icendum q̄ id ē accēs inseparabile qd̄ nō ex h̄o q̄ inest subō repugnat eidem subō s̄z sp̄m eē sub opposi to illius accētis. ex hoc. n. q̄ iste nasus ē sim̄ non repugnat naso eē sub opposito similitatis nec ex hoc q̄ cornū est niger repugnat sibi posse eē album. s̄z nō ē sic de pp̄rio. q̄ ex hoc q̄ pp̄riū 4°. nō dcm̄ inest alicui subō. repugnat illi subō ⁊ cuiq̄ eiusdē sp̄i eē sub opposito illi^o pp̄rii. ex hoc. n. q̄ ali qs hō ē risibilis repugnat oī hōi eē non risibilem. Et sic dif ferentia est inter pp̄rium ⁊ accēs inseparabile. Cum ergo q̄ri tur an cornus possit intelligi albus intellectu vō. aut intelle ctu falso: dicendum q̄ s̄m intellectu quem h̄uit auctor p̄t̄ intelligi in intellectu vero ⁊ est intellectus iste. cornus ex eo q̄ est niger non repugnat sibi q̄ possit intelligi esse albus. ⁊ intellectus iste est verus.

Diffiniunt autēz sic quoq̄z. Accēs est qd̄ cō ringit eidem inesse ⁊ non inesse. uel qd̄ neq̄z ge nus. neq̄z species. neq̄z differentia. neq̄z pro prium sit. semper at̄ in subō consistens est.

Hec est tertia ps h̄o capituli in q̄ auctor: p̄t̄ alias descri ptiones accētis s̄z op̄ionē alioꝝ. ⁊ ponit duas descriptōes. **P**ria ē. q̄ accēs ē qd̄ p̄t̄igit eidē subō iesse vel nō iesse. ⁊ sic p̄t̄ intelligi q̄ accēs ē id qd̄ s̄z sp̄z p̄t̄ iesse alicui subō. ⁊ alicui nō iesse. sic nigredo manēs vna s̄z sp̄z p̄t̄ iesse cor no. ⁊ nō iesse. q̄ p̄t̄ nō iesse alicui vt hōi vel boui. nō tñ oꝝ q̄ oē accēs nūero possit alicui subō iesse. ⁊ idē s̄z numerūz nō inesse. Alia descriptio accētis ē q̄ accēs ē qd̄ neq̄z ē ge nus. neq̄z sp̄s. neq̄z d̄ria. neq̄z pp̄riū. sp̄ tñ existit in subō.

Oibus igit̄ determinatis q̄ p̄posita sunt dico aut̄ de ḡne ⁊ sp̄e ⁊ differentia ⁊ pp̄rio ⁊ acciden

te. dicēdū ē que eis coīa sunt ⁊ que propria.

Hec est quarta pars huius capituli in qua epilogat con tinuando precedentia ad sequentia. vt patet.

Omnine quidem est omnibus de plu ribus predicari. sed genus quidem de speciebus. ⁊ indiuiduis. ⁊ d̄ria filī. **S**pe cies autem de his que sub ipsa sunt indiuiduis. **A**t uero propriū ⁊ de specie cuius est propriū ⁊ de his que sub ipsa sunt indiuiduis. accidens autem de speciebus ⁊ de indiuiduis. nāq̄z aīal de equis boibus ⁊ bobus ⁊ canibus predica tur. que species sūt. ⁊ de hoc equo. ⁊ de hoc bo ue. ⁊ de hoc homine que sunt indiuidua. **I**rrati onale uero de equis ⁊ bobus ⁊ de his qui sunt particula res predicatur. **S**pecies autem ut ho mo de inferioribus ⁊ de his qui sunt particula res predicatur homines. **P**roprium uero qd̄ est risibile de homine ⁊ de his qui sunt particula res homines. **N**igrum uero ⁊ de specie cornu rum. ⁊ de his qui sunt particulares: quod est ac cidēs inseparabile: ⁊ moueri de homine ⁊ equo quod est accidens separabile. sed principaliter dicitur de indiuiduis. secundo uero loco de his que continent indiuidua.

Tractatus iste ē sc̄ds huius libri quo auctor comparat ista quinq̄z vlia adinuicē s̄m pp̄rietates ⁊ puenientias vel differentias. ⁊ p̄tinet qnq̄z captā. **I**n primo cap̄lo determi nat de eis s̄z vnam pp̄rietatem oibus cōem. **I**n secundo ibi. **C**ōmune est generi ⁊ d̄rie. comparat genus ad quatu or vnuerſalia residua. **I**n tertio ibi. **C**ōe est at̄ez d̄rie. cō parat d̄riam ad tertia residua. **I**n quarto capitulo ibi. **S**pe cies autem. comparat sp̄m ad duo residua. **I**n quinto ibi. **R**estat modo de pp̄rio. comparat propriū ⁊ accidens adinuicem. **I**n primo ergo capitulo narrat auctor vnaꝝ pp̄rietatem cōem cuiuslibet quinq̄z vnuerſalium. ⁊ ē predica ri de plurib^{us}. quodlz enī vlt̄e predicat. vel est aptum natū predicari de pluribus. non tñ p̄dicantur oīa vlia oīno de eo dem. sed tñ genus q̄ d̄ria p̄dicantur de speciebus ⁊ indiui duis sub eis cōtentis. **S**pecies at̄ specialissima solum p̄di catur de indiuiduis loquendo de predicatione pp̄rie dicta ⁊ directa i q̄ soluz p̄dicant̄ superiora de inferioribus. vt eq̄ de equis. loquendo tñ de predicatione indirecta species p̄ dicatur de ḡne ⁊ de oibus superioribus ad ipsam. vt p̄z per p̄uerſioneꝝ vlt̄is affirmatine in particularem affirmatiuā. p̄ priū vō sp̄i sp̄alissime p̄dicat̄ de sp̄e cui^o ē pp̄riū. ⁊ de in diuiduis p̄tētis sub illa sp̄e cuius est pp̄rium. **A**ccidēs aut̄ p̄dicat̄ de sp̄ibus ⁊ de indiuiduis. qd̄ vlt̄e de acc̄ite per accēs sine de acc̄ite cōmuni vt moueri p̄dicat̄ de hōie ⁊ equo. s̄z accēs copulati qd̄. s̄. determinat sibi certā sp̄m vt simitas que determinat sibi nasum. ⁊ medicina q̄ d̄ter minat sibi hōies solū p̄dicat̄ de vna sp̄e. ⁊ de p̄tētis sub ea. nō tamē de omnibus contentis sub illa. sed de aliquib^{us}. **A**c cidētia vō p̄ accēs p̄dicat̄ de sp̄eb^{us} ⁊ de indiuiduis. ⁊ addit auctor dicens q̄ huiusmodi accētia p̄ accēs predicantur p̄ mo de indiuiduis. ⁊ secundo de his q̄ p̄tinet̄ indiuidua. s̄. de sp̄ibus ⁊ ecōtra ē de accētib^{us} eēntialibus. ⁊ de q̄nscū q̄z p̄dicatis eēntialib^{us}. qm̄ ista p̄mo ⁊ p̄ncipalī p̄dicant̄ de sp̄eb^{us}. ⁊ sc̄dario de indiuiduis. **C**Pro isto d̄co auctoris ē notādū q̄ p̄ncipalitas sen p̄mitas duplex ē q̄ tñ ad p̄positū spectat. s̄. p̄mitas cālitateꝝ ⁊ p̄mitas adēq̄tōis. loquēdo de p̄mitate cālitateꝝ sic accētia p̄ accēs p̄mo s̄unt indiuiduis. se c̄dario generibus ⁊ sp̄eb^{us}. nā q̄ fortes ē albus. iō hō ē al bus. ⁊ animal est albū. s̄z nō econtra. s̄z ecōuerso ē de accētibus eēntialib^{us}. s̄. de pp̄rio q̄rto mō dicto. nā q̄: talia s̄ūt

Antuerfalium.

spēs tanq̄ ppria. id secundario insūt cibus individuis illaz
spēs. Loquendo vero de primitate adaequationis. hec acci-
dētia per accēs nō primo insunt individuis. nā h' i acciden-
tia nō hnt subiecta adaequata. vt pbatū est in capitulo de p-
prio. sed accidētia essentialia: vt pprie passiones insunt pri-
spēs quarum sunt passiones primitate adaequationis. quia
adaequantur suis subiectis: et insūt eis primo primitate causa/
litatis. Nam q̄ risibile inest primo hōi tāq̄ ppria ei' passio
id risibile inest secundario for. et pla. Et cōtra hoc potest
argui sic ppria passio nō inest alicui speciei p ipsa spē p̄ci-
se. sed pro individuis. Ita. n. hō est risibilis nō est vera. ni-
si sumēdo hominē personaliter p suis suppositis. ergo v-
detur q̄ ppria passio primo inest individuis. Dicēdū q̄ p-
pria passio primo inest sp̄i cuius est ppria passio. et uest ei p-
mo vt supponit p individuis. nō tñ prius inest individuis.
Unde hec est vā. de hōie prio p̄dicatur eē risibile: tā fm q̄
ly hō supponit simplr q̄ fm q̄ supponit psonaliter. sūt h
est vā de hōie sumptō p suppositis p̄s p̄dicat risibile sum-
ptō ly hōie fm q̄ h' suppositionē simplicē: tñ in actu exer-
cito vbi exercet p̄dicatio risibilis de hōie: iste termin' hō
h' suppositionē psonalē. Ita enim ppositio hō ē risibilis.
est vā fm q̄ subm solū h' psonalē supponē. et cōter ter-
mini hnt diuersas suppositiones i actu exercito et in actu si-
gnificato. Ad ppositū dico q̄ risibile primo p̄dicat de
hōie sumptō pro suppositis. et tñ prius nō p̄dicatur d sup-
positis. Aliud. n. est de quo p̄dicatur primo. et aliud est p q̄
p̄dicat p nā p̄dicat p passio de cōi. s. de spēs. et id p q̄ spēs
p̄dicat primo passio est individuis. nec tñ ppter hoc p̄dica-
tur primo de individuo. Adhuc dubitat circa hoc q̄ acci-
dētia p accēs primo insunt individuis. q̄ quod per sapabū
dātā dicitur vni soli cōuenit. ergo h' i accidētia nō primo
p̄t p̄dicari de plurib' individuis. R̄spondeo t̄ dico q̄
cū dicitur accidētia per accēs p̄dicant de individuis prio-
hic accipit superlatiu' pro pparatio. et est sensus. accētia p
accēs prius p̄dicatur de individuis q̄ spēs. et hoc loquē-
do de positate cālitate. et si querat in quo gñe cāe idiuuua
sunt per pri' cāe h' i accidētis q̄ spēs vel gñā. dicēdū q̄ i
genere cāe materialis. nam individua sunt per prius subie-
cti accidētis per accēs q̄ spēs vel gñā et.

**Omniune ē at generi et dñe continētia
spēs. Cōtinet. n. et dñā spēs. et si nō oēs
quod gñā. rōnale at et si nō cōtinet ea q̄
sunt irrōnalia vt gen' quēadmodū aīal. tñ conti-
net hōies et deum. qui sunt species. et quecunqz
p̄dicantur de genere vt genus de his que sub
ipso sunt speciebus p̄dicantur.**

Et hoc secundū capitulū secundū tractat' in quo auctor. cōpa-
rat genus ad quor residua vlla. et p̄tinet qnqz ptes. In p-
ma pparat gen' et dñā adinūcē fm cōuenientias et dñā
In scda ibi. Gen' et spēs. cōparat genus et spēm adinūcē
fm cōuenientias et dñā. In tertia ibi. Gen' at et p̄prium
pparat gen' et p̄prium adinūcē fm cōuenientias et dñā
In q̄ta at ibi. generis et accētis. Cōpat gen' et accēs adin-
ūcē fm cōuenientias et dñā. In q̄ta pte ibi. gen' vō. rō-
net q̄ dā tacitā qōnē. Prima ps p̄tinet duas ptes. in prima
pte ponit auctor p̄prietates cōes generi et dñe. in scda ibi.
Propriū aut est generi. p̄t auctor p̄prietates q̄ genus
et dñā differūt abinūcē. in prima ergo particula ponit tres
p̄prietates cōes generi in quib' gen' et dñā pueniūt. prima
est cōtinētia spēs. q̄ tā gen' q̄ dñā differētia p̄tinet ples spēs
q̄ntis differētia non contineat tot species sicut genus. et po-
nuntur exempla que patent.

**Quecunqz de differentia p̄dicant vt dñe:
et de eis que sub ipsa sūt spēs p̄dicabūt. nā
cū gen' sit aīal. nō solū de eo p̄dicat vt genus
substantia et aīatū: sed et de his que sub aīali sunt
spēs oib' vsqz ad idiuuua p̄dicant. Cūqz
sit differentia rōnalis p̄dicat de ea vt dñā id q̄**

ē utiqz rōne: et nō solū de eo q̄ ē rōale s' de his q̄
sunt sub rōnali spēs p̄dicantur rōne vti.

Secūda pueniētia est i p̄dicatōe. et ē hec. sicut quecunqz
p̄dicantur de genere vt gen'. hoc est eēntial' p̄dicat de
spēs p̄tētis sub gñe. ita q̄cunqz p̄dicat de dñā vt differen-
tia est: hec essential' p̄dicant de spēs cōtētis sub dñā. vt
si vti rōne p̄dicat de rōnabili que est dñā hōis et angeli p̄-
dicatōe essentiali vti rōne: p̄dicabitur de speciebus cōtētis
sub rōnali. et accipio vti rōne pro posse vti rōne.

**Cōe ē aut perēpto gñe et differentia simul pi-
mi ea q̄ sub ipsis sunt. quēadmodū si nō sit aīal.
nec est equus neqz homo: ita si nō sit rōnale nul-
lum erit animal quod vtatur ratione.**

Tertia p̄prietas in qua genus et differentia cōueniunt est
ista q̄ perēpto gñe p̄tinetur spēs que sūt sub illo genere
ita pempta dñā p̄tinet spēs p̄tētē sub illa dñā. nā sp ad de-
structionē superioris sequitur destructio oīum inferiorū. ge-
nus ergo et differentia cōueniunt in tribus. s. in cōtinētia. i
p̄dicatōe. et in destructione.

**Propriū at ē gñi d plib' p̄dicari q̄ dñā
et spēs et p̄prium et accidēs. aīal. n. de ho-
mine et equo et aue et serpente p̄dicat.**

**q̄drupes vō de solis quatuor pedes hntib' hō
vō de solis individuis. et hntibile de equo et de
his qui sūt p̄ticulares: et accēs de pauciorib' silr
vō at dñā accipere quib' diuidit genus. non
eas que complent substantiam generis.**

Et hec ē secundā particula p̄te p̄tis in qua ponūtur p̄prie-
tates q̄ differūt gen' et dñā abinūcē et sunt sex p̄prietates
quib' differunt siue sex differentie. Prima aut in p̄dica-
tione. secundā in cōtinētia. tertia at in ordine. quarta ē in mō
p̄dicandi. quinta est in numero. sexta est in p̄portione. Pri-
ma ergo differentia vel p̄prietas est q̄ genus p̄dicatur
de pluribus differentibus specie in eo quod quid q̄ diffe-
rentia. quod habet intelligi de differentia diuisiua generis.
non autem de dñā constitutiua. v. g. rationale et irrationale
sunt differentie diuisiue animalis. et animal p̄dicatur de
pluribus q̄ rōnale. sed differentia constitutiua animalis p̄-
dicatur de pluribus q̄ animal nam corporeum. et etiā aīa-
tuz p̄dicatur de pluribus q̄ animal. et addit auctor q̄ nō
solum p̄dicatur genus de pluribus q̄ differentia. sed et
p̄dicatur de pluribus q̄ species et et de plurib' q̄ accēs.

**Amplius genus cōtinet dñā p̄tē. aīal qdē
hoc ē rōnale. illud vō irrōale. Amplius genera
quidē priora sunt his que sub se posite sūt diffe-
rentiis. ppter quod siml qdē eas auferunt. nō
at sil' auferunt. Sublato. n. aīali auferit rōnale et
irrōnale. dñe vō nō auferūt gen'. Nā si oēs in-
terimantur. tamen substantia animata sensibilis
subintelligi potest que est animal.**

Secūda p̄prietates qua genus differt a differentia est
hec q̄ genus cōtinet dñā diuersas potestate. sed vna dif-
ferentia diuisiua generis non cōtinet aliam differentia di-
uisiua generis potestate. rationale enim nō cōtinet irrōnale
potestate. Tertia p̄prietates qua genus differt a differē-
tia est q̄ genera sunt priora differentiis sub se positis. ideo
ablato genere auferūt oēs differentie posite sub illo gñe
sed ablatis omnibus differentiis diuisiuis generis non pro-
pter hoc auferunt genus. quod intelligendum est diuisim
ablata enim vna differentia diuisiua nō ppter hoc auferit
genus. sed ablatis omnibus differentiis diuisiuis generis.
sil' vel diuinctim tunc necessario auferit genus.

**Amplius gen' quidē in eo q̄ qd ē quēad-
modū dicitū est p̄dicat: dñā vō in eo q̄ qle**

sic predicatur quemadmodum dictum est.

4ª pprietas q̄ gen^o dicit a dicitur est in modo predicandi. nā gen^o predicatur in quid. et pp hoc distinguit a dicitur q̄ predicat i q̄le.
Amplius qdē gen^o est unū h̄z vnaquāqz spēs vt hōis id qdē aīal. Differentie vero plūme ut rōnale. mortale. mentis et discipline perceptibile q̄ bus ab aliis differunt.

Quia pprietas q̄ gen^o distinguit a dicitur est q̄ unū ē genus s̄m spēm vna. hoc ē vna spēs h̄z unū genus. s. p̄mū. sed vna spēs h̄z plēs dicitur constitutivas ipsius. v. g. hō h̄z unū genus p̄mū. s. aīal. et h̄z plēs dicitur constitutivas. s. rōnale et mortale. et perceptibile discipline.

Et gen^o qdē simile est materie. forme vō differentia. Cum autem sint alia cōia et propria generis et differentie nunc ista sufficiant.

Sexta pprietas qua genus distinguit a dicitur est q̄ gen^o est consimilis materie. et differentia est consimilis forme. nā genus est in potentia ad differentiam. et est determinabile per differentiam. sed determinabile habet modum materie. et determinans habet modū forme.

Genus at̄ et spēs cōe qdē h̄nt queadmodū dicitur ē d̄ p̄rib^o predicari. Sumat aut̄ species vt spēs. non aut̄ ut genus si fuerit idem et species et genus.

Hec est secūda pars principalis h̄ capituli i qua auctor comparat genus et speciem adinūcē s̄m cōuenientia et differentia. Et cōtinet duas p̄tulas. In prima particula cōparat genus et spēm adinūcē s̄m cōuenientias. In secūda ibi differunt. cōparat genus et spēm adinūcē s̄m dicitur quib^o dicitur. In p̄ia ergo ponitres pprietas in q̄b^o gen^o et spēs p̄ueniunt quarū prima est de pluribus predicari. nā tā genus q̄ spēs predicat de plib^o. Et subdit auctor dicit q̄ non solū de spē loq̄t q̄ est tā gen^o q̄ spēs. sed et loq̄t de spē q̄ est ita spēs q̄ nō ē genus cuiusmodi ē spēs spālissima q̄ predicat de plurib^o aptitudine. licet non semper in actu.

Locū at̄ ē his p̄ora eē his de quib^o predicat.

Hec est secūda pprietas cōis generi et spē. et est eē p̄i^o his de quibus predicantur. nā quodlibet genus est p̄ius quodlibet suo inferiori in p̄ido. nō t̄m in essendo. p̄i^o i p̄ido est quo nō cōuertit̄ subsistendi p̄ia.

Et totum quoddam vtrunqz esse.

Tertia pprietas cōis generi et spē. est eē totū ad illa de quibus predicantur. oē. n. p se supius est totum v̄le respectu sui per se inferioris. et per se inferius est pars subina respectu sui per se superioris.

Differūt at̄. qm̄ genus quidē p̄inet spēs species vero continetur et non continet genus. in pluribus enim gen^o ē q̄ spēs.

Hec aut̄ est secūda p̄tula scēe p̄tis h̄ capituli in q̄ auctor ponit pprietas q̄b^o genus differt a spē. Prima ē q̄ gen^o p̄inet spēm. et spēs nō cōtinet genus. et hec est. decima cōclusio hui^o libri. que p̄batur sic. Illud qdē est in aliquo i plib^o q̄ est illud cōtinet illud et nō ecōuerso. sed genus est i spē. et it̄ in pluribus q̄ est spēs. q̄ gen^o est in plurib^o spēbus et in indiuiduis suar^o spēs. sed spēs nō est nisi in indiuiduis cōtētis sub illa spē. ergo genus cōtinet spēm. et spēs nō cōtinet genus. Intelligendū q̄ continentia q̄tū ad p̄positum spectat est duplex. s. potētialis et actualis. genus cōtinet species cōtinentia potētialis. q̄ genus nō potest inferre aliquaz spēm in actu. sed sub diuisione et in potentia. sed spēs continet genus cōtinentia actuali. q̄ spēs actu infert genus et nō ecōuerso. q̄ ergo auctor dicit genus cōtinet spēm. et spēs nō p̄inet gen^o intelligendū ē de p̄tinetia potētiali. s̄z loquēdo d̄ p̄tinetia actuali. sic spēs cōtinet gen^o et nō ecōuerso.

Genera. n. p̄iacere ōz et iformata specificis

differentiis perficere species.

Adit auctor dicit. q̄ ḡna debet placet spēs spālissimū q̄ ḡna iformata dicitur p̄stituit spēs. hoc ē ḡna placet idiffinitionib^o spērū. q̄ sunt prime p̄tes spērū et diffinitionib^o et additis differentiis constituunt diffinitiones spērū.

Unde priora sunt genera naturaliter.

Secūda pprietas q̄ gen^o dicit a spē est q̄ ḡna sunt p̄ora nā q̄ spēs. et hoc est. q̄ genus sequitur ad spēm et nō ecōtra. et tō gen^o est naturaliter p̄ius s̄m q̄ p̄ius d̄ illud a quo non cōuertitur subsistendi consequentia.

Et filiterimētia. sed que nō simul iterimantur

3^a pprietas q̄ gen^o dicit a spē est. q̄ interempto ḡne iterimatur spēs. s̄z iterempta spē nō p̄pter hoc iterimūt genus.

Et spēs quidē cū fit est genus. gen^o vō cum fit non omnino erit species.

4^a pprietas q̄ gen^o differt a spē ē. q̄ posita spē ponit genus et nō ecōuerso. hoc est si spēs est. genus ē. vt si hō est. aīal est. et nō ecōuerso. nō enim sequitur aīal ē. ergo hō ē.

Et ḡna quidem uniuoce de speciebus predicatur. species vō de generibus minime.

5^a pprietas qua genus differt a spē ē. q̄ gen^o predicat uniuoce de spē. sed nō ecōuerso. hoc est gen^o predicat directe in quid de specie: sed spēs non predicatur de genere vniuersaliter inempto

Amplius quidem genera earum abundant q̄ sub ipso sunt spērū cōtinentia. spēs vō a generibus propriis abundant et differentiis.

Sexta pprietas q̄ gen^o differt a spē est. q̄ gen^o abundat supra spēm in cōtinentia spēs q̄ oē genus continet plēs spēs sed non oīs species continet plures spēs. et licet genus abundet supra speciem in cōtinentia specierum. tamē spēs abundat a genere in cōtinentia differentie. q̄ species actu continet differentiam diuisinam generis. et genus non continet actu aliquam differentiam diuisinam sui.

Amplius neqz species fit nunquam generalissimum. neqz genus fit specialissimum.

Sep̄tima pprietas qua genus differt a spē ē. quia nulla species est genus generalissimū et ecōuerso. vnde hoc qdē est genus ḡnalissimūz cōpetit alicui ḡni. et nō pōt cōpetere alicui speciei. et per hoc differt genus a specie.

Generis at̄ et p̄riū cōe qdē ē seq̄ spēs. nā si homo est. aīal est. et si hō est. risibile est. et equaliter predicat genus de speciebus. et propriū de his que illo p̄cipiant. eql̄r enim et hō et bos aīal et cato et cicero risibiles. cōmune at̄ ē his et uniuoce predicari gen^o de p̄p̄is spēbus. et propriū quorum est propriūz.

Hec est tertia p̄tula h̄ capituli i q̄ auctor cōpat gen^o et propriū adinūcē s̄m p̄uenientia et dicitur. In secūda ibi. Differt aut̄ gen^o. cōparat gen^o et propriū adinūcē s̄m dicitur. In p̄ia ergo p̄tula ponit auctor tres pprietas in quib^o gen^o et propriū cōueniunt. Prima est sequi ad spēm. in hoc. n. conuenit genus et propriū q̄ vtrac̄ sequit̄ ad spēm. sicut. n. sequitur si homo est. aīal est. ita sequit̄. si hō ē. risibile ē. Secūda proprietates est. q̄ genus et propriū equaliter predicant de his de quib^o predicantur. genus enim equaliter predicatur de suis speciebus. et nō secūdū p̄ius et posterius. et risibile predicatur de oibus suis indiuiduis sub voce equali. tertia proprietates qua cōueniunt est uniuoce predicari de illis de quib^o predicantur. hec enim pprietas est cōis generi et proprio.

Intelligendū q̄ aliquid predicari de aliquo uniuoce potest eē dupl̄. s. vel p̄rie vel cōiter. loquēdo cōiter. s. de predicatione uniuoca. sic oē illud predicatur uniuoce qdē predicatur secundum nomen et secundum descriptionē qualem cūqz habeat. predicatio namqz denotatiua est inferior ad vni

Vniuersalium

hocas. qz oē quod predicat denotatue de aliquo predicat d eo vniuoce loquēdo cōiter de predicatōe vniuoce. ⁊ sic loquitur auctor hic. sed predicatio vniuoce pprie deā est qn ali qd predicat de aliquo fm nomē. secundū diffōnē illius nois ⁊ sicut distinguitur predicatio vniuoce a predicatōe denotatiua. nam illud quod predicatur denominatiue non hz diffinitionem vniuoceam semper.

C Differūt at qm gen^o qdē pri^o est: posterius vō ppriū. o3. n. eē prius aial. debinc diuidi differentiis ⁊ propriis.

C Hec est secūda p̄cula h^o secūde partis i qua auctor ponit qnqz pprietates quib^o gen^o ⁊ ppriū differunt abinūcē. Prima est: qz genus est prius qz ppriū. o3. n. gen^o prius esse. deinde o3 genus diuidi ppriis dīis. vnde gen^o est prius ppriū. qz sequitur ad ppriū. vt hō est. ergo aial est. ⁊ n̄ eōuerso. ita sequitur risibile est. ergo aial est.

C Genus vero de pluribus spēs^o predicat p priū vero de vna sola cui^o est proprium.

C Secūda pprietas qua genus ⁊ ppriū differunt est qz genus predicatur de pluribus speciebus. ⁊ proprium predicatur de vna sola cuius est proprium.

C Et ppriū vō cōuersim predicat d eo cui^o ē ppriū. gen^o vō de nullo cōuersim predicat: nā n̄ si aial est. hō ē. neqz si aial ē. risibile ē. si vero risibile est. homo est. ⁊ eōuerso.

C Tertia pprietas est p quā gen^o ⁊ ppriū differūt qz ppriū predicatur cōuersim de eo cui^o est ppriū. sed genus nō predicatur cōuersim de aliqua sui spēs. neqz predicatur cōuersim de ppriū alicui^o speciei. Intelligēdū est qz predicari cōuersim itelligit auctor eē pprie cōuertibile. vñ h̄ ē pprietas qua ppriū differt a genere. qz ppriū est cōuertibile cum spēs cuius est ppriū. sed genus nō est cōuertibile cū aliqua sui spēs. nec cum proprio aliquo sue speciei.

C Ampli^o ppriū oī spēs inest cui^o est propriū. ⁊ soli ⁊ semp. Gen^o vero oī spēs inest cui^o fuerit genus ⁊ semp. non autem soli.

C Quarta pprietas vel differentia est qz ppriū inest soli spēs cuius est ppriū ⁊ oī cōtento sub illa spēs. sed genus nō inest vni soli speciei. sed pluribus.

C Ampli^o spēs qdē iterēpte nō sūt iterimūt genera cuius sunt spēs. Propria at iterempta sūt iterimūt ea quoz sunt ppria. ⁊ his quorū sunt ppria iteremptis ipsa simul iterimuntur.

C Quinta pprietas vel dīa est. qz iterempta spēs nō iterimūt genus. sed spēs iterēpta iterimūt ppriā ipsi^o spēs.

C Geni vero ⁊ accidēti cōe ē de plib^o quē admodū dēn̄ est predicari. siue separabiliū siue inseparabiliū fit accēs. etenī moueri de pluribus. ⁊ nigrum de coruis ⁊ de omnibus ethiopicibus. ⁊ de aliquib^o ināstatis predicat.

C Ista est q̄ta ps principalls h^o capituli. in q̄ auctor cōparat gen^o ⁊ accēs adinūcē fm dīas ⁊ cōuenientias. ⁊ cōtinet duas p̄culas. In prima pōit pprietates qz gen^o ⁊ accidēs cōueniūt. in sc̄da sibi. Differt aut gen^o. ponit pprietates qz gen^o ⁊ accidēs differt ab accidēte. in prima ergo p̄cula ponit vñ pprietatē cōem generi ⁊ accēs. ⁊ est predicari de plib^o spēs. Cū i h^o pprietate q̄ ē predicari d plib^o spēs cōueniunt gen^o ⁊ accēs. siue fit accēs sepabile siue inseparabile.

C Differt aut gen^o ab accidente. qm gen^o ante spēm ē. accēs vō spēs^o posteriora sunt: nāz si ē inseparabile sumat accēs: tamē illud cui accidit prius est qz accidens.

C Hec est secūda p̄cula h^o partis in q̄ auctor pōit pprietates qz gen^o differt ab accidente. Prima est qz gen^o est

p^o suis spēs^o. sed accēs sunt posteriora suis spēs^o qz accēs dunt. qm prius est cui accidit accidens qz ipsum accēs.

C Et gnā qdē q̄ p̄cipat eqlr p̄cipat: accēs vō n̄ eqlr. Intētionē. n. ⁊ remissionē suscipit accidēti p̄cipatio. generū vero minime.

C Secūda pprietas est. qz genera eqliter participantur ab illis quoz sunt genera. sed accidentia nō equaliter participantur ab illis quibus accidunt. sed fm magis ⁊ min^o. nāz accēs suscipiunt magis ⁊ minus. i. itētionē ⁊ remissionēz gnā vō nō. ⁊ hoc respectu istoz quoz sunt genera.

C Et accidentia quidē i indiuiduis p̄cipaliter subsistunt. genera vero ⁊ spēs naturaliter priora sunt indiuiduis substantiis.

C P̄prietates i q̄ gen^o ⁊ accēs distinguitur ē qz accēs p̄cipaliter subsistūt i indiuiduis tāqz posteriora illis: s3 spēs ⁊ genera nō subsistūt in indiuiduis tāqz posteriora illis. immo genera ⁊ species sunt priora ip̄is indiuiduis.

C Et gnā qdē i eo qd qd predicat d his q̄ sub ip̄is sūt. accēs vō in eo qd qle aliquid est vlt q̄no se h̄eat vñ qd qz. qualis. n. ethyops iterrogāti dicimus niger ē. ⁊ quēadmodū sor. se h3. dicim^o quoniam sedet vel ambulat.

C Quarta pprietas q̄ gen^o d̄t ab accēs est qz gen^o predicatur in qd de illis quoz est genus. sed accidentia predicant i qle de his qz accidūt. Intelligēdū qz in accidētib^o sunt gnā ⁊ spēs. sicut in predicamēto qualitatis sunt color. ⁊ albedo q̄ est spēs color. ⁊ sicut in s̄ba gen^o predicat i qd de eo cuius ē genus. ita color predicatur i quid de albedine. tamē accidentia in cōtento predicant i quale de illis qz accidūt. color. n. in cōtento predicat in quale de sorte. ⁊ albedo similiter.

C Genus vō quō ab aliis quatuor differat dēn̄ est. cōtingit at vñ qd qz aliorū differre ab aliis quatuor vt cū qnqz res. sint vnaqz ab aliis q̄ tuor d̄t quater qnqz. sūt oēs. xx. dīe. Sed sp̄ posteriorib^o enūeratis. ⁊ secundis quidē vna dīa separatis. propterea qm iā sūpra est. Tertiis vō duabus. quartis vero trib^o. quintis vō .iiii. x. oēs sunt. .iiii. n. .iii. due vna. Gen^o vō d̄t a dīa. spēs. p̄p̄o. ⁊ accēs. Quatuor igit oēs differentie sunt. Differentia vō quo d̄t a gnē dēz est quādo quo differret genus ab ea dicebat. relinquē ergo quo dīa differat a spēs ⁊ ppriū ⁊ accidente dicere. ⁊ sunt tres. Rursus spēs quō qdem differat a dīa dēn̄. qm quo differret a spēs differentia dicebat. Quō at d̄t spēs a gnē dēn̄ est quando quo differret genus a spēs dicebat.

C Reliquū est quo differret spēs a proprio ⁊ accidenti dicatur. due ē sūt iste dīe. ppriū vō quo differat ab accidēti post relinquē. nā quo a spēs ⁊ genere ⁊ a dīa differat predictū est i illoz ad ip̄sum dīis. Quatuor igit sūptis generis ad alia differentis. trib^o vō dīe. duab^o aut spēs. Vna vero propriū ad accidens. x. erunt omnes quarum quatuor que erunt generis ad reliquas superius demonstraui.

C Hec est q̄ta ps h^o capli in qua auctor remouet dubitationē q̄dā seu obiectionē circa deteriorata. qm i cōparādo genus ad alia vlla cōparat genus ad q̄tuor. s. ad spēm. ad differentia. ad ppriū. ⁊ ad accidēs. q̄ v̄ eadē rōe qz comparāda residua q̄tuor ad alia vlla deberet p̄pare q̄libet illorū

quor ad alia quor. et sic essent sciende. 20. comparationes et quod
libet quor vltim hret quor comparationes. et quor quor sunt
20. combinationes vel comparationes quod non est verum. Itid du-
biti remonet auctor: intendens dicere quod in comparando residua quor
tuor vltia non oportet comparare nisi priora ad vltia posteriora. quia in
comparando priora ad posteriora comparant posteriora ad priora
v.g. comparando genus ad dicitam sicut comparat dicitam ad genus. et sic
de alijs. et ideo postquam auctor comparavit genus ad alia quor po-
steriora. et comparando quodcumque aliorum vltim non oportet comparare ali-
quod istorum ad genus. quia ista comparatio prius est facta cum compara-
uit genus ad residua quatuor vltia. et sic est de genere quod facta
comparatio ad residua quor vltia non oportet iterum comparare residua
vltia ad genus. ita est species de vlti priora. sicut vlti priora sunt compara-
tioni ad vlti posteriora. non oportet comparare posteriora ad priora. v.g.
in comparando genus ad speciem et proprium. non oportet posteriora comparare
ad priora. quia ista comparatio prius facta est. Unde cum auctor prius
comparavit dicitam ad speciem et proprium et postea in comparando
speciem aut proprium ad dicitam. quia illa comparatio prius facta est. et
quod per quod species posteriora comparationes sunt vna pauciores quam po-
res. nam comparationes generis sunt ad quatuor. sicut ad dicitam. proprium
et accens. et speciem. et comparationes dicitae sunt ad tria. sicut ad species. pro-
prium et accens. et comparationes speciei sunt ad duo. sicut ad proprium et
ad accens. et comparatio proprii est ad vnum. sicut ad accens. ex quo se-
quitur quod comparationes quor vltim adinuenit sunt decem. et hoc est
secundo. in huius libri quod probat sic. comparationes generis ad residua
vltia sunt quatuor. et comparationes dicitae ad sequentia sunt tres. et com-
parationes speciei ad sequentia sunt due. et comparatio proprii ad ac-
cidens est vnica. nunc autem. 4. 3. 2. 1. sunt tria. x. Et est intelli-
gendum quod comparationes vltim adinuenit sunt decem tria in generis
sunt tria plures in spali. quia quilibet vltim est comparatio adinuenit
sunt convenientia et differentia. et ita sunt plures comparationes p-
ticularis quor vltim adinuenit quod tria decem.

Coe vero dicitae et speciei equaliter participat. boie. n. e
qualiter participat particularis boies: et roalis dicitae. coe
vero est et semper est ad eum bis que horum participant.
for. n. semper est rationalis et semper homo.

Istud est tertium capitulum et continet tres partes. In prima com-
parat dicitam ad speciem. In secunda ibi. Dicitae vero et proprii. com-
parat dicitam ad proprium sicut convenientias et dicitas. In tertia ibi
Dicitae autem et accens. comparat dicitam et accens adinuenit. Dicitae ps
continet duas particulas. In prima comparat dicitam et speciem adin-
uenit sicut convenientias. In secunda ibi. Proprii autem et dicitae. com-
parat dicitam et speciem adinuenit sicut dicitas. In prima ergo parti-
cula ponit duas convenientias dicitae. et est species. quare prima est
equaliter participat a suis contentis. nam omnes boies equaliter sunt ho-
mines. et omnes boies equaliter sunt rationales. Secunda proprietates in quibus
conueniunt est quod ita dicitae quod species insunt species suis contentis. nam for. sp
est ho. et est species rationalis. **I**ntelligendum est dicitae et species species in se
in suis contentis dum illa sunt. sed quia illa non sunt nec differentia
nec species insunt in suis contentis. Unde fortes species dum existit est ro-
nalis. et ho. sed for. non existente non est ho nec rationalis.

Proprii autem differentie est quod in eo quod quale
sit predicari. speciei vero in eo quod quid est:
nam et si ho velut qualitas accipiat. non
simpliciter erit qualitas: sed sicut id quod generi ad-
uenientes differentie constituerunt eaz.

Hec est secunda particula in qua auctor ponit quatuor proprietates
in quibus dicitae et species adinuenit distinguunt. prima est quod dicitae pre-
dicatur in eo quod quale. et species in eo quod quid.

Amplius dicitae quod sepe in pluribus speciebus considerat
quod admodum quadrupes in pluribus animalibus
specie differentibus. Species vero in solis bis que
sub vna specie sunt indiuiduis.

Secunda proprietates qua distinguunt est quod differentie predi-
cantur de pluribus speciebus. et species specialissime non.

Amplius differentia prima est ab ea specie quod est sicut
ipaz differentia. sicut n. ablatum roale interimit bo-

minē. ho vero interemptus non aufert rationale
cum sit deus.

Tertius proprietates quod distinguunt est quod dicitae est per quod species qua
constituit. et hoc est secundo. 12. h. q. probat sic. illud est alio prius quo
perempto perimitur aliud et non est sed perempta dicitae plures
species. et perempta species non propter hoc perimitur differentia con-
stitutiva speciei. ergo dicitae est prior quam species qua constituit.

Amplius quod differentia ponitur cum alia dif-
ferentia. rationale quod et mortale positum est in sub-
stantia hominis. Species vero speciei non compo-
nitur ut gignat aliquam aliam speciem. quedam. n. e. quidam
asino permiscet ad muli generationem. Equa autem sim-
plicitas asino non quod adueniens proficiet mulum.

Quartus proprietates est quod vna dicitae componitur cum alia ad constituen-
dum speciem. ut rationale et mortale componitur adinuenit ad compo-
nendum speciem hoies. sed vna species non componitur cum alia specie ad co-
stituentium aliam speciem. **S**ecundo potest aliquis dicere quod asinus et equus
dantur species commiscetur adinuenit in generatione muli. et ita diuersae species
possunt constituit aliam speciem. istud remonet auctor dicens. quod licet
aliquod equus particularis cum asino particulari commiscetur adinuenit in
ca effectiva in generatione muli. tamen equa simpliciter. hoc est species equi.
et asinus simpliciter. hoc est species asini non permiscetur adinuenit ad co-
stituentium mulum vel diffonem muli. **S**ecundo quod due dicitae com-
ponuntur adinuenit ad constituentium speciem vel diffonem speciei tamen
partes intrinsece. sicut duo indiuidua diuersae species sunt. concurrunt tamen
quod cae effectiva extrinsece ad generationem indiuidui alterius speciei.

Differentia vero et proprii coe quod dicitae
liter participat ab his que eorum participat.

Hec est secunda pars huius capituli. in qua ponit comparationem dicitam
et proprii adinuenit sicut convenientias et dicitas et continet duas parti-
culas. In prima comparat dicitas et proprii adinuenit sicut convenientias. In
secunda vero ibi. Proprii dicitae. comparat ea adinuenit sicut dicitas. In
prima particula ponit auctor duas proprietates coes proprio et
dicitae. prima est equaliter participat ab his que participant illa.

Equaliter. n. roalia: roalia sunt. et risibilia risibilia
sunt. et species et omnia adesse coe vtriusque est. si. n. curter quod
est bipes non sicut bipes pimit. sicut id ad quod natura est dicitae
semper esse. nam risibile ad id ad quod natura est dicitae
semper esse. sicut non in eo quod semper rideat.

Hec est secunda convenientia quod dicitae et proprii in hoc conueniunt. quia
vtriusque istorum equaliter participat a suis contentis. et non sicut magis et
minus et in hoc conueniunt quod est species et omnia adesse. Secunda proprietates
coes dicitae et proprio est species in se species cuius sunt. ita quod dicitae et proprio
semper insunt speciei et omnia contentis sub specie cuius sunt ut dicitae est.

Proprii autem et dicitae differunt. quia hec dicitae
species dicitae sepe. ut roale de homine et de deo. p-
prium vero dicitae vna sola specie cuius est proprium.

Hec est secunda particula huius partis in qua auctor ponit. 2.
proprietates quibus differt a proprio. Prima est quod differ-
entia predicatur de pluribus differentibus speciebus. sed proprium
de vna sola specie cuius est proprium.

Et differentia quod in illis est sequens quor
est differentia. sicut non conuertitur. Propria vero con-
uerfim predicantur dicitae bis quorum sunt propria.
iccirco conuertuntur.

Secunda proprietates est quod dicitae sequitur ad species et non e conuersio
sed proprii conuertitur sequitur ad species.

Differentie vero et accens coe quod dicitae dicitae
dicitae. coe vero est ad ea quod sunt inseparabilia
accensia species et omnia adesse. bipes. n. species ad
est hominibus omnibus. nigri omnibus coruis

Hec est tertia pars principalis huius capituli. in qua auctor comparat dicitam
et accens adinuenit. et continet duas particulas. In prima comparat

Uniuersalium.

differentiam & accidens s'm conuententiam. In secunda ibi
Differt. pparat dñiam & accñs aduicē scdm dñiam. In p
ma ergo pñcula ponit duas pñentias iter dñiaz & accñs
aduicē. pñma ergo pñentia est iter dñiam & accñs i cō
muni sine sit separabile sine iseparabile q' tā accñs q' dñia
pñicat de plib'. secūda pñentia. s. inter dñiā & accñs in
separabile est q' vtrāq'. s. tā dñia q' accñs iseparabile inest oī
bus & sp. sicut bipes inest oīb' hoīb' & semper. & nigredo
que est accñs sepabile a cornu inest oīb' cornu. **Et** ē scie
dū q' qdā est inseparabile accñs pñs spēm. & tale inest oī
bus indiuiduis spā & semp dū ista indiuidua existunt. aliqd
est accidens inseparabile consequens indiuiduū sicut sumi
tas nasi vel cecitas oculorum. & tale non inest omnibus in
diuiduis spēt: semper tamē inest quib' inest dū illa existūt.

Drnt at qm pñinet & nō pñinet dñia. pñinz. n.
rōalitas hoīez. **Accñtia** vō quodāmo pñinent &
pñinet. pñinet qz in plib' sūt. pñinetur eo q' non
vni' accidētis susceptibilia s'bra sunt s'z plurioz
Hec ē scda pñcula ist' pñis in q' auctor ponit. 3. dñias iter
differentiā & accñs. pñia est. q' dñia pñinet spēm. qz est i plus
q' spēs. sed accidentia quodāmo pñinet & quodāmo pñinet
pñinent. n. spēm. eo q' accidēs idē s'm spēm repit i distictis
subis diuersis s'm spēm. & ita vī pñinere cū repiat in plib'
& quodāmo pñinent eo q' subiecta nō sunt susceptia tm ac
cidentis vni' s'm spēm s'm pñm. sed. plurū. v. g. hō nō est
susceptus albedinis tantū sed etiā nigredinis.

Et dñia quidē intēfibilis & remissibilis nō est.
Accidentia vero magis & minus recipiunt.

Secūda dñia ē. q' dñia nō est intēfibilis nec remissibilis. sed
accñs est intensibile & remissibile. qz suscipit magis & min'

Et ipmixte qdē sūt pñie dñie i vno s'boyl' pñi
tutiones. **Adixta** vō pñia accidētia sūt. h'mōi q
dē coiones & pñietates dñie & ceteroz sūt. spe
cies vō quo differat a gñe & dñia dcm ē in eo qd
dicebamus quo genus differat a ceteris. & quo
differentia differat a ceteris.

3ª dñia est. q' pñie dñie sunt ipmixte. ita q' nō pñt eidē
subo inē nec sūt nec successiue. s'z accñtia pñia sūt pñmixta eo
q' possunt inesse eidē successiue. sed nō sūt.

Deciei vero & pñriū commune ē de se
inuicem pñicari. nā si homo est risibile ē
& si risibile est. homo ē. **Risibile** vō qm
s'm id quod natum est dicit sepe iā dcm est.

Quartū caplm scdi tractat' in quo sit pparatio spēt ad p
pñiū & ad accñs. & pñinet duas ptes. qm in pñia sit pparatio
spēt ad pñriū. In scda ibi. Spēt & accidēt. sit pparatio iter p
pñiū & accidēs. pñia ps pñinet duas pñiculas. in p^o pparat spēt
ad pñriū s'm pñentias. in secūda at ibi. Differt at spēs cō
parat spēs ad pñriū s'm dñias. in pñia pñicula ponit due
pñentias iter spēm & pñriū. qz vtrūq' pñicat de reliq'. cō
uertibil' & vlr. sic. n. h ē va. oē risibile ē hō. ita h est va. oīs
hō ē risibil'. & sic seqt si hō ē risibile ē. ita seqt. si risibile ē hō ē

Equaliter enim sunt spēs in his que eoz pñi
cipant. & quoz propria sunt propria.

Scda pñetas ē eq' pñicipari ab his qd' ē cōvtrūq' eo
rū. hoc est sicut spēs nō suscipit magis & min' sic nec pñriū.

Drnt at spēs a ppo. qm spēs qd' & aliis gen'
eē pñ. pñriū vō & aliaz specierū eē impole est.

Hec est scda pñicula in q' spēs pparat ad pñriū s'z qua
tuor dñias. pñia est. q' spēs pōt eē gen'. vt subalterna spe
cies. & pñriū nullomodo pōt eē gen' respectu illoz quoz est
pñriū. pñ etiam q' pñriū nō pōt esse gen' respectu aliaruz
specierū. pñ et q' spēs & pñriū differūt.

Et spēs qdē an' s' bñitit qz pñriū. pñriū vō
p' sūt in spē. **Oz**. n. hoīem esse vt risibile sit.

2ª dñia ē. q' spēs est prior pñriū. pñriū est poster' spē.
Ampli^o spēs qdē sp actu adest s'bo. pñriū
vō aliqui actu. sp at pñate. homo. n. sp actu ē sor.
hō vō non semper ridet. qzuis nā sp sit risibilis.

Tertia differentia est. q' spēs sp est in actu & adest ei cui
est spēs. sed pñriū nō est semp in actu scdo. sed in actu p
mo. s. in potentia ad actū secūdu. hō. n. nō semper actu ri
det. tamen semp est in potentia natus ad ridēdu.

Ampli^o quozū teri sunt differētes. ipsa sunt
dñia. ē at spēt eē sp sub gñe. & d' plib' dñitib' nu
mero in eo qd' qd sit pñicari. & est b' pñriū vō
soli & semper et omni adesse.

4ª pñetas sine dñia ē. q' spēs & pñriū hñt diuersas dis
tinctiōes. & pñis sūt diuersa. nā dñio spēt ē. q' pñicat d' plī
b' dñitib' nūero i eo q' qd. & dñio pñriū ē q' iē soli & sp & c.

Hec vō et accñti cōe qd' ē de plib' pñi
cari. **Rare** vō alie sūt coitates. pñterea
qm pñmū a se dñnt accñs & id cui accidit

Hec ē 3^a ps b' capli i q' ponit pñentia & dñie iter pro
pñriū & accñs. & pñinet duas pñiculas. In pñia pñit ista pro
pñetas i q' spēs & accñs pñinent. in scda ibi. **Propriū** vero
vtrūq'z. ponit pñietates in quib' spēs & accidens distin
guūt. i pñia igit' ponit pñietas in q' spēs & accñs pñeniūt
q' est d' plib' pñicari. ista. n. pñietas ē cōis spēt & accidēt.
raro vel nullo mō sūt alie pñietates in qb' pñeniūt eo q'
accidēs & subiectū vt plurimum distant abinuicem.

Propa vō vtrūq'z sūt. spēt vero i eo qd' qd
est pñicari de his quorum est spēs. accidētis vō
in eo quod qle quiddā vel quō se habens.

Hec ē scda pñicula i q' ponit quoz pñietates qbus
spēs & accñs dñnt. pñia ē. q' spēs pñicat i qd' & accñs i qle.

Et pñriū est unāquāqz s'bam una specie par
ticipari. pluribus aut' accidentibus & separabili
bus et inseparabilibus.

2ª pñetas ē. q' unāq'qz indiuiduū hz tm vñā spēs spālū
& plura accidentia ex quo pñ. q' species differt ab acciden
dente. qz spēs specialissima est vnica respectu vnus indiui
duū & accidentia sunt plura.

Et species qdē an' subitelligi pōt qz acciden
tia vel si sint isepabilia. oz at s'bm eē p'ur illi ali
quid accidat. accidenti vero posterioris generis
sunt et aduenticie nature.

Tertia proprietates qua species differt ab accidente ē. qz
species prior est accidente. nam species prior est suis acci
dentibus qzuis illa accidentia sint inseparabilia. vnde spēs
priora est vniuersaliter omnibus suis accidentibus.

Et spēt quidē participatio est eq'lr. accidētis
vō vel si sit isepabile nō eq'lr. ethiops. n. ab alio
ethiope habebit colozes vel itensū apli' vel rēis
sū s'm nigredinez. **Restat** ergo et de pñriū et ac
cidente dñe. quo. n. a specie pñriū et a differen
tia differat et a genere dictum est.

Quarta proprietates qua species differt ab accidente est. q'
species predicatur equaliter de his quoz est species. ac
cidens vero nō. qzuis sit accidēs inseparabile. nāz nigredo
intērior est in vno ethiope qz in alio quamuis nigredo illa
sit accidēs iseparabile

Omne at. pñriū et separabilis acci
dentis est q' preter ea nūqz cōsistant il
la in quibus considerantur. quēadmodum. n. p
ter risibile non subsistit homo ita & ethiops non
subsistit preter nigredinem. & quēadmodū oī &
c 5

Sp adest pprrium sic 7 in separabile accidens

Uoc e quintu caplm scdi tractat in quo auctor: ppat p ppiu 7 accis adinnice fm couenientias 7 d'ias: 7 continet duas particulas. In p'ia pparat ppiu 7 accis adinnicem fm ouenientias. In 2'ia. Differt aut ppiu ppat ea fz dif ferentias. Et q ouenientie 7 d'ie iter ppiu 7 accis sepa bile sunt magis note. io ponit auctor ouenientias 7 d'ias i ter ppiu 7 accis i separabile. 7 ponit duas ouenientias. Prima est. q subiecta ppiu 7 accidens i separabilis nuqz subsistunt sine ppiu 7 accidente. qz ho nuqz subsistit sine ri sibilitate. 7 ethiops sine nigredine. secunda couenientia est. q sicut proprium inest oi coeto sub subo. 7 ipsam accis i separabile inest oi subo a quo separabile. 7 sp. sic risibile in est oi boi 7 semper. ita 7 semper nigredo inest oi ethiopi.

Differt at qm ppiu vni soli spci adest que admodu risibile boi. Inseparabile vero accidens vt nigrum non soli ethiopi sed et coruo 7 carbo ni 7 hebeno. 7 quibusdam aliis.

Hec e secunda ps i q auctor: poit tres d'ias iter ppiu 7 accis i sepaibile. 1' d'ia e q ppiu inest vni soli spci. vt risibi le inest boi soli. fz accis i sepaibile si inest vni soli spci fz p'ib? vt nigredo si solu inest ethiopi. sed et coruo. 7 et carbos.

Quare ppiu ouersiz pdicat d eo e ppiu 7 eqli. inseparabile vero accidens no couersim.

Secda d'ia e q ppiu ouersim pdicat de eo cui e ppiu fz accis inseparabile no pdicat ouersim de subo a q e i se pabile na nigru no pdicat couersim. i. ouertibil d ethiope

Et ppiu eqli qd e p'icipatio. Accidens vo bec qd e magis. illa vo min. Snt qb alie co munitates 7 p'prietates eoz q dca sunt. fz suffici unt hic ad discretioez eoz coitatisqz traditione.

3' d'ia est q ppiu eqli p'icipat ab illis quibus inest. fz accis i sepaibile no eqli p'icipatur ab illis quibus accidit. fz secudu magis 7 min. Et sic finit breuis sententia hui? libri porphy.

Incipit liber predicamentorum

Intra librum

pdicamen toru est sci endu. q s'bm p'etinu tot? scie tradite in libro pdi. est ens dicibile incople xum ordinabile in g'ie. intelligedo p genus coordinatione pdicamentalez. Oe. n. de quo per se d'etiat i hoc li bro est ens dicibile incoplexu ordina

bile i coordinatoe. seu in linea pdicamentali. Et ita hoc coe ens dicibile est predicabile de oib? de qbus hic per se d'etiat in hoc libro. Ad ultra tn sunt p'ialia subta de quib? p'bat pas siones 7 p'prietates in hoc lib. Utz aut hic d'etiet de re bus. an de vocib? sunt opiniones. Boe. 7 Simplic? vide tur dicere. q in hoc libro principaliter determinatur de vo cib?. dicit enim Boe. q in hoc lib. intentio phi est de p'is rerum noibus 7 de vocibus significantibus res disputare Et simplicif dicit q intentio in hoc negotio est de simplicib? 7 p'is 7 generalibus vocibus fm q sunt significati ue rerum determinare. Et si quis vellet istam opinionem sustinere habet dicere q hic determinatur de vocib? 7 in gramatica similiter. sed aliter 7 aliter. quia in gramatica d terminatur de vocibus q'iam ad p'prietates causantes congruitatem vel incongruitatem in oratione. ostendendo que vox est nomen 7 que verbum 7 cultus generis 7 cul tus casus. 7 sic de aliis p'prietatibus causantibus congrui tatem 7 incongruitatem in oratione. sed in hoc libro princi paliter determinatur de vocibus fm q ita sunt significatiue rerum. 7 ideo in hoc libro determinatur tam de rebus qz de vocibus. principaliter tamen de vocibus. Hec est inte tio Boe. 7 Simplicij 7 multorum aliorum. C'Alia e opi. Auic. 7 Auer. qua credo veriozem. q in hoc libro deter minatur de rebus principaliter. 7 ex consequenti 7 secun

dario de vocibus. Dicit enim Auic. in prima parte sue lo gice sic ad considerationem dictionum dixit nos necessitas logicus tui vt logicus non habet occupari circa verba nisi quatum ad loquendum 7 discernendum verum a falso. si enim esset possibile solo intellectu dicere non indigeremus verbis. Si eniz doctor artis posset illud reuelare quod est in anima sua alio modo qz loquendo: semper superfederz a verbis. vnde si logica posset doceri alio modo qz per vo ces. vtputa per signa digitorum vel per nutum oculozum. logicus non indigeret vocibus. Quod aut logicus conside rat de vocibus hoc non est ex primaria intentione. sed secu daria. 7 ex consequenti. quia scientia logicalis non aliter co mode doceri potest. Unde si aliquis surd? a natiuitate pos set inuenire artem syllogizandi 7 demonstrandi tunc pos set logicam sine cognitioe vocum habere. Sed hoc forte e possibile. s. q surdus a natiuitate possit inuenire artem logi ce. qz surdus a natiuitate habens alios sensus perfectos po test habere aliquos coceptus ordinatos 7 ita potest discursu rere a p'missis notis ad conclusionem. 7 inuenire q in ta li discursum non sit error. 7 per consequens potest habere logicam per inuentionem. 7 per consequens logica non est principaliter de vocibus. qz tunc posset aliquis habere scie tiam aliqua ignorare scibile de quo est scientia illa. quod e absurdum. 7 h est opi. Auer. qui indiuidendo capla huius lib. dicit q p'is in primo ca. huius li. narrat qsdam diffides entium fm q significantur per dictiones. 7 ita vult q lib iste principaliter sit de entib? distinguendo ens cotra voces Itud videtur concordari processui phi. qui p'is determi nat in hoc libro de p'prietatibus 7 passioib? reru. vt d p' p'etibus sube. qualitatibus 7 q'itatis. nunc autem scientia videtur de istis esse principaliter. de quozum p'prietatibus 7 passioibus principaliter determinatur in illa. sed in hoc libro non determinatur de p'prietatibus vocu. fz re rum. ergo 7c. C' Item iste liber principaliter est de decem pdicamentis. ergo si iste liber principaliter eet de vocibus se queretur q decem pdicamenta essent decem voces. sed ois vox est in genere qualitatibus. ergo omnia decem pdi camenta sunt in genere qualitatibus. 7 sic non esset nisi vnum genus g'ialissimu. s. qualitas. Dico ergo q liber predicam entorum est de reb? fm q eis insunt intentiones secude s. itetio g'is g'ialissimu. 7 g'is s'balterni. 7 itetio spci 7 sic d' alijs. C' S3 dubiu e h. qz vt q i libro pd. d'etiet princi palr de p'ib? enuclatiois d' qb d'etiat in li. p'ib. sed partes enuclatiois no sunt res: fz voces vel cocept? g' 7c. Si. n. enuclatio vel pp? p'poneret ex rebus: seqret q inf s'bz 7 pdicatu posset aus volare. 7 inter s'bm 7 pdicatu isti? p' p'ois. parisi? e roma. eent. 100. miliaria. It' seqret q s'bz posset coedere pdicatu. qz subm istius pp'ois. ho e p'is. p' comedere pdicatu. s. pane. C' It' seqtur q ho eet pp'o. qz o' p'positu ex corpe 7 aia itellectina e ho. sed aliq e pp'o co p'osita ex corpe 7 aia itellectina si res subiecta 7 pdicet. g' aliq pp'o eet ho. fz hoc p'is est s'fm. g' s'fm e d'fe q pp'o co p'oit ex reb? 7 p' p'is in li. pdi. i quo d'etiat de p'ib? pp'ois no d'etiat de reb?. C' Ad illd dubiu recolo me dixisse et in scriptis reliqis q intellcs pot facere pp'one ex g'ub? cuqz. qz intellcs pot asserere illa ee eade vel diuersa: qz. p' po no est aliud qz pp'o aliquoz p' itellcm adinnice: vt pp'o affirmatiua. aut diuisio aliquoz abinnice. vt pp'o negatiua. Quocuzqz ergo itellectus pot p'ponere adinnice. aut diuideri abinnice p'it ee p'ies ofonis. et p' p'is ee subta vel pdicata. fz itellectus pot adinnice p'p'ere res asserendo illas ee eadde. et p' didere res abinnice asseredo illas no ee eadde p' it' itellcs p'ponere voces et cocept? adinnice et io aliq pp'o co'ponit ex reb? extra aiaz. aliq ex vocib?. aliq ex coceptib?. qd at p' po possit p'poni ex reb? p'bat q'nor modis. Et p' sic i oi b? significantib? et significatis et ordiatis i significado e due nire ad vltimu significantu qd ita significatur q vltim? no si g'nicat. alit eet p'cessus i finitu m eentiair ordinatis. tra p' m. sed pp'o in scripto significat p'p'ositione in voce p' po in voce significat p'p'ositione in coceptu. i. p'p'ositione p'posita ex p'ceptibus. quero tunc aut p' po p'posita ex con ceptibus sit vltimum significantum scilicet q vltimus non

Predicamentorum.

significat. aut significat aliqd vltimus. nō est dare primū. qz
ceptus ex qbus ppositio cōponit i mēte significat. igit to
ta ppositio cōposita ex ceptibus significat. cuius. n. ptes si
gnificat & ipm totū significat. **¶** Quero tunc. de illo qd si
gnificat p ppositionē i mēte cōpositā ex ceptibus. illud nō
pōt esse simplex. qz ptes ppositiōis significat i cōplere. **¶**
illud qd significat p totā ppositiōē ē cōplexū. ergo illud ē
cōpositū. aut ergo illud ē cōpositū ex ceptibus. aut ex re
bus. si ex rebus. hō ppositū. s. qz ppositio cōponit ex re
bus. & nōr seqt illud qd significat p ppositiōē i mēte esse
cōplexū. & nō ē aliud cōplexū qz ppositio. ergo qz. si sit cō
positū ex ceptibus. tūc cū ceptus significat. & nō sunt vlt
imū significatū. qrendū ē de significato illius cōpositionis
ex ceptibus sicut pns. & sic vel pcedētū ē in infinitū. vel tā
dē ē venire ad aliqd cōpositū ex rebus qd ē vltimū si
gnificatū ppositionis i platiōe i mēte. **¶** Et n. talis ordo i si
gnificatōe sūm p mō pibermentas. littere scripte signifi
cant voces platas. & voces plate passiones aie. & passiones
aie. i. ceptus aie significat res. vñ sicut i isto ordine ē dare
primū significat. s. litterā scriptā. ita est dare vltimū signifi
catū qd sic significat qd vltimus nō significat. & illud nō
pōt esse ceptus. ergo est res distinguēdo rē ptra voces &
ceptū. ergo i rebus ē aliqd cōpositū cuius subiectū est res
& pdicatū similiter qd dicit ppositio i re. **¶** Illud tūc forte dī
qz hec ppositio: hō est lapis. est ppositio scripta vel plata
vel i mente cepta & nō significat vltimate nisi illas res. s.
lapidē & hoīem. **¶** Contra si vltimū significatū illius pro
positionis. hō est lapis. nō sit nisi ille res homo & lapis. tūc
idem est dicere homo lapis. sicut homo est lapis. & p pns
sicut hō est falsa: hō est lapis. ita hec est falsa. hō lapis. **¶** Et si
dicit qz qns ille voces. hō lapis. & hō est lapis. significat
idem ex pte rei. tñ nō significat eodem mō. & ideo vna si
gnificat falsum. & alia nō. **¶** Contra. qro de illo mō quo
hec vox hō ē lapis. & hec vox hō lapis significat ex quo nō
significat eodē mō. aut ille modus tenet se ex parte rei. aut
ex pte intellectus. si primo mō cū res significat p dicitas vo
ces sint eodem. nec ex pte rei aliqua sit diuersitas. sequitur
qz modus erit idēz. qz nō pōt esse diuersitas modi. nisi sit
aliqua diuersitas ex pte rei. Si aut ille modus tenet se ex pte
intellectus: aut sibi corrīdet aliqd in re. aut nihil. si nihil ex pte
rei sibi corrīdet: tūc est qd ficticiū. & nō pōt aliquā diuer
sitate ponere. si vero sibi corrīdet aliqd i re cūz ex parte rei
sit idēitas oīo. sequitur qz ex pte modi sit idēitas oīo. sic igit
inter illas orationes in compatione ad sua significata. hō la
pis. & hō est lapis. nō est alia diuersitas. nec ex pte rei signifi
cate. nec ex pte modi significadi. **¶** Unde istud argumentū
primū qrit de vltimo significato & adequato ppositionis i
potatione vel in mente. Tale. n. significatū adequatū & vl
timatū nō pōt esse vox vel ceptus. ergo est res extra aiaz.
& p pns aliqd cōplexū seu aliqua ppositio extra aiaz cōpo
nit ex rebus tanqz ex subiecto & pdicato. **¶** Scdo pbat
pclusio pncipalis sic. ex eisde cōponunt ppositiones de qui
bus sūt qōnes. s. qōnes sūt de reb⁹ extra aiam. ergo qz.
māto: p3. qz q pmo sūt qōnes postea sūt pclusiōes. p p3
2. posterior. & ita o3 qz pclusiōes & qōnes sūt de eisde. s. qz
oīs pclusio ē ppositio. igit ē aliqua ppositio cōposita ex re
bus. & mīno: p3. nā si qrit vtrū hō sit risibilis. vel vtrū ter
ra sit rotūda. iste qōnes sūt de rebus & nō de ceptib⁹. er
go qz. **¶** Tertio pōt eadez pclusio pbari sic. scie reales vt
pphysica. metaphysica: pphiderāt reali res & nō voces vel
ceptus. s. huiusmodi artifices faciūt suas demonstratiōes
ex his q pmo & p se pphiderāt. ergo demonstratiōes q sūt in
istis sciētis realis sūt ex reb⁹. s. demonstratiōes cōponū
tur ex ppositiōib⁹. s. ex pmissis & pclusiōe. ergo ppositiōes
cōponūt ex reb⁹. **¶** Illud tūc forte dī qz demonstratiōes i sciē
tīs realis nō sūt ex illis q p se pphiderāt i illa scia s. ex voci
b⁹ vel ceptib⁹ supponentib⁹ p illis q p se pphiderāt i illa
scia. **¶** Contra. sub3. adēqū scie acqūte p demōstrationē ē con
clusio ill⁹ demōstrationis. qz pclusio demōstrationis scie. & illud
qd scie ē subm scie. **¶** Quero tūc an conclō scia cōponat
ex reb⁹. vel ex cōceptib⁹. vel ex vocib⁹. si ex reb⁹: hō ppo
sitū. si ex vocib⁹ vel cōceptib⁹ solū: sequitur qz nihil scitur nisi

vox vel ceptus. qd ē iconueniēs i sciētis realis maxie.
vñ arguit sic. Oīs ppositio ē vox. vel ceptus. s. oē dīmā
tine scitū ē ppositio. ergo oē demōstratiue scitū ē vox vel con
ceptus. pns ē falsū. ergo illud ex quo seqt. s. nō mīno: er
go maior. ergo sua pdictoria ē vā. s. aliqua ppositio nō est
vox vel ceptus. s. oīs ppositio cōposita ex vocib⁹ vl
ceptib⁹ ē vox vel ceptus. ergo aliq ppositio ē q nec ē
cōposita ex vocib⁹ nec ex ceptib⁹. & p pns cōposita
ē ex reb⁹. **¶** Ista ratio pōt confirmari sic. d. eisde ē oīo scia nra
tradita d reb⁹ nālib⁹ d qb⁹ fuit scia Arist. quā nobis reliqt.
s. nec voces nec ceptus sūt idē apd nos & apud Arist. q
erat grec⁹. ergo scia nra d reb⁹ nālib⁹. & scia Arist. quā no
bis tradidit d eisde nec ē d vocib⁹ nec d ceptib⁹. ergo ē
d reb⁹. s. scia ē solius pntōnis demōstrationis. ergo cōclō de
mōstrationis i scia nāli nec ē vox nec ceptus. & p pns nec cō
posita ex vocib⁹ nec ex ceptib⁹. **¶** 4. p. eadē conclō p
bari p auctes. p. sic. Arist. dicit i lib. p. predicamentoz. tractatu p
mo ca. 2. qz qdā pdicant d subo & nō sūt i subo. vt sube scde
qro tūc qd ē illud qd pdicat de subo & nō ē i subo. aut est
res: vox. vel ceptus. si sit res extra aiaz. hō ppositū. qz
res extra aiaz pdicat de subo. nec ē dare qz illud sit vox vel
ceptus. qz tā vox qz ē ceptus ē i subo. vñ cū aliqd pdi
cet d subo & nō ē i subo. & illud nec ē vox vl ceptus. seqt
qz aliqd pdicet de subo: qd nec ē vox nec ceptus. ergo
o3 qz illud sit res extra aiam. **¶** Itē Arist. p. piberme. ca. d.
oīone. asserit rē d re pdicari dicit. **¶** Nec qdē rez sūt vlia.
illa vō singularia. vñ qdē de pluribus apū natū ē pdicari
vt homo qdē vñ. plato vō singulare. **¶** Et illud totū exponit
Boetius de rebus & nō de vocibus dicens. qz cū Arist
teles ageret tractatū suū continuauit ad res. **¶** Rex vō qdāz
pdicatur vt vniuersalia. qdā subiectū vt singularia. **¶** Itē
p3 i lib. piber. ca. de vbo. dicit qz vbu est nota eoz q d al
tero pdicant. vbi Boetius dicit. qz oē vbu est significatiū
eoz q d altero pdicatur. & dico qz currit significat illud qd
de corrente pdicatur. currit vō & amat ad res tñ designan
das iuenta sūt. cūz ergo currit significet illud qd de altero
pdicatur. & currit solum significet rem & nō vocem sūm
Boetium. sequitur qz res de re pdicatur. **¶** Et credo qz illud i
dubitāt sit vñ qz i aliqua ppositione pdicatur res de re.
& in aliqua ppositione ceptus de ceptu pdicatur.
& in aliqua vox de voce pdicatur. vnde intellectus potest
componere adinnicem omnia simplicia apprehensa per in
tellectum asserendo illa esse eadem vel non esse eadez. Cū
igitur intellectus possit exponere voces ceptus & res se
quitur qz intellectus potest componere ppositionem tā de
rebus qz de vocibus qz de ceptibus. **¶** Intelligenda
sunt hic tria. **¶** Primo qz in omni ppositione est aliqd ma
teriale. & aliquod formale. formale in ppositione est co
pula copulans pdicatum cum subiecto. & illa copula est i
intellectu. qz est cōpositio vel diuisio intellectus materia
lia vero in ppositione sūt subm & pdicatūz. **¶** Dico ergo qz
nulla ppositio est cōposita ex rebus totaliter extra aiam.
qz formale i tali ppositione ē i mente vel i intellectu. mālia
aut sūt extra aiam. Cū cū ppositio sit triplex. qdā i plati
one. qdā i ceptu. & qdā significata p ppositionem in con
ceptu q potest dici ppositio in re. ppositio pmo modo di
cta. s. ppositio i platiōe est totaliter extra aiam. & talis p
positio totalr componit ex vocibus q hēt esse extra aiaz.
ppositio vō cōposita ex ceptibus est totalr i intellectu.
Et cōpositio cōposita ex rebus p mō ē i intellectu. & p mō
extra intellectu. qz ad suū formale ē i intellectu. s. qz ad
mālia est totaliter extra intellectum. **¶** Scdo sciendūz ē qz
cōpositio est duplex. s. realis & intellectualis. **¶** Composi
tio intellectualis ē cōpositio qua intellectus componit sub3
cū pdicato. **¶** Cōpositio realis ē vt cōpositio aie cum cor
pore. & vt cōpositio domus ex lapidib⁹ vel lignis. **¶** Ter
tio est sciendū qz isti termini subiectum & pdicatū sūt
termini equiuoci. qz vno modo accipiuntur p subiecto vel
pdicato in re. alio modo pro subiecto vel pdicato in intel
lectu. tertio modo pro subiecto vel pdicato in voce. **¶** S3
dubium est hic qualiter potest fieri vnum cōpositum ex
re existēte in intellectu. & re existēte extra aiam. **¶** Dicitū qz ex

talibus pot fieri vni copositu copositione intellectuali. non aut copositione reali. et tale copositu pot dici ens copulatu. et pot fieri ens copulatu. et no solu p intellectu s; et p sensu. vel p intentione sensus. Dicit enim Beatus Aug. q; intentio copulat sensum vel operatione sensus cum sensibili obiecto. Ad notitiam n. visibile offerit sensui. qd tñ pñs sensui non sentitur si sensus no aduertat. nec attendat ad obiectu. Ad notitias enim sunt colores et visibilia an visum. et tñ non videmus ea. q; no habemus intentionem ad illa. sed cu itedim? ea: videmus ea. Un intentio copulat actum visus vel visus cu obiecto. Un b vox lapis visus significat quoddam ens copulatu ex lapide qui est extra aiā et ex actu videndi qui ē in oculo. nec est inconueniens q; ex talibus sic loco et situ separatis fiat vere vnum ens copulatum. Ad rationes in contrariu ridetur. Ad primam qñ dicitur q; si ppositio coponeretur ex rebus sequit q; iter subiectu et pdicatu posset aut volare. dicendum distinguendo de subiecto et pdicato. qm possunt accipi p rebus p vocibus et p perceptibus. si accipiunt p rebus tunc id qd deducit no est inconueniens. Ad alia duo sequentia. cu d; q; iter subiectu et pdicatu possent esse mille miliaria. dicendum q; accipiendo subiectu et pdicatu p rebus hoc ē ver. Ad aliud cu d; q; aliqua ppositio esset ho. q; aliqua ppositio coponit ex corpore et aia i tellectua. ē dicendum q; ex b no seq; q; aliqua ppositio fit ho. Et cu d; oē qd coponit ex corpore et aia i tellectua ē ho. dicendum q; oē copositu ex corpore et aia i tellectua copositione reali ē ho. tñ no o; q; oē copositu ex corpore et aia i tellectua copositione intellectuali fit ho. Et dubiu ē an ipsi copule existēt i intellectu corrdet aliquid i re aut no. Dicendum q; copule existēt i intellectu copulati extrema ppositionis vere adinuenit corrdet aliquid i re. s. idēitas extremoz. vel idēitas eoz. p qb; extrema supponit. diuisiō vero vel negationi copule i ppositione negativa vera corrdet aliquid i re. s. diuersitas extremoz vel illoz p qb; extrema supponit. s; copule existēt i intellectu copulanti extrema ppositionis false adinuenit nihil corrdet in re nisi ipsa extrema. vt patet de copula huius ppositionis ho ē affinis. Similiter nec diuisiōi vel negationi copule i ppositione falsa negativa nihil corrdet i re nisi ipsa extrema. Et si querat a quo ergo mouet intellectus ad fabricandū huiusmodi copula vel diuisiōne vel negatione copule. dicendum q; no mouetur nisi ab extremis ipsis in ppositione. et a voluntate iperate intellectui ad copulandam extrema adinuenit. vel ad diuidendū extrema abinuenit si ppositio fit falsa.

Quiuoca dicuntur quoru solū nomen cōe est: s; m uero illud nomen rō substantie diuersa. ut aia. homo. et qd pūgū. No rum enim soluz nomen cōe est. s; m uero nomen substantie ratio diuersa est. Si enī quis assignet quid sit utrunq; eozuz quo sint animalia propriam assignabit utriusq; rationem.

Itē liber est de decem pdicamentis. vt eis insunt intentiones. et pñet tres tractatus. In pmo ponunt qdaz q; antecedunt cognitione pdicamentoz. In 2o ibi. Substantia ē q; pmo et pncipaliter. determinat de decem pdicamentis. In tertio tractatu ibi. Quoties aut solet opponi. determinat de quibusdā q; sequunt ad pdicamenta. Tractatus pñus pñet quatuor capitula. In pmo ponunt qdā diffinitiones seu de scriptiōes. In scdo ibi. Eoz q; dñr. ponunt qdā diuisiōes antecedētes cognitiones pdicamentoz. In tertio ibi. Quādo alter de altero pdicat. ponunt qdā dignitates seu qdā maxime cōes singulis pdicamentis. In quarto capitulo ibi. Eoz q; sine et. ponit numerus et sufficiētia pdicamento: n. m. Capitulū pñū pñet capitula tria. vel ptes tres pncipales. In pma ponit descriptio equoz. In scda ibi. Vniuoca dñr. ponitur descriptio vniuocoz. In tertia ibi. Denotatiua. ponitur descriptio denominatiuū. Et scdū est q; pñs in hoc lib. determinat de equiuis denotatiuis et vniuocis. qm res pdicamentales pñt copari ad tria. s. ad ens transcendens quod est superius ad pdicamentū. et

ad rē eiusdē pdicamenti. et ad rē alterius pdicamenti. Illud qd est superius ad pdicamenta pdicat de illis equoce seu analogice. et res vnius pdicamenti de re eiusdē pdicamenti pdicat vniuoce. et res vnius pdicamenti. de re alterius pdicamenti pdicat denotatiue. et id q; res pdicamentales coparant ad pdicamenta tria fuit necesse i hoc lib. ponere descriptiōne istoz triū. s. equoz. vniuocoz. et denotatiuoz. Pñus ergo pñs describendo dicit q; equoce dñr quoz nomen solū cōe ē. rō sube ē diuersa s; m illud nomen. Et ponit exēplū de aial de hoie vō et hoie picto. nā tā ho verns q; ho pictus vocat h noie aial. tñ diffinitio aialis est aia q; cōpetit hoie vō. et aia q; cōpetit hoie picto. et ideo equoce dñr de bovine vō et de hoie picto. Et notāda sunt hęc quinq;. Pñus mo q; equocū est duplex. s. equocū equocās. et equocū equocatū. Equocū equocās ē vox significās plura eque pmo. Equocū equocatū est significatū vocis equoce vel termini equoce significātis. vbi grā. b nomen canis est equocū equocās. s; aial latrabile et celeste sidus: sunt equocea equocata. Equocū equocās sp est vox. et equocū equocatū est res significata p vocē equocatē. Et est sciendū q; equocea sunt vniuoca alio et alio mō. nā accipiendo equocea p equocis equocatis. et vniuoca pro vniuocis vniuocatis: sic hęc ppositio est vera. equocea sunt vniuoca. q; equocea equocata sub vno noie sunt vniuoca vniuocata sub alio noie. nā aial latrabile et marina belua sūt equocea equocata sub hoc noie canis. et vniuoca vniuocata sub hoc noie animal. Item accipiendo equocea p equocis equiucatis. et vniuoca p vniuocis vniuocatis. sic est pcedendū q; equiucata sunt vniuoca. q; oia equocea equocata vniuocant sub h noie equiucata. q; h nomen equocū test oibus equocis equocatis. et rō huius nois similliter inest oibus eisdē. nam rō vel descriptio termini equocū equocatis est vox manēs eadē s; m mān et formā significās plura eque pmo. et hęc descriptio cōpetit oibus equocis equocatis. Item accipiendo equocū p equoce equocate. et vniuocū p vniuoco vniuocate. adhuc pot pcedi q; equocū est vniuocū. q; equocū equocās respectu aliquoz pot ēē vniuocū vniuocās respectu alioz. nā h nōie aial est equocū equocās respectu hois veri et hois picti. et vniuocū vniuocās respectu hois et asini. Similiter idem vniuocū pot esse equocū equocās in vno idiomate. et vniuocū vniuocās i alio idiomate respectu diuersoz significatoz. In eodez tñ idiomate et respectu eorundem significatoz non pot esse idem equocū equocās. et vniuocū vniuocās. Et si dicatur vtra equocū et vniuocū sic dicta sunt opposita. ergo vni no pdicatur vere de alio. nec vtrunq; de eodem. Dicendū q; equocū et vniuocū sunt termini relatiui et non opponunt nisi respectu eorūdem oio. et in eodem idiomate. ideo pot pcedi q; equocū est vniuocū. sicut hęc ppositio. pñ est filius. vel ista duplū est dimidiū. nec pdicat oppositū de opposito. Et est notandū q; Boetius explanat descriptiōem equoz q; q; ad singulas ptes i descriptiōe positas. dicit. n. q; equocea equocata dñr. i. significatur p voces equocā. Et ideo dicit. equocea dicunt. et no dicit. equocea sunt. q; res no sunt equoce nisi s; m q; significatur p voces equocā. et ideo dicit. dicuntur. i. significatur. Nomen s; m q; accipit i hac descriptiōe ponitur idifferenter p qualibet pte oionis. q; equocea repit i noibus et in vbis. et i alijs ptribus oionis. ly solū ponit ad excludendū vni tñ. s. eadē rōnem s; m idē nomen equiucum. vñ in noie equoce aliqua sunt cōia oibus significatis termini equocū. sicut canis in omni sua significatiōe est masculini generis et singularis numeri. et ita aff qua sunt cōia omnibus significatis. s; m nomē. rō vero termini equiucū nunq; est eadem respectu. diuersoz significatoz istius termini equiucū. Cōe dicitur duplīter s; m Boetium vno modo q; in partes diuiditur. et participatur a diuersis s; m diuersas ptes. et sic sons in ciuitate est quid cōe omnibus morantibus in ciuitate. Scdo modo dñr aliqd cōe. q; s; m se totū in diuersis temporibus trāsit in vsus diuersoz. Et sic equus dñr cōis et molendinus. Tertio modo dñr cōe qd totū in eodem tpe ad singulos venit. Et illū modū distinguo vltē. q; vel illud cōmune extra substantiā

Uniuersalium

eorū qbus ē cōe. vel de substantia illorū qbus ē cōe ita qd de-
clarat qditate illorū. et sic supius ē cōe respectu inferiorum.
Primo modo vox audita a diuersis dī cōis. q: simul vnt
ad aures diuersorū et illo mō accipit in pposito. nā eadem
vox simul fm se totā significat diuersa. C⁴o est notādum
fm Boetū et simpliciu. q equocationū alia ē a casu. alia ē
a pposito. Equocatio a casu ē qn idēz nomen iponit diuersis
absq aliqua rōne similitudinē vel parentele. Et sic hoc no-
men Joānes iponit alicui existenti b et alicui existēti rome.
Equocatio a pposito ē qn equuocū significat plura pp aliqua
similitudinē vel habitudinē ad aliqd vnt. et sic aial est equi-
uocū ad aial pictū et ad aial vep. et sic sanū est equiuocum
ad sanū in vrina. et sanū in diēta. C⁵o est notādū fm Boe-
tū. q quedam sunt vniuoca. qdā sunt equoca. qdā sunt
diuersiuoca. et qdā multiuoca. Uniuoca sunt q hnt idē no-
mē et eandē rōne illius nois. et ego dico q hoc pōt esse du-
pliciter. vel q: rō illius nois puenit eis equaliter. et sic sunt
pprie vniuoca. vel q: ratio illius nois puenit eis fm prius
et posterius. et sic sunt analogā et non sunt equiuoca pure.
sz sunt qdā media iter vniuoca et equoca. Equoca sūt quo-
rū nomē ē idēz et rō illius nois ē diuersa. Diuersiuoca sunt
quorū noia sunt diuersa. et sūt diffinitiones noiam. vt ignis
lapis color. Ita. n. sunt diuersa noia et diffinitiones rez si-
gnificatarū per hec nomina sunt diuersa. Adultiuoca sunt
q habent diuersa nomina et eandem diffinitionem siue rō-
nem. vt gladius et ensis sunt multiuoca. et similiter lapis et
petra. C⁶o Sciendū q oratio in qua terminus equocus i nu-
mero plurali pdicat de suis significatis. non ē distinguēda.
et in omni sensu ē falsa. vt piscis latrabile animal et celeste fi-
dus sunt canes. vt patet intelligenti.

Uniuoca uero dicunt quorū nomē cōe ē
u et fm illō nomē eadē est sube rō. ut aial
hō atqz bos. cōi enī noie utraqz aialia
nuncupāt. et est substantie rō eadez. Si quis. n.
assignet utriusqz rōnem quid utrunqz sit. in eo
q sint animalia eandem assignabit rationem.

Et sic ē scda particula huius capituli i qua pbs ponit de-
scriptionē vniuocorū dicēs. q vniuoca dnr quorū nomen ē
cōe et rōne substantie ē eadē fm illud nomen. et sic hō et as-
nus vniuocāt sub hoc noie aial. q: hoc nomē aial ē eis cōe
et diffinitio aialis similiter. q: hec diffinitio substantia aiala sē-
stina ē cōis hōi et asino. C⁷o Intelligendū q si p rōnez itelli-
gimus diffinitionē. sic nō oī q si aliqua sunt vniuoca sub ali-
quo genere q rō illi cōpetat illis. sz oī addere q istud no-
mē habeat rōnem et diffinitionē. nā diffinitio pdicat vniuocū
ce de pntentis sub diffinitio. et tū rō diffinitionis non pdicat.
q: diffinitio nō hz diffinitionē vel rōne. q: tunc illa diffinitio
hēretalā diffinitionē et sic pcederet in infinitū in diffinitioni-
bus: qd est inconueniens. Si aut p rōne intelligamus quē
cunqz pceptū sicut qdā exponunt. tunc non accipit rō pro
diffinitione tñ: sed generalē. et tūc diffinitio sen-
descriptio vniuocorū ē cōis tam puris vniuocis qz ē analogis. Unde
analogā hnt vnt pceptū puenientem pluribus fm prius et
posterius. Et sic si ens hz vnt conceptū conuenientē decē
pdicamentis tunc est vniuocū: qz ille conceptus pueniat
pluribus fm prius et posterius. C⁸o Intelligendū ē sz q pōt
elici ex dictis philosophi in diuersis locis. q vniuocum vni-
uocans accipitur tripliciter. s. cōiter pprie et ppriissime. vel
magis pprie. Uniuocū vniuocās cōiter dictū ē oē illud qd
hz vnt pceptū puenientē pluribus. siue ille conceptus pue-
niat pluribus equaliter. siue cuz dīa prioris et posterioris.
et sic loquit pbs hic de vniuoco. Uniuocū pprie dictum ē
illud qd hz vnt pceptū puenientē pluribus equaliter siue
dīa prioris et posterioris. vt dicit Auic. et algazel in logicis
suis. et sic distinguit vniuocū ptra equocū et analogū. Uniu-
uocū magis pprie dictū ē qd hz vnt pceptū non diuisibi-
lē p dīas essentialēs. et sic sola species specialissima dī vni-
uoca. q: non hz nisi vnt pceptū non diuisibilez p dīas eēn-
tiales. et sic loqit pbs. 7. phy. vbi dicit q fm genus non fi-
unt cōparationes. q: in genere multe latēt equuocationēs.

Et eodē mō pōt distingui de equoco. q: equocū pōt capi
tripliciter. s. cōiter pprie et magis pprie. Capiendo equocū
cōiter sic oē illud dī equocū qd non hz vnt conceptū tñ.
aut qd hz vnt conceptū diuisibilez in dīas essentialēs. aut
qd hz vnt conceptū cōem conuenientē pluribus fm prius
et posterius. Equocū pprie dī equocū qd hz plures cōe-
ptus: aut vnt conceptū conuenientē pluribus fm prius et
posterius. Equocū magis pprie est illud qd significat eque
primo plures conceptus et non tñ vnt pceptū. et hoc sub
diuersa rōne. vt prius tactum est de equuocis.

Enominatiua uero dicunt quonqz ab
o aliquo solo dīa casu scdm nomen hnt
appellationem ut a grammatica gram-
maticus. et a fortitudine fortis.

Et sic ē tertia ps huius capituli in qua ponit descriptio d
nominatiuorū. Et primo ponit descriptio. Scdo explanat dif-
finitio p exēpla. Dicit ergo pbs. denominatiua dnr quonqz ab
aliquo solo casu dīa fm nomen hnt appellationē et exēpli-
ficat. vt a grammatica grāmaticus. et a fortitudine fortis. C⁹o
Intelligendū ē q illa descriptio pōt intelligi tā de rebus q de
vociibus. Si intelligatur de rebus. tūc exponitur sic. Res
dnr denominatiue ab alta re fm nomen alterius rei qcūqz ha-
bent appellationē ab illa fm nomen dīa. q differunt scdm
nomen ab illa re solo casu. i. sola cadentia vocis. hoc est res
dnr denominatiue ab alta re fm nomen qd contrahūt a noie il-
lius rei. ita q nomē rei denoiate et nomē rei denoiatis dif-
ferant ab invicē sola cadentia vocis. verbi gratia for. gram-
maticus dnr denominatiue ab illa qualitate q est grāmatica. qz
nomen qd for. contrahit ab illa qualitate que est grāmatica
differt a noie illius rei. s. qualitatis sola cadentia. i. termina-
tione vocis. Intelligendo vero descriptionem de vocibus
tunc exponitur sic. Noia denominatiua dnr quonqz habent ap-
pellationem fm nomen. hoc est fm conuenientiam vel de-
rinationem fm nomen differentia solo casu hoc est deno-
minatiua sunt dīa a principali. a quo descēdunt sola termi-
natione vocis. C¹⁰o Notanda sunt hic quatuor fm Boetū.
Primo q ad nomen denominatiuū requirūt tria. Primo
conuenientia in significato principali. Secundo requiritur
conuenientia in principio vocis. ita q nomen denomi-
natiuum et suū principale conueniant in principio vocis. Ter-
tio requiritur q nomen denominatiuum et suū principa-
le differant in fine vocis. vt patet de albo et albedine que i
significato vocis conueniunt. et etiam in principio vocis cō-
ueniunt et differunt in fine. ideo album et albedo sunt diffe-
rentia in terminatione vocis. C¹¹o Intelligendum est q quā-
do dicitur q album et albedo conueniunt in significato: nō
est sensus q totaliter significant idem. sed q significatū vnt
us est pars significati alterius. nam album significat aggre-
gatum ex subiecto et albedine. et albedo significat solā qua-
litate. Et quia ad verum nomen denominatiuum requi-
runtur tres conditiones predicte. ideo studiosus non dicitur
denominatiue a virtute. nec albus a candore. q: non cō-
ueniunt in principio vocis. qz ut conueniant in significato.
Similiter posito q aliqua mulier habeat scientiāz musicē.
tunc illa mulier dnr musica. sed non dicitur denominatiue a
musica q est scia. q: musica p scia et musica pro scda voce
adiectiui non differunt in fine. imo fm Boetū musica eq-
noce dicitur de scientia et muliere. C¹²o Secundo est notan-
dū q denominatiua dī dupliciter. s. cōiter et pprie. Primo
modo omne concretum qd significat rez q non est de essen-
tia illius de quo predicatur cui cōrespōdet aliquid abstra-
ctum: dicitur denominatiuum siue sit intentionale siue rea-
le. et h siue sit substantia siue accidens. et hoc siue significet
accidens inherens illi de quo accidentaliter pdicat siue signi-
ficet accidens inherens alteri. Unde cōiter loquēdo de pre-
dicatione denominatiua hec est predicatio denominatiua.
homo est spēs. aial est genus. q: pdicatū vere significat ali-
quid qd non est de essentia subiecti. et predicato cōrespon-
det aliquid abstractum. s. hoc nomen specialitas vel gene-
ralitas. Et dixi q concretū significans rē q non est de essen-
tia illius de quo predicatur est denominatiuum. q: si significare

rem q̄ esset de essentia subiecti de quo p̄dicat tūc non esset denotatiuū respectu illorū. nā rōnale ē p̄cretū significās rez q̄ ē de essentia hoīs: ⁊ nō p̄dicat de hoīe denotatiue s; p se primo modo. Similiter iste terminus homo ē p̄cretū substantiale. q; sibi correspondet aliq̄ abstractū. s. humanitas. ⁊ nō p̄dicat denotatiue. ideo dico q̄ omne denotatiuū est p̄cretū. s; nō ecōtra. nā p̄cretorū q̄dā ē accidētale. ⁊ q̄dā substantiale. P̄cretū accidētale ē denotatiuū. s; p̄cretū substantiale nō ē denotatiuū respectu illius cuius ē substantiale. Et dixi q̄ p̄cretū accidētale siue significet accidēs inherēs illi de quo p̄dicat. siue significet accidēs inherēs alteri sp̄ est de notatiuū. Itā q̄dā ē p̄cretū denotatiuū denotatiōe intrinseca. ⁊ q̄dā denotatiuū denotatiōe extrinseca. exēplum primi ut hō ē albus ⁊ hō ē grāmaticus. i. istis. n. ē p̄dicatio denotatiua denotatiōe intrinseca. q; tā albi q̄ grāmaticus significat accidēs inherēs illi de quo predicat denotatiue. Exēplum secūdi sic dicendo lapis videtur. vel petra ē visa a me. iste denotatiōes extrinsece sunt. q; videre non inheret petre sed aīali vident. Similiter agens denotatur ab actione q̄ non inheret agenti sed ipsi passio s; m. p̄bim. ⁊. p̄by. Unde h̄ est p̄dicatio denotatiua denotatiōe extrinseca. sol calefacit terras. q; calor vel calefactio qua dicitur sol calefacere non est subiectiue in sole sed in terra. Unde forma pōt denotare suū subiectū in quo est denotatiōe intrinseca. s; suū efficiēs vel p̄seruās vel suū signum denotat denotatiōe extrinseca. verbi grā. aīal dicit sanū a sanitate q̄ est i aīali. dieta dī sana q; ē p̄seruatiua sanitatis. ⁊ cibus dī sanus. q; est efficiēs respectu sanitatis. ⁊ vrina dicitur sana q; est signum sanitatis. aīal denotatur sanum denotatiōe intrinseca. ⁊ dieta cibus ⁊ vrina denotantur sana denotatiōe extrinseca. Similiter aliq̄ p̄cretus descendēs a substantia denotat ab ea denotatiōe extrinseca. verbi gratia. opus factū ab hoīe dī humanū denotatiue non ab humanitate q̄ fit in opere. sed ab humanitate q̄ ē in hoīe. Unde concretū valde cōiter loquendo de predicatione denominatiua pōt p̄dicari denotatiue de eo cuius essentiam vel quiditatem nō significat. nam hec ē predicatione denotatiua. materia ē forma ta. loquendo de materia ⁊ forma q̄ sunt sube. similiter hec est predicatione denotatiua. materia q̄ est sub forma carnis ē carnea. ⁊ sic materia est aerea: vel ignea. q̄nis p̄cretū substantiale sit p̄dicatū tū nō significat q̄ditatē vel essentiā illius de quo denotatiue p̄dicatur. Proprie vero loquendo de denotatiōe. sic illud solū ē denotatiuū q̄ ē p̄cretū cui correspondet aliq̄ abstractū significās accidēs inherēs illi de quo p̄dicat denotatiue. Et isto modo de denotatiuū est denotatiuū denotatiōe intrinseca. Et mihi videtur q̄ p̄b̄s describens denotatiua loquatur de denotatiuis cōiter sumptis. Tertio est sciendū q̄ sicut q̄dā ē p̄cretū p̄p̄inquum ut album ⁊ nigrū. ⁊ q̄dā remotū. ut albarum ⁊ denigratū. ⁊ sic de alijs. ita est duplex denotatiuū. s. p̄p̄inquū ⁊ remotū p̄p̄inquū ut album vel nigrū. remotū ut albarū denigratū. denotatiō p̄ p̄b̄s est duplex. p̄p̄inqua ⁊ remota. ut p̄. Quarto est hic notandū q̄ p̄dicatio denotatiua non ē simpliciter distincta a predicatione vniuoca ⁊ equiuoca. imo predicatione denominatiua: aliquādo est vniuoca ⁊ aliq̄ equiuoca. q; illud quod predicatur denotatiue si habeat vnam descriptionem vel diffinitionem tū. vel vnam quid nominis predicatur denotatiue ⁊ vniuoce. si vero habeat plura q̄d nominis. predicat equiuoce. verbi grā. acutus est equiuocum s; m q̄ reperitur in voce. ⁊ s; m q̄ reperit i magnitudine. ⁊ de vtroq; predicatur denominatiue. i. alia tamen significatiōe ⁊ in alia.

Quum vero que dicunt. alia q̄dez s; m e cōplexione dicunt. alia vō sine cōplexione. ⁊ ea q̄ s; m cōplexionem dicunt sunt ut hō currit ⁊ homo uincit. Ea vō q̄ sine cōplexione dicuntur sunt ut homo. bos. uincit. currit. Istud ē s; m in capitali primi tractatus i quo ponunt q̄dam diffinitiones antecedentes cognitionē predicamentorū. ⁊ p̄tinet duas ptes. In p̄ma parte ponit diffinitio bimēbris.

In s; m s; m. Eorū q̄ sunt. ponit alia diffinitio quadrimēbris. In p̄ma ergo pte ponit diffinitio talis. Eorū q̄ dicit q̄dā cōplexione dicunt. ⁊ q̄dā sine. Ea q̄ s; m cōplexionem dicunt sunt. ut homo currit. homo uincit. Ea q̄ sine cōplexione dicunt sunt ut homo lapis. currit. uincit. Unde breuiter diffinitio ē ista. Eorū q̄ dicunt q̄dā sunt cōplexa q̄dā incomplexa. Intelligentū q̄ cōplexū ⁊ incōplexū possunt accipi dupliciter. s. cōiter ⁊ pprie. Sumēdo incōplexum cōiter sic omne q̄d est extremum propositionis seu nanciatiōis pōt dici incōplexū. ⁊ sic tam terminus simplex q̄ terminus discretus vel compositus ex terminis ⁊ compositus ex diuersis dictionibus dī incōplexū. ⁊ sic homo est quoddam incōplexum. ⁊ similiter homo albus ē incōplexus. proprie vero loquendo de incompleto nihil est incōplexus nisi terminus simplex. ut vna dicitio simplex. ut homo: lapis: aīal ⁊c. Similiter cōplexum potest accipi dupliciter. s. cōiter ⁊ pprie. Accipiendo cōplexum cōiter sic omne cōpositum ex diuersis dictionibus sine copula. ⁊ ē omne cōpositū ex noīe vel noibus ⁊ verbo: dicit cōplexū. ⁊ sic hō albus dī cōplexū. ⁊ ē p̄positio. ut homo est albus dī cōplexū. S; pprie loquendo de cōpleto nihil dī cōplexum nisi cōpositū faciat sufficientē intellectū in aīa auditoris. ut cōpositum ex noīe ⁊ verbo q̄d ē cōplexum cōplexione verbali. Dubium est vtrum illa diffinitio sit in res aut in voces. Veritas ⁊ simpliciter dicit q̄ mēbra istius diffinitionis sunt voces ⁊ non res. ⁊ tunc est sensus. Eorū que dicuntur. hoc est pferuntur quedam sunt complexa quedā incōplexa. Et q̄d diffinitio sit in voces ⁊ non in res probant sic. Res nō dicuntur sed voces. sed h̄ est diffinitio eorū q̄ dicuntur. ideo h̄ ē diffinitio i voces. Itē p̄b̄s postea diuidēdo alterum mēbrum. s. incōplexū dicit eorū q̄ dicuntur s; m nullam cōplexionē singulū aut significat subam. aut quantitātē: aut qualitātē ⁊c. Ex quibus videtur q̄ p̄b̄s in illa diffinitione loquitur de vocibus significantibus ⁊ non de rebus significantibus. Alijs tamen videtur q̄ hec diffinitio sit in res significantes nō in voces significantes. q; posita illa diffinitione statim subditur. alind mēbrum. s. incōplexus dicens. eorū que sunt. q̄dam dicuntur de subiecto ⁊ non sunt in subiecto. S; certū est q̄ illa diffinitio est in res. s. in substantias ⁊ accidens ⁊ vniuersale ⁊ particulare. Similiter hic. n. dicit eorū q̄ sūt ⁊ nō eorū q̄ pferuntur. p; q̄ illa subdiffinitio ē res ⁊ nō in voces. hec enim ē s; m ipsius Auerois qui in exponendo hanc primam diffinitionem dicit sic. Res in significantibus per dictiones q̄dam sunt simplices significantes p dictiones simplices. ut homo aīal. q̄dā vero cōposite significantes p dictiones cōpositas. ut hō ē aīal. Ex hoc arguit sic. hec diffinitio ē eorū q̄ p voces significantes. ⁊ huiusmodi sunt res ⁊ non voces. ergo ē diffinitio rez ⁊ non vocis. Sustinendo q̄ illa sit diffinitio rerum. tunc d; littera sic intelligi. Eorū que dicuntur. hoc est eorū que per voces significantur. quedam dicuntur cum cōplexione ⁊ q̄dā sine cōplexione. Ad h̄i tū videt q̄ hec diffinitio sit in mēbra cōia tam rebus q̄ vocibus. q; tam in vocibus q̄ in rebus reperitur cōplexū ⁊ incōplexū ut visum est. ⁊ ideo hec diffinitio non p̄tinet ē in res nec in voces. sed ē in cōia. s. in cōplexū ⁊ in incōplexum.

Eorū vō q̄ sunt alia de subiecto quodā dicuntur. i subiecto vō nullo sunt. ut hō de subiecto q̄dem dicit aliquo hoīe. in subiecto vero nullo ē. Alia aut in subiecto q̄dem sunt. de subiecto aut nullo dicunt. In subiecto aut esse dico. q̄d cum sit i aliquo nō est sicut q̄dā pars ⁊ impossibile est esse sine eo i quo est. ut q̄dā grāmatica in subiecto q̄dem est i aīa. de subiecto vero nullo dicit. ⁊ q̄dā albi in subiecto q̄dez est corpore. Dis enim color i corpe est. de subiecto aut nullo dicit. Alia vero ⁊ de subiecto dicuntur. ⁊ in subiecto sunt. ut scientia in subiecto quidem est in anima de subiecto vero dicitur ut de grammatica.

Uniuersalium.

Alia uero neq; i subiecto qdem sunt. neq; de subiecto dñr. ut aliq; hō uel aliq; equ⁹. Nihil enim horū neq; i subiecto est neq; de subiecto dñr. Simp̄r aut̄ q̄ sunt idiuidua ⁊ numero singularia de nullo subō dñr. i subiecto aut̄ nihil p̄hibet ea esse. Quedā enī grāmatica i subiecto est.

Cllec est sc̄da ps huius capituli in qua p̄hs ponit vnam diuisionē h̄ites quattuor mēbra. Et dicit q̄ eoz q̄ sunt: que dam dicunt de subiecto ⁊ non sunt i subiecto. quedā uero sunt i subiecto ⁊ nō dicunt de subiecto qdā dñr de subiecto ⁊ sunt i subiecto. qdā uero sunt que nec sunt i subiecto nec dñr de subiecto. ⁊ exponit quid intelligit p̄ esse i subiecto dñr. q̄ nō intelligit p̄ esse i subiecto modū essendi quo pars est in suo toto. sed intelligit p̄ esse i subiecto modū quo accidens ē i subiecto. qd̄ qdē accidēs nō pōt esse sine subiecto i quo ē. **C**Ad sciēdū qbus mēbra illi diuisionis isunt oportet videre quoz p̄prietates sunt hec quattuor. s. dici de. nō dici de. esse i. nō esse in. **C**Et ē sciēdū q̄ dici de. ē p̄ditio vel p̄prietas uniuersalis. ⁊ nō dici de. ē p̄prietas singularis. esse in. est p̄ditio accidentis. nō esse in. est p̄ditio sube. **C**Un de Boetius dicit hic. q̄ nō esse in subiecto ē descriptio substantie. ⁊ esse in. est descriptio accidentis. **C**Ex his p̄s. q̄ illud qd̄ dñr de subiecto ⁊ nō ē i subiecto. ē substantia uniuersalis qz ex hoc qd̄ dñr de subiecto seq̄ q̄ ē uniuersale. ⁊ ex eo q̄ nō ē i subiecto ē substantia. Illud qd̄ ē i subiecto ⁊ nō dñr de subiecto ē accidēs singularis. Illud qd̄ dñr de subiecto ⁊ nō ē i subiecto ē accidēs uniuersale. ut albedo ⁊ scia. ⁊ illud qd̄ nō ē i subiecto ⁊ nō dñr de subiecto ē substantia singularis. ut sortis ⁊ plato. **C**Sciēdū q̄ illa diuissio quadrimēbris pōt reduci ad diuisionē bimēbris. ita q̄ primo fiat vna diuissio bimēbris ⁊ postea diuidat̄ utriq; mēbrū in duo mēbra sic d̄ numero eoz q̄ sunt qd̄s. aut est in subiecto: aut non est in subiecto. si est in subiecto aut dñr de subiecto ⁊ sic ē accidēs uniuersale. aut non dñr de subiecto ⁊ sic est accidēs singularis. ⁊ si nō in subiecto aut dñr de subiecto sic est substantia uniuersalis. aut nō ē i subiecto ⁊ nō dñr de subiecto. ⁊ sic ē substantia singularis. **C**Sciēdū q̄ cū in illa diuisione cū dñr aliqd̄ esse in subiecto ⁊ aliqd̄ dici de subiecto. accipit̄ subiectū equinoce. nam subiectū q̄tum ad p̄positum spectat: ē duplex. s. subiectū in quo. ⁊ subiectū de quo. subiectum i quo est illud qd̄ subijcit̄ accidētī. subiectū de quo dñr illud qd̄ subijcit̄ in p̄positione. unde subiectum in quo dñr respectu accidentis. ⁊ subiectum de quo dñr respectu predicati in p̄positione. **C**Itē sciēdū q̄ ex diuisione hac appent̄ duo cōtraria dictis modernoz. **C**Primū ē q̄ uniuersalia d̄ genere substantie sunt extra aiām. qz illud qd̄ dñr de subiecto ⁊ non est in subiecto: ē uniuersale de genere substantie. s. oē ens n̄ existens in subiecto est extra aiām. qz si esset in aiā esset in subiecto. cōz ergo substantia secunda non sit in subiecto. sequitur q̄ non est in anima. ⁊ per h̄s est extra animas. **C**Un de si nihil esset uniuersale nisi vox vel p̄ceptus sequeretur q̄ omne uniuersale esset i subiecto. ⁊ per h̄s nihil esset illud qd̄ dicitur de subiecto ⁊ non est in subiecto. **C**Secūdū cōtrarium modernis est. q̄ p̄positio cōponit̄ ex rebus extra animā. nam id qd̄ dicitur de subiecto ⁊ non est in subiecto predicatur in p̄positione. ⁊ illud est res extra aiām. ergo c̄. **C**Adhuc circa istam diuisionē dubitat̄ Boetius. ⁊ ē dubitatio ista. sub quo membro diuisionis predicte continet̄ substantialis differentia. ⁊ dicit q̄ substantialis differentia nec est substantia nec accidens. sed mixtur̄ ex utroq; s. nō credo q̄ Boetius intellexerit q̄ differentia substantialis sit sic composita ex substantia ⁊ accidente. quomodo mixtum cōponit̄ ex miscibilibus. sed qualiter dñr substantialis sit mixta ex substantia ⁊ accidente bene declarat̄ Beatus Augustinus in predicamentis suis. dicit enim q̄ differentie substantiales natura sunt substantie. predicatione uero accidentia: Differentia substantialis dicitur predicatione accidens. hoc est qz predicatur in quale admodū accidentis. sed est substantia per naturam. **C**Rationalitas enim est substantia. ⁊ non est in aliquo subiecto.

CQuādo alterū de altero predicat̄ ut de subō q̄ cūq; de eo qd̄ predicat̄ dicunt: oia hec ⁊ de subiecto dicuntur. ut homo de quodāz homine predicatur. animal uero de homine. ergo ⁊ de quodāz homine animal predicabitur. quidāz enim homo: et homo est et animal.

CIstud ē tertū capitulū p̄mi tractatus. i quo ponuntur q̄ dā dignitates cōes singulis predicamentis. ⁊ continet duas p̄tes principales. In p̄ma ponit̄ vna dignitas seu maxima. In sc̄da ibi. Diverfor̄ genēz. ponit̄ altera maxima seu dignitas. In p̄ma ergo pte ponit̄ vna talis dignitas. qz̄ alter̄ de altero predicat̄ ut de subiecto. q̄quid predicat̄ de predicato predicatur de subiecto. ut qz̄ hō predicatur de sor. ⁊ de hoīe predicat̄ aiāl. ideo de sor. predicatur aiāl. **C**Sciēdū q̄ Boetius dicit hic q̄ de subiecto predicari dicunt̄ q̄cūq; in cuiuslibet rei substantia ⁊ diuisione ponunt̄. **C**Ex illo dicto Boetij p̄z qualiter ista regula ē intelligēda. qz̄ alter̄ de altero predicat̄. qz̄ d̄ intelligi i predicatioe essentiali ⁊ directa. qz̄ alter̄ de altero predicatur essentialiter quicqd̄ predicatur de predicato predicatur de subiecto. ⁊ p̄ hoc p̄z r̄fio ad istātiā q̄ h̄nt̄ p̄tra istā regulā. p̄z ergo q̄ ista instātia de genere ⁊ sp̄e nō ē ad p̄positū. non enim sequitur sor. est hō. homo ē sp̄s. ergo sor. est sp̄s. nec sequitur aiāl ē genus. sor. ē aiāl. ergo sor. ē genus. qz̄ sp̄s nō predicatur essentialiter de hoīe. nec genus essentialiter predicat̄ de aiāl. ⁊ ideo nō ōz q̄ si genus predicatur de aiāl q̄ p̄ hoc uere ⁊ affirmatiue predicatur de hoīe. **C**Itē op̄z q̄ quīs sp̄s predicatur de hoīe q̄ p̄ hoc uere ⁊ affirmatiue predicatur de sor. qz̄ sp̄s non predicat̄ essentialiter de hoīe. **C**Potest̄ ēt dici q̄ qz̄ alterūz ⁊ c̄. q̄ ibi subiectum capitur p̄ subiecto in linea predicamentali. hoc est pro eo q̄ sub alio ponitur in linea predicamentali. ⁊ tunc intelligitur regula. quando alterum de altero predicatur ut de subiecto. s. in linea predicamentali. quicquid predicatur de predicato vel de subiecto. s. in linea predicamentali: idē predicatur de subiecto. **C**Aliter etiāz possit̄ regula intelligi generalius. ⁊ hoc qz̄ alterum de altero predicatur uniuersaliter. quicquid predicatur de predicato: predicatur de subiecto. ⁊ per hoc excluduntur instantie genere ⁊ specie. qz̄ genus non predicatur de animali uniuersaliter sumpto. sicut non sequitur homo est animal. ⁊ animal est asinus. ergo homo ē asinus. qz̄ asinus nō predicatur de animali uniuersaliter sumpto. Similiter nec ualet̄ p̄tra ista. homo ē coloratus. colorat̄ ē lapis. ergo homo est lapis. si tamen animal accipiatur uniuersaliter. bene sequitur. homo ē animal. omne animal est asinus ergo homo ē asinus. ⁊ similiter si ly coloratus uniuersaliter acciperetur bene sequeretur. sequitur enim. homo ē coloratus. omne coloratū ē lapis. ergo homo ē lapis. s. tūc int̄ noz̄ ē falsa. ⁊ isto modo intelligēda ē ista regula. qz̄ alterūz d̄ altero predicatur. uniuersaliter quicquid d̄ predicato predicatur uniuersaliter ⁊ c̄. **C**Ista ē generaliter uera tam de predicatioe essentiali q̄ ēt de predicatione accidentali.

CDiverfor̄ genēz et nō subalternati positoz̄ diuerse sunt sp̄s et dñe ut aiālis et scie. Aiālis quidē dñe sunt ut gressibile et uolantile et bipes. Scientie uero nulla earum est. neq; enim scientia differt a scientia in eo quod bipes est.

CItē ē sc̄da ps istius capituli in qua ponit̄ p̄hs maximā secundā. ⁊ p̄tinet̄ duas particulas s̄m q̄ h̄z duas particulas. sc̄da particula incipit̄ ibi. Subalternoz̄z uero. vel posunt̄ poni due regule distincte. In p̄ma ergo particula ponit̄ maximam talem. Diverfor̄um genēz ⁊ non subalternati positoz̄um diuerse sunt species ⁊ differentie. ⁊ explicat̄ dicens. ut aiālis. ⁊ scie diuerse sunt species ⁊ differentie. qz̄ aiāl ⁊ scientia sunt diuerse genera non subalternati posita. ⁊ ideo habent̄ diueras dñas. **C**Istam sp̄s aiālis sunt ut homo. bos. leo ⁊ huiusmodi. Sp̄s uo scie sunt. ut grāmatica. logica. Similiter dñe aiālis sunt gressibile. uolantile. bipes. s. ille nō sunt dñe scientie. non enim differt vna sciētia ab alia per h̄ q̄ vna sit bipes ⁊ alia quadrupes.

Contra istā regulā arguit sic. substantia et quantitas sunt di-
 versa genera non subalternatim posita. et tñ hñt eadē spēm
 s. corpus naz corpus ē spēs substantie et ē quantitas. Cñ
 aial et substantia incorporea sunt diversa genera nō subalter-
 natim posita. et hñt eadē dñam substantiā. s. rōnale. Cñ
 pñm istoz dicēdū. qd substantia et quantitas nō hñt eadē spēs.
 Et cū dī qd corpus ē i genere substantie. dicēdū qd corpus ē
 equocū. qz hoc nomē corpus vno mō significat quantitatē lon-
 gā latā et pfundā quā alij dñt eē ternā dimēsiōne. et sic ē in
 genere quantitatē. Allo mō significat substantiā longā latā et p-
 fundā. q ē subm terne dimēsiōis. et sic ē i pdicamēto sube-
 nā corpus de pdicamēto sube et corpus qd ē de pdicamē-
 to quantitatē nō sunt eedē res. nam corpus de genere sube ē
 subiectū corporis de genere quantitatē. Cñ scdm dico. qd
 pñs p subalternatim posita itelligit hic idifferēter illa quoz
 vnū ponit sub altero. vel illa q abo ponunt sub tertio. Di-
 co ergo qd suba incorporea et aial sunt subalternatim posita
 fm qd pñs hic loq̄. qz vtraqz ponuntur sub tertio. qz sub
 substantia. et p nō subalternatim posita itelligit pñs illa quo-
 rū nullū ponit sub altero. nec ambo sub 3°. Adhuc posset
 aliter rñderi fm quosdā dicēdo qd rōnale dicit equoce de
 hoibus et angelis. et iō rōnale nō ē eadē dñia fm qd cōpetit
 sube incorporee. et fm qd cōpetit aiali. S; prior rñsio ē ineli-
 or sicut credo. qz i alijs videmus qd eadē pōt esse dñia duo-
 rum generum quorum neutruz ponitur sub reliquo et am-
 bo sub 3°. verbi grā. aial gressibile. et aial volatile sūt dñer-
 sa genera quorum neutruz ponit sub reliquo. et tamen ean-
 dem differentias. habent. qz bipes est differentia vtriusqz.
 nam gressibile diuiditur. qz quoddam bipes. quoddā qua-
 drupes. Similiter animal volatile diuidit per eadē dñias.

C Subalternoz vo genex nihil pñbet eadē
 eē dñias. Supiora. n. de inferioribz pdicāf. qre
 qdūqz predicati dñie fuerit eedē erūt et subiecti.

Cñ ec ē scda particula scde partis i qua ponit scda pars
 regule vel regula tertia q ē ista. Genex subalternatim po-
 sitor. hoc est quoz vnū ponit sub reliquo. nihil pñbet eadē
 esse differentias. et hoc declarat pñs. Et pōt hic poni pri-
 ma conclusio sub hac forma. genex subalternatim positoruz
 eedē sunt dñie. pñat sic. superiora predicantur de inferiori-
 bus. vt pz ex predictis. vt patet. genus ergo sub quo ponit-
 tur aliud gen^o predicatur de illo genere essentialiter. vt cor-
 pus aialuz de aiali. Sed i pdicatioe essentiali quecūqz sunt
 dñie predicati eedez sunt dñie subti. ergo quecūqz sunt dñie
 genex supiorz sunt dñie genex inferiorz subalternatim posi-
 tor. ergo subalternatim positoruz generum eedē sunt dñie.
 pñs eedē spēs. Intelligēdum qd hec regula itelligitur de
 dñijs pdicatis et non de dñijs diuisiuis. Quocūqz ergo
 sunt dñie pdicatis pdicati sen p se superioris ille eedem dñie
 sunt pdicatis subiecti. siue p se inferioris. verbi grā. corpo-
 reū aialū sensibile pdicantur animal. qz diuisiunt et pdicantur
 animal. ideo diuisiunt hominem. qz ponuntur in expressi-
 ua diffinitione hoīs. s; loquēdo de dñijs diuisiuis sic hec ē
 falsa. quecūqz sunt differentie diuisiue pdicati. sunt dñie di-
 uisive subiecti. Itā substantia diuidit i corporeū et incorpo-
 reū. et nullū gen^o subalternatim positū sub suba diuiditur
 istis dñentijs. et loquēdo de dñijs entiauantibus ipm diuisi-
 sum sic nunqz sunt eedē dñentie diuisiue superioris et pdicatis
 inferioris. S; si qñ nungd pñt eedē dñie esse diuisiue
 superioris et dñie pdicatis inferioris. dicendum qd nunqz pñt
 dñie ex opposito diuisiue superioris esse pdicatis alicuius i-
 ferioris. qz dñie suffiaēter diuisiue superioris sunt opposte
 vel pñarie. et pñaria non pdicantur aliqd vnū. et ideo dñie
 q sunt diuisiue superioris nō sunt cōstitutue alicuius inferioris.
 sed hñ sunt cōstitutue inferiorz. nam qz rōnale et irratio-
 nale diuidunt aial. ideo rōnale et irrationale cōstituant ho-
 minē bonem et asinū et c. Sciendū ē qd qdūqz sunt dñie di-
 uisive inferiorz sunt diuisiue superiorz. sed non sufficienter et
 cōplere. Quia. n. rōnale et irrationale diuidit aial. ideo di-
 uidit subaz. sed nō cōplete. sicut. n. aialiū qdā ē rōnale et
 quoddā irrationale. ita subaz quedā est rōnalis et qdā irra-
 tidalis. tñ hec nō ē cōpleta diuisio sube. qz multe sunt sube

q nō sunt rōnales nec irrationales. vt satis pz itelligenti.

C Eoz q fm nullā cōplexionē dicunt singulū
 aut substantiā significat. aut quantitatē. aut quali-
 ratem. aut ad aliquid. aut vbi. aut quando. aut fi-
 rum. aut habere. aut facere. aut pati.

Cñ istud ē quartum capitulum tractat pñm in quo po-
 nitur numerus et sufficientia pdicamētoz. et continet du-
 as partes principales. In pma ergo pñs narrat numez pre-
 dicamētoz. In scda ibi. Singulū eoz. ifert et pñat ic-
 dentaliter quādam cōclusionem. Pñma ergo pars conti-
 net duas ptes. In pma narrat pdicamēta. In scda ibi.
 Est autē substantia. ponit exempla de singulis pdicamē-
 tis. In pma ergo particula dicit qd singulū eozum que
 fm nullam cōplexionem et c. hoc est singulū incomple-
 xozum. aut significat substantiam. aut qualitatem. aut quā-
 titatem. aut ad aliquid. aut vbi. aut quando. aut situm esse.
 aut habitum. aut facere. aut pati.

C Est at suba qdē vt figuratiter dicat vt homo
 equus. Quāritas vt bicubitū. tricubitū. Qua-
 litas vt albū. Ad aliqd ut duplū. magnū. Vbi
 uero in loco. Qñ ut heri. ano supiori. Situs ue-
 ro eē ut sedet. iacet. Mēre ut calciatū eē armatū
 esse. Facere ut secare. urere. Pati ut secari uri.

Cñ ec est scda particula huius ptis i qua exphicat de sin-
 gulis pdicamētis dicēs. vt figuratiter. hoc ē exphicatōe
 cat suba ē. vt hō et equus. quantitas vt bicubitū et tricubitū.
 quantitas vero vt albū et albedo. ad aliqd vt scdāriū ma^o aut
 minus vbi vt esse i loco. qñ vt heri. sitū vero esse vt sedet
 iacet. habere aut vt armatū esse. calciatuz esse. facere vero
 vt secare vrere. pati vt secari uri.

C Singula igit eoz q dicta sunt ipsa qdez fm
 se in nulla affirmatione dicuntur. horum autem
 ad se inuicem cōplexione affirmatio fit.

Cñ ec ē scda pars huius capituli i qua pñs cōcludit et
 ifert vnā cōclusionē icdentale. Et pmo narrat cōclusionē.
 2°. cū dicit. Cñ dicit aut. pñat cōclusionē quā itendit. Pñio
 ergo dicit qd singula eoz q dicta sunt fm se i nulla affirma-
 tione nec negatione dñr. hoc ē nullū decē pdicamētoz fm se
 est affirmatio vel negatio. sed ex cōplexione eoz et cōposi-
 tione illoz adinuicem fit affirmatio vel negatio.

C Videt aut ois affirmatio vera uel falsa esse.
 Eoz uero q fm nullā cōplexionē dñr singula
 neqz uera. neqz falsa sunt ut homo albū currit.

Cñ dicit cōclusionē q ē ista. nullū decē pdicamētoz fm
 se ē affirmatio vel negatio. i. ppositio affirmatiua vel nega-
 tiua. et hec ē scda cōclusio huius lib. et pñat sic. ois affirma-
 tio vel negatio fm se est vera vel falsa. sed nullum decem
 pdicamētoz fm se ē verū vel falsum. ergo nullū pdicamē-
 tum ē p se affirmatio vel negatio. Cñ dicit ē vidēdū vtrum
 illa diuisio sit rex vel vocum. Boetius dicit. qd hec diuisio
 sit vocū. dicit. n. sic. non de rebus sed de vocibus tractat-
 rus ē. Et dicit. res pñre non dicuntur sed voces et qd addit
 singulū substantiā significat. manifeste pz eum disputare d
 vocibus. non enim res sed voces significat. res aut signifi-
 cantur. Cñ dicitur. tamen verius dicendum qd illa sit diuisio
 rerum significatarum per voces incomplexas. Itāz illa di-
 uisio est eozum de quibus pñs exemplificat posterius. sed
 exemplificādo ponit exempla de rebus et non de vocibus
 vnde pñs exemplificādo de substantia dicit. q substantia
 est vt homo et equus. quantitas bicubituz tricubitum et c.
 Cñ dicit cum dicit q substantia est vt homo aut equus non
 accipit hoies et equū materialiter p vocibus. qz iste voces
 non sunt substantie sed qualitates. Itē illa diuisio est illoz
 de quibus determinat hic ifertus p totū istū lib. s; huius
 modi sunt res qz ifra determinat de decē pdicamētis q nō
 sunt voces s; res. qz si essent voces oia pdicamēta essent in

Predicamentorum

predicamento qualitas. qz ois vox est qualitas sensibilis. et p pns est in tertia spe qltatis. et sic pbs no determinaret nisi de qltatis in tertia spe qltatis quod manifeste falsu e. **C**te decem sunt mebra huius dionis q bic enu merant. s3 no tui decem sut voces icoplexe. iergo hec d iuisio non est in voces. **C**onfirmat sic. qz si hec diuisio eet i voces. tuc sensus diuisionis eet iste. singuluz incomplexoz aut est hec vox suba. aut est hec vox qstias. et sic de residuis. manifestum est autem q intellectus non est ille. qz sunt multe voces incomplexe que non sunt de numero illarum. **C**Et si dicatur q sensus diuisionis est iste q singuluz icoplexoz. aut est vox significans subam aut qltate. et sic de residuis **C**ontra. fm illud hec diuisio non fieret in decem membra. qz multo ptes pnt esse voces incomplexe. et forsan i finite sunt. qz qlbet significat aliqd decem pdicamentoz tam i diuersis idiomatibz q in eodem idiomate. ergo si hec diuisio foret in voces icoplexas significates decem pdicamta. hec diuisio fieret in pla mebra q in decem. imo qsi in mebra infinita. qd est absurdum. **C**Dico ergo q Ari. in ista diuisione didit significata p voces icoplexas i decem res pmas. s. i. decem pdicamta. Et cu dic Boetius q pbs diuidit ea q significat. dico q vox e. s3 no ex pmaria itentoe. sed ex scdaria itentoe. ex pmaria diuidit re significata p voce icoplexa in decem res. ita q sensus diuisionis est ille. qlbet res significata p voce icoplexam aut est suba. aut est qstias et c. Diuisio autem vocum quam scdaria bic intendit est ista. Quelibet vox icoplexa aut est vox significans subam aut quantitate et c. Et ista diuisio non est per opposita. qm eadez vox icoplexa pot significare subam aut qstiatem. aut cetera pdicamta. et id diuisio quas bic intendit pncipalr est diuisio in res q diuisio h3 decem mebra. Diuisio at in voces icoplexas no est determinata. qz no est determinatu nobis quot sunt voces icoplexe significantes decem pdicamta. **C**Ute rursus est videndu an illa decem pdicamta. s. suba qstias et c. sint reatr distincta. Quidam moderni dnt q de istis decem pdicamentis no sut nisi duo reatr distincta. s. suba et qualitas. **C**S3 hoc e Ari. et ocs alios pbs q dnt decem ee res pmas oio distinctas. s. subam et qstiatem et c. **C**U Ari. primo poste. dicit. q pp negatiua e va in q vni gen gnalissimu vnus pdicamenti remonet ab alio alterius pdicamenti. ista .n. est va et imediata. nulla suba e vbi. et sic de alijs. Si tn suba et qstias eent eede res hec eet falsa. nulla suba est qstias. qz sua dicitoria eet va. na seqt suba et qstias sut eede res. ergo suba e qstias. **C**Te fm sic opinates seqt q qstias esset iferi q suba. na s3 ois qstias est suba. s3 no ois suba e qstias. qz suba icopozea no e qstias. ergo qua titas no est genus gnalissimu cu heat gen supra se. **C**Te Antic. li. p. sufficientie sue dicit q in numero denario pdicamentoz ocs auctores sunt pntenti. **C**Intelligedu e bic q no ee icoplexu significat subam vel qltate et c. qz hoc nom chimera e icoplexu. et tn no significat subaz quantitate vl qltate. id e iudiciu e de quocuzqz alio noie fictio. **C**De tn icoplexu significas rem extra aiam creatam p se vna aut signifi cat subam aut qltate et c. et hoc itelligit pbs. **C**Intelligedu e q quis namer pdicamentoz no possit demifant tn aliqui acceperunt sufficientia pdicamentoz sic. dicit. n. q pdicamentu sumit a mo pdicadi. et modus pdicadi sumit a mo eendi et sic sut duo modi pncipales eendi. na aliqd e ens p se exns et nulli inherens. et sic est suba. Si vo sit ens alteri inherens. aut ergo inheret sibi rone mae. aut rone forme. aut rone totu ppositi. Si inheret sibi rone mae hoc pot esse triplr. qz aut mae solli ab intrinseco. aut solli ab extrinseco. aut pti ab intrinseco. et pti ab extrinseco. si solli ab intrinseco. sic e qstias. qz qstias solli inest sube rone ma. et solli ab intrinseco. qa si h3 aliqua cam extrinseca a qua causet. si at ista solli ab extrinseco. sic e vbi. qz vbi e in locato. et causat a loco. qui extrinsecus locato. qz locus est in locante et non in locato. et vbi i est rone materie. qz vbi non est nisi in habentibus partes quantitatinas. et nihil het partes qstiatinas nisi rone materie. **C**Si aut inheret parti ab intrinseco. et parti ab extrinseco. sic e passio. qz passio iest passio rone mae ab agente qd e extra passiuu. et inest dico ab intrinseco rone materie que e

intrinseca passio et ita parti inest ab intrinseco et parti ab extrinseco. Si at inheret rone forme hoc pot esse tripliciter. qz aut inheret totaliter ab intrinseco. vel totaliter ab extrinseco. aut partim ab intrinseco. et partim ab extrinseco. si totaliter ab intrinseco. sic est qltias. qz qualitas insequit formam que est in re ab intrinseco. si at inest totaliter ab extrinseco. sic est quando. qz quando causatur a tpe i re temporali qd tepus e totaliter a re tpali extrinsecu. si aut inest partim ab intrinseco. et partim ab extrinseco. sic est actio. qz actio inest passio. et est ab agente qd est extrinsecu passio. et inest rone forme expellende a passio que e intrinseca passio. et ita actio i est rone forme. qz vniqdqz agit per formam suam et i est parti ab intrinseco. et partim ab extrinseco. Si autem sit inherens rone totius compositi. hoc est tripliciter vt pns. aut lgt ab intrinseco. et sic est ad aliquid qz illud qd est ad aliquid non requirit extrinsecum efficiens. sed ad esse suuz sufficit terminus ad suum fundamentuz. aut est oio ab extrinseco. et sic e hitus. na hitus catur ex his que exteri adiacent corpi in quo est hitus vt patebit inferius. Si aut ista pti ab intrinseco. et pti ab extrinseco sic e positio. quia positio catur ex ordinatione partium in toto in comparatione ad locu ptes. n. totius sunt intrinsece ipsi toto. et locus est quoddaz extrinsecu. et ita pti catur ab intrinseco et pti ab extrinseco **C**Aliter accipiunt alij sufficientia pdicamentoz sic. oio qd est vl e p se existens. vel alteri inherens. si p se exns. et sic e suba. si sit alteri inherens. aut g inherens p aliquod extrinsecu. aut p intrinsecu. si per intrinsecu. aut inheret absolute. aut i hitudie ad aliud. si absolute. aut rone forme. aut rone mae si rone materie. sic est quantitas. si rone forme. sic est qltias. Si autem inheret per intrinsecu no absolute. sed i habitudine ad aliquid sic est refo que inheret sube fundamenti qd fundamentum est intrinsecu ipsi sube. Si aut inest per extrinsecu. aut ergo illud extrinsecum coparat ad subam sicut agens ad patiens. aut sicut mensura ad mensuratum. aut sicut habitus ad illud qd h3 ipsum. si sicut agens ad patiens. sic resultant duo predicamenta. s. actio et passio. nam ex actione agentis in passiu catur quidam motus q vt est ab agente d actio et. vt recipitur in patie d passio. si vero illud extrinsecum coparat ad subam sicut mensura ad mensuratum. cum mensura extrinseca sit duplex. s. loc et tps. si comparatur ad subam sicut mensura tpalis sic resultat. hoc predicamentuz qn: qd catur in re tpali a tpe seu ex habitudine quas res temporalis habet ad tempus. **C**Locus. n. pot comparari ad formam duplr. aut absolute vbi. qd no sit ibi alia comparatio. et sic e hoc predicamentuz qn: qd catur a loco in locato fm auctorem sex pncipozum. **C**Alio modo potest locus comparari ad locatum no absolute. sed in habitudine ad partes locati. et sic e positio. n. catur in corpore locato ex habitudine qua locus h3 ad ipsuz et ad ptes locati. fm q dicimus aliqua stare aliqua sedere. **C**Aliud .n. disponitur partes qn ho sedet. et aliter qn homo stat. Si autem illud extrinsecum comparatur ad subam sic res habita ad illud qd h3 ipsam. sic est hoc predicamentuz habitus. nam habitus est vna habitudo que causat in hoie vestito ex veste qua h3. vt inferius patebit. **C**Ute dubitatur. dictum e. n. q decem predicamenta sunt decem genera pma. per illud v3 q nullum genus generalissimu e alio prius. qd falsum e. qz suba est prior quolz accidente. vt p3 per psm. 7. metaphysice. capitulo primo. sed primo nihil prius e. ergo et c. et per pns sequitur q nec qualitas nec qstias et c. est primum genus. **C**Item videtur q non sint decem genera generalissima quia generalissimu dicitur p superabundantiam. et qd per superabundantiam dicit vni soli conuenit. 7. topicoz. Igitur non sunt decem genera generalissima. **C**Dicendum q qdlibet genus generalissimu potest habere duplicem comparationem. vnam ad conteta sub ipso in linea predicamentali. et sic vniqdqz genus generalissimu dicitur primum in illo ordine. s. in linea predicamentali sua. **C**Aliam comparationem potest habere genus generalissimu ad aliud predicamentum sive ad res alterius predicamenti. et sic est tantum vnuz genus primum inter predicamenta. s. suba. vnde suba est prior accidente co

parando subam et accis adinvice. sed parando unūquodque genus generalissimū ad sua contenta sic quolibet genus est primum in ordine illo in quo est primum. tñ primum in vno ordine potest habere aliud prius se in alio ordine. Unde q̄ritas est primum in coordinatione quantitatum in linea predicamentali. tñ in alio ordine generis adinvice: quantitas non est primum. sed h̄ prius eo. s. subam que suba est primum inter oia gn̄a generalissima. Ad aliud cum dicitur q̄ generalissimum dicitur per superabundantiam. et per prius conuenit vni soli. Dicendum est per superabundantiam. siue dici per superabundantiam potest exponi dupliciter. s. positue et negatiue. vbi gra. generalissimū potest exponi sic. Generalissimū est illud quod quocūq; alio est generalius. Alio modo negatiue sic. Generalissimum est illud quo nihil est generalius. dico tñ quod illud quod dicitur per superabundantiam positue vni soli conuenit. sed illud quod dicitur per superabundantiam negatiue potest conuenire pluribus. et sic concedendum est quod decem sunt genera generalissima exponendo generalissima positue adhuc potest dici quod sunt decem generalissima in diuersis tñ ordinibus. Unde suba est genus generalissimum in genere sube. ita quod est generalius quocūq; alio in predicamento sube. et quantitas est generalius quocūq; alio in ordine predicamentali q̄ritatis. et sic de alijs. Unde quod dicitur per superabundantiam puenit vni soli in vno ordine. potest tñ puenire pluribus in diuersis ordinibus. vt p̄.

Abstantia autem est que proprie principaliter et maxime dicitur. quod neque de subo dicitur.

neque in subo est. ut aliquis homo vel aliquis equus. Scibe autem sube dicitur species in quibus species ille qui principaliter dicitur substantie insunt he: et hanc species generalia. ut aliquis homo in specie quidem est in homine genus vero speciei animal est. Scibe ergo substantie dicuntur. ut est homo atque animal.

¶ Iste est tractatus secundus in quo prius determinat de ipsis predicamentis singulari et diuisis et continet quinque capitula. In primo. c. determinatur de suba. in secundo ibi. Quantitatis alio continuum. determinatur de q̄ritate. in 3o. c. ibi. Ad aliquid vero determinatur de relatione. in quarto ibi. Qualitatis vero determinatur de qualitate. in quinto ibi. Recipit autem facere. determinat breuiter de residuis predicamentis. Ante q̄ descendamus ad expositionem hic videnda sunt duo. Primo quid requiritur ad hoc quod aliquid sit in predicamento sube 2o que sunt in hoc predicamento et que non. ¶ Primo est sciendum secundum doctrinam antiquorum sapientum quod ad rez predicamentalem requiruntur duo. s. res et modus essendi super additus illi rei. et illa duo repiuntur in omni predicamento. nam predicamenta distinguuntur abinvice per diuersos modos essendi. nam sola diuersitas rez non sufficit ad hoc quod aliqua sint in diuersis predicamentis. nam in eodem predicamento sunt res essentialiter differentes. sed oēs res eiusdem predicamenti habent eundem modum generalem essendi. et si beant modos essendi generales primo diuersos. ille res sunt in diuersis predicamentis. Unde modus essendi in predicamento est formalius quam ipsa res. Dico ergo quod aliquid reponit in predicamento sube per hoc quod est res in natura existens cui debetur talis modus essendi. s. per se existere. et accitibus subsistere. vñ modus essendi per quem aliquid reponit in predicamento substantie constituitur ex duobus. s. ex hoc quod est per se existere. et accitibus subsistere. Unde hec duo requiruntur et sufficiunt ad hoc quod aliquid sit in predicamento substantie tanquam individuum istius predicamenti. s. quod per se existat et subsistat accidentibus illud individuum. sed species et genera que predicantur in quid de illo individuo sunt per se in predicamento sube et aliter non. ¶ Ex his potest apparere secundum. s. quod sunt in hoc predicamento. et quod non. prius enim quod deus non est per se in predicamento sube tanquam individuum istius predicamenti. quod quous deus maxime subsistat. tñ deus non est subiectum accidentium. quod sic non est actus purus. s. esset in potentia ad accidentia recipienda in eo. et ideo quod deus non subsistat acciden-

tibus. ideo non ei competit modus essendi per quem aliquid reponitur in predicamento sube. Alia autem ratio assignatur propter quam deus non est in predicamento sube. et est ista. s. quod res existentes in predicamento sube habent conuenientiam adinvice in ita quod nulli rei existit in predicamento sube repugnat quod sit alia res talis. s. eōlis sibi in perfectione. sed deo repugnat quod sit aliqua res talis. s. eiusdem perfectionis vel equalis cum ea. igitur deo repugnat quod sit in predicamento sube. ¶ Ex dictis prius quod materia et forma que sunt partes sube composite non sunt per se in predicamento sube. quod quous subsistent accidentibus. vbi gra. materia subsistat quantitati. forma qualitati. vt anima intellectiua subsistat qualitatibus. vt scire et opinari non tñ subsistent per se. et ideo eis non competit modus essendi per quem res ponitur in predicamento sube. qui modus est per se existere et accidentibus subsistere. Ex his prius quod subsistent se composite et etiam simplices per se existentes. vt intelligentie sunt per se in predicamento substantie. quod eis competit modus essendi per quem aliquid reponitur in predicamento sube. Nam huiusmodi sube composite et intelligentie per se existunt et etiam subsistent accidentibus. et hoc non est dubium de substantijs compositis. s. quod per se subsistent et accitibus subsistent. s. dicitur intelligentijs certum est sicut quod per se subsistent accitibus suis. quod secundum veritatem subsistent accidentibus vt scientie et desiderijs et alijs operationibus que sunt accidentia sic ergo prius que sunt per se in genere substantie et que non. ¶ Secundum hic occurrunt duo dubia. ¶ Primo est. quod vt quod de materia et forma sunt per se in predicamento sube. Nam illud quod recipit predicamentum in recto generis generalissimi est per se in illo genere. sed genus generalissimum predicatur de deo. et de materia et forma. nam hec est vera. deus est suba. et hec sicut est vera materia est suba. et hec forma est suba. vt prius 2o. de anima. ¶ Secundum dubium est. quod videtur quod intelligentie non sint de genere substantie. et hoc probatur tripliciter. quod substantia est generalissimum et non predicatur de intelligentia. quod probatur sic: quod substantia que est genus generalissimum est substantia composita. et per prius non predicatur de substantia simplici. Sicut et dicit Boetius in commento. R elictis extremis. s. materia et forma Aristoteles egit de medio. s. de substantia composita. substantia ergo que est genus generalissimum est substantia composita. et per prius non predicatur de substantia simplici. Secundo sic oē quod est per se in genere componitur ex genere et materia. s. intelligentie cum sint simplices non componuntur ex genere et materia. ergo intelligentie non sunt per se in predicamento substantie. ¶ Item per prius in 10. metaphysice. corruptibile et incorruptibile dicitur plus quam genere. sed in genere sube sunt substantie incorruptibiles vt intelligentie. ¶ Ad primum dicitur quod nec deus nec materia nec forma sunt per se in genere substantie. Et quando formatur ratio talis quod substantia: que est genus generalissimum vere affirmatur de his. R ad idem est per interemptionem. vnde sciendum prius Aristotele. 6. meta. quod substantia vno modo describitur sic. substantia est ens non in subiecto existens et isto modo non est genus generalissimum in genere substantie. sed generalius et communius est quod competit deo et materie prime et forme. et etiam substantijs compositis. Alio modo describitur substantia sic. Substantia est ens habens quidditatem stabilem siue substantialem cuius esse est in subiecto non esse. et sic est genus generalissimum. et substantia isto modo dicta non affirmatur de deo nec de materia prima. nec de forma. deus enim non est habens quidditatem. sed est quidditas per se subsistens non habens quidditatem secundum quod dicit Avic. substantia hoc modo dicta est genus generalissimum et genus vniuocum. et non est communis nisi habenti quidditatem. vel habenti genus et differentiam. Cum ergo dicitur quod substantia que est genus generalissimum vere predicatur de deo materia et forma. negandum est. Unde hec est distinguenda secundum equiuocationem de suba. deus est substantia. ex eo quod potest accipi vt est nomen equiuocum. et sic est vera. vel vt est genus vniuocum. et sic est falsa. et eodem modo sunt ille distinguende. materia est substantia. forma est substantia. quia si suba accipiatur vt genus analogum. sic vtraque est vera. Et si accipiatur prout est genus vniuocum. sic vtraque est falsa. ¶ Ad secundum dubium dicendum quod intelligentie

sunt per se in predicamento substantie . qz copetit eis modus
 essendi p que aliqd reponit i predicamento sbe . vt dictu e .
Cad primu cu of qz sba q e gen^o gñalissimu no pdicat
 de intelligētia: oibz p iterēptionē . Et qñ of qz sba q est ge
 nus gñalissimu e sba pposita: qz no e simplex cu pdicat de
 sba coposita . **N**ota qz aliqd of eē simplici: vel qz exclu
 dit ppositionē loquēdo de copositione ex mā r forma . aut
 qz nec icludit nec excludit ppositionē . **P**rio mo itelligēdo
 rē . tā forma qz ē mā e simplex . qz vtrūqz illoz pcludit cō
 positōez ex mā r forma . de illa . n . ppositione non loqmur .
 Secdo mo sba q est gen^o gñalissimuz e simplex . qz no iclu
 dit ppositionē ex mā r forma . r sic ē cōis substantiis simpli
 cibus . s . itelligētis . nec excludit ppositionē ex mā r forma
 cu sic cōis substantiis copositis . **D**ico g qz substantia que
 est gen^o gñalissimu e simplex p no iclusionē . r p no exclu
 sionē copositōis ex mā r forma . r tale simplex pot bñ af
 firmari de pposito ex mā r forma . **E**t istis pz respōsio
 ad vnā difficultatē qz solet pbare qz sba q est gen^o genera
 lissimu no pot eē cōis substantiis simpli cibus r ppositis . qz
 sba que e gen^o aut est simplex: aut coposita . si sit simplex
 no vere r affirmatine pdicat de substantiis ppositis . si sit cō
 posita nō vere pdicat de itelligētis r d substantiis aliis sim
 plicibus . **R**espōsio pz . nā sba q est gen^o generalissimu est
 simplex p no iclusionē r p no exclusionē copositionis ex
 mā r forma . r oē tale simplex pot vere affirmari de substā
 tia coposita . **A**d dēni^o Boetii cū dicit qz relictis extre
 mis Ari . egit de medio . dico qz Boetius p extrema intelli
 git materiā r formā r p formas itelligit formam pmā q est
 deus r p materiā . materiā primā . r p mediū inter illas in
 telligit substantiā q est gen^o generalissimu . r illa e pfectior mā
 priā r iperfectior forma illa q est deus . **A**d scdōz cū of qz
 oē qd est in gñe coponit ex gñe r ofia . vey est qz oē quod
 est in gñe rē . sed no oē quod e i gñe coponitur ex ofia q e
 forma: r gñe quod est materia . qz itelligētie componunt
 ex gñe r ofia r no ex materia r forma . **U**nde itelligētia e
 simplex simplicitate opposita pponi ex materia r forma .
Et si dicit qz genus sumit a materia . r ofia a forma . g
 si itelligētia coponitur e . genere r ofia coponitur ex ma
 teria r forma . **D**ico qz illud cōe dictū . ge^o us sumitur a ma
 teria : alluz est . mo genus inest rei rōne totius nature rei .
 genus tamē hz modū materie . r ofia hz moduz forme . qz
 genus est in potētia . r ē determinabile est p ofiam . sicut
 materia priā est in potētia ad formā r determinabilis ad
 formā . **A**d tertiu argumētū cū of qz corruptibile . r in
 corruptibile differūt plus qz genere . **D**icendū qz ad p
 positū nostrū spectat gen^o e duplex . s . genus pbycum r ge
 nus logicū . **G**en^o pbycū e qd est i potētia ad recipiēdum
 diuersas formas sibi inuicē succedētes cuiusmodi e mate
 ria priā r alia susceptiua formaz . **G**en^o logicū e gen^o qd
 a porphyrio describit sic gen^o est qd pdicat de pluribus
 differētibus spē in eo qz qd . **C**ū materia pmā r alie potē
 tie susceptiue sunt genera pbyca . r id forme q sunt nate re
 cipi in eodē susceptiuo sunt in eodē gñe pbyfico . r sic hz i
 telligi illud dēni^o pbi . s . corruptibile r incorruptibile differ
 rūt plus qz gñe . s . pbyfico . qz corruptibile r incorruptibile
 nō sūt nata recipi i eodē susceptiuo tñ corruptibile: r incor
 ruptibile bñ possunt eē in eodē gñe logico . vnde quedam
 sunt in eodē genere logico que tamē differunt eodem gñe
 pbyfico . vt itelligētia hō . r etiā forma celi . r forma gene
 rabilis r corruptibilis . r quedā sunt in eodē gñe pbyfico
 que differūt genere logico . sicut linea r albedo ofnt in ge
 nere logico r sūt in eodē genere pbyco . quia in eodez sus
 ceptiuo r ita est de qualitate r relatiōe r de aliis acciden
 tibus diuersozū predicamētoz . **C**his visis descendo ad
 hanc lram diuidendo caplm r descriptiones r conclusio
 nes eliciēdo . **D**ico ergo qz capitulū primū continet duas
 partes principales . s . in primā determinat de sba quātuz
 ad essentialia . **I**n scda ibi . **L**ōe autē est . determinat de sba
 quātū ad eius proprietates accidētales . prima pars cō

tinet quattuor particulas . **I**n priā particula supponendo
 quandā diuisionē sube describit mēbra diuisionis . **I**n scda
 ibi . **A**duisestū aut ex his pōit r declarat quādā cōclusio
 nes . **I**n tertia ibi . **S**eda vero subaz coparat adiuicē contē
 ta sub vno mēbro diuisionis . **I**n quarta ibi . **A**derito aut p
 bat qz gñā r spēz primaz substantiaz sūt sube sede . **I**n priā
 g particula supponit diuisionē sube in substantiam primā r se
 cundā r describit substantiam primā dicēs qz sba est qz ppe pri
 cipali r marie substāt . r hoc loqtur de priā substantia . **U**el
 describit substantiaz primā sic . sba priā est qz nō est in sub
 iecto nec of de subiecto vt aliqs hō . aliqs equus: bec g est
 descriptio sube priē nō eē in subo nec dici de subo . **S**ci
 endū qz sba of qz ppe . rē . dicit pprie ad ofiam accidentiū
 in cōcreto qz substāt hz nō ppe . albū of substare albedini r
 dulcedini . sed nō pprie . r dicit picipali ad ofiam aliquo
 rū accidētuz in abstracto qz hz pprie substēt . nō tñ pncipali
 ter . verbi gfa . qzitas ppe substāt qualitati: vt pspicies co
 lozi . nō tñ substāt pncipali . qz non substāt nisi rōne sube
 corporee que pncipali substāt . **D**icit marie ad ofiaz sub
 stantiaz secundaz . qz hz substēt pprie accidentib^o qz rōnes
 suppositoz . nō tñ marie . hz pprie substantie marie substāt
 vel dicit ppe ad ofiam accidentiū que pprie substāt . r di
 cit picipali ad ofiam secundaz substantiaz . r dicit marie .
 ad ofiam vtrusqz tā secundaz substantiaz qz accidentiū .
Uel dicit pprie . qz prime substantie ppe substāt . r dicit prin
 cipali . qz pme sube magis substāt qz alie siue sint acciden
 tia siue substantie sede r dicit maxime . qz prime substantie
 oibus substāt . s . tā accidētibus qz ē substantiis secundis .
Deinde describit substantiaz scdas dicēs qz substantie sede
 dñr substantie in quib^o pme substantie insunt . s . tāqz infe
 riora in suis superioribus . r sic species r genera de genere
 substantie dñr esse substantie sede . vt homo r animal dñr
 esse substantie sede . nāz alqs hō of esse in specie hō . r inis
 r in gñe animalis . **S**ed dubiū est . vtrum substantia se
 cunda sit sba vel nō . r videtur qz non . qz loquit nulla sub
 stantia e sba scda . g nulla sba scda e sba . qñā pz per cō
 tierfione simplicē . s . nis pbat . qz nullus hō est substantia . r
 sic de aliis . g loquit qz nulla substantia est substantia scda
 . patet qñā . per auctoritatē pbi . r . top . circa finem . vbi
 dicit qz illud qd negatur . a qualibet specie vlt sumpta ne
 gatur a genere vlt sumpto . sicut patet . sequitur enim nul
 lus homo currit . nullus asinus currit . r sic de singulis spe
 ciebus animalis: ergo nullum animal currit: r eodem mo
 do potest probari . qz nulla substantia est genus generalissi
 muz qz nullus homo est genus generalissimu . nec aliquis
 hō . r sic d singulis spēbus sube . ergo nulla sba e genus
 generalissimu . **D**icēdū qz h e vera . nulla sba est sba
 scda . r tñ bec e vera . sba e sba sba . s . qz sūm hz suppo
 nē simplicē . sicut h e vera . hō e spēz . r h sūm . nullus hō est
 spēz . s . qz sūm hz supponē simplicē . i scda suppo
 nē psonale . **S**i dicat qz si sba sba eēt sba . tūc eēt vā
 spēz est sba . qz species r gñā de gñe sube dñr se sube: sed
 h est falsa . species est sba . qz sūa pueria est oī mō falsa . s .
 sba est species . nā s . qz sūm hz supponē simplices sequit
 sba est gen^o gñalissimu g sba nō est species . h sūm est fal
 sa . sba est species s . qz sūm hz suppositiones psonalem .
 qz sūa ddictoria est vā . s . nulla sba est species . **D**icen
 dū qz h e distiguenda sba est species ex eo qz sūm pot
 h e suppositiones psonales vlt simplicē . **P**rio mo est falsa
 scdo mo est vlt^o distiguenda . ex eo qz sūm p h e sup
 positōez simplices gñales vt speciales . **S**i habeat suppo
 sitiones simplices gñales tūc suppoit p suo pmario signifi
 cato . r nō euz suis inferiorib^o nec p speciebus . nec p indiuidu
 is . **S**i vō habeat suppositionem simplicem spālem . tunc
 suppoit p suis speciebus r nō p suis indiuiduis: r tunc bec
 est vā . sba est species . qz hō e species . vnde in alio sensu
 bec est vera . substantia est species . r in alio sensu bec est ve
 ra substantia est genus generalissimu . quia illa . s . vā
 est species est vera secundū qz subiectum habet suppo

fitiorem simpliciter speciale: et hec est vera substantia est ge-
 nus generalissimum secundum quod subiectus habet suppositiones genera-
 le simplices. Et sciendum quod hec diuisio de suppone sim-
 plici generalis et specialis in terminis generalibus qui habent
 sub se species et indiuidua. et non in aliis terminis. quilibet
 enim terminus generalis continens sub se species et indiuidua
 potest habere duplicem suppositionem simplices. scilicet generalis scilicet quod sup-
 ponit pro suo proprio significato et speciale. scilicet quod supponit pro su-
 is speciebus solum. non autem pro indiuiduis. **I**ntelligendum est quod
 moderni dicit quod nihil est substantia nisi singulare. et probatur per deum
 philosophi. 7. metaphysice. quod probatur quod vltima non sunt substantie. isti dicit quod genera
 et species quod dicit esse in predicamento subesse dicit subesse scilicet. tunc non subesse
 in rei veritate. sed solum noiant vel dicit subesse scilicet. Et illa diuisio
 non est in duas subas et aiaz. sed est diuisio in illa quod ponunt in li-
 nea predicamentali substantie. Nam autem in linea predicamentali
 subesse non solum continent subesse proprie. sed etiam intentiones in aia vel vo-
 ces importantes duas subas et non factas. quod id dicit subesse. quod pro-
 nent sub genere generalissimo predicamenti subesse. quod sunt minus coia
 quod sunt gen' generalissimum in genere subesse. quod subesse proprie dicit ille esse
 aia. pro se subsistentes. subesse vero scilicet dicit intentiones vel noia impor-
 tancia substantias multas. La quare Aristoteles diuidit sic subas est
 ista. quod philosophus in 5. li. principum determinat de incomplexis et qui-
 bus sunt propositiones vel syllabi. Nam autem magna est distantia inter incom-
 plexum quod importat vnam rem precise et quod plures res importat. quod quod
 dicit incompleta preta sub genere generalissimo subesse importat multas
 res. et quod dicit non. et id necesse habet distinguere talia posita in li-
 nea predicamentali. et alias vocat substantias primas et alias
 substantias secundas. non quod sint subesse. sed quod importat plures primas
 substantias. Et eodem modo potest distingui de quantitate. nam quod dicit est
 quantitas facit. et quod dicit est quantitas scilicet. sed cognita ista distinctio de
 substantia facit potest haberi similis de quantitate. quod autem genera et species quod dicit
 scilicet subesse non sunt vere subesse et aiam. probatur multipliciter. primo sic
 quod si sic est. tunc suba singularis proderet ex suba vltima. et suba sin-
 gulari. et tunc suba singularis non magis est singularis quam vltima.
Item si homo cois sit res et aiaz. et sicut aiaz quod est genus. et sicut
 suba quod est genus generalissimum. et oia ista sunt de essentia singularis
 subesse. tunc quod dicit an illa distincta faciant aliquid vnus pro se. vel
 ut si def quod non est vnus oia illa sint de suba indiuidui. sequitur quod in
 diuiduum de genere substantie non esset vnus pro se. Si autem faciant
 per se vnus tunc vnus illorum est actus reliquus potentia
 sed illa non sic se habent. quia genus non est materia spe-
 ciei. nec e converso. **I**tem arguitur per philosophum. 2. de aia suba
 sufficienter diuidit in materiam et formas et suba am compositam.
 sed vltimum nullum horum est. sed suba est vltimum. Item intelligitur que
 sunt oia simplices sunt pro se in genere subesse. ergo cum sint sim-
 plices non sunt compositae ex diuersis vltimis. Si tamen vltima
 haberent esse et aiam. sequeretur quod intelligentie essent com-
 posite. et pro species non essent simplices subesse. ite quod an habet species
 habet sit eadez res oio in sorte. et placet. an alia et alia. non est dare
 quod alia. quod tunc essent tot species quot sunt indiuidua quod esset in
 conueniens. Si autem sit eadez res oio. sequitur eadez res oio sit
 esset habet et rome. Sicut sequitur quod eadez res oio inuariata sit mouet
 et geseit. quod eadez res oio est in sorte et placet. et illa mouet
 ad motum sorte. et geseit ad quietem placet. **S**ed ista opi-
 posset argui sic primo per philosophum. 7. meta. et vbi quod dicit determinat
 intentione suam de vltimo. Alia non sunt species esse sepata a sin-
 gularibus. sed species in aia sunt species esse sepata a singularibus exi-
 stentibus et aiaz. sed substantie quod sunt vltima respectu primarum
 substantiarum non sunt species in aia. ite substantia diuidit. in
 subas primas. et subas secundas. ut per philosophum. 3. diuisio predicat de diui-
 dentibus in species. sed hec est vera. suba haec est substantia. sed nullus species
 in aia est substantia. sed substantia non est conceptus in anima.
Item per philosophum inferi in isto capitulo ad quod factas de diui-
 dentibus in species. non congrue videtur per aliquod accens sed ad quod
 facta per quod de prima substantia conuenienter videtur per sam.
 ut scilicet per philosophum. sed haec substantia non est accidens. et per species sub-
 stantia scilicet non est conceptus in anima. Si dicat quod ad que-
 stionem factam per quod de prima substantia conuenienter
 respondetur per aliquod accidens. vel per conceptum in aia

per priam substantiam supponentes. **C**ontra si habet esset verum sequere
 res supposito quod for. sit alb' vel gramatic'. si quereat. quid
 est for. conuenienter respondet per alb' vel gramaticus. dicit
 do for. est gramatic' vel for. est alb'. quod si for. sit alb' et gra-
 matic' tunc talia alb' quod gramatic' supponit pro for. et per species ap-
 paret quod per tale accens videtur conuenienter ad quod non quereat de
 indiuiduo substantie quid est. sed habet est per philosophum. ite de singulari-
 bus non est scia. ut per philosophum. primo posteriorum. 7. meta. si
 quod nihil sit substantia nisi substantia singularis: sequitur quod nul-
 la est scia de substantia. et sic destrueret metaphysice quod est de sub-
 stantiis insensibilibus. et de substantiis eternalis. **I**tem destrue-
 ret scia de naturalibus quod est de substantiis mobilibus. quod nulla es-
 set scia nisi de conceptibus in aia. **I**tem per philosophum. 7. meta. sola
 substantia diffinit diffinitione simpliciter dea. et accens non habet dif-
 finitionem nisi secundum quid. Quero tunc quid diffinit hac diffi-
 nitione quod est aial rationale mortale. non est dicere quod habet sit diffi-
 nitio accens. quod habet diffinitio non pro se primo predicat de aliis ac-
 cidente. et est habet diffinitio est simpliciter dea et per species non est diffi-
 nitio accidentis nec alicuius singularis. sed est diffinitio su-
 et non est diffinitio alicuius subesse singularis quod diffinitio et diffi-
 nitio quertuntur habet diffinitio non quertit cum aliis singulari. quod
 non conuertit cum sorte. nec cum placet. et sic de ceteris. sed est diffi-
 nitio subesse vltima. et per species oia ponere subas vltimas. et non solum subas
 singularis et subas. **I**tem quod dicitur diuidit pro se in duas species habet
 porphyrium. et secundum boetium in lib. suo diuisio. ut aial in ho-
 mine et asinum. Quero quod est illud quod diuidit in hoies et asin-
 num aut est suba. aut est accens. si sit suba cum nulla suba singularis
 diuidit in hoies et asinum. sequitur quod oia ponere subas vltimas quod diui-
 dit in species. si def quod illud quod diuidit in illa diuisio est acci-
 des: sequitur quod illa est diuisio accidentis in substantias. talis oio
 est per accens. secundum boetium. sed diuisio generis in duas species non est
 diuisio pro se. sed per accens. quod est per boetium. **E**t si dicat quod di-
 uisio aialis in hoies et asinum est vnus conceptus cois diuisio in
 duos conceptus minus cois. **S**ed per philosophum. diuisio est in hoiem et
 asinum. sed si sit diuisio in duos conceptus sequitur quod ho-
 mo et asinus non sunt nisi conceptus quod vltimum absurdum.
Item aliqd diuidit in sorte et placet et illud non est suba sin-
 gularis. ut certum est. nec est accidens. quod tunc est diuisio acci-
 dentis in suba. et per species esset diuisio per accidentes. sed relinquatur quod
 illud quod diuiditur in sorte et placet. sit suba vniuersalis. et per
 species oia ponere subas vniuersales. **I**tem secundum philosophum inferi in
 isto capitulo. et in tractatu precedenti. suba scilicet dicitur de
 suba. et non est in subiecto. sed ois conceptus in aia est in subiecto
 ergo haec suba non est conceptus in aia. et per species est in suba aiam
 potest argui sic per philosophum. Aliquid dicitur de subiecto. et non est
 in subiecto. Sed id non est accidens eum ois accidens sit in sub-
 iecto. ergo illud est suba. sed non suba singularis. quod per philosophum in
 eodem capitulo nulla substantia singularis dicitur de subie-
 cto et non est in subiecto. ergo oia ponere substantia vltimas quod di-
 citur de subiecto. et non est in subiecto. Item secundum philosophum inferi
 in isto capitulo suba prima est magis suba quam scilicet suba sub-
 stantia. ergo haec suba est substantia. sed sit minus substantia quam sub-
 stantia prima. **I**tem per philosophum. 2. topicorum. 7. 5. meta. destru-
 cto genere destruitur species et destructa specie destruitur quodli-
 bet indiuiduum illius. Sed destructo vno conceptu lapidis non
 potest hoc destruitur lapis extra animam. ergo conceptus in ani-
 ma non est species indiuidui existentis extra animas. **I**tem
 per philosophum in 2. ca. inferius. destructis primis substantiis in
 possibile est aliquid aliorum remanere. ut destructis oibus in-
 diuiduis alicuius species. aut generis substantie non remanet il-
 lud genus. nec illa species. sed destructis omnibus lapidi-
 bus adhuc posset remanere conceptus lapidis. ergo con-
 ceptus lapidis in anima non est species lapidis existentis ex-
 tra animam quod concedo. Et id mihi videtur quod dicta philosophi
 in multis locis non possunt sustineri nisi ponendo quod substantia
 secunda sit substantia. De ista tamen materia plenius ap-
 parebit in tractatu de vniuersalibus deo concedente. **C**ad
 primum in contrarium dicendum est quod sola substantia singu-
 laris non componitur ex vltimis. sed solum ex singularibus. quod

Predicamentorum

for. nō pponit nisi ex hac materia & hac forma: nō pponit
 ex gñe & differentia q̄ p̄dicat d̄ eo i q̄d: s; spēs de gñe substan
 tie pponit ex genere & differentia & ex oibus superiorib; ad ips
 & h̄ rō ē. q; effectus particularis sunt cāe pticulares: & effect
 v̄lis sunt cāe v̄les s̄m p̄bm. 2. phy. 2. 5. meta. cap̄lo de cā.
 sed indiuiduū ē effectus particularis: & spēs ē effectus v̄lis. &
 iō indiuiduū nō cōponitur nisi ex hac materia & ex hac for
 ma q̄ sunt cāe pticulares: & spēs cum sit effectus v̄lis cōpo
 nitur ex cāis v̄lis. s. ex genere & differentia. & p hoc p̄ r̄sio
 ad sc̄bas rōnes. ¶ Ad primū dicēdū q; quibus substantie sc̄be
 sint vere res extra aiām: ex hoc nō seq̄ q; substantia singula
 ris sit cōposita ex substantia v̄li & substantia particulari. ¶ Ad
 sc̄bz cū dicit q; oia illa. spēs genus ḡnālissimū. subalternu
 sunt de eētia subē singularis dicēdū ē q; illō ē iterimēdū.
 vt p̄z p̄ iaz dca. Et q̄n arguit an illa. s. gen⁹ vel spēs & cetera
 v̄lia d̄ gñe substantie faciūt aliq̄d p se vnū vel nō. est dicēdū
 q; spēs spālissima cōponit ex oibus generibus superioribus
 in linea predicamentali & ex oibus differentiis quaz ponūt
 noia in diffinitione. S; ex spē spālissima & suis generibus
 nō p̄stituit aliq̄d vnū: q; si aliq̄d p̄stitueret ex eis: illud esset
 ipsa spēs: sed ipsa spēs nō p̄stituit seipsam. q; si aliq̄d eēt ps
 suiipsus. Et cū dicit q; ex generibus s̄m inferius & supius
 nō p̄t fieri vnū: dico q; ex solis generibus non fit vnū: sed
 ex generibus & differentiis. Et cū dicitur q; vnus illorū tūc
 eēt mā & reliquū forma. dico q; hoc nō seq̄t cōcedo tñ q;
 vnū illorū h; rōnem māe. s. genus & aliud rōne forme. s. dif
 ferentia s̄m q; dicit auctores & dicit porphy. & tñ nō ē vera
 materia genus: nec differentia vera forma pficiens materiā
 ¶ Sed adhuc restāt duo dubia. ¶ Primū q; s̄m istam viā
 ex duob; v̄lis: vt puta ex substantia. & substantia corpea fit
 vnū ergo o; q; vnū hēat rōne materie: & aliud rōne forme.
 q̄d nō ē ver. q; nullū illorū h; magis rōne māe q̄ rōne for
 me. ¶ Itē si hec spēs cōponeret ex generibus superioribus
 ad ipsam tūc in cōpōne hois multotiens repeteret idem ver
 bi gratia. nā si aiāl sit ps hois & substantia que est genus ge
 neralissimū includit in aiāl. seq̄t q; substantia v̄lis sit i hoie.
 & p̄stituit hoies rōne aiālis eo q; includit i aiāl. Sill substan
 tia aiata est ps hois. & substantia q̄ est genus generalissimū in
 cludit in substantia aiata. ergo substantia q̄ est genus generalif
 simū iterū includitur in homine ratione substantie animare:
 & tertio includitur rōne substantie corpee: & ita multotiens
 repeteret idē. & t̄tcluderetur in p̄stōne hois: q̄d videtur in
 cōueniēs. ¶ Itē spēs hois ē extra aiām inclusa i indiuiduo
 tūc deus nō p̄t annihilare sortē nisi annihilaret oēs hoies
 q; si deus annihilaret sor. seq̄retur q; annihilaret spēm sortis
 inclusam in sorte. & annihilata specie hois necessario annih
 latur q; hō. ergo nō p̄t sor. annihilari nisi quilz hō ali
 us a sor. annihilaretur. q̄d ē icōueniens. Et seq̄t aliud icōue
 niens q; deus nō p̄t annihilare sor. nisi annihilaret totum
 genus substantie q̄d est absurdū valde. Et q; hoc sequat ps
 q; si deus annihilaret sor. seq̄retur q; deus annihilaret spēm
 hois. & si species hois annihilatur. seq̄retur q; quelz ps speciei
 annihilatur. sed genus generalissimū est pars speciei homi
 nis. ergo si species hominis annihilatur. sequitur q; genus
 generalissimum annihilatur. sed annihilato genere genera
 lissimo annihilatur quodlibet quod est in eodem genere. er
 go si deus annihilaret sor. seq̄retur q; annihilaret totū quod
 est i gñe sube. q̄d ē valde absurdum. Et si dicat huic rōni q;
 spēs non est ps indiuidui. ideo nō o; q; si sor. annihilatur q;
 species annihilatur. ¶ Cōtra illud non soluit difficultates
 q; quibus spēs non fit ps indiuidui tamen s̄m istam opi. nō
 seq̄retur q; genus est pars speciei. vel ad minus s̄m istaz opi.
 sequitur q; ad annihilationem speciei sequitur annihilatio
 generis generalissimi de predicamento substantie. & p̄ p̄ns se
 q̄t annihilatio cuiuslibet spēi de genere substantie. ergo non
 poss; deus s̄m istā opi. annihilare speciem humanā nisi an
 nihilaret oēm spēm de genere substantie. & per p̄ns quodlibz
 indiuiduum de genere substantie quod videtur absurdum.
 ¶ Item vidē q; spēs sit ps indiuidui. q; quiditas vel ē idēz

cum isto cuius est quiditas vel est pars eius vt patet. 7. me
 ta. sed species est quiditas indiuidui. quia per speciem con
 uenienter r̄ndetur ad q̄onem querentē p̄ qd de indiuiduo: er
 go spēs vel est totū indiuiduū: vel est pars eius. ¶ Ad pri
 mam istorū dicēdū q; ex duobus generibus quoz vnus est
 inferius ad alterū acceptis p se nō fit vnū: q; tunc vnū illoz
 eēt ps alterius. s. supius respectu inferioris & ex toto & ex pte
 p̄cise acceptis nō fit vnū. Si. n. ex eis p̄cise acceptis fieret
 vnū illud nō eēt nisi ipsuz inferior: vt si ex substantia corpo
 rea & substantia q̄ est genus fieret vnū hoc non eēt nisi sub
 stantia corpea: & illud sic p̄stitueret spēm & esset ps suiipsus
 q̄d ē icōueniens. S; ex genere superiori & differentia p̄stituit
 genus inferius. ¶ Ad aliud cuz dicit q; si genus sit ps spēi
 tūc in p̄stitutione spēi multotiens repeteret idē. dico q; non
 seq̄retur q; in genere ifimo spēi spālissime icludunt oia gene
 ra superiora. nec sepant ab eo. Et cū dicit q; substantia p̄stituit
 hoies rōne aiālis. cōcedo & t̄t rōne substantie aiate icluse i aiā
 li. sed hoc nō ē iterū p̄stituire. ¶ Cū cū aliqua pars p̄stituit
 aliq̄d totū h; multas ptes. illa ps h̄ns multas ptes p̄stituit
 totū illud & t̄t medietas medietatis p̄stituit totū: nec p̄ hoc
 seq̄retur q; medietas medietatis. vel quarta ps medietatis ml
 totiens p̄stituat totū illud. ¶ Ad aliud dicēdū q; nō o; q;
 annihilādo indiuiduū annihilat spēs hois: q; spēs hois nō
 ē ps sor. ¶ Cū annihilata hac materia & hac forma annihilat
 sor. q; sor. nō componit nisi ex hac materia & hac forma. Et
 q̄n dicitur q; s̄m illam opi. seq̄retur q; deus non p̄t annih
 bilare spēm hois nisi annihilaret genus generalissimū sub
 stantie: & p̄ p̄ns oēs spēs: & oia indiuidua illius generis: d̄
 cendum q; annihilatio p̄t accipi dupl: v̄liter & particulari
 ter p̄ annihilationē v̄lem intelligit destructio rei q̄tū ad oia
 in ea existētia: siue sint p̄pria siue cōia: p̄ annihilationē p̄ticu
 larem intelligit destructio rei solū q̄tū ad p̄pria rei nō q̄tuz
 ad cōia illi & alijs. Si p̄ annihilationē rei intelligamus des
 tructionē v̄lem rei q̄tum ad oia inclusa in re illa: sic conce
 do q; deus non p̄t annihilare spēs hois nisi annihilaret
 totū genus humanū & totū predicamētū substantie & oē con
 tentū sub genere substantie: nec ē hoc icōueniens: s; necessa
 riū: q; annihilatio v̄lis rei est destructio eius quantū ad oia
 eius v̄lia & p̄ticularia i illo iclusa: s; si p̄ annihilationē intelli
 gamus annihilationem p̄ticulārē rei sic p̄t deus annihilare
 spēm humanā nō annihilando genus substantie nec aliam
 spēs p̄fectā aliā ab illa. ¶ Cū destructa forma specifica hois. s.
 aiā intellectiva totali & corpore susceptiuo aiē intellectiue: to
 taliter annihilaret spēs humana annihilatiōe p̄ticulari. nō
 t̄t annihilatione v̄li: q; nō destruit nisi q̄tū ad oia sibi p̄o
 pria & nō quo ad oia sibi cōia. ¶ Ad illud q̄n p̄bat q; spēs
 ē ps indiuidui: q; est q̄ditas indiuidui dicēdū q; q̄ditas & for
 ma vnū sunt: iō sicut forma ē duplex. s. forma declarans q;
 ditate: & forma pficiens materiā sic q̄ditas ē duplex: q; q̄das
 ē q̄ditas q̄ ē forma pficiens mām: & quedam est forma decla
 rās q̄ditatē: q̄ditas q̄ ē forma pficiens mām ē ps indiuidui cu
 ius ē q̄ditas: sed q̄ditas declarās q̄ditatē nō ē ps indiuidui
 cuius ē q̄ditas. nec ē de eētia talis indiuidui: s; ē essentialr
 cōcomitās eētia eius. ¶ Ad quartū cū dicit q; substantia
 diuidit in mām & formā & cōpositus. Dico q; substantia sin
 gularis. s. substantia p̄ria sic diuidit in mām & formam & cō
 positū. s; substantia v̄lis. s. substantia sc̄ba. nō sic diuidit: s; di
 uidit in spēm & genus. ¶ Ad aliud p̄ncipale cū dicit q; intel
 ligētie sunt simplices dico q; sunt simplices simplicitate op
 posita p̄pōni ex mā & forma. & nō simplicitate opposita copo
 ni ex genere & differentia. ¶ Ad gntū p̄ncipale cū dicitur an
 hec spēs hō. sit eadē oio res i sor. & platone an alia & alia: di
 cendū q; hec spēs hō ē eadē in sor. & platone. Et cū dicit q;
 eadē eēt res hic & rome. & sil moueret. & ḡseret: dicēdū q;
 hec species homo est vna res s̄m speciem. & non est incorue
 niens q; eadem res s̄m speciem sit hic & rome. & siml mo
 ueat & ḡserat. Et si dicat q; hec spēs hō. ex quo ē eadē oio
 indistincta in sor. & pla. videt q; sit vna s̄m numer. & sic ea
 dē res numero eēt hic & rome. & sil moueret & ḡseret. Dicē

ad qd vnu numero dicit dupli. i. cōiter & pprie. cōiter loquen do d vno numero. oē illd ē vnu numero qd cū alio pstituit nu merū. ita q d hoc & d alio demonstrato potest ve dici q illa sunt duo: s; pprie loqudo d vno fm numerū. sic vnum nu mero ē illd qd nō ē cōe nec natū puenire pluribus & sic vnu numero distinguit 3 vnu genere. & vnu spē fm q p3 er pri mo topi. & s. meta. ca. de oppositis. Si loquamur de vno nūero cōmuniter. sic dico q hec species homo. & h species asinus sunt due species. & ita hec species homo est vnuz nu mero fm q ponitur in numero cum alio. Et loquendo de vno numero cōiter non est iconueniens q aliquod vnuz nu mero simul sit hic & rome. sed accipiēdo vnu numero pprie. sic est iconueniens q idē moueatur & quiescat & simul sit hic & rome. Unde eum dicimus q cōtraria non possunt sil' mel se eidem numero: hoc intelligendū est de eodez numero fm q idem numero ptra vnu genere & vnu spē distinguit. sed ac cipiēdo vnum numero vel idē nūero primo fm q idē nu mero dicit id qd cū alio a se distincto facit numez. sic non ē icōueniēs q contra sint sil' in vno & eodem fm numerum.

Manifestū est autē ex his q dicta sunt qm eoz q de subiecto dicitur: nec ē & nom & rōne de subiecto p̄dicari: vt hō de subiecto aliquo hoīe p̄dicatur: rō quoq; hoīs de aliquo hoīe predicabitur. Quidā enim hō: & hō est & aīal rationale & mortale. quare nomen & ratio de subiecto predicabitur.

Hec est scda p̄ricula p̄rie p̄tis in qua pōit p̄bs & probat quāsdā p̄clones. P̄ria ē q suba scda p̄dicat de primis fm nom & diffōne: & hec ē tertia p̄clō h' libi. & probatur sic. Il la q p̄dicant de subō & non sunt in subō p̄dicant de substan tijs p̄mis fm nomen & diffinitionem: sed substantie secunde predicantur de subiecto: & non sunt in subiecto: ergo p̄di cantur de primis fm nomen & diffinitiones. & maior proba tur. Illa que predicantur de subiecto. & nō sunt in subiecto. hnt diffōnes q p se p̄dicant d eis. Et qd p̄dicatur d p̄di cato p̄dicat de subiecto. ergo diffōnes illoz q p̄dicant d sub iecto & nō sunt in subiecto p̄dicant de subijs d qd p̄dicantur illa quoz sunt diffōnes. & p p̄is illa q p̄dicat de subō & non sunt in subiecto dicunt de subiecto fm nomē & fm diffōnez: q: tā noīa illoz qz diffōnes illoz p̄dicantur de subō. i. d sub stātia p̄ria: & minor p3 d se: q: scde substātie sunt genera & spe cies de genere substātie: & illa p̄dicant de primis substātijs: nā hec est vā sor. est aīal. & hec sil' sortēs est homo. & scde substātie non sunt in subiecto. vt patet in precedentibus.

Coz que in subiecto sunt i plurimis qdes neq; nomen de subiecto neq; rō p̄dicabit. in aliquibus at nom quidē nihil prohibet p̄dicari aliquando d subiecto. rōnem vō ipossibile ē. vt album cū i sub iecto sit corpe p̄dicabit de subiecto dī. n. corpus al bum: rō vō albi nunq̄ predicabit de corpore.

De numero eoz q sunt in subō. quedā p̄dicant de prima substātia fm nomen & nō fm diffōne vt accntia in p̄creto. & quedā p̄dicant de subiecto que nō p̄dicat fm nomē. nec s; diffōne de subō. vt accntia i abstracto. vbi gratia. hec ē ve ra sor. ē albus. & ita accntis i cōcreto p̄dicat de p̄ria substātia vera: sed hec ē falsa sor. ē albedo. & ita accntis i abstracto. nec vere p̄dicat de p̄ria substātia fm nomē nec fm diffōnem.

Sed hic dubitat. q: videt q accntis i p̄creto p̄dicat de p̄ ma substātia fm diffōne: q: de quocūq; p̄dicat diffinitū p̄ dicat de eodē sua diffō: s; accntis i cōcreto p̄dicat de p̄ria sub stātia ergo diffō accntis i cōcreto predicat de p̄ria suba. vbi gratia. sicut hec ē vā. sor. ē albus. ita hec ē vā. sor. ē colora tus colore disgregatiuo visus. & h ē diffō albi. Dm q vno mō accidēs in p̄creto nō h; diffinitōes. q: nō est in genere. p p̄bm in topicis vbi dicit q album non est in genere ppter suū duplex significare. id nō p̄dicatur de prima suba s; dif finitōes. Et cū dicit. q: de quocūq; predicat diffinitū &c.

Verum est si illud p̄dicatum h; diffinitiones. dico tamen q accidentia in cōcreto habent qsdam descriptionem. & ista descriptio predicatur de prima substātia sicut & nomen ac cidentis in cōcreto. **C**el alii potest dici & melius q Ari. itelligit q accidentia in cōcreto nō predicantur de p̄ria sub stātia s; diffōne. i. diffinitive & eēntialiter. Cū aliū ē p̄dica ri de alio fm diffinitionem. & aliud diffōne p̄dicari de illo. Illud p̄dicatur de alio fm diffōne qd p̄dicatur de illo essen tialiter tāq; idicās essentiam illi? de quo p̄dicat. fm q p̄bs hic loq̄. dico tūc ea diffō seu descriptio albi p̄dicat de p̄ria substātia accidētali. & nō fm diffinitionem. nec diffinitive nec essentialiter.

Alia vō oīa aut d subiectis dicitur p̄ncipalibus substātijs aut i subiectis eidē sūt. Hoc at mause stū ē ex his q p singula pponēt. vt aīal d hoīe p̄di cat. ergo & d aliquo hoīe aīal p̄dicabit: nā si d nul lo aliquoz hoīuz diceret nec oīo d ipō predicaret.

Hec ē quarta p̄clō huius libri. Alia oīa a p̄mis substan tijs aut sunt in primis substātijs. aut dicunt de primis sub stantijs. hec p̄clō pbat sic. Oēs scde sube dnr de primis sub stantijs. & oīa accntia sunt in primis substātijs. s; oīa alia a primis substātijs sunt substantie se aut accidentia. ergo om nia alia a primis substātijs sunt in primis substātijs: aut dnr de primis substātijs. maior huius rōnis pbat in littera q̄tus ad vtranz eius partem. & primo probatur. q: substā tie s; dicuntur de primis substātijs sic aīal p̄dicatur de ho mine ergo aīal predicat de aliquo hoīe. & per p̄is aīal. qd est substantia scda p̄dicat de prima suba. Illā p̄nam aīal p̄ dicat de hoīe ergo p̄dicatur de aliquo hoīe. pbat p̄bs sic. q: ex opposito p̄ntis sequitur oppositum aītis. sic de nullo p̄ dicat animal. ergo aīal non p̄dicatur de hoīe. & sicut proba tur de illa scda substātia. ita pōt probari de qualibet alia s; substātia. i. q: ipsa predicatur de prima suba.

Rursus color i corpe est: ergo & in aliquo corpe nā si nō i aliquo singuloz ē: nec oīo in corpore.

Scda pars maioris p3 q oīa accntia sunt in primis sub stātijs pbat sic. Color ē in corpe. & ē in aliquo corpore & per p̄is in prima suba. & eodem mō pōt p̄bati de quolibet alio accntē. i. ipm eē in p̄ma suba. Illā p̄nam. color ē in corpore & color ē in aliquo corpe. pbat p̄bs sic. Ex opposito p̄ntis sequitur oppositū aītis. vt bene sequit. in nullo corpore est color. ergo color non est in corpore. Deinde p̄bs ponit vnā p̄clusionem dicens. q: omnia alia a primis substātijs. aut sunt in primis aut dicuntur de primis substātijs.

Quare oīa alia aut de subiectis dicuntur prin cipalibus substātijs aut in subiectis eis dēz sunt. Nō existētib' ergo substātijs primis impōt ē ali qd alioz remanere. **D**ia. n. alia aut d substātijs primis dicuntur aut in substātijs primis sunt.

Hec ē p̄clō q̄ta hui' libri. & ē ista destructis primis sub stantijs impōtibile ē aliquid alioz remanere. **H**ec con clusio probatur sic. Omnia alia a primis substātijs. aut sūt in primis substātijs. aut dnr de primis substātijs. sed de structis primis substātijs destruunt oīa que sunt in primis subijs. & p̄sequens destructis primis substātijs destruit oīa que dicuntur de primis & p̄sequēs destructis p̄mis sub stantijs impōtibile ē aliquid alioz remanere. De ista rōne p mo ponitur p̄clō. deinde maior ex dictis p̄bi. **H**ic p3 euidē ter q scde sube nō sūt p̄ceptus in aīa. q: si scde sube eēnt cō ceptus aīe tūc destructis primis subijs pōt eēt alia reman ere. **I**ā destructis oibus rohis adhuc pōt p̄ceptus rose remanere in anima. & ita spēs pōt manere destructis oibus in diuiduis suis. qd ē contra p̄bm hic. q: scde sube dicuntur d primis. ergo destructis p̄mis non possunt alia remanere.

Itē si sube scde eēnt in anima tunc ad positionem iudi cūdi non sequitur positio speciei. nec ad destructionēz spe

Predicamentorum

et sequitur destructio individui: quod non valet hec sequen-
tia rosa est: ergo conceptus rose est in anima: nec sequitur: nullus
conceptus rose est: ergo nulla rosa est. Et sic nulla esset differen-
tia inter individuum et speciem: nec esset eadem ratio aliqua habi-
tudo inter speciem et genus: quod est absurdum et c.

Secundum vero substantiarum magis substantia est species quam
genus: pinguis enim est proprie substantie. Si enim genus assignat
primam substantiam quod est: evidenter quidem et venientius
assignabit speciem proferens quam genus: et quaedam boves
assignando manifestius et venientius assignabit hominem quam
animam. Illud enim magis proprius alicui est homo.
hoc autem communius: et cum aliqua arborem reddi-
deris manifestius assignabis cum arborem assigna-
veris quam plantam.

Hec est tertia particula prime partis in qua philosophus operatur ad invicem
contenta sub uno membro divisionis substantie. scilicet prima sub substantia
et scilicet genus et speciem. et philosophus comparat ad invicem species specialissimas
de genere substantie. et 3. comparat ad invicem contenta sub altero
membro divisionis. scilicet contenta sub substantia prima. scilicet substantias primas
primo ergo comparat genus et speciem ad invicem. et probat quod
species est magis substantia quam genus. et hec est conclusio. 6. h. lib. Et
probat hoc dupliciter: primo sic: illa est magis et proprie substantia quam est pro-
pinguis proprie substantie: scilicet substantia quam est species est pinguis proprie substantie quam substantia
quam est genus: ergo substantia quam est species est magis et proprie substantia quam substantia
que est genus: de ratione ista primo ponit rationem: deinde ponit ma-
iorum cum sua declaratione. ut primo maior h. rationis propter h. diffin-
tionem h. seu magis tale positam. 5. meta. ca. d. h. et 1. 2. ubi
dicitur quod h. in quolibet genere est eadem aliorum: propter ergo est quod est proprie
primo pinguis et magis tale est illud quod est propinquius marie tali:
et sic primo maior et minor declarat sic: illud est pinguis proprie substantie
et quod venientius respondet ad interrogationem factam per quid
sed ad interrogationem factam per quid de prima substantia
venientius respondet per species quam per genus: ergo species est. nam est propin-
quius proprie substantie quam genus: propter minorum: si quod est propria substantia
ut de sor. quod est. venientius respondet quod sor. est homo quam quod sor. est
animal. Et si quod est de aliqua arbore quod est convenientius respondet quod
est arbor quam quod est planta: nam planta est eadem coloris quam arbor. quod planta est
coloris ad herbas et ad arbores. Intellegendus quod quod magis
certificat de ratione venientius respondet ad rationem: sed re-
spondens per substantiam secundam quam est species ad querentes de sub-
stantia prima quod est: magis certificat quam quod respondet per substantiam secun-
dam quam est genus. Id respondens per species ad querentes de prima substantia
quod est venientius respondet quam qui respondet per genus.

Amplius prime substantie id maxime dicitur substantie
eo quod omnibus alijs subiecte sunt: et omnia alia autem de
his predicantur: aut in eis sunt. Sicut autem principa-
les substantie ad omnia alia se habent sic et species ad ge-
nus se habent: subiacet enim species generi. Genera namque
de speciebus predicantur: species autem de gene-
ribus non convertuntur. Quare et ex his species
genere magis substantia est.

Secundo probat eadem modo sic illa substantia quam pluribus sub-
stat magis est substantia quam illa quam paucioribus substat: scilicet substantia quam est species
pluribus substat quam substantia quam est genus. ergo. 2. substantia quam est species est ma-
gis substantia quam substantia quam est genus. maior primo. quod proprie hoc propria substantia
dicitur marie substantia: quod omnibus alijs substat. Unde propria pluribus sub-
stat quam substantia: id est prima substantia magis est substantia quam illa quam paucioribus
substat: et ita primo maior et minor: probat per hoc quod species substat
generibus et accidentibus: scilicet generibus substat accidentibus solum. species
ergo pluribus substat quam genus. Sed hic est dubium: quod infer-
rius dicitur philosopho. quod substantia non suscipit magis et minus: ergo vide-
tur quod una substantia non sit magis substantia quam alia. Dicitur quod
substantia proprie considerari dupliciter. scilicet quantum ad substantiam suam. aut quantum
ad actum substantie: primo modo substantia non suscipit magis nec

minus: quod unus homo non est magis homo quam alius homo. nec asinus
iste est magis asinus quam ille: sed quantum ad actum substan-
di est una substantia magis quam alia: quod una substantia pluri-
bus substat quam alia. et hoc intelligit philosophus hic.

Ipsum vero species: quecumque non sunt genera nihil
magis alterum altero substantia est. Nihil enim sa-
miliarius assignabis de aliquo homine assignan-
do hominem quam de aliquo equo equum.

Postquam comparavit genus et speciem ad invicem incipit com-
parare alias substantias ad invicem. Et primo comparat species specialis-
simas de genere substantie ad invicem. Et probat quod nulla spe-
cies specialissima est magis substantia quam alia. et hec est septima
conclusio huius libri. probatur eis substantia secunda quam magis est
substantia quam alia: magis indicat primam substantiam quam alia
si nulla species specialissima magis indicat primam substantiam quam
alia. ergo et c. maior primo ex predictis. et minor apparet. nam si
quod est de aliquo homine quod est. non venientius respondet quam dicens
quod est homo. Et si quod est de aliquo equo quod est. non venientius
respondet quam quod est equus. et ita nulla species specialissima magis in-
dicat primam substantiam quam alia. Intellegendum est hic quod ali-
qua eadem proprie comparari sunt magis et minus in uno quam in alio sunt
equalitates: ubi gratia posito quod sor. sit sapientior plato. et quod
sor. et plato sint equaliter albi. tunc sor. et plato. comparantur in sapien-
tia sunt magis et minus: et in albedine sunt equalitates. et sic de specie-
bus specialissimis de genere substantie. scilicet quod in substantia comparantur sunt equali-
tates: quod nulla species specialissima est magis substantia quam alia.
Unde homo non est magis substantia quam musca. quod non pluribus
substat. nec est pinguis proprie substantie. tamen species specialissime
de genere substantie proprie comparari ad invicem in perfectione vel entitate
sunt magis et minus: nam homo est perfectior quam musca et perfectius
enim homo est musca. sed tamen non est magis substantia quam musca.

Similiter autem et principalem substantiarum ni-
hil magis alterum altero substantia est: non enim
aliquis homo magis substantia est quam aliquis boves.

Cum comparavit species specialissimas ad invicem operatur primas substantias
ad invicem. et probat quod nulla propria substantia est magis substantia
quam alia. et hec est 8. conclusio h. lib. et probat ex precedentibus sic. Omnis sub-
stantia quam est magis substantia quam alia. pluribus substat quam alia
si nulla propria substantia pluribus substat quam alia. ergo nulla pri-
ma substantia est magis substantia quam alia. maior ex precedentibus. et mi-
nor est primo. quod sicut aliquis homo substat speciebus generibus et acciden-
tibus. ita aliquis boves substat accidentibus generibus et speciebus
ideo aliquis homo non est magis substantia quam aliquis boves.

Merito autem post principales substantias sola aliorum
species et genera secunde substantie dicitur. sola enim. hec indicat
principalem substantiam eorum quam predicantur. aliquem enim. boves
si quis assignaverit quod est speciem quidem. vel genus
assignando familiariter assignabit et manifestius
faciet hominem assignando quam animal: aliorum
vero quicquid assignabit quilibet assignabit extra
nec: velut album aut currit: aut quodcumque ta-
lium reddens ergo merito hec sole dicuntur secun-
de substantie.

Hec est quarta particula huius partis: in qua philosophus deter-
minat quod solum species et genera de genere substantie post pri-
mas substantias dicitur substantie se. et hec est 9. conclusio huius
libri. Hec conclusio probat dupliciter primo sic. illa quam predicantur in quod
de prima substantia seu quam indicant quiditate prime substantie
et solum ille vere dicuntur substantie secunde: sed genera et species
de genere substantie: et solum illa predicantur in quod de prima sub-
stantia et indicant quiditate prime substantie: ergo genera et species de genere
substantie solum dicitur substantie se. minor primo. quod nullum accens
predicatur in quod de prima substantia nec indicat quiditatem pri-
me substantie. Si enim queratur de sor. quid est non esse

uenienter responderetur qd est albus: aut qd currit. et ita patet nullus accidens indicat quiditatem prime substantie: nec una prima substantia inducit quiditatem alterius prime substantie. nec dat in ratione ad quoniam quatenus de prima substantia quod est. igitur substantie se habent ut genera et species de genere substantie solum vere dicuntur substantie se habent: quia ista solum dant in ratione ad quoniam quatenus de prima substantia quod est. et uenientius in tali ratione per species quam per genus. et per species sola substantia secunda indicat quiditatem prime substantie. maior huius rationis pars per hoc quod quiditas substantie est substantia et illud quod dat in ratione ad quoniam quatenus de prima substantia quod est: est substantia et non est substantia prima ergo etc. Si quatenus quod est for. non uenienter respondetur quod for. est for. nec quod for. est pla. ergo illa et solus illa que indicant quiditatem prime substantie sunt substantie se habent.

Ampli⁹ principales sube eo quod oib⁹ alijs subiaceant proprie dicuntur sube. Sic autem proprie sube ad omnia alia se habent sic et species et genera principalium substantiarum ad reliqua omnia se habent: de his. n. reliqua omnia predicantur. aliquid que. n. hoies dices gramaticum esse: ergo et hoies et animal gramaticum dices: similiter autem et in alijs.

Probatur eadem ratio sic. illa et solum illa que post primas subas substantiarum oibus alijs se dicuntur esse substantie. nam prime substantie proprie hoc dicuntur esse maxime substantie. quia substantiarum oib⁹ alijs id illa que post primas substantias substantiarum oibus alijs se dicuntur substantie se habent. s. genera et species de genere substantie. et solum illa post primas substantias substantiarum oibus alijs. ut oibus accensibus. ergo genera et species de genere substantie. et solum illa vere dicuntur sube se habent. Ex hoc loco potest notari quod sube se habent cunde non sunt accensia. et per species non sunt conceptus in anima. quia si essent accensia non indicarent quiditates prime substantie. quia si essent per se si quis ad quoniam quatenus est. de prima substantia quatenus tem respondeat per aliquod accidens extrinsecum assignabit rationem hoc est non erit responsio conueniens.

Ratio est autem omnia sube in subiecto non esse: principalis namque substantia neque de subiecto dicitur neque in subiecto est. Secunda uero substantiarum constat quod est sic esse: quia nulla est in subiecto. homo. n. de subiecto quod est aliquo hoie dicitur. in subiecto autem nullo est. Non enim in aliquo hoie homo est. Sicut autem et animal de subiecto quod est dicitur aliquo hoie: non autem est animal in aliquo hoie. Ampli⁹ autem eorum que in subiecto sunt nomen quod est nihil prohibet aliquam predicari de subiecto: ratione uero impole. Secundarum uero substantiarum predicatur et ratio de subiecto et nomen. Ratio namque hoies de aliquo hoie predicabis et animalis ergo non erit substantia eorum que in subiecto sunt.

Hec est secunda pars principalis huius capituli. in qua probatur determinat de proprietatibus substantie. et continet sex particulas. In prima ponitur una proprietas sube que uenit omnia sube que est directe in genere et non solum tali sube. In secunda ibi. inest autem ponitur secunda proprietas que uenit omnia sube. In tertia ibi. Omnia autem substantia ponitur tertia proprietas que uenit primis substantiis et non secundis. In quarta ibi inest autem substantiis ponitur quarta proprietas que uenit omnia substantie et non solum substantie. In quinta ibi. Videtur substantia autem ponitur quinta proprietas substantie que est omnia substantie uenit. et non solum. In sexta particula ibi. Maxime autem probatur ponitur sexta proprietas propria substantia. sic quod nulli alij uenit.

In prima ergo particula ponitur prima proprietas que est non esse in subiecto. istud n. s. non esse in subiecto est eodem modo omnia substantie. ex hoc probatur probatur probatur quod nulla substantia est in subiecto. et hec est. r. ratio huius libri. que probatur sic nulla substantia secunda est in subiecto sicut nulla substantia prima est in subiecto. ergo nulla substantia est in subiecto. et species per se et antecedens probatur quantum ad utranque sui partem. quod nulla prima substantia sit in subiecto. per se describionem prime substantie. prima. n. substantia est que nec est in subiecto. nec dicitur de subiecto hec enim est descriptio prime substantie. ex qua sequitur quod nulla prima substantia est

in subiecto. Alia parte antecedentis probatur. s. quod nulla substantia secunda est in subiecto. et probatur dupliciter: primo et exemplariter sic: homo predicatur de aliquo hoie. et non est in aliquo hoie sicut in subiecto igitur nulla secunda substantia est in subiecto. Sicut animal predicatur de hoie et non est in aliquo hoie sicut in subiecto. igitur nulla secunda substantia est in aliquo subiecto. Secundo sic: nihil quod est in subiecto predicatur de prima substantia sine nomen et diffinitione. ut per se prius dictis: sed omnis substantia secunda predicatur de prima substantia secundum nomen et sine diffinitione. ergo nulla substantia secunda est in subiecto.

Non est autem hoc substantie proprie: s. et dicitur eorum sunt que in subiecto non sunt. Bipes autem et gressibile de subiecto quod est dicitur hoie: in subiecto autem nullo est. non enim in hoie est bipes nec gressibile. Ampli⁹ ratio quocumque dicitur de eo dicitur de quo cumque ipsa dicitur predicabitur: uelut si gressibile dicitur hoie dicitur et ratio gressibilis dicitur homine predicabitur.

Ista proprietas non esse. s. in subiecto: non est propria substantie que est directa in linea predicamentali: quia conuenit differentijs de genere substantie que non sunt directe in linea predicamentali: et hoc probatur per phi. et est conclusio. 11. h^o libri. s. quod nulla differentia substantie est in subiecto: probatur sic: nihil quod predicatur de prima substantia sine nomen et sine diffinitione est in subiecto: sed omnis differentia substantie predicatur de prima substantia sine nomen et sine diffinitione: igitur nulla differentia sube est in subiecto. Intellegendum est hic quod differentia de genere substantie est secunda substantia: sed non est directe in linea predicamentali substantie: sed indirecte et a latere. Et idem Aristoteles dicit quod hoc non est proprium substantie scilicet non est in subiecto: sed conuenit alijs ut differentie per substantiam intelligit substantia que est directe in linea predicamentali substantie.

Intellegendum est quod cum probatur dicitur quod differentia predicatur de prima substantia sine nomen et sine diffinitione seu sine rationem non intelligit hic phi. per rationem ueram diffinitionem: quia differentia non habet ueram diffinitionem: quia uera diffinitio consistit ex genere et differentia: et ideo si differentia haberet diffinitionem differentia haberet differentiam: et illa alia. et sic in infinitum. quod est inconueniens. Et idem probatur per diffinitionem intelligit descriptionem uel quacumque notificationem exprimentem quid nominis.

Non vos uero conturbent substantiarum partes que ita sunt in toto quasi in subiecto sint: ne forte cogamur eas non esse substantias consistere. Non enim in subiecto dicuntur esse que tanquam partes sunt in aliquo.

Sed quia alijs dicere posset quod aliqua substantia potest esse in subiecto: quia pars substantie est substantia: et pars substantie est in suo toto tanquam in subiecto. et ita substantia est in subiecto aut omnia dicere quod pars substantie non est substantia. illud remouet probatur dicens quod per partes substantie que sunt in toto non debent aliquis perturbari. credendo quod partes substantie sint in subiecto aut partes substantie non sunt substantie. quia partes substantie non sunt in suo toto tanquam in subiecto. Nam aliud est esse in subiecto et aliud est esse in suo toto. pars enim est in suo tanquam constituitur ipsum: et ideo pars est de essentia totius. sed accens est in subiecto tanquam forma in materia. et ita sicut forma non est pars materie. ita accens non est pars substantie: nec aliquid sui subiecti nec est de eius essentia aut quiditate.

Inest autem substantiis et differentijs ex his omnia uniuoce predicari. Omnia enim que ex his predicata sunt aut de indiuiduis predicantur aut de speciebus. A principali namque substantia nulla est predicatio: de nullo enim subiecto dicitur. Secundarum uero substantiarum species quidem de indiuiduis predicatur: genus autem et de specie et de indiuiduis predicatur.

Predicamentorum

Similiter autē et de speciebus et de indiuiduis predicatur. rationem quoque suscipiunt prime sive specierum et generum et species generis. Quocumque enim de predicato dicitur eadem et de subiecto dicitur. Sicut autē et dicitur rationes suscipiunt species et indiuidua. Vniuoca autē sunt quorum et nomen eodem est. et ratio substantie eadem. Quare omnia que ex substantiis et differentiis sunt uniuoce dicuntur.

Hec est secunda particula scilicet preteritis in qua ponitur secunda prepositio subter scilicet que est uniuoce predicari de primis substantiis. et hoc proprietatis si est ueniens omnibus substantiis. sicut solū est cōis omnibus secundis substantiis et dicitur. et quod prime substantie non predicant uniuoce per se. et est. 12. 2. h. 2. li. q. pbat sic. illud quod non predicat. si predicat uniuoce. sicut preteritis subter si predicat. quod non habent aliquid inferioris substantie. sicut preteritis subter si predicat. sicut preteritis substantie si predicant uniuoce. **I**ntelligendum quod predicatōe propria predicat superius de suo inferiori. Et quod substantia propria si habet aliquid inferioris ea. id predicat proprie. et hoc intelligit philosophus. h. 2. th. loquendo de predicatōe cōiter deā bñ potest propria substantia predicari. sicut. si predicat de sor. et est de hoie. si. n. h. est va. sor. est hō. et hec est vera hō est sor. p. uerfionē. simplicē. sicut hec si est predicatōe propria. quod at oēs subter se et officio sustantiales predicet de primis substantiis uniuoce pbat. et h. est 2. 13. h. 2. li. illa que predicatur de primis subter sicut nomē et diffōnē predicatōe primis subter uniuoce. ut p. p. descriptionē uniuocorū superi. posita. Sicut scilicet substantie et sicut officio sustantiales predicatōe de primis substantiis sicut nomē et sicut diffōnē seu rōnes. g. 2c. minor pbat. quod certū est quod species que sicut subter se predicatōe primis substantiis sicut nomē et sicut rōnes. et genera predicatōe de speciebus sicut nomē et diffōnē. quod quod predicatōe de predicato: predicatōe et dicitur subiecto. id genera predicatōe de primis substantiis sicut nomē et sicut diffōnē. Et sicut officio predicant de speciebus et indiuiduis sicut nomē et rōnē. s. diffōnē. et ita oēs subter se. et etiam differentie predicantur de primis uniuoce.

Dis autē scilicet ubi ubi hoc aliquid significare et in primis quod substantiis indubitabile et verum est: quoniam hoc aliquid significat. Indiuiduū. n. est et unum numero quod significatur. In secundis vero substantiis ubi simul sub appellatōis figura hoc aliquid significare. quoniam quis dixerit hoies vel animal. non hoc verum est. sicut magis quale quod significat. neque enim est unum numero quod subiectum est quemadmodum prime substantie. sed de pluribus homo dicitur et animal.

Hec est tertia particula et est narratiua in qua ponitur tertia prepositio subter scilicet que est significare hoc aliquid. et hoc proprietatis si ueniens omnibus substantiis sicut solū substantiis primis. siue nois primarum substantiarum. **O**mne enim nomē proprie subter significat hoc aliquid. sicut nullū nomē se subter significat hoc aliquid sicut que quod sicut tunc subter se uident significare hoc aliquid sub figura appellatōis. sicut in rei ueritate non significat hoc aliquid. sicut que quod. **I**ntelligendum quod cum de propria substantia si significat hoc aliquid. p. primam substantiam intelligit proprie. nomē proprie subter significat hoc aliquid. sicut que quod. **I**ntelligendum est quod p. hoc aliquid intelligit proprie substantie siue in numero si predicabile de pluribus. **U**bi si significare hoc aliquid demfati ad sensū. sicut que quod ides est quod eodem. et significare que quod ides est significare eodem aliquid. nam cum habeo notitiam de aliquid indiuiduo quod de ipso predicat aliquid generum vel aliquid species: p. hoc solū cognosco que quod ipse est quod p. hoc cognosco quod ipse est tale que quod indiuiduū aliquid eiusdem speciei siue eiusdem generis. sicut non cognosco p. hoc quod est indiuiduū determinatū. ut sor. aut pla. uerbi gratia. cum uideo aliquid ueniētē a remotis et non cognosco quod est sor. vel quod est pla. sicut solū quod est hō. ego p. hoc cognosco quod is est ille. quod cognosco quod est unum tale indiuiduū quale est sor. et id est nomē hō ubi ubi significare unum tale quale est

hoc animal. cuius enim habeo cognitionē de aliquo solum quod est animal per hoc cognosco quale quod est. quia cognosco sicut quod est unum tale quale est hoc animal. sed non cognosco de terminatōe quod est hoc animal. id est hō et animal et huiusmodi nomina secundarius substantiarum significat quale quod est. quod significat quod eodem. sed non significat hoc aliquid. quod non significat aliquid unum indiuiduum determinatū. **I**ntelligendum est quod secunda substantia siue nomē secunde substantie ubi significare hoc aliquid sub appellatōis figura. quod secunda substantia appellat substantiam primam. et propter hoc nomen secunde substantie est nomē appellatiuū. et sic prima substantia est hoc aliquid. id est nomen secunde substantie rō est qua appellat primam substantiam ubi significare hoc aliquid. sed in rei ueritate non significat hoc aliquid. quod appellare et significare non sicut idem. quod appellare est idem quod esse eodem et significare ides est quod ex propria ratione aliquid esse designare. vel vel forte nomen secunde substantie ubi hoc aliquid significare sub appellatōis figura. quod nomen secunde substantie est yor: ita singularis sicut nomen prime substantie. **U**nde ita singularis est hoc uox hō prolata in aere sicut hoc uox sor. et propter hoc uidef quod nomen secunde substantie significet hoc aliquid sub appellatōis figura: hoc est sub forma appellatōis vel sub appellatōis similitudine. vel signa uocis significatis. quod uox significat substantiam secundam est similis uoci significati primam substantiam. in hoc quod utraq; est uox singularis. et quod uox singularis significans primam substantiam significat hoc quod propter hoc uox significans substantiam secundam ubi significare hoc aliquid. sed non est ita. **E**t isto modo p. quod nomē secunde substantie non significat indiuiduum nec indiuidua. quod tunc sequeretur significaret hoc aliquid quod est hō. **E**t si dicat quod nomen se subter significat plura indiuidua et non solū unum indiuiduū istud non sufficit. quod si significaret plura indiuidua significaret unum indiuiduum et p. significaret hoc aliquid. ut aliqua est species que non habet nisi unum indiuiduū ut fenix. sicut si nomē secunde substantie non significaret nisi prout sub eo indiuiduum vel indiuiduum. tunc hoc nomē phenix solū significaret indiuiduum unum. et ita determinate significaret hoc aliquid. **E**t si dicat quod hoc nomē phenix non significat nisi tunc unum indiuiduum tunc est aptū natus significare plura. **C**ōtra si nunc significaret unum indiuiduum ut fenice p. sentē et ita adderet illi. sequitur quod ad mutationē rei uox eadem ret a suo significato. quod est hō. **U**bi si te minus cōis solus significat indiuidua p. quod suppoit. sequitur quod si possit mouere digitum de uno loco in alium nisi hō motus mutast suū significatū. quod moto digito significat digitum que p. si significabat.

Ubi autē simpliciter que quod significat. quemadmodum albus. nihil. n. aliud significat albus que qualitatē. **S**e nus autē et species circa substantias qualitates determinat. quales. n. quādam substantias significat. plus autē in genere que in specie determinatio fit. **D**iceret enim animal plus complectitur quā hoīem.

Qui dicitur est quod nomē secunde substantie significat que quod. possit aliquid credere quod nomē secunde substantie significat solū qualitatem. istud dubium remouet philosophus dicens quod nomē secunde substantie circa primam substantiam que qualitate determinat. nam nomē secunde substantie significat que quod est prima substantia et addit philosophus dicens. quod plus in genere que in specie determinatio est. dicens animal plus complectit que dices hoies. **H**ic sunt duo uidef. primo quali substantia secunda vel nomē substantie se determinat qualitatem circa primam substantiam. **S**ecundo qualiter maior determinatio est in genere que in specie. **D**e primo sciendum est quod qualitas est duplex. scilicet essentialis et accidentalis. qualitas accidentalis est accidēs de genere qualitatis. et talis qualitate non determinat circa primam substantiam. sicut qualitate essentialē vel officio que predicatur in que essentialē determinat circa primam substantiam. secunda. n. substantia in suo intellectu includit officio que predicatur in que essentialē de prima substantia. et id secunda substantia determinat qualitatem essentialē circa primam substantiam. vel de determinare qualitatem circa primam substantiam. vel propter hoc. quod scio substantiam secundam dici de aliquo non

propter hoc scio qd est hoc individuum. sed scio qd est vnus tale fm spēs vel fm gen^o qd est illud. vbi g^o pp hoc qd de for. veniēte a remotis scio qd est hō vl' aial. nō tñ pp hoc scio determinate qd est for. ita qd nō est pla. nec. ecōuerso sed scio qd est vnus tale fm spēs vel genus qd est for. Cū p substantiam scōdaz qd est spēs hī cognitio de prima suba qd est fm spēm. qd est tale hī spēs quale est for. et p scōdaz subaz qd est gen^o cogno sco de p^oia suba qual' est fm gen^o. qd tale hī gen^o qual' est for. et ita p suba determinat qualitātē circa primā subam qd facit cognoscere de p^oia suba qualis est fm spēs vl' gen^o vel qd est tale quale est idividuū spēs vl' gen^o et hī est determinata re qualitātē eēntialē. qd est tale quale est idividuū spēs vl' gen^o neris. qd indicat qualitātē idividui eē talē quale est illud fm essentiā et qditatē. et sic huiusmōi quale est illud quale essentialē. Circa fm est sciendū qd aliqd esse magis determinatū i vno qd i alio pōtēe dupliciter. Vno mō qd est specialius et magis limitatū. et sic spēs hī intellectū magis limitatū qd gen^o. qd ad pauciora se extēdit. Alio mō of aliqd magis determinatū. qd plura determinat. ita qd p ipm p^oigit rōdere ad plures qōnes querētes de idividuo qd vnūq^o qd illoz sit et vno mō est maior determinatio i gñe qd i spē qd gen^o p^odicat de plurib^o i qd qd spēs et p p^ois gen^o plura d terminat qd spēs. i. d plurib^o certificat. et hoc intelligit hic pbs. Cū intelligendū est qd cū dicit pbs. qd albū solā qualitātē significat. hī nō est sic intelligendū qd nihil icludat i significatiōe albi nisi sola qualitas. Nā albū significat aggregatiū ex suba et qualitate p pbi. i. topi. hī p^o qd dicit qd albū non est in genere propter suum duplex significare. verum tamen album principaliter significat qualitates quā subm et hoc intelligit hic pbs. s. qd albus significat principaliter solam qualitatem. non tamen solam qualitātē significat.

In est autē substantiū nihil illis esse contrariū. pme n. i. hī qd erit contrariū. nā alicui hōi nihil est contrariū. at vero nec hōi nec aiali nihil est contrariū.

Hec est quarta particula se ptis i qd pōit q^ota p^oietas sube qd est si hīe d^orius. et hīc p^oietas est oī sube. hī nī est soli sube qd est q^otitati. qd dicit nulli sube sit aliqd d^orius pbat pbi. et d^oclusio. 14. h^o lib. qd pbat sic. Nulli pme sube est aliqd d^orius. s. nī nulli se sube est aliqd d^orius. et nulla est suba qd nī sit suba pma vel p^oia ergo nulli sube est aliqd d^orius. de illa rōne ponit pbs i l^ora exēplū maioris. vñ dicit pbs. qd alicui hōi vel for. vel pla. nihil est contrariū. et ita exēpluriter p^o qd nec prime substantie nec secunde est aliquid contrariū.

Nō autē est hoc substantie p^oriū. sed et multozū alioz vt quātitati. Bicubito. n. nihil est contrariū. at vero nec decē nec alicui talium: nisi forte qd dicat multa paucis esse contraria vel magnū paruo. De terminatorū vero nullum nulli est contrariū.

Ista p^oietas. s. nō habere contrariū nō p^ouit soli hīe s^o et q^otitati. Nā etiā bicubito nihil est contrariū nec et tricubito. et sic de aliis q^otitatibus determinatis. nā forsā inde terminate q^otitati qd. s. nō determinat sibi certū terminum p^oset aliquid dici eē contrariū. verbi g^o magnum et paruum multū et paucū ip^otant q^otitatem nō in aliquo certo termino et id pōt aliquis dicere qd magnū contrariū paruo: et multū paucū loq^odo tñ de q^otitate determinata. s. im portat q^otitatē i certo termino cuiusmōi est bicubitum nulli tali q^otitati est aliquid contrariū. Circa istam p^oietatē sūt mltā dubia. pmo. n. vñ qd hīe est aliquid contrariū. s. vñ q^otitati determinate est aliquid contrariū primū probatur per p^obm. s. de gñe. vbi dicit. qd ignis contrariū aq^o sed ignis et aq^o sūt sube. ergo suba contrariū sube. Itē Aris. dicit pmo p^oby. qd pma contraria sūt pmi gñis. s. suba est primū gen^o. g^o pma contraria sūt de gñe sube sed nihil est d^o gñe sube nisi suba. ergo pma contraria sunt sube et p^o p^ois sube sunt pma d^oria. Et q^o sequit qd substantia est contraria

sube. Item pbs p^o de ge. dicit qd nihil corūp^oitur nisi p suū contrariū. s. suba corūp^oit. g^o suba hī contrariū. Circa fm vñ qd sit aliqd contrariū. qd p p^obm. s. p^oby. ois mot^o est de contrariū i contrariū. s. ad q^otitatē est p le mot^o. g^o q^otitati est aliqd contrariū. Dicedū qd contrarietas q^otu spectat ad p^opositus accipit dupliciter. Vno modo p luo gñe. s. p^opositione i cōi. et sic accipit cōiter seu large. et sic accipitur fo. pier. in fine. vbi dicit qd ille p^opones sūt magis contrarie qd sunt de contrariis modis enūciādi qd ille qd sūt de contrariis p^odicatis. vt iste p^opones for. est albus. et for. nō est albus. magis d^oir contrarie qd iste p^opones. for. est albus. et for. est niger. sed certū est qd ille p^opones. i. for. est albus. et for. nō est albus. nō sūt contrarie nisi large accipiēdo contrarietate. s. p^ooppōne i cōi. Alio mō accipit contrarietas p^orie p^ovt dicitur quif cōtra alias spēs oppōis. Et sic distinguo vlt^o qm qdā est contrarietas circa gen^o subm. et qdā est contrarietas circa gen^o p^odicabile. Contrarietas circa gen^o p^odicabile est contrarietas circa d^orias oppositas diuidētes idē gen^o et talis contrarietas recipit i gñe sube et in quolibet alio p^odicamēto qd in oī p^odicamēto sunt d^orie ex opposito diuidētes aliqd gen^o. Contrarietas qd est circa genus subm est duplex. qd qdā est contrarietas circa genus subm ens i actu vt substantia cōpōsita. et qdā est contrarietas circa genus subm ens i potētia cuiusmodi est mā pma. et ista est duplex. qdā est iter formas positivas. et ita forme subales elementoz d^oir contrarie. et sic loquit cōmen. de suba orbis. vbi dicit qd forma substantialis ignis et forma subalis aq^o sūt contrarie. qd nate sūt fieri circa mā pma successiue et nō sūt. Alia est contrarietas circa genus subm ens i potētia iter subalē formā et priuationē forme. et sic loquit pbs de contrarietas p^oio p^oby. vbi dicit qd qdā p^oicipia sūt contraria vt forma et priuatio. si autē loquimur de contrarietas qd est circa subm ens in actu. sic talis contrarietas est duplex. qd qdā est iter formas positivas sub eodē gñe qd maxie distāt sub illo gñe. et sic loquit pbi. de contrarietas. 4. meta. et qdā formas positivas sub eadē spē qd maxie distāt sub illa spē. exēplum pmi. pōito qd color sit genus ad albedinē et nigredinē. tūc albedo et nigredo sūt forme positive sub eodē genere vt sub colore. et maxime distāt sub illo genere. exēplum. sed i q^otitas maior et quātitas minor sunt forme eiusdē speciei. s. corporeitas maior et minor sunt forme eiusdē spēs. sicut p^ofunditas et corporeitas. et maxime distāt sub illa. et nate sunt fieri circa idem subm in actu. qd alī motus augmentationis nō esset p^olls et huiusmodi sunt contraria. qd inter illas possz esse motus et omnis motus est de contrario in contrariū. Cū his visis dico qd loquendo de contrarietas vt accipitur cōiter p^o p^opositione in cōi sic substantie est aliqd contrariū. qd substantia hīz oppōitūcōtradictoriz. s. nō subaz. Sicut loquendo de contrarietas circa gen^o p^odicabile. sic i substantia est contrarietas qd i gñe substantie sūt d^orie contrarie ex oppōito diuidētes aliqd gen^o vt corporeū in corpore nō loquēdo etiā de contrarietas qd est circa genus subiectū ens in potētia siue illa contrarietas sit iter formas positivas. siue inter formā et priuationē i substantia est contrarietas. qd forme subales elementoz sūt contrarie. et sūt contrarie circa subiectum ens in potētia. sicut forma substantialis habz p^ouotēs sibi oppōitam. et ita in suba est contrarietas qd est iter formā et priuationem. sed loq^odo de contrarietas qd est circa subm ens i actu siue sit iter formas maxime distantes in eodē gñe siue nō sic i suba si est d^orietas. nec est aliqd d^oriū sube tali d^oriari qd forme sic d^orie hnt fieri circa idēz subm ens i actu. vñ et pp h talis d^orietas nō est i substantia. h est circa eadēz s^o hāz p^opositā successiue. qd nulle forme subales hnt fieri circa idēz subz ens i actu successiue. et pp h talis d^orietas si est i suba. et sic talis p^orietas intelligit. s. qd sube est d^oriari d^orietate iter formas qd hnt fieri circa idēz subz ens i actu successiue. Cū intelligēdū qd d^orietas p^oriissime dca est inter formas positivas in eodē genere que maxime distāt sub eodēdem genere et possunt inesse eidē subo i actu successiue et nō

Predicamentorum.

simul. Unde ad contrarietatem proprie dictam requirunt tres conditiones. scilicet quod contraria illa contrarietate sint posita sub eodem genere. et quod maxime distant sub eodem genere. et quod sint nata inesse eidem subiecto in actu successive. sed non simul intelligendo per subiectum ens in actu subam compositionem. Ad primam rationem cum dicitur quod ignis contrariatur a que dico quod ignis et aqua non sunt contraria nisi ratione suarum quantitatium. Unde ignis et aqua soli sunt. vel dicuntur contraria esse per hoc quod sunt suba contrarietatis. Ad 2^m dicendum quod prius primo philosophi. per prima contraria intelligit formam et privationem forme. Et sic concedo quod talis contrarietas est in suba. Ad aliud cum dicitur quod nihil corrumpitur nisi per suum contrarium dico quod verum est non per se sed per accidens. Unde aliquid corrumpitur per contrarium suis qualitibus et qualitati per se. et sube per accidens. Ad 2^m dubium dicitur quod quantitati nihil est contrarium contrarietate propriissime dicitur. scilicet inter formas positivas sub eodem genere que maxime distant sub eodem genere. Et possunt inesse eidem subo successive et non simul. in quantitate est aliquid contrarium contrarietate que est inter formas positivas sub eadem specie que nate sunt inesse eidem subo in actu successive. et non simul. Unde motus qui est ad quantitatem semper est inter formas eiusdem speciei. scilicet inter corporeitatem maiorem et minorem eiusdem speciei in genere quantitatis. Et si dicatur quod non est semper motus augmentationis inter formas distantes sub eadem specie. ut inter maximam et minimam corporeitatem. et per prius non omnis motus ad quantitatem esset de contrario in contrarium. dicendum quod contrarietas quibus possit esse inter formas maxime distantes sub eodem genere et sub eadem specie que possunt inesse eidem subo. scilicet in actu successive et non simul est contrarietas. scilicet non primo. Unde scilicet inter albedinem in summo et nigredinem in summo est primo contrarietas in genere colorum. tamen inter albedinem et rubedinem est alia contrarietas. Et similiter inter magis album et minus album est contrarietas alia. Unde comen. loquens de contrariis que nata sunt fieri circa idem subum ens in actu dicit triplicem contrarietatem. quia quedam est contrarietas extrema ad extremum et quedam medij ad extremum: et quedam medij ad medium. contrarietate extrema ad extremum: contrarietate albedo in summo. et nigredo in summo contrarietate medij ad extremum: contrarietate albedo et fuscedo. scilicet contrarietate medij ad medium contrarietate fuscedo et rubedo. Et ego pono contrariam contrarietatem que est inter magis et minus in eadem specie. et sic magis calidus et minus calidus sunt contraria. Dico ergo quod omnis motus est inter contraria. sed non omnis motus est inter prima contraria. scilicet inter illa que contrariantur contrarietate extrema ad extremum. per hoc dico quod motus a minori quantitate ad maiorem est motus inter contraria. quibus non sunt inter contraria prima. scilicet que contrariantur contrarietate extrema ad extremum.

Uidetur autem suba non suscipere magis et minus
Dico autem hoc: non quod suba non sit a suba magis et minus. hoc autem dicitur est: quod est. scilicet quoniam unaquodque substantia per ipsum quod est non dicitur magis et minus. ut per substantia habet. non erit magis et minus habet. nec ipse a se nec aliter ab altero. non enim est alter ab altero magis habet. sicut album altero albo est magis album. et bonum altero magis bonum. scilicet ipsum a se magis et minus dicitur. ut corpus cum nunc album sit magis album esse dicitur quod prius. et cum sit calidum magis et minus dicitur esse calidum. Suba uero non suscipit magis et minus. non enim habet magis nunc habet quod prius dicitur. nec ceterorum aliquid que substantie sunt. quapp non recipit substantia magis et minus.

Hec est quinta particula secunde partis in qua ponitur quinta proprietas sube que puenit omni sube et non soli. et hec est proprietas. scilicet non suscipere magis et minus. Unde philosophus probat quod nulla suba suscipit magis vel minus. et hec est 2° 15. b^o lib. 7. et probat sic. nulla suba prima in illud quod est suscipit

magis aut minus. et nulla suba 2^a ut sic suscipit magis aut minus. sed omnis suba est prima vel 2^a. ergo nulla suba suscipit illud quod est suscipit magis aut minus. maior pars. quod unus habet non dicitur magis habet quod alius. nec unus aial dicitur magis aial quod aliud sit habet non dicitur magis suba quod alius. et ita pars. quod nec suba prima nec suba 2^a in illud quod est suscipit magis aut minus. Circa istam proprietatem est intelligendum quod aliquid suscipit magis aut minus est dupliciter. scilicet formaliter vel materialiter. scilicet subie. Illud dicitur suscipere magis aut minus formaliter quod habet diversos gradus in quos potest suscipi in subo in magis et minus. et sic quibus forma habet gradus dicitur in magis et minus dicitur suscipere magis aut minus formaliter. Illud non magis proprie possit dici suscipi in subo in magis et minus quod suscipit magis et minus. Unde de forma habens diversos gradus dicitur suscipi in subo suscipit magis et minus. et proprie loquendo non suscipit magis et minus. Sed si dicitur suscipit magis et minus dicitur intelligi sic. quod formaliter suscipit magis et minus. hoc est quod est forma suscipit na in subo suscipit magis et minus. Suscipere vero magis et minus materialiter est idem quod esse subum forme habentis dicitur gradus suscipit magis et minus. Et isto modo dico quod suba suscipit magis et minus materialiter et subie. quod est subum forme habentis gradus distinctos suscipit magis et minus. scilicet nulla suba suscipit magis et minus formaliter. quod nulla suba formaliter neque indistinctualis neque specifica habet gradus distinctos suscipit magis et minus. quibus puen. dicat. 3. de celo et mundo. quod forme substantiales elementorum suscipiunt magis et minus. illud enim falsum est. et idem puen. dicitur contrarium. 5. philosophi. ubi dicit quod in substantijs non est forma diminuta que postea fiat perfecta. Si tamen forma substantialis suscipit magis et minus est aliquid forma substantialis diminuta que postea fieret perfecta. Unde puen. non dicitur suscipi in hoc quod dicit formas elementorum suscipere magis et minus. Circa istam videtur quod suba suscipit magis et minus materialiter subie. Ad 2° itellum est notandum quod magis et minus in partibus contrarietatis: comparatio suscipit magis et minus et est eque spem est aliquid dicitur diversorum que pueniunt in aliquo in quo comparantur suscipit magis et minus. aut suscipit eque ut acutum in voce: et acutum in magnitudine non comparantur suscipit magis et minus. in acuto enim dicimus quod sonus est acutior stilo vel gladio. quod acutum in sono et stilo non dicitur nisi suscipit diversitas cum sit equiuocum ad comparationem. ergo suscipit magis et minus requirit aliquid unum in quo diversa comparantur suscipit magis et minus. scilicet illud unum non potest esse unum numero. quod unus numero non est eode inter diversa. ergo pars quod id unum: sit unum genere vel specie vel proportione vel analogia. Dico ergo quod si diverse substantie comparantur ad aliquid unum suscipit analogiam nominis ut ad ipsum ens vel ad perfectum vel ad tale transcendens sic subie suba suscipit magis et minus seu materialiter. Illa una suba est magis ens quod alia. quod una substantia est perfectior quod alia. et si sit due sube compare ad accens eode eis suscipiunt magis et minus materialiter et subie. Illa una suba est aliorum alia. sed si diverse substantie comparentur ad genus sube vel ad speciem de genere sube respectu illorum nulla suba suscipit magis et minus. quod unus habet non est magis habet quod alius. nec unus habet in uno tempore est magis habet quod alius in alio tempore. nec habet est magis aial nec magis suba quod alius. Unde omnes substantie eiusdem speciei comparentur in illa specie in equalitate et non suscipit magis et minus. et omnia que sunt eiusdem generis de genere substantie comparantur in illo genere in equalitate: et non suscipit magis et minus. Et isto modo habet proprietas intelligi. quod substantia non suscipit magis et minus. hoc est diverse substantie non comparantur in genere substantie. nec in alia specie de genere substantie suscipit magis et minus. Tamen in transcendentibus et in accensibus potest vere comparari suscipit magis et minus et modo substantia. ut patuit per philosophum supra. nam prima substantia magis substantia est secunda.

Maxime autem sube proprium uidetur esse. quod cum unum et idem sit numero contrariorum susceptibile esse. et in aliis quidem non habebit quod quod pferat quecumque non sunt sube. quod cum sit unum et idem numero susceptibile contrariorum sit. velut color quod est unum et idem numero

Liber

non erit albus & nigrus. neq; eade actor & una numero erit prava & studiosa. Sicut autem & in aliis que non sunt sube. **C** Suba vero cum unum & idem sit numero capax contrariorum est. ut quidam homo cum unum & idem numero sit aliquando quidem niger sit. aliquando uero albus & calidus & frigidus & prauus & studiosus. in aliis autem nullus aliquid tale videtur.

C Hec est sexta particula scilicet de partibus. in qua pars ponit sextam proprietatem sube que est proprie propria sube & nulli alteri competit. & primo ponit proprietatem & eam declarat. 2º remouet dubium magis declarando proprietatem ibi. **N**isi quis forsita. primo ergo ponit proprietatem propriam sube & est ista. sola suba manens una & eadem numero est susceptibilis contrariorum secundum sui mutationes. & hec est conclusio. 16. hº lib. & quod est quidam exclusiua pars probando eam probat utrumque eius exponentem negativam inductiue. scilicet quod nihil aliud a suba manens unum & idem numero est susceptibile contrariorum. nam ead actio non est aliquando prava. & aliquando studiosa. nec idem color: numero est aliquando albedo & aliquando nigredo. & sic de omnibus alijs quicunq; non sunt sube. ergo nihil unum & idem numero aliud a suba est susceptibile contrariorum. Et sic per exponens negativam. Et exponens affirmatiua declaratur sic. nam for. manens unus & idem nitero aliqui est calidus aliqui est frigidus. aliqui prauus. & aliqui studiosus. & sic suba manens una & eadem numero est susceptiua contrariorum & de alio a substantia non est verum.

C Nisi forsan quis opponat dices orationem & visum huiusmodi esse. Eadem. n. oratio & idem visus verus & falsus esse videtur. veluti si uero sit oratio sedere quidam: surgente eo falsa erit. Sicut autem & de visu. **h**is. n. putat vere sedere aliquem surgente eo false bic ipse opinatur eundem habens de eo visum.

C Posita proprietate sube pars remouet unum dubium circa dicta magis manifestando intellectus proprietatis. & continent particulas duas. in prima ponit dubium. in secunda ibi. **S**iquis soluit dubium istud. ut quod aliud a suba manens unum & idem numero est susceptiua contrariorum. quia illa oratio for. sedet. manens una & eadem numero. for. sedente est vera. & for. non sedente est falsa. Et opi. manens una & eadem numero. aliquando e vera & aliquando e falsa. nam for. sedente opi. qua opinor for. sedere e vera. & for. non sedente eadem opi. numero e falsa. sed verum & falsum sunt contraria. & nec oratio nec opi. sunt sube. ergo aliud a suba manens unum & idem numero est susceptiua contrariorum. Sciendum quod pars in tex. per visum intelligit opi. per videri intelligit opinari.

C Sicut & huius recipiat. tamen in modo dicitur. nam ea que in substantiis sunt: ipsa mutata susceptibilia sunt contrariorum. frigidum. n. de calido factum mutatum est. alteratum. n. factum est nigrum ex albo. & studiosum ex prauo. Sicut autem & in aliis unumquodque mutationes suscipiens est susceptibile contrariorum. Oratio uero et opinio ipsa quidem imobilia omni perseverant: cum uo res mouetur contrarium circa eam rem sit. oratio namque eade immortalis permanet eo quod sedeat aliquis. Cum uero res mora sit. aliqui quidem uera. aliquando autem falsa sit. sicut autem et in opinione. Quare solummodo proprium est sube secundum sui mutationem susceptibile esse contrariorum. Siquis autem et huius recipiat opinionem et orationem dices susceptibilia esse contrariorum non uerum habet. Oratio namque et opinio non in eo quod ipsa aliquid per se recipiat contrariorum suscep-

tibilia dicuntur esse. sed in eo quod circa alteram aliqua passio facta sit. nam in eo quod res est aut non est. in eo est oratio uera uel falsa dicitur. non in eo quod ipsa per se susceptibilia sit contrariorum. Simpliciter autem a nullo neque oratio mouetur neque opinio. quapropter non erunt susceptibilia contrariorum: cum nulla in eis passio sit. **A**lex suba in eo quod ipsa contraria recipiat: in huius susceptibilis dicitur esse contrariorum. languore. n. et sanitate suscipit et cadore et nigredine: et unumquodque talium ipsa suscipiendo contrariorum esse susceptibilis dicitur. Quare proprium hoc erit sube quod cum unum et idem sit numero secundum suam mutationem contrariorum susceptibilis esse dicitur. de substantia quidem hec dicta sufficienter.

C Ista dubitationem remouet pars dices. quod oratio & opinio non sunt susceptiua contrariorum per sui mutationem sed per mutationem rei. **N**am hec oratio for. sedet. nulla mutatione facta circa hanc orationem est aliquando uera & aliquando falsa ad solam mutationem for. de sessione in stationem. **N**am for. sedente est hec oratio uera for. sedet. & for. mutato de statione in sessionem nulla mutatione facta circa hanc orationem est hec oratio falsa ad solam mutationem rei. scilicet for. nam ut dicit pars. in eo quod res est uel non est oratio dicitur uera uel falsa. hoc est in eo quod ita est in re sicut. oratio significat. est oratio uera. & in eo quod non est ita ex parte rei. sicut oratio significat. est oratio falsa. hec ergo est proprietas propria proprie sube: scilicet quod sola suba manens una & eadem numero est secundum sui mutationem contrariorum susceptiua & hec proprietates competit omni sube uni secundum nomen et non alteri. **I**ntelligendum quod huius peretas dicitur propria proprie sube. quod appetit omni sube prime erit in genere sube et soli sube prime competit. quod suba secunda non suscipit contrarium nisi per mutationem sube prime. **E**t si arguitur sic. omne proprium proprie acceptum habet aliquid primum et adaequatum subum. ut per in primo posteriori. sed esse susceptiua contrariorum secundum sui mutationem est una passio communis. ergo habet subum commune sibi adaequatum. sed suba prima non est communis: imo suba secunda est communis et uis. ergo hec proprietates primo appetit sube secunde. **D**icendum quod primum et adaequatum subum huius passionis est hoc commune suba prima. quod suba prima est color omni suba prima. Et cum arguitur quod suba prima non est communis dico quod accipiendo illum terminum suba prima particularem. sic uerum est quod suba prima non est communis. et sic huius est falsa. suba prima est subum primum huius passionis secundum quod subum huius supponit per se naturaliter. si autem supponit simpliciter sic est uera. scilicet prima suba est primum subum passionis quod est esse susceptiua contrariorum secundum sui mutationem. et hec est falsa. suba secunda est primum subum passionis huius antedictae.

Quantitas autem aliud quidem est primum quod aliud discretum. et aliud quidem ex habentibus positionem ad se uicibus suis partibus postquam

aliud autem ex non habentibus positionem. **C** Istud est secundum caplin tracta huius in quo pars determinat de quantitate. et continet duas partes. quod in prima determinat de quantitate quantum ad eius essentialia. in secunda ibi. **S**impli quantitati nihil est contrarium. determinat de quantitate quantum ad eius proprietates accidentales. prima pars continet duas particulas. in prima determinat de quantitatibus per se. in secunda ibi. **P**roprium autem quantum ad determinat de quantitatibus per accidens. prima particula continet duas particulas. in prima ponit pars duas divisiones quantitatis. in secunda ibi. **E**st autem discreta quantitas. exequitur de membris diuisiouis dicitur ergo huius quod quantitas uno modo dicitur per primum et discrete tam huius quantitas: aliud est primum. aliud discretum. & alio modo dicitur per stare ex partibus habentibus positionem ad se

Predicamentorum

inueniuntur. et p̄ consistere ex p̄tib⁹ nō h̄ntib⁹ p̄nem ad seinnicē.
CEst autē discreta quātitas. vt numer⁹ et oratio.
Cōtinua vero. ut linea superficies. et corp⁹. am
plius at̄ p̄ter hec: t̄ps et locus. Partiu⁹ enim nu
meri nullus est termin⁹ cōis ad quē copules p̄i
culus eius: vt quinqz et quinqz cum sint ad decē
p̄ticule ad nullū terminū cōez copulantur qnqz
et qnqz. sed sp̄ discreta et separata sunt. Sitr̄ tria
et septē ad nullū cōem terminū copulantur. s̄z sp̄
discreta sunt et separata. Quapropter numerus
quidem discretorum est.

CHec est sc̄da p̄s p̄ie p̄ticule in qua p̄hs exequitur d̄ mē
br̄ diuisionū. et p̄net. et p̄ticulas. qz in p̄ima exequit̄ d̄ter
minando de mēbris p̄ime diuisionis. In secūda ibi. Amplius
alia qdem cōstant. exequit̄ deteriendo mēbra p̄ie diuisionis.
p̄imo narrat sp̄s v̄tiusqz mēbra p̄ime diuisionis. In
secūda ibi. Partiu⁹ enim numeri. exequitur deteriendo d̄
illis sp̄eb⁹. Dicit ergo p̄imo qd quātitas discreta est vt nu
merus et oīo et quātitas cōtinua est vt superficies linea. cor
p⁹ t̄ps: et locus. Dico ergo p̄ qd quātitas discreta est vt nu
rus et oīo. ergo exequit̄ deteriendo de sp̄eb⁹ quātitatis di
screte. et p̄io de numero. et de oratione. P̄imo ergo pbat
qd numerus est quātitas discreta. et hec est p̄. 17. h̄. 11. et p̄
ma h̄. ca. que pbat sic. Vis quātitatis cui⁹ ptes nō copulā
tur ad aliquē cōem terminū est discreta quātitas. sed nūe
rus est quātitas cui⁹ ptes non copulant̄ ad aliquē cōez ter
minū. ergo numerus est quātitas discreta. ma. p̄. p̄. diffō
nē quātitatis discrete. Diffinitio. n. quātitatis discrete est ista
. s. quātitas discreta. est cuius ptes nō copulant̄ ad aliquē
cōem terminū. Et mino: declarat̄ declaratioe exempla
ri. qnqz et quinqz sunt partes aliquote ipsorū decē. siue nu
meri denarij. et nō copulantur ad aliquē cōem terminū cū
nō sit aliquid inter ista quod sit p̄ncipiū vni⁹ et finis alteri⁹
sed qnqz et qnqz sp̄ remanēt discreta et separata et nō ad ali
quem terminū eis cōem copulant̄. s̄z tria et septē que s̄nt
partes nō aliquote ipsorū decē. siue numeri denarij non co
pulant̄ ad aliquē terminū cōem eis. et ita est d̄ alijs partib⁹
numeri. ergo et c. **C**Intelligendū qd p̄hs in explicando q̄ti
ter ptes numeri nō copulantur ad aliquem terminū cō
muniem. exemplificat̄ tam de partibus aliquotis q̄ de par
tibus nō aliquotis. ptes aliquote sunt que aliquotiens sum
pte reddūt suū totū precise. et neqz plus neqz minus. et sic
qnqz et quinqz ad decem se h̄nt. qz quinqz bis sumpta red
dūt decē. et neqz plus neqz minus. pars non aliquota est q̄
multotiens sumpta non reddūt suū totū equaliter precise
et sic se habent septem ad decem. qz si multotiens sumant̄
plus q̄ decem reddūt. et similiter tria sunt pars non aliquo
te ipsorum decem. qz multotiens sumpta nec precise red
dunt decem. Si enim sumantur ter reddunt pauciora quā
decē. qz nouē. et si tria sumant̄ quater reddunt plura quāz
decem. quia duodecim.

CSitr̄ at̄ et oīo qdē discretorū est. qz et n. quā
titas est oīo māifeste apper: mēsurat̄. n. syllaba bre
ui et longa. Dico at̄ orōnē cū uoce. platā. ad nul
lū. n. cōem terminū ei⁹ p̄ticule copulant̄. nō enī
cōistermin⁹ ē ad quē syllabe copulētur. sed una
queqz diuisa est sc̄dm seipsam.

CProbato qd numerus est quātitas discreta probat p̄hs
qd oīo est quātitas discreta. et h̄ est p̄. 18. h̄. 11. et probat sic
Oīo est quātitas et ptes eius nō copulant̄ ad aliquēz termi
nū cōem. ergo oīo est quātitas discreta. p̄. p̄. p̄. per descrip
tionē quātitatis discrete. hec enim est descriptio quātitatis
discrete. qz quātitas discreta. est illa cui⁹ ptes nō copulant̄
ad aliquē terminū cōem: aīis pbat. et p̄imo qd oīo sit quā
titas. Illud q̄ mēsurat̄ syllaba breuis vel longa est quātitas. s̄z
ofone mēsurat̄ syllaba breuis aut lōga. ergo et c. maior p̄. s̄z
p̄. qz p̄. est quātitati mēsurare quantū. rō enim mē

sure p̄imo reperitur in quātitate discreta. vt h̄. lo. meta.
Cū p̄. est quātitati mēsurare quantū. cū ergo syllaba breuis
aut longa sit quāta et mēsuret̄ ofone. seq̄t qd oīo est quan
titas. Alia pars aītis. s. qd partes ofonis nō copulantur ad
aliquem terminū eis cōem probatur. nā syllabe que sunt p
tes orationis plate nō copulant̄ ad aliquē cōem terminū
sed vnaqueqz dictio separata et diuisa est ab alia. et exponit
seipsam de qua oratione intelligit. et dicit qd loquitur de oīo
ne in uoce prolata. **C**Intelligendū qd s̄m istam descriptio
nē oratio que est quātitas est mēsurā intrinseca ofonis p
late et non est prolata oratio sed h̄z ēē subiectiue in ofone p
late. Unde sicut numerus qui est quātitas discreta non est
res numerata. sed h̄z esse subiectiue in reb⁹ numeratis. et ē
mēsurā intrinseca rez numeratarū per quā de reb⁹ nume
ratis cognosco quot sint. sic ista ofo que est quātitas discreta
nō est oīo prolata. sed est cū oratione prolata h̄z ēē subie
ctiue in oratione prolata: itaqz mēsurā eius intrinseca p̄ quāz
cognoscat̄ vix syllaba sit longa vel breuis. vel vtrum cōpona
tur ex p̄tib⁹ breuib⁹ vel longis. Cū oīo est quadruplex
qdā scripta et talis est suba. vel est quoddā aggregatum p
accidens ex solo encaastro et ex figura vel figuris. Alia est
ofō in mente et illa est qualitas in p̄ima sp̄e qualitatis. s̄z ē
ofō in p̄nūciatione vel in uoce et illa est vox et per p̄hs est
son⁹. et illa est qualitas de tertia sp̄e quātitatis. quartomō ac
cipitur. oīo pro mēsurā intrinseca ofonis plate. et sic est quā
titas discreta. Sed dubium est qz s̄m p̄hs n. ptes orōnis
de quib⁹ intēdit h̄ sunt syllabe. dicit enim p̄hs qd partes oīo
nis non copulātur ad aliquē terminū cōem. sed syllabe s̄nt
partes orōnis prolatae. ergo oīo que est quātitas est oīo pla
ta. Dicendū qd p̄hs nō intēdit qd syllabe sint ptes ofonis q̄
est quātitas. sed ex hoc qd syllabe non copulent̄ ad aliquē ter
minū cōem vult p̄hs dicere qd ptes orōnis que est quātitas
non copulantur ad aliquē terminū eis cōem. qz ptes orōis
que est quātitas h̄nt ēē subiectiue in syllabis orōnis plate. et
iō si syllabe orōnis plate non copulant̄ ad aliquē terminū
cōem. sequit̄ qd ptes orōis que est quātitas non copulantur
ad aliquē cōem terminū. Et si queratur de partibus ofōis
que ē quātitas cuiusmodi sunt. vey sint vnitates syllabarum
vel aliqua alia extensa ad extensionē syllabarū. dicendū vt
mibi v̄ qd partes orationis que est quātitas nō sunt vnitates
syllabarum. qz tūc oīo que est quātitas esset numerus. cō
sequens v̄ esse s̄ p̄hs. sed partes orōis sunt mēsure in
trinsece syllabarū extēse solū s̄m durationem ad extēsiōnē syl
labarū. sicut t̄ps extēditur solū s̄m durationē ad extēsiōnem
p̄mi motus vt declaratū est sp̄. quarto p̄. Et si dicatur
qd s̄m hoc orō que est quātitas nō d̄t a tpe dōm qd orō q̄ ē
quātitas d̄t a tpe in hoc qd t̄ps est quātitas p̄. et orō que est
quātitas est mēsurā discreta. Similiter t̄ps mēsurat̄ mo
tum. sed orō que est quātitas non mēsurat̄ motū. sed ors
tionē platā. Sed quāuis posset illud dici. tamen difficile ē vi
dere quō orō est quātitas. quātitas. nec v̄ de necessitate pone
re talē mēsuram nisi t̄ps. Unde orō. platā nō v̄ h̄z p̄ mē
surā nisi t̄ps et numerum. t̄ps mēsurat̄ orōnē prolataz q̄
tum ad eius successionē seu ad durationem. et numerus
mēsurat̄ orationem prolataz quāntū ad multitudinēz syl
labarum. nec oīz vt videtur aliam mēsuram p̄dere ad mē
surādū orōnē. platā. et p̄ hoc posset dici qd itendo p̄hi nō
erat qd orō ēē quātitas. sed p̄hs loq̄t s̄m opinionē aliorū. et
maxime s̄m opi. archite. quē in multis secut⁹ est i hoc libro
CLinea enīz continua est. potest. n. quis s̄uere
cōez terminū ad quē particule eius copulantur.
idest punctum et superficiē lineam. plani nāqz p
ticule ad quendam communem terminū copulā
tur. Similiter at̄ et in corpore poteris sumerē cō
munem terminum superficiem aliquam que cor
poris particulas copulat.
CExeq̄t determinādo de sp̄eb⁹ quātitatis p̄. et pbat p̄
qd s̄m superficies. et corpus sunt quātitates p̄. et h̄ est p̄. 19
h̄. 11. qd pbat sic. Quātitates p̄. s̄nt quāz ptes copulant̄
ad terminū cōem. sed partes linee copulantur ad terminū

cōem .f. ad pñctū. ⁊ ptes supficiel copulant ad terminum
cōem .f. ad lineā. ⁊ partes corporis copulant ad terminuꝝ
cōem .f. ad supficiem intrinsecā corporis ergo linea: super/
ficies: ⁊ corpus: sunt qualitates cōtinue.

**¶ Est at taliū ⁊ tps ⁊ locus. presens. n. tempus
copulat preteritum ⁊ futurum.**

¶ Qd aut tps sit q̄ntitas cōtinua pbat p̄s. ⁊ hec est p̄clo.
20. b. li. q. pbat sic. Oēs q̄ntitas cui ptes copulant ad ali
quē. cōem terminū ē q̄ntitas cōtinua. tps ē h. l. ergo ⁊ c. ma.
p3. ⁊ minor declarat. nā p̄s tps copulat ad p̄teritū ⁊ ad
futurū. hoc ē p̄s tps h3 ptes copulatas ad terminū cōem
⁊ rōne illaz p̄tū dī p̄s tps ēē q̄ntitas p̄tū p̄s tps cōponit
ex tpe p̄terito ⁊ ex tpe futuro. vt illa dies p̄s p̄p̄t ex eo
qd p̄teritū ex ista die. ⁊ ex eo qd futurū ē ex ista die. dicit
.n. priscianus. p̄s tps est cui p̄s p̄teritū. p̄sqz futura ē ⁊ tē
pus p̄teritū ⁊ tps futurū copulat ad instās p̄s. nā p̄s
instās est finis tps p̄teritū ⁊ ē principiū tps futuri.

**¶ Rursus loc⁹ cōtinuorū ē. locū. n. qdā p̄ticle
corporis obrinēt. q̄ ad quēdā cōez terminū copu
lāt. ergo ⁊ loci p̄ticle q̄ obrinēt singulas corpis
ptes ad eūdē terminū copulant ad quē corpis p
ticle. Quapropter continu⁹ erit loc⁹. ad vnūz
cōem enim terminū eius p̄ticle copulant.**

¶ Qd locus sit q̄ntitas cōtinua pbat. ⁊ ē p̄clo. 21. b. li. q.
pbat sic. locus est q̄ntitas cui ptes copulant ad terminū
cōem. ergo loc⁹ est q̄ntitas cōtinua. p̄na de se p3. ⁊ aſs p
bat. ptes corporis que occupāt locū copulat ad terminūz
cōem. ergo ptes loci que cōtinēt singulas ptes corporis co
pulantur ad eūdē terminū cōem ad quē copulat ptes cor
poris. Unde qz ptes corporis copulat ad terminū cōez p
hoc pbat qz partes loci copulat ad terminū cōez. f. ad eū
dē ad quē copulat partes corporis. Sed illud nō videt ēē
vez. qz ptes corporis copulat ad supficiē intrinsecā in cor
pore locato tāqz ad terminū cōem. sed ptes loci nō copulat
tur ad supficiē intrinsecā in corpore locato. qz sic eēt locus dīsi
bilis f̄m p̄fūditatē. qd est h. p̄m. **¶** Dicēdū f̄m qz dicit
Auer. h. qz p̄s nō deteriorat ad hōne de loco f̄m veritatē.
tō loquit h. de loco f̄m opinionē alioz ponētū locū eē spa
ciū cū spaciū sit dīuisibile f̄m tres dīmēſiones: locus eēt dī
uisibilis s̄m f̄m eos. ⁊ sic ptes loci eēt vbiqz cū p̄tibus
corpis. p. p̄s ptes loci copulant ad supficiē intrinsecam
corporis locati. loquēdo tñ de loco f̄m veritatē f̄m qz loc⁹
vltimū corpis cōtinētis locatū. sic ptes loci copulat ad lineā
existētē in supficiē corporis locatū. ⁊ nō ad supficiē intri
secā corpore locato: vel locati corporis. **¶** Sciendū ē h. qz
cū dicimus ptes q̄ntitatis cōtinue copulant ad terminū cō
munē nō d3 termin⁹ cōis itelligi illud quod est p̄dicabile cō
p̄tibus. sed illud qd est finis duoz vel p̄ticipium vnus ⁊
finis alterius. v. g. punctus qui est in medio linee ē termin⁹
cōis vtriqz medietati linee. qz est finis vtriusqz vel principi
um vtriusqz vel finis vnus ⁊ principium alterius. Similr
instans presens est terminus cōis tpi p̄terito ⁊ tempore
futuro. qz est finis tps p̄teritū ⁊ principium tps futuri.

**¶ Ampli⁹ at alia qd p̄stāt ex p̄ticle q̄ i eis sunt
pōnē ad seiuicē h̄ntib⁹. Alia qdē ex nō h̄ntibus
vt linee qdē p̄ticle pōnē ad seiuicē h̄nt. Signu
lū nāqz eoz s̄m ē alicubi. ⁊ hēs vñ sumas ⁊ assi
gnes vnūqz vbi s̄m ē i plano ⁊ ad quā p̄ticle
lā p̄ticle cūte copulētur. S̄m at ⁊ p̄ticle plāi
pōnē h̄nt quādā. s̄m nāqz ostēdet vbi vnūqz
qz eorū iacet. ⁊ que copulant ad seiuicē: sed ⁊
soliditatis quoqz similiter ⁊ loci.**

¶ Hec est scōa p̄ticle scōe p̄ticle p̄ticle in q̄ p̄s exe
gitur determinādo de mēbris scōe dīſiōis q̄ntitatis q̄ ē in
q̄ntitatē p̄stāt ex p̄tibus h̄ntib⁹ pōnē. ⁊ in q̄ntitatē p̄stāt ex p
tibus nō h̄ntib⁹ pōnē ad seiuicē ⁊ p̄ticle deteriorat de p̄mo mē

bzo. 2. de. 2. lbi. In numero aut. primo pbat qz linea supfi
cies corp⁹ ⁊ loc⁹ sunt q̄ntitates p̄stātes ex p̄tibus h̄ntib⁹ pō
nē ad seiuicē. ⁊ hec est p̄clo. 22. b. li. q. probatur sic. alle q̄nti
tates que cōstant ex p̄tibus h̄ntib⁹ s̄m cōtinuationē ⁊ p̄ma
nētā sunt q̄ntitates cōstantes ex p̄tibus h̄ntib⁹ pōnē ad seiuicē
sed linea supficiēs corpus ⁊ locus s̄m q̄ntitates q̄ cōstant
ex p̄tibus h̄ntib⁹ s̄m cōtinuationē ⁊ p̄manētā. ergo linea sup
ficies corpus ⁊ locus s̄m q̄ntitates cōstantes ex p̄tibus h̄nti
bus pōnē ad seiuicē. maiorē h. rōnis supponit p̄ticle. ma
nifestā ⁊ declarat minorē dēclaratōe exēplari sic. p̄ticle. n.
linee situate sunt alicubi. qz coningit assignare de q̄libet par
te linee vbi est situate. ⁊ eodē modo est de p̄ticle supficiel
corporis qz s̄m alicubi situate ⁊ cōtingit assignare vbi s̄m si
tuatē. Similiter p̄ticle supficiel linee corporū ⁊ loci h̄nt p̄
manentiam ad seiuicē vt manifestū est ⁊ c. **¶** Intelligēdū ē
qz pō accipit triplr f̄m albertū. Vno modo accipit p̄ticle
f̄m qz refert ad illud cuius est pō. ⁊ sic est in p̄dicamēto
relonis. Alio modo accipit p̄ticle ordinatōe p̄tū in toto absolute
⁊ sic est dīa q̄ntitatis. ⁊ sic loqz. hic p̄ticle. de pōne. 3. mō
accipit vt est ordinatō p̄tū in toto in p̄paratōe ad locū. ⁊
ita est p̄dicamētū per se dīſtinctū ab aliis. **¶** Alterius ē sei
cōdū qz ad pōnem vt est dīa q̄ntitatis f̄m qz hic loquit re
quirunt tres cōditōes. f. situs p̄tū. ita qz contingit assi
gnare vbi ptes s̄m sitē. ita qz vna pars sit situate hic ⁊ alia
ibi. **¶** 2. p̄ticle ē p̄manētā partū. **¶** 3. ē cōtinuatō p̄tū. ⁊ qz
linea. supficiēs. corpus. ⁊ loc⁹ h̄nt illas tres cōditōes. ideo
constant ex partibus habentibus positionē ad seiuicē m.

**¶ In numero at nō poterit q̄qz p̄spicere que
admodū p̄ticle ei⁹ pōnē aliquā hēant ad seiuicē
vt sint site alicubi. aut aliq̄ p̄ticle ad seiuicē cō
nectant. sed neqz ea q̄ tps s̄m. nihil. n. p̄manēt
particula tēporis. Qd at nō ē permanēs quō pō
nē aliquā habebit: s3 magis ordinē quēdā p̄ti
cularē dices h̄re: vt aliud qd p̄ticle sit tpe. aliud vō
posterū. s3 ⁊ de nūero s̄m: eo qz p̄ticle numeretur
vn⁹ qz duo. ⁊ duo qz tres. ⁊ ita ordinē quēdāz
habebūt. pōnē at nō multū percipies. s3 ⁊ orō
s̄m. nihil. n. permanēt particula ei⁹. s3 qd dē m̄ ē
nō p̄ticle apli⁹ sumi. qz propter nō erit pō particula
rū ei⁹ siquidē nihil permanēt. alia itaqz p̄stāt ex
particulis que in eis sunt pōnē ad seiuicē habent
tib⁹. alia aut ex non habentibus positionem.**

¶ Cū q̄ntitates p̄stāt ex p̄tibus h̄ntib⁹ pōnē ad seiuicēz
ostēdit p̄ticle. que s̄m q̄ntitates q̄ cōstant ex p̄tibus nō h̄ntib⁹ pō
nē ad seiuicē. ⁊ pbat qz numerus tps ⁊ orō s̄m q̄ntitates
que cōstant ex partibus nō h̄ntib⁹ pōnē ad seiuicē. ⁊ hec est
p̄clo. 23. b. li. que pbat sic. Ille q̄ntitates q̄ cōstant ex p̄ti
bus h̄ntib⁹ s̄m aut p̄manētā aut cōtinuationū s̄m. q̄ntita
tes cōstantes ex p̄tibus nō h̄ntib⁹ pōnē ad seiuicē. sed nume
rus tps ⁊ orō s̄m h̄ntib⁹. qz vnūqz eoz aut est ex p̄tibus
nō h̄ntib⁹ cōtinuationē aut p̄manētā aut sitū. ergo ⁊ c. ma
ior p3. ⁊ minor declarat. ⁊ p̄ticle de numero. nā ptes nūeri
nō h̄nt sitū. nō. n. est vna vnitas i numero magis prima qz
alia. imo quelibet vnitas indifferenter pōt ēē p̄ticle vnitas vñ
vltima f̄m qz possum numerare a quacūqz vnitate idēnt.
S̄m ptes numeri nō h̄nt cōtinuationē ad seiuicē. q̄ntitas. n.
diferſi numeri habeant ordinē ad seiuicē. vt binarius prior
est qz trinaris. nā ptes nūeri nō h̄nt sitū. vt dē m̄ est. Cū p
tes nūeri nō h̄nt pōnē p̄ticle h̄nt duo. v3. qz nō h̄nt situm
⁊ qz nō h̄nt cōtinuationē ad seiuicē. Similiter tps cōstant ex
partibus nō h̄ntib⁹ pōnē ad seiuicē. s̄m partes tēporis nō
permanent. ⁊ ideo quāntas partes ipsas non possunt habe
re ordinē tñ non h̄nt positionē. similiter est de orōne. par
tes enim orationis nō p̄manēt. postquam. n. oratio pars o
rationis est prolata nō pōt itēz sumi. idēnt ptes orōnis nō ha
bent suppositionem ad seiuicē. s̄m partes orationis nō
h̄nt cōtinuationē ad seiuicē. ⁊ p̄ticle defectū istoz duo

Predicamentorum

ru. s. permantie & continuationis partes orationis non habent positionem in partibus suis.

C Proprie at quantitates he sunt sole qs dixim⁹ alia vo oia fm accns sunt. Ad hoc at aspicientes & alias dicim⁹ quantitates. vt multu⁹ dr albu⁹ eo q⁹ superficies multa fit. & actio longa eo q⁹ tps longus fit & multu⁹ & mor⁹ mult⁹. Neq⁹. n. horu⁹ singulu⁹ p se quantitas dr. Vt siqs assignet quata sit actio tpe diffinet annua uel diurna. uel sic aliquo mo assignas. & albu⁹ quatu⁹ sit assignas superficie diffinet. Quata. n. superficies fuerit tm albu⁹ dicet esse. Quare sole pprie & fm se ipse quantitates ee dicuntur que dicte sunt. alioz vo nihil per se sed forte dicuntur per accidens.

C Hec est tertia pucula prime ptis in q⁹ pbi. dicitur d⁹ titatib⁹ sue de quantitate per accns. & pbat p⁹lonē ista. & est .24. h⁹li. que e ista. Oia q⁹ta alia a q⁹titatib⁹ pdictis sunt q⁹ta per accns. hec p⁹lo. pbat sic. oia que solu⁹ dnr q⁹ta p⁹ co parationē & habitudinē ad quantitates pdictas. s. linea supfi cie & c. sunt quata per accns. sed oia q⁹ta alia a quantitatibus pdictis dnr quata per parationē & bitudinē ad quantitates pdictas. ergo & c. maior p⁹. q⁹ qd inest alicui solum p⁹ parationē ad aliud vel ad alia. etiam inest ei per illud aliud & nō per se. & minor declarat iductiue. nā albu⁹ est qd⁹dam q⁹tu aliud a q⁹titate pdicta. & non dr multu⁹ nisi q⁹ superficies in q⁹ est: est moita. Sili⁹ actio nō dr longa nisi q⁹ tps mē furans actionē est longum. similiter motus nō dr long⁹ nisi q⁹ tps quod est mensurās motu⁹ dicitur longu⁹. & eodē modo est de oib⁹ q⁹titatibus aliis a quantitatibus pdictis. ergo he sole que predicte sunt. sunt quantitates per se. & si aliq⁹ altiarum dnr quantitates hoc solu⁹ est per accidens & non per se. **C** Sciendū q⁹ pbs hie per q⁹titates intelligit quata. albu⁹ enim dr quatu⁹ & actio quata & non d⁹ dici quantitas. Unde cū dr q⁹ alia a quantitatibus pdictis dnr quata per accns. illud nō est. v⁹ de virtute sermonis. sed p⁹ q⁹titates d⁹ intelligi q⁹ta. & illud intelligit pbs. **C** Sciendū q⁹ pbi. dicit. s. meta. q⁹ dno⁹ modis d⁹ aliqd⁹ q⁹tu per accns. Uno mo d⁹ aliqd⁹ q⁹tu per accns solu⁹ ex hoc q⁹ est accns alicui⁹ per se q⁹ti & sic albedo & nigredo dnr q⁹ta per accns. q⁹ albedo nō ē q⁹ta nisi q⁹ est subiectiue in per se quato. & in superficie & i⁹ eo: pore. Alio modo dr aliqd⁹ q⁹tu per accns. ita q⁹ nō p⁹io. nec rōe in⁹ in quo ē. sed ex eo q⁹ diuidit⁹ quantitate ad diuisionē alicui⁹ quantitatib⁹ & alicui⁹ per se & p⁹io q⁹ti. & sic tps & motus dnr per se q⁹ta per accns. primo q⁹ illa quoru⁹ sit passiones sunt quedā primo quata. & ad diuisionē eoz didit tps & mor⁹. tps. n. diuiditur ad diuisionē motus. & i⁹ motus ad diuisionē magnitudinis. idē tps & motus dnr q⁹ta per accns fm q⁹ per accns opponit⁹ ei qd⁹ est p⁹io. tps vo p se est q⁹titas. sed nō primo. motus aut nō d⁹ dici quantitas. s⁹ d⁹ dici pprie loquendo q⁹tas. **C** Circa istud capitulū sunt multa dubia. primo dubitatur circa genus q⁹titatis. secūdo circa spēs. **C** Circa p⁹imū dubitatur. vtrū q⁹titas sit genus vnu⁹. & v⁹ q⁹ nō. q⁹ nullū genus predicatur denoiatiue de suis spēs⁹. vt p⁹. in. 4. top. sed quantitas predicatur denoiatiue de suis spēsibus. ergo & c. nā hec est vera. linea est q⁹ta. & hec s⁹l⁹. superficies est q⁹ta. & hec est pdicatio denoiatiua. ergo q⁹titas nō est genus. & per p⁹is nō est genus vnum. **C** Itē per p⁹im. io. meta. in quolibet g⁹ne vno est vnu⁹ p⁹imū & vnu⁹ qd⁹ est metrū & mēsurā oia⁹ in illo g⁹ne. sed in genere quantitatib⁹ sunt duo p⁹ima. s. p⁹ictus & vnitas q⁹ p⁹ictus est p⁹imū in cōtinuis. & vnitas est p⁹imū in discretis. ergo & c. **C** Itē dē genus habet vnam rōnez primā que eq⁹liter opetit oib⁹ cōtētis in illo g⁹ne. sed q⁹titas nō habet talem rōnē vnam. ergo & c. probatur minor. q⁹ illa ratō vel foret rō diuisibilitatis vel ratio mēsure. non ratio mēsure. q⁹ rō mēsure p⁹ius cōpetit q⁹titati discrete q⁹ cōtinue vt p⁹. per cōmētatorē. io. met. Itē est rō diuisibilitatis. q⁹ illa p⁹ p⁹ius cōpetit quantitati p⁹ine & discrete. q⁹ numer⁹

catur ex diuisiōe p⁹imi. vt p⁹. in. 3. p⁹. & per p⁹sequens p⁹ opetit p⁹imū. **C** Itē spēs generis debent esse coeque. sed spēs quantitatib⁹ non sunt coeque. ergo q⁹titas non est genus. p⁹bo minorē per Boe. primo arithmetice sue. quantitas discreti prior est q⁹ continua. **C** Dicendū q⁹ quantitas ē genus vnu⁹. q⁹ habet vnum modū essendi seu vna⁹ rationem distinctā a qualibet alia ratione cuiuslibet predicamētū. & rōne generalis quā habet quantitas est de per se habere partes integrales. hec. n. rō cōpetit cuiuslibet quantitati & nulli alteri determinate. quantitas. n. alia a quantitate habeant partes integrales. vt hō & asinus & huiusmodi. tamen nihil aliud a quantitate de se habet partes integrales. sed h⁹ eas formaliter per quantitate. sicut enim omne albu⁹ est albu⁹ formaliter ab albedine. ita oē q⁹tu est q⁹tu formaliter a quantitate & sicut est impossibile ponere aliquod albu⁹ sine albedine. ita impossibile est aliquod esse quatu⁹ sine quantitate. s⁹ idē est quantū proprie & habere partes integrales. idē habere partes integrales cōpetit quantitati primo & cuiuslibet alteri cōpetit hōe partes integrales rōne quantitatib⁹. Unde quantitas est quoddā cōpositū ex materia & forma inherens sube rōne materie sub rōne cuius substantia extenditur & h⁹ partē extra partē vnde suba non h⁹ partem integrālē nec partes integrales. nec partē extra partē nisi rōne quantitatib⁹ formalit⁹. Unde p⁹bs. s. meta. dicit q⁹ quatu⁹ est diuisibile in partē q⁹ insunt quaz⁹ quelibet est nata esse vere vnu⁹. & hoc aliquid. h⁹ mōi aut partē sunt partes integrales. quoniam partes essentielles cuiusmodi sunt materia & forma non sunt nate esse hoc aliqd⁹. quia non sunt nate existere per se separatim a toto. Similiter etiā in que mixtu⁹ diuiditur non insunt mixto actu. sed solum virtute. Unde per illam particulam. diuisibile in partes que insunt. excluduntur etiā que non sunt in mixto actu. & per illam particulam. Quorum quelibet ē nata esse hoc aliquid. excluduntur partes essentielles. s. materia & forma. quia non sunt nate esse hoc aliquid. quia nō sunt nate per se existere. & sic patet q⁹ prima ratio quantitatib⁹ est esse diuisibile in partes integrales. **C** Ad p⁹imū in p⁹rimū dicendū q⁹ nullū genus predicatur denoiatiue de suis spēs⁹ proprie & stricte loquendo de predicatione denoiatiua. large tamē vel cōiter loquendo non est inconueniens genus predicari denoiatiue de suis speciebus. ergo cū dicitur q⁹ hec est vera. linea est quanta. dicendū q⁹ illa non est vera accipiēdo quatu⁹ vt est stricte & propriū denoiatiuū. q⁹titatis. q⁹ sic accipiēdo idē esset quatu⁹ & habere quantitate tamē vnu⁹ accidens. tamen capiēdo quatu⁹ pro omni eo quod h⁹ partes integrales. sic hec ē vera linea est quata & non est predicatione denoiatiua nisi large loquēdo de denoiatiua predicatione. Unde esse quatu⁹ est equiuocu⁹. q⁹ vno modo idē est quod habens quantitate tamē suū accidens. Alio modo idē est quod habens partes integrales. primo mō est denoiatiuū proprie & non pdicatur de spēsibus quantitatib⁹. secūdo modo est denoiatiuū large loquēdo & pdicatur d⁹ spēs⁹ quantitatib⁹. Unde cū p⁹bs. dicit q⁹ gen⁹ nō pdicatur denoiatiue de sua spē ipse intelligit de predicatione denoiatiua pprie & stricte deā. & sic est de cōm⁹ suū vtr⁹ verum quia gen⁹ nūq⁹ est accidens alicui⁹ sue speciei. **C** Ad aliā rōnem cū dr q⁹ in quolibet genere est vnum p⁹imū. dicendū est q⁹ pbs sic intelligit q⁹ in quolibet genere est vna prima species perfectissima inter oēs spēs illius generis. & sic ē in genere q⁹titatis aliqua prima spēs perfectissima. Sed forte illi spēs non est nomē impositū. Et cū dicitur q⁹ p⁹ictus & vnitas sunt duo. prima. dico q⁹ non sūt species de g⁹ne quantitatib⁹. q⁹ nec p⁹ictus nec vnitas est spēs. sed illa sunt principia spēs nec est inconueniens. q⁹ in vno genere sint plura principia prima. vel potest dici q⁹ vnitas ē p⁹icū in genere q⁹titatis qd⁹ est simplicissimū. & p⁹ictus non est p⁹imū in genere quantitatib⁹. q⁹ reducitur ad vnitate. nā p⁹ictus vltra vnitate addit pōnē. Nam fm p⁹im. s. meta. p⁹ictus est vnitas pōnē habens. **C** Ad tertiu⁹ argumentū cū dicit q⁹ predicamētū quantitatib⁹ nō h⁹ vna⁹ rōnē. dicendū q⁹ sic. vt dicit⁹ est q⁹ est prima & ppria rō quantitatib⁹. q⁹ p⁹ima & ppria rō q⁹titatis est de se habere partes integrales. **C** Ad quartū cū dr q⁹ quantitas discreta ē prior q⁹ cōtinua

Dicendum quod quantitas discreta vel continua potest comparari ad genus quantitatis. et sic neutrum illorum est per alio. vel potest comparari ad rationem mensurandi. et sic quantitas discreta est prior: quod quantitas continua. nam ratio mensurandi non attribuit quantitati continue nisi ratione quantitatis discrete. v. g. vna non mensurat panem nec certificat quantitatem panis. nisi ex hoc quod toties replicat in panem. ut bis vel ter etc. Nam. n. scilicet per vnam quantitatem est panis nisi sciatur quod toties replicat in panem. et ideo vna non copetit ratio mensurandi nisi ratione quantitatis discrete. Et ideo dicit commentator. 10. met. quod prima ratio mensurandi reperitur in quantitate discreta. Ad formam argumenti cum dicitur quod species generis debet esse coequalis. dicitur quod verum est respectu generis. equaliter. n. suscipiunt predicationem generis. et non oportet quod sint coequalis respectu cuiuslibet actus vel proprietatis. Circa species quantitatis dubitatur. Et primo circa species quantitatis continue. deinde circa species quantitatis discrete. Circa primum videtur quod linea et superficies non sunt quantitates. quia omnis quantitas est accipiens. sed linea et superficies non sunt accidentia. ergo etc. probatio minoris. de accipiens habet subiectum adequatum quod habet nullam dimensionem excedit subiectum suum. nec excedit ab eo. sed linea et superficies non habent subiecta adequata. ergo etc. probatio assumpti. nam linea habet longitudinem sine latitudine et profunditate. et superficies habet longitudinem et latitudinem sine profunditate. Si ergo linea et superficies habent subiecta adequata esse aliquid subiectum vel subiecta quae habent longitudinem sine latitudine et profunditate. et aliquid subiecta habent longitudinem et latitudinem sine profunditate. quod videtur inconueniens. Circa idem probatur quod punctus non est in re ipsa natura. quia nec est subiecta nec accipiens. non est subiecta. quia si ille punctus esset subiecta sic inuisibile esset subiecta incorporea et per punctum esset subiecta per se quod esset inconueniens. nec potest poni quod punctus sit accipiens. quia si sic. habet subiectum adequatum. et sic in subiecta esse dare subiectum indiuisibilem omnino et illa esset per se intelligens vel anima intellectiva vel angelus. Si dicatur concedo quod talia accidentia habent subiecta adequata. et quod est ponere aliquam subiectam longitudinem sine latitudine et profunditate. et aliquam latitudinem sine profunditate. Contra si ponatur talis subiecta aut est materia aut forma aut subiecta opposita. non potest dici quod sit materia. quia omnis materia est subiectum trium dimensionum per commentatorem in li. de subiecto: nec forma. quia excedit forma secundum extensionem materie. et per punctum omnis forma in materia est longa lata et profunda. nec est subiecta composita ex materia et forma: quia ex quo talis materia est forma habet tres dimensiones. subiecta composita sunt habet tres dimensiones. et sic nec linea nec superficies est subiecta opposita. Circa si in subiecta corporea esse talis subiecta habent longitudinem sine latitudine. et aliquid subiecta habent latitudinem sine profunditate. ille subiecta essent termini subiecta corporee. et ita subiecta corporee haberet per se terminum in trinesecum ab se: omnis quantitas. et per punctum non oportet ponere quod quantitas esset res alia a substantia corporea terminans ipsam. cum subiecta corporea per se teritur per res proprii generis. scilicet per subiectam habentem latitudinem sine profunditate. Deinde dubitatur circa corpus de genere quantitatis. videtur oportet ponere. quia videtur quod non oportet ponere tale corporeitatem esse res aliam a substantia corporea. quia substantia corporea de se est contra si ne oportet re alia sibi addita. ergo superfluum est ponere aliam rem per quam subiecta corporea est quanta. per punctum. quia si corpus posset esse alium sine omni alia re addita superfluum poneretur. albedo vel res distincta ab illo per quam corpus diceretur alium. ergo eodem modo si subiecta posset esse quanta sine qualibet alia re: superfluum esset ponere rem aliam a subiecta per quam subiecta dicitur quanta. et sic per punctum et alius probatur. illud quod secundum se habet partem extra partem omnino alio circumscriptione est per se quantum. sed subiecta est huiusmodi. ut homo vel asinus. Nam si circumscriberetur ab homine omnis res alia ab homine adhuc subiecta hominis habet partem extra partem. Sed si dicatur quod circumscriptione omni alia re quantitatis substantia non haberet partem extra partem. contra secundum ponentes quantitatem rem aliam a subiecta. quantitas est accipiens. et per consequens presupponit subiectum tantum subiectum suum. ergo eodem modo partes quantitatis presupponunt partes subiecte. ergo subiecta ex se habet partes et non per quantitatem. Et si dicatur quod est impossibile subiecta corpoream esse sine quantitatem. et ita non potest quantitas realiter circumscribi a subiecta corporea. Contra quantitas magis dependet a subiecta quam subiecta ab accidente. sed deus potest facere quantitatem corpoream esse sine subiecta corporea. ut in sacro altaris. vbi post consecrationem remanet quantitas panis sine substantia panis. ergo in hoc for-

tius deus potest facere subiectum panis vel hominis sine quantitate. Circa intellectus potest intelligere substantiam panis vel hominis sine quantitate. quia subiecta precedit de accidentibus diffinitione cognitione et tunc. ut per 3. ex. 7. meta. sed intellectus non potest intelligere hominem sine partibus: quia homo non potest intelligi sine carnis et ossibus secundum philosophum. ergo habet partes circumscriptione quantitate. quia circumscriptione quantitate secundum intellectum habet partes secundum intellectum. ergo per eadem rationem potest habere partes in re circumscriptione quantitate secundum rem. Alterius circa tempus dubitatur. quia non videtur quod tempus sit quantitas quia nulla quantitas composita est non entibus. sed tempus compositum est non entibus. ergo etc. minor probatur. sic quia punctus compositus ex tunc preterito et ex tunc futuro quorum utrumque est non ens. Et si dicatur quod quantitas successiva cuiusmodi est tempus habet compositum ex non entibus: compositum ad invicem per instantia punctus contra illud quod est non ens non potest alteri continuari sed tunc tempus preteritum quod futurum est non ens. ergo tempus preteritum et tempus futurum non potest ad invicem continuari. Alterius dubitatur circa locum. quia non videtur quod locus et superficies sint species diuersae quantitatis. quia omnis quantitas habet tunc duas dimensiones esse superficies. sed locus est huiusmodi. quia si locus habet tres dimensiones tunc dimensiones loci penetrarent dimensiones corporis locati. quod est inconueniens. ergo locus est superficies. et per consequens non est species distincta a superficie. Circa circumscriptionem discretam. ut circa numerum dubitatur. quia non videtur quod numerus sit quantitas. sed locus est huiusmodi. sed numerus non habet vnum subiectum. ergo non est accipiens neque quantitas. probatio minoris. accipiamus. n. vnum numerum ternarium trium lapidum. et quero utrum iste numerus est secundum se totus in quolibet illo: aut vna pars eius est in vno et alia pars eius in alio. Nam est dare primum. quia si sic. idem accidens numero secundum se totum esset in diuersis subiectis et simul esset habet et romae. quod est inconueniens. Si dicitur secundum tunc sic. cum subiecta illarum trium puta tres lapides non faciunt per se vnum. ita nec accidentia existantia in eis subiectis faciunt aliquid per se vnum. sed sic est in proposito. quia inter partes illius ternarii sunt multa media cum quibus non faciunt per se vnum. ergo ille partes ternarii non faciunt per se vnum. et per punctum non est aliquid per se vnum. ex quo sequitur quod ternarius non est quantitas. Circa solutionem istorum dubiorum primum accipienda est sufficientia ipsarum species quantitatis que ponuntur a philosopho. Et oportet sic accipi de ratione quantitatis esse mensuram quantum. ut per 3. 10. meta. sed de quantum aut est continuum aut discretum ergo omnis quantitas est mensura continuum vel discretorum. si est mensura continuum aut est mensura permanentium. aut successiuorum si permanentium. aut est mensura intrinseca aut extrinseca. si sit mensura intrinseca. aut mensurat secundum vnam dimensionem tunc. et sic est linea. aut secundum duas et sic est superficies. aut secundum tres et sic est corpus. et non sunt partes dimensiones secundum philosophum in principio de celo. et mundo. et sic non sunt partes mensurandi intrinsece continuum. Si autem sit mensura extrinseca. aut est mensura permanentium et sic est locus. aut est mensura successiva. et sic est tempus. Si vno sit mensura discretorum. aut est mensura discretorum permanentium aut successiuorum. si sit permanentium. sic est numerus. si sit successiuorum. sic est ordo. Sciendum quod quidam moderni negant puncta esse et lineas et superficies propter rationes superius factas. Unde dicit quod nihil est simpliciter indiuisibile in istis inferioribus nisi anima intellectiva. Contra quos potest probari quod in istis inferioribus est aliquid habens longitudinem et latitudinem carens profunditate. et aliquid habens longitudinem sine latitudine. et aliquid simpliciter indiuisibile omni diuisione carens. Ad que probanda supponitur quod omne corpus est finitum et determinatum. quod per 3. ex. 3. phy. vbi probatur quod nullus corpus est finitum. Alterius supponitur quod omne terminatum habet aliquem vltimum terminum vltra quem nihil est eius. Circa supponit quod omnis terminus vltimus est indiuisibilis indiuisibilitate opposita diuisibilitati rei terminatae per illam vltimum terminum. et istud per 3. quia si esset tale diuisibilitate diuisibilis quod le est ipsum terminatum diuisibile: ille terminus haberet vltimum terminum. et per consequens non esset vltimus. Ex his arguo sic. profunditas corporis est terminata. ergo habet vltimum terminum. et quod de illo vtrum sit diuisibilis secundum profunditatem vel non. si datur quod sic. cum non sit procedere in infinitum habet finem et terminum profun-

Predicamentorum.

altitudo. et per hanc ille terminus datus non fuit ultimus terminus. si autem ille terminus ultimus sit indivisibilis secundum profunditatem: habeo propositum quod ille terminus profunditas habet longitudinem et latitudinem et per hanc est invenire in corporibus aliquid quod habet latitudinem sine profunditate. Ad hoc illa latitudo vel superficies habet terminum ultimum cum sit finita. et tunc quero an ille terminus ultimus sit indivisibilis secundum latitudinem vel non. si sic. ergo oportet quod habeat ulteriore terminum illius latitudinis. et per consequens ille terminus qui ponitur ultimus non est ultimus cum habeat ulteriore terminum sue latitudinis. Si autem ultimus terminus sue latitudinis sit indivisibilis secundum latitudinem: habeo propositum quod in corporibus est aliquis terminus habens longitudinem sine latitudine. quod manifestum est quod terminus latitudinis habet longitudinem. ita est aliqua dimensio habens longitudinem sine latitudine et profunditate. et illa est linea. Ad hoc linea est indivisibilis secundum longitudinem. et est finita. ergo habet ultimum terminum sue longitudinis. tunc quero an ille terminus ultimus sit indivisibilis secundum longitudinem. vel non. si sic. ergo habet ulteriore terminum quo terminatur. et per consequens qui nunc ponitur ultimus terminus longitudinis habet terminum ulteriore. et sic non est ultimus: si autem sit indivisibilis secundum longitudinem. sic habeo propositum. quod in corporibus est aliquod indivisibile secundum longitudinem. et illud est punctus qui est simpliciter indivisibilis. et sic probatum est quod in corporibus est aliquid indivisibile secundum profunditatem. divisibile tamen secundum latitudinem et longitudinem cum in se odii est superficies. Similiter probatum est quod in corporibus est aliquod indivisibile secundum profunditatem et simpliciter secundum latitudinem. et illud est linea. probatum est etiam quod in corporibus est aliquid indivisibile secundum longitudinem et illud est simpliciter indivisibile. et illud est punctus. Et hinc rone forte dicerent aliqui quod quibus pars corporis ultra quam nihil est ipse est terminus ultimus corporis. et ita negarent illud suppositum. scilicet quod ultimus terminus profunditatis caret profunditate. et concederent etiam ulterius quod non est aliqua pars corporis ita ultima quam habeat ulteriore terminum. scilicet ultimum partem eius ultra quam non est aliquid eius. Sed contra. si illud esse verum tunc mobile motum super magnitudinem semper dum moveretur esset in ultimo termino magnitudinis. quod semper dum moveretur esset in aliqua parte magnitudinis. ultra quam nihil est de tota magnitudine. et ita si aliquis incipiat moveri versus romam. statim cum moveretur esset in ultimo illius longe via que protenditur ab hinc ad romam quod est absurdum. Et sic accipio ultimum secundum partem ubi loquitur. 5. et 6. philosophi de ultimo. quod quidem ultimum secundum se totum est ultimum et non secundum aliquam partem. Unde forte dicitur quod non est dandum quod distinguitur secundum partem. quod dicitur illud primum moveri quod movetur secundum se et quolibet sui partem. et non secundum aliquam partem sui sic. et secundum aliam non. Ita ultimum accipitur secundum quod distinguitur secundum partem. ita quod ille terminus est ultimus terminus quod secundum se totum est ultimus et non secundum partem. Et hoc arguo sic. nihil habens profunditatem est ultimus terminus profunditatis accipiendo ultimum secundum se putat distinguitur contra secundam partem quod ostendit habens profunditatem habet aliquam partem ultra quam aliquid illius profunditatis protenditur. et illa pars non est ultima nec ultimus terminus. cum aliquid ipsius terminati sit ultra illius terminum. ergo si sit aliquis terminus ultimus profunditatis loquendo de ultimo ut dicitur est. oportet quod ille ultimus terminus sit indivisibilis secundum profunditatem. et sic patet quod nulla pars corporis potest dici ultimus terminus corporis. Unde forte dicitur quod non est dandum ultimum terminum corporis sic accipiendo ultimum ut distinguitur secundum partem. Contra per philosophum. 4. philosophi. locum est ultimum corpus continentis immobile primum. Et committit glosat dicens quod philosophus intelligit sic quod locum est primo ultimum corpus continentis immobile. quod non est per se mobile. Unde per primum intelligit primum secundum quod distinguitur contra aliquam partem. et per ultimum intelligit ultimum quod est ultimum secundum quolibet partem. et hoc patet per committit. dicitur ibi quod philosophus intelligit per primum adequatum. Unde locus est ultimum secundum quolibet eius partem corporis continentis adequatum mobili. hoc est non excedens mobile nec excessum ab eo. Sitamen locus esset divisibilis secundum profunditatem locus excederet locatum et non adequaretur ei. ipse ergo corporis continentis est dare ultimum terminum carentem profunditate. qui quidem terminus

est ultimus secundum se totum et non secundum aliquam partem sic. et secundum aliquam partem non. Et confirmatur. quod philosophus dicit quod locum proprius est equalis locato ergo secundum aliquam dimensionem vel secundum aliquas dimensiones est locum equalis locato sed non est equalis locato secundum profunditatem. quod si locus haberet profunditatem profunditas loci excederet profunditatem locati. ergo cum locus sit equalis locato secundum aliquam dimensionem vel secundum aliquas dimensiones et non sit equalis sibi secundum profunditatem oportet ponere aliquam dimensionem carentem profunditate. et ita oportet ponere in corpore latitudinem sine profunditate. et longitudinem sine latitudine et profunditate. ut antiquitas solet ponere. Ad principales conclusionem arguitur et probatur quod in corporibus sit aliquid indivisibile simpliciter. quod ipsa mota vel stans super planum tangit planum secundum aliquid ita quod in corpore spherico est aliquid secundum quod tangit et applicatur plano. et etiam in plano est aliquid quo planum tangitur a corpore spherico. sed corpus sphericum non tangit secundum aliquid divisibile in eo corpus planum. nec corpus planum tangitur secundum aliquid divisibile a corpore spherico. ergo in corpore spherico est aliquid simpliciter indivisibile quo tangit planum. et etiam in plano est aliquid simpliciter indivisibile quo tangitur a corpore spherico. et eodem modo arguitur probando quod in corporibus est aliqua dimensio habens latitudinem sine profunditate. Nam ponamus quod corpus planum tangat aliud corpus. ita quod unum sit suppositum alteri. et sit unum istorum corporum. a. et aliud. b. tunc. a. tangit. b. secundum aliquid eius primo. et non secundum aliquam partem eius. quia nulla pars istius. a. primo tangit aliquam partem ipsius. b. quia tangentia se primo tangunt se secundum se tota. et quod totum tangit totum. sed partes diversorum corporum non possunt se sic tangere. quod sic duo corpora essent in eodem loco primo secundum partes corporum quibus primo se tangunt quod est impossibile. ergo oportet quod. a. tangat. b. secundum aliquid eius primo quod non est pars eius. nec habet profunditatem. quod due profunditates non possunt esse simul adequate. sed illa que se tangunt primo sunt sic adequate. ergo in istis corporibus puta in. a. et in. b. sunt aliquae dimensiones longe et late non habentes profunditatem quod est propositum. Et forte rone diceret quod corpus tangit corpus secundum se totum. et non secundum aliquid eius. Contra illa que tangunt se secundum se tota sunt simul in eodem loco coadequate secundum Anaxagoram. 3. sue sufficientie. si ergo duo corpora tangerent se secundum se tota. sequeretur quod duo corpora essent simul in eodem loco adequate quod est impossibile. Et hoc confirmatur. quod si duo corpora tangunt se. aut ergo totum tangit totum secundum se totum. aut aliqua pars unius secundum se totam tangit aliquam partem alterius secundum se totum. non est dare primum. quod si totum secundum se totum tangit totum. sequitur quod totum est sic adequate cum toto. et ita duo corpora essent simul in eodem loco adequate est impossibile. Si autem pars tangit partem secundum se totam. oportet quod ille partes sint secundum se totas simul in eodem loco adequate. quod ille partes que se tangunt se totas sunt in eodem loco adequate. et dicit ibi demum quod illa tangunt se quod ultima sunt simul. et per consequens sequitur quod eorum ultima sunt in eodem loco adequate. sed ipse est duo corpora esse simul in eodem loco adequate. ergo ultima aliquorum se tangentium non sunt corpora nec habentia profunditatem. et per consequens in corporibus sunt aliquae dimensiones carentes profunditate. et per hanc est ponere longitudinem sine profunditate et longitudinem sine latitudine et profunditate et aliquid omnino indivisibile. quod concedo. dico ergo quod corpus de genere quantitatis est ipsa profunditas vel habens profunditatem et ultimus terminus corporis quod est superficies habet longitudinem et latitudinem carens profunditate. et linea que est ultimus terminus

superficiel habet longitudinē sine latitudine et profunditate. et punctus qui est ultimus lineae est indivisibilis simpliciter. **U**lterius est sciendum quod superficies est ultimus terminus corporis et non est pars corporis. nam superficies est indivisibilis secundum profunditatem. sed indivisibile additum indivisibili ex ea parte quae est indivisibile non facit maius. et ideo corpus quod est profundum non potest poni ex superficiebus. quia si duae superficies applicarentur adinvicem. ita quod una supponat alteri non constituit aliquod profundum. Et propter eandem causam linea est terminus superficiei. ita quod non est eius pars. quia linea est indivisibilis secundum latitudinem. et linea addita lineae secundum latitudinem nullo modo facit maius. et quia punctus est omnino indivisibilis. ideo punctus additus puncto nullo modo facit maius. ideo punctus sic est terminus lineae quod nullo modo est pars lineae. **S**i dicatur quod punctus videtur facere maius. quia tria puncta sunt pars quae duo. dicendum quod tria faciunt plus et non faciunt maius. videlicet tria puncta sunt pars quae duo. sed non sunt maiora pro parte. quia maius et minus sunt in continuo. et pars et parva sunt in discretis. sicut magnus et parvus sunt de genere quantitatis continue. et multum et parvum sunt de genere quantitatis discrete. Et propter rationes aliquas est intelligendum quod terminus quantitatis est in eodem subiecto in quo est quantitas cuius est terminus et non habet aliud subiectum quod subterminatur per ipsum. et ideo nec superficies nec linea nec punctus habent aliquid subiectum adiectum eis. Unde quantum in corporebus sunt aliquid proprietates late sine profunditate. et aliquid longa sine latitudine et profunditate. tamen in substantia corporea nec est in reynatura est aliquid substantia lata non profunda. nec aliquid substantia longa non lata. Et propter hoc patet ratio ad rationes probantes quod superficies linea et punctus non sunt accidentia. propter hoc quod non habent substantiam adiectam. patet. non quod sequitur sunt accidentia. ergo habent substantiam adiectam. **A**d rationem de corpore cum dicitur quod substantia corporea de se est quantitas absque omni quantitate sibi addita. Illud est negandum. nam substantia corporea non est de se quantitas sed per quantitatem. sed cum dicitur quod substantia corporea omni alio circumscripta per hoc partem extra partem. dicendum quod si substantia corporea circumscripta est omni quantitate non habet partem extra partem. quia per solam quantitatem habet substantiam partem extra partem. Et cum dicitur quod si quantitas sit accidentis operis quod presupponat substantiam. et quod partes quantitatis supponant partes substantiae. concedo quod partes substantiae presupponunt a partibus quantitatis in eandem. sed non in essendo quate. videlicet quantum substantia quantum ad existere sit prior omni accidente tamen quantum ad habere partem extra partem et ad esse quantum quantitas est prior substantia cum substantia non sit quantitas nec habeat partem extra partem nisi per quantitatem. Unde partes quantitatis presupponunt partes substantiae quantum ad existere. et substantia materialis presupponit quantitatem quantum ad habere partem extra partem. et quantum ad esse quantum. **E**t cum dicitur quod deus potest facere substantiam panis vel hominis sine aliquid quantitate. dicendum quod hoc processo substantia hominis vel panis habet partem vel partes sed non partem extra partem. nec occuparet locum. nec aliquid pars illius substantiae existit sine quantitate habet situm aut locum. **E**t si dicatur quod substantia circumscripta omni quantitate adhuc est quantitas. ergo de se est quantitas. probatio quod est quantitas. quia habet partes integrantes. et tunc est adhuc quoddam totum. et omne totum est maius sua parte. et omne maius est quantum. ergo circumscripta omni quantitate adhuc substantia panis vel hominis est quantitas. **D**icendum quod substantia panis non est quantitas circumscripta omni quantitate. nec habet partes integrantes. id est una extra aliam. sed de se habet partes integrantes tamen. Unde non sequitur hoc habet partes integrantes. ergo est quantum. sed non addere auctori sic habet partes integrantes una extra aliam. ergo est quantum. **A**d dubium de tunc cum dicitur quod nulla quantitas componitur ex non entibus. dicendum quod nulla quantitas permanens componitur ex non entibus. tamen quantitas successiva cuiusmodi est ipsa habet componitur ex non entibus unde de ratione successiva est quod una pars sit preterita et alia sit futura ad hoc videtur sit ex his. videlicet sic ista annus cuius pars est preterita et alia est futura est ex his. sicut ista septimana est ex his. quia est una pars est preterita et alia est futura. et sicut ista dies est. **E**t ideo habet dicitur priscianus describens tempora praesens. est illud cuius pars preterita pars futura est. Et cum dicitur quod tempus non est quantitas continua. quia est partes non copulantur ad aliquem terminum eorum quod non est. non potest cum alio continuari. dicendum quod in successivis habet potest non ens continuari cum non ente. quia nihil est aliud continua rati quod habet aliquid indivisibile ultimum quod sit finis preteriti et principium futuri. nunc autem instans praesens est finis preteriti temporis et principium futuri temporis. **E**t si dicatur quod nulla pars temporis est. ergo tempus est. ans patet. quia non sunt partes temporis nisi preteritum et futurum. et ille non sit. dicendum quod hoc est falsa. nulla pars temporis est. quia ista dies est.

et ista dies est pars temporis. ergo aliqua pars temporis est. **S**icut septimana est mensis et annus est. Unde quibus pars temporis quae habet unam partem preteritam et aliam futuram est praesens et nulla alia est praesens. et per hoc illa est falsa. nulle aliae sunt partes temporis quae preteritum et futurum. nam quibus pars temporis praesens habet infinitas partes praesentes. quia infinitas partes compositas ex preterito et futuro. **A**d aliam difficultatem de loco loquendo secundum veritatem omnis locus est superficies secundum quod praesens loquitur de loco. quia locus est ultimum corporis continens. hoc est locus est ultima superficies corporis continens. Unde omnis locus est superficies. sed non omnis superficies est locus. quia si omnis superficies est ultimum corporis continens sed describens corpus. Unde concedo quod loquendo de loco videtur praesens loquitur. 4. philosophus. sic locus et superficies non sunt distinctae species. sed praesens loquitur habet opinionem aliorum ponentium locum esse spacium. et sic si locus est spacium tunc locus est species distincta a superficie. **A**d aliam difficultatem de numero. dico quod numerus est quantitas discreta et accessus et habet esse subiective in rebus numeratis. **A**d cuius evidentiam est sciendum quod numerus accipit tripliciter. scilicet. n. quod numerus numerat. et ille non est aliud quam res numerate. et quod est numerus numeras. et ille non est aliud quam ipsa res. et quod est numerus quo numerantur. et ille accipit dupliciter. **U**nomodo videtur esse transcedens. et sic reperitur in omnibus rebus de quibus videtur esse dies. quod sunt multa. videlicet duo vel tria. et sic reperitur tamen in rebus separatis a materia quae in rebus materialibus. et numerus isto modo acceptus est idem quod multitudo finita. et constituitur per unum transcedens. **A**lio accipit numerus quo numerantur ramus de genere quantitatis. et numerus sic acceptus est idem quod multitudo continuo actu ab invicem distinctorum. Unde numerus partium continui non est numerus de genere quantitatis. sed solus in potentia. Et ideo bene dicit philosophus. 3. philosophus. quod numerus casus est divisioe continui quia ex divisioe puncti partes sunt ab invicem distinctae et separate. et numerus isto modo acceptus est idem quod multitudo continuo actu ab invicem distinctorum. et numerus de genere quantitatis. et componitur ex unitatibus ipsorum continuo ab invicem et est subiective in ipsis continuis divisis. et huius numeri est principium unum de genere quantitatis quod dicitur principium numeri. **T**unc ad rationem quod dicitur quod de accessus unum numero habet substantiam unum numero. dico quod hoc non est verum. unde commentus. 3. philosophus. dicit quod hoc est proprium numero esse in pluribus subiectis ratione suarum partium. scilicet. quod una pars est in uno subiecto. et alia pars eius est in alio subiecto. **E**t isto modo accessus unum numero potest esse in diversis subiectis. **S**ciendum quod aliquid esse in diversis subiectis potest esse dupliciter. uno modo quod secundum se totum sit in quolibet illorum subiectorum. et isto modo est impossibile idem accessus numero esse in diversis subiectis. **A**lio modo potest intelligi idem accessus numero esse in pluribus subiectis ratione suarum partium. scilicet. quod una pars est in uno subiecto. alia pars in alio. et isto modo dico quod idem accessus numero potest esse simul in diversis subiectis. scilicet. secundum suas partes. et tunc quod dicitur quod ex istis unitatibus non fieret aliquid per se unum. dico quod sic. quia ex illis unitatibus habet sit unum per se discretum. sed ex subiectis illarum non fiat aliquid per se unum. Unde nihil prohibet esse maiorem unitatem in accidente quod in subiecto. **E**t si dicatur quod accessus capit unitatem a subiecto. dico quod accidens materialiter capit unitatem a subiecto. sed unitatem formalem non capit a subiecto. Unde accessus de se est formaliter unum. et materialiter est unum per subiectum. Et ideo si est inconueniens accessus habere maiorem unitatem formalem quam habeat subiectum. **E**t si queratur de forma numeri quod sit videtur sit unitas vel discretio vel aliquid aliud. dico quod numerus est quod dicitur forma et non habet formam. et ideo nihil est querere de forma numeri quod sit cum numerus sit forma si habet formam. et cum dicitur quod ex illis non sit per se unum iter quod sunt multa media non facilia per se unum. istud est negandum. quia ex partibus continuo separatorum actu natum est per se fieri unum. videlicet una quantitas discreta. et tamen ex ipsis continuis separatis non est natum fieri per se unum. nec ex mediis inter illa etc.

Amplius quantitati nihil est contrarium. In definitis autem manifestum. quoniam nihil est contrarium. ut bicubitum vel tricubitum vel superficies. vel alicui talium nihil est contrarium.

Unde est 2^a pars principalis huiusmodi capi. in qua praesens determinat

Predicamentorum.

de proprietatibus quantitatis et pertinet tres particulas. In prima ponit unam proprietatem quantitatis. In secunda ibi. Sed non videtur ponit secundam proprietatem quantitatis. In tertia ibi. Propter quod autem maxime est. ponit tertiam proprietatem quantitatis. prima particula pertinet duas particulas. In prima particula ponit proprietatem. In secunda ibi. Nisi quod. soluit instantias. Primo ergo ponit proprietatem primam que est non bene contraria. et narrat in quibus quantitativibus est hec proprietates manifesta. et dicit quod in quantitativibus determinatis est manifestum quod in huiusmodi quantitativibus non est aliquid contrarium. ubi gratia. bicubito nihil est contrarium nec tricubito nihil est contrarium nec superficie. nec aliquid talium quantitativum per se est aliquid contrarium.

Contra multa paucis dicat quis esse contraria. Vel magnum parvo.

Hec est secunda pars prime particule in qua ponit et soluit instantias contra predictam proprietatem quantitatis. et duas ponit instantias. secundam ponit ibi. Maxime autem circa locum. Prima instantia est quod multum et paucum sunt contraria. magnum et parvum similiter. et sunt quantitates. ergo quantitativum est aliquid contrarium.

Hoc enim nihil est quantitas. sed magis ad aliquid sunt. Nihil enim per se ipsum magnum vel parvum dicitur. sed ad aliquid quod dicitur referunt. Nam mons quod dicitur parvus dicitur milium vero magnum. eo quod hoc quidem sui generis maius sit. illud vero sui generis minus. sic ergo ad aliud est eorum relatio. nam si per se ipsum parvum vel magnum dicitur. nunquam mons quod dicitur aliquid parvus. milium vero magnum diceretur. Rursus quidem in vico plures dicimus esse homines. in civitate vero paucos. cum sint bis multo plures. et in domo quidem multos. in theatro vero paucos cum sint plures. Amplius vero bicubitum vel tricubitum et unum quodlibet talium quantitativum significat. Magnum vero vel parvum non significat quantitativum. sed magis sunt ad aliquid. quoniam ad aliud spectat magnum et parvum. quare manifestum est quod hec ad aliquid sunt.

Insta instantia soluit iterum modo tam maiorem quam minorem et dicit quod multum et paucum. magnum et parvum non sunt contraria. et ita negat minor. posito quod multum et paucum. magnum et parvum essent quantitates. adhuc non essent contraria. Unum siue ponatur quantitates siue non. non sunt contraria. et ita negat maior et minor. Primo ergo declarat quod multum et paucum. magnum et parvum non sunt quantitates. et hoc est conclusio. 25. huiusmodi. quod probatur sic. Illa que sunt ad aliquid non sunt quantitates. multum et paucum. magnum et parvum sunt ad aliquid. ergo non sunt quantitates. maior est manifesta. quod quantitas est accidentis absolutum. et non est ad aliquid. minor declarat. illa que dicitur solum in comparatione ad alia. sunt ad aliquid. multum et paucum. magnum et parvum sunt huiusmodi ergo et cetera. probatio assumpti. quod mons dicitur parvus. et milium dicitur magnum. cum tamen mons sit multo maior multo. ergo hoc non sic diceretur ad aliquid. sed in comparatione ad alia eiusdem generis. Ad omnes enim dicitur parvus in comparatione ad montem minorem. et milium dicitur magnum in comparatione ad minus eo eiusdem generis. sed in comparatione ad multum minus eo. et sic patet quod magnum et parvum dicitur ad aliquid quoniam si dicerentur absolute cum mons sit maior multo. mons enim diceretur parvus et milium magnum. et ita probatur quod multum et paucum dicitur ad aliquid. ita quod dicitur talia in comparatione ad alia. Nam nos dicimus multos homines esse in domo. et paucos in civitate. quod non esset nisi multum et paucum dicerentur ad aliquid. et in comparatione ad alia. Nam si dicerentur absolute cum plures homines sint in civitate quam in domo vel in vico. non diceretur quod multi homines sint in domo vel in vico et pauci in civitate. Et his patet quod bicubitum tricubitum sunt quantitates. tamen magnum et parvum. multum et paucum non sunt quantitates. sed ad aliquid. quod solum dicitur in respectu ad alia.

Amplius siue aliquis ponat has esse quantitates

siue ponat nihil erit eis contrarium. quod enim non potest sumi per se ipsum sed ad solam alterius refertur relationem quod huic aliquid erit contrarium.

Probat quod multum et paucum non sunt quantitates. probatur probatur quod siue ponatur quantitates siue non. non sunt contraria. et hec est conclusio. 26. huiusmodi. quod multum et paucum. magnum et parvum non sunt contraria. quod probatur dupliciter. primo syllogistice. secundo per rationem ducentes ad impossibile. probatur primo sic. In illis que sunt ad aliquid non est contrarietas. sed multum et paucum. magnum et parvum sunt ad aliquid. ergo in illis non est contrarietas. et per rationem non sunt contraria.

Amplius autem si erunt magnum et parvum contraria continget idem ipsum simul contraria recipere. et eadem si bimet esse contraria. Contingit enim simul idem parvum esse et magnum. Est enim aliquid ad hoc quod dicitur parvum. ad aliud vero hoc idem ipsum magnum. Quare idem ipsum parvum et magnum et in eodem tempore esse contingit. quare simul contraria suscipit. Sed nihil est quod videatur simul contraria posse suscipere. ut suba susceptibilis esse quod dicitur contrarium unum. sed non suscipit uno eodem tempore. nam nullus sanus simul est et eger. nec albus et niger simul. nihilque aliud simul contraria suscipiunt. et eadem contingit sibiipsis esse contraria. Nam si est magnum parvum contrarium. ipsius autem idem simul est parvum et magnum.

Deinde probatur conclusio per rationem ducentem ad impossibile. si magnum et parvum. multum et paucum sunt contraria sequuntur duo in possibilibus. primum est quod contraria essent simul in eodem. secundum est quod idem erit sibiipsis contrarium. utrumque istorum est impossibile. et quod utrumque istorum sequatur patet. primo. quod si illa sunt contraria. contraria erunt in eodem numero simul. Nam aliquid quod dicitur idem numero est magnum in comparatione ad aliud minus eo. et est parvum in comparatione ad aliud maius eo ergo idem numero simul et semel est magnum et parvum. Si ergo magnum et parvum sunt contraria. sequitur quod contraria in se simul eidem numero. et hoc sit impossibile patet. Nam si duo contraria simul esse possent eidem numero maxime videretur quod possent esse primum se sube simul. Nam si aliquid hoc sit susceptibilis contrarium. scilicet albedinis et nigredinis. tamen nullus potest esse simul albus et niger. nec simul sanus et eger. Intellegendum quod hec ratio est bona. hoc est magnum ad hoc. ergo est magnum. quod magnum est relatiuum. ut probatur et cetera a relatiuo dicitur relatiuum per aliquem terminum ad ipsum absolute sumptum est ratio bona sicut patet. Nam hoc sequitur. hoc est magnum ad hoc. ergo est magnum.

Et ipsum sibi erit contrarium. sed impossibile est ipsum sibi esse contrarium. non enim est magnum parvum contrarium. nec multum exiguum. Quare et si non relatiuorum habet quilibet dicat. tamen quantitas nihil contrarium habet.

Probatur quod si probatur. si magnum et parvum. multum et paucum sunt contraria. sequitur quod idem est contrarium sibiipsis. Nam idem numero sit est magnum et parvum. Si ergo magnum et parvum sunt contraria. sequitur quod idem numero esset contrarium sibiipsis. Secundum quod ista positio fundatur super istud. quod quilibet contentum sub uno contrarium. contrarietas cuius contento sub altero. ubi gratia. quodlibet calidum contrarietas cuius frigidum. et quodlibet nigrum cuius albo. Si ergo magnum et parvum sunt contraria quodlibet magnum contrarietas cuius parvo. cum ergo idem sit magnum et parvum. sequitur quod idem contrarietas sibiipsis. quod ex quo quodlibet magnum contrarietas cuiuslibet parvo cum ipsum sit magnum. sequitur quod contrarietas sibiipsis parvo. et idem argumentum est de multo et paucum. quod si sint contraria sequitur quod idem erit contrarium sibiipsis. nam idem dicitur esse multum et paucum respectu dimerorum.

Maxime autem circa locum unum esse contrarietas quantitatis. Sursum enim ad id quod deorsum est contrarium ponitur locum. qui in medio est deorsum dicentes eo quod multa medii distantia ad ter minus mundi sit.

Videntur autem et aliquorum contrariorum dif-
finitiones ab his proferre. Que enim multum a
se inuicem distant eorum que sub eodem genere
sunt contraria determinant.

Et sic ponit scda ista circa predicta proprietatem. v. n. q.
quantitati sit aliqd hriū. q. locus ē quātitas vt visum ē p̄s.
s. loco ē aliqd hriū. ergo quātitati ē aliqd hriū. p̄batio mio-
ris. nā locus sursum et locus deorsum sunt hria vt p̄z p̄ dif-
finitionē hrioz q̄ ē ista. hria sūt q̄ sub eodē genere posita ma-
xime distāt. s. iter locū sursum et locū deorsum ē maxia di-
stantia. ergo locus sursum hriat loco deorsum. et p̄ hriō lo-
co ē aliqd hriū. Ista distantia ponit p̄s s. nō soluit. Solū-
tū ē ista q̄ locus accipit̄ tripliciter vno mō p̄ corpore locatē
et sic ignis dī esse locus aeris et aer locus aque. Alio mō dī
locus p̄ virtute p̄seruatiua locati. et tūc dicit̄ q̄ locus cō-
seruat locatū. Tertio mō accipit̄ locus p̄ vltimo corporis
p̄tinentis locū. primo mō dicitur est suba. 2. mō dicitur est
qualitas. 3. mō acceptus est quantitas. et loco 3. mō dicitur
s. vt est q̄titas nihil est hriū q̄uis 2. mō. deō p̄t est quali-
tas. sic est aliqd hriū. et cum dī q̄ locus sursum et locus
deorsum sunt maxime distātes. dico q̄ distantia est duplex.
qdā s. m̄ locum. et qdā s. m̄ formam. hria sunt q̄ maxime di-
stant s. m̄ formā. et sic non distant locus sursum et locū deor-
sum. accipiēdo locū p̄ vltimo corp̄is p̄tinentis. qz sunt eius-
dē speciei nec dīnt s. magis et minus. Cū distantia accepta
i descriptione hrioz non est distantia localis. qz due albedi-
nes sub eodem gradu quātificunqz distent localr. nō hriat̄
quāuis vna poneret̄ i celo. et alia i centro mundi. et s. i al-
bedo et nigredo si essent immediate s. m̄ locū non minus eēt
hrie. qz distantia localis non facit ad hrietatē inter hria. Con-
traria ergo sunt q̄ posita sub eodē genere maxime distāt di-
stantia formaliter dicta. s. huiusmodi non est locus sursum
et locus deorsus accipiēdo locū vt ē quātitas. Circa deā
p̄bi b̄ dubitat. qz vī q̄ quātitati sit aliqd hriū. qz ois mot̄
ē de hriō i hriū. vt p̄z p̄ p̄bi. s. p̄bi. sed ad quātitatem est
mot̄. qz mot̄ angūctatōis ē ad quātitatē. ergo et c. Cū
multitudo et magnitudo sunt p̄me spēs quātitatis. ergo tā
magnitudo q̄ multitudo est quātitas. sed magnitudo hria-
tur p̄tati. et multitudo paucitati. ergo quātitati ē aliqd hri-
um. Dicendū q̄ quātitati nihil est hriū hrietate q̄ est max-
ima distantia formalis positoy sub eodem genere. Et ideo lo-
quendo p̄prie de hrietate sic quātitati nihil ē hriū. et h̄ sic i-
telligit̄ p̄s. tñ accipiēdo hrietatē p̄ quacūqz distantia inter
terminos iter quos pōt esse motus. sic quātitati ē aliqd hri-
um hrietate q̄ ē distantia positoy sub eadem specie. Cū
dū est et q̄ loquēdo p̄prie de hrietate. hria inuicem se expel-
lunt et corrūpant. vt calidū corrūpit frigidum. et frigidum
corrūpit calidū. s. quātitas nō corrūpit quātitatē cūz quāti-
tas nō sit de p̄ncipijs actiuis. Cū dū est q̄ quātitas pōt
dupliciter p̄siderari vel s. se et absolute. vel vt ē i mā nālī.
Primo mō nō ē hrietas i quātitate. qz i quātitate absolute
p̄siderata nō ē dare maximū nec minimū. Et ideo ad quā-
titatem absolute p̄sideratā non est motus. nec vt sic in ea ē
hrietas tñ ad quātitatē vt ē i mā nālī est motus. et quāti-
ti vt sic ē aliqd hriū. cuius rō ē. qz vbi est rep̄re maximū et
minimū ē rep̄re mediū p̄ qd̄ deuenit̄ ab extremo ad extre-
mū. et sic ibi pōt esse motus. et p̄ hriō hrietas. s. i quātitate
vt est i mā nālī est rep̄re maximū et minimū. Itā i qualz
sp̄re nālī est rep̄re maximā quātitatē vltra quā nō cō-
tingit̄ illā sp̄m rep̄ri. et est rep̄re minimā quātitatez circa
quā nō rep̄it̄ talis spēs. et ideo ad quātitatē velut h̄z eē
i mā nālī est motus. qz ibi cūgit̄ rep̄re maximū et mini-
mū. et ita ibi pōt esse motus et ē p̄trarietas mō quo dicitur
est. Cū intelligendū q̄ i quātitate p̄tinna absolute p̄sidera-
ta est dare maximā quātitatē. vt quātitas celi. s. nō ē dar̄
minimā quātitatē p̄tinna. cū p̄tinuū sit diuisibile in infini-
tum. S. i quātitate discreta est e contra. qz in illa est rep̄is
minimū numerū vt binariū. sed non est rep̄re maximū. qz
numerus creuit̄ in infinitum ad diuisionē p̄tinna. Cū p̄-
mam obiectiōnez p̄z. q̄ loquendo p̄prie de p̄trarietate sic

quātitati nihil ē p̄trariū. Et cū dī q̄ ois motus est de cōtra-
rio i p̄trariū. dico q̄ non loquendo de p̄trarietate p̄prie di-
cta. quare et c. Cū scdaz obiectiōne dīcēdū q̄ multitudo
et magnitudo sunt spēs de genere quātitatis s. m̄ q̄ multi-
tudo se extendit ad quāz quātitatē discretā. siue sit multa si-
ue pauca. et magnitudo est species quātitatis s. m̄ q̄ se extē-
dit ad quēz quātitatē p̄tinna. siue sit magna siue sit par-
ua. ideo magnitudo et multitudo s. m̄ q̄ sunt species quā-
titatis non contrariantur paruitati et paucitati. sed de eis ve-
re predicantur. hec enim est vera. paruitas ē magnitudo.
et h̄ similiter paucitas est multitudo. multuz tamen et pau-
cum magnum et paruum. vt dīr in cōparatione ad alia. sic
sunt relatiua nec ipōtant quātitatē sed dīr aggregata ex
quātitate et relatione. Unde multum et paucum magnū
et parū p̄t accipi dupliciter. absolute et respectiue. Ipsi-
mo modo dicunt quātitatē. secundo mō relationez vel
aggregatū ex quātitate et relatione.

CS non vī quātitas suscipe magis et minus
vt bicubiū. neqz. n. ē aliud aliō magis bicubi-
tum. neqz i numero. ut ternari⁹ et quaternari⁹.
Nihil. n. magis ternarius dicit̄ q̄z quari⁹. nec
tria potius q̄z quinqz dicunt̄. nec ips̄ aliud aliō
magis et minus dicit̄. neqz in his que dicta sunt
omnino aliquid magis et minus dicitur. quare
quātitas non suscipit magis et minus.

Et sic est scda p̄tula i qua ponit p̄s scdaz p̄prietatē quāti-
tatis q̄ ē nō suscipe magis et minus. et hec ē p̄clo. 27. huius
lib. q̄ sic idēctue p̄bat. nā neqz bicubiū neqz tricubiū su-
scipit magis et minus. non. n. vñ bicubiū dicitur magis
bicubiū q̄ aliud. Similiter in numeris. non. n. dī aliqz
numerus s. m̄ magis et minus. non. n. vnus binarius dicit̄
esse magis binarius q̄ alius. nec aliqua tria dīr magis tria
q̄ alia. Similiter nec in tpe dī aliqd s. m̄ magis et min⁹. nō
enim vnū ips̄ dī esse magis ips̄ q̄ aliud. Et eodem mō dī
de ofone et de oi alia quātitate. ideo nulla quātitas susci-
pit magis et minus. Cū sciendū q̄ magis et minus nō dīr
excessum quātitatis. sed magis et minus dīr excessus vel
defectum qualitatum. Cū pōt dici q̄ magis et minus nō
dīr extensionem quātitatū maiorē vel minorē. sed
magis et minus dīr intensiōem vel remissiōem qualita-
tū in forma. et ideo quāuis vna quātitas sit maior alte-
ra quātitate non tñ vna quātitas est magis quātitas alia
quātitate. Et ideo quātitas nō suscipit intensiōem et remissiōem
ne quāuis suscipiat maiorē vel minorē extensionē. Cū sciē-
dum q̄ ista p̄prietates non suscipe magis et minus non ē p̄-
p̄ria p̄prie quātitati. qz cōpetit oi quātitati. sed non cōpe-
tit solū quātitati. imo et cōpetit sube et etiam quibusdam
rebus aliorum predicamentorum.

Propriū aut quātitatis maxie ē qz egle et in
equale dī. singulū aut eoz q̄ dicta sūt quātitatū
et egle dī et ineqle. ut corpus egle et ineqle dī. et
numerus equalis et inequalis. et tps̄ equale et i
equale dicitur. Similiter aut et i alijs que dicta
sunt singulis et equale et inequale dicitur.

Et sic est tertia p̄tula scde p̄is p̄ncipalis i qua ponitur
tertia p̄prietates p̄ncipalis q̄ est dici equale vel inequale qd̄
est maxime p̄p̄riuz quātitati. et hec est p̄clusio. 28. huius
lib. s. q̄ dici equale vel inequale est maxime p̄p̄riū quāti-
ti. hec p̄clusio p̄bat sic. Illud qd̄ cōpetit oi quātitati et nul-
li alijs quātitate nisi rōne quātitatis seu p̄ quātitatē est
maxime p̄p̄riū quātitati. sed dici equale vel inequale est
huiusmodi. ergo dici equale vel inequale ē maxime p̄p̄riū
quātitati. maior de se p̄z. et prima ps̄ minoris declarat̄ in-
ductiue. Itā corpus qd̄ est de p̄dicamento quātitatis dī
equale vel inequale. et linea et superficies dīr equales vel in-
equales. similiter numerus dīr equalis vel inequalis. et tps̄
dīr equale vel inequale. et sic patet prima ps̄ minoris.

Predicamentorum

In ceteris autem quae quantitates non sunt non multum ut equale et inaequale dici. Namque affectio et dispositio equalis et inaequalis non multum dicitur. sed magis similis et dissimilis. et alium equale et inaequale non multum dicitur sed magis simile. Quare quantitas propria est equale et inaequale dici.

Secunda pars minoris est declaratio declaratione exemplari sic. In alijs a quantitate non inuenit quod aliquid dicat equale vel inaequale. nam una affectio et una qualitas non dicitur equalis vel inaequalis. sed magis dicitur similis vel dissimilis. Et alium non dicitur equale vel inaequale sed magis simile vel dissimile et sic de alijs. ergo maxime proprium est quantitati equale vel inaequale dici. In intelligendo quod equalitas et inaequalitas est duplex: quaedam quantitatina. et quaedam qualitatina. Prima equalitas et inaequalitas dicitur equalitas vel inaequalitas molis vel quantitatina. et non reperitur nisi in quantitatibus de quibus determinat. vel in huiusmodi huiusmodi modi quantitate. Secunda equalitas vel inaequalitas dicitur equalitas vel inaequalitas perfectiois et virtutis vel gradualis. et huiusmodi equalitas vel inaequalitas reperitur in non quantitatibus ut in subiectis separatis et in virtutibus a se. Una. n. suba separata est equalitas vel inaequalitas perfectiois ad aliam. et unus habitus a se ut una virtus. siue sit moralis siue intellectualis est equalis vel inaequalis perfectionis cum alio habitu. In intelligendo et quod ista proprietates non sic est propria quantitati quod solus quantitati conueniat. Nam loquendo de equalitate vel inaequalitate quantitatina una suba corporea est equalitas vel inaequalitas alteri sube corporee quantitatinae. unus. n. habitus est equalis vel inaequalis alteri quantitatinae. et ideo habitus proprietates non competunt solus quantitati. sed per hoc dicitur maxime propria quantitati. quod competunt omnibus quantitatibus. et nulli alij competunt nisi per quantitates. et ideo illa proprietates conueniunt quantitati per se et alijs per accidens. una. n. suba non est equalis vel inaequalis quantitatinae alteri a se. nisi quod quantitas eius est equalis vel inaequalis quantitati alterius. Si tamen vellemus dicere quod per proprietates sit propria quantitati. sic quod nulli alteri competunt dicimus. s. quod per proprietates. s. dicitur equale vel inaequale sibi se est propria propria quantitati. quod nihil aliud a quantitate per se dicitur equale vel inaequale quantitatinae. sed alia a quantitate dicuntur equalia vel inaequalia per quantitates et non sibi se quare etc.

Aliquid vero talia dicitur quantumcumque hoc ipsum quod sunt aliorum dicitur. vel quolibet aliter ad aliud. ut maius id quod est alterius dicitur. aliter quo. n. maius dicitur. et dupliciter dicitur id quod est alterius dupliciter. Si autem et alia quantumcumque sunt huiusmodi. Ar vero est sunt et hec ad aliquid. ut habitus et affectus: disciplina: positio. hec enim omnia quae dicta sunt hoc ipsum quod sunt aliorum esse dicitur. et non aliter ad aliud. Habitus enim alicuius est habitus. et disciplina alicuius disciplina est. et positio alicuius est positio. s. et alia sibi. Ad aliquid ergo sunt quantumcumque id quod sunt aliorum dicitur vel quolibet aliter ad aliud. ut mons magnus dicitur ad montem alium. Magnus enim ad aliquid dicitur et sibi alicui sibi. et omnia talia sibi ad aliquid dicitur. Sunt autem et ut accubitus et statio et sessio positiones quedam. positio vero ad aliquid est. Facere autem vel stare uel sedere: ipsa quidem positiones non sunt. denominatiue uero ab his que dicta sunt positiones nominantur.

Item dicitur tertium capitulum relationis. et conuenit duas partes principales. In prima determinatur de relatione sibi oppositum. et est ponit proprietates relationum. In secunda parte ibi. Item autem conuenit. mouet questionem et soluit quaedam dubitationem ex cuius solutione patet vera descriptio relationum. Prima pars conuenit duas particulas. In prima parte ponit et explanat de descriptionem relationum. In secunda ibi. Item autem. ponit p

rietate una relationum. dicit. ergo primo quod talia ad aliquid dicitur i. relationa quantumcumque sibi ipsum quod sunt aliorum dicitur. vel quolibet aliter ad aliud. hoc est talia dicitur relationa quantumcumque hoc ipsum quod sunt aliorum dicitur. hoc est dicitur ad alia sub habitudine casus genitui. vel quolibet aliter ad aliud. hoc est sub quantumcumque alia habitudine alicuius alterius casus. vel sub habitudine dantur casus vel ablatiui et sic de alijs. ubi gra. dupliciter dicitur ad dimidius sub habitudine genitui casus. Nam dupliciter dicitur dimidius dupliciter. Similiter disciplina dicitur disciplinatus disciplina. et habitus alicuius habitus. et positio alicuius positio. et sic dicitur ad aliquid sub habitudine genitui casus. Et simile dicitur ad aliquid sub habitudine dantur casus. dicitur simili simile. et mons dicitur magnus ad montem parum sub habitudine accubitui casus. Et disciplinatus dicitur ad disciplinatum sub habitudine ablatiui casus. dicitur. n. disciplinatus disciplina disciplinatus. Similiter sessio: statio: accubitus dicitur ad aliquid. quod sunt positiones. et positiones dicitur ad aliquid. sedere uero et stare non sunt positiones. s. sunt denotatiue dicta a positionibus. In intelligendo quod ista descriptio relationum est conueniens relationibus sibi esse et relationibus sibi dicitur. cum relationa sibi esse sint talia quae sibi id quod sunt dicitur ad aliquid et sunt ad aliquid. Ut illud quod refertur ad aliud et simul cum hoc est in predicamento relationis. illud est relationum s. esse: huiusmodi est per et filius: dupliciter et dimidius. s. relationa sibi dicitur talia quae dicitur ad aliquid. tamen sibi id quod sunt aliorum genitui dicitur. cuiusmodi sunt sensus et scia. nam sensus et scia sibi id quod sunt. sunt de genere quantitates. et tamen dicitur ad aliquid. s. ad scibile et sensibile. Ut sibi esse sunt quantitates et sunt relationa s. dicitur. Circa istud ca. primo dubitatur utrum res sit distincta ab omni re absoluta. s. a subo et a fundamento. per probatur quod non per aueritatem et per rationes. Prima auctoritas est Ari. h. quoniam dicitur quod ad aliquid quod dicitur et sunt quantumcumque sibi ipsum quod sunt aliorum dicitur. et quolibet aliter et aliud. Ex hoc arguitur sic. nulla res existens sub fine i. boie quae est per se ad aliquid. et per se per se quae est res non est res sub fine existens i. boie quae est per se. Item sibi per se. h. et sibi omnes exponentes ipsum. quaedam relationa dicitur sub habitudine genitui casus. et quaedam sub habitudine alteri casus. ut patet ex descriptione eorum quae sunt ad aliquid. s. tales casus si competunt rebus s. uocibus vel signis. ergo per se nota uel signa aliorum dicitur ad aliquid. Item per se. s. per se. s. per se conuenienti quod omnes mouens moueat. quod omnes mouens dicitur uel mouerit aliud. et per se si tales relationes eorum res distincte a subo et fundamento. omnes mouens moueat. quod recipit tale respectus et moueret cum dicitur se aliter quod per se. cum moueri sit intrinsece et formaliter se dicitur aliter quod per se. Item sibi per se. s. met. sicut calefaciens est ad aliquid ita calefactum. s. calefactum non habet tales res inherentes sibi. quod posito solo calore omni alio circumscripto ad huc esset calefactum. et per se huiusmodi calorem non est calefactum per aliquam relationem inherente sibi quae sit res alia a calore. Item per se rationes ar. sic. si tales relationes essent tales res distincte. quod accipio aliquod quantumcumque continuu. ut aliquod corpus. tunc illud ad quolibet aliud corpus est equalis vel inaequalis. s. in uno corpore sunt partes infinite. ergo illud quantumcumque est equalis cuius partes alicuius est inaequalis. ergo si sunt tales relationes in re tunc in illo quantumcumque essent infinite res distincte. quod infinite equalitates vel inaequalitates realiter essent distincte. quod est impossibile. Sequitur et quod quocumque uno quantumcumque destructo infinite res destruerent realiter distincte. Item sequitur quod non potest fieri aliqua albedo in aliquo nisi in quocumque alio albo quantumcumque distate fieret una noua res positiua. quod fieret noua similitudo. in quocumque alio albo. Unde si sol. existens rome sit albus et pla. existens h. fieret albus de nouo sequitur quod ex hoc quod pla. existens h. sit albus fieret in sol. existens terome una noua similitudo. et per se noua res quod est absurdum. quod tunc cans albedine h. ageret in distans tunc distans. et conuenienter. quod ipse est quod aliquid agens agat in distans: nisi agat in totum medium iter ipsum et passum in quod agit. Si igitur cans albedini h. ageret in rem existentem rome. sequitur quod ageret in totum medium ab hoc loco usque ad romam: et sic calefaciens aliquid corpus h. ageret in corpus calidum existens rome. et per se in totum medium. s. calefaciens non agit nisi calefaciendo. ergo calefaceret totum medium ab isto loco usque ad romam. Item si equalitas sit res existens in re quanta. aut ergo tota equalitas est in toto corpore quantumcumque. aut tota est in qualis parte. aut est per se in parte et tota in tota. Si dicatur quod est tota in toto et tota in qualibet parte ei?

sequit̄ q̄ quol̄z ps̄ esset equalis illi cui totū ē equale. qd̄ ē icō
ueniēs. ergo relinq̄t q̄ est ps̄ in pte. tūc sic. cū ille ptes non
differat sp̄e. tale denoiatiū vbiq̄q̄z ponit. eodē modo de
noiāt ptes ⁊ totū. ⁊ p̄ q̄s cuiq̄q̄z esset totū equale: ⁊ q̄s
pars illius erit equalis qd̄ ē ip̄sibile. ¶ Itē distātia ē rela
tio ⁊ nō est aliqua res existens subiectiue i re distāte. p̄bat̄
q̄ si sic esset tūc nō possēz me mouere localiter nisi cārē no
uā rē i quol̄z a me distāte. q̄ p̄ motū meū localem qd̄lz ali
ud corpus distat a me aut min⁹ aut magis q̄ p̄ius. vel sal
tem qd̄lz corpus versus qd̄ vel a quo moueret magis vel
minus distat q̄ p̄. ⁊ p̄ q̄s i tali corpore fieret vna noua
res. v̄z. noua distātia. Sicut si essem sursum ⁊ descēdere cārē
nouā rem i celo. q̄ nouā distātia i cōpatione ad me ⁊ ē in
centro terre cārē nouā rem p̄ descēsum meū. q̄ nouā p̄
p̄ngtatez centri i cōpatione ad me. ¶ Propter ista dicit qd̄
icipientes p̄ari q̄ res nō referunt adinuicem distinguen
do res cōtra signa rez̄ siue voces. q̄ sola noīa ⁊ talla signa
rez̄ referuntur adinuicem. Unde dicit q̄ Arist. b̄ describit
noīa significātia relationem vel ad aliqd̄ ad placitū rē. cum
dicit. Ad aliqd̄ vero rē. Unde dicit q̄ hoc nomen p̄ vere
est ad aliqd̄. ⁊ similiter duplū ⁊ sic de alijs. ⁊ nō est aliqua
res existēs subiectiue i illo q̄ ē p̄ vel i eo qd̄ est duplum q̄
sit ad aliqd̄. ⁊ nō est res absoluta. quare hoc nomē p̄ vere
est ad aliqd̄. q̄ ip̄sibile ē q̄ de aliquo vere p̄dicet̄ p̄ nisi
respectu alterius. q̄ si aliqd̄ sit p̄ necessario ē p̄ alterius. ⁊
nō sic ē d̄ hoc noīe hō. nō. n. o. q̄ si for. sit hō q̄ alitius sit
hō aut alitū hō. ⁊ sic de alijs. Un̄ dicit q̄ de itentioē p̄bi
ē q̄ relatio nō ē res distincta ab oī re absoluta. s̄ trū sunt no
mina relatiua q̄ nō p̄nt̄ alitū cōpetere nisi respectu alteri⁹.
vel saltē o. addere vel subitelligere aliqd̄ nomē i aliquo ca
su genitino datino vel ablatiuo. Sicut. n. ip̄sibile ē q̄ hō
sit similis. nisi alitū sit similis. sic nec ē possibile q̄ hō sit p̄
nisi alitū sit p̄. ⁊ ita de alijs. h̄ n̄ in smodi. n. noīa q̄ non
p̄nt̄ dici de aliquo nisi respectu alterius sunt i genere relatio
nis. Alia aut̄ noīa q̄ p̄nt̄ verificari de aliquo ⁊ nō respectu
alterius noīs nō sunt in genere relationis. ¶ Contra litam
opi. arguo ⁊ p̄bo q̄ nō solum noīa vel signa sunt relatiua
vel relationes imo ⁊ res ipse. ⁊ p̄mo p̄ rōnes. ⁊ p̄ auctori
tates. ¶ Primo p̄ rōnes sic. relatiua ⁊ relatio suscipiunt ma
gis ⁊ minus. aliqd̄ enim d̄ magis simile. ⁊ aliqd̄ minus si
mille. Sicut similitudo d̄ fm̄ magis ⁊ minus. q̄ inter aliqua
duo ē maior similitudo q̄ inter alia duo. s̄ noīa vel signa rez̄
nō d̄r fm̄ magis ⁊ minus. vox enim plata nō intendit̄ ⁊
remittit̄. ergo noīa vel signa rez̄ non sunt relatiua vel rela
tiones. ¶ Et si dicat q̄ nomē suscipit magis ⁊ minus. Lō
tra. p̄cesso q̄ hoc sit vox ad minus fm̄ itentioē vel remis
sionē noīs nō d̄r res magis filis vel dissimilis. Et hoc enīz
q̄ hoc vox sitē p̄ferat̄ acute vel grauit̄ vel mediocriter si
d̄ aliqd̄ magis vel minus sitē. Ex hoc arguit̄ sic. fm̄ iten
sionē vel remissionē noīs vel signi res non d̄r magis vel mi
nus filis fm̄ nomen relatiua. sed fm̄ itentioem vel remis
sionem relationis denoiat̄ res magis vel minus. sed nō s̄
nomen relatiua. ¶ Itē p̄ maiorem similitudinez d̄ aliqd̄ ma
gis simile. ⁊ p̄ minorem similitudinem d̄ minus simile.
ergo relatio nō est nomē vel signūz. ¶ Itē q̄ nō sola noīa
vel signa sunt relatiua p̄bat̄. ¶ Itē ip̄sibile ē cognoscere vnu
relatiuoz nisi cognoscatur aliud. s̄ possibile est cognoscere
vnu nomē significās relationē non cognoscendo reliquū
nomen. ergo ipsa noīa non sunt relatiua. maior p̄z p̄ p̄m.
⁊ minor p̄bat̄. nā hō p̄t̄ cognoscere h̄ nomen p̄. non co
gnoscendo h̄ nomē filius. ⁊ hoc. q̄ aliq̄ p̄t̄ p̄fecte audire
hoc nomen p̄. ⁊ itelligere qd̄ hoc nomen significat. q̄ v̄s
nunq̄ audierit loq̄ de hoc noīe filius. q̄ ponamus q̄ in ali
quo idiomate hec vox hau significat idē qd̄ p̄. ⁊ hec vox
buz̄ i alio idiomate idē qd̄ filius. ⁊ hoc v̄s scias. nescias tū
q̄ hoc nomen p̄ significat. nec q̄ hoc nomen filius signifi
cat. igit̄ poteris cognoscere hoc nomen p̄ non cognoscen
do hoc nomē filius. s̄ ip̄sibile ē scire vnu relatiuoz nisi scia
tur ⁊ reliquū. ⁊ p̄ q̄s ista noīa nō sunt relatiua nec ad ali
qd̄. ¶ Confirmat̄. id qd̄ cōpetit̄ nōi ⁊ non ex natura noīs
cōpetit̄ sibi aliudē. s̄ huic noī qd̄ ē p̄ ex natura noīs nō cō
petit̄ q̄ referat̄. q̄ q̄ test̄ ex natura huius vocis ita b̄i po

tuisset fuisse ip̄ositū ad significādū rē absolutā. vt lapides. si
cut ad significādū illud qd̄ iā significat. ergo huic noī ex nā
sui non cōpetit̄ q̄ referat̄. ergo solū cōpetit̄ ei si referat̄ ex
nā rei significatē p̄ eādē vocē. ergo res significata p̄ vocem
magis referat̄ q̄ ipsa vox. q̄ p̄ qd̄ vnu qd̄q̄z tale ⁊ illud ma
gis. ¶ Et si dicat q̄ hoc nomē p̄ ex ip̄ositioē h̄z q̄ sit rela
tiua. Lōtra. ex hoc b̄i p̄positū. q̄ ex ip̄ositione non h̄z nisi
q̄ significet talē rē. si ergo ex ip̄ositione h̄z q̄ sit relatiua o. z
q̄ ex hoc q̄ significat talē rē sit relatiua. ergo ex pte rei signi
ficatē ē q̄ hoc nomē p̄ sit relatiua. s̄ a re absoluta significa
ta p̄ nomen non h̄z nomen q̄ sit relatiua. ergo o. z q̄ ex na
tura sit aliqua res respectiua. Item supposito q̄ nulla vox
esset adhuc posset aliqd̄ p̄ducere sibi simile i sp̄e. ⁊ posset
ita esse. sicut hec oratio significat. for. est p̄. ⁊ similiter sicut
hec orō significat. plato est filius. s̄ a pte rei non p̄t̄ ita esse
sicut hec orō significat. for. ē p̄. nisi ita sit. sicut hec orō signi
ficat. aliq̄ homo ē filius. ergo nulla voce nec aliq̄o signo
existente ex pte rei est relatio q̄ est habitudo rei ad rē. ⁊ p̄z
q̄ nulla voce existente aliq̄ p̄t̄ itelligere illud qd̄ illa signi
ficat. for. est p̄. s̄ ip̄sibile est q̄ aliq̄ itelligat illud qd̄ illa
significat nisi itelligat relationē. ergo nulla voce existente ad
hoc est relatio. ¶ Et si dicat q̄ si aliq̄ itelligit illud qd̄ hec
orō significat. for. est p̄. tunc in aīa itelligentis sunt relatiua
s̄. p̄ceptis aīe. ⁊ ita p̄cedit q̄ relatio p̄t̄ ēē nulla voce exi
stente. Istud dictū non valet. q̄ aliq̄ p̄t̄ itelligere rem si
gnificatā p̄ istā. for. est p̄. q̄ v̄s non itelligat aliq̄ p̄ceptū
in aīa. q̄ loquor de significato vitimo huius. for. est p̄. sed
ip̄sibile est aliq̄ itelligere vitimū significatū huius orō
nis. for. est p̄. nisi itelligat relationē. ergo ex pte rei est rela
tio circūscripta oī voce vel p̄ceptū. Itē fm̄ p̄m. relatiua
sunt simul nā. ⁊ p̄empto vno relatiuoz p̄mit̄ ⁊ reliquū.
s̄z p̄empta hac voce p̄. non p̄ hoc p̄mit̄ ille terminus fi
lius. nec ille voces sunt simul nā. ergo ille voces seu noīa si
sunt relatiua. Itē oīs vox ē i genere qualitat̄. s̄ idē nō est
p̄ se i diuersis p̄dicamētis. ergo nulla vox est i genere rela
tionis. ⁊ p̄ q̄s nec nomē nec vox referat̄. ¶ Lōtra forte d̄r
q̄ aliqd̄ p̄t̄ esse i p̄dicamēto dupl̄iter. q̄ vel genus gene
ralissimū illius p̄dicamēti sumptū p̄sonalr̄ p̄dicat̄ in qd̄ de
ip̄o non p̄ se s̄z p̄ alio. ⁊ sic vox ē i p̄dicamento rēsonis. q̄
de voce sumpta p̄ alio a seipsa p̄dicat̄ genus generalissimū
rēsonis in qd̄. Alio mō q̄z genus generalissimū illius p̄dica
menti sumptū p̄sonalr̄ p̄dicat̄ i qd̄ de eo p̄ seip̄o vel p̄ alio
quo supponente p̄ se. ⁊ sic oīs vox est i p̄dicamento qua
litatis. Contra. ista r̄ssio interimit̄ seipsam. q̄ si vox sit ad
aliqd̄ ⁊ non res distinguendo rem h̄ vocem tunc de voce
supponente p̄ seipsa p̄dicatur genus relationis in qd̄. q̄ i
p̄ vox ⁊ nō significatū vocis ē p̄ se i genere relationis. Eo
dem mō accipiendo vocem vox ē p̄ se i p̄dicamento qua
litatis. ergo idem eodem mō acceptū esset i diuersis p̄dica
mentis p̄ se. qd̄ est ip̄sibile. Item si vox d̄r esse in p̄dica
mento p̄ se. q̄ illud p̄ quo vox supponit̄ p̄sonalr̄ est p̄ se i
p̄dicamento. tunc eadem vox numero esset p̄ se i diuersis
p̄dicamentis vel in oībus. q̄ eadē vox numero supponēs
p̄sonalr̄ supponit̄ p̄ reb⁹ oīum p̄dicamentoz. vt p̄z de vo
ce transcendente. vt de hac voce aliqd̄. Si. n. dicat̄ aliquid
est. vel aliqd̄ itelligit̄. subiectum supponit̄ p̄sonalr̄ p̄ reb⁹
oīum p̄dicamentoz. Et ita idem numero est p̄ se i oī p̄di
camento. qd̄ est ip̄sibile. ¶ Item tu p̄cedis istā. p̄ est p̄
se ad aliqd̄. filius est p̄ se ad aliqd̄. Aut ergo ille sunt p̄cedē
de accipiendo subiectū. s̄ illū terminum pater materialiter
vel p̄sonaliter. si p̄sonaliter tunc nō supponit̄ p̄ voce sed p̄
re. ⁊ tunc h̄rem p̄positū. s̄ q̄ res est p̄ se ad aliqd̄ distīgnē
do rem h̄ vocem. s̄z nulla res absoluta est ad aliqd̄. ergo ē
aliqua res respectiua distinguendo rem h̄ vocem. Itē est
dare q̄ p̄dicte p̄positioēs sint vere supposito subiecto ma
terialiter. q̄ hec est vera per se pater ē qualitas. q̄ oīnis
vox p̄ se est qualitas. sed pater ē vox sumpto subiecto ma
terialiter. ergo p̄ est qualitas accipiendū subiectum ma
terialiter. sed qualitas ⁊ ad aliqd̄ vel relatio non p̄dicant̄ p̄ se
de eodē numero. ergo hec est falsa. p̄ ē ad aliqd̄. sumpto
subiecto materialiter. q̄ sic qualitas esset relatio. vt p̄z per
syl̄z exp̄ositorūz qd̄ est contra philosophū p̄o posteriorz.

¶ Predicamentorum

Si dicat qd ista est va. p^r est ad aliqd s^z qd subm bz suppo-
sitionem simplicem. Contra. ex hoc seqt pposita. qz qn
subm bz suppositione simplicem. tunc supponit p re a nō
p sola voce. ergo bec est va. res ē ad aliqd. distinguēdo rē
h^z vocem a h^z signum. Ad pncipalem questionē. pbo qd
bec opinio ponens solā vocem vel signū p se esse relatiuū
est heretica. qz fides t^z qd in diuinis sunt tres relatiōes rea-
les seu tria relatiua. vt tres p^rone diuine. vñ in diuinis sicut
in creaturis p^r a filius sunt relatiua. si ergo sola vox vel si-
gnū esset relatiuū vel relatio a nō res. seqt qd in diuinis nō
essent tres p^rone relatiue. s^z soluz tres voces vel tria signa
q^d significat essentia diuinā: essent relatiua. a sic non esset ge-
neratio nec pcessio i diuinis. qd ē hereticū. a hoc p^r. qz h^z
vox p^r nō generat hāc vocem filius. nec iste due voces p^r
a filius spirāt spm scñi. siue hāc vocē spūs sanctus. Itē p
auctoritates pōt bec opinio iprobari a pncipue p auctorita-
tes pbi in hoc libro a pncipali i hoc capitulo. Itā oīa dicta
pbi in hoc ca. de ad aliqd conueniūt rei a nō voci vel signo
qd p^r discurredo p dicta pbi. dicit. n. pbs qd in ad aliqd est
h^zietas a virtus h^zietatē vitio. s^z istud nō est vox de voce. nā
vox nō est h^zietatē vitio. nisi dicat qd vox acuta h^zietatē voci gra-
ui. Sed istud non est ad ppositum. qz iste voces virtus a
vitium nō h^zietatē vitio qd est iter vocem grauem a vo-
cem acutā. Cñ bec nō est vera virtus h^zietatē vitio. accipi-
endo illā materialiter p vocibus. s^z magis vt accipiatur p
rebus a p habitibus h^zietatē vitio. Itā ergo p^rietas. s. h^zie
h^zietatē nō competit noibus relatiuis sed rebus. vt p^r ex in-
tentione pbi. Itē pbs dicit qd relatiua suscipiunt magis a
minus. vt simile d^r magis a minus simile. s^z bec p^rietas
nō est oibus relatiuis. qz duplum nō d^r magis aut minus
duplum. Itē dicta philosophi possunt intelligi de voce.
nam bec vox simile non suscipit magis aut minus. nec bec
vox duplum. Itā sicut vna illarum vocum potest pfer-
ri acutius vel minus acute: ita a alia. Unde bec vox simile
accepta materialiter p se nō suscipit magis aut min^z qd bec
vox duplum. a p^r p^r si materialiter stet h^z vox simile nō ē
magis ad aliqd qd bec vox duplum. Itē s^z p^rim. relati-
ua dicuntur ad conuertendam. vt dñs a seruus. dupluz a
dimidium. sed vox accepta materialiter pro seipsa non dicitur
ad conuertendam cum alia voce. nā bec vox dominus
non dicitur huius vocis serui dominus. nec conuerso ser-
uus dicitur huius vocis domini seruus. Unde si bec pro-
prietas esset vocū idem esset dicere pater filij. a dicere bec
vox pater est huius vocis filij pater. qd nihil est dictū. Itē
pbs in hoc ca. dat optimam doctrinam ad cognoscendum
relatiua que talis est. Circūscribatur ab ipsis relatiuis om-
nia alia que eis accidunt quibus circūscriptis relictis solam
relatiuis si ad huc referantur adinuicem sunt vera relatiua.
a conueniēter assignatur vnum alteri: itāquam ad correlati-
uum ad qd refertur. Si vero oibus alijs circūscriptis non
referatur adinicez nō sunt vera relatiua. a mala sit assigna-
tio vnus ad alterum tanq^m ad correlatiuum. verbi gratia.
Circūscribatur a dño oē aliud quod sibi accidit. vt qd sit hō
aut bipes. hoc solo relictō qd sit dñs. a similis circūscriptio
fiat a seruo. adhuc dñs d^r serui dñs. a seruus dñi seruus.
Ideo seruus a dñs sunt vera relatiua. sed si assignat seruus
ad hōiem tanq^m ad correlatiuum. aut alia ad auem. mala ē
assignatio. qz si ab hōie circūscribatur esse dñm seruus non
d^r ad hōiem. qz si nō est dñs nō est seruus. Et si ab aue cir-
cūscribatur esse alatum. ala nō dicitur ad auem. Et ista do-
ctrina pōt euidenter apparere. qd nulluz nomē refertur ad
nomē. qz circūscribatur a nomine omne illud quod sibi acci-
dit. s. significare ad placitum aut significare talem vel talem
rem relictō solo noie vel voce certum est qd nomē nō dicit
ad nomē. verbi grā. si ab hoc noie pater. a similiter ab hoc
noie filius circūscribatur esse signum ad placitum aut esse si-
gnum talis rei que genuit aut que est generata relictis solis
vocibus. manifestum est qd h^z vox pater ad hāc vocem fili-
us nō dicitur plus qd bec vox bus ad hāc vocem bas. eodē
modo est de oibus alijs relatiuis vt d^r dño a seruo a ala a
alato. Ex quo manifestum est qd noia a voces nō referuntur
ad inuicem tanq^m per se relatiua. sed si ad inuicem referantur

hoc ē p accidēs. s. rōne significatoz p noia. Itē pbs dicit in
isto capitulo qd relatiua sunt simul nā. a qd relatiua posita se
ponūt a pempta se perimūt. s^z illa nō sunt va de vocibus
aut signis quibuslibet. Cñ nō o^z qd posita hac voce p^r: eoip-
so ponat h^z vox filius. aut posita hac voce filius: ponat bec
vox p^r. nec iste voces sūt magis simul nā qd iste voces hō
a afinus. Propter bec a multa alia alibi adducēda non vñ
mibi vox qd relatio sit solū iter noia vel signa. s^z magis iter
res. Propter rōnes icōtrarium est itelligēdum qd rela-
tio pōt aduenire alicui sine mutatione illius cui aduenit per
p^rim. s. pby. a hoc ē p^rimū relatiōi. s. alicui aduenire si-
ne mutatiōe illius cui aduenit ad solam mutationem alteri-
us. Aliud est itelligēdum qd relatio nō addit aliquam p-
fectionem simpliciter. sed si aliqua pfectionem ipostat erit
solum pfectio relatiua. Tertio est sciēdum qd nō possu-
mus loqui d^r rebus nisi mediātibus noibus aut signis. nec
pōt vnus exprimere pceptum suum alteri nisi mediātibus
vobibus aut signis. a p^r hoc ea qd attribuitur rebus de q-
bus loquimur mediātibus signis debēt attribui illis signis.
Propter hoc rōdetur ad opposita. Ad primam auctoritatē.
pcedo qd ad aliqd sunt aē. Et cuz dicitur qd nulla res exi-
stēs subiectiue i illo qui est pater cuius dicitur ad aliqd s^z m
illud qd ē dicat qd vera diffinitio relatiuoz est esse ad aliud
s^z m illud qd ē. vt p^r p^rim infra. i isto ca. Et dico qd aliqua
res existēs subiectiue. i illo qd ē p^r ē ad aliud s^z m illud qd ē.
vel est illud quo aliqd est ad aliud. nec ē de rōne relatiui d^r
ei ad aliud. qz si nihil diceretur non minus esset relatiuum.
Ad aliam auctoritatē cum dicitur qd relatiua dñr sub
habitudine genitui casus a quedaz sub alia habitudine. d^r
co qd vox ē i noibus vel signis. Et cū d^r qd tales casus non
cōpetūt rebus. d^r qd huiusmodi casus nō cōpetunt rebus
s^z m se. s^z solū cōpetūt rebus simpliciter mediātibus noib^z
vel signis. Et qd huiusmodi casus pōt cōpetere rebus hoc
mō p^r sic. qz sicut res p noia significat i recto. ita significat
p noia i obliquo. a eodē mō quo noia cōpetūt rebus eodē
mō casus noium cōpetūt rebus. Ad alia auctoritatē cuz
d^r qd philosophi h^z p^ricōueniēt qd oē motēs mouet: pce-
do. nec ē d^r rōne mouētis hēre i se subite relatiōe a qd noia
tur mouēs vel motū. Cñ qdaz relatiua denoiant a relatiōe
denoitiōe intrinseca a qdā denoitiōe extrinseca. vbi grā.
agēs denoiat ab actiōe qd ē i passo. p philosophi. 3. pby. a
ita denoiat agēs denoitiōe extrinseca. Et eodē mō denoia-
tur passum a relatiōe qd ē i passo. a relo agētis ad passuz fun-
dat i actiōe qd ē i passo. Et ita dico qd motēs referat ad mo-
tum relatiōe qd ē i moto. qz relatio mouētis ad illud qd mo-
netur fundatur in motu a motus est i moto. a ideo relatio
mouētis ad motū ē i moto. Dico ergo qd nō omne mouēs
mouet. qz nō oē mouēs h^z i se relatiōe qua d^r aut referat
ad motū. sed q^d nis qdā relatiua denoiantur relatiōe extri-
seca qd nō est in eis. qdā tñ denoiantur denoitiōe intrinse-
ca. s. a relatiōe existēte i eis. vt simile dissimile. equale a in-
equale a huiusmodi. Ad alia auctoritatē cū d^r qd calefa-
ctiuū est ad aliqd s^z m philosophi. pcedo. Et cū d^r qd cale-
factiuū nō h^z talē rē inherētē sibi. s. relatiōem ad calefa-
ctibile. negat. Et cū d^r. posito solo calore circūscripto quo-
cunqz alio adhuc esset calefactiuum. Dicedū est qd qdam ē
relatio qd necessario ponit posito fundamēto suo. a tali nō
pōt realiter circūscribi relatio. cuiusmodi est relatio calefa-
ctientis ad calefactibile. Et cū d^r qd h^z calorē est calefa-
ctiuū actiue a fundamentaliter p calorē. s^z calefactiuū for-
maliter est calefactiuū p relatiōe ad calefactibile. s^z non p
relatiōem p^rimā. Cñ si p possibile ponere calorē sine rela-
tione ad calefactibile. tunc h^z calorē nō esset calefactiuū
formaliter sed effectiue soluz a fundamentaliter. Ad rō-
nes. ad primā cum d^r qd si tales relatiōes essent res existē-
tes. sequitur qd in quolibet corpore essent infinite res distin-
cte. dicendum qd hoc non est inconueniens. Omnes. n. cō-
cedunt qd in quolibet corpore quanto sunt infinite partes di-
stincte in quas corpus est diuisibile in infinitum. a queli-
bet pars corporis est res distincta a qualibet alia parte cor-
poris. Unde concedo qd in quolibet corpore sunt infinite
relatiōes a infinite inequalitates. quia omne totum

ptinuū ē iequale cuiusque sue parti. et ita ē iequale in infinitū: et si
 p eadē iequalitate. qz est magis iequale pti maiori qz pti ma
 iori. et sic i toto sunt infinite iequalitates respectu infinitarū suarū
 rū ptiū. vel respectu infinitarū ptiū alterius continui. Et vlti
 rius cū concludit qz destructo quocunqz q̄sto continuo de
 struerent infinite res. dico qz hoc ē necessariū. qz i quolibet q̄/
 to continuo sunt infinite ptes. et id destructo quāto continuo
 fin se totum necessario destruant infinite res et infinite ptes
 et similiter infinite relationes. Alterius cū dicit qz fin h nō pos
 set fieri aliqua albedo i aliquo de nouo nisi i quocunqz alio
 albo fieret noua res. s. noua similitudo. Istud concedo. vñ
 fin intentionē pbi. s. pby. hoc est p̄prium relationi qz pōt
 de nouo aduenire alicui p solā mutationē factā in alio. Et
 ideo concedo. qz p hoc qz in alio existente hic sit albedo de
 nouo: fit in quolibet alio albo noua res. qz noua similitudo.
 nec ipedit distātia q̄tumcunqz sit magna. qz causans in di
 stans non agit in totū mediū. p hoc patet ad confirmationē
 qz illud qd assumit i p̄firmatione est interimendū. s. qz oē
 agens in distans agit in totū mediū iter ipm et illud distās.
 qz i3 oē agens rem absolutā i distans agit i totū mediū iter
 ipm et distans. tñ hoc non o3 de agente cāte solā rez respe
 ctivā in distans qz agat in totū mediū. **C**S3 dubiū est an
 causans relationem in distans eoipso causat actionem neces
 sario in illud distans. Dico qz hoc non o3. qz oīs actio fun
 dat i motu p̄ncipioz. Et ideo si relatio nō
 posset acqri alicui sine actione existente i eo cui relatio acqri
 tur. sequit qz relatio non posset alicui acqri sine motu existe
 te in eo cui relatio acqrit. qd est contra p̄m. s. pby. qz dicit
 qz relatio acquiratur alicui ipso nō mutato. Dico ergo qz ca
 lesfaciens aliqd calefactibile existens hic causat relationē. s. si
 similitudinem in calido existente rome p solā actionem quā
 causat in calefactibili existente hic. **C**Ad aliā rōnē de equa
 litate qñ dicitur aut equalitas est tota in toto et. Dico qz accipie
 do totū utrobique synchategorematicē sic nō est tota in to
 to et tota in qualz parte. nec ps in pte. qz equalitas nō h3 p
 tes. s3 ē oīo iduisibilis. **C**Ad aliā rōnem cū dicitur qz distātia
 est relatio. concedo. Et cū dicitur qz non posses me mouere lo
 caliter nisi cārem nouā rez in quocunqz corpore a me distā
 te magis aut minus qz distabar. concedo. et et concedo qz si
 essem sursum et descenderem deorsum necessario cāre nō
 nā rē relativā i celo et i centro terre. tñ p motū meū nullaz
 rē absolutā cārem de nouo in celo et in centro terre. **C**Ar
 ca istud p̄dicamentum o3 videre q̄ sunt p se in hoc p̄dicamē
 to. et qd ē nomen generis generalissimū istius p̄dicamenti.
Hic p̄mo ē sciēdū qz relationes sunt p se i hoc p̄dicamēto
 et non ipsa relatiua. vbi ḡra. p̄ntas et filiatio. similitudo et
 dissimilitudo. equalitas et iequalitas. et huiusmodi sunt p
 se i hoc p̄dicamēto tāqz spēs istius generis. s3 p̄ et filius. si
 mile et dissimile. nō sunt p se i hoc p̄dicamēto. s3 solū p ac
 cēs sine reductiōe. Et p hoc p̄bat dupliciter. p̄mo extensi
 ue. 2.º p rōnē ducentē ad impossibile: p̄mo sic. **C**Illud qd ē
 aggregatū ex reb⁹ diuersoz genēz nō ē p se i aliquo genē
 vno. s3 illud qd significat p terminū concretū accidentale ē
 aggregatū ex rebus diuersoz genēz. ergo nō est aliqd tale
 i aliquo p̄dicamēto vel genere p se. Et ideo illud qd signifi
 cat p huiusmodi noīa p̄ et filius nō ē p se i genere. maior
 p3. qz qd ē p se i genere d3 esse p se ens et p se vñ. vt p3 p
 p̄m. s. meta. s3 aggregatū ex rebus diuersoz genēz nō ē
 p se ens nec p se vñ. vt p3 p p̄m i. 6. et minor p3 p pby.
 p̄o topi. vbi dicit qz albū nō ē p se i genere pp suū duplex si
 gnificare. 2.º p̄bat idē sic p p̄m p̄o poste. vbi dicit qz oīs p
 positio negatiua ē vā i q̄ vna spēs vñtus generis remouet
 a spē alterius generis. qz fin p̄m ibi. oīs p̄positio negati
 ua ē imediata vā i qua vñ gen⁹ generalissimū negat a ge
 nere generalissimo alterius p̄dicamenti. et ad negationē ge
 neris a genē seq̄ negatio spēi a spē. si igit p̄ et filius et hu
 iusmodi essent p se i p̄dicamēto relationis. seq̄ qz talis esset
 vā. nullus hō est p̄. nullus hō ē filius. qz i quaz tali nega
 ret spēs vñtus p̄dicamenti: a spē alterius p̄dicamēti. qz ho
 mo est spēs substantiē. et p̄ esset spēs relationis. si p̄ esset p
 se i p̄dicamēto. Ideo dico qz significata noīum abstracto
 rū sunt per se in genere. sicut albedo et nigredo et paterni

tas et filiatio et huiusmodi: et non p̄retoy accidentalū. Di
 co ergo qz p̄ntas filiatio et huiusmodi sunt p se i genere
 relationis. Et hoc p3. qz h nōmē relō ē genus generalissimū
 i hoc p̄dicamento. et nō hoc nomen relatiuū. qz hoc nōmē
 relatio p̄dicat p se de spē istius p̄dicamenti. vt de p̄ntate
 filiatioe et huiusmodi. et hoc nomen relatiuū nō p̄dicat de
 eis p se. Sciēdū est tñ qz Albertus et Boetius dicūt qz ge
 nus generalissimū istius p̄dicamenti puenienter assignat p
 hoc nomen ad aliqd. Et sustinendo illud dictū itelligendū
 est qz cū dicitur ad aliqd ista p̄positio ad. pōt denotare bitudi
 nem termini ad terminū. et pōt denotare bitudines vie ad
 terminū. Sicut. n. est terminus ad terminū. ita ē via ad ter
 minū. dicimus. n. esse viā ad civitatē. Un p̄ ē ad filiū tāqz
 terminus ad terminū. et p̄ntas ad filiū. qz est relatio p̄ntis
 ad filiū. et est ad filiū tanqz bitudo vel via ad terminū. Di
 co ergo qz si hoc nomen ad aliqd sit nomen generis genera
 lissimū huius p̄dicamenti: o3 qz hoc sit s3 qz ly ad dicit bitu
 dinē vie ad terminū. et non s3 qz dicit bitudinē termini ad
 terminū. Si. n. ad cū dicitur ad aliqd denotet bitudines vie ad
 terminū. sic ad aliqd p se p̄dicat de speciebus huius p̄dica
 menti vt de paternitate et filiatione similitudine et huiusmo
 di. et est convertibile cū hoc noīe relatio. qz oīs relatio ē hi
 tudo vel via ad terminū. et oē qd est ad terminū tanqz via
 vel bitudo est relatio. **C**Adhuc occurrit vna antiqua dubi
 tatio qz nō est tñ vñ genus generalissimū i hoc p̄dicamēto
 s3 duo. qz gen⁹ generalissimū huius p̄dicamenti referet.
 Si igit. a. genus generalissimū huius p̄dicamenti. et sit. b.
 illud ad qd referet. et tūc arguit sic. Relatiua sunt simul nā
 ergo qua rōne. a. est genus generalissimū: eadē rōne. b. est
 genus generalissimū. et p̄ntas sunt duo generalissima bui⁹
 p̄dicamenti. qz ex quo vñ relatiuoz nō est p̄us alio. nec p
 p̄ntas cōius. id nō ē maior rō. qz vñ ē genus generalissimū
 qz aliud. Dicēdū qz nec gen⁹ ḡnāllissimū i hoc p̄dicamēto nec
 ad aliqd p se i hoc p̄dicamēto referet. s3 ē p̄ncipiū referēdi.
CS3 adhuc stat argumentū. si genus ḡnāllissimū sit p̄n
 cipiū referēdi aliq̄ extremae sint illa extrema. b. et c. Et tunc
 arguo sic. alia ē relō. b. ad. c. et alia. c. ad. b. sicut alia est relō
 p̄ntis ad filiū. et alia filiū ad p̄ntē. ergo q̄ rōne relō. b. ad. c. ē
 genus ḡnāllissimū eadē rōne relō. c. ad. b. erit genus ḡnāll
 lissimū. qz sicut extrema q̄ referūt sunt eque p̄ma. ita relō
 nes qb⁹ referunt sunt eque p̄me. Dicēdū qz hoc nomen
 relō est p̄ncipiū referēdi non diuersa extrema adinice.
 s3 idē ad seipm. s. hoc cōe relatiuū ad hoc cōe relatiuū. re
 latiū. n. d̄ relatiū relatiū. id relō q̄ est ē p̄ncipiū referēdi
 relatiū ad relatiū est vna s3 genus. vñ si. b. sit nomen
 synonymū huic nomini relatiū. et fili. c. tunc. a. et c. non
 significat diuersa. s3 oīo idē. Et id eadē est relō oīo ip̄
 us. b. ad. c. et ip̄ius. c. ad. b. Et si dicat qz hoc sit falsū. qz
 iter idē et seipm nō est relō realis. cū ergo genus ḡnāll
 simū i hoc p̄dicamento sit reale non est p̄ncipiū referēdi
 idē ad seipm. Dicēdū qz relō realis vna fin numer⁹ nō
 est p̄ncipiū referēdi idē ad seipm. relō tñ realis fin spēm
 vel fin genus est p̄ncipiū referēdi idē ad seipm sicut
 p3. **I**am similitudo q̄ est vna species relationis est p̄ncipiū re
 ferēdi ipm ad seipm. s. simile ad simile. et ita genus gene
 ralissimū huius p̄dicamenti est p̄ncipiū referēdi idē
 ad seipm. Et si dicat qz inter q̄cunqz relatiua est qdā bitu
 do vna fin numer⁹. et p consequens vna relatio fin nume
 rum. Dicēdū qz distinguendo vnum numero contra
 vnum spē et vnum genere. sic non est vey qz inter omnia
 extrema relatiua sit vna relatio fin numerum. nam hoc cō
 mune pater referetur ad hoc cōmune filius. et non per ali
 quam relationem vnam numero. qz nec per hanc paterni
 tatem nec per illam filiationem. **C**Sciēdū qz relatio nō
 inest substantiē nisi mediante aliquo accidente perfectioni.
 et illud accidens mediante quo relatio inest substantiē: dici
 tur esse fundamentum relationis. verbi gratia. equalitas et
 inequalitas inest sube mediante q̄titate. et ideo q̄titas ē
 fundamentum equalitatis et inequalitatis. et qualitas est
 fundamentum similitudinis et dissimilitudinis. **C**Intelli
 gendum est qz philosophus. s. meta. ponit modos relati
 uozum. **I**am quedā dicuntur relatiua fin numer⁹ vt du

Predicamentorum

plū & dimidiū & multiplex & submultiplex & talia sunt rela-
tina primi modi. Et aliq̄ dñr relina s; potētia actiua & pas-
siua. & sic cal factiū refert ad calefacibile. & talia sunt rela-
tina scđi modi. Et aliqua sunt relina s; relatiōem mensurę
& mēsurabilitatis. itelligēdo p mēsurā nō mēsurā q̄titatis
sed mēsurā entitatis. Et isto mō scibile est mēsurā scie. & se
sibile sensus. vnde breuiter sunt tres modi relino. q; q̄das
referūt mō numeri. vel vni. & talia sūt relina primi mo-
di. v. g. duplū & dimidiū referunt mō numeri. & sic & dil-
simile. equale & meq̄le mō vnus. qm̄ eq̄lia sunt quoz est
vna q̄titas s; spēm. Et quedam referūt modo potētie. & sic
talia sunt relina scđi modi. & sic refertur calefactiū ad cale-
facibile. & quedā sūt relina que referūt mō mēsure. & sic
scia refert ad scibile tāq̄ mēsuratū ad mēsurā suā. Ceterū
scia restat videre in quib; pdicamētis fundat relio. Et vñ
q; relatio s; m az. fundat in quatuor: pdicamētis. s; in q̄li-
tate. quātitate. actione & passione. Itā relina primi modi i
q̄titate fundantur vel super principiū q̄titans vel sup vni-
tate. Et relina scđi modi fundantur in q̄titate. s; in potētia ac-
tina & potētia passiua que sunt in scđa spē q̄tatis. Et quedā
relina fundat immediate q̄tū ad suū fieri sup actionē & pas-
sionē. & ita eadē fundant mediate sup potētiā actiua & pas-
siua. vnde q̄dā relatiōes regunt duplex fundamentū. puta
fūdamētū q̄tū ad fieri & fundamentū quātū ad eē. v. g. pñ-
nitas q̄tū ad fieri fundat super actiōem patris. dñ. n. pñ qz
genuit filiū. sed q̄tū ad eē & perin; fūdat sup potētiā actiua
patris. Et filiatio q̄tū ad fieri fundat super passionē. & quā-
tū ad esse & pmanere fundat sup potētiā passiua. Ceterū rela-
tiones tertii modi fūdat super q̄tate de prima spē q̄tatis.
v. g. relio scie ad scibile fundat sup bitum scientificū qui ē
in prima spē q̄tatis vnde scia accipit dupliciter. vnomō p
bitū absolutū. & sic est de prima spē q̄tatis. alio mō accipi-
tur pro relione ad scibile vel p aggregatū ex bitū scientifico
& relatione ad scibile. & sic est in gñe relationis per se si acci-
pitur p relione solū. Si vñ accipiatur pro aggregatū ex bitū
tu & relatiōe. sic est in gñe relatiōis per accidēs. & ita relio
que est ad scibile fundat super bitū scientifico de pñā spē
q̄tatis. an. vñ dicit q; in quolibet pdicamēto pōt fūdari
relō. sed de hoc videbit alibi. Cōbitatio solet esse vtrū
relatio sit eadē res cū suo fundamentū. Ad quā dubitatiōes
dicūt aliq; q; relatio nō distinguit realē a suo fundamentū vñ
dicūt q; similitudo & dissimilitudo que est fundata in aliq̄
albedie est eadē res cū albedie. vñ illud idē qd; s; se dñ albe-
do respectu alterius in quo est albedo dñ similitudo. qd; at
relatio nō sit alia res a suo fundamentū. pbant per rōnes su-
perius positas pbantes q; relatio nō est res. distinguendo
rē s; vocē & alia signa rerū. q; si ex eo q; for. exñs hic fieret
de nouo alb; carē nona res in platone albo exñte rome. qz
nona similitudo. & ē ad motū alicuius corporis surū vel d-
orsum sequitur q; noua res cāt in celo & in cētro terre. Et ē
sequit q; moto vno corpore locali mouerent oia corpa. qz
in oib; corporib; fieret noua res. qz noua distātia vel noua p-
pinq̄tās. & sic de alijs incōuenientib; superius adductis p
bātib; q; relō nō est res extra aiaz distincta ab alijs reb; ab-
solutis. Jō dicūt q; relō nō est alia res a suo fundamentū
& s; in hoc dicūt qñr q; relō nō habet ppriās species nec p-
priās differentias alias a spēs & differentis fundamentū. &
dicūt istud esse de intētiōe pñi. s; me. vbi ipse assignās spēs
& dñas relatiōrū assignat eas per species & differentias ab-
solutōrū dicēs. q; aliqua relatiua dñr mō numeri. & aliqua
modo mēsure. & aliqua modo agētis & patiētis. quod non
esset nisi spēs & dñe relatiōrū essent eedē cū speciebus &
differentis absolutōrū. Sed ista opi. est falsa. q; impossibi-
le est eandē formā realē intēdi & remitti. q; itēso & remis-
sio eiusdē forme sunt motus contrarij. & impossibile est q;
idē moueatur motib; contrarijs. q; relatio intēditur qñ
suū fundamentū remittitur & eōuerso. q; fundamentū i-
tēditur quando relō remittitur. ergo relatio & fundamentū
suū non sunt realiter eadē forma. maior est declarata. & mi-
nor probat. supposito q; for. & pla. sint albi. & q; for. sit ma-
gis alb; q; pla. tūc si albedo for. minuat for. sit magis filis
platonī q; prius. q; magis appropinquat ad gradū albedi-

nis in pla. Et ita isto casu posito. sequitur q; quando funda-
mentū remittitur tūc relatio intēditur. q; dñ albedo in for-
te remittitur similitudo for. ad pla. intēditur. Sñr pōtō q;
for. & pla. sint albi sicut prius. & albedo in for. itēdat. tē so-
fit minus filis platonī q; prius. & ita similitudo i for. remit-
titur qñ albedo in eo intēdit. & ita p; minor. ergo albedo &
similitudo nō sunt oīo eadē forma. Ceterū per eadē albedines
per quā for. est filis pla. albo: est dissimilis ciceroni nigro. it
igitur similitudo sit eadē res cū albedine: eadē rōne dissimili-
do erit eadē res cū albedine. sed quecūq; sunt eadem eadē
numero ipsa inter se sunt eadem. ergo similitudo & dissimi-
litudo sunt eadem inter se. psequēs est incōueniens. Ceterū
similitudo & equalitas sunt eiusdē spēs. igit; eiusdē generis. p-
rimi. q; sunt relatiōes eiusdē modi relatiōrū. s; primi mōi.
Si igitur relatio esset eadem res cū suo fundamentū. sequit;
q; fundamentū similitudinis & fundamentū equalitatis eēt eius-
dē spēs vel eiusdē gñis primi. quod falsū est. q; funda-
mētū similitudinis est q̄titas. & fūdamētū equalitatis est quātū-
tas & qualitas & q̄titas differūt genere & non sunt eiusdē
generis primi nec sunt eiusdē spēs. Similiter impossibile ē
q; idē simul sit & non sit. q; hoc est oppositum primi pri-
cipii. sed fundamentum relationis pōt manere relone nō
exñte. ergo relatio & suū fundamentum nō sunt idē. p;
bo minorem. nam si for. et pla. sunt similes in albedine. et
corrūpat albedo in platone manente albedine in for. corrū-
pitur similitudo que erat in for. respectu platonis. tñ manz
albedo. igitur fundamentū potest existē relōne nō exñte et
per qñs nō sunt eedē res. Ceterū propter bec et alia est dicen-
dū q; relatio est alia res a suo fundamentū. q; fundamentū
relatiōis est res absoluta que per se pōt instituire itellectū.
sed relatio est res respectina que nō potest intelligi nisi i ba-
bitudine ad aliud. Similiter nihil fundat in seipso. q; fūda-
mētū vñ prius eo qd; fundat in ipso. sed relatio fundatur i
suo fundamentū. igit; nō est idē cū suo fundamentū. Ceterū rō-
nes in cōtrariū rñsum est supius pro dicto pñy. i. s; me. p
q; dicto vñ aliq; q; relatio nō hz spēs ppas nec ppas dñas
q; est intelligendū q; relatio inter oia pdicamēta hz debilis-
simū ē s; m q; dicit pmentator. 12. meta. mō ista que hñt d-
bile entitatē propter debilitē sui entitatē sunt difficilima nobis
ad cognoscēdū. sicut illa que sunt perfectissime entitatis. s;
subē separate propter excellentiam entitatum suarū sūt
difficilia nobis ad cognoscēdū. v. g. materia prima est
debilis entitatis. ideo de difficulti cognoscitur a nobis. quia
non cognoscitur a nobis nisi per analogiam ad formam
vel ad materiam compositam. vt patet ex primo pñy. Si-
militer q; subē abstracte a materia sunt excellentis entitatis
ideo non cognoscuntur a nobis nisi per suos effectus. quia
igitur relatio inter cetera pdicamēta hz debilissimaz en-
titatem. id non cognoscitur a nobis nisi per suū fundamen-
tum. Ad pñs spēs et differentias relatiōrū tanq; minus no-
tas enumerat secūdū spēs et differentias absolutōrū que no-
bis magis sunt note. Unde philosophus non intelligit q;
species et dñe relatiōrū sint omnino eedem cū specie-
bus et differentis suozū fundamentōrū. sed intelligit q;
per species et differentias fundamentōrū debemus cog-
noscere spēs et differentias relatiōrū. q; species et dif-
ferentis relatiōrū sunt realiter distincte a speciebus et dñis
fundamentōrū quānis. n. relio non possit esse sine funda-
mento suo. est tamen alia res a fundamentū suo. Ceterū
circa relōnes et relina est intelligendū s; m aliquos. q; non
omnia relatiua pertinent ad idē genus relōnis. nec oīs re-
lio est in hoc pdicamento per se. sed solum illa relio est i
hoc pdicamento que fundatur in re vnus pdicamentū
et hoc determinate. et ideo relatiōes transcēdentes que
sunt reperte in omnibus pdicamentis. cuiusmodi sūt ge-
nus et species. actus et potentia seu relatiōes inter ista nō
sunt in hoc pdicamento. quia sunt relōnes transcēden-
tes reperte in omni pdicamento. et q; circū omne gen-
nullus generis est per se vnus. tamen possit dici q; sit q;
ditatine in hoc pdicamento. q̄tis reperiat̄ur denotatiue
in quolibet pdicamento. Ceterū sciendū est etiaz secūdū
aliquos q; relatio est duplex. s; relatio realis. & relatio rō-

nis. Ad relationem reale reguntur tres additōes. p̄ia q̄ ex
 trema relōnis nō depēdeat ab intellectu. sed q̄ sint realia.
 Sc̄da additō est q̄ extrema relōnis sint realia diuersa. 3. q̄
 iter extrema sit bitudo mutua. Et p̄pter p̄mū: oppositio
 iter ens et nō ens nō est relatio realis. q̄ extrema nō sūt rea
 lia et nō referuntur adinice nisi per intellectū. P̄pter s̄z re
 latio idētitatis nō est realis. q̄ extrema nō sūt realia distincta
 seu diuersa. vñ idē nō refert ad seipsū relōni reali. P̄pter
 tertā additōez relatio iter sc̄iaz et sc̄ibile nō est real. q̄ inter
 illa nō est mutua bitudo. nā sc̄ia refert ad sc̄ibile. sed sc̄ibile
 nō refert ad sc̄iaz. Auicē. vō dicit q̄ oīs relō que nō depē
 det ab intellectu est realis. et sic idētitas est relō realis. q̄ nō
 depēdet ab intellectu. nā tñ sit cōtētio in v̄bis dico de relō
 ne reali. q̄ relatio realis pōt accipi dupl̄. s. cōiter et stricte.
 Cōiter loquēdo de relatiōe sic oīs relatio est realis. s. q̄ non
 dependz ab intellectu. et sic idētitas est relatio realis. s̄z rela
 tio realis stricte loquēdo. sic pōt describi. Relatio realis est
 relō inter extrema realia realia distincta mutuo abinice de
 pēdētia. et sicut distinguitur de relatiōe reali. ita pōt distin
 gui de relatione fin rōnē. q̄ vno modo accipit large pro
 oī relatiōe que nō hz extrema realia realia diuersa. vel inter
 q̄ nō est relatio mutua. alio mō accipit stricte. s. solū p̄ rela
 tiōe que nō hz eē p̄ter operationē intellectū. C̄ Intelligē
 dū q̄ ad hoc q̄ aliqua referant adinice requirunt quinqz
 .s. subm relatiōis. fundamētū. et termin⁹ a quo. et termin⁹
 ad quē. et ipsa relatio. v. g. p̄ et filius referunt adinice. s̄z
 lectū p̄nitatis ē aīal qd̄ genuit. fundamētū p̄nitatis ē actio
 seu potētia actiua. termin⁹ a quo est p̄. et termin⁹ ad quē
 est filius. et relatio q̄ p̄ refert ad filiū est p̄nitatis ipsa. So
 let dubitari an termini relōnis fin rōnē debeāt differre rōe
 sicut termini relōnis realis realia d̄nt. Et est sp̄ialis dubita
 tio de idētitate. s. vtrū extrem a idētitatis differant fin rōnē
 Et dicitur aliq̄ sic. q̄ for. est idē sibi ipsi. et for. inq̄nātū est
 termin⁹ a quo ipsius idētitatis. d̄nt a se inq̄nātū est termi
 n⁹ ad quē illius idētitatis. istud tñ nō est verū. nā for. ē idem
 sibi ipsi fin rē et fin rōnē. nā oēm rem et oēm rōnē quā hz
 for. eandē hz for. tō for. nec re nec rōe d̄nt a seipso. tñ for. vt
 est termin⁹ a quo idētitatis hz vnā rōnē. et hz aliā vt ē ter
 min⁹ ad quē idētitatis. Nā rō termini a quo est alia a rōe
 termini ad quē. Et cōcedo q̄ for. vt est termin⁹ a quo. et vt
 est termin⁹ ad quē hz diuersas rōnes. tñ ex hoc nō sequitur
 q̄ for. differat a seipso secūdū rōnē. nā for. manens idē fin
 rōnē et sedm rem habet diuersas rōnes. tamen ex hoc nō
 sequitur q̄ for. differat a seipso secūdū rōnem.

C Inest aut̄ et p̄rietas i relōne vt vt̄ vicio p̄tra
 riū cū sit utrūqz eoz ad aliqd̄ ē. et disciplina igno
 rariē. nō at oib̄ rehuīs iest p̄rietas. Dupl̄. n.
 nihil est p̄riū. neqz. n. triplici n̄z vlli talium.

C P̄ponit p̄s q̄tuor p̄prietates relatiuoz. p̄ma est q̄ in
 relōne est aliq̄ cōtrarietas. hoc est q̄ aliqua relatiua sūt con
 traria. et hec est. 30. p̄clo b̄. li. et p̄bat̄ exēplariter sic. Vtrū
 n. p̄ria vicio et sc̄ia p̄ria ignozatiē dispōnis. sed opponit̄ p̄
 nature ignozatiē negatiōis. sed virtus et vitium sunt relia. et si
 anill̄ sc̄ia et ignozatiā sunt relatiua. ergo aliq̄ relatiua sūt p̄
 ria. sed ista p̄prietas nō inest oib̄ rehuīs. q̄ duplo nihil est
 p̄riū nec triplo. nec alicui talium. C̄ Sed h̄ dubitat̄ tam circa
 maiore q̄ circa minore. Et p̄rio vt q̄ virt⁹ nō p̄riet̄ vicio. q̄
 p̄ria maxime distāt. vt p̄z ex. io. mēta. sed virtus et vitium
 nō maxime distant. q̄ liberalitas est mediū inter duo vicia
 extrema. sicut p̄z per p̄m. 4. et bico. sed mediū nō maxie
 distat ab extremitis. ergo virtus et vitium nō sunt p̄ria. C̄ Cir
 ca minore dubitat̄. vt. n. falsū q̄ virtus et vitium sunt relatiua.
 q̄ q̄cūqz sunt relatiua referuntur adinice. sed virtus et vi
 tium non referuntur adinice. q̄ virtus non dicit̄ alicui
 vitij virtus. nec vitium dicitur alicuius virtutis vitium er
 go virtus et vitium non sunt relatiua. C̄ Circa conclusio
 nem etiam dubitatur. quia non videtur q̄ aliqua relatiua
 sint contraria. q̄ oppositio p̄traria et oppositio relatiua sūt
 diuersae species oppositionis. vt p̄z ex isto li. predicamētoz
 ergo que opponuntur oppositione relatiua nō opponuntur
 oppōne p̄ria. sed oīa relatiua opponuntur oppōne relatiua. er

go nō opponuntur oppōne p̄ria. et per cōsequēs nō sunt cō
 traria. C̄ Itē si aliqua relatiua eēt p̄traria sequit̄ q̄ p̄ et fi
 lius sunt contraria. sed hoc non est verū. q̄ p̄ et filius v̄
 re p̄dicantur de eodē. nā de eodē verum est dicere q̄ ē p̄
 et q̄ est filius. ergo p̄ et fili⁹ nō sunt relatiua p̄traria. C̄ Ad
 p̄mū istoz est dicendū q̄ virtus p̄riatur vicio et trarietate
 que est in genere morū. et virtus et vitium maxime distāt
 in ḡne morū. sed nō in ḡne nature. vnde bonū et malū sūt
 genera morū. et sunt duo extrema. et sub vno continentur
 vitium. s. sub malo. et sub altero continentur virtus. s. s̄z bo
 no. sed virtus et vitium non maxime distant in genere natu
 re. q̄ maiorem conuenientiam h̄nt virtus et vitium q̄ h̄nt
 duo vicia extrema vt liberalitas et p̄digalitas magis conue
 niunt in natura q̄ prodigalitas et auaritia. C̄ Ad secūdū
 dicendū est q̄ virt⁹ et vitium sunt relatiua contraria. q̄ referū
 tur ad alia. s. ad materias circa quas h̄nt fieri. sed non sunt
 relatiua inter se. q̄ vnū non refertur ad aliud nec econuer
 so. vnde vitium et virtus sunt relatiua. sic pater et dupl̄z sūt
 relatiua. et tamen non sunt relative opposita. nec est verū
 q̄ oīa relatiua referantur adinice. C̄ Ad aliud dubium
 circa cōclusionē dicendū est q̄ relatiua que sunt contraria si
 opponuntur oppositione relatiua. nec valet illa consequen
 tia. illa sunt relatiua ergo opponit̄ oppōne relatiua. C̄ Ad
 aliud cū dicitur q̄ si aliqua relatiua essent contraria. sequit̄
 q̄ pater et filius sunt contraria. dicendū q̄ non sequitur.
 sed est fallacia cōsequētis. nec d̄z concedi q̄ pater et filius
 sint s̄z p̄ria. sed sunt relative opposita quando sunt p̄para
 ta ad idē. C̄ Et si dicat̄ q̄ pater et filius vere predicant̄
 de eodē. ergo non sunt contraria vel opposita aliquo ge
 nere oppositiōis. dicendū q̄ pater et filius accepta i suis
 cōtātibus nō sunt opposita. sed quando sunt cōparata ad
 idē sunt opposita relative. nec predicantur sic de eodē in
 mero. q̄ ipse ē q̄ idē nūero sit pater alicui⁹ et filius eiusdē
 Vñ melius est dicere q̄ pater et filius sunt relatiua q̄ di
 cere q̄ pater et filius sunt relative opposita.

C Adē aut̄ magis et min⁹ relatiua suscipe. file.
 n. magis et minus d̄. cū utrūqz sit relatiuuz. et
 ieq̄le magis et min⁹ d̄. Simile. n. alicui⁹ simile
 dicit̄. et equale alicui ineq̄le. nō aut̄ oīa relatiua
 suscipiunt magis et minus. dupl̄. n. nō dicitur
 magis et minus dupl̄. nec aliquid talium.

C Secūda p̄prietates relatiuoz est suscipe magis et min⁹
 vñ p̄s declarat̄ q̄ aliqua relatiua suscipiunt magis et min⁹
 et hec est cōclusio. 31. b̄. libi. Et declarat̄ declaratiōe ex
 emplari sic. Simile et equale sunt relatiua et suscipiunt ma
 gis aut minus. nam aliquid dicitur magis simile et minus
 simile. similiter aliquid dicitur magis equale et minus eq̄
 le. ergo aliqua relatiua suscipiunt magis aut minus. Sed
 hec p̄prietates non competit̄ omnibus relatiuis. quia du
 plum et triplum sunt relatiua. et tamen non suscipiunt ma
 gis aut minus. vt patet. C̄ Sed dubium est. q̄ quedam
 relatiua suscipiunt magis et minus. et quedam non. Dicen
 dū est q̄ relō fundatur in rebus diuersozum predicamen
 torum. vt dicit̄ est et suam realitatem habet a fundamen
 to. Cum igitur aliqua relatio fundetur in re suscipiente ma
 gis et minus. et aliqua fundetur in re que non suscipit ma
 gis et minus. non est mirum si aliqua relatio suscipit magis
 aut minus. et aliqua non. Exemplum p̄mi. vt similitudo
 suscipit magis aut minus. quia fundatur in qualitate. que
 suscipit magis aut minus. Exemplum secūdi. vt dupl̄
 et dimidiū siue duplex et simplex fundatur super quanti
 tate d̄terminata que non suscipit magis aut minus ideo
 duplum et dimidiū et similia non suscipiunt magis aut
 minus.

C Oīa aut̄ relatiua ad p̄uertētia dicit̄ ut seru⁹ d̄ni
 seru⁹ d̄. et domin⁹ hui domin⁹. et dupl̄ dimidiū
 dupl̄. et dimidiū dupl̄ dimidiū. et mai⁹ minore
 mai⁹ et min⁹ maiore minus. Similiter autem et
 in aliis. sed casu differunt quandoqz secūduz lo

Predicamentorum

curtionē vt scia scibilis scientia. ⁊ scibile scia scibi
le. ⁊ sensus sensati sensus. ⁊ sensatū sensu sensatū
At vō aliquotiens nō videtur cōuertī nisi cō
uenienter ad qđ dī assignet. Si. n. peccet qui af
signat vt ala si assignet auis nō cōuertit vt si auis
ale. Neqz. n. pri^o cōueniēter assignatū ē ala auis
neqz. n. in eo qđ auis est in eo ala auis dī sed i eo
qđ alata ē. Multoz. n. ⁊ alioz ale sunt q̄ non sūt
aues. Quare si sic assignet cōuenienter ⁊ cōuer
tet vt ala alati ala: ⁊ alati ala alati. aliquoties aut
forte ⁊ noia fingere nece erit si nō fuerit positū
nomē ad quod cōuenienter assignet: vt rem^o na
uis si assignet nō erit cōueniens assignatio. Ne
qz. n. in eo qđ est nauis in eo ei^o remus. Sūt aut
naues q̄rū nō sunt remi. Quare nō cōuertit. na
uis. n. nō dicitur remi nauis. sed forte cōuenien
tior assignatio erit si sic quodamō assignet rem^o
ē remite rei rem^o: aut quolibet aliter dictū sit. no
men. n. nō est positū. cōuertitur at si cōueniēter
assignetur. remitū enim remo remitū ē. Silr at
⁊ in aliis vt caput cōuenienter assignabit capita
ti q̄ si aialis assignet. neqz enim in eo qđ aial est
caput hz. Multa. n. sunt aialia capita nō habentia.
Sic at fortasse facilius sumet qbus nō ē no
mē positū ab his que prima sūt. ⁊ ab his ad q̄ cō
uertuntur noia apponātur vt in his q̄ dca sūt ut
ab ala alati. a remo remitū. oia ergo que ad ali
qd dicuntur si cōueniēter assignet ad cōuertentiā
dicuntur. Nā si ad qđlibet aliud assignet ⁊ nō ad
illud dicat: nō conuertuntur. Dico at qm̄ neqz
eoz que indubitatē cōuertibilia dicunt. ⁊ noia
eis posita sunt nihil p̄uertit si ad eoz aliquid q̄
sunt accidentia assignentur ⁊ non ad ea que dicitur
vt seruus si non domini assignet seru^o: sed
hominis aut bipedis aut alicui talium non con
uertit. non enim erit conueniens assignatio.

Tertia proprietatē relatiuorum est dici ad cōuertentias.
Dūmo p̄s ponit illam proprietatem ⁊ declarat eā. Scđo
sibi. Amplius si conuenienter. ponit vnum documentū no
tabile ad cognoscendum que sunt vera relatiua ⁊ que non
p̄mo igitur ponit proprietatem dicens qđ omnia relatiua
dicuntur ad conuenientiam. ⁊ est conclusio. 32. huius libri
⁊ probatur inductive sic. nam duplum ⁊ dimidiū sunt re
latiua ⁊ dicuntur ad conuenientiam. nam duplum dicitur
dimidiū duplum. ⁊ dimidiū dupli dimidiū. Similiter
pater ⁊ filius dicuntur ad cōuertentiam. nam pater dicit
alicuius filius pater. ⁊ filius alicuius patris filius. Et hec pro
prietatē conuenit omnibus relatiuis si relatiua bene assignā
tur. sed si aliqua assignentur relatiua ⁊ non sit assignatio cō
ueniēs tūc nō dicitur ad cōuertentiam nec sunt vera relati
ua que assignant pro relatiuis. v. g. si ala assignetur aui tan
qđ suo relatiuo assignatio est inconueniens nec dicuntur ad
cōuertentiam. q: nō ois ala est auis ala. q: multe sunt ale q̄
nō sunt aui. vt ale musca: vel serpentū. similiter si caput
assignetur animali tanqđ suo correlatiuo: inconueniens ē as
signatio. q: caput ⁊ animal non dicuntur ad cōuertentiam.
q: nō ois aial hz caput. sunt enī multa aialia nō hntia caput vt
ostrea marina cōchilia ⁊ filia. Silr si rem^o assignet nauī tā
qđ suo correlatiuo est assignatio inconueniens. rem^o. n. ⁊ na
uis nō dicitur ad cōuertentiā. Uertū si conueniens fiat assi

gnatio omnia relatiua dicuntur ad cōuertentia. Qualē at
deat fieri assignatio docet p̄s ⁊ documentū est tale. Si alte
ri relatiuo nomē deficiat. o: tunc fingere nomē ei^o denomi
nādo a noie relatiui hntis nomē. v. g. si rem^o dī relatiue. ⁊
nō dicat relatiue ad natū cū sint multe naues remos nō ha
bentes. at si caput dicatur relatiue ⁊ non dicat relatiue ad
animal. cum multa sint animalia non habētia capita ad hoc
qđ in talibus relo sit conueniens o: fingere nomina vt a re
mo remitū fingatur. ⁊ a capite capitatū fingatur. ⁊ ab ala
alati. ⁊ sic relatiuis assignatis competit pprietatē. s. dici ad
cōuertentiā. nā rem^o dī remite rei remus. ⁊ remitū dī re
mo remitū. ⁊ caput capitati caput. ⁊ capitati capite capita
tū. ⁊ ala alati ala. ⁊ alati ala alatum. igitur omnia relatiua
si cōuenienter assignentur dicuntur ad cōuertentias.

Ampli^o si cōuenienter assignet ad id ad qđ
dī oib^o aliis circūscriptis quecūqz accētia sunt
relicto illo solo ad qđ assignatū ē sp ad ipsū dice
tur. ut si seru^o ad dñm dicat circūscriptis oib^o q̄
sūt accētia dño. ut eē bipedē uel scie susceptibile
uel boiem relicto vō hoc solo qđ dñs ē sp seru^o
ad ipsū dicit. Seru^o. n. sp domini fu^o ē. Si aut
fu^o nō puenienter dicat ad id ad qđ dī circūscri
ptis oib^o aliis relicto solo illo ad qđ assignatū ē
nō dicit ad ipsū. assignetur aut seru^o boīs ⁊ ala
auis. ⁊ circūscribat ab boie eē dñm nō iā seru^o
ad boiem dicit. Cum. n. domin^o non sit: seruus
nō est. similiter at ⁊ de aui si adimat eā alata esse:
amplius iā nō erit ala ad aliquid. Cū. n. nō sit a
latum. nec ala erit alic^o. quare o: assignari id ad
qđ puenienter dicit. ⁊ si sit nomē positū facit erit
assignatio. si at nō sit fortasse erit necessarium no
mē fingere. si aut sic reddantur manifestuz ē qm̄
omnia relatiua conuersim dicuntur.

Sed q: dubiū pōt esse quando sit assignatio pueniens.
⁊ qm̄ nō. ideo p̄s dat vnu documentū notabile ad cogno
scēdū vtz assignatio fuerit cōueniens vel nō. ⁊ est istd do
cumentū. si alicui relatiuo assignetur cor relatiuū circūscribat
ab illo oia que sibi accidūt relictis solū istis per que assignā
tur relatiua. quib^o circūscriptis vidēdū est an illa referant
ad inuicem. v: illa que assignantur relatiua aut non. ⁊ si re
ferantur ad inuicem tunc fuit assignatio cōueniēs. v. g. si vo
luntus videre an seru^o ⁊ hō referant ad inuicē: circūscribat
oia que boi accidūt relinquēdo solam naturā boīs. boi aut
accidit qđ sit alb^o ⁊ qđ sit grāmatic^o. ⁊ qđ sit domin^o sed si cir
cūscribatur ab ipso ipsum esse dominum iam. s. homo nō
dicitur ad seruū. q: homo non dicitur ad seruū. nisi quia
ipse est dominus. ista igitur assignatio non fuit conueniens
qua homo ⁊ seruus assignabantur relatiua. Sed si velis vi
dere an dominus ⁊ seruus sint vere relatiua circūscriba
mus a dño oia que sibi accidūt vt ipsū boiem vel sapientē
⁊ sic de aliis. hoc solum relicto qđ ipse sit domin^o adhuc dī
dñs seruū dñs. sō assignatio fuit pueniēs vbi assignat qđ do
minus ⁊ seru^o sunt vere relatiua. **C**ōtra istam. pprietatē
arguit. p̄ ⁊ filius sunt relatiua. ⁊ nō dicit ad cōuertentiā. q:
nō dī p̄ ⁊ filij p̄. q: aliqz possit dici p̄ hz nō habeat filij
sed filiā. Silr aliqz dī fili^o hz nō beat p̄rem sed m̄rem. Di
cendū qđ p̄ et fili^o vere sunt relatiua itelligēdo p̄ p̄rem vtz
q: seru^o. s. tā p̄rem qđ matrē. ⁊ itelligēdo per filiū. silr vru
q: seru^o. s. filiū vel filiam.

Videntur ad aliqd sit eē nām. ⁊ in aliis quidē
plurib^o manifestum est. simul enim est dupluz ⁊
dimidiū ut cū sit dimidiū. duplum ē. ⁊ cum sit
seru^o domin^o est. silr aut bis sunt ⁊ alia. simul at
h sese auferre inuicem. si. n. non sit duplum. non

est dimidium. et si non est dimidium. non est duplum. similiter autem et in aliis quocumque talia sunt.

Quarta proprietates relativorum est esse filium naturae. unde relativae sunt filium naturae. et haec est 2° 33. h^o lib. quae probatur probatione exemplari sic pater et filius sunt relativae. et sunt simul naturae. filius duplici et dimidiu sunt filium naturae et sunt relativae. ergo relativae sunt filium naturae. quod autem pater et filius sunt filium naturae probatur. nam si pater est. filius est. et si filius est pater est. Similiter duplici et dimidiu sunt filium naturae. nam si duplici est et dimidiu est. et est si dimidiu est duplici est. filius si pater non est et filius non est. et est. et si duplici non est. dimidiu non est. et e converso. ergo pater et filius. duplici et dimidiu sunt filium naturae.

Scientia quae illa sunt simul natura quae posita se ponit. et premissa se premit. sic quod neutrum eorum est causa alteri. quod si unum illorum est causa alterius tunc non sunt filium naturae. quibus posita se ponit et perempta se perimit. et sic sunt subiectum et effectus propria passio que non sunt filium naturae. quibus posita se ponit. et perempta se premit. et hoc quod subiectum est passus sua propria passione cum sit causa illius.

Non autem in omnibus relativis verum videtur esse filium naturae scibile. nam scientia prius esse videtur. namque in partibus rebus subsistentibus scientias accipimus. in paucis vero vel nullis hoc quis reperiet simul cum scibili scientiam esse.

Ita proprietates non provenit omnibus relativis. nam scientia refertur ad scibile. et tamen scientia et scibile non sunt simul natura. quod scibile est prius quam scientia. filius est de sensu et scibili. sensus. nam refertur ad scibile. et tamen sensus et scibile non sunt filium naturae. quod scibile est prius quam naturaliter quam sensus. primum probatur sic. scibile est prius quam scientia. hoc est 2° 34. h^o lib. probatur duplici. primo sic. de illud quod preexistit scientie vel acceptioni scientie est prius quam scientia. sed scibile preexistit scientie vel acceptioni scientie. ergo scibile est prius quam scientia. maior pars et minor declarat sic quod nisi in partibus accipimus scientias rebus persistentibus. sed in paucis est scientia simul cum scibili unde primo res existunt. deinde de illis rebus accipimus scientiam. ergo res de quibus scientie sunt. preexistunt scientie et acceptioni scientie. et sic res de quibus sit scientie sit priores natura quam sint scientie ille. et sic scibile naturaliter est prius quam scientia.

Amplius scibile sublatum filium aufert scientiam. scientia vero non aufert scibile. Nam si scibile non sit. non est scientia scientia. vero si non sit. tamen nihil prohibet esse scibile. ut circuli quadratura si est scibilis. scientia quod est effectus est. sed non dicitur est scientia. illud vero scibile est. amplius autem aiali quod est sublatum non est scientia. scibili vero potest esse contingit.

Probatur eadem 2° sic. Illud est prius a quo non convertitur subsistenti natura. sed sequitur. si scientia est. scibile est. et non e converso. scibile est prius quam scientia. utraque pars minoris probatur sic. et prius probatur natura haec. scientia est. ergo scibile est. sic ex opposito sequens sequitur oppositum antecedentis. ergo natura bona. nam sequitur. nullum scibile est. ergo nulla scientia est. quod si nullum scibile est. nullum animal est. et si nullum animal est. nulla scientia est. cum animal sit subiectum scientie. ergo a primo ad ultimum sequitur. nullum scibile est. ergo nulla scientia est. Et alia pars minoris probatur. scibile est. ergo scientia est. hoc probatur per experimentum et per rationem. per experimentum sic. quadratura circuli potest esse et si nulla eius scientia sit. sic ergo scibile potest esse et si nulla eius scientia sit. Per rationem probatur idem sic. oppositum consequentis stat cum antecedente. ergo consequentia non valet. Ita enim stant simul scibile est. et nullum animal est. modo sequitur. nullum animal est. ergo nulla scientia est. et quicquid stat cum antecedente stat cum posteriore. ergo ista stant simul. scibile est et nulla scientia est.

Similiter autem se habet et ea quae de sensu dicuntur. scibile. nam prius quam sensus esse videtur. nam scibile premitur filium primum sensum. sensus vero scibile non sit primum. Sensus. nam circa corpus et in corpore sunt. scibile nam premitur premissum est corpus. scibile. nam est cor

prius: cum vero corpus non sit. primum et sensus. quare filium primum scibile sensum. sensus vero scibile non simul primum. Alii quidem premissum sensus quod est premissum est. scibile vero erit. ut corpus calidum. dulce. amara. et omnia alia quaecumque sunt talia.

Circa quod scibile est prius quam scientia. probatur prius quod scibile est prius quam naturaliter quam sensus. et prius sensus et scibile non sunt simul natura. et haec est 2° 35. h^o lib. que probatur duplici. primo sic. illud est prius natura a quo non convertitur subsistenti natura. sed sequitur. sensus est. ergo scibile est et non e converso. ergo scibile est prius natura quam sensus. et per consequens sensus et scibile non sunt simul natura pars maior. et utraque pars minoris probatur. quod sequitur. sensus est. ergo animal est. et sequitur ultra animal est. ergo scibile est. ergo a primo ad ultimum sequitur. sensus est. ergo scibile est. Alia pars minoris probatur. scibile est. ergo non sequitur. sensus est. quod aliquid antecedit ad oppositum antecedentis. ergo consequentia non valet. Probatio assumpti. nam illa. nullum animal est. antecedit ad istam nullum sensus est. que est oppositum consequentis. quod sequitur nullum animal est. ergo nullus sensus est et ista. nullum animal est. non antecedit ad oppositum antecedentis. non. nam sequitur nullum animal est. ergo nullum scibile est. quod oppositum prius stat cum antecedente. nam si nullum animal esset. adhuc possunt esse qualitates sensibiles ut dulce. amarum. calidum. frigidum. et sic de aliis qualitativis sensibilibus.

Amplius sensus quod est filium cum sensato sit. filium. animal sit et sensus. scibile vero ante est quam sit animal vel sensus. Ignis. nam et aqua et alia huiusmodi ex quibus ipsum animal constat ante sunt quam ipsum animal sit omnino. quare prius quam sensus ut scibile. Hec autem quod non utrum nulla subiecta ad aliquid dicatur quod admodum ut. an hoc contingat secundum quasdam secundas substantias. nam in primis substantiis uterque est. scilicet quod non dicuntur ad aliquid nam neque tunc neque pres ad aliquid dicuntur. nam aliquid quis homo non dicitur alicuius aliquis homo. nec aliquis bos. alicuius aliquis bos. similiter autem et partes. que dam enim manus non dicitur alicuius quedam manus. sed alicuius manus. et quoddam caput non dicitur alicuius quoddam caput sed alicuius caput. filium autem et in secundis substantiis atque hoc quidem in pluribus. ut homo non dicitur alicuius homo. nec bos alicuius bos. nec lignum alicuius lignum huiusmodi alicuius possessio. dicitur. In huiusmodi ergo manifestum est quod non sunt ad aliquid.

Secundo probatur eadem 2° sic. Sensus et scibile non sunt filium natura. nam scibile est prius natura quam sensus. ergo sensus et scibile non sunt filium natura. natura pars de se. et a se probatur. Quia quocumque aliqua naturalis sunt filium natura. tunc quod naturalis precedit unum precedit naturalis reliquum. sed sensus et sensatum partem animal sunt simul natura. sed scibile est prius natura. quam animal ergo scibile est prius natura quam sensus. Quod autem scibile sit prius natura quam animal probatur. Nam corpora simplicia ex quibus compositum mixtum sunt priora quam mixtum. sed corpora simplicia. scilicet sunt scibilia. et sensatum et huiusmodi sensum ut animal est mixtum. cum igitur simpliciter sit prius naturaliter mixto. sequitur quod scibile est prius naturaliter quam sensus. Circa ista proprietate dubitatur quod videtur quod res non sunt filium natura. nam prius natura et posteriori natura sunt relativae et non sunt filium natura. ergo et cetera. quod non sunt filium natura. probatur quod prius natura est prius quam posteriori natura. et illa quorum unum est alio prius naturaliter non sunt filium natura. Ita cum et catu sunt relativae et non sunt simul natura. quare et cetera. Et quod sunt relativae. pars. quod cum dicitur respectu alicuius catu et est. et cum est prius naturaliter catu. ergo non omnia relativae sunt simul natura. Item pater et filius sunt relativae et non sunt simul natura cum pater sit naturaliter prior filio. et

No. 2. *In principio est qd relatae simul sunt
intelligit duplici vno. in qd ad ad valde est
tiaz alio in qd ad de pendentiaz.*

Predicamentorum

quo pf genuit filii. **¶** Aliq dicit qd ista pprietas relina sit
na. no est intelligenda qd ad actuali existencia. ita qd intelligat
sic. qd qd dicitur vnu relinoz actu existit qd alteru illoz sim
existit. Istud. n. no os sicut ps de. p. uoi. r posteriori tpe pri
us. n. r posterioris tpe sunt relinua r no sit na qd ad exi
stere. qd. n. p. tpe est tuc intelligenda qd relinua sunt fil na qd
ad depedentia sic. f. qd vnu relinoz depedet ad aliud r
reliquu r ita p. tpe r posteriori tpe sit fil na. na qd dicitur. hoc
est p. tpe illo: hoc est posteriori tpe illo. Sit qd p. na. r po
sterius natura sunt relinua. lo qd dicitur de vno illoz dicit
istud no valet: qd dicit phs qd scia r scibile no sunt fil natu
ra. qd scibile p. exigitur scie. ita qd est scibile quando de eo sci
entia no est. Et sit p. tpe qd sensibile sit quavis null? sit. r
io dicit phs qd sensibile r sensus no sunt fil natura. Et io v
q phs p simul natura intelligit simultate qd ad existere r
hoc vult Aug. in suis pdicamentis qd dicit qd illa sunt simul na
tura qd sunt fil qd ad ortu r qd ad occasu. r io que simul
incipiunt esse r desinit esse. r neutru illoz est ca alterius
illa sit simul natura intelligedo p simultate qd ad ee r existe
re. Dicendū est ergo qd si oia relina sint pueniter assignata
sunt simul natura. nec obsat instatie qd phs adducit ista
pprietate. qd in illis non est puenies assignatio. scia. n. no co
nuenienter assignatur ad scibile tacs ad suu correlatiu. sed
magis ad scitu. scia. n. r scitu sunt simul natura. qd qd dicitur
scia est scitu. r qd qd dicitur scitu est scia est. fil sensus no pue
nent assignat ad scibile. sed ad sensatu. i. hns sensu. r illa.
f. sensus r sensatu sunt fil natura. qd qd sensus est: sensatu e
r everso. si tn scia referat ad scibile. r sensus ad sensibi
le cu tn scibile no referat ad sciam: nec sensibile ad sensam
tuc si est cocedendu qd scia r scibile sim relina. imo tn alie
ru illoz e relin. f. scia. Sit sensus r sensibile no sunt ppue
relinua. sed solu sensus est relinua. io conuenient pot fusti
neri qd oia relinua dnr ad puententia nec est instatia in scia
r scibili cu no sint relina. sed aliter: tn est relinua. p ista
tis adductis est intelligendu qd termin? cocretus pr accipi du
pl. vel pro eo qd significat. vel p eo qd denoiat. Vel sub
aliis verbis termin? peret in dictis instatiis pot accipi. vel
fm q supponit simplr. vel fm q supponit psonalr. qd ac
cipit p eo qd significat. tunc supponit simplr. sed qd accipi
tur p eo qd denoiat tunc supponit psonalr. **¶** Per ista ad
p. argu. in hui p. dubij. f. qd prius natura r poste
rius natura sunt relinua. Dico qd isti termini prius natura r
posteri? natura pnt accipi dupl. f. habent suppone simplic
e. r sic p. natura r posteri? natura sunt relina. qd res signi
ficat p istos terios p. natura r posteri? r relina. r simul
natura. Alio mo pnt accipi isti termini p. natura r posteri?
natura. vt hnt suppone psonalr: r sic vtraq illaz e falsa.
p. natura r posteri? natura sunt simul natura. qd sic suppo
nit p reb? de qb? actuali pdicant. vt p hoie. p aiali p deo
vel p creatura. Ista. n. e va aial e prius hoie natura. r ho
e posteri? aiali natura. Et hec e va deus e p. natura qd aial
vel alia creatura. r creatura e posterior vel qd posteri? qd
de. oes iste ppnes sit ve fm qd p. natura r posteri? natura
natura hnt suppone psonalr. r in isto sensu. hec e falsa. p.
natura r posteri? natura sunt relinua. qd aial r ho no sunt simul natu
ra nec de? r creatura sunt simul natura. cu ergo dicit qd p. natu
ra r posteri? natura sunt relinua fm qd isti termini hnt sup
positione simplicr. r in eodem sensu e hec falsa. p. natura r
posteri? natura no sunt simul natura. Et qd dicitur qd p.
natura e p. qd posteri? natura. dico qd si isti termini accipi
tur fm qd isti termini hnt suppone simplicr. sic hec est falsa.
p. natura e p. qd posteri? natura. qd res significata per
istu terminu p. natura no est prior qd res significata per huc
terminu posteri? natura. sed sit eq p. Si tn p. natura r po
steri? natura hnt suppone psonalr: sic h e vera. p. natura
e p. natura qd posteri? natura. r sic accipiedo illos terminos
e hec falsa. p. natura r posteri? natura sunt simul natura r
sunt relinua. qd neutru veru e. Et si moueat dubiu de prior
tpe r posteriori tpe qd illa no sunt simul natura cu no simul

existat. r tn sunt relinua. Dicendū qd de relinuis re pma
nere significand? e vlt vez. f. qd h? relinua sunt simul natura
Sed de relinuis ipotauit? re successiua cuius in o?i sit pu
tpe r posteri? tpe no e vez qd sit simul natura. ita qd necio
sit existat. tn h? simul sit qd ad depedentia. qd qd dicitur de
vno dicit qd e p. tpe. r d? reliquo dicit qd e posteri? tpe. **¶** Ad
alia istana de ca r cato. dicendū e qd accipiedo cam r caruz
fm qd hnt suppone simplicr sic e va. ca r caruz se relinua r se
simul na. qd res significata p istos terios sunt simul na. Et
isto mo h e falsa. ca est prior: nali? cato. qd res significata per
hoc nome ca. no e prior: nali? qd res significata p hoc nome
catu. Sed si accipiat ca r caruz verbnt suppone psonalr. sic
hec e falsa. ca r caruz sunt relinua. qd res qd e ca. r illa res qd
e catu no sunt relinua nec sunt simul na. Eodem mo vdm e ad alia
istatia de pte r filio. qd accipiat ista noia. f. p. r fil. vt ba
bet suppone simplicr. ita qd supponat p his qd principalr si
gnificat. sic est va. p. r fil. sunt relinua r sunt simul na. r
sic e hec falsa. p. genuit filiu. Sed si ista noia p. r fil. acci
pantur. vt hnt suppone psonalr. sic est hec falsa p. r filius
sunt per se relinua. qd posito qd sor. sit p. cetero. e hec fal
sa. p. r fil. sunt per se relinua. fm qd hec noia hnt suppone
psonalr. **¶** Dubitat de vno dicto phs in lra. qd destructo
scibili destruit r scia. Istud no valet. qd nulla rosa eri
stente adhuc pot ho hie sciaz de rosa. Itē nulla eclipsi eri
stente pot ee scia de eclipsi. Itē phs in. 4. pby. tradit sciaz
de vacuo. tunc arguitur sic. Scia de vacuo e. r tn nullum va
cuu e. ergo scia pot esse de no existente. r si c no opz qd de
structo scibili ppter hoc destruat r scia. **¶** Dicendū e qd ad
ad itatione phi hic qd ipse itedit solu declarare qd scia i coi
referat ad scibile in coi. qd destructo scibili in communi de
struit scia in coi. nam destructo scibili in communi nullum
scibile manet r sic scibile in coi e simul cu scia in coi nec intē
dit phs dicere hic qd destructo hoc scibili propter hoc oz
qd scia illius destruat. **¶** Sciendū e et pro instantis ad
ductis qd per scibile duo possum? intelligere. videlicet pro
pone vel subiectu propois que pot sciri. Si per ymter fals
verum qd destructo quocunq scibili destruat scictia que
nata e de ipso haberi. hoc e destructo scibili. i. si non sit ita in
re sicut illa propositio scibilis significat. tunc de illo scibili no
e scientia vera. si vero per scibile intelligamus scictiaz p
positionis scibilis. aut ergo illa ppositio scibilis e affirmati
ua vel negatiua. Si negatiua. tunc non oportet qd destruo
cto scibili. f. tali subiecto propositionis scibilis qd destruat
scia illius. r sic argumentum de vacuo non procedit. Itaz
phs tradit sciam de vacuo tanq de subo propositionis
in ppositione negatiua. probat enim quod nullu vacuum
e. r sic non oportet qd destructo vacuo qd propter hoc d
struat scia de vacuo. Si vero propositio scibilis sit affir
matia. aut ergo subiectum supponit respectu dictiois am
pliatiue vel dictiois transcendentis. aut no. Si primo mo
sic bene potest esse scientia de non existente. qd nulla eclipsi
si existente adhuc pot sciri qd eclipsis pot ee. Si vero sbz
in ppositione affirmatiua supponit r non rone alicui? vbi
ampliatiua. nec respectu alicui? rascendit. tunc de tali scibi
li no existe no pot esse scia tanq de subo. qd talis ppositio
affirmatiua e falsa. r consequens no scitur. r sic de eius sbo
no e scientia tanq de subiecto scibili in tali ppositione affir
matia. **¶** Et si dicatur qd de subiecto debet precognosci
quid e. r h e. per philoso. primo poste. ergo de omni sub
iecto oz precognosci ipsum ee. Dicendum qd phs sic itel
ligit qd de omni subiecto ppositionis affirmatiue scite in q
subm supponit r no respectu alicui? ampliatiua. nec respe
ctu alicui? transcendentis oz precognosci quid e r h e. Sed d
subo alia: pponum no debet dictum suum intelligi.

¶ In aliquibus vero secundis substantiis ha
bet aliquis dubitationem. ut caput alicui? caput
dicitur. r man? alicui? man? dicitur. r singula h? qua
re bece fortasse ad aliquid uident. si ergo suffi
ceter eorum que sunt ad aliquid diff? assignata

est aut nimis difficile. aut impossibile ē soluer: qm̄
 nulla suba eoz que sunt ad aliquid dī. Si at̄ nō
 sufficienter. sed sūt ad aliquid quib⁹ hoc ipsū eē
 ē ad aliquid quodamō se habere. Fortasse ali-
 quid cōtra ista dicitur. Prior at̄ diffinitio seq̄
 quidem omnia relatiua. nō tñ hoc eis eē q̄ sūt
 ad aliquid: eo q̄ ea ipsa que sunt aliorum dicit̄.
 ¶ Hec est scda p̄cula h' capli m̄ q̄ pbs mouet ⁊ soluit quā
 dā dubitationē. ex cui⁹ solōne p̄ vna vā descriptio relatiu-
 rū. ⁊ p̄tinet duas ptes. In prima mouet. ⁊ soluit vna du-
 bitationē ex cui⁹ solōne infert vna descriptio relatiuorum
 in scda ibi. Ex his igit̄ manifestū ē. cōcludit vniū correlatiū
 qd̄ seq̄ ex p̄missis. in p̄ia ergo p̄cula mouet vna dubita-
 tionē q̄ ē ista. vtz aliq̄ suba sit ad aliqd̄ cū. n. duplex sit suba
 .s. p̄ia ⁊ scda ⁊ vtraq̄ ē vna vt totū. vel ē vt ps de p̄ia
 suba q̄ est vt totum. ⁊ de p̄ia q̄ ē vt ps. certū ē q̄ neutra ē
 ad aliqd̄. nō. n. dī aliq̄ hō alicui⁹ hōis hō. nec aliq̄ manus
 alicui⁹ hōis aliqua manus. ⁊ sic de alijs. Et ita nec p̄ia s̄
 stātia q̄ est totū. nec p̄ia q̄ ē vt ps dī ad aliqd̄. nā hō nō di-
 cit̄ alicui⁹ hō. nec bos alicui⁹ bos. Sed de scda suba q̄ ē
 vt ps vt ē dubiū. an illa sit ad aliqd̄. caput. n. vt dicit alicui⁹
 caput. vt caput capitati caput. ⁊ man⁹ manuati manus. iō si
 diffō relatiuoz p̄ia data sit vera diffō relatiuoz. aut ipse
 aut im̄ difficile est p̄hibere qm̄ aliq̄ suba sit ad aliqd̄. Sed
 si diffō relatiuoz p̄ia data nō sit sufficienter data aliqd̄ p̄ia
 istud dicere o3 eē hoc q̄ ponit q̄ aliq̄ suba ē ad aliqd̄. Cū
 diffō relatiuoz p̄ia data nō est sufficiēs. Sed vā diffō re-
 latiuz ē illa quoz est ad aliud se h̄re. Unde relatiua sūt q̄
 rū eē ē ad aliud quodamō se h̄re. Et hec diffō dī a diffō-
 ne p̄ior. q̄ h̄ diffō nō cōpetit nisi relatiuis s̄m eē. relatiua. n.
 s̄m eē s̄ illud qd̄ sūt. sunt ad aliud. Sed p̄ia diffō relatiu-
 rū cōpetit tā relatiuis s̄z eē q̄ relatiuis s̄m dicit ⁊ eōuerso.
 Ex his p̄z solutio dubitationis iducte. q̄ in vtz aliq̄ suba sit
 ad aliqd̄. p̄z. n. q̄ nulla suba ē ad aliqd̄ s̄m eē. q̄ nulli⁹ sube
 ē ad aliqd̄ se h̄re. Scda ergo suba s̄m illud qd̄ ē: non ē ad
 aliud. sed aliq̄ s̄ba vt s̄ba scda que ē ps dicit ad aliqd̄ s̄m il-
 lud qd̄ est. Et ita p̄cedēdū est q̄ nulla substātia est ad aliqd̄
 s̄m illud quod est. tamen aliqua suba vt substātia scda
 que est pars est ad aliquid s̄m dicit.

¶ Ex his ergo manifestū ē q̄ siqs aliqd̄ eoz q̄
 sūt ad aliquid diffinite sciet. ⁊ illud ad qd̄ dicitur
 diffinite scitur. q̄ eoz ē que sunt ad aliqd̄. eē
 n. relatiui ē ad aliqd̄ quodamō se h̄re. palā itaq̄
 ex hoc ē. Si. n. nouit aliqs hoc qd̄ q̄ ad aliqd̄
 ē. Est at̄ eē ei⁹ qd̄ ad aliquid ē ad aliud quodamō
 se habere. Et illud nouit oio ad qd̄ hoc quodā-
 mō se h̄z. si. n. nō nouit aliqs oio ad qd̄ hoc quo-
 dā mō se h̄z. neq̄ si ad aliquid quodamō se h̄z
 nouit. sed in singlis palā hoc est. vt siquis nouit
 diffinite quid ē duplum. ⁊ cuius duplū ē diffini-
 te mox nouit. si vō nihil diffinite nouit ipsū cui⁹
 duplū ē. neq̄ si ē duplū diffinite nouit oio. s̄m
 aut ⁊ hoc ad aliquid si nouit. q̄ meli⁹ ē diffinite.
 etenim quo melius ē diffinite necessariū est nos-
 se. Quapropter palā est necessariū q̄ siquis no-
 uerit ea q̄ sunt relatiuoz diffinite ⁊ id ad qd̄ sunt
 diffinite noscet. caput uero ⁊ manus ⁊ eoz singu-
 la que substātie sunt hoc ipsū qd̄ sunt pōt sciri
 diffinite. at quod vō dicant nō ē necessariū sci-
 re. cui⁹. n. hoc caput. vel cui⁹ hec man⁹ sit nō est
 diffinite dici. Quare nō erunt bec ad aliquid. si
 vō nō sunt bec relatiuoz. Verū erit dicere quia

nulla substātia relatiuorum est.
 ¶ Hec est scda p̄cula in q̄ pbs p̄cludit vniū correlatiū qd̄
 seq̄tur ex p̄dictis. Et illo manifestat solutionem dubitationis
 inducte de substātia. Correlatiuz est illud q̄ quicunq̄ co-
 gnoscit diffinitive vnum relatiuoz diffinitive cognoscit ⁊ re-
 liquū. ⁊ hec est conclusio. 36. huius libri. ⁊ intelligitur con-
 clusio sic: q̄ q̄ p̄fecte cognoscit vniū relatiuoz p̄fecte co-
 gnoscit ⁊ reliquū. hec conclusio p̄bat p̄ rōne. ⁊ etiā per exē-
 pliū. Per rōne p̄batur sic. Quicunq̄ cognoscit distincte ali-
 quid cuius eē est ad aliud se habere p̄fecte cognoscit. Itē
 illud ad quod se h̄z vt p̄z per p̄im p̄imo posteriorū. dicit̄
 tē q̄ sicut vniū quodq̄ se h̄z ad eē ita se habet ad cognosci.
 Et ideo si esse suū fuerit ad aliquid. sequitur q̄ suū cogno-
 scere erit in habitudine ad aliud: patet ex opposito. qm̄ si h̄
 cognoscit illud ad quod se habet non cognoscit illud quod
 se habet ad illud. C̄ Itē patet q̄ quicunq̄ cognoscit aliqd̄
 cuius esse est ad aliquid est habere p̄fecte. cognoscit illud
 ad quod se habet. sed relatiuū est cuius esse est ad aliud se
 habere. s. ad suum correlatiuum. ergo quicunq̄ cognoscit
 vnum relatiuoz p̄fecte cognoscit ⁊ reliquū. ista ea-
 dem conclusio probatur probatione exemplari sic. Quicū-
 q̄ p̄fecte cognoscit q̄ aliquid est duplū p̄fecte cogno-
 scit cuius est duplum. siue illud ad quod est duplum. Si
 quicunq̄ cognoscit q̄ aliquid est melius p̄fecte cognoscit
 illud quo est melius. Si enim non cognosceret quo est me-
 lius. non cognosceret illud quod est melius aliquo modo.
 Et sic p̄z q̄ quicunq̄ p̄fecte cognoscit vniū relatiuoz p̄fecte co-
 gnoscit ⁊ reliquū. Et hac p̄ctōe ē manifesta solutio dubitatio-
 nis inducte de substātia qm̄ ex ista conclusione iam ostē-
 sa manifestū est q̄ caput ⁊ manus ⁊ huiusmodi partes s̄
 stantie que sunt partes de quibus erat dubiū non sunt ad
 aliqd̄ s̄m illud quod sunt. q̄ aliquis potest distincte co-
 gnoscere caput ⁊ manū s̄m illud quod sunt. Quis nō co-
 gnoscit distincte illa ad que dicuntur. nā possum cognosce-
 re caput ⁊ manū. Quis non cognoscit cuius sit caput ⁊ ma-
 nus. ⁊ ideo caput ⁊ manus non sunt relatiua.

¶ Fortasse autē difficile ē d̄ huiusmodi reb⁹ cō-
 fidenter declarare. nisi sepi⁹ pertractata sunt. du-
 bitare autem de singulis non erit inutile.

¶ Quia relatiua debilem h̄nt entitatē ⁊ nō statim se offerit
 intellectui. iō pbs imponēs finē tractatū de relatiuis dicit
 q̄ aliqd̄ tradere de h̄i reb⁹ cōfidētē est valde difficile nisi
 sepe ⁊ cum magna diligentia fuerit pertractatum. Et ideo
 dubitare de singulis per rōnes probabiles ad vtranq̄ par-
 tem non erit inutile. Nam dubitare per rōnes probabiles
 ad vtranq̄ partem multum valet ad inquirendam v̄itatē.

¶ Intelligendum est q̄ quedam recipiuntur in intellectu recipien-
 do illa cū p̄sione cuiuslibet alterius cognti. ⁊ sic lapis mo-
 net intellectum ⁊ perficit ip̄m. ita q̄ nullius rei cognitionē
 p̄ter cognitionē sui ipsi⁹ ponit in intellectu ⁊ talia ē sunt abso-
 luta. Alia vō sunt q̄ sic perficiunt intellectū q̄ vno apprehē-
 so necesse est eū ipso aliud apprehēdi. ⁊ talia sūt relatiua. n̄
 tñ q̄cūq̄ faciūt. ad cognitionē alicui⁹ eo ipso referūt ad il-
 la q̄ accētia nō referūt ad substātia. q̄ per dicitur sum rō-
 nis denent̄ ad cognitionē substātie per cognitionē accētis

¶ Sed i relatiuis ex nā rez cognto vno relatiuoz absq̄
 oī dicitur su cognoscit ⁊ reliquū. Ex isto p̄z q̄ scibile ⁊ scia
 nō sūt relatiua. sed tñ vniū eoz. s. scia est relatiuū. ⁊ scibile
 nō refert ad sciaz. q̄ aliqs potest cognoscere scibile nō co-
 gnoscēdo sciam q̄ ē de illo scibili. ⁊ p̄ n̄s scibile nō refert
 ad sciam. C̄ Intelligēdū q̄ ex dicto p̄bi videlicet q̄ diffini-
 te cognoscit vniū relatiuoz diffinite cognoscit ⁊ reliquū. ac-
 cipiant aliqui q̄ vnum relatiuoz debet diffiniri p̄ reliquū
 Et sine dubio istud nō est de intentione p̄bi hic. s̄z solū itel-
 ligit q̄ q̄ cognoscit diffinitionē vniū relatiuoz cognoscit ⁊ dif-
 finitionē alteri⁹. nec ex hoc seq̄ q̄ vniū relatiuoz diffinat
 p̄ reliquū. Aliud enim est aliqua esse simul natura. ⁊ ali-
 qua esse nota per alia. vt visum est superius. sed vnum re-
 latiuorum non est notum per illud vt superius dicebatur.

Predicamentorum

Et si dicat. aliqui potest cognoscere primum non cognoscendo filium suum. igitur relativa non sunt simul natura. Dicendum quod aliqui potest cognoscere illud quod est primum non cognoscendo illud quod est filius suus. nec ille quod est primum. nec ille quod est filius sunt relativa. Nullus tamen potest cognoscere primum in quantum est primum nisi cognoscat filium suum. C. Sciendum quod hec est vera. primum et filius sunt relativa secundum quod isti termini habent suppositionem simplicem. et secundum eandem hec est vera. quod cognoscit primum cognoscit filium. et e converso. C. In intelligendum est et quod non est verum in omnibus relationibus. quod qui cognoscit unum relativorum cognoscit et reliquum. sic quod qui unum relativorum cognoscit. cognoscit et reliquum. potest enim. aliqui scire quod eclipsis est defectus et ignorare cuius est defectus. C. Pro isto sciendum est quod quodam relativa necessario predicantur de illis dum illa de quibus predicantur existunt. et quodam relativa predicantur contingenter. quod non possunt verificari de illis dum existunt cuiusmodi sunt pater et filius. dominus et servus. de latinis quod necessario predicantur non intelligitur dictum philosophi. qui diffinitive cognoscit unum relativorum cognoscit et reliquum. cuiusmodi relativum est. eclipsis dum est semper est defectus. Sed de aliis relationibus quod predicantur contingenter de quibus predicantur verificatur dictum philosophi. qui diffinitive cognoscit unum relativorum etc.

Qualitate vero dico quod quatuor qualitates dicuntur.

Quartum est quartum capitulum secundi tractatus in quo determinat de qualitate et eius speciebus vel modis. Et continet tres partes principales. In prima parte determinat de qualitate et eius speciebus. In secunda ibi. Qualitas vero determinat de denominatione qualitatis. In tertia parte principali ibi. Inest autem varietas. determinat de proprietatibus qualitatis. In prima parte continet quatuor particulas. In prima ponit descriptionem qualitatis. In secunda ibi. est autem. determinat de prima specie qualitatis et de his quod sunt in prima specie qualitatis. In tertia ibi. Aliud vero genus qualitatis. determinat de secunda specie qualitatis. et de his quod sunt in secunda specie qualitatis. In quarta particula ibi. Tertia vero species. determinat de his quod sunt in tertia specie qualitatis. In quinta particula ibi. Quartum vero genus. determinat de his quod sunt in quarta specie qualitatis. In prima ergo particula ponit descriptionem in qualitatis dicens. Qualitate autem dico secundum quam quales esse debent. hoc est qualitas est secundum quam res debent quales. C. Intelligendum quod non omne quod predicatur de aliquo in quale est eius qualitas. quod definitio substantialis predicat de aliquo. videlicet de substantia in quale. et tamen non est eius qualitas. sed omne illud per quod conveniunt rationem ad quoniam factam per quale de aliquo et non predicat de illo per se in primo modo dicendi per se: omne tale est in genere qualitatis. Sed quod definitio substantialis predicat per se in primo modo dicendi per se. ideo non est in genere qualitatis quod dicitur in quale. Sciendum est quod cum qualitas sit genus generalissimum non habet genus superaveniens. et ideo non potest diffiniri proprie sed describitur modo iam dicto. et hec descriptio datur per notiora. quod quale est notius quam qualitas. quod quale est propria operatio qualitatis. et operatio est notior quam eius forma que est principium operationis.

Est autem qualitas eorum quod multipliciter dicuntur. et una quod est species qualitatis est habitus et dispositio. C. Hec est secunda particula prime partis in qua philosophus determinat de his quod sunt in prima specie qualitatis. In secunda ibi. Diffinit autem. ponit unam definitionem inter illa quod sunt in prima specie qualitatis. dicit ergo primo cum qualitas sit de numero eorum quod multipliciter debent una species qualitatis est habitus et dispositio.

De autem habitus a dispositione. eo quod permanentior et diuturnior est. Tales enim sunt scientia et virtutes. scientia enim ut est permanentior. et eorum quod difficile movetur. ut figis vel mediocriter scientiam sumat nisi forte gradus permutatio scilicet sit vel ab egritudine vel ab aliquo huiusmodi. sicut autem et iuris ut iustitia et castitas. vel singula talium non videntur posse moveri neque facile permutari. Affectioes vero debentur quod sunt facile mobile

et cito permutabiles. ut calor. frigiditas. egritudo sanitas. et alia huiusmodi. afficit enim. quodammodo circa eas bonum. cito enim permutat et ex calido frigidus fit. et ex sanitate in egritudine transit. Sicut autem et in aliis. nisi forte in his quod contingunt per tempus longitudinem in nam cuiusque transferri. ut insanabilis vel difficile mobilis existat ille affectus. quem iam quilibet huiusmodi vocet. Manifestum est autem. quod hec volunt huiusmodi notari quod sunt diuturniora vel difficile inobilia. Namque in disciplinis. non multum retinentes sed facile mobiles: dicuntur habitus non habere quodvis sunt ad disciplinam per se meliusve dispositi. Quare dicitur habitus a dispositione quod hoc quidem sit facile: illud vero difficile mobile et diuturnus.

Differt autem habitus. Non dupliciter dicitur inter habitum et dispositionem. prima dicitur est quod habitus est qualitas de difficili mobilis. et dispositio est qualitas de facili mobilis. unde habitus est permanentior et diuturnior: dispositio. et exemplificans dicens quod scientia et virtutes quod sunt permanentes et de difficili mobilis debentur habitus. Quod scia sit de difficili mobilis. per se non potest nisi fiat magna transmutatio in corpore per egritudinem vel alio modo. Eodem modo est de virtute de iustitia et castitate et huiusmodi. Sed dispositiones sunt de facili transmutabiles. sicut per se de egritudine et sanitate: caliditate et frigiditate. nam sanus cito fit eger et e converso. et homo cito mutat de caliditate in frigiditatem et e converso facili. et ideo sanitas et egritudo: caliditas et frigiditas que sunt cito permutabiles debentur dispositiones. Et quod forte aliquis diceret quod caliditas et frigiditas aliqui sunt de difficili mobilis. ideo philosophus respondet dicens. quod iste qualitates non sunt de difficili mobilis nisi forte per diuturnitatem tempus transferantur in naturam subiecti. et sic sunt de difficili mobilis. et tunc debentur habitus sine habitus. nam omnes vocantur habitus de difficili mobilis quare in disciplinis illi quod non multum retinent sed de facili transmutant de ignorantia ad scientiam et e converso. et cito obliviscuntur non debentur habitus. tamen sunt magis vel minus dispositi. et sic per se prima dicitur inter habitum et dispositionem quod est quod habitus est de difficili mobilis et dispositio est de facili mobilis. C. Intelligendum est quod cum dicit philosophus quod aliqua per longitudinem tempus transferunt in nam subiecti non debent intelligi quod una res fiat de natura alterius. sed debent intelligi quod una natura fiat de natura alterius. quod non potest faciliter ab eo auferri. nec est sola longitudo tempus causa permanentie et immobilitatis. sed est alia causa latens. Et quod huiusmodi causa later attribuitur hoc longitudini temporis dicendo quod longitudo tempus est causa habitus permanentie. sicut cum aliquis senex moritur et nescimus causam dicitur quod longitudo tempus est causa mortis sue. quod non est verum. imo actio quatuor qualitatum primarum per se est causa habitus permanentie. et non senex nec longitudo tempus. si enim senex interficeretur gladio non diceretur quod longitudo tempus est causa mortis sue. et hoc est quod causa est manifesta. Eodem modo dico quod si aliqua forma sit de facili mobilis ita quod potest de facili corrumpi a suo contrario. et post modum sit de difficili mobilis quod sit aliqua causa firmans ipsam aliam a tempore. quod tempus non impedit quin suum contrarium possit corrumpere illam formam ita faciliter sicut prius.

Sunt autem habitus et dispositiones. dispositiones vero non necesse est debentur. Qui enim retinet habitum quodammodo dispositi sunt ad ea quod debent vel per se vel melius. Qui vero dispositi sunt non omnino retinent habitum. C. Secunda dicitur inter habitum et dispositionem est quod omnis habitus est dispositio. sed non omnis dispositio est habitus. videlicet per se. nam quomodo habet habitum debet dispositus bene vel male. sed non omnis dispositus debet habitum. Sed hic potest esse dubium. nam philosophus assignando dicitur primam dicit quod omnis dispositio est de facili mobilis. tunc arguitur sic. Omnis dispositio est de facili

mobilitas. ois habitus e dispositio. ergo ois hitus e de facili mobilis. p dlo e falsa. r no maior. ergo minor. **D**icendū qz dispositio e in plus qz habitus. nec assignat pbs dnam i ter hitum r dispositionē p hoc qz ois dispositio sit de facili mobilis. hitus vō nō. s; p hoc qz ois hitus e de difficili mobilis. r nō ois dispositio e de facili mobilis. r ita aliqua dispositio e q nō e hitus r aliqua q e hitus. vnde dispositio e cōis ad qualitātē de difficili mobilē. r ad qualitātē de facili mobilē. **S**ciendū tñ qz dispositio pōt accipi cōiter r striete. Dispositio cōiter accepta e cōis ad qualitātē de difficili mobilē r ad qualitātē de facili mobilem. Et sic dispositio e cōis ad oia q sunt i pma spē q̄litas. r sic accipiēdo dispositionē assignanda est dña iter hitū r dispositionem eo inō quo dicitur est. Alio mō accipit dispositio striete fm qz est cōis ad qualitātē de facili mobilem tñ. r sic hitus r dispositio pmo mō dicta differūt sicut supius r inferius. s; dispositio scdo mō dicta r hitus differūt sicut magis pfectus r min⁹ pfectū i eadē spē. vñ Boetius r Simplicius dñt qz hitus r dispositio nō dñt spē nec genere s; solū mō numero. vñ dñt qz hitus r dispositio differūt sicut differūt vir r puer. dñt ē qz dispositio e hitus firmus. s; hitus e firma dispositio. vel differūt hitus r dispositio sicut differūt color magis albus r color minus albus. s; hic qdēz pmanet. ille statim p̄turus est. **S**ciendū qz duplex pōt esse cā. qre aliqua dispositio est de facili mobilis. vna pp̄ ipfectionē forme. alia pp̄ defectū cause p̄servātis eā i subiecto. Ex p̄luz p̄mi. qualitas remissā frequenter de facili mobilis est r q̄litas itensa est d difficili mobilis. vbi ḡra. p̄mus actus dispositio ad hitū vtutis causat aliqd i potentia. s; illud e valde remissus. ideo de facili p̄dit. S; illud qd causat ex actibus frequenter iteratis est itensū. r nō p̄dit de facili. Ex p̄lum scdi. caliditas aque multū itensa q si derelinquat p̄rie nature illa caliditas q̄tūcūqz itensa sit facili ter corrūpi tur pp̄ defectū p̄servātis. Si enim ignis esset approximat⁹ qz posset p̄servare calorem illa caliditas aque non corrūperet. **C**irca istā p̄tez tria sunt intelligenda. p̄mo qz ille qz hic ponunt spē qualitatis: nō sunt spē ex opposito distincte. quō distinguūt hō r asinus. s; spē accipit i p̄posito p̄ mō. vñ quatuor sunt spē qualitatis. i. quatuor sunt modi qualitatis qz modi nō sunt modi ex opposito distincti. p̄z. nā idē numero nō p̄tinet sub speciebus ex opposito distinctis. s; idem numero est i p̄ma specie qualitatis i scda r in tertia. ergo ille spē nō sunt opposite. Assumptū arguit. nam color fm p̄m est i p̄ma spē qualitatis r calor est i scda spē qualitatis cū sit nālis potentia. r calor est i tertia spē qualitatis cū sit passibilis vel sensibilis qualitas. vñ idem calor numero i cōpatione ad sensum quem p̄ficit mobiliter vel im mobiliter est i p̄ma spē qualitatis. r i cōpatione ad actionē realis cuius est p̄ncipiū actiū est i scda spē qualitatis. qz sic est nālis potentia. r i cōpatione ad illud qd imutat vel imutare pōt est i tertia spē q̄litas. qz sic est q̄litas sensibilis. vñ in q̄tū p̄ficit subm est i p̄ma spē q̄litas. r in q̄tū est p̄ncipiū realis op̄atōis est i scda spē q̄litas. r in q̄tū est p̄ncipiū sp̄ualis vel sensibilis est i tertia spē q̄litas. **S**ecdo e notādū qz de numero eoz qz hic ponunt i p̄ma spē q̄litas qdā sunt res simplices nō cōposite ex reb⁹ diversoz generū. v; ex mā r forma. r huiusmodi forme sunt forme absolute. vt caliditas. frigiditas. albedo. r nigredo r huiusmodi forme. qdā illaz nō sunt res simplices s; res aggregate ex relatiōe r diversis qualitibus. verbī ḡra. sanitas dicit p̄portionē humorū vel qualitātū p̄maz p̄uenientē vite aialis r p̄manente. vñ nō q̄cūqz p̄portio humorū est sanitas. s; debita p̄portio p̄ueniens vite aialis. vñ aliqua p̄portio est p̄ueniens vite aialis vnus r corruptiva vite alterius aialis. vñ nō solū p̄portio humorū est sanitas s; p̄ueniens vite aialis. s; p̄ oppositū egritudo ip̄ortat p̄portionē humorū discōnvenientem. r eodem mō est de pulchritudine. qz pulchritudo nō solū ip̄ortat q̄litate simplicem s; q̄litate r plures q̄litates p̄uenientes aiali. vñ pulchritudo ip̄ortat magnitudinem corporū cū colore: figura r ceteris dispositōibus p̄uenientibus aiali ad pulchritudinem regitā. r iō pulchritudo ip̄ortat plures res absolutas p̄uenien-

tes aiali. vñ aliq̄ dispositio mēbroz qz est pulchritudo i viro esset turpitudine i muliere. r iō pulchritudo ultra q̄litate r q̄litate addit p̄uenientias ipsi aiali cui esse d; pulchritudo. r qz sanitas r pulchritudo nō p̄mo ip̄ortat q̄litate. iō nō debent poni i aliquo genere cū sint aggregata p̄ accis. **D**icendū ergo fm v̄tatem qz nō sunt in aliquo genere vno q̄tū ad totū qd ip̄ortat. s; rōne diversaz p̄tū sunt in diversis p̄dicamentis. nā rōne formalitū sunt i genere retonis. r rōne mālitiū sūt i p̄ma spē q̄litas. iō p̄bs. 8. p̄by. dicit qz ad illā qz sunt i p̄ma spē q̄litas cuius modi sunt habit⁹ corporū r aie nō est motus. qz sunt ad aliqd. qd est v̄z rōne forme i eis. s; rōne relōnis. s; rōne mālitiū i eis nō e vñ motus ad illā sed plures. ad illas vō q̄litate de p̄ma spē qz sunt forme simplices bñ pōt esse motus. qz sunt forme absolute. nec sunt ad aliqd. Et si dicat qre huiusmodi aggregata ponunt i p̄dicamento q̄litas. Dicendū qz duplici de cā. p̄mo ponunt i p̄dicamento q̄litas. tū qz mālitiā i eis sūt q̄litates. tuz qz p̄ huiusmodi aggregata p̄uenienter r̄ndet ad interrogatiōez factā p̄ quale de aliquo. **N**ā si q̄rat q̄litas est sol. p̄uenienter r̄ndet sanus vel pulcher. **T**ertio est notādū qz aliter capit hitus hic. r aliter capit i lib. etbi. **N**ā hit⁹ vno mō accipit vt est cōis ad omnes qualitates de difficili mobiles. Alio mō accipit habitus p̄ qualitate generata i aliqua potentia aie ex actu vel actibus illius potentie naturalis inclinante illam potentiam ad p̄similes effectus vel actus. r sic accipit hitus i libro etbi. r habit⁹ isto mō est inferio: ad habitum p̄mo mō acceptū.

Aliud vero genus qualitatis est fm qd pugillatores vel cursores dicuntur vel salubres vel insalubres r simpliciter quecunqz fm naturalem potentiam vel impotentiam dicuntur.

Idec est tertia particula p̄me p̄tis i qua determinat d bis qz sunt i scda spē qualitatis. Et p̄tinet duas p̄tes. In p̄ma narrat qz sunt i scda spē qualitatis. In scda ibi. **N**ō. n. qz sunt dispositi. narrat qz nō sunt i scda spē q̄litas. cū tñ videant in scda specie. In p̄ma ergo p̄te dicit qz aliud genus q̄litas est supple nālis potentia aliqd faciendi vel patiendi. simpliciter nālis ipotentia aliqd agendi vel patiendi i scda specie qualitatis. Et ponit exempla dicens qz illud propter qd aliqz dñt cursores vel pugillatores naturaliter salubres vel insalubres. dñt qualitas de scda specie qualitatis. vnde potentia naturalis propter quam aliqz pōt currere est in scda specie qualitatis. sic r naturalis potentia pugnandi. sic. n. naturalis potentia pp̄ quam aliqui dñt salubres r apti ad sanitatem. r etiam dispositio contraria ad sanitatem fm quā aliqui dicuntur insani aut insalubres aut egrotatiui sunt in secunda specie qualitatis.

Nō. n. qm sūt dispositi aliquo mō vnū qd qz huiusmodi dñt: s; qz hēant potētā nālē vel facer qd facile vel nihil pati. vt pugillatores vel cursores dñr nō qz sunt dispositi s; qz hēant potētā hoc facile faciēdi. Sanatiui aut dñr eo qz hñt potētā nālem vt nihil a qbuslibet accitib⁹ patiuntur. Egrotatiui vō qz hñt ipotētā nihil patiēdi. Sitr aut bis r durū r molle se habent. Duruz enim dñr qd hz potētā nō citius secādi. Molle vero qd eiusdem ipsius habet impotentiam. **I**dec est scda particula p̄me partis in qua narrat qz nō sunt i scda specie q̄litas. cuz tñ vident sub illa specie esse. posset. n. aliqz credere qz ois dispositio qz est p̄ncipiū agēdi r patiendi est in scda specie qualitatis. **I**stnd: remouet p̄bs dicens qz non quocunqz modo dispositi ad agendum vel patiendum. vbi ḡra. ad currendum vel nauigandum vel pugnandum dñr huiusmodi a dispositione qz est i scda spē qualitatis. s; dñr cursores vel pugatores qz hñt potētā am nālē facili ad currēdi vel ad pugnādū. dicunt huiusmodi cursores a potētā qz est in scda spē qualitatis. Similiter illi qz hñt potētā nō patiendi facili. sed resistēdi dñr

Predicamentorum

huiusmodi a potentia nāli de scda spē qualitatis vt sanatiui dñr q non pñt facill pati ab extrinsecis. ⁊ egrotatiui q hñt potentia patiendi. q: facilliter patiunt ab extrinsecis. ⁊ non hñt virtutē facill resistēdi corūpentibus seu agentibus ad corruptionē. Et sicut ē i aiatis ita ē i inaiatis. qm inaiata hñt nālem potentia vel ipotentia facill patiēdi vel resistēdi. vt durū d: eo q bz nālez potentia nō cito secādi. molle vero d: eo q bz ipotentia resistēdi secationi. ⁊ huiusmodi potentia vel ipotentia sunt i scda spē qualitatis. CUna dubitatio leuis orit b qre pbs sanatiui tribuit potentia nō patiendi. egrotatiui vō ⁊ molli tribuit ipotentia naturalē ad nō patiendū. vñ. n. q sit verius d: econuerso. qz egrotatiui pōt de facill pati ⁊ molle de facill secari. ⁊ ita vtriqz cōpōit potentia ad facile pati. Et sanatiui ⁊ durū vident hñe ipotentia ad pati. qz sanatiui dñ hñe ipotentia ad patiendū de facill. ⁊ durū dñ hñe ipotentia ad facile diuisionē. C Dicēdū ē q oia corruptio ⁊ ois trāsmutatio ad peius ē pp defectū potētie ad resistendū hñio. Et ideo dispositio p quā dñ res de facill trāsmutari ad peius non pprie dñ potentia s; ipotentia. vñ egrotatiui qd pōt de facill pati a corūpente sanitatez non ē de nāli potentia. sed ex nāli defectu vel ex defectu nālis potentie pp qd attribuit ei bene ipotentia. Et sñt molli. qz non hñ nālem potentiam ad resistendū duriciet sine diuisioni. Similit ipotentia ad patiendū non ē ipotentia s; pprie potentia. Ideo pprie bene loqrur pbs attribuēdo sanatiui potentia ad non patiendū. ⁊ duro potentia ad nō facilem diuisionem. Et iproprie loqrur cū dicimus sanatiui non posse pati a ptingentibus. ⁊ durū non posse de facill secari. qz tale non posse est magis pprie posse qz nō posse. C Hic ē dubitatio quare pbs hñtum vel dispositionem vocat spē qualitatis. potentia vel ipotentia nō vocat spē qualitatis sed genus. C Ad istud rñdet Boetius hoc modo dicens. q quatuor spē quas pbs assignat non sunt spē specialissime s; spē subalterne qualitatis. Spēs aut subalterna est spē ⁊ genus. Et ideo ad designanduz q species quas assignat non sunt spē spālissime aliquam illaz vocat spē. ⁊ aliquā illaz vocat genus. Alij dñt q hitus ⁊ dispositio non dñt spē s; fm magis ⁊ minus. hoc est fm magis pfectū ⁊ minus pfectū; i eadē spē. Et ideo dñt q hitus ⁊ dispositio sunt vna spē. s; nālis potētia vel ipotentia differunt spē. ⁊ ideo nālem potentia vel ipotentia dixit esse genus qualitatis. C Notandū q potentia i pposito accipit i differenter p potentia actina ⁊ passina. Iñā fm potentiam actinā dñ aliqz pugillatoz vel cursor. ⁊ fm potentia passinā dñ aliqz egrotatiui. qz facill patiē ab extrinsecis ⁊ a corūptiuis sanitatis. C Sciendū ē q qualitates actine ⁊ passine acqsite p doctrinā ⁊ exercitiū sunt in prima specie qualitatis ⁊ non in scda. s; potentie nāles actine sunt in scda spē qualitatis. Et in hoc differt prima spē qualitatis a scda. ⁊ hanc dñam pbs intelligit cū dicit q aliq dñr pugillatores fm hanc speciem qualitatis. non qz sunt dispositi p artē vel exercitiū. sed qz habent nālem potentiam faciendi aliqd aut nō patiendi ab aliquo vel facilliter resistēdi.

Tertia vō spē qualitatis ē passibilis qlitas ⁊ passioēs. sunt aut huiusmodi vt dulcedo amaritudo. austeritas. ⁊ oia his cognata. āplius aut calor ⁊ frigus: albedo ⁊ nigredo. qm he qualitates sunt: manifestuz ē qm fm eas dicimur qles. **Quecunqz**. n. ista suscepint dñr qualia s; ea. vt mel qm dulcedinē suscipit dicitur dulce. ⁊ corp album eo qz albedinem suscipit. similitur autem se habent ⁊ in ceteris.

Hec ē quarta pñcula pme ptis i qua determinat de his que ponūt i tertia specie qualitatis. ⁊ pñt dñas ptes. In pma pte enumerat illa q ponūt i ista spē. In scda ibi. Passibiles. ponit dñam inter pñta sub hac spē. In pma ergo pte dicit q passibiles qualitates ⁊ passioēs sunt i tertia specie qualitatis. sic dulcedo amaritudo austeritas ⁊ his filia. **Sñt** calor: frigus: albedo: nigredo: ⁊ huiusmodi sunt i ter

tia specie qualitatis. vnde breuiter qualitates per se sensibiles a gustu ⁊ tactu. a visu ⁊ c. sunt in tertia spē qlitatis. **Ad** aut albedo: amaritudo: calor: frigus: sint qlitates pbat. ⁊ hec ē pñtio tertia huius libri. q pbat sic. **Quecunqz** forme s; quas subiecta recipiētia illas dñr qualia sunt qualitates. vt p3 p descriptionē qualitatis supius positā. s; subiecta recipiētia pñctas formas fm ipsas dñr qualia. ergo pñcte forme. v3. dulcedo: calor: amaritudo ⁊ c. sunt qualitates.

Passibiles vō qualitates dñr nō p eo q il la q eas suscepint qualitates aliqd patiāt. neqz eni mel qm aliqd passum sit iccirco dñ dulce neqz aliqd aliud huiusmodi. similitur aut ⁊ calor ⁊ frigus passibiles qualitates dñr. nō q ipsa q eas suscipiūt qlitates aliqd passa sunt. s; qm eorū q dca sunt singula fm sensuū qlitate passionū pfectiua sūt qlitates passibiles dñr. **Dulcedo**. n. passionē quādā s; gustuz efficit ⁊ calor fm tactuz. **Sñt** aut ⁊ alie. **Albedo**. n. ⁊ **nigredo** ⁊ alii colores nō sñt his q dca sūt passibiles qlitates dñr. s; eo qz he ipse qlitates ab aliqb passioib ina scūt. **Qm** gñunt p aliqz passionē multe colorū mutatioēs māifestū ē. **Erubescēs**. n. aliqz rube fact⁹ ē. ⁊ timēs pallid⁹ ⁊ vnūqzqz taluz. **Quare** vel siqs nāliter aliqd taluz passus ē similitur colorē eum o3 hēre. **Que**. n. affectio nunc ad verecundiaz circa corpus facta ē ⁊ fm nālem passionem: eadē fiet actio ita vt nālis similis color sit.

Hec est scda pars quarte pñcule scde ptis i qua pbs ponit diuersitates inter pñta sub hac specie. Et continet duas particulas. In pma igit narrat qz aliqz qualitates diuersimode dñr qualitates sensibiles. In scda ibi. **Quecunqz** igit talū. ponit dñas inter passibiles qualitates ⁊ passioēs. In pma igit pñcula enumerādo dicit qz qualitates q sunt obiecta gustus vel tact⁹ sicut dulcedo amaritudo: calor: frigus: dñr passibiles qualitates. nō pp hoc qz subiecta illarū patiuntur ab eis. nihil enim patiatur a dulcedine nec subin calor: aliqd patitur. s; ille dñr passibiles qualitates. qz inferant passionem sensibus. dulcedo enim infert qz daz passionem gustui. s. delectationez vel tristitiam. qualitates autem que sunt obiecta visus: sicut albedo ⁊ nigredo nō dicuntur passibiles qualitates. qz inferant passionem sensui. sed qz ab aliquibus passioibus innascuntur. nam propter alias passiones anime causantur varij colores in corpore: sicut ex verecundia causatur rubedo in facie siue rubor. ex timore causatur pallor in facie. ⁊ ideo quales passiones aliquo naturaliter habent: tales qualitates consequentes naturaliter habent. sicut illi qui sunt timidi naturaliter sunt pallidi.

Quecunqz g talū casuz ab aliqb passioib difficulte mobilib⁹ ⁊ pmanētib⁹ pncipiū sūpserint: qlitates passibiles dñr. siue. n. fm nāle s; bñ stētia pallor aut nigredo scā ē qlitates dñr. **Quales**. n. ⁊ fm eas dicitur. siue pp egritudinē longā vel pp estum aut aliqd tale ptingit. vel nigredo vel pallor ⁊ non facile pterit ⁊ i vita pmanēt. qlitates ⁊ iste dñr sñt autē ⁊ qles fm eas dicimur. **Quecunqz** vō ex his q facile solunt ⁊ cito trāseunt: sunt: passioēs dicunt. non. n. dicimur fm eas quales. neqz. n. q pp verecundia rubeus factus ē rubeus dñr. nec cui pallor pp timorē uenit pallidus est s; magis qz aliqd passus sit. **Quas** passioēs huiusmodi dicunt. qlitates vō nime.

no quod passibiles q hñt res que ab eis vñt tact⁹ ⁊ gust⁹ ⁊ percipiūt in hac spē hñt ponunt. siue que hñt sensib⁹ passioēs nō fecerunt. c

Liber

Hec est scda particula huius ptis i qua pbs ponit dñaz inter passiones & passibiles qualitates corporis. Similiter autē bis fm aiaz ponit dñaz iter passibiles qualitates & passiones aie. Intēdit igit dñe q̄ ois qualitas sensibilis diu pmanēs est passibilis qualitas. sed qualitates sensibiles que diu pmanent dicuntur passiones. Dicit ergo pmo q̄ q̄cūq; qualitates fiunt a talibus passionibus pmanentib; & de difficili mobilibus dicuntur passibiles qualitates sine fiunt a natura sui p egritudinem vel estum vel aliam cām a natura. Ita tamen q̄ pmaneat & sint de difficili immobiles dicuntur passibiles qualitates. & fm eas dñ aliqs qualis. s; tales qualitates vel colores cāti a passionibus leuiter transeuntibus dicuntur passiones & non qualitates passibiles. patet. quia fm eas non dicitur aliquis qualis. qui. n. propter verecundiam factus est rubens non dicitur rubens. nec pallidus q̄ propter timorem factus est pallidus. sed huiusmodi qualitates dicuntur passiones. q; fm eas dicimus aliquid pati. vt patet. ille. n. dicitur aliquid pati qui per verecundiam factus est rubens. & propter timorem pallidus.

Sicut autē bis q̄ fm aiaz passibiles qualitates & passiones dicunt. Quocūq; n. mox i nascēdo ab aliqbus passionibus fiunt: qualitates dicunt. vt demētia vel ira & alia huiusmodi. quales. n. fm eas dicimur. ut iracūdi uel demētes. Similiter autē & q̄cūq; alienatiōes non nāliter s; ab aliqb; casibus facte sunt difficile ptereuntes & oio immobiles & huiusmodi qualitates sunt. Quales enī fm eas dicimur. Quocūq; autē ex his q̄ cito ptereunt fiunt passiones dicunt. ut siqs p̄ritatur iracundior fit. Non enī dñ iracundus q̄ in huiusmodi passione iracundior ē. s; magis aliquis est passus. Quare passiones quide; huiusmodi dicuntur. qualitates uero minime.

Non dñam iter passibiles qualitates & passiones aie. dicens q̄ ille qualitates q̄ fiunt ex passionibus non cito transeuntibus vel ex q̄buscūq; alijs causis si sint diu pmanentes vel de difficili mobiles dicuntur passibiles qualitates sicut demētia vel ira q̄ a nativitate vel ab aliqbus passionibus fiunt dicuntur passibiles qualitates & diu pmanent. ideo fm eas dicunt aliqui quales vt demētes vel iracūdi. s; si fiant a passionibus cito transeuntibus & non sint pmanētes nec de difficili mobiles non dicuntur passibiles qualitates. s; magis fm eas dñ aliqs passus. verbi gratia. si aliqs p̄tristatus sit iracundia nō dñ iracūdius pp huiusmodi passionē. s; magis dñ aliqs passus. Et iō huiusmodi q̄litates q̄ sūt passionibus de facili transeuntibus q̄ nō diu pmanent dñr passiones & nō passibiles qualitates. Circa istā ptē sunt duo dubia. p̄mū dubiū ē q̄ nō vñ q̄ passio sit i tertia sp̄e q̄litate. q; qd ē p̄dicamentū p se nō ē i tertia sp̄e qualitatis. s; passio ē huiusmodi. Dicēdū ē q̄ passio multis modis accipit. vno mō passio dñ actus potentie appetitiue quē seq̄ d̄lectatio vel tristitia. & sic accipit pbs. 2. ethi. passionē. vbi dicit. Dico autē passiones p̄cupiscentiā. irā. timorē. audaciā. amicitia. odiū. desideria. delectationē vel tristitia. & hec est vna significatio passiois quā ponit aucto: sex p̄ncipioy vbi ponit significationē multiplicē huius nois passio. Alio modo dñ passio illud qd est p se p̄dicamentū. Alio modo accipit passio p receptione. & sic intellectus q̄ intelligit patit & recipit actum itelligendi & ē sensus quando sentit patitur. Alio modo accipit passio p receptione forme cuz abiectio ne forme contrarie. & sic aqua cuz calefit patitur. q; recipit calorem cum abiectio ne frigiditatis. Et sic non necesse est pati intellectum itelligendo nec sensum sentiendo. Alio modo accipitur passio p accidente p̄po alicuius subiecti quod qdem egreditur a p̄p̄is p̄ncipijs subiecti. & sic passio ē id quod p̄dicatur scdo modo dicēdi per se de subiecto. Et sic loquitur de passione pbs i lib. poste. Alio modo accipit pas-

sio p omni actu appetitus p̄tis cognitionem. ita q̄ ē accipit p̄ delectatione & tristitia. Alio modo accipit passio pro qualitate cāra ex actu appetitus sensitivi de facili mobiles q̄ actus dñ passio aie cuiusmodi sunt timor: iracundia & huiusmodi. Ex istis q̄dā cāntur qualitates de facili mobiles. vt rubedo pallo: q̄ hic dicuntur passiones. p̄ hoc p̄ solutio ad dubitationem adductā. quā passio q̄ ē imediate effectus actionis est p̄dicamentū. & passio q̄ est qualitas sensibilis d̄ facili mobilis est i tertia specie qualitatis. & sic accipit eq̄ uoce. **S**ecdo dubitat. q; vñ q̄ qualitates sensibiles que sunt obiecta visus inferunt passionem solam. sicut obiecta gustus & tactus dicuntur passibiles qualitates. q; inferunt passionem sensibus. nam qualitas visibilis vt albedo nigredo & huiusmodi inferunt sensationem i visu & sensatio est q̄dā passio. igitur qualitates sensibiles vt albedo nigredo inferunt passiones sensui. **D**icēdū est q̄ pbs dicit q̄ sensibilia gustus & tactus inferunt quādam passionē sensibus & non suis subiectis. p̄ passionem modo itelligit sensationem s; p̄ passionē itelligit delectationem aut tristitiam p̄ntes ap̄prehensionem sensitiaz qualitātū sensibilib; q̄ sunt obiecta gustus & tactus & nō iferunt huiusmodi passionē subiectis i q̄bus sunt. vt mel non patit a dulcedine delectatione; vel tristitia. nec calidum tristat a calore. s; qualitates sensibiles gustus & tactus iferunt talē delectationē vel tristitia sensui. gustus. n. gustādo dulcedinē vel amaritudinē delectat vel tristat. tactus. n. sentiēdo calorem vel frigus delectat vel tristat. Et pp hoc qualitates q̄ sūt obiecta gustus & tactus dicuntur passibiles qualitates. nō q; causent sensationē i sensibilib; s; q; delectationem vel tristitiam causant i sensu mediāte cognitione sensitua. s; pp hāc cām non dicuntur colores qualitates sensibiles. q; huiusmodi passiones causent i sensu. s; q; magis cāntur a passionibus sensituis. vt a timore verecundia & huiusmodi. **S**ed p̄tra est dubiū. q̄si. colores iferunt visui delectationē vel tristitiam sicut sensibilia gustus & tactus iferunt gustui & tactui delectatione; vel tristitiam. nā; visus delectat i videndo colores delectabiles. & tristatur i videndo colores turpes & disproportionatos visui. ergo qualitates visibiles debent dici qualitates passibiles. q; iferunt delectationem vel tristitiam visui. Dicendum est vt dicit philosophus. 3. ethi. Delectationes gustus & tactus inferunt passiones magis sensibiles cum sint maxime uehementes. & ideo philosophus hic specialiter attribuit qualitatibus gustus & tactus. i. inferre delectationem vel tristitiam sensibus. licet enim colores inferant delectationem vel tristitiam sensui. tamen dulcedo amaritudo calor: & frigus inferunt magis & ideo dicuntur qualitates sensibiles. quia inferunt passionem i sensu magis q̄ colores: licet colores aliquam delectationem vel tristitiam inferunt i sensu. **A**d huc alia causa potest assignari. nam sensibilia gustus & tactus causant i quolibet animali delectationem vel tristitiam. Omne enim animal habet gustus & tactus & delectationes accidentes vt patet i scdo de anima. Sed sensibilia aliorum sensuz non causant delectationem vel tristitiam i omni animali. quia non omne animal habet omnes alios sensus. Et ideo magis dicit de obiectis gustus & tactus q̄ causant huiusmodi delectatione; q̄ de obiectis aliorum sensuz. quia obiecta gustus & tactus causant huiusmodi passionem. i. delectationem. vel tristitiam maxime uehementer i omnibus. & obiecta aliorum sensuum non. **Q**uarto dubitatur. quia philosophus dicit q̄ a passione que est i tertia specie qualitatis non dicitur aliquis qualis. vt ex rubedine causata ex verecundia non dicitur aliquis rubens. Istud enim non videtur verū quia philosophus i primo istius capituli describendo qualitatem dicit q̄ qualitas est fm quā quales esse dicimur. s; cui cūq; cōpetit descriptam eidē cōpetit descriptio. & passio ē quā. s; fm p̄m. ergo passio ē fm quā quales dicimur. **D**icēdū est q̄ philosophus generalius accipit quale i principio istius capituli q̄ hic. quia i principio istius capituli accipit quale pro omni eo per quod contingit respondere ad questionem factam per quale. **N**unc si ex verecundia aliquis sit factus rubens & queratur qualis est nō. cō-

Predicamentorum

tingit rñdere q̄ est rubens. sed magis aliqd passus. q̄ p̄s accipit hic quale solū p̄ eo qd̄ p̄manenter est quale. vñ bre uiter quale accipit dupliciter. sc̄. cōiter & stricte. Cōiter accipit p̄ denotatione cuiuscunq̄ qualitatis indifferēter siue sit qualitas p̄manens. siue sit qualitas de facili transiens. & sic accipit quale in principio istius capituli. Stricte accipiēdo quale sic se solū accipit p̄ denotatione qualitatis diu p̄manens & de difficili mobilis. & iste ē modus loquendi aliquorū q̄ dñt q̄ non q̄z in facie hñs rubedine p̄p̄ verendum dñ rubens. sed solum dñ rubens homo q̄ ex nāli cōplexione vel ex aliqua alia cā diu p̄manente h̄z rubedine in facie. Et p̄ idē est dicendū ad qd̄ dā aliud dubiū. nā p̄s dicit i textu q̄ passio non est qualitas & tñ ponit in tertia sp̄e qualitatis. ista. n. vident̄ repugnare. Dicendū est q̄ p̄s intelligit q̄ passio non est qualitas diu p̄manens denominans sibi. & tñ est qualitas in tertia sp̄e qualitatis. C̄ Intelligendū est q̄ alr accipit passio in illa pte vbi ponit̄ differētia inter passionem & passibilem qualitatem. & alr in pte ista. q̄ i pte p̄cedenti accipit passionē p̄ actu appetitus sensitivi p̄ntis cognitionē sensitivam. vt p̄ timore verendum & huiusmodi. & p̄ delectatione & tristitia p̄ntibus actus huiusmodi appetitus sensitivi. S̄z hic accipit passionē p̄ qualitate sensibili p̄ntis actus huiusmodi appetitus sensitivi. C̄ Sciendū q̄ sensibilibus qualitas ē qualitas p̄ se sensibilis diu p̄manens. siue causet̄ ex passione diu p̄manente siue ex aliqua cā quacunq̄ p̄manente. C̄ Sciendū q̄ ois passibilis qualitas q̄ ē in tertia sp̄e qualitatis ē hñs de difficili mobilis. non tñ ecōuerso. C̄ Quartū vō genus q̄liratis ē forma & circa aliqd̄ p̄stās figura. Ampli⁹ aut̄ & h̄ rectitudo vel curuitas & si qd̄ ē s̄le bis. s̄z vnūq̄q̄z. n. eorū q̄ le qd̄ dñ. s̄m vō figurā vnūq̄q̄z q̄le qd̄ dñ. triangulū. n. vel q̄dragulūz eē quale qd̄ dñ & rectū & curuū. Raz vō & spissum & aspum & lene putabunt̄ qualitatē significare. s̄z aliena hec putāt esse a diuisione q̄ circa qualitatē ē. q̄z dā. n. positio nē p̄ntū quodāmo vidēt̄ vtraq̄z mōstrare. Spissum qd̄ est eo q̄ ptes sibi iuicē p̄pinque sunt. C̄ Nec ē q̄nta p̄cula p̄me p̄tis i qua determinat̄ de his q̄ p̄ntentur in quarta sp̄e qualitatis. & cōtinet duas ptes. In prima pte narrat̄ ea q̄ continent̄ in quarta pte. In sc̄da sibi. Raz vō & spissum. remouet̄ qd̄ a p̄dicamento qualitatis q̄ vident̄ esse qualitates & non sunt qualitates. In p̄ma ergo pte dicit̄ q̄ quartū gen⁹ qualitatis & c. hoc ē sub quarta sp̄e qualitatis p̄ntent̄ duo. s̄. forma & circa hoc aliqd̄ cōstās figura. & p̄ter ista rectitudo & curuitas dñr esse i quarta sp̄e qualitatis. Qd̄ ai forma & circa hoc aliqd̄ p̄stās figura sint qualitates. p̄bat p̄bi. & hec est cōclusio. 37. huius li. & p̄bat sic. Illa s̄m q̄ aliqua dñr qualia sunt qualitates. s̄z s̄z formā & figurā aliqua dñr qualia. igit̄ forma & figura sunt qualitates. minor declarat̄ sic. nā s̄m triangulū dñ aliqd̄ triangulare. & s̄m quadrangulū aliqd̄ dñ quadratū. C̄ Intelligendū est h̄ s̄m vō dñt q̄ forma accipit̄ in p̄posito p̄ forma s̄m quā aliqd̄ dñ formosum & non p̄ forma s̄m quam aliqd̄ dñ formatum. Unde forma accipit̄ in p̄posito p̄ cōpositione corporali vel dispositione mēbroz s̄m quā aliqd̄ dñ formosus vel deformat̄. q̄ ex p̄uenienti dispositione mēbroz dñ aliqd̄ formosus. & a dispositione inconuenienti dñ aliqd̄ deformat̄. & forma isto mō accepta ē vnū significatūz speciei in porphyrio positū. vbi dñ q̄ sp̄s est vnūscuiusq̄ rei forma. s̄m quā significationem dñ q̄ sp̄s p̄lam digna est ip̄io. vñ forma i p̄posito s̄m vō dñt accipit̄ p̄ pulchritudine vel turpitudine. & q̄ pulchritudo & turpitudine solū p̄p̄ie replunt̄ in aiatis. ideo forma in p̄posito solūz p̄uenit aiatis. s̄z figura indifferēter repit̄ in maiatis & aiatis. vñ si figura est terminus & clausio rei quantē. & talis indifferēter repit̄ i aiatis & i maiatis vt dictū ē. Aliter dici potest q̄ p̄s i p̄posito accipit̄ formā & figurā p̄ eodem. ita q̄ ly & teneor̄ expositiue. ita q̄ iste sit sensus quartū genus qualitatis ē forma. & circa aliqd̄ corp⁹ p̄stās figura. vñ figura dñ for

ma iquātū dat esse rebus artificialibus. forme. n. rex artificaliū sunt accidentia. vt p̄s ex. 2. p̄by. s̄z illud idēz dñ figura s̄m q̄ est terminus quātūtat̄. vnde ista q̄ sunt i quarta sp̄e qualitatis sunt termini quātūtat̄. Et ideo dicit̄ qualitates i quātūtatē. C̄ S̄z dubiū ē. qm̄ ois quātūtat̄ terminat̄ terminis p̄p̄rijs. s̄. terminis de genere quātūtat̄. vt corpus terminat̄ superficie. superficies linea. & linea puncto. ergo nō ōz ponere aliquā quātūtatē terminantē aliq̄z quātūtatē. C̄ Dicendūz q̄ ois quātūtat̄ terminat̄ immediate termino p̄p̄ri generis ex quo tñ resultat terminus secundarius de quarta sp̄e quātūtat̄. s̄. si figura. Qualiter tamen quantitas differt a qualitate difficile est videre. nec est hic perscrutandum sed alibi. Nunc ē dictum q̄ qualitas de quarta specie qualitatis est subiectiue i terminis p̄p̄rijs de genere quātūtat̄. rectitudo enim & curuitas insunt linee & superficiei. pro tanto dicuntur figure esse termini quātūtat̄. quia sunt qualitates p̄p̄rijs terminorum quātūtat̄.

Raz vero eo q̄ distent a se inuicēz. Lene q̄dem q̄ in rectūz sibi partes iaceant. **Aspez** vero eo q̄ bec q̄dez pars superior: & illa sit inferior. Et fortasse alii quoq̄z apparebūt qualitatis modi. s̄z q̄ maxime dñr bi sunt. **De** qualitates itaq̄z sunt que predicte sunt.

C̄ Nec ē sc̄da p̄cula huius partis in qua p̄s remouet̄ a p̄dicamento qualitatis ea q̄ vident̄ esse qualitates & nō sūt & dicit̄ q̄ rarū & spissum aspum & lene vident̄ significare qualitatē. s̄z tñ sunt extranea a diuisione qualitatis. nā ista vident̄ magis significare positionē vel sitū p̄ntū quātūtat̄z. vt p̄s p̄ eorū descriptiones. nā aliqd̄ dñ spissum eo q̄ ptes eius p̄pinq̄z iacent. & aliqd̄ dñ aspum. q̄ vna ps sup̄eminet aliter. Et aliqd̄ dñ lene eo q̄ partes equaliter p̄tenduntur. Et raz dñ ex eo q̄ partes eius remote ponunt̄ abinuitēz i toto. & ita oia illa vidēt̄ esse de genere positionis. Unde epilogando q̄ntū ad istā pte dicit̄ q̄ forte sunt alij modi qualitatis. Sed isti q̄ dicti sunt. sunt magis v̄sitati. C̄ Intelligendū est q̄ ista noia aspum lene & c. ex significatione p̄ntis p̄ntis ip̄ortant̄ significationē vnam. s̄. positionem. sed ex p̄ntis dñt qualitates circa ptes sic positas. C̄ Circa istū cōe dictū q̄ ptes p̄pinquas iacent in denso q̄ in raro. est intelligendūz q̄ illud dictū non h̄z veritatē de p̄ibus immediatis. qm̄ partes immediate in denso non iacent p̄pinquas q̄ partes immediate in raro. Non. n. iacent due medietates denso p̄pinquas q̄ due medietates rari. nā ip̄osibile ē aliqua iacere p̄pinquas q̄ q̄ inter illa nullum medium sit nisi forte ē diuisibile. Similiter partes mediate & distantes i vno denso non iacent p̄pinquas q̄ partes mediate & distantes in aliquo raro. q̄ sicut in denso alique partes distant abinuitēz per quantitatem digitalem. & alique per quantitatem pedalem. ita nec in raro contingit assignare aliquas partes distantes per pedalem quantitatem & aliquas per digitalem. Dico igitur q̄ pro tanto dicit̄ p̄s q̄ i denso partes magis distant q̄ in raro. q̄ si ex raro fiat densum p̄pinquas iacēbunt partes in denso q̄ eodem partes p̄ntis iacēbant in raro. & hoc est verūz. nā extremitates rari iacēbunt in denso p̄pinquas quando ex raro factum est densum.

Qualia sūt q̄ s̄z h̄ denotatiue dñr vel quōlz alr ab his. vt a cādore cādīd⁹ & grāmatica grāmaticus & a iustitia iustus. similt̄ vero & in aliis. C̄ Nec est sc̄da pars principalis huius capituli in qua p̄s determinat̄ de subiecto quali. Et continet duas particulas. In prima narrat̄ que dicuntur qualia. in secunda sibi. In aliis quibus vero. narrat̄ q̄ qualia dicunt̄ denominatiue a qualitatibus. In prima ergo particula dicit̄ q̄ qualia dicuntur illa que a qualitatibus predictis dicunt̄ denominatiue qualia vel aliquo modo dicuntur qualia. Qd̄ autem aliqua dicuntur qualia denominatiue a qualitatibus predictis p̄s. nāz a calore dñ aliqd̄ calidus. & a grāmatica grāmaticus. & a iustitia iustus. & sic de ceteris. C̄ Intelligendū est q̄ qualitas i principio istius capituli describit̄ p̄ quale. & quale nūc

8 ma e p̄m sup̄ p̄met̄ h̄al quod h̄m̄g amōi p̄ntam̄ s̄unt ponenda

describitur per qualitatem. ex hoc non accidit aliquod inco-
ueniens. nam ex quo qualitas est vnum genus generalissi-
mum non potest qualitas describi per aliqua priora simpli-
citer. sed descriptio qualitatis per quale est descriptio qua-
litatis per effectum. et sic per priora quo ad nos et non per
priora simpliciter.

CIn aliquibus vero eo quod non sunt posita qualita-
bus nomina non contingit ea quod dicitur ab eis denotatiue
dici. ut cursor aut pugillator quod secundum ualitudinem
naturalem a nulla qualitate denotatiue dicitur. **N**o. n.
posita nomina sunt ualitudinibus secundum quas isti dicitur
quales. sicut et in disciplinis secundum quas pugillato-
res uel palestrii secundum affectionem dicitur. **P**ugillato-
ria. n. dicitur uel palestria disciplina. **Q**uales uero ab
his denotatiue hi quod ad eas afficiunt dicuntur. **A**li-
quid autem et posito qualitatis nomine denotatiue non
dicitur id ad quod secundum eam quale quod dicitur. ut a uirtute stu-
diosus. uirtute. n. habendo studiosus dicitur: sed denota-
tiue a uirtute. **N**on autem in plurimis hoc tale est.

Que ergo qualia dicuntur: aut denotatiue a predictis quali-
tibus dicuntur: aut aliquo modo aliter ab eis.

Cum est secunda particula huius partis in qua philosophus narrat quod
non omnia qualia dicitur denotatiue a qualitatibus predictis. et hoc
quod contingit ostendit et intendit dicere quod duplici de causa potest con-
tingere quod qualia non dicitur denotatiue a qualitatibus. aut quod
tali qualitati non est nomen impositum. aut quod nomen concre-
tum non est denotatiue dictum ab illa qualitate. **E**xemplum
primum. per pugillatorem et cursores. **I**sta enim denotant qua-
lia sed non denotatiue a qualitate. per hoc quod illis qualitatibus
naturalibus per quas aliqui dicitur pugillatores uel cursores
non sunt nomina imposita a quibus substantia denotatiue possunt dici.
tamen ipsis artibus per quas habentur eas dicitur cursores uel pugil-
latores sunt nomina imposita. ut illa nomina pugillatoria uel curso-
ria. sed ab istis artibus uel nominibus artium non dicitur pugilla-
tores uel cursores naturaliter. hoc est per potentiam naturalem in eis
existentem. sed quod ab artibus dicitur pugillatores uel cursores
dicitur denotatiue a talibus artibus. uel nominibus artium tales. **E**x-
emplum secundum. nam illa qualitas per quam aliquis dicitur studio-
sus non dicitur denotatiue a uirtute. et hoc quod hoc nomen
studiosus. et hoc nomen uirtus non conueniunt in principio
uocis. **E**t ad hoc quod aliquid dicatur denotatiue ab alio reg-
nant tres conditiones ut dictum est supra. uis. conuenientiam in
principio uocis. et desinit in fine. et conuenientiam in significato.

Cum est uero contrarietas secundum quod quale est ut iusti-
tia iniustitie contraria est et albedo nigredini et alia
similiter. **S**imiliter autem et ea que secundum eas qua-
lia dicuntur ut iniustum iusto et album nigro.

Cum est secunda pars principalis huius partis in qua determi-
nat de proprietatibus qualitatis et continet quatuor particulas.
In prima ponit primam proprietatem qualitatis et remouet
vnam dubitationem. **I**n secunda ibi. Suscipit autem qualitas. ponit
secundam proprietatem qualitatis. **I**n tertia uero ibi.
Similia uero et dissimilia ponit tertiam proprietatem qualita-
tis. **I**n quarta particula ibi. **A**ut uero non decet. **R**emouet
quandam cauillationem. **P**rima particula continet tres particulas.
In prima ponit proprietatem. **I**n secunda ibi. **N**on autem
omnibus. narrat quod ista proprietates non est communis omnibus qualitati-
bus. **I**n tertia ibi. **A**mplius si ex contrariis. remouet dubium.
In prima igitur particula ponit primam proprietatem qua-
litatis que est habere contrariam. unde dicit quod contrarietas inest
qualitati. et hoc tam secundum abstractum quam secundum concretum. secundum
abstractum iustitia et iniustitia sunt contraria. similiter albedo
et nigredo sunt contraria. **S**imiliter secundum concretum ut iustus et ini-
ustus sunt contraria. et album et nigrum sunt contraria. pos-
set hic ponere conclusio. 38. huius l. s. quod qualitati inest contrarie-
tas. hec conclusio probatur probatione exemplari ut dictum est.

Non autem in omnibus hoc est. **R**ubedo enim
aut pallido aut huiusmodi coloribus nihil est con-
trarium qualitatibus existentibus.

Cum est secunda pars huius particule in qua philosophus narrat
quod hec proprietates non est communis omnibus qualitatibus. et dicit quod
ista proprietates non conuenit omnibus qualitatibus. quod coloribus
medijs inter album et nigrum ut rubedini et pallori nihil est
contrarium. et tamen isti colores sunt qualitates.

Amplius si ex contrariis unum fuerit quale hoc
palam est. proponitur ex singulis alia predicamenta. quoniam
et reliquum erit quale. **N**am si est iniustitia iniustitie con-
traria: quale autem est iniustitia. quare ergo et iniustitia.
Nullum enim aliorum predicamentorum aptabitur
iniustitie neque quantitas neque ad aliquid. neque ubi. ne-
que omnino aliquid talium nisi quale. **S**ic autem et in ali-
is que secundum qualitates sunt contraria.

Cum est tertia pars huius particule in qua philosophus remouet du-
bium quoddam. **P**ossit enim aliquis credere quod unum contrarium esset
in uno genere. et reliquum in alio genere. **I**stud remouet philosophus
dicens. quod si unum contrarium erit quale. et reliquum erit quale. hoc est
si unum contrarium erit in genere qualitatis: reliquum erit in genere qua-
litatis. et non in alio ut per inductionem. quoniam si iniustitia sit in genere qua-
litatis. iniustitia non potest esse in genere quantitatis. nec in genere re-
lationis. et sic de alijs generibus. et tamen omnino quod sit in genere qualitatis.

Intelligendum quod si proprietates non est propria qualitati. tamen quod conuenit
alijs a qualitate ut actio et passio et relatio. et sic de alijs pre-
dicamentis ubi est contrarietas. tamen quod non conuenit omni qualitati. quod qualita-
ti de quarta specie qualitatis nihil est contrarium. **I**ntelligendum est et quod sicut
qualitati est aliquid contrarium ita est aliquid contrarium. nam sicut albedo et ni-
gredo sunt contraria. ita album et nigrum sunt contraria. quod potest predicari de
eodem subiecto in actu successive et non simul. **E**t si dicatur quod con-
traria sunt in eodem genere per philosophum in topicis. **I**tem si album et ni-
grum essent contraria. contraria essent in eodem genere. sed album et ni-
grum non sunt in eodem genere. quod non sunt in genere ut per philosophum in
topicis. **I**tem si album et nigrum essent contraria. aut ergo essent con-
traria secundum quod habent suppositionem simplicem. aut secundum quod habent suppo-
sitionem personalem. primo modo. quod sic supponitur per aggregatis ex
subis et formis et illa aggregata non sunt contraria. quod contraria sunt in
deus subo in actu successive. sed nihil recipit aggregatum ex subo
et accidet. quare et. **I**tem secundo modo quod sic terminum stat per subis per
esse et in illis non est contrarietas. quod sube nihil est contrarium. **D**icendum est ut
dicit philosophus quod quare contraria que sunt qualitates qualitati. uerum non omnino et eo-
dem modo. quod qualitas primo et secundum se contraria qualitati. ut albedo nigre-
dini. sed quare non contraria que sunt ratione qualitatis que est forma. et ita que
non contraria que sunt secundum se totam sed qualitas secundum se totam contraria que sunt
qualitati.

Et quod arguitur sic primo contraria sunt in eodem genere. dico quod hoc est
verum per se uel per reductionem. et dico quod contrarium album et nigrum non
sit per se in genere. tamen est in genere qualitatis per reductionem. **C**um ad hoc
dico quod hoc est uerum. album et nigrum sunt contraria secundum formam ut album et ni-
grum habent suppositionem simplicem. **E**t quod dicitur ut sic supponitur per
aggregatis. concedo. uerum aggregata ex subis et formis contraria
sunt contraria secundum formam et potest iesse eisdem subo in actu successive secundum
formam. et forme contrarie illorum potest succedere eisdem subo sibi in
uice. quod non sunt contraria secundum se tota. uel potest dici quod album et ni-
grum accepta per formis secundum se tota potest iesse eisdem subo succes-
siue et non simul. quod de eodem corpore numero uerum est dicitur quod
quod est album et quod est nigrum et non simul. **I**ntelligendum est ut dicit
philosophus quod colores medijs non contrariantur contrarietate propriissime
dicta que ut supra dicitur est tres conditiones. primo quod huiusmodi
di contraria sunt posita sub eodem genere. secundo quod materie distent
sub illo genere. tertio quod possunt iesse eisdem subo in actu succes-
siue. non simul. **E**t uerum est quod tali contrarietate non contrariantur
colores medijs. quod non materie distent sub illo genere. **C**olores
tamen medijs contrariantur contrarietate proprie dicta. quod inter illos
est motus et mutuo se expellant circa idem subum. unde per
illo uide contrarietatem superius positam capitulo de suba.

Suscipit autem qualitas magis et minus. **A**lbium uero
magis et minus alterum altero dicitur. et iniustum alterum alte-

Predicamentorum

ro magis et minus dicitur, sed et ipsa subtra cremérum suscipiunt cum candidum namque sit amplius contingit candidum fieri.

Hec est scda pícula huius tertie ptis in qua pbs ponit tertiam in ppteritate qlitatis. Et primo narrat in quibus qlitatibus notū ē qd suscipiunt magis et minus. Secdo narrat in qb^o est dubiū an suscipiunt magis et minus. Narrat ergo primo et qualitates de tertia et prima specie qualitatis suscipiunt magis et minus. s; est dubiū de qualitatibus in scda specie qlitatis. s; narrat de qlitatibus in abstracto qd est dubiū an suscipiāt magis et minus. et de qlitatibus de q̄ta spē qlitatis dicit qd nō ē dubiū an suscipiāt magis et minus. imo ē māifestū qd nō suscipiunt magis et minus. i p̄creto nec i abstracto. Dicit igit i p̄mo qd qlitas suscipit magis et minus. vbi p̄sa. albū suscipit magis et minus. nā vūū albū ē magis albū q̄ aliud. et hoc dicit q̄stum ad qlitates de tertia specie qualitatis. et vñū iustū dicitur magis iustū alio iusto et h dicit p̄sa spē qlitatis. nā in p̄ma spē qlitatis vna qlitas vel qlē suscipit augmētus. nā illud qd ē calidum potest fieri magis calidum.

Nō tñ oia s; p̄sa. Iusticia nanq; a iusticia si dicitur magis et minus potest qlz abigere. Sicut at et in aliis affcōib^o. Quidā. n. in hoc dubitavit. Dicit n. iusticia nō multū magis et minus dici a iusticia et s̄itate a s̄itate. Minus at h̄e alter altero s̄itate dñt et iusticia minus alter h̄e. Sic aut et grāmaticas et alios effect^o qlitatis. s; tñ ea q̄ fm eos. affcūs dñr indubitāter recipiūt magis et minus. In f̄ior. n. alter altero dñr et gram maticior et aliis s̄itr. Triangulus et quadrangulus vero nō vñ suscipit magis et minus nec aliquid aliaz figurarū. Quocūq; n. diffōne trianguli recipiant et circuli oia s̄itr trianguli vel circuli sunt. Eoz vero que non suscipiūt nihil magis alter altero dñr. Nihil. n. quadratum magis quam pte altera lōgior forma. circulus est nullum. n. ipsoz suscipit circuli rōnem. Similiter autē si vtraq; non suscipiunt huius ppositi rōnes non dicitur alterum altero magis.

Narrat oia in quibus est dubium an suscipiāt magis et minus vt de iusticia sanitate et huiusmodi. de istis enim et huiusmodi dubitant antiqui an suscipiant magis et minus et hoc vt dicit pbs p̄tq̄l̄z abigere an. s. qualitates in abstracto suscipiant magis aut minus. de qualitatibus tantus i concreto siue de his q̄ fm huiusmodi qlitates dñr qlia: si ē dubiū an suscipiāt magis et minus. nā vñ hō dñr magis iustus. et vnus hō dñr magis sanus alio. s; vna iustitia nō dñr magis iustitia q̄ alia. nec vna sanitas dñr magis sanitas q̄ alia. **I**ntelligēdū. qd Ari. nō determinat istā dubitatioez hic exp̄sse tñ mihi vt qd nulla qlitas in abstracto suscipiat magis et minus. et hec ē snia porphirii. vbi ponit dñam inter spēm et accūs vbi dicit qd tā accūs sepabile q̄ inseparabile suscipit magis et minus. sed nulla spē recipit magis et minus ois. n. spē qlitatis eq̄liter p̄cipat a suis indiuiduis et ita vna iusticia nō dñr magis iusticia q̄ alia. nec vna sanitas dñr magis sanitas q̄ alia. vñ posito qd augmēto forme fiat p̄ additionē ptis ad p̄tē nō h̄t et qd ponere qd aliq̄ forma suscipiat magis et minus. nec qd augmentet. qd nec forma p̄cedens nec forma sequens augmentatur nec aggregatum et bis. nō forma sequens nec p̄cedens. p̄. qd ex hoc qd vna res additur alteri rei neutra res augetur. sed ex hoc qd vnus lapis additur alteri lapidi. nec lapis cū sit additio nec lapis additus augmētatur. Et eodē mō posito qd vna forma alteri forme adueniat. nec forma seqns nec forma p̄cedens augetur. nec ē dare qd totū aggregatū ex forma p̄cedenti et ex forma subsequenti. s. adueniēti augetur. qd illō aggre

gatus nunq̄ p̄fuit. et o; auctum manere idē in p̄ncipio augmētatois. et in fine. Dicitel qd augmētatio forme sit p̄ hoc qd p̄tine sit alia et alia forma in subo p̄fectioz q̄ p̄cedēs ita qd in quolz istāti t̄pis mēsurātis istā augmētato nē est alia et alia forma habent dicere qd nulla forma augetur. qd nulla forma māet p̄ t̄ps dñrate augmētatois. dicentes igit qd augmētatio sit p̄ h qd forma p̄fecti^o ē h; i subo ita qd forma i tota augmētatois manet eadē nūero absq; additōe alie. habent etiā dñe qd nulla forma auget nec suscipit magis et minus. qd sine aliquo adueniente nō ē intelligibile qd aliquid auget vt qd aliquid fiat p̄fecti^o q̄ prius sine aliquo adueniente. p̄p̄ter hoc dico qd nulla forma suscipit magis aut minus sed forma suscipitur in subo s; magis et minus. s; esse magis p̄fectum et minus p̄fctū. vñ nulla albedo suscipit magis et minus. sed albū suscipit magis et minus. qd suscipit albedinē magis p̄fectā et minus p̄fectā. et hoc dicit pbs hic satis plane. **A**d huc ē dubiū qd s; hoc nulla qlitas suscipit magis et minus. qd leḡ nulla forma suscipit magis et minus. ergo nulla qlitas suscipit magis et minus sed hoc ē h̄ p̄bm qui dicit qd qlitas suscipit magis et minus. **D**ōm qd nulla qlitas suscipit magis et minus. Et ad p̄h; vico qd pbs p̄ qlitatem intelligit qlē. vt p̄ per exempla sua dicit. n. exemplificādo albū magis albus altero dñr. et iustū magis iustus altero dicit. sed nec iusticia nec albedo dñr magis aut minus aut vna iusticia vel albedo q̄ alia. vñ subm qlitatis suscipit magis aut minus s; ipaz qlitatem. nā fm vna qlitatem magis tale. et fm aliā dñr minus tale. Et hec ē exp̄sse snia p̄h;. hic in ter. **N**ō tñ oia. Et quis aliqua dñr suscipe magis et minus s; qlitatem. nō tam oia. vt qualia s; qlitatem quarte spēi qualitatis nō dicit magis et minus s; illas qualitates. vt triangulare vel quadrangulare nō dñr fm magis et minus. et hec est p̄clō. 39. huius libri. sc̄nihil dñr magis et minus. s; qlitatem d̄ quarta specie qualitatis p̄ h qd nihil suscipit diffōne istaz qualitatum s; magis et minus. nihil. n. suscipit trianguli vt quadranguli vt circuli s; magis et minus. qd nec aliud cui p̄uenit diffō alicui^o illoz suscipit diffōne alicui^o illoz s; magis et minus nec id cui nō p̄uenit diffō alicuius illoz recipit diffōez eoz fm magis et minus. ergo nihil dñr s; magis et minus fm aliq; qualitatem de quarta specie qualitatis.

Non ergo oia qlia suscipiunt magis et minus **H**oz itaq; q̄ p̄dicta sunt nihil est p̄ prium qualitatis. Similia autē et dissilia s; solas dicuntur qualitates. Sile. n. et dissile ad alterū altero nō est fm aliō nisi s; hoc qd quale est **Q**uar. p̄p̄ū erit qualitatis s; eā sile vt dissile dicit. **H**ec ē p̄tula tertie ptis p̄ncipal in qua pbs ponit tertiam p̄pteratē qlitatis que ē ista. qd s; qlitatem dñr aliqd sile vt dissile et hec ē p̄clō. 40. h̄o libri. p̄bat sic s; qlitatem d̄ aliqd sile vel dissile. et s; nil aliud dicit aliqd sile vt dissile. ergo fm solam qualitatem dicit aliqd sile vel dissile.

At vero nō decet. p̄turbari: ne qd nos dicat de qualitate p̄p̄onē faciētes multa de relatiuis interposuisse. **H**it. n. et dispōes eoz q̄ sūt ad aliqd esse dicebam. pene. n. in oibus talibus gnā dñr ad aliqd: Nihil aut hoz q̄ singularia sunt. nam cū di disciplina genus sit ad ipsum qd est alteri^o dñr alicuius. n. disciplina dñr. Eoz vero q̄ sunt singularia nihil ipm qd est alterius dñr vt grāmatica nō dñr alicuius grāmatica. nec musica alicuius musica sed forte fm genus hoc dicuntur aliqd vt grāmatica dñr alicuius disciplina non alicuius grāmatica. et musica alicuius disciplina et nō alicuius musica: **Q**uapp̄ q̄ per se singularia sūt nō sūt ad aliqd s; qualitates. dicimur. n. quales fm singularia: et n. hoc h̄m. **S**cientes at dicimur qd h̄m^o singu

las scias. Quare hoc erit et qualitates que sunt singularium secundum quas quales dicimur. hec ergo non erunt eorum que sunt ad aliquid

Hec est quarta particula tertie partis principalis in qua philosophus remouet quoddam dubium tale. In hoc. c. de qualitate ponit multa esse de genere qualitatis que sunt de genere relationis in similibus sunt habitus et dispositiones. Ita. n. ponit esse de prima specie qualitatis et tunc sunt relationes. Dubium igitur oritur quod hoc potest esse. scilicet quod idem sit de genere relationis et de genere qualitatis. Ad istud respondet philosophus dupliciter. Uno modo quod huiusmodi habitus siue dispositiones sunt sua genera sunt relationes et sunt suas species sunt qualitates. Vbi genera sunt ad aliquid. quod scilicet scilicet referunt ad scibile. et grammatica que est species est qualitas et non est ad aliquid nisi secundum suum genus. musica enim non dicitur alicuius musica. sed alicuius disciplina.

Amplius si contingat hoc ipsum sit quod relatiuum esse nihil est inconueniens in utrisque hec generaliter enumerare.

Secunda ratio est sub additio et est talis. si contingat idem esse relatiuum et quale. ita quod idem contingat esse in genere qualitatis et in genere relationis tunc non est inconueniens ponere hoc in his et dispositiones utriusque generaliter. Sed ut sit ita ut non. scilicet quod idem sit in genere relationis et in genere qualitatis si asserit hic philosophus. istud. n. indiget maxima scrutatione.

Recipit autem facere et pati contrarietates et magis et minus. Calefacere. n. ad frigidum facere contrarium est: calefieri ad frigidum fieri et delectari et tristari: iccirco recipit contrarietates. et magis et minus calefacere. n. magis et minus delectari magis et minus. et tristari magis et minus suscipiunt ergo magis et minus facere et pati de his itaque ratio dicitur. Dicitur est autem de situ in his que ad aliquid sunt. quod denominatiue a positionibus dicitur: De reliquis autem. scilicet quod ubi et habere: eo quod manifesta sunt nihil de his aliud dicitur quam quod in principio dicitur sunt. quod habere quod significat calciatum esse vel armatum esse ubi autem in loco esse. quando ut heri: sed et alia huiusmodi que de his dicta sunt. De propositis itaque generibus dicta sufficiant.

In isto 50. c. de sex residuis predicamentis breuiter se expedit dicens duas esse proprietates actus et passus. scilicet habere et suscipere magis et minus. Et exemplificat de calefacere et calefieri que habent habitum et suscipiunt magis et minus. De situ de demum esse in capitulo ad aliquid. quod denotatiue de a positione. De reliquis vero eo quod manifesta sunt nihil aliud dicitur quam illud quod in principio dicitur est. de illis autem determinate dicitur super libro sex principiorum. **E**xPLICIT secundus tractatus.

Quotiens autem opponi solet dicendum est. Dicitur autem alteri alteri opponi quadrupliciter aut ut ad aliquid: aut contraria. aut puatio et habitus: aut ut affirmatio et negatio. **O**pponitur autem vniuersum quod istorum ut sit singulare dicere ut relatiua ut duplici dimidio. ut contraria ut bonum malo secundum priuationem et habitum. ut cecitas visui. ut affirmatio et negatio ut sedet et non sedet.

Iste est tertius tractatus libri predicamentorum in quo determinat de partibus ad predicamenta. et inuenit quatuor capita. In primo de terminat de oppositione. In secundo ibi. **P**rius autem determinat de priori. In tertio ibi. **M**otus autem determinat de motu et specie eius. In quarto ibi. **S**imul autem determinat de sil. In 5. ibi **H**abet autem determinat de habere. **P**rimus. c. continet sex partes. In primo determinat generaliter de oppositione enumerando generaliter oppositiones et exemplificando de illis. In 2. ibi. **Q**uocumque igitur determinat spatium de oppositione relatiua. In 3. ibi. **I**lla vero que sunt. determinat

spatium de oppositione tria. In 4. ibi. **P**riuationis vero determinat de oppositione puatiua. In 5. ibi. **Q**uocumque. n. tamen determinat de oppositione dictionaria. In 6. ibi. **C**ontrarium vero est. redit ad determinandum de oppositis dictionariorum. In prima ergo parte philosophus dicit quod post predicamenta dicitur de oppositione. ostendendo quatuor aliquid opponit alteri. et dicit quod quatuor modis potest aliquid opponi alteri vel ut relatiua. ut duplici opponit dimidio. vel ut tria. et sic bonum et malum opponit. vel ut puatio et habitus. et sic opponit cecitas et visus. vel ut dictionaria. et sic affirmatio et negatio opponit sicut sedet et non sedet. intelligenda sunt hic duo primo quod tamen opposita tria que opposita dictionaria repertur idem referentur in complexis et in simplicibus. verbi gratia. albi et nigri sunt tria in complexis. et omnis homo currit. et nullus homo currit si tria in complexis. Similiter sedere et non sedere sunt dictionaria in complexis. et omnis homo currit. et non omnis homo currit sunt dictionaria in simplicibus. Alio vero oppones. scilicet puatiua et relatiua solum reperitur in complexis. philosophus vero in isto capitulo non loquitur de oppositione tria que est iter complexa sed solum de illa que est iter in complexis. Secundo est intelligendum quod opposita hic sumit est inferior ad repugnantiam. et non. quod opposita alicui repugnat eidem. sed non est repugnans alicui opponit eidem: accipiendo oppositionem stricte put hic accipit. nam iste oppones repugnans. sedet et sor. currit et tunc si opponit. quod nec dictionaria neque puatiue neque tria. tunc predicte oppones habent legem dictionaria. quod potest esse si fallit. et nunquam si vere. modo sequitur. sedet. et sor. si currit. et ideo ans et contradictorium partium. scilicet sor. sedet et sor. currit repugnat. quod habet legem contraria. sed non se vera contraria nam opposita stricte loquendo de oppositione. ille vero oppones que nunquam potest esse neque si fallit se habent legem contraria. et sic in conuertibilibus se habent partem et oppositum partem que sunt contradictoria. neque opposita stricte loquendo de oppositione. Si tamen loquamur de opposita large extendendo oppositionem ad omnes repugnantiam sic possunt esse quod opposita et repugnantia conuertuntur. Et sic opposita non diuidit sufficenter in predicatas quatuor species. sed opposita stricte supra diuidit sufficenter in predicatas quatuor. Et potest sufficenter istarum species accipi sic. Omnis opposita autem est iter affirmatiue et negatiue. aut iter affirmata. **P**rius modo est opposita dictionaria. Si vero sit inter affirmata vel vniuersum est oppositum unum et reliquum puatiuum. et sic est opposita puatiua. aut utrumque est oppositum. tunc alter referetur ad reliquum. aut non. **P**rius modo est opposita relatiua. secundo modo est contraria.

Quocumque igitur ut relatiua opponitur ea ipsa que sunt oppositorum esse dicitur: aut quolibet aliter ad aliquid ut duplici dimidio hoc ipsum quod est alteri dicitur alicui. n. duplici dicitur: et disciplina disciplinato tamen relatiue opposita est: et de disciplina ipsius quod est disciplinatus: sed et disciplinatum ipsum quod est ad oppositum dicitur. ad disciplinatum disciplinatum. n. aliques dicitur disciplina disciplinatum: **Q**uocumque ergo opposita sunt tamen ad aliquid ipsa que sunt. aliorum dicuntur aut quomodolibet ad se invicem.

Hec est secunda pars huius capituli in qua philosophus spatium determinat de oppositione relatiua dicens quod quocumque opponitur oppositione relatiua dicitur adiuncte sunt aliquibus bitudine casuali. ut oppositione opponit relatiue dimidio. et idem duplici de dimidio duplici. Sicut disciplina opponit disciplinato relatiue. idem de disciplina disciplinatum disciplina disciplinatum et ita quocumque relatiue opponit neque adiuncte sunt aliquibus bitudine nec casuali dicitur. **H**ic sunt duo intelligenda. primo quod non omnia que referunt adiuncte sunt relatiue opposita. quod relatiue opposita dicitur dictionarie opposita. nam omnis opposita includit dictionaria. Et idem si omnia que referunt adiuncte sunt relatiue opposita tunc nulla que referunt adiuncte possunt esse predicari de eodem. quod sic dictionaria vere predicantur de eodem quod est ipse. sed hoc est falsum. quod aliquid que referunt adiuncte vere predicantur de eodem. Nam idem homo filius patris et filius. Sicut duplici et dimidio referunt adiuncte et vere predicantur de eodem. Nam idem est filius duplici et dimidio respectu diuersorum.

Predicamentorum

C Et si dicatur qd pbs exemplificatio de relative oppositis ponit exemplum de duplo et dimidio. et p pns vult qd duplum et dimidium respectu eiusdem sint relative opposita. videntur qd pbs intelligit qd duplus et dimidium respectu eiusdem sunt relative opposita. et illa nunquam vere affirmant de eodem impositum est. n. qd idem respectu eiusdem sit duplum et dimidium sicut pater et filius respectu eiusdem sunt relative opposita. et ut si non affirmatur de eodem. impossibile est. n. qd idem respectu eiusdem sit pater et filius. qd impositum est qd aliquis sit pater alicuius et filius eiusdem. vbi quis pater et filius accepta in eodem referant adiuncte. nam pater de filii pater. et filius de patris filius. tunc in eodem accepta si sit relative opposita. Et si dicatur qd relative opposita referunt ad invicem. sed non oia qd referuntur adiuncte sunt relative opposita. Tunc ista pater et filius sunt relative opposita et referuntur adiuncte nam pater de sui filii pater et filius de sui patris filius. Sed pater et filius accepta in eodem referunt ad invicem. qd pater de filii pater. et filius de patris filius. et tunc pater et filius accepta in eodem non sunt relative opposita.

C Et si dicatur qd vniu relatiuum solum refert ad vniu correlatum. qd pater non potest referri ad ista duo. scilicet ad filium et ad suum filium. cuius oppositum dicitur est. dicitur est qd vniu relatiuum solum refert ad vniu correlatiuum. scilicet primo oppositum relative. tunc vniu relatiuum potest referri ad duo qd vniu est sibi oppositum reliquum vero non. Secundo est intelligendum qd quis multa qd referuntur adiuncte pata ad idem sunt relative. ut pater et filius duplum et dimidium. et ad idem copata sunt opposita si tunc oia relatiua ad idem pata sit opposita vbi. g. mouens et motum motiuum et mobile sunt relative. et ista pata adiuncte non sunt opposita. Nam idem potest mouere seipsum et moueri sic de leuib' et grauib' p. et de intellectu habite dicitur scie q mouet se ducendo de non considerat ad considerandum s. pbs. Et ita idem respectu eiusdem potest esse mouens et motum actiuum et passiuum. et tunc mouens refertur ad rem motam. et actiuum refertur ad passiuum. et sic patet qd si oia relatiua ad idem pata sunt relative oppo.

C Illa vero qd ut contraria sunt ipsa quod sunt nullo modo vniu ad se invicem. contraria vero sibi invicem dicitur neque. n. bonum mali de bonum s. contrarium. nec album nigri album sed contrarium. Quare dicitur iste opposites adiuncte.

C Hec est tertia pars h' capli in qd pbs spaliter determinat d' oppone hria. et p'inet duas p'iculas. in pma ponit d'ia i ter relative opposita et hria. i. 2. abi. Quocumq' vero h'ioz potest vna d'ione h'ioz in pma p'icula potest d'iaz iter relative opposita et iter hria qd est ista. qd relative opposita d'nt adiuncte ut pater et filius respectu eiusdem d'nt adiuncte et sunt relative opposita s. hria si d'nt adiuncte. vbi g'ra. si. n. de qd malum bonum malum sicut album non de nigri album: et tamen bonum et malum sunt eorum contraria: album et nigrum sunt contraria.

C Quocumq' vero contrariorum sunt talia ut in qd' nata sunt fieri et de qd' predicatur necessarium sit alter eorum inesse. nihil medium eorum. Quorum vero non est necessarium alter inesse. horum contrariorum aliquid est medium: ut languor et sanitas in corpore animalis habent nam fieri et necessarium est alter inesse animalis corpore vel languore vel sanitates. Sed et par et impar de numero predicatur et necessarium est alter eorum in numero esse. aut abundantias. aut p'f'm et nihil est in medio eorum. neque inter languorem et sanitates neque inter abundantias et p'f'm. Quorum vero non est necessarium alter inesse subiecto. eorum aliquid est medium. ut nigrum et album in corpore nam habent fieri et non est necessarium alter eorum inesse in corpore. Nam. n. corpus aut album aut nigrum est. Sed paruum et studiosum predicatur ut g'ez de boie et de aliis mulis. s. non est necessarium alter eorum inesse illis de qd' predicatur. Nam. n. oia vel prava vel studiosa sunt. et horum est medium: albi quidem et nigri. fuscum et palidum et quicumq' alii sunt colores.

pravi vero et studiosi quod neque pravi neque studiosi est. Hec est secunda p'icula h' p'is i qd ponit qda d'io h'ioz qd talis est. Quaedam hria sunt immediata. et quaedam mediata. immediata sunt qd sic se habent qd d' illo subiecto de quo vniu natum est predicari necessario predicat alter. et sic se habet languor et sanitas respectu animalis. Nam oia animal natum est esse sanum vel egrum et necio oia animal est sanum vel egrum et ita est de pari et impari respectu numeri. et ita d' abundantias et p'fectio. nam ois numerus est abundantias vel p'fectus. Contra hria mediata sunt qd nata sunt esse eidem subiecto. et vniuq' illorum potest remoueri ab illo subiecto. et sic se habent album et nigrum qd habent fieri circa idem subiectum. et sicut mouet et sedere. si. n. est necesse qd oia oes sit album vel nigrum. id est album vel nigrum sit hria mediata. qd iter illa sit media. scilicet fuscum et palidum et huiusmodi. sicut prauum et studiosum. viciosum et virtuosum sunt hria mediata. qd non est necesse alterum illorum inesse cuius de quo vniuq' natum est predicari si. n. ois homo est prauus vel studiosus.

C In aliquibus itaq' nomina posita sunt his que media sunt ut albi et nigri fuscum et palidum. In aliquibus autem nomina quidem medio assignare idoneum non est. sed per utroq' summorum negationes quod medium est determinatur verbi gratia ut neque bonum neque malum nam iustum neque iniustum. Deinde ponit vna d'ione h'ioz mediatorum qd est ista. Contrariorum mediatorum quaedam sunt quorum medio iter illa est nomen impositum. ut patet de albo et nigro qd habent medium cui est nomen impositum ut fuscum vel palidum. Quaedam sunt contraria quorum medio iter illa non est nomen impositum. vbi g'ra. bonum et malum sunt contraria. et habent medium cui non est nomen impositum. et sicut de iusto et iniusto. et in talibus est denandum medium per abnegationem vtriusq' extremorum. vbi medium inter bonum et malum est quod nec est bonum nec est malum sicut medium inter iustum et iniustum est quod nec est iustum nec iniustum. Circa ista parte sunt duo notanda. Primum est qd quaedam sunt species contrarie. et quaedam sunt individua contraria p'eta s. illis speciebus. loquendo de speciebus contrariis sic necesse est alter contrariorum immediatoz inesse cuiuslibet subiecto cui vniuq' natum est esse et hoc si tale subiectum habeat esse. Si vero subiectum non habeat esse neutrum h'ioz immediatoz sibi uest. ut patet de sanitate et egritudine respectu animalis. oia animal dicitur existit vel est sanum vel egrum. sed loquendo de indiuiduis contrariorum immediatoz sic non est necesse qd cuiuslibet cui talia hria nata sunt esse in se alter istoz mediatorum contrariorum. non enim oia animalia uest h' sanitas vel hec egritudo. et tamen hec sanitas et hec egritudo sunt indiuidua contraria et immediata. Et si dicatur qd cum neutrum istoz in se subiecto est medium iter illa. et p'ns non sunt immediata. sed mediata dicitur qd aliqua vniu immediata immediatione forme vel imediatione subiecti. illa sunt contraria immediata immediatione forme qd non habent formam mediam iter illa pposita ex eis p'one v'uali vel actuali. et sic sanitas et egritudo. et sicut hec sanitas vel hec egritudo sunt contraria immediata immediatione forme: qd non habent formam mediam iter illa pposita ex illis. Et illa d'nt contraria immediata immediatione subiecti qd circa aliquam speciem sunt immediata ita qd necesse est cuiuslibet p'eto sub illa specie alter illorum contrariorum esse et sic sanitas et egritudo se habent respectu animalis. qd necesse est qd oia animal sit sanum vel egrum. vbi sanitas et egritudo sunt contraria immediata circa animal qd non est inuenire animal quod non sit neque sanum neque egrum s. isto modo non sunt hec sanitas. et hec egritudo immediata qd non est aliquid medium cui necio uest hec sanitas et hec egritudo vbi sanitas et egritudo sunt immediata immediatione forme et imediatione subiecti. sed hec sanitas et hec egritudo sunt immediata imediatione forme tunc et non imediatione subiecti. Et p'cedo qd est aliquid subiectum iter hanc sanitatem et hanc egritudinem. s. non est forma pposita mediata iter ipsa pposita aliquo modo copositionis ex istis.

C Et si dicatur qd si eent aliquid contraria immediata sequi qd oppositum iter contraria si d'nt a contradictione. qd contradictio est oppositio cuius non est medium s. m. se. pmo p'oste. et sic sequitur qd oppositum iter contraria sit d'ictio. qd cuiusq' p'petit descriptio eidem p'petit descriptum. d'ictio qd contradictio non est oppositum cuius non est medium per abnegationem vtriusq' extremi d'ictiois

vn̄ dicitio est oppō inter cuius e. trēa ne qz est mediū scōz formam neqz est mediū p abnegationem extremoz: sed oīa h̄ria habent aliqd mediū p abnegationē vtriusqz extremoz q̄uis. n. oē al̄ sit sanū vel egrū. tñ ē aliqd subm sic lapis qd̄ neqz ē sanū neqz egrū. 7 sic p3 qz oppō iter h̄ria i mediata nō est dicitio. qz inter p̄radictoria incōplera nul lum est mediū p abnegationem extremoz. s. qz de aliquo medio vtrūqz d̄ictorum vere negetur. sed iter oīa h̄ria in mediata ē aliqd mediū per abnegat. onem vtriusqz extre/ morum. ¶ Sciendum ē etiā qz p̄radictoria imediata sūt imediata imediatione forme 7 etiam subī vlr. qz cui libet subō i mūdo necio inest alterū d̄ictoriorū incōplerōz. sed nalla h̄ria sē imediata imediatōe subī vlr. vt dictū ē s̄ ali qua contraria sūt imediata imediatione subī determinati qz ē subm determinatū circa qd̄ aliqua p̄traria sūt imedia ta. vt aial circa qd̄ sanū 7 egrū sunt p̄traria imediata. Intel ligēdū qz par 7 ipar. abūdās 7 p̄fem̄ nō sūt p̄traria stricte accipiēdo p̄traria. qz nō sūt nata iesse eidē subō successiue nō. n. idē numerus ē aliq̄ par 7 aliquādo impar iō arif. non ponit ista nisi exempli gratia.

¶ Priuatio vero 7 habitus dicitur quidez fieri circa idem aliquid vt visio 7 cecitas circa oculus. Alr̄ at̄ dīe est. in vno nascitur priuatio 7 fieri habi tus. circa hoc idem dī vtrunqz eorumqz ordine. Priuari entz dicimus vnum qd̄qz habitus susce ptibiliū. qñ id qd̄ natū est h̄re nullo mō h̄z. Eden tulū. n. dicimus nō qui nō habet dentes nec cecū qui nō h̄z visū. s̄ illū qui qñ p̄ringit h̄re. non habet. Quedā generatōes sūt q̄ neqz dentes neque visū habent. sen non dicuntur edentuli neqz ceci.

¶ Hec est q̄ta ps huius. c. in q̄ determinat de oppōne p̄ uatiua. 7 p̄tinet tres p̄tulas. In prima narrat q̄ opponit ur priuatiue. In secūda ibi. ¶ Priuari vero 7 habet d̄clarat p̄hs qz puatio 7 habit⁹ nō sunt priuare 7 h̄re habitū nec e p̄tra. ita qz puatio nō est puari habitu. nec habit⁹ est habe re habitū in tertia p̄tula ibi. Qñ at̄ puo 7 habit⁹. ponit d̄fiam inter oppōne priuariā 7 alias oppōnes. s. p̄trariā 7 relatiuā. i prima ḡ particula dicit qz habitus 7 priuatio sūt illa q̄ nata sunt fieri circa idē ordine quodā ita qz p̄nt nāl̄ natus est habit⁹ fieri circa subm qz priuatio. 7 hoc p3 qz nūqz d̄ puatio inesse subō nisi p̄ illo tpe p̄ quo habit⁹ nat⁹ ē inesse eidē subō. vnde si necessario habit⁹ inest subō p̄ aliquo tpe p̄ quo habitus nō est nat⁹ inesse: tali nō iest priuatio. sicut si aliqd̄ aial non habeat dētes illo tpe in q̄ nō est natū h̄re dētes nō pp̄ hoc d̄ edentulū. sic puer die prima natiuitatis sue nō d̄ edentulus q̄nis nō habeat dentes. qz p̄ tūc nō est natus h̄re dētes Silr̄ catulus ante nonū diē nō dicit cecus. q̄nis nō habeat visū qz p̄ tūc. s. ante nonū diē nō est natus h̄re visū. Sed si aliqz nō habz dentes pro illo tempore p̄ quo natus est h̄re dentes tunc d̄ edentulus. 7 si quis n̄ habeat visū p̄ illo tpe p̄ quo nat⁹ est habere visum tunc dicitur cecus. Et sic appret qz pri/ us naturaliter est habitus necessario qz priuatio. ¶ Circa istam p̄tem sunt duo notanda. primum ē circa priuationē generaliter 7c. qz sicut p3 p̄ p̄m. meta. qz puatio d̄ ml̄ tis modis. Vno mō dicitur carentia alie⁹ forme in aliquo subō in quo neqz s̄m spēm neqz s̄m gen⁹. p̄pinquum illa forma ē nata inesse. ita qz illa forma. nec nata est iesse alicui indiuiduo speciei neqz indiuiduo gen̄ris sui p̄pinqui 7 sic lapis dicitur priuari visu. Alio mō d̄ priuatio carentia for me in subiecto in quo s̄m spēm illa forma nō ē nata iesse sed solum s̄m genus. p̄pinquum. 7 sic talpa dicit priuari visu qz caret visu qui natus est iesse animali. sed non talpe. Aio. d̄ aliquid puari forma quā aliquo mō h̄z. s̄z debil̄ 7 male. 7 sic h̄ris visum debilem d̄ priuari visu. Alho⁹ d̄ aliquid priuari forma quā nō est natus suscipe nisi cū diffi ciliare. 7 sic lignū duz d̄ itecabile. qz difficiliter recipit secti onē. Alio mō d̄ aliqd̄ puari forma quā nullo⁹ h̄z. quā tñ

natū ē h̄re 7 h̄ pōt eē duplr̄. v̄l in tpe in q̄ nō ē natū h̄re il lā formā quō catol⁹ d̄ puari visu ante nonū diē. vel i tpe in q̄ natū ē h̄re illā formā. Et h̄ p̄t eē duplr̄ qz vel illa for ma nō hita in subō in tpe i q̄ nata ē h̄re p̄t acqri a subō p̄ nām. 7 sic mā ex̄ris sub forma aq̄ d̄ puata forma aeris. qz nō h̄z formā aeris tñ p̄t eē p̄ nām qz fiat sub forma aeris. vel nō p̄t p̄ nām subō iesse ex q̄ subm caret illa forma i tpe in q̄ nō ē neqz ē pole p̄ nām iesse. Et isto mō cecitas ē puatio visus. 7 de puatiōe isto mō d̄ca loq̄ p̄hs h̄ ē puatiōtio p̄p̄riissime 7 stricissime d̄ca 7 p̄t sic describi. ¶ Priuatio est carētia forme nate esse in subō in tpe in q̄ nō ē neqz ē pole p̄ nām iesse. ¶ Secūdo scēdū ē qz puatio. p̄p̄rie d̄ca nō ē ali qd̄ ex̄ris i rez nā. s̄z ē nō ens cui eē existēf ē p̄hitū. Qd̄ p̄t duplr̄ p̄bari. ¶ Priuatio qz si puatio esset aliqd̄ ex̄ris op̄teret qz existere in aliquo subō in quo hitus natus ē esse. 7 cū puatio 7 hitus nō possint eē sil̄ in subō. puatio solū iesset cū hitus nō inest. 7 ita in aduentu hit⁹ subm puaret p̄natōe illius hit⁹. 7 priuatiōis eēt priuatio. 7 hec i infinitū qd̄ ē ipole. vnde si priuatio eēt aliqd̄ ex̄ris in subō cū nō sp̄ sit in subō. qz tunc habitus nūqz esset in subō seq̄ qz subz possz priuari puatiōe. 7 sic priuatio h̄ret priuatiōnē 7 illa illā 7 sic in infinitū. ¶ Itē si ponat subm sine habitu 7 sine oīa al̄ re sibi ferate qd̄ ē i pole v̄tute diuina subz d̄ priuari qz ca ret forma quā natū ē h̄re p̄ tpe. p̄ quo forma nata ē inesse subō. per hoc ergo solū qz subm nō h̄z habitū d̄ subm puari 7 nō ex hoc qz aliqua alia res. s. puatio ponit in subō. Hoc p̄firmatur sic. de⁹ pōt auferre hitū a subō absqz hoc. qz ponat aliquā alia rē in subō. vbi g. de⁹ pōt auferre visu ab oculo absqz h̄ qz ponat aliqz alia rē in oculo. s̄z puatio visus ab oculo ē oculus priuatus visu ergo priuatio visus nō est aliq̄ res iherēs oculo. qz sic non posset d̄s destrare visus manente oculo nia poneret nouā rē i oculo. s. priua tiōnē visus. supposito qz priuatio visus sit res iherēs oculo. ¶ Sed tūc est dubiū qd̄ nomē priuatiōis significat vt h̄ nomē cecitas cū sit nomē oz qz sit vor significatiua ad placi tū. 7 per p̄hs aliquid significat. aut ergo significat aliqd̄ in aia aut extra aiaz. nō ē dare qz significet aliqd̄ i aia qz hit⁹ 7 priuatio h̄ret fieri circa idē. sed hitus 7 visus vel albedo ē extra aiaz. ergo priuatio visus. 7 priuatio albedinis nō s̄ i aia s̄ extra aiaz. 7 p̄ p̄hs priuatio ē aliquid extra animaz. ¶ Ad istud dubiū dicunt aliq̄ qz priuatio ē itentio i aia 7 nomē priuatiōis. vt hoc nomen cecitas significat itentio nem in aia. 7 i p̄positione supponit p̄ itentioē in aia vnde hoc nomē priuatio. 7 hoc nomē cecitas supponit p̄ itēdē in anima. q̄uis subm denominatiuū. s. cecus supponat p̄ subō. S̄z istud d̄cm̄ ē valde remotū a v̄tate 7 h̄riū doctri ne. Ari. ē. n. remorū a v̄tate. qñ si priuatio eēt itentio in aia tunc itentio non esset nisi in intellectu cū itentio puatiōis sit itentio v̄lis sicut 7 hitus. itentio. n. visus i cōi ē itentio. 7 iō cecitas ē itentio v̄lis 7 itentio v̄lis nō ē nisi in i tellectu. 7 ita si priuatio eēt itentio in aia priuatio esset itē tio in intellectu. sed hoc ē falsum. qd̄ p3. qz intellect⁹ p̄t puari oī intentione q̄ est in eo. ergo si priuatio esset itentio q̄ ē i intellectu sequitur qz intellectus posset priuari priuatiōe 7 sic puatiōis eēt puatio. 7 sic in infinitū. ¶ Itē si ita eēt iel lect⁹ habēs itentioē priuatiōis h̄ret priuatiōnē hit⁹. s̄z id in quo ē priuatio hitus est puatiū habitu. ergo itellect⁹ habens intentionem cecitatis est puatus visu. 7 p̄ p̄hs eēt cec⁹. 7 ita oīs itellectus. 7 si esset perfectus oibus scientiis speculatiuis esset cec⁹ si h̄ret cognitionez cecitatis 7 sic itel lectus Ari. fuit cecus qd̄ est absurdum. Sequitur et qz ite lectus habens intentionē tenebre. h̄ret priuatiōnē lucis. 7 p̄ p̄hs intellectus aristo. 7c. qd̄ est incōueniēs. 7 intellect⁹ xpi fuisse tenebrosus 7 obscurus. qd̄ nefas est d̄fe. Item priuatio 7 habitus opponit priuatiue. s̄z itentio i intelle ctu non opponitur hitui. priuatiue cū vtrūqz. s. ita itentio i aia qz hitus sit ens positiuū. ergo priuatio nō est itentio i aia. qz sic non opponeretur hitui p̄. uatiue. Itē itentio cri stens in intellectu ē forma 7 perfectio intellectus ergo vel est ipsa cognitio intellectus. vel ducēs intellēm ad cognitō

Predicamentorum

ne. s. nulla puatio e pfectio. g. re. Proter b v f alr ee dds
q puatio no e aliqua res eris in aia na er aiaz. Et pt poi
duplex mod' dicedi. vn' mod' q puatio e pura abfentia
forme in subo nato hfe forma illa nulla forma ponis in il
lo subo magis qz in qcuqz alio. vñ cecitas no magis pot
aliqz re in oculo qz in lapide. s. est sol. negatio visus i o u
lofti aliqd eris in r. oculo nisi denoiatum. denoiat. n. oculu
carere visu. qz talis oculus denominat' cec' a cecitate. S3
3 istu modu dicedi se dubia. Primu est qliter illud qd ni
hil e pt aliqd denominare. s. n. cecitas no e aliqd tñc ista vi
det esse falsa. oculus e cec'. qz pdicat no ens de ente. qz ce
citas e no ens. r. oculus e ens. Itē puatio addit supra ne
gationē aptitudinē ad formā cui' e puatio s3 aptitudo ad
formā e aliqd eris in rez nā g puatio no ipostat nega
tionē. C Itē si puatio ipostatet purā negationē. hec esset
va lapis e cec'. sic ista e va. lapis no h3 visu qz ee cecū r si
hfe visu eent oino idē. hoc pfirmat. qz seqt. lapis e cec' g
lapis si h3 visu qro igf aut ee cecū addit aliqd sup no hfe
visu aut nihil. si nihil addit. tñc seqt' exq lapis si h3 visu g
lapis e cec'. qz pñs icludit asis. r. nihil addit supra ipz nec
dicit aliqd plus. g pñs e quertibile cū asite. g iste. ppñes
puertunt. lapis e cec'. r. lapis no h3 visum. s3 hoc est flm.
qz hec est va. lapis no h3 visum. r ista e falsa. lapis e cec'.
o3 ergo q cecitas aliqd addat supra negōz visus. C Ad
primū itoz vdm q puatio no e aliqd eris in rez natura.
s3 in sola pstone intellect'. r talia q neqz existūt i aia neqz ex
tra aiam. r intelligūt ab aia: vñ hfe ee obbiuū i aia r nul
lū aliō ee. Et cū d' q no ens no pt denoiare aliqd. dico q
istud est flm. Itā tps pteritū r futurū no e aliqd i rez natu
ra. r tñ denoiat re ad extra. Itā. n. e va antirps e futur' r
ista silt. cesar e pteritus. r he silt ve. michael fuit michael
erit. i q' michael q no existit denoiat a tpe pñti pterito r
futuro r michael denoiat si alb' a sola negōne seu abfntia
albedis. r no existit in rez natura. s3 solū obine in intellectu.
Et qñ d' q hic pdicat no ens de ente. vt ocl's e cecus. Di
cendū q i ppōne i voce v' intellectū no pdicat non ens de
ente. s3 aliqd eris vt vor sel cōcept'. r posito : q pdicatus
no sit eris dū tñ supponeret p aliq' erite adhuc poss' af
firmatio ee va i qua no eris supponēs p erite ve pdicat
de erite. Itā sic dicēdo. ocl's e cecus. pdicatum suppoit p
subō qd a cecitate denoiat cecū. cecitas. n. sumit p oculo
vel p organo i q nat' e ee visus. C Ad h3 rñdet h3 mo
dū istū. v3 q puō no addit supra negōz aptitudinē ad for
mā s3 hec aptitudo ad formā se t3 ex pre. subi r si ex pre pu
natiois vñ puō. ppz: vca no denomiāt aliqd sub3 nisi illd
subm aptū natū sic hfe forma oppositā illi puōni. Ad ter
tū dicēdū q puō nihil addit supra negatōz i cōi acceptā:
qz e inferior ad illā. seqt' eni. h e cecū g hoc no h3 visu. r si se
quit ecōuerso. Cñ i negōnib' e ordo h3 supi' r iferi' sic in
affirmatōibz. qz qlis e ordo i affirmatōibz talis e ordo ecō
trario i negatōibz. r et i fi entibz e ordo sic i entibz cū nega
tio seu abfntia forme sit no ens. r ordo e i negatōibz. r per
pñs i no ente r pp hoc no seqt lapis no h3 visum. ergo la
pis e cecus. C Ad pfirmationē qñ qritur an ista lapis e ce
cus addat aliqd supra illā. lapis no h3 visus. dico q sic qz
ista ppositio. lapis e cec'. multas ppñes ponit qz ista no
ponit lapis no h3 visus. vt has ppñes. lapis nat' e hfe vi
sum. r sic de aliis. istas. n. no ponit ista lapis no h3 visum
tñ ista. lapis e cec' istas pot r ifert. C Et si qratq cecitas
addit supra negatōem. dico q nihil posituū addit s3 solū
addit negationē spālē. C Alius mod' vdi q puatio ppe
vca de q pbs loqf h ipostat negatōem cū aptitudie ad for
mā qnā puat. ita q puatio dicit aggregatū ex negatōe r
aptitudinē ad habitū vñ cecitas dicit negatōem visus seu
abfntiā visus cū aptitudinē ad visum. nec e icōueniēs vocē
significare hmoī aggregatū. vt p3 nā B o f o abfntia visus i
obō nato hfe visus significat tale aggregatū. r e pole q h
nomē cecitas significet i lē qd hec tota of o abfntia visus i
subo nato habere viū C Et si dicatur q ex negatōe siue
no ente r ente. positio no sit aliqd aggregatū. vdm q sic

qz ex talibus pot fieri aggregatū habēs esse oblectiuū tñ
i intellectu. r tale e tñ eni copulatū h3 pñderatōes intellect'.

Priuari vero r habitū hfe no est habit' r pri
uatio. Habit' enim est visus: priuatio vero est ce
citas: hñc at visum no est visus. nec cecū esse est ce
citas. puatio vero qdā est cecitas: cecū vero esse pri
uari s3 no puatio est. Itā si idē esset cecitas r ce
cū ee vtrūqz d eodē pdicaretur: nūc vero minime
sed cec' of hō. cecitas vero hō nullo mō of esse.

Hec e sa pticula hui' qte pris i q pbs declarat q pu
tio r hitus no e puari r hfe hitū. r hec exclo. 38. hui' lib.
Et pñet h pticula duas pres. in pria narrat r pbat suā i
tentionē. In sa ibi. Opposita rem uet dubiū r ponit vñā
rōne a sili pbantē quoddā dubiū. i pria g pticula narrat su
am i tentionē dicēs q puari r hfe hitū no e puatio r hitus
vbi. g. visus e hit' r cecitas e puatio. s3 hfe visus no e vi
sus r hfe cecitate no e cecitas. ite narrato pot vñā rōnez
pbantē cōclōne q e ista. Quēcūqz s3 idē. de qcuqz ve affir
mat vñ d eodē ve affirmat reliquū. s3 cū no de qcuqz ve
affirmet hfe hitū d eodē ve affirmat hit'. r si de qcuqz ve
affirmat hfe puatōz de eodē ve affirmat puatio g puatō
r hitus no s3 hfe puatōne r hfe hitū. maior p3 p pñm
pncipiū qd est de eodē no s3 idē affirmari r negari mior d
clarat exēplariter sic hfe hitū ve affirmatur de boie. r hi
tus no. nā h e vera. hō e hñs visu r h e falsa. hō est visus.
Silt hfe puatōne vere affirmat de aliquo de quo puua
tio no ve affirmat. nā h e vera. hō h3 cecitate. r hec e fal
sa. hō est cecitas. C Nota q ex isto loco sumit doctria bo
na ad cognoscendum idēitate vel diuersitate aliquoz adi
uicem. si vnus predicatur de aliquo de quo no predicatur
reliquū illa non sunt eadē. sed diuersa r aliquid predi
cetur de vno quod non predicatur de reliquo illa non sūt
eadem sed diuersa. r si aliquid predicatur de vno vere de
quo reliquū predicatur illa sunt eadē. Et hoc p3 q refo
r suum fundamentum non sunt eadē. qz aliquid vere pre
dicatur de vno qd non vere predicatur vel affirmatur de
reliquo. Itā possibile est fundamentū esse qñ no e refo.
nā pole est albedinē esse qñ no est similitudo fundata i albe
dine. ergo albedo r similitudo fundata in albedie non sūt ea
dem. Silt vñū predicari pot de aliquo in cōcreto. qñ reli
quū no potest predicari de eodē in cōcreto. nā for. pot ee
albus qñ est no hñs. ergo aibebo r similitudo non sunt ides
ista pñā est bona si pñā quam fecit pbs hic valet.

Opposita at et hec videtur esse sc3 priuari r ha
bitū habet. tāqz puatio r habit'. Modus enim
oppositōis ides est nāz sicut cecitas visui opposita
est sic cecū esse ad visum habere oppositum est.

Hec est scda pticula hui' pris i qua pbs remouet vñū
dubiū. dem est. n. q hitus r hfe hitum no sunt idē. r silt
puatio r hfe puatōem no sunt idē. Aliqs posset credere
q quis hit' r puatio sint oppō. tñ hfe habitū r hfe pu
uationē no sunt oppō. C Istud dubiū remouet pbs dicēs
q quis hitus r hfe habitū no sunt idē. r puatō r hfe pu
uationē no sunt idē. tñ hfe hitū r hfe puuationē opponū
tur puuatiue. sicut habitus r puuatio r c.

Nō at est id qd sub affirmatōe r negatō iacet
affirmatio r negatio affirmatio nanque est oratio
affirmatiua. Negatio est oratio negatiua. Notū
vero q sub affirmatione r negatōe sunt nulla est
oio. Cōcedatur etiā hec esse opposita alterutris tā
qz affirmatio r negatio. nā in his mod' oppositō
nis id est sicut. n. affirmatio aduersus negatiōem
opposita est. vt qui sedet r qui non sedet. sic r res
q sub vtroqz posita est. id est sedere ad non sedere.

Liber

Conit rōne a fili declarantē solōnes iā dictā dices q̄ ista q̄ absūt affirmatōi z negatōi nō sunt affirmatōes z negatōes s̄ hoc nō obstāte ista q̄ subsunt affirmatōi z negatōi opponūt sic affirmatio z negatio. s̄. d̄. d̄. d̄. d̄. ergo conit p̄t dici de priuatōe z bitu q̄ q̄uis h̄e bitū z priuari nō sint idem q̄ priuatio z bitū. t̄. h̄e bitus z h̄e priuatōes siue priuari opponūt. vel p̄t opponi eodē mō quo opponunt bitus z priuatio. q̄ at ista que subsunt affirmatōi z negatōi nō sunt affirmatio z negatio d̄clarat. nā affirmatō ē ō affirmatiua. z negatio ē ō negatiua. s̄. nihil q̄ s̄b est affirmatōi z negatōi ē ō affirmatiua vel negatiua. ergo illa q̄ subsunt affirmatōi z negatōi nō sūt affirmatio n̄ negatio. Et q̄ illa q̄ subsunt affirmatōi z negatōi opponūt d̄dictōie p̄ nā h̄e s̄re sedere. z s̄re nō sedere s̄ d̄dictōia z sedere z non sedere. s̄r res subieue istis. s̄. affirmatōi z negatōi s̄r. sedet. z s̄r. nō sedet. Ex isto loco p̄t accipi q̄ est d̄dictio iter res significatas per affirmatōem z negatiōem zc. sicut ē inter affirmatōem z negatōem z iter res icomplexas significatas p̄ voces icōplexas ē d̄dic̄. q̄ iter res significatas p̄ has voces sedere z nō sedere est contradictio vt innuit hic philosophus.

Quā aut priuatio z bitus nō sic opponūtur vt ad aliqd manifestū est. Neq̄. n. visus d̄ hoc ip̄m q̄d est oppositū visus. n. nō ē cecitas visus: nec alio vltō modo ad ip̄m d̄. S̄r aut neq̄ cecitas dicitur visionis cecitas. sed priuatio quidem visionis cecitas dici ur. cecitas vero visionis non dicitur.

Hec est tertia p̄cula q̄te ptis i qua p̄s ponit d̄iam inter opponē priuatiua z alias opponēs. Et cōtinet duas p̄tes. In prima ponit d̄iaz inter priuatiue opp̄. z relatiue opp̄. In sc̄da ibi. Q̄m sunt neq̄ vt s̄ria. ponit d̄iaz iter priuatiue opposita z s̄ria. In prima ergo p̄te d̄clarat q̄ priuatiue opposita distinguuntur ab oppositis relatiue. z hec est cōclo. 40. huius libri. probatur dupl̄. primo sic. Opposita relatiue d̄r adiucē s̄ aliqua habitudinē casualē vt p̄ ex capitulo. Ad aliquid. sed priuatiue opposita nō dicitur adiucē s̄m aliq̄ habitudinē casualē. ergo zc. pbatur minor. nam visio nō dicitur cecitas visio neq̄ cecitas d̄ visionis cecitas q̄uis possit dici priuatio visionis.

Ampli' ad aliqd oīa reciproca dicitur. Quare cecitas si eēt eoz que sunt ad aliquid utiq̄ z uerteretur ad aliud ad q̄d dicitur: sed nō conuertitur neque. n. dicitur visus cecitatis visus.

Sc̄do pbatur eadem p̄ sic. Oīa relatiue opposita dicitur ad conuertentiam. z sunt reciprocatia. idest ad cōuertentiam dicta. sed priuatiue opposita non dicuntur ad conuertentiam. q̄ visio nō dicitur cecitatis visio neq̄ cecitas visionis cecitas. ergo priuatiue opposita distinguuntur ab oppositis relatiue.

Quā at nā ut ztraria opponūtur ea q̄ s̄z priuatōes z bitū d̄r ex his manifestū ē. Quoz. n. ztrarioz n̄ ē mediū: ē i qb' nata sunt fieri: aut de qb' p̄dicari altez ip̄soz inesse sp̄. Hozū. n. nihil est mediū quozū alterū necesse erit inesse susceptibili. vt in languore z sanitate z abūdāti z p̄ cō. quozum vero aliqd est mediū nunq̄s necessitas est oī susceptibili altez inesse. nā. n. necessariū est oī susceptibili cādū uel nigrū inesse. nā frigidū nā calidū hozū. n. mediū aliqd nihil phibet esse hozū at erit aliqd mediū quoz nō erat necessariū altez inesse susceptibili. D̄ter illa sub̄ra qb' nāl̄ unū inest ut igni calidū esse. z niui candidum esse in his at z determinate necessariū est altez esset nō alterum ztingit. nō. n. posse est igne frigidum esse n̄

niōe nigrā. Quā qdē oī susceptibili nō est neciū; altez eoz inesse. s̄. solis qb' nāl̄ unū inest z in his determinare unū z nō alterutrū ztingit. In p̄a t̄ide vero z habitu nihil hoz q̄ d̄cā sunt vez est nec n. susceptibili sp̄ necessariū altez eoz inesse ē. Q̄ n. naturā ad videndū nōdū h̄z nā cecū nec visum h̄s d̄. ideoq̄ non erūt hec talium ztrariozū quozū nihil est mediū. sed nec hoz quoz est mediū necessariū. n. est oī susceptibili alterum eoz inesse. Q̄ n. iā natum fuerit ad h̄ndas visionem. aut ce cum aut habens visionem dicitur z eoz nō determinare alterum. sed alterutrū ztingit. In zra r̄is at q̄bus est mediū nunq̄s necesse est oī susceptibili alterum inesse. sed q̄busdā z in his determinare unum. Unde palam est q̄ s̄m neutrū modum tanq̄s contraria opposita sunt ea que secundum priuationem z habitum opponuntur.

Hec est sc̄da p̄s huius p̄cule in qua p̄s ponit d̄iam inter priuatiue opposita z s̄ria opposita z pbat q̄ priuatiue opposita nō sunt opposita s̄ria. z hec est cōclusio. 41. li b̄i. pbatur dupl̄. p̄o sic. Oīa s̄ria vel sunt mediata vel in mediata. sed priuatiue opposita nec sūt mediata nec imediata igit priuatiue opposita sunt s̄ria neq̄ opposita s̄ria. Maior huius rōnis p̄. z minorē declarat p̄s dicens q̄ cōtraria imediata sunt q̄ sic se h̄nt q̄ de subo de quo nata sunt p̄dicari semp̄ alterū illoz p̄dicat de illo subo z hoc q̄ nō est aliqd mediū inter illa respectu illius subiecti. Et ztraria media sunt que sic se h̄nt q̄ nō est necesse quocāq̄ tpe altez illoz inesse subiecto. nisi illud subiectū per se de z terminet sibi alterū illoz. verbi ḡra nix determinat sibi albedinem z ignis determinat sibi calozē. sed si neutrū sibi d̄ terminat pole est q̄ subiectū semp̄ careat vtroq̄. sed priuatiue opposita neutro illoz modozū se habent. nō eni se habent vt ztraria. quia nō est necesse semper alterū priuatiue oppositozū inesse subiecto. Nam aliquid est q̄d natū habere visum z tamen nec ēcecu nec est videns vt patet de cōtulo ante nonū diem. q̄ nec est cecus. nec videns z tamen natus est h̄e visum in aliquo tempore. sed si neutrū opposita nō sunt ztraria mediate. q̄ pole est q̄ sub̄z careat vtroq̄ cōtrariozū mediatorū. sed non est possibile q̄ subiectum semp̄ careat vtroq̄ priuatiue oppositozū. z permaneat q̄tum p̄t naturaliter p̄manere. Nā q̄uis aliqd in principio quando non est aptum videre nec sit cecū neq̄ videns. t̄. postq̄ venit tps in quo natū est videre necesse est q̄ sit cecum vel videns. ergo zc. Possit etiā p̄bari q̄ priuatiue opposita nō sunt contraria per hoc q̄ p̄s ad d̄t sic. nullum subiectum determinat sibi alterum priuatiue oppositozū. sed aliquod subiectum determinat sibi alterum contrariozū mediatorum. ergo priuatiue opposita non sunt contraria mediate.

Ampli' in ztrariis qdēz exite susceptibili possibile est in alterutrū fieri mutationes nisi altez nā liter insit. vt igni calidū esse. Nāque qd sanū est pole est languere z candidum nigrum fieri z calidum z rigidum. z studiosum prauum. z ex prauo studiosus est pole fieri. prau'. n. ad meliores exercitatioes deduct' z ad doctrinas vel ad modicum aliquid p̄ficiet vt melior sit. Si vero sp̄ vel modicum cumentum sumpserit. palā est. q̄ aut p̄fecte mutabitur aut satis multū cumentū sumet. Si n. h̄ mobilior ad uirtutem fiat uel q̄cumq̄ creymētū sumpserit a principio ex hoc ēt uerisimile est

Predicamentorum

amplius eum sumere clementum. et hoc duz sem per fit. perfecte in contrarium habitus restituetur nisi forte longo tpe suspensum sit. Verum in priuatione et habitu impossibile est mutationem inalterum fieri. Ex habitu in priuationem fit mutatio. A priuatione vero in habitum impossibilis est regressio: neque cecus quod factus rursus videt. neque cum esset caluus rursus comatus factus neque cum esset sine dentibus dentes ei iterum orti sunt.

Secundo probatur quod principalis sic idifferenter potest submutari ab uno priorum ad reliquum et e converso nisi ita sit quod submutat determinat sibi alterum priorum. sed non est sic de habitu et priuatione. Nam quis aliquid potest mutari ab habitu ad priuationem si tamen e converso. Nam aliquid potest mutari a visu in cecitatem. tamen a cecitate in visum non potest mutari. Nam postquam homo est cecus non potest fieri videns ergo priuatione opposita non sunt opposita contrarie. Minor huius rationis pars per se dicta. et maior declaratur in tertio declaratione exemplari. nam aliquid potest mutari a calido in frigidum. et e converso. et de sanitate in egritudine et e converso. et de pravo potest fieri studiosus et e converso. Nam pravus potest exercitari in bonis operibus. Nam aliquid de virtute potest attingere per longum exercitium in operibus virtuosis. et sic tandem potest attingere ad perfectum habitum virtutis. nisi per subtractionem temporis impediat. et sic patet maior. **C**irca istas propositiones philosophi. A priuatione ad habitum ipsa est mutatio. est dubium. quia materia prius autem recipiat aliquam formam determinatam prius illa forma. et postea recipit eam. ergo a priuatione ad formam seu ad habitum potest esse mutatio. ergo per se falsum. **I**tem philosophus prius philosophus. ponit priuationem esse unum de principis transmutatio totis naturalis quod non est nisi transmutatio naturalis potest esse a priuatione ad formam. ite tenebra est priuatio luminis et tamen aliquid transmutatur de tenebra ad lumen. et sonus est priuatio vigilię et in philosophia. li. de somno. et vigilię. et tamen aliquid potest transmutari somno ad vigiliam et e converso. **I**tem circa illud dicitur philosophus. Ab habitu ad priuationem est transmutatio arguit dupliciter quia ad priuationem nihil est mutatio. quia quod mutatur a aliquo in aliquid mutatur. ut patet ex philosophia. sed priuatio est purum nihil ut patet supra dicta. ergo si potest esse mutatio ab habitu ad priuationem. **P**rius prius dubio est sciendum quod licet priuatio multipliciter dicatur. ut patet ex philosophia. metaphisica. et est aliquid patuit prius tamen priuatio proprie accepta accipit dupliciter. uno modo large. alio modo stricte. large loquendo accipit priuatio per omnia careria forme a subiecto quod subiecti natura est habere formam illam. et isto modo materia prius de priuari forma cum non habeat formam. quia materia nata est habere eam. et sic loquitur philosophus in prius philosophia. alio modo accipit priuatio per careria forme nate in e subiecto semel tamen. et de tali priuatione forme hinc. quia non nata est habere a subiecto. non est iterum recuperabilis. et de tali priuatione loquitur hic philosophus. Et per hoc patet respectu ad primam dubitationem. quia a priuatione large accepta ad habitum est possibile mutatio et isto modo de materia prius priuari forma. Nam modo est tenebra est priuatio luminis. et ab hominibus priuationibus ad formam est potest mutatio. sed a priuatione stricte accepta que est priuatio forme solam nata habere semel tamen ad formam non habita quando nata est habere non est mutatio potest. et sic loquitur philosophus. de priuatione. **C**eterum potest dici quod priuatio est triplex. Quaedam priuationes actu tamen. scilicet actuale operatione et quedam priuationes actu et habitum tamen. et quedam priuationes habitum et potentiam. **E**xemplum primi sonus solus priuatione actu vigilię siue sentiendi et nullum habitum priuatione. **E**xemplum secundi. ignorantia opposita. scilicet priuatione actu scie et est habitum scie. sed non priuatione potentiam ad sciam vel ad actu considerandi. **E**xemplum tertii. cecitas priuatione actu videndi et habitum videndi. et potentiam ad videndum. A priuatione prius et hoc. deca ad formam est priuatio potest est mutatio sed a priuatione tertio deca ad formam est prius non est potest mutatio. et hoc modo priuatione loquitur philosophus. **P**er hoc patet solus ad oba. quia priuatio forme de qua loquitur philosophus. prius philosophus. non forma ut puta ad lumen. Et per hoc est potest mutatio a priuatione forme precedere formam. et a tenebra ad lumen. **S**ecundo

endū tamen quod priuatio forme est duplex. quedam est precedens formam saltem. secundum denominationem. et quedam sequens formam secundum actum nostrum intelligendi seu secundum denotationem a priuatione forme saltem precedente formam. modo iam deca ad formam est potest mutatio. non tamen a priuatione sequente formam. neque per tpe sequente esse forme in materia ad ipsam formam non est potest mutatio. **C**eterum secundum dicendum quod ab habitu ad priuationem est potest transmutatio. Et cum dicitur priuatio nihil est dicendum quod accipiendo nihil secundum quod opponit enti quod idem est quod actu exis in re rum nam sic priuatio est nihil. Et sic accipiendo nihil dico quod mutatio potest esse ad nihil. quia generatio est mutatio a non esse ad esse et corruptio est mutatio ab esse ad non esse ut patet ex philosophia. et si esse est nihil ut opponit existenti in actu. tamen accipiendo nihil ut opponit enti transcendenti. sic priuatio non est nihil sed est ens. quia est unum intelligibile. Unde cum philosophus. 5. philosophus. dicit quod omnis mutatio est ab aliquo in aliquid. ipse accipit aliquid ut est transcendens. et ut est commune omni intelligibili.

Quecumque vero tanquam affirmatio et negatio opposita sunt palam est quod nullo predictorum modorum opposita sunt. **I**n solis. n. istis necessarius est semper quidem aliud eorum esse verum. aliud autem esse falsum. Neque. n. in contrariis necessarius est semper alterum verum esse alterum autem falsum. Neque in his que ad aliquid sunt neque in habitu et priuatione ut sanitas et languor contraria sunt. et neutrum ipsorum neque verum neque falsum est. Similiter autem et dupliciter et dimidium tanquam relativa opposita sunt. et non est eorum alterum neque falsum neque verum. Sed in ea que secundum priuationem et habitum sunt: ut visus et cecitas. Duo autem eorum que secundum nullam completionem dicuntur nihil verum est neque falsum. Porro omnia que predicta sunt sine completionem dicuntur. **H**ec est quarta pars huius capituli in qua determinat de oppositione contradictoria. et continet pars ista duas particulas. In prima ponit definitio iter opposita contradictorie. et omnia alia opposita. in secunda ibi. Adarime vel remouet pars unam instantiam que potest fieri in prima particula narrando dicit quod contradictorie opposita differunt ab omnibus aliis oppositis per hoc quod sunt contradictorie oppositorum alterum est verum et reliquum est falsum. sed de aliis oppositis non est hoc verum nam languor et sanitas neque est verum neque est falsum. neque dupliciter vel dimidium est verum vel falsum. Et istud probat pars dicens. scilicet quod nullum oppositorum aliorum ab oppositis contradictorie est alterum verum et reliquum falsum et hec est deca. 42. huius libri que sic probatur. Omne quod est verum vel falsum est completum. sed nullum oppositorum aliorum a contradictorie oppositis est completum. ergo nullum oppositorum aliorum a contradictorie oppositis est alterum verum et reliquum falsum. **I**ntelligenda sunt hic duo: Primum quod contradictoria sunt duplicia quedam completa quedam incompleta de contradictoriis completionem loquitur hic pars et non de incomplexis. et de contradictoriis completionem est verum quod pars hic dicit. sed de contradictoriis incomplexis non est verum. quia neutrum contradictoriorum incompletorum est verum vel falsum. **S**ecundum notabile est quod pars non loquitur hic de contrariis completionem. sed solum de contrariis incomplexis quod neutrum contrariorum incompletorum est verum vel falsum. **S**ed dubitatur. quia calefactio et refrigeratio sunt contraria incompleta et utrumque illorum est verum vel falsum quia si dico hanc vocem calefactio dico verum vel falsum. ergo videtur quod aliquod incompletorum est verum vel falsum. Et similiter si dico hanc vocem curro. dico verum vel falsum et tamen hec vox curro est vox incompleta. **C**onfirmatur: quia verum vel falsum non sunt in voce nisi sint in significatione. sed vox incompleta potest significare verum vel falsum. ergo vox incompleta potest esse vera vel falsa. probatio assumpti. nam possibile est quod hec vox de. significet idem quod hec propositio: deus

Et ita icōplerū p̄t significare vey v̄llm. **C**ad p̄mū istoz dicēdū q̄ iste voces frigeſio caleſio ſt ofones iplicite ⁊ ſt p̄plera iplicite. q̄uis explicite ſint icōplera q̄ idē ē dicere caleſio ⁊ ego caleſio. ⁊ nō ē icōueniēs q̄ hmōi icōplera explicite ⁊ p̄plera iplicite ſint vera v̄ll falſa nec de talib⁹ icōplera loq̄ p̄b̄s hic. Et q̄n̄ ſo p̄baſ q̄ icōplera nō ē verū nec falſū. dico q̄ icōplerū explicite q̄d tñ ē p̄plerū iplicite bñ p̄t eē vey vel falſū i q̄rñ est p̄plerū ſz itellectū. **C**ad cōfirmationē dico q̄ vey ⁊ falſū ſt i voce p̄plera ſic i ſigno ſic q̄ vor p̄plera d̄ v̄a. q̄ ē ſignificatiua veri ſz vor p̄plera q̄ nō reſoluit i vocē cōplera nō d̄z eſſe vera vel falſa q̄uis ſignificet vey vel falſū. vñ ſi hec vor ponat ad ſignificādū idē q̄d hec p̄poſitio d̄ns eſt. hec vor. a. ſignificat vey vel falſum ſed icōplere. ⁊ idē nec eſt vey nec falſum nec aſis nec p̄ns in aliqua p̄na. vñ ſi aliq̄s dicat deus eſt. ergo a. ſi facit aliqua p̄ntiā. ſed ita nō ē de v̄bis p̄ue ⁊ ſc̄be p̄ſone q̄ q̄uis ſint voces icōplere ſignificāt tñ p̄ modū cōplerorū ⁊ idē p̄nt eſſe aſis ⁊ p̄ns in aliqua p̄na. vnde hec p̄na eſt bona. curro moueor. ſed nō ſic eſt de icōpleris ſignificanti b̄ns per modū icōplerorū. q̄ huiusmodi non ſunt orationes implicite nec explicite. **C** Sed cōtra. poſito q̄. a. ſi ſignificat idē q̄d deus eſt. tūc hec ofo eſt vera. a. eſt vey. q̄ ſeq̄tur. deus eſt. eſt verū ergo. a. eſt veruz. p̄z p̄na. ⁊ ante p̄cedēs eſt verū. ergo ⁊ ſequēs. ⁊ ex hoc ſeq̄ q̄ vor icōplera p̄t eē antecedēs vel p̄ſequēs i p̄ſequētia bona. ⁊ ſic hec p̄ſequētia ē bona. deus ē. g. a. ē. d̄z q̄ hec ē diſtin p̄guēda. a. ē vey ex eo q̄ li. a. p̄t accipi mālr v̄ll ſignificatiue Si ſignificatiue: hec ē vera. a. eſt vey. ⁊ ſic ſupponit p̄ iſta deus eſt. Si mālr ſic hec eſt falſa. a. ē vey. q̄ ſic ſignificat q̄ hec vor. a. ē vera. iſta tamē ē vera. ē. ſignificat vey accipiēdo. a. mālr. ſz ex h̄ nō ſeq̄ q̄ hec ſit vera. u. eſt verum accipiēdo. a. mālr in p̄ſequēte. q̄ hec vor. a. ſignificat vey p̄ modū icōpl. r̄i vt dictū eſt. ⁊ de tali nō ſeq̄tur q̄ ſi ſignificat vey q̄ ſit vey. iſta tamē cōſequētia ē b̄da. a. ſignificat verū. ergo a. eſt vey ſm q̄ li. a. ſupponit ſignificatiue i p̄ſite. ⁊ mālr in aſite. hmōi ergo p̄pōnes. a. eſt antecedēs vel cōſequēs in p̄na bona ſunt diſtinguēde ex eo q̄ li. a. p̄t h̄ſe ſupponē ſimpliciter ⁊ ſupponē ſignificatiua. Si ſupponat ſi ſignificatiue. ſic hec ē vera. a. antecedēs. a. ē p̄ſequēs. q̄ de p̄notat q̄ de ē antecedēs. v̄ll q̄ ſit p̄ſequēs. Si v̄o accipiat mālr. ſic h̄ eſt falſa. a. ē. antecedēs. a. ē p̄ſequēs. Et ſi dicat q̄ ſi hec erit v̄a. a. antecedēs accipiēdo ly. a. ſignificatiue tē hec p̄ſequētia alio mō ē b̄da. deus ē. ergo. a. accipiēdo ly. a. ſignificatiue i p̄ſequēte. **C** D̄m q̄ nullo ſenſu ē hec p̄ſequētia b̄da. de ē. ergo. a. q̄ li. a. ſequēs ly. ergo nō p̄t accipi ibidē niſi mālr p̄ ſeipſa voce. nec d̄z fieri diſtinctō ex eo q̄ li. a. p̄t accipi mālr vel ſignificatiue. q̄ hec diſtinctio nō h̄z locū niſi vbi terminus p̄t h̄ſe ſupponē q̄d cōtingit niſi in oratione. q̄ dicēdo deus eſt. a. ly. a. nō ſupponit tanq̄ ſubiectum vel predicatum in aliqua p̄pōne nec tanq̄ p̄s p̄pōnis. ideo non eſt diſtinguēda ex eo q̄ ly. a. p̄t ſupponere vno modo vel alio modo.

C Sed maxime videbitur hoc tale contingere in his que ſm cōplexionem d̄nr cōtraria ſanū nan q̄z eſſe ſoz. ⁊ languere ſoztem contrarium eſt.

C Hec ē ſc̄da particula hui⁹ partis in qua p̄b̄s remouet vnā iſtātia q̄ poſſet fieri p̄tra predicta. poſſet. n. aliq̄s dicere q̄ h̄z neutz p̄trarioz icōplerorū i q̄bus p̄dicat predicta p̄traria eſt vnū vey ⁊ reliquū falſū. verbi. g. nec languor nec ſanitas ē vey vel falſum. tamē altez illoz p̄trario r̄i. ſoztes languet. ſozrē ſanus. ē vey. ⁊ reliquū ſlm. Et ita ē de p̄riuatue oppoſitis. ſ. q̄ altez oppoſitorū in q̄b⁹ affir mātur oppoſita de eodē eſt vey ⁊ reliquū ſlm. ſicut ē i cōtradictoriis. nō. n. ē ſp̄ altez p̄tradioz icōplerorū verū ⁊ reliquū ſlm. ſed ſp̄ altez p̄tradioz cōplerorū i quoz vno affirmat p̄dicatū de ſubo ⁊ i reliquo negat idē p̄dica tū de eodē ſubo ē vey ⁊ reliquū falſū. ⁊ ita cōtradictoria oppoſita nō differūt ab his oppoſitis p̄ p̄dcaz oriam.

C S̄z neq̄z in his ſp̄ alterū vey altez eſſe falſum

contingit. **L**ū. n. ſit ſoz. erit aliud quidē vey aliud vero falſum: cū vero nō ſit ambo falſa ſunt: nam n. lāguere neq̄z ſanū eſſe vey. cū omnino ſoz. ſi ſit

C In p̄riua tōe vero ⁊ habitu cū nō ſit neutz vey eſt bñ verū ſit nō erit altez vey. habere nāq̄z viſuz ſoz. ad id q̄d eſt cecū eſſe ſocratez oppoſitū eſt ſicut p̄riuatō ⁊ habitus. ⁊ cuz ſit neceſſariū nō eſt altez verū vel falſum eſſe cum. n. nō dum natus eſt habere. vtraq̄z falſa ſunt. viſum. n. habere: ⁊ cecum eſſe. In affirmatōe vero ⁊ negatōe ſemper ſiue ſit ſiue nō ſit aliud q̄dez erit vey aliud vero falſū languere ai ſoz. ⁊ non languere cum ipſe ſit palā eſt q̄ altez eo ⁊ vey eſt. altez at falſum eſt. ⁊ cum nō ſit ſilr: languere: n. cum non ſit falſum eſt non lāguere at verū. Quare in his ſolis proprium erit ſemp eoꝝ alterū verū alterū aut falſum eſſe: quecunq̄z tāq̄z affirmatio ⁊ negatio oppoſita ſunt.

C Iſtam inſtantiam remouet p̄b̄s dicens. q̄ nō ſemp alte r̄i cōtrarioz vey ⁊ reliquū falſum. in illis in q̄bus ſria in mediata affirmat de eodē ſubo. Itā q̄uis dū ſoz. exiſtit ſp̄ altez illoz ſoz. ē ſanus ſoz. lāguet ſit vey ⁊ reliquū falſum tñ ſoz. corrupto vtrūq̄z iſtoꝝ eſt falſum. q̄ qñ ſoz. nō eſt tūc nec languet nec eſt ſan⁹. ⁊ eodez mō eſt in p̄riuatue oppoſitis q̄ qñ ſubm nō eſt. nec eſt p̄riuatō nec h̄r in eſt ſubo ⁊ tē ſi eſt altez ſrioz icōplerorū vey ⁊ reliquū falſū in q̄bus p̄riuatue oppoſita affir mātur de eodez ſubo. ⁊ ita eſt de re latue oppoſitis. ſed in ſd̄ictorie p̄plexis ſp̄ ita ſiue ſubm exiſtat ſiue nō exiſtat q̄ ſp̄ alterū ſd̄ictorioz icōplerorū eſt verū ⁊ reliquū falſū. ſed nō eſt ſic in aliis. Et ideo ſd̄ictorie oppoſita differūt ab oibus aliis oppoſitis in hoc q̄ ſp̄ eſt alterum cōtradictorioꝝ verum ⁊ reliquum falſum ſed non eſt ſic in aliis oppoſitis.

C Contrariū at eſt bono q̄dem ex neceſſitate malum: hoc at palam eſt per ſinguloꝝ inductionē ut ſanitati lāguor ⁊ iuſticie iniuſticia: ⁊ fortitudini debilitas: ſimiliter at ⁊ in aliis. Malo at aliq̄n q̄dez bonum eſt p̄trarium aliq̄n aut malum: Egeſtati cum ſit malum ſupabundātia p̄traria eſt cuz ſit ⁊ ipſa malum. ſed in paucis hoc tale qlz inſp̄ciet in pluribus vero ſemper malum bonū eſt cōtrariū.

C Hec eſt ſexta pars hui⁹ capituli in qua p̄b̄s redit ad d̄terminādū de ſriis. Et p̄tinet q̄nq̄z p̄ticulas ſm numerū q̄nq̄z p̄prietatū q̄rū p̄prietatū ſriozū p̄ticule patebūt lo / cis ſuis. p̄p̄ma p̄p̄rietas eſt q̄ ſemp ſi alteruz ſriozū ſit bonū reliquū erit malū. ſed nō eodē mō. n. oꝝ q̄ ſi alterū ſriozū ſit malū q̄ p̄p̄ h̄ reliquū ſit bonū. Cū breuiter bono nihil ſriat niſi malū. ſz malo ſriant ind̄f̄ter tā bonū q̄z malū. p̄p̄rietas h̄ p̄p̄rietas d̄clarat iductiue nā ſanitati q̄ ē q̄dā bonū ſriat lāguor q̄ ē q̄dā malū ⁊ iuſticie q̄ eſt q̄dā bonū ſriat iniuſticia q̄ eſt q̄dā malū ⁊ fortitudini. q̄ ē q̄dā bonū ſriat debilitas q̄ eſt q̄dā malū. ⁊ ſilr i aliis ē d̄d̄. ſ. q̄ ſp̄ ſriū bono ē malū. ⁊. p̄s. ſ. q̄ malū ſriat malo declarat exēplar̄ ſic. Egeſtati q̄ ē q̄dā malū ſriat ſupabundātia q̄ ē q̄dā malū. ſed hoc v̄i pauciorib⁹ q̄ i pluribus malū ſriat bono. ⁊ eodē mō. Unde breuiter tendit dicere q̄ ſicut i ſriis icōpleris ita e q̄ ſria nūq̄z p̄nt ſil eſſe vera. ſed falſa. ſic eſt in cōtrariis ſm nām vel ſz moꝝ q̄d bono nature nūq̄z ſriat bonū nature ſed malū nature. ⁊ bono moꝝ nō cōtrariatur bonū moꝝ. ſed malū moꝝ ⁊ ſic p̄traria nunq̄z p̄nt eſſe ſil bona p̄nt tñ eſſe ſil mala. **C** Intelligendū eſt hic in n̄libus alterū p̄trarioꝝ p̄t eſſe melius reliquo. q̄ alterū ſriozū eſt vt habitus ⁊ reliquū vt p̄riuatō. vt p̄z ex. io. meta. Ideo q̄uis vere neutz ſriozū i n̄libus ſit ſimplr malū. tñ alterū p̄trarioꝝ

Predicamentorum

respectu reliq. h3 rōne iuali vbi gfa. calor & frig? sūt hria
s3 nām & vtrūq. est aliq. mō bonū & pfectū. tñ frig? nō est
bonū. sed malū in cōparatiōe ad caloz. qz frig? in cōparatiōe
ad caloz. h3 rōne mali vñ in nālīb? sp bono cōtrariat ma
lū in cōparatiōe. s. q. ē malū respectu illi? boni. s3 non o3 q
cōtrariū bono sit simpliciter malū in moralibz vō sp vñ
bono cōtrariatur duo mala verbi gfa vni virtuti cōtrariā
tur duo vitia iter q illa virt? est mediū. verbi gfa. liberali /
tati q est quedā virt? cōtrariatur pdigalitas & liberalitas
seu pccitas q sunt duo mala s3 mores. qzuis nō sint mala
nature tempantie cōtrariatur duo mala. s. intemperātia &
insatiabilitas. & fortitudini cōtrariantur audacia & timidi
tas q sunt duo mala. vnde virtus moralis que est qōdam
bonum moris est mediū inter duo vitia q sunt mala mor
ris. Et virtus cōtrariatur vtrique vitiorum inter que est
mediū sicut bonum cōtrariatur malo & duo vitia inter
que virtus est mediū cōtrariantur inter se sicut malū con
trariatur malo vt patet ex. 2. pby. **C**Intelligendam q de
bono pñt fieri multe distinctiones. Vna q bonus accipit
tripliciter Vno modo vt ē transcendens. quō loquitur pbs
primo ethi. vbi dicitur q bonus datur equaliter enti. Alio
modo accipitur bonū q bono nāe. Tertio modo accipit
bonum pro bono moris. bonum transcendens idem ē qō
ens. & bonum sic acceptum non habet contrariū sicut ens
in sua cōtate non habet contrarium. Et ideo s3m q bonū
habet suppositionem simplicem in illa propositione bono
cōtrariatur aliqd. sic hec ē falsa. qz ex quo qdls est bonū in
sua cōtate acceptum. qz si haberet contrarium illud cōtra
rium eēt ens & bonum ex quo qdlibet est bonum. & ita cō
trarium vere predicaretur de suo cōtrario. tamen accipien
do bonum vt supponit personaliter. sic hec est vera bono
cōtrariatur aliqd. qz alicui bono. s. enti cōtrariat aliqd &
sic hec ē vera bonum cōtrariatur bono. sicut ista aliquod
ens cōtrariatur alicui enti. vnde accipiendo bonum vt ē
transcendens sic hec ē vera bonū cōtrariatur bono. & ni
hil cōtrariatur bono nisi bonus. s3 de bono sic accepto nō
loquitur pbs. bonum nāe est idem qd perfectio rei & hu
iusmodi bonum of in respectu ad nām ē perfectio. sic
& pfectum of relatiue seu comparatiue. & sic oē illud qd cō
seruat rem in se & in sui nā of bonum nature in compara
tione ad illam rē. & destructiua & corruptiua. vt sectio cor
ruptio. debilitas. languor. seu infirmitas dñr mala nāe fri
gus ē of malū respectiue & in cōparatiōe ad ignē ē est re
spectiuis. Dico q cōparando bonuz nature & maluz nāe
ad idē sic sunt contraria & sic bonum nāe nō cōtrariat bo
no nature s3 malo nāe. Et isto mō accipiendo bonū & ma
luz. respectiue idem est bonuz & maluz respectu diuersoz
nā illā idē qd ē bonuz aque. s. frigiditas ē malum igni &
illā qd ē bonuz igni ē maluz ad. & bonuz & maluz sic cōpa
ta ad diuersa nō sunt cōtraria. s3 cōparata ad idē sic sūt cō
traria qz idē rō pōt esse cōseruatiuis & destructiuis. s3 si lo
quimur de bono moris. sic vtutes & opatiōes s3m vtutes &
hoz cōseruatiua dñr bona. Et maluz moris idē ē qd vitu
pabile cuiusmodi sunt vitia & opatio vitioz sic loqndo de
bono & malo semper bono cōtrariatur maluz. & nunq. cō
trariatur bonum bono. & sic cōtrariantur vtriq. vitioz
inter q virtus ē mediū. Vnde pbs hic loquitur de bono
& malo nāe & moris indifferēter. & sic est suuz dictuz vñ ve
rum nec bonuz nature cōtrariatur bono nature. nec bo
num moris cōtrariatur bono moris. Aliam distinctio
nē trimēbrē ponit pbs de bono. s. ethi. dicit q bonū est
triplex. s. bonuz vtile & bonuz delectabile. & bonū honestū
& bonuz honestuz idē est qd bonuz moris. bono vtili con
trariat maluz qd ē dānuz in reb? bono delectabili cōtra
riat maluz pene qd ē maluz tristabile seu penale bono ho
nesto cōtrariat maluz vitupabile. multe alie distinctiones
sunt de bono quas propter breuitatem omito.

CAmpli? vero cōtrarioz nō necessariū est. si alte
rū est. & reliquū esse. sanis nāq. omnib? sanitas q

des erit languor vero nō erit. Sillr at & cū sūt omi s
gdes albi. albedo qdem erit. nigredo vero nō erit.
CHec est scda pticula hui? partis in qua pbs pōit scda
pprietatē hrioz que est ista. qz qzuis vñ pziōri sit in re /
rū natura vō tñ ppter hoc o3 q reliquū sit in rerū natur a
qz si oia animalia eēt sana tunc nō eēt egritudo nec lan /
guor. & si omnia eēt alba tūc nō eēt nigrū. Sed ptra hoc
est dictū pbi pmo de ce. q dicit. Si vñ cōtrarioz sit in rerū
natura. o3 q reliquū sit in rerū natura. **C**Sciendū q per
esse in natura possumus duo intelligere. s. vel actualiter
actu existere. & sic non o3 q si vnum contrariorum sit in re
rum natura. qz propter hoc reliquum sit in rerum natura.
& hoc intelligi pbs hic. Alio modo per esse potest intelligi
aptum natum ad existere in natura siue naturaliter existere
in actu. & sic intelligit philosophus primo de celo.

CAmplius si fortem sanum esse ad id qd est for /
tem languere cōtrarium est. cum nō sit posse vtrum
qz eides simul inesse non erit posse cum alterum cō
trarioz sit & reliquum esse. **C**um. n. sit vey so /
era. sanum esse. nō erit veruz languere socratem.

CHec est tertia particula hui? partis in qua pbs pōit ter /
tia proprietatē hrioz que est ista. qz cōtraria nō affirman
tur vere simul de eodē. verbi gratia. iste ppōnes nō pñt sil
eē vere for. est sanus for. est eger & hmōi. rō est. qz ppōnes
de eodē subiecto & predicatis contrariis sunt quodā mō cō
trarie. s3 ppōsitiōes hriē nō pñt sil eē vere. iō ppōnes affir
mative de eodē sabō & pdicatis hriis nō pñt sil esse vere.

CPalam at est qz circa idem. aut specie. aut ge
nere natura hñt fieri contrarietas. languor nāq. &
sanitas i corpe aialis natura hñt fieri. Albedo nā
qz & nigredo simpliciter in corpore. iusticia vero &
iniusticia in anima.

CHec est quarta particula hui? partis in qua pbs ponit
quartam partem cōtrarioz q est ista. Omnia contraria
nata sunt fieri circa idem genere vel specie. verbi gratia sa
nitas & languor que sunt hria habēt fieri circa corpus qd
ē vñ spē subalterna & albedo & nigredo hñt fieri circa cor
p? qd ē vñ gñe. & iusticia & iniusticia nata sūt fieri circa aias
humanā que est vna spē spālissima. **C**Intelligēdū qz con
traria s3m spēs pñt fieri circa idem gñe vel spē. sed nō circa
idem numero. nisi successine & nō sil. Individua tñ cōtraria
vt iste calor q nunc est in igne. & istud frigus qd nunc est in
aqua non sunt nata fieri circa idē numero sed circa idē gñe
vel spē. nā accis manens idem numero non est aptum na
tum migrare de subiecto in subiectum.

CNecessariū ē at oia cōtraria vñ in eodez gñe esse
vel in cōtrariis generib?. vel ipsa genera esse. vt al
bū & nigrz in eodez genere sunt. color. n. gen? eozuz
est iusticia vey & iniusticia in cōtrariis generib? sūt.
huius. n. virtus. huius nequitia genus est. Bonū
enim & malum non sunt in aliquo genere. sed ip
sa sunt genera aliquozum existentia.

CHec est quia particula huius partis in qua pbs ponit
quintam proprietatem contrariorum que est qz omnia cō
traria vel sunt in eodem genere vel in generibus cōtrariis
vel ipsa sunt genera aliorum. & exemplificat de oibus istis
& primo de primis dicens qz albedo & nigredo sunt in eo
dem genere. quia color est genus eozum & accipit concre
ta pro abstractis. nam albedo & nigredo sunt in eodem ge
nere. scilicet in genere coloris. deinde exemplificat de secū
dis dicens. qz iusticia & iniusticia sunt in cōtrariis generib?
nam virtus & vitium sunt genera contraria. & iusticia est in
genere virtutis & iniusticia in genere vitii. Tertio exampli
ficat de tertiis dicens qz bonum & malum nō sunt in gene
re. sed genera aliorum. **C**Hic est notādū qz genus quan
tum spectat ad proposituz est triplex. s. genus logicū. & ge

nus physicū. et gen^o moris. Genus physicū est gen^o predicabile de his que pertiuent ad predicamentū. Genus logicū est duplex. scilicet generalissimū et subalternū loquēdo g^o p^orie de contrariis. scilicet posita sūt sub eodē g^one. et maxie distāt et possūt iesse eidē subo nūero successiue et nō sūt sic dico q^o oia contraria nata sūt in eodē g^one logico gnālistimo vel subalternō. vt p^o ex. o. r. s. meta. vbi dāt diffō contrariōz q^o talis ē. Contraria sūt q^o posita sūt sub eodē g^one seinuicē maxie distāt. et similiter oia contraria accepta sūt spēs hnt fieri circa idē subm^o physicū. s^o ē circa idē subz spē vel genē. s^o nō oia contraria spectātia ad mores sūt i eodē g^one moris. s^o qdā sūt in diuersis g^oib^o morz et nullo mō in eodē g^one moris. vt iusticia et iniusticia. Et qdā sūt contraria spectātia ad mores q^o nec sūt i eodē g^one nec in diuersis g^oib^o. s^o ipsa sūt g^ona alioz. et sic bonū moris et malū moris sūt g^ona morz q^o cōtinēt oia ptinētia ad mores. et iō sūt g^ona et nō sūt in eodē g^one nere moris nec in diuersis generibus moris. sed bene sūt in eodē g^one logico. scilicet in genere q^olitas. Secūdo notādū ē q^o contraria proprie dicta sūt duplicita. quedā sic se habent q^o quodlibz ptētū sub vna specie contrariatur cuius contento sub specie contraria. et talia contraria vsū esse in eodē g^one. et sic se hnt tria physica. iter q^o pōt eē mot^o p se. verbi g^ona. albedo et nigredo sic sūt spēs contrarie q^o q^olibet ptētū sub albedine contrariatur cuiuslibet contento sub nigredie et eodē uerso. Et tūc color et frigus et huiusmodi forme nales sic sūt cōtrarie. et sic se habent aliqua contraria in genere moris. vt iusticia et iniusticia. Alia vero sūt contraria que pp hoc q^o alicui contento sub vno contrariatur aliquid cōtētū sō alio. nō tū oī contento sub vno contrariatur qdlibz ptētū sub alio. et sic virt^o et vitii sūt cōtraria. nā oī virtuti cōtrariatur aliquid vitii s^o nō oē vitii cōtrariatur oī virtuti. Nā tēpantia si cōtrariatur cupiditati. nec fortitudo cōtrariatur pdigalitati. et huiusmodi cōtraria nō sūt in genere moris sed in diuersis generibus. Nā oē vitium cōtinet sub malo qd est vnum g^o nus moris. et omnis virtus cōtinetur sub bono qd ē aliud genus moris. Dico ergo q^o huiusmodi cōtraria nō opponunt vniversalit. sed p tanto vsū cōtraria q^o oī cōtētō sub vno cōtrariatur aliquid cōtētū sub alio sed oia huiusmodi contraria vel sūt in diuersis generibus. vt virtus et vitii vel sūt genera aliorum vt bonum et malum.

Rius autem alterum altero dicitur quadrupliciter. primo quidem proprie secundum tempus secundum quod. scilicet antiquius et sentius alterius altero dicitur in eo enim. quod tempus amplius est et antiquius et sentius dicitur.

¶ Istud est secundum capitulum tractat^o tertium in quo determinat de priori. et posteriori. quod oppositorum eadem est disciplina istud capitulum continet quinque partes secundum modum quoque modorum ponit quos ponit. scilicet ibi. Secundo autem modo. tertia ibi. Tertio s^o quarta ibi. Amplius supra. quanta ibi videt^o autem preterea in prima ergo parte narrat intentionem suam et ponit primum modum prioris dicēs. primo quod vnum de prius altero quadrupliciter et hoc est s^o modos prioris magis famulos. tunc post ponit quatuor modum minus famulos. Primo ponit primum modum dicēs primo et proprie de altero prius altero secundum tempus. nā vnum de prius alio quod est antiquus aut sentius altero. nihil autem de antiquus alio nisi secundum tempus. ergo secundum tempus de aliquid est prius altero. isto est modo tempus preteritū quod est remotius a presenti tanto de prius et quod est propinquius presenti tanto dicitur posterius.

¶ Secundo modo quod non conuertitur secundum subsistentiam consequentiam. vt vnus duobus prior est. duobus. n. existentibus morz prius est vnum esse vno autem existente non necessarium est duo esse tunc co non conuertitur ab vno prius vt sit reliquum prius vero videtur illud esse a quo non conuertitur in eo quod est esse consequentia.

¶ Hec est secunda pars huius capituli in qua prius ponit secundum

modum prioris quod talis est. quod aliquid est prius altero a quo non conuertitur subsistentiam consequentiam. et sic vnum est prius duobus. nā duo b^o existit^o sequit^o vnum est et non eodē uerso. cū ab vno ad duo non conuertitur subsistentiam consequentiam. quod oē illud a quo non conuertitur subsistentiam prius est prius. et sic sequit^o quod vnum est prius duobus. Sciendū quod id quod sequit^o ad aliud et non eodē uerso est illud a quo non conuertitur subsistentiam prius. et iō illud quod sequit^o ad aliud et non eodē uerso est prius isto sō mō prioris. Intelligendū quod aliquid sunt quod sic se habent adiuicē quod vnum ponit aliud respectu cuiuslibz affirmati termino utroque supponente personaliter. et isto mō se habet p se inferi^o et p se superius. Nā inferi^o supponēs personaliter ponit suū superius supponēs personaliter respectu cuiuslibz affirmati. s^o nō eodē uerso. superius enim nō ponit inferius respectu cuiuslibz affirmati. et sic se habent inferius de eodem affirmatur suum superius per se. et quod affirmatur de inferiori affirmatur de suo superiori p se sed non eodē uerso utroque supponente personaliter. Et ideo per se superius de esse prius respectu sui p se inferioris. Quedā autem sic se habent quod vnum ponit aliud respectu eē existere et non respectu cuiuslibz alterius affirmati. Et sic se habent vnum et duo quod respectu actus esse et existere duo ponit vnum. et non eodē uerso. Nā sequitur duo sunt ergo vnum est et non sequitur. vnum est. ergo duo sunt. sed non sequitur duo sunt multa. ergo vnum est multa. nec sequitur. duo trahit nauis quod vnus trahit nauis. Sicut sequit^o. color est. ergo suba est. s^o non sequitur color est qualitas. ergo suba est qualitas. Et isto modo dicēdi dicitur mus quod relatiua posita se ponunt. et perempta se perimunt quod respectu existere ponunt se. et non respectu cuiuslibz affirmati. Nā sequitur pater est. ergo filius est. sed non sequit^o p^o currit. g^o fili^o currit. Dico ergo quod nō est idē dicere prius a quo non conuertitur subsistentiam consequentiam et dicere prius a quo non conuertitur consequentiam. prius. n. a quo non conuertitur subsistentiam consequentiam. est illud quod respectu esse existere sequitur ad aliud. et non eodē uerso. et sic vnum est prius quod duo. et substantia est prius accidente. sed prius a quo non conuertitur consequentiam est illud quod respectu cuiuslibz affirmati sequitur ad aliud et non eodē uerso. et sic magis commune est prius minus comuni. vt animal est prius homine. quod respectu cuiuslibz affirmati homo ponit animal. s^o non eodē uerso. utroque sumpto personaliter. vnde prius a quo non conuertitur consequentiam est magis commune quod prius a quo non conuertitur subsistentiam consequentiam. quod illud quod respectu cuiuslibz affirmati ponit aliud et non eodē uerso ponit illud respectu esse et non existere. et non eodē uerso.

¶ Tertio vero modo s^o quendā ordinem prius dicitur quemadmodum in disciplinis et orationibus: nam in demeritiuis disciplinis est prius et posterius secundum ordinem: in geometria. n. elementa priora sunt aliis que describuntur per ordinem s^o in grammatice elementa priora sunt syllabis: et in orationibus similiter per hemium prius est narratione per ordinem.

¶ Hec est tertia pars huius capituli in qua philosophus ponit tertium modum prioris dicens quod tertio modo dicitur prius secundum ordinem et exemplificat in disciplinis et in orationibus. nam in disciplinis secundum ordinem rerum aliquid est prius. et aliquid est posterius. Nam in geometria elementa. scilicet principia sunt priora his que describuntur. scilicet conclusionibus sequentibus ex premissis. Similiter in grammatica elementa. scilicet littere sunt priora syllabis. et in rethorica per hemium est prius narratione. Sciendum quod illud vocatur prius isto tertio modo quod precedit secundum rectum ordinem ita quod oportet prius accipere vel habere illud respectu cuius de prius. Et isto modo in qualibet scientia principia sunt priora conclusionibus. quia rectus ordo inquirendi sententiam est incipere a principiis et ex eis procedere ad conclusiones. igitur in grammatica secundum rectum ordinem primo debet aliquis addiscere que sunt littere. et postea debet addiscere quomodo syllabe componuntur ex litteris.

Predicamentorum

CAmpli⁹ supra ea q̄ dicta sūt qd̄ meli⁹ est et boi-
norabili⁹ prius nāliter esse v̄. cōfuerūt. n. et plu-
rum honorabiliores et magis dilectos se priores
dicere apud se. est qd̄ hic et pene alienissim⁹ porū
mod⁹. **M**odi iraqz q̄ dicti sunt de priore isti sunt.
Hec est quarta pars huius capituli in qua ponit quar-
tus modus prioris. videlicet. q̄ aliquid est prius alio s̄m
honorē vel s̄m dignitatē seu bonitatē. vñ s̄m istū quartū
modū illud quod est melius vel honorabilius alio: dicit
prius eo naturaliter. et istud probat p̄. et hec est conclu-
sio. 45. huius lib. s. q̄ illud est prius quod est simpliciter
melius vel honorabilius. pbatur sic. ille est prior apud ali-
quem qui est apud illū melior et honorabilior et magis di-
lectus ergo illud quod est simpliciter melius et honorabi-
lius alio. est prius eo simpliciter. et dicit philosophus q̄
iste modus est alienissimus. et recapitulat dicens q̄ modi
prioris sunt illi qui dicti sunt.

CAdetur at̄ p̄ter eos qui dicti sunt alter eē prio-
ris modus. **L**oz. n. que cōuertun ur s̄m essentie
consequentiam q̄ alteram alteri quōlibet causa
est. digne pri⁹ natura d̄. q̄ vero quedam sunt bu-
iustmodi palam est. **E**ssē nāqz hominem conuer-
titur s̄m essentie consequentiam ad veram de se
orationem: **N**ā si hō ē. vera est oō qua d̄. q̄ hō
est. et hō auertitur oratio q̄ ē nam si vera est oratio
qua dicitur. q̄ homo est. hominem esse necesse est
autem vera oratio nequaquā causa q̄ res sit. **A**e-
runtamen videtur res esse quodāmodo causa. vt
sit oratio vera. **D**um. n. res est vel non est vera ora-
tio aut falsa dicatur necesse est: **I**deo s̄m quinque
modos prius alterum altero dicitur.

Hec est quinta particula huius capituli in qua p̄s ad-
dit quintum modum dicens q̄ p̄ter modos qui dicti sūt
est vnus alius. s. q̄ aliqua auertunt s̄m naturam. et vnū
illorum est causa alterius. tunc illud qd̄ est causa alterius ē
prius natura q̄ illud cuius est causa. verbi gratia. hec ora-
tio. homo est. et hec oratio. homo est: est vera. cōuertuntur.
Nam hominem esse et hominem esse verum conuertuntur
nam sequitur homo est. ergo hec est vera homo est. et econ-
uerso. hec est vera. homo est. ergo homo est. sed homines
esse est causa quare hec est vera homo est. et non econuerso
vnde quia homo est hec oratio est vera que dicit homines
esse. **N**am in eo q̄ res est vel non est. oratio vera vel falsa
sed ista oratio homo est vera. non est causa quare homo
est. et ideo hominem esse est prius q̄ hec oratio homo est:
est vera. **U**nde breuiter quintus modus prioris est. quan-
do illud quod conuertitur cum aliquo et est causa illius.
est naturaliter prius illo. **C**irca istam partem sunt tria
intelligenda. **P**rimo q̄ ex dictis Aristoti. hic accipitur
vnum commune dictum antiquorum. s. omnis propositio
conuertitur cum vero enunciato de suo dicto. hoc est oīs
propositio conuertitur cum alia propositione in qua verū
predicatur de dicto illius propositionis. et hoc s̄m q̄ illud
dictum supponit pro. suppone cuius est dictum. **S**ecū-
do est intelligendum q̄ cui dicitur ex eo q̄ res est. vel non
est et. p̄s non intelligit rem significatam per subiectum.
nec rem significatam per predicatum. quia de non ente ve-
re predicatur aliquid tanq̄ de subiecto. quia de non ente
verum est dicere ipsum esse non ens. et ita propositio affir-
mativa potest esse vera q̄uis res significata per predica-
tum sit non ens. sed p̄s per rē intelligit rem significatam
per totam propositionem. et tunc intelligitur sic ex eo q̄ res
est. hoc ē ex eo q̄ ita est sicut propositio significat. est pro-
positio vera. et ex eo q̄ non est ita sicut propositio significat

epi. propositio falsa. **E**t ex hoc p̄s q̄ p̄ propositionē in voce et ē
in p̄ceptu significat aliqua res p̄fecta q̄ non est p̄prie aliq̄
res p̄fecte significata p̄ subiectū. nec res significata p̄ pre-
dicatū. s. aggregatū ex his et illa res q̄ ē vltimū et adequa-
tū significatū propositionis in voce et in p̄ceptu est qd̄dā ens
copulatū. et p̄ p̄ h̄ dicitur propositio in re sicut declaratū est i
p̄ncipio b⁹ libri. **T**ertio est intelligendū q̄ cū d̄f aliq̄d ē
prius alio nā. p̄ h̄ nō denotat q̄ illud pri⁹ sit in aliqua mē-
sura i qua nō ē posterius. vt si. a. sit prius natura q̄. b. et b̄
nō seq̄t. a. sit aliq̄ q̄ nō ē. b. vel q̄. a. fuit vel erit aliq̄
q̄ nō fuit vel erit. b. **H**ec ē dicere sicut qd̄dā fingūt q̄ sunt
quedā istātia nature ita q̄ prius nā ē in aliq̄ instanti in quo
nō posteri⁹ nā. q̄ illud istans. aut ē substantia. aut accidēs
nō substantia. q̄ tunc cuius sortes. sit prius natura suo accidē-
te in aliqua substantia scilicet in sor. vel i aliqua parte sor-
tes est prior suo accidente quod nō contingit dicere. **E**t si
detur q̄ sit accidēs: cū sortes sit prior natura omni suo ac-
cidente. sequitur q̄ sor. in aliquo suo accidente sit prior oī
suo accidente. qd̄ ē impossibile. **E**t potest hoc argui de pri-
ma suba que ē deus q̄ nō est prior naturaliter omni instan-
ti nature. si talia instantia darentur. ergo deus in aliquo in-
stanti nature esset prior omni instanti nature. significares
igitur q̄ deus in aliquo instanti foret prior omni instanti
quando illud instans non esset. qd̄ est icōueniens. itē pri-
us natura et posterius natura sunt in eodem instanti tem-
poris. vt patet de subō et sua propria passione. ergo si sub-
iectum sit prius natura in aliquo instanti nature in q̄ sua pas-
sio non est. sequit̄ q̄ in eodem instanti temporis in quo sub-
iectum est sua passio nō est et sic repugnātia et contradictoria
essent simul vera pro instanti eodez temporis. qd̄ est im-
possibile. **D**icendū est ergo q̄ nō magis debet pōi instās
nature quando aliquid est prius natur⁹ alio q̄ debet pōi
instans honoris vel perfectionis quādo aliq̄d est pri⁹ ho-
nore vel perfectione alio. vnde nō est ponere aliud instās
q̄ instans temporis. nec propter hoc q̄ aliquid pōit pri⁹
alio aliq̄ istozum modozum hic positozum debet pōi instās
vel mensura in qua prius est fuit vel erit. et in illa posterius
nō est nō fuit vel nō erit. nisi solū q̄n aliq̄d est pri⁹ alio tem-
pore. quia tunc est verum dicere q̄ prius est vel fuit. vt erit
aliquo instanti vel aliquo tempore in quo posterius nō est
vel nō fuit vel nō erit. **S**ecundo quo sciendum est q̄ qd̄dā
est pri⁹ in quo. et id est pri⁹ in quo prius tempore est vel fu-
it vel erit q̄ posterius. **Q**uodāz est prius ex quo et sic p̄n-
cipia extrinseca rei sunt priora ipso principiato s̄ natura.
quia ex eis sit ipsum principiatum. et sic materia et forma
ex q̄bus sit substantia cōposita sunt priores q̄ ipsa substā-
tia cōposita. et sic qd̄dā ē prius a quo. et sic causa effecti-
tina est prior suo effectui. vnde principū mor⁹ est prius na-
turaliter effectui q̄ sit ab ipso. et quodāz est pri⁹ ad quod et
sic finis naturaliter est pri⁹ his que sunt ad fines. quia ea
que sunt ad finem ordinantur et intenduntur propter finē
vnde finis est prior in intentione q̄ ea que ordinantur ad fi-
nem. **E**t quodāz est pri⁹ in quo. et sic tempus in quo est
pri⁹ est prius alio tempore in quo est posteri⁹. **N**ā prius
tempore est quando posterius tempore nō. est. sic ergo pa-
tent quoz modi prioris. qm̄ quedam prioratas s̄m temp⁹.
et quedam s̄m p̄sequentiam. et quedam s̄m ordinem do-
ctrine. et quedam s̄m honorem. et quedāz est prioritas s̄m
naturam. et talis est triplex. a. q̄. ex q̄. et ad quod. **E**t est
sciendū q̄ in diuinis vna p̄sona d̄f p̄or alia. et hec p̄oritas
dicitur prioritas originis que p̄oritas est quando aliq̄d dicitur
sic prius. q̄ est illud ex quo ē alius. q̄ pater in diuinis ē
p̄or filio. et illud qd̄ sic est prius nō est prius in q̄. nec hui⁹ p̄-
oritati correspondet aliquid prius in quo. s. solū est id. prius a
quo vel ex quo. **C**irca istam p̄rem dubitatur an oīs pro-
positio conuertatur cum p̄positiōe in qua verum affirma-
tur de illa p̄positiōe. **E**t videt̄ q̄ nō q̄ nō sequitur. hec est
vera homo est alius. ergo homo est alius. quia antecē-
dens est possibile. et cōsequens impossibile. possibilitas ante

cedentis ps. qz bec vox homo potest iponi ad significandū idem qd hoc nomen deus significat. et bec vox asinus pot significare qd mō significet bec vox bonus. ergo bec pot esse vera. homo ē asinus. sicut bec mō ē vera. de^o ē bon^o impossibile ē ergo qz bec sit vera. hō ē asinus. et tamen bec ē polis hō ē asinus. ergo bec p̄sia nō valet. bec ē vera hō est asinus. ergo hō ē asinus et sic p̄positio in qua verum affirmatur de alia p̄pone: nō p̄uertitur cū illa p̄pone. qz nō infert illā. ¶ Itē v̄f qz nō ois p̄pō inferat p̄ponem in qua v̄ez infertur vel affirmatur de illa p̄pone. qz nō sequit. de^o est. ergo bec est vera. deus ē. qz pole ē qz p̄ bec p̄positio nō sit in re nā. Ito posito adhuc v̄ens ē tamen bec n̄ est vera. qz deus ē. qz illud qd nō ē. nō verū nec fallū. Itē nō sequitur. nulla p̄positio ē. ergo bec ē vera. nulla p̄pō ē qz aliquid sequit ad p̄sis quod nō sequitur ad antecedēs sequit. n. bec ē vera. nulla p̄positio ē. ergo aliqua p̄positio ē. qz aīs ē pole. et nullum possibile infert suū p̄p̄iū cō tradictorium. ¶ In oppositum est p̄hs hic dicens. qz esse nāqz hoim cōuertitur fm̄ p̄iam ap̄ veram de se ofonem. Nam si homo ē. vera ē ofo in qua d̄f qz homo ē. et verum ē ita esse. ¶ Ad istud dubium d̄st moperni expresse cōtra dicentes Ari. qz nō ē necesse p̄ponem conuerti cum p̄positione in q̄ v̄ez verificatur de ipso v̄l de suo dicto. ynde dicunt qz non sequitur homo ē. ergo bec ē vera hō ē qz p̄posito qz homo sit. et ista p̄pō homo ē non existat tūc p̄sis est fallum et aīs non ē fallum. falsitas p̄sis ps. qz qd non est non ē verum nec fallum. ista tamen p̄sequencia fm̄ eos est bona. homo ē. ergo ita ē qz homo ē in re. sed ex hoc nō sequitur qz bec sit vera hō ē. ¶ Nec opinio sūdat super hoc qz nulla p̄pō ē vera nisi quādo existit. Sz qz bec opinio ē expresse p̄tra Aristō. arguo. p̄tra eam. et p̄mo p̄tra fundamentum super quo fundatur. Et p̄bo qz p̄pō ē vera quādo nō existit actu. p̄bo sic bec p̄sequencia ē bona. aliqua p̄positio ē falsa. ergo sua p̄radictoria ē vera. sed possibile ē qz vna p̄positio sit falsa p̄radictoria ē vera. sed possibile ē qz vna p̄positio sit falsa p̄radictoria ē falsa. ergo sua p̄radictoria ē vera. ergo p̄positio potest esse vera quando non existit. qz at bec cōsequencia aliqua p̄positio ē falsa. ergo sua p̄radictoria ē vera: sit bona. ps p̄ p̄hm. s. meta. ¶ Itē p̄batur p̄sequētia p̄dicta. si aliq̄ p̄positio ē falsa ipsa h̄z p̄dictorium. et si aliqua p̄pō ē falsa non h̄z contradictorium. qz sic p̄radictoria eēt simul falsa qd est impossibile. ergo si aliqua p̄positio ē falsa h̄z contradictorium v̄ez. et p̄sequēs si aliqua sit falsa suū p̄dictorium ē verum. Et si dicat qz nō sequitur. si aliqua p̄positio ē falsa. ergo h̄z p̄dictorium qm̄ suū p̄dictorium nō existit. ¶ Cōtra. fm̄ hoc non posset aliquis reduci ad p̄ditionem. alias ad redargutionem. qz si primo p̄cedat istam. oīum oppositorū eadem ē disciplina et postea p̄cedat suum p̄dictorium ipse nō p̄cederet p̄dictoria quia ponamus qz quādo affirmatiua existit qz negatiua nō existat et cōtra. isto posito ille non cōcessit p̄dictoria. qz illa q̄ p̄cessit nūqz fuerūt p̄dictoria. qz nec affirmatiua habuit esse quādo negatiua habuit esse. nec e conuerso. qz quādo cūqz vna illaz habuit esse. reliqua nō habuit esse. et ita nūquā fuerūt cōtradictoria. et ita nō posset aliquis redargui. ¶ Item bec responsio tollit omnes disputationē qz h̄z istā responsionem nūqz posset respōdens respondere ad p̄positiones p̄positas ab opponente. quia aut respondebit quando opponēs p̄ponit aut prius aut postquam opponēs nō qm̄ opponēs p̄posuit. qz tūc opponēs et respōdēs deberent fm̄ ul̄ loqui semp. qd ē icōueniēs valde. qz quis sic dicēs ita se h̄eant de facto. qz semp garrulat simul. nec d̄z respondere ad dictum opponētis p̄us q̄z p̄posuerit. qz sic nesciret ad qd respōderet qz nescit quid opponens intendat p̄ponere. nec h̄z r̄idere postq̄z opponens p̄posuerit. qz postq̄z p̄posuerit p̄positio p̄lata ab opponente nō existit. et p̄ p̄sis non est vera nec falsa. et sic respondens nunqz h̄bet respondere ad p̄positionem verā nec falsā: Et si dicat qz respondens d̄z r̄idere ad vna p̄positionē quā con-

cipit p̄ dictū opponētis. et nō ad dictū opponētis. Cōtra ista p̄positio quā cōcipit nō ē in intellectu r̄ntis. qz si sic respondens responderet ad suas p̄positiones et non ad p̄positōes opponētis et sicut h̄z intellect^o opponētis et intellect^o respōdētis si ferret ad idē. ¶ Itē si p̄positio nō eēt vera nisi qm̄ existit. oēs iste regule eēt false. aīs ē v̄ez. g. et p̄sis qz aīs p̄t eē verū qm̄ p̄sis nō existit. et sic p̄sis p̄t eē v̄ez qm̄ aīs nō eēt v̄ez. et p̄sis p̄t esse fallū. qm̄ aīs nō existit fallū. tē seq̄ qz null^o possz p̄ferri vna p̄ditōalē verā. qz qm̄ aīs ē i p̄ferri. tūc p̄sis nō ē i p̄ferri. et p̄ p̄sis tūc p̄sis si ē. et qm̄ si ē tūc nō seq̄ ex aliq̄. g. qm̄ aīs p̄ferri. tūc p̄sia nō valet. qz tūc p̄sis nō seq̄ ex antecedēte nec ē p̄ditōalē v̄a. et sicut qm̄ p̄sis p̄ferri tūc aīs si p̄ferri et p̄ p̄sis tūc aīs nō existit. et ex eo qd nō existit nō seq̄ aliqd. g. qm̄ p̄sis p̄ferri. tūc p̄ditōalis nō ē v̄a. et p̄ idē ps qz nulla p̄ditōalis in p̄batiōe eēt v̄a itē p̄bo h̄ac p̄iam. hō ē. g. bec ē v̄a. hō ē qz aīs nūqz p̄t eē verū sine p̄ne nūqz. n. p̄t bec eē v̄a hō ē nisi bec sit v̄a. f. bec ē vera hō ē. ¶ Itē de h̄z qz dicat qz bec p̄sia est bona. homo ē g. ita ē in re qz hō ē. Quero de sic hui^o cōsequētie cū sit p̄positio caibegorica qd ē ibi subiectū vel qd ē ibi p̄dica. tū nō pot̄ dici nisi qz istud. s. qz hō ē. sit subiectum et ita ē in re sit p̄dica. et tūc idē ē dices ita ē in re qz homo est. et dicere verū ē qz hō ē qz Arist. yt ps. hic in textu p̄ eodem h̄z esse v̄ez. et esse ita in re. ergo si sequit. homo ē ergo ita ē in re qz hō ē. sequitur eodē mō. hō ē. ergo veruz ē qz hō est. ¶ Propter h̄c et maxime dictū Arist. et reuerentiam antiquorū patz. dico qz p̄positio p̄uertitur cū p̄positione in q̄ v̄ez nūciat de illa p̄positione sicut dicit hic Ari. cur^o rō ē. qz si p̄positio asserit ita eē sicut p̄positio significat sequitur p̄positionē eē veram. nā ois p̄positio v̄a asserit se esse verā et ois p̄positio ponit seipsam esse verā. ¶ Et si dicat qz ista nō sunt idē p̄ponem esse veram. et etiā ita esse sicut p̄positio significat. ¶ Cōtra sic deā arguit. ita ē in re qz hō ē: bec ē vna p̄pō v̄a q̄ro tūc. quid ē subm̄ i ista. aut hoc qz dico. s. hō ē. aut hoc qz dico ita ē in re. si dicitur p̄m̄ tūc h̄z p̄ditōalis ē vera si v̄ez ē qz hō ē. ita ē in re qz hō est. sed p̄posito qz bec p̄positio non existat. s. hō ē. de ipsa nō affirmatur vere hoc. s. qz ita est in re qz eadē rōne posset v̄ez affirmari p̄ ipsa. Et quicquid pot̄ argui h̄z istam qz homo ē ita est in re i hac p̄pone ita ē in re vere predicat de p̄positiōe nō existente. sic esse v̄ez vere p̄dicat de p̄pone non exite. Si def qz ita ē in re qz hō ē. si dicit qz hō ē: est ex p̄te p̄dica. ¶ Cōtra i sua p̄uersa erit ex p̄te subbi. et erit ista p̄positio vera qz hō ē. ita ē in re. et sic de p̄positione nō existente affirmatur aliquid: scilicet ita ē in re: et eodē modo potest verum affirmari de p̄positione non existente. Itēz p̄bo hanc conditionalem si homo ē bec p̄positio homo ē est v̄a: qz bec ē qdā p̄ditōalis. ergo h̄z aīs et p̄sis et nihil ē antecedens nisi p̄positio. et quicquid sequitur ex asse et cōsequente. sequitur ex antecedente per se. sed ex antecedēte per se sequitur homo ē. et homo ē ē p̄positio. ergo homo ē. non ē p̄positio falsa mō ergo ex istis tribus sequit qz homo ē. ē p̄positio vera sequitur enim homo ē. et homo est: est p̄positio. et non est p̄positio falsa ergo est p̄positio vera. et quicquid sequitur ex antecedente et suis consequentibus sequitur ex antecedente per se. ergo sequitur homo est. ergo homo ē. est p̄positio vera. Sed si negatur ista conditionalis si homo est. homo est. est p̄positio vera. ¶ Contra. ista conditionalis nō potest esse falsa. qz si ista conditionalis sit falsa. tunc consequēs huius cōditionalis est vera. ergo conditionalis est vera vt tunc. quia vt nūc verum sequitur ad quodlibet. et sic conditionalis nunqz potest esse falsa. qz si detur qz in aliquo nunc sit falsa sequitur qz in eodem nunc sit vera. probatio maioris. qz si bec conditionalis sit falsa. tunc habet antecedens ad qd non sequitur consequens. sed nihil est antecedēs nisi sit p̄positio. ergo si conditionalis est falsa. tunc consequens cōditionalis est p̄positio. et per consequens si bec conditionalis sit falsa. si homo ē. homo ē. est p̄positio. sequitur qz

Predicamentorum

hō est. qz futū antecedēs est ppositio. ergo si p̄dicta p̄ditio
nalis est falsa. sequit̄ qz cōsequēs cōditioalis sit vey vel fal
te sequit̄ qz ita est in re sicut p̄ns significat. et per p̄ns conse
quētia est bona. Dico ergo qz bec p̄na est bona. hō ē. ergo
hō est vera. hō est. sicut dicitur. Ad p̄mū in cōtrariū dō
co qz bec p̄na est bona. bec est vā. hō est asin⁹. ergo hō ē
asin⁹. et an⁹ ē impossibile sicut cōsequēs demonstrando istā.
hō est asin⁹ in terminis sic significatib⁹. sicut inō significat
apud nos. Et quando dō qz isti termini possunt significare
alia. s. deū et bonū. Dico qz si iste voces iponant ad signifi
cādū. alia erit alia ppositio qz modo est. qz ppositio hz idēti
tatē suā vel diuersitatē ab idētitate vel diuersitate significa
torū per terios p̄pōnis qd p̄ per az. p̄mo peribermeni
as. qui dicit qz si tunica imponat ad significādū hoīem et e
quū. ista orō tunica est alba. nō est vna orō in vna significa
tione et in alia. sed plures sunt orōnes. Una qz significat qz
hō est alb⁹. et alia que significat qz equ⁹ est alb⁹. Et ex hoc
arguo. nō min⁹ est orō diuersa ex diuersitate significatoꝝ. hz
in diuersis t̄pib⁹ qz ex diuersitate significatoꝝ in eodē t̄pe.
qz cā diuersitatis semper manet eadē. s. diuersitas significa
torū. cū ergo isti termini hō et asinus nō significant idē in eo
dē t̄pe. sed vterqz vel alter significet multa et diuersa. seq̄
qz bec oratio nō est vna sed plures. Eodē mō si vterqz illo
rū terminoꝝ vel alter significet diuersa in diuersis t̄pibus
non erit ppositio vna. nec eadē ppositio nisi materialiter. s.
altero illoꝝ terminoꝝ vel vtroqz significatē diuersa in diuer
sis temporibus erit alia et alia ppositio in t̄pib⁹ diuersis. i
quibus vnus significat in vno t̄pe. et aliud in alio t̄pe qz
mālia sint eadem. Et si dicat qz voces sunt eadē. et orō
nō est nisi vox. ergo orō est eadem qz t̄pib⁹ qz termi signifi
cent diuersa. Dicendū qz vox est materiale in ppositio
ne. et ideo si significata sint et hant diuersa respectus ad si
gnificata erunt diuersi. et sic nō manebit p̄pō eadē q̄tū ad
sūū formale. q̄nis maneat eadē q̄tū ad sūū materiale. Et
p̄pter hoc est dicendū qz bec p̄pō hō est asin⁹. nūqz p̄t eē
vā demonstrando p̄pōnē in q̄ iste termin⁹ hō significat aial
rōnale. et iste terminus asinus aial irrōnale. Alia t̄n p̄pō
sio in eisdē vocib⁹ potest esse vera si termini iponant aliis
significatis vt argutū fuit. sed illa ppositio nō est eadem p
p̄pōnē in qua hō significat animal rōnale. et asinus aial ir
rōnale nisi māliter. vt dictū est. Ad alia rōnē quando p
batur qz nō sequit̄. deus est. ergo bec est vā deus est. qz i
possibile est qz hō ppositio deus est. nō sit. per consequens
possibile est qz nō sit vera. Dicendū qz bec cōsequētia
est bona. deus est. ergo bec est vera deus est. Et dico qz si
sequitur. bec ppositio nō est. ergo non est vera. qz p̄pō
sionem esse veram. non est aliud qz ipsam significare. vel
esse significatiuam sicut est in re. sed bec ppositio deus est.
terminis significantib⁹ sicut nūc significant semper significat
sicut est in re. sine p̄pō sit sine nō sit. qd p̄. qz in dispu
tatione opponens si p̄ponat istā. deus est. respondens hz istā
pcedere. si nō. obligetur ad oppositū. sed non concedit istā
qz p̄ferit. qz si opponēs et respondēs sūt hnt loq qd non
est verū. et quando nō p̄fert. tunc nō est. ergo hz pcedere
illā qz nō est. et nō hzicōcedere nō obligat nisi verū. ergo
bec est vera. quando non est. Et cōfirmatur. nā postqz
ipsa est prolata est obiecta memorie. qz alias oppositōes nō
h̄ret nec habere posset memoriā de prolatis a respondēte
qd ē incōnueniens. qz tunc nūqz bene posset respondere. er
go qz p̄pō nō est p̄t esse obiecta memorie. et per conse
quens ipsi intellectui. et per consequens qz p̄pōsio. nō ē
significat aliquid intellectui a quo intelligitur. ergo significat
vey aut falsū. sed bec. deus est. non significat qz nō ē. s. ve
rū vel sūū. hoc ēt p̄. nā h̄n̄ respōdens iudicat de platis ab
opponente postqz sunt plata. vtrū sunt vera vel falsa. et hz
qz iudicat sic respondet. ergo p̄pō qz nō est nisi in intellectu
obiectine. vero iudicio iudicat eē vera vel falsa. et per p̄ns
est vera vel falsa. Et illud quod non est potest aliquid si
gnificare. vt patet. qz multotiens illud quod non est appa
ret sensui vel intellectui. vel intellectus respectu illius aliquid
intelligit. et sic illud qd nō est p̄t aliquid representare itelle

ctui. vt p̄t ēt in somnis in qb⁹ aliquid v̄ somniant qz loquatur
cū mortuis. vel qz videt mōtē aureū. et h̄i nō entia appa
tia intellectui in sōno aliquid significant somniant. et t̄n nō sunt i
rerū nā. qz ergo p̄pō qz nō existit in re. natura existēs t̄n in
intellectu obiectine p̄t significare verū vel falsū. et per cō
sequens aliquid significare intellectui. Dico ergo qz p̄pō qz
non est in rerum nā que t̄n est actualit̄ intellecta significat in
tellectui vey vel falsū. et per p̄ns ē vā vel falsa. qz ppositio
nō est vera nisi. qz ē significatiua v̄i. Intellegēdū qz possi
bile ē intellectum intelligere p̄pōnē qz significatur deum eē
non intelligendo istā. de ē. que fuit plata. sed intelligo vni
cōe abstractuz per intellectū a qualz p̄pōnē tali cōe cuius ta
li. vnde hz v̄t nō h̄ret esse existere extra aiām. sicut dicunt
moderni. t̄n non est dubiū quū s̄m oēs v̄t habet eē ob
ue in intellectu. p̄t. n. intellect⁹ intelligere leonē vel elephan
tē in v̄t. non intelligendo istū leonē nec istum elephautem.
et eodem modo p̄t intellectus intelligere vni cōe cuius ta
li p̄pōsitioni. s. hūc deus est. prolata a me. et hūc. deus ē
plate a soz. et sic de aliis. credo qz in dispositione opponens
et respondens fuerunt intellect⁹ suos ad talia cōia oib⁹ p̄o
p̄pōsitionibus prolatis de quibus disputant. et fuerunt intel
lectus suos ad idē. et sic p̄z qz rōdens p̄t redargui. qz p̄t
idē cōcedere et negare vni cōe multis individuis p̄pōnib⁹
oio similibus. eadē t̄n p̄pōsitionē idiuuam non p̄t itelle
ctus cōcedere et negare. qz idē indiuidū p̄pōsitionis nō p̄t
bis p̄ferri. Contra hoc qd dī qz p̄pō. qz nō ē. ē vera
vel falsa. potest argui qz si talis p̄pōsio que nō est. est vā
vel falsa. ergo p̄pōsio. et per p̄ns orō. sed ois orō est vox
et ois vox est q̄litas. ergo p̄pōsio qz nō ē. ē q̄litas. et p̄ p̄ns
p̄pō que nō ē. est. itē veritas p̄pōsitionis ē accēs. p̄pōsio
nis. et oē accēs ē in subo exite. ergo si veritas inest p̄pōsio
ni nō est. videt qz p̄pōsio que nō est. existat. Ad p̄
mū dico pcedēdo qz p̄pōsio que nō est. ē vera. et p̄t con
cedi qz est p̄pōsio. et etiam orō. sed ex hoc nō sequit̄ qz sit
vox. sed illa descriptio orōis. s. qz orō est vox significatiua
et c. dat de orōne actu. plata. nō aut cōpetit orōni h̄nti solū
esse obue in intellectu. vel p̄t h̄tēc p̄na negari. p̄pō que nō
est. est p̄pō. ergo est orō qz orō solum est gen⁹ p̄pōsitionis
plate. et non est genus p̄pōsitionis habentis eē obiectine
in intellectu t̄n. Sciendum qz p̄pō hz esse quatuor mo
dis. s. in scripto. in platone. et in mēte et etiam in re. vt v̄tū
est superius in isto libro. P̄pōsio in mēte est duplex.
qz quedam hz ē subiective in mēte. et talis p̄pōsio com
ponitur ex cōceptib⁹. et qdā est p̄pō h̄ns eē obue in intelle
ctu. et h̄i p̄pōsio componit solū s̄m cōsiderationē intelle
ctus. et ex partibus habentib⁹ solū eē obiectine in intellectu
sue sint voces p̄terite. sine future. et sic de aliis. itē p̄pōsio
existens in sola cōsideratione intellectus significat intellē
vey vel falsum. et hoc est satis intelligibile omni intellectui
bene disposito. Ad aliud cum dicitur veritas p̄pōsio
nis est accidens p̄pōsitionis. Dicendū qz qz p̄pō existit
tunc veritas p̄pōnis est accēs eius. sed quando p̄pōsio ē
p̄terita vel non existens actu. tūc nō ē pcedēdo qz veritas p̄
pōnis illius sit accēs. sed qz fuit accēs. Sed si dicat qz a.
sit verū et sit p̄pō que nō ē. ergo veritas inest ipsi. a. sed ac
cidentis esse est inesse. ergo si veritas inest. a. ita ē qz illa ve
ritas ē. et per p̄ns sūū sūū ē. Dicendū qz aliquid inest
alici p̄t esse dupliciter. vel tāqz predicatum subō de quo
predicatur. vel tāqz accidens subō cui inberet. Dico tunc
qz bene sequitur. a. ē verum. ergo veritas siue verum inest
ipsi. a. tāqz predicatū subiecto. sed ex hoc non sequit̄ qz illa
veritas que inest alicui tāqz predicatū subiecto presuppo
nat illud eē. nec sequitur. a. est verum ergo veritas inest ip
si. a. tāqz accidens subiecto. Etiam propter hoc non sequi
tur. a. est verum. ergo veritas ipsi. a. est nec ēt qz. a. ē et c.

Imul autē dicuntur simpliciter quidez
et proprie quorum generatio et corrup
tio est in eodem tempore. neutrum enī
neqz prius n̄z posteri⁹ est eoz. simul itaqz bec
dicuntur secundum idem tempus.

C Istud est tertium capitulum tertii tractatus in quo ponitur modi quibus aliquid dicitur esse simul. In prima ponitur modus quibus aliquid dicitur esse simul. In secunda ibi. Simul ergo recapitulat. prima pars ponitur tres particulas. in prima ponitur primum modum. In secunda ibi. Naturaliter autem ponitur secundum modum. in tertia ibi. Dicitur autem simul. ponitur tertium modum. In prima ergo particula ponitur primum modum dicens quod illa dicitur esse simul simpliciter et proprie quorum generatio est in eodem tempore et neutrum est prius vel posterius alio. et ideo dicitur esse simul secundum tempora. **C** Intellegendum quod aliqua possunt dici simul tempore. scilicet stricte et large. stricte loquendo illa sunt simul tempore que sunt simul simultate ad rationem secundum tempora sic quod neutrum illorum secundum aliquod tempus est prius vel posterius alio. et sic habentur sunt simul in tempore. ita quod non extenditur a tempore. et eorum generatio est simul et tunc eorum corruptio est simul et sic loquitur philosophus de simul primo modo dicto. large dicens illa esse simul secundum tempora que simul sunt in aliqua parte temporis. quibus non in eodem tempore totali fuerint simul. et talia dicitur simul secundum partem temporis mensuratis esse eorum. et non dicitur esse simul adequate. et isto modo plato et aristoteles fuerunt simul secundum tempus. quod fuerunt in aliqua una parte temporis simul.

Naturaliter autem sunt quorum convertuntur quidem secundum id quod est esse primum. Sed nequaquam est causa alteri ut sit. ut in duplo et dimidio convertuntur tamen hec. nam cum sit duplum. est dimidium. et cum sit dimidium est duplum. sed neutrum alteri causa est ut sit.

Item est secunda particula habet partem in qua ponitur secundus modus simultatis unde dicit philosophus quod aliquid dicitur simul naturaliter inter quod convertitur primum secundum esse sic quod utrumque infert reliquum secundum esse. neutrum tamen est causa alteri seu esse alteri. et sic duplum et dimidium dicitur esse simul. nam si duplum est. dimidium est. et e converso. et neutrum illorum est causa alteri. **C** Et si dicatur quod non omnia relativa sunt simul isto secundo modo. quod pater et filius non sunt isto secundo modo simul nam. ex quo unum est causa alteri quod est contra philosophum. capitulo de ad aliquid. Dicens quod omnia relativa sunt simul isto secundo modo. sed relativitas per accidens hoc non est verum quod sint simul nam. Et cum dicitur quod pater et filius non sunt simul nam. Dicens quod hec est multiplex ex eo quod pater et filius prout habent supponunt simpliciter vel per se. Si habeant suppositionem simpliciter sic hec est vera. pater et filius sunt per se relativa et sic nam. et in hoc sensu est hec falsa. pater est causa filii. sed illa. pater est causa filii est vera. secundum quod pater et filius habent suppositionem personalem. et sic hec est falsa. pater et filius sunt per se relativa. sicut et ista. soror et plura. sunt per se relativa et falsa. et hec est vera pater et filius sunt per accidens relativa.

Dicitur autem naturaliter quod ex eodem genere et diverso dividuntur a se invicem. Et diverso autem dicitur dicitur quod sunt eadem divisione sunt ut gressibile volatile et aquatile hec. n. e diverso dividuntur quod sunt in eodem genere. animal. n. dividit in hec in volatile et in gressibile et aquatile. et nihil horum prius et posterius est sed sit per naturam hec esse videntur. Dividit autem et singulorum horum in species. Rursus. ut gressibile animal et volatile et aquatile. Erunt ergo et illa naturaliter quorum generatio ex eodem genere secundum eadem divisionem sunt. genera vero simpliciter priora sunt. neque. n. convertuntur secundum quod est esse consequentia ut cum sit quidem aquatile est animal cum vero sit animal non est necesse ut sit aquatile

Item est tertia particula in qua ponitur tertium modum simultatis. Et est quod illa dicitur naturaliter que ex eodem genere vel diverso dividuntur a se invicem. talia autem sunt quod ex opposito dividuntur idem genere. sicut gressibile aquatile volatile ex opposito dividuntur animal. et nullum illorum est prius vel posterius reliquo. Quibus singulorum istorum dividat in species. unde breviter illa dicitur naturaliter quod dividuntur idem genere. sed ipsa genera sunt priora. nam ab illis non convertuntur consequentia. nam sequitur aquatile est. ergo animal est. sed non sequitur e converso animal est. ergo aquatile est.

Simul ergo per naturam dicuntur quorum generatio convertuntur quidem secundum quod est esse primum. sed nequaquam est causa alteri ut sit. et ea que eodem genere diverso dividuntur a se invicem. et simpliciter simul sunt quorum generatio in eodem est tempore.

Item est secunda pars habet capitulum in qua philosophus recapitulat istos modos simultatis dicens. quod quecumque convertuntur secundum consequentiam: ita tamen quod neutrum est causa alteri sunt simul natura quod tamen ad secundum modum. et quecumque dividuntur idem genus sunt simul natura quod tamen ad tertium. et ista quorum generatio est in eodem tempore sunt simul simpliciter quantum ad primum modum. **C** Sciendum quod tot possunt poni modi ipsius simul quot ponuntur modi prioris. Et cum philosophus non ponat tot modos simultatis quot sunt modi prioris. hoc est quod per modos prioris possunt intelligi modi ipsius simultatis. quod quot modis dicitur unum oppositorum dicitur et reliquum: et oppositorum eadem est disciplina. unde possunt poni quinque modi ipsius simul. nam aliqua dicitur esse simul secundum tempus. et aliqua dicitur esse simul secundum consequentiam. ut illa inter que est consequentia mutua. et aliqua dicitur simul secundum ordinem. ut illa quorum neutrum dependet ab alio. ut patet in disciplinis. quedam enim sunt principia in eadem scientia que unum non dependet ab alio. et que sic se habent quod qualem ordinem habet unum illorum habet aliud respectu alicuius conclusionis. quanto modo possunt aliqua dici esse simul secundum dignitatem. ut illi que habent eundem gradum in dignitate. quinto modo dicitur aliqua simul que convertuntur respectu esse. et neutrum illorum est causa alterius. et differt iste modus a modo secundo. quod modus secundus est quando aliqua convertuntur secundum consequentiam. siue unum illorum sit causa alterius siue non. Sed iste quintus modus est quando aliqua convertuntur secundum consequentiam. ita quod neutrum est causa alterius etc.

Modus autem species sunt sex. generatio. corruptio. augmentum. diminutio. alteratio. secundum locum mutatio.

Item est quartum capitulum tractatus tertii in quo philosophus determinat de motu. quod motus est per se in diversis predicamentis. et est unum de consequentibus ad predicamenta. Istud capitulum continet tres partes principales. in prima enumerat species motus. in secunda ibi. Alii namque. narrat quod species motus sunt numerate differunt inter se. in tertia ibi. Est autem simpliciter determinat de contrarietate motus. in prima ergo parte narrando dicit quod sex sunt species motus scilicet generatio corruptio augmentatio diminutio alteratio. et secundum locum mutatio. **C** Intellegendum quod motus accipitur dupliciter. scilicet esse stricte. Si accipiatur contra se reperitur in quolibet predicamento. quod in quolibet predicamento sunt res de novo produciibiles et exitus cuiuscumque rei de potentia ad actum dicitur motus contra se loquendo. et sic loquitur philosophus secundo philosopho. quod tot sunt species motus quot sunt entis. et isto modo loquitur philosophus hic. et isto modo generatio et corruptio cuiuscumque rei in quod quod predicamento sunt de motu. et sic possunt generatio et corruptio distingui secundum distinctionem predicamentorum. quod quod est generatio substantie et quedam qualitatis. et quedam quantitatis. et sic de alius. et eodem modo est de corruptio. Alio modo accipit motus stricte. scilicet per transmutationem que est de per se de contrario in contrarium. et isto modo motus non est nisi in tribus generibus. scilicet in quantitate qualitate et ubi secundum quod declarat philosophus in. 5. phy. et motus sic acceptus ut solium se extendit ad tria predicamenta accipitur dupliciter secundum eundem com. 5. phy. Uno modo pro transmutatione successiva continua. et sic est per se genus passionis: vel per se in genere passionis. Alio modo accipitur pro forma diminuta siue pro forma in fieri. et sic est motus per se in eodem predicamento in quo est terminus. Sub aliis verbis ponitur hec distinctio. scilicet quod motus potest accipi pro forma fluente et per fluxum forme. et dicitur forma fluens quecumque forma de specie termini ad quem sub qua est mobile durante motu. ubi gratia. si fiat mutatio a nigro in albu quolibet albedo in perfecta sub qua mobile erit durante motu. ubi esse forma fluens et

Predicamentoz

Forme forme dicitur acquisito terminus motus. seu ipsa in
mutatio per qua acquiruntur terminus ad quem accipiendo
motu pro forma fluente. sic est in eodem predicamento i quo
est terminus sed accipiendo motu pro fluxu forme sic est p
dicamentum per se scilicet predicamentum passionis. vel
per se in predicamento passionis.

CAlii itaqz motus palam e. qz alii abinvice sunt
non est enim generatio corruptio. neqz augmen
tum diminutio. neqz alteratio secundum locum
mutatio: similiter autem et alii.

CIsta est secunda pars huius capituli in qua philosophus
narrat qz predicte species motus differant inter se et continet
duas particulas. qz in prima particula narrat hoc. In secun
da ibi. In alteratione mouet pars et soluit quadam dubita
tionem. In prima ergo particula dicit qz manifestum e. qz
predicte species motus differant abinvice. quia genera
tio non est corruptio. nec augmentatio diminutio nec altera
tio secundum locum mutatio. et similiter de alijs.

CIn alteratione vero habet quandaz questione
ne forte necessarium sit id quod alteratur p aliqz
reliquaru motionum alterari.

CHec est secunda particula. in qua pars remouet et soluit
vnam dubitationem. Alicui. n. posset videri qz alteratio no
differt ab alijs speciebus motus. pro eo qz quancumqz
aliquid alteratur videtur qz illud mouetur secundum ali
quam aliaz speciem motus. et sic videtur qz alteratio no dif
fert ab alijs speciebus motus.

CHoc autem no est verum. Nam pene secundum
omnes passiones aut ptes nobis alterari accidit
nulla aliarum motionum comunicante: na neqz
augeri necessarium est qd per passionem mouetur
neqz minui. Similiter autem et in alijs. ideoqz
alia erit preter alios motus alteratio: nam si esset
eadem mutatio oporteret id quod alteratur au
geri mox vel minui vel p quadam aliaz sequentia
motionum fieri: sed no est necesse.

CSoluit dubium pars per interemptionem dicens. qz hoc
quod assumitur non est verum. scilicet alteratio non potest esse
distincta ab alijs speciebus motus. nam alteratio potest esse si
ne alijs motibus. et propter hoc distinguitur ab alijs motibus
et probatur qz alteratio distinguitur ab alijs motibus. et e co
clusio. scilicet huius libri et probatur sic. Alteratio potest esse si
ne alijs motibus. et alij motus possunt esse sine alteratione
ergo alteratio distinguitur ab alijs motibus. prima pars an
tecedentis declaratur qz. scilicet alteratio potest esse sine alijs mo
tibus. qz si omnes qualitates seu passiones. vel si plu
res potest aliquid alterari. et tamen nec augeri nec minui. nec
generari. nec corrumpi. nec moueri localiter. et ideo alte
ratio differt ab alijs motibus. et si non differret non posset
aliquid alterari nisi augetur vel diminuat. vel genere
tur. vel corripatur. vel localiter moueatur qd flui est.

CSimiliter autem et quod auget: aut aliqz alia mu
tatione mouet alterari oporteret. sed sunt quedaz
crescentia que non alterant. ut qdrangulus circu
posito gnomone creuit quidem: alteratu vero ni
hil e factum. sic et i alijs huiusmodi. Quare alijs
sunt motus adiuicem.

CSecunda pars antecedentis. scilicet qz alij motus possunt esse
sine alteratione. probatur. qz augmentatio potest esse sine
alteratione et eadem ratione vel multo magis possunt alij
motus esse sine alteratione. probatio assumpti. scilicet qz angu
tatio potest esse sine alteratione. nam quadrangulus creuit
seu augetur addito gnomone. scilicet supplemento vel additame
to manente quadrangulo in specie quadranguli. et tamen q
drangulus addito gnomone non alteratur. **C**Intelligen

dum qz augmentatio accipitur dupliciter. scilicet communiter et
proprie. Augmentatio communiter dicta est quecumqz ma
ioratio seu productio maioris quanti sine illud quantum sit
idem numero cum minor quanto preexistente. sine non sit
idem numero cum eo. et isto modo dicimus qz paries au
getur per appositionem lapidum vel materie noue. **P**ro
prie vero dicitur illud augeri qd manet simpli ides numero p sub
minori quantitate et postea lb maiori qti. Et de illo qd sic au
getur dicit pars primo de generatione qz quelibet pars au
cti est aucta. Augmentatio primo modo accepta potest esse
sine omni alteratione. vt patet in exemplo pbi de quadran
gulo. sed ista transmutatio non est augmentatio nisi secun
dam modum loquendi. sed secundum veritatem in tali tras
mutatione nihil augmentatur. nec quantitas preexistens. nec
de nouo adueniens. nec compositum ex noua quantitate et
antiqua augetur. nam illud quantum quod posterius fit ma
ius quanto priori non est idem numero cum quanto priori
sed est totum ad illud. et quantum quod prius fuit est pars
quant posterius facti. vnde in rebus inanimatis nihil pro
prie augetur nec diminuitur. quia quocumqz addito non re
manet idem numero illi quod prius erat. quod tamen se
tur in vera augmentatione. sed loquendo de augmentatio
ne proprie accepta sic semper augmentationi est aliqua al
teratio constituta. vnde augmentatio proprie dicta nunquam
est sine conuersione alimenti in naturam aucti: que conuer
sio sequitur ad verum augmentum et ex alteratione. vt sa
tis patet intelligenti.

CEst at simpliciter qd quies motui contrariuz

CHec est tertia pars principalis huius capituli in qua phi
losophus determinat de contrarietate motus. et continet
duas particulas. In prima determinat de contrarietate mo
tus in generali. In secunda in speciali. in prima ergo parti
cula narrando dicit qz contrarium motui simpliciter seu in
generali est quies. quia motus et quies contrariantur lar
ge loquendo de contrarietate de qua posite sunt multe di
stinctiones capitulo de substantia. intelligendum qz motus
et quies in communi accepta non opponuntur proprie sicut
albedo et nigredo. quia sic omnis motus opponeretur cui
libet quieti. sicut omnis albedo contrariatur cui libet nigre
dini. quod falsum est. quia motus secundum locum non co
trariatur quieti secundum qualitatem vel secundum quan
tatem. nec motus secundum qualitatem contrariatur ge
ti secundum locum. nam idem corpus potest simul moue
ri secundum locum. et quiescere secundum qualitatem. seu
alterari quod idem est. Similiter idem corpus potest mo
ueri secundum locum et quiescere secundum quantitates.
et ideo motus et quies in generali magis debent dici gene
ra contrariorum qz contraria. et pro tanto sunt genera hio
rum. quia quolibet contentum sub vno contrariatur alicui
contento sub alio: et e conuerso. omne enim contentum sub
motu contrariatur alicui quieti. et e conuerso omnis quies
contrariatur alicui motui. et talia solum propter hoc dicun
tur contraria. quia sunt genera contrariorum. et quia sunt
genera contrariorum bene possunt simul verificari de eo
dem cuiusmodi sunt odire amare. ignorare. scire. vnde idem
corpus simul mouetur et quiescit. sed non quiete opposita
illi motui. et idem simul diligit et odit. et idem intellectus si
mul scit et errat. nec in huiusmodi propositionibus predi
cantur vere opposita de eodem. sed genera oppositorum
nec est inconueniens qz vtriusqz oppositorum seu contrario
rum simul predicetur de eodem.

CHis vero qz p singula sunt generationi qd cor
ruptio. augmeto quidem diminutio. fm vero locum
mutationi. fm locum qes maxie videt oppositum
e. et forte in contrarium locum mutatio ut ei qz ife
rius e ea que superius e. et ei que superius e ea qz
inferius e. Reliquo vero assignatoz motuum no sa
cile e assignari quid contrarium. videtur autem
neqz esse ei aliquid contrarium. nisi quis et in bec

Liber.

secundū qualitatem quietem opponat. aut in cōtrarium qualitatis mutationem. sicut ⁊ immutatione secundum locum quietem s̄m locuz. aut in contrarium locum mutationem. Est enim alteratio mutatio secundum qualitatem. Quapropter opposita erit secundum qualitates mutationi. secundum qualitatem quies aut in contrariuz mutatio qualitatis. vt album fieri ad id quod est nigrum fieri alteratur in contrarium qualitatis mutatione facta.

¶ Hec est secunda pars b^o partis in qua p̄bs determinat de contrarietate in motus in speciali. ⁊ dicit q̄ generationi contrariatur corruptio. ⁊ augmentationi contrariatur diminutio. ⁊ motui secundum locum contrariatur quies secundum locum ⁊c. ⁊ etiam motui locali sursum contrariatur motus localis deorsus. De motu vō ad qualitatem videtur esse difficulte quid sibi contrariatur potest tamen assignari contrarium ⁊ hoc dupliciter. s. ponendo quietem in qualitate contraria motui ad talem qualitatem verbi gratia. vt si dicatur q̄ ge

ti sub nigredine contrariatur motus ad albedinem. Alio modo potest assignari contrarium alterationi. vt si dicatur q̄ motui qui est ad qualitatem contrariatur motus qui est ad contrariam qualitatem. vt q̄ motui ad albedinem contrariatur motus ad nigredinem. vnde motus localis habet duplex contrarium. scilicet quietem in termino a quo ipse motus ⁊ etiam motum ad locum vel terminum contrarium. Ita q̄ libet alius motus habet duplex contrarium. s. quietem sub termino a quo ipse motus. ⁊ etiam motus ad contrarium terminum. verbi gratia. motui ad albedinem contrariatur quies sub albedine. ⁊ motus ad nigredinem contrariatur motui ad albedinem. sicut. n. albedo ⁊ nigredo sunt contraria: ita motus ad albedinem ⁊ motus ad nigredinem sunt contrarii. Sciendum q̄ sicut dictum est superius q̄ motus s̄m locum ⁊ quies s̄m locum in communi accepta non sūt contraria. sed sunt genera contrariorum. Item augmentatio ⁊ diminutio in cōmuni accepta non sunt contraria. s̄ sūt genera contrariorum. q̄ non omnis augmentatio contrariatur omni diminutio. Similiter generatio ⁊ corruptio in communi accepta non sunt contraria. quia non omnis generatio contrariatur omni corruptioni. sed generatio ⁊ corruptio sunt genera contrariorum: ⁊ ita de alijs mutationibus. ¶ Secundo sciendum q̄ quies est duplex. s. quies in termino a quo. ⁊ quies in termino ad quem. ⁊ quies in termino a quo magis contrariatur motui q̄ quies in termino ad quem. vt patet ex. 5. p̄b̄y.

¶ Habere autem multis modis dicitur. aut enī tanquā habitum ⁊ affectum. aut a natura quam libet aliam qualitates. Dicimur enim habere disciplinam atq̄ virtutem.

¶ Istud est quintum capitulum. tertij tractatus in quo ponuntur modi habendi. habere enim est vnum de cōsequētibz ad predicamenta. ⁊ ponit octo modos quibus aliquid dicitur habere aliquid. Primus modus est quo aliquid dicimur habere aliquem habitum de prima specie qualitatis. vt aliquam affectionem. vt virtutem aut disciplinam aut vniuersaliter aliquam qualitatem.

¶ Aut quantitatem quod contingit ei qui habet magnitudinem. Dicitur enim bicubitum.

¶ Secundus modus est quo aliquis dicitur habere quantitatem vel magnitudinem. vt aliquod dicitur bicubitum. quia habet talem quantitatem.

¶ Aut ea que circa corpus sunt vt vestimentū vel tunicam.

¶ Tertius modus est quo aliquis dicitur habere aliquid circa corpus sicut vestimentum vel tunicam. vel arma. vt aliquid huiusmodi.

¶ Aut in membro vt in manu anulum.

¶ Quartus modus est quo dicimus aliquem habere aliquid in membro. sicut dicimus aliquem habere anulum in digito.

¶ Aut membrum. vt manum vel pedem.

¶ Quintus modus est quo dicimus aliquem habere aliquid in partem vel membrum quomodo dicimus aliquem habere manum vel pedem. ⁊ vniuersaliter isto modo totum dicitur habere suam partem.

¶ Aut in vase. vt in modio grana tritici. aut in lagena vinum. vinum enim habere lagena dicitur. ⁊ modius grana tritici. Hec igitur omnia haberi dicuntur ut in vase.

¶ Sexto modo dicitur continens habere contentum sicut dicitur vas habere contentum in eo. s. vinū. ⁊ modius granū. sic possumus dicere q̄ locus habet locatum.

¶ Aut possessionem. habere enim domum ⁊ agrum dicimus.

¶ Septimus modus est quo aliquis dicitur habere possessionem: quō aliquis dicitur habere molendinum vel agrum.

¶ Aut etiam uir uxorem habere dicitur ⁊ uxor uirum. sed uidetur alienissimus qui nunc dicitur est modus esse in eo quod est habere. Nihil enī aliud uxorem habere significamus nisi quia cohabitāt. Forte tamen ⁊ alij quidem apparebunt modi de eo quod est habere. Sed qui cōsueverunt dici pene omnes enumerati sunt.

¶ Octauus modus est quo uir dicitur habere uxorem ⁊ uxor uirū. ⁊ dicit q̄ iste modus ē alienissimus seu maxime extraneus q̄ dicendo uirum habere uxorem ⁊ conuerso. nihil aliud intendimus significare nisi q̄ uir ⁊ uxor cohabitāt simul. vnde dicit q̄ forte sunt multi alij modi habendi. sed modi predicti sunt magis uisitati ⁊ famosi. ¶ Intelligendum q̄ preter predictos modos sunt multi alij modi habendi. dicimus enim q̄ omnis effectus habet causam. ⁊ omnis scientia subiectum circa quod est. ⁊ q̄ omnis species habet propriam passionem si est in predicamento substantie. ⁊ q̄ omnis species habet genus. ⁊ omnis species habet differentiationem: ⁊ q̄ genus species ⁊ differentias. ⁊ isti modi habendi sunt alij a quolibet modo predicto.

¶ Explicit expositio Burlei sup libro predicamentorum.

¶ Incipit liber sex prin. Gilberti porretani.

Orma est compositioni contingens: simplici ⁊ inuariabili essentia consistens.

F

¶ Postq̄ Aristoteles in libro predicamentorum sufficienter quantum est de intentione logici determinauit de ipsis predicamentis. tamen ut facillius habeatur cognitio predicamentorum Gilbertus porretanus hunc librum composuit. quem de sex principijs intitulauit. in quo in speciali determinat de sex principijs: de quibus in libro predicamentorum determinatum est breuiter ⁊ solū per modum exemplarem. nec est iste liber de eētia logice. nā habita cognitione sufficienti de suba. quantitate. qualitate. ⁊ relatione: de facili habet cognitio de residuis p̄d

Incipit liber sex prin. Gilberti porretani de sex principijs in fundamentis breuitatis aristotelis circa ultima sex predicamenta hic prin. dicitur continet tres partes prima in qua prouenit q̄dam ante cōditio a qua uerum dicitur ante p̄dicationem. s. p̄dicatione. continet cōditionem in quo agit de forma et dicitur inuariabilis p̄dicationes in quibus prima diffinitur p̄dicationes et forme ofonem dedit.

Sex principiorum.

camētis. nā actio & passio fundantur in q̄litate. vbi & q̄n: in q̄titate. hūus & positio fundantur in relatiōe. Iste g^o lib magis d^r d^r sex prin. q̄ de sex predi. q̄m vt dicit Alber. & si oīa ḡna generalissima possint dici predicamēta & prin^a vt dicit porph. decē predicamēta sunt decē rerū principia. tñ q̄dam genera ḡnaissima. magis pprie dñr p̄cipia q̄ predicamēta vt de illa quib⁹ hic agitur. & q̄dā magis dñr p̄dicamēta q̄ principia. vt s̄ba. q̄titas. q̄litas & relō. nā predicamētum d^r per relōnē ad inferiora. & iō illud pprie d^r predicamētū qd p se & ex suffignificatiōe dicit p̄nētā inferior. & s̄z hūc respectū determinat de his in p̄dicamētis. S̄z alia p̄dicamēta sūt quodā mō ḡna principiandi in s̄ba in q̄ fundat. vt p̄z p̄ d̄fōnē ip̄soy. nā q̄n est qd d̄relingit ex adiacētia t̄p̄s in re p̄ali. & sic de aliis predicamētis. Sed alia predicamēta. puta s̄ba q̄titas. nō dñr modi p̄cipiādi. sed magis quo ad esse & subsistere sunt p̄cipiāta a suis inferiorib⁹ q̄ sunt principia suoy inferiorū. vel qz p̄s itulauit librū suū d^r p̄dicamētis. iō iste auctor vt alq̄lter diuersificaret a p̄sō itulauit hunc lib. de sex principijs. cū ḡna generalissima possint dici indifferenter principia & predicamēta. vt alr ista sex predicamēta de quib⁹ hic determinat eueniūt ab extrinseco nūc at p̄cipiū pprie loquēdo solū d^r de principijs extrinsecis. Dicit. n. p̄m. 5. meta. qz p̄cipiū cā & e^z d̄fnt i hoc qz e^z est ex quo p̄ponit res cū insit. p̄cipiū pprie d^r de principijs extrinsecis. sed cā ind̄fnter de principijs extrinsecis & extrinsecis. qz igit p̄cipiū pprie d^r de principijs extrinsecis. & sex predicamēta de quibus hic determinat eueniūt ab extrinseco. & alia predicamēta sunt ab intrinseco. iō iste liber potius intulauit de sex principijs q̄ d^r sex p̄dicamētis. qz ea de quib⁹ hic determinat pprie dñr principia cum eueniant ab extrinseco. & iō ista sex predicamēta magis d̄fctur forme q̄ alia p̄dicamēta accidentiū. nā sicut dicit p̄s. & testatur Alber. forma dicit q̄i foris manens. sicut etiam sonat nomē forme. manere vō de foris p̄p̄t̄ istis sex p̄dicamētis magis q̄ aliis. qz ista sex predicamēta cānt ab extrinseco. sunt. n. forme extrinsece aduenientes. Unde sub h^o scie est forma rerū. sine principijs extrinsece adueniens. iste liber h̄z tres partes p̄cipales. in prima d̄teriat de q̄bul dā quoy cognitio antecedit cognitionē p̄cipiorū de q̄bus hic determinat. in secūda pte d̄terinat de ip̄s̄ principijs in tertia pte d̄teriat de his quoy cognitio sequit ad cognitionē istoy predicamētoy. in prima pte b^o auctor diffinit formā. qz forma est cōis predicamētis de q̄b⁹ hic d̄teriat. & diuidit formā. & monet dubitatōes. dicit ergo primo qz forma est p̄p̄ōi p̄ngens &c. & q̄ forma h̄ diffinit ē dubitatio Alber. dicit qz forma h̄ diffinita est forma predicamētalis & forma v̄lis. & dicitur forma totius. ista. n. forma ē adueniēs p̄p̄ōi. qz si adueniret parti nō predicaret de toto. dicit etiā qz forma h̄ diffinita est cōis tā forme subali q̄ forme accidentali predicamētali. & isto modo d̄z intelligi quod dicit in. 7. meta. qz quilibet pars diffinitōis est forma. i. v̄le. ¶ In intelligētiā qz forma d̄f multis modis. nā Aut. 7. met. s̄c. 8. c. de paruis. & 3. de magnis. pōit q̄nqz modos forme. vno mō d^r forma ip̄sa intelligētia que effectui est aptata vt agat & sic sube separate dñr forme subsistentes sine exemplarē secūdo mō d^r forma illud per qd p̄stituit materia in effectu & in esse. & hoc modo substantie intelligibiles & accētia s̄ sunt forme. tertio modo. dicitur forma illud per qd p̄ficiat materia. q̄tuis nō cōstituat per id in effectu & in eē. sicut est sanitas. & quicqd ē ad quod res mouet nālter. quar^o to mō d^r forma pprie figura. & q̄qd aliud fit in materia p̄ artificij. q̄nto mō d^r forma sp̄s rei genns ē & d̄fīa. & sic p̄z qz forma pōt accipi p̄ v̄lī. & materia p̄ indiuiduo. vt p̄z p̄ p̄m. nā hoc mō loq̄t primo celi d̄cēs. Q̄n dicit celū dicit formāz t̄fī. i. v̄le. & qui dicit hoc celū dicit materiā. i. indiuiduū celi. & in. 7. meta. cū dicit qz generās non generat aliqd nisi p̄pter materiā. qz generās v̄nociū de quo loquitur & generatū nō differunt nisi in indiuiduo & nō in specie. vt pater & filius. & sic intelligitur auctoritas p̄s. iō. me^o vbi dicit qz differentia maris & femine nō est nisi in indiuiduo & non in sp̄e. qz d̄fnt tantū indiuidualiter & nō specificē & i. 2. met. dicit p̄s qz foza ē foza respectu singulariū & id

viduū est materia respectu vniuersalis. Et cōmētator idēz dicit cōmē. 2. qz forma diuiditur in formam vniuersalem q̄ terminat quidditatē sp̄i & in formāz particularem que ē forma materie: & adhuc alio mō diuiditur forma in formam inferiorem que est in materia indigniori. & in formam superiorem existentem in his que plus de actu participant & habent materiaz nobiliorem. hoc modo debet intelligi quod dicit p̄s. qz ignis habet plus d^r forma q̄ terra. & terra. p̄ de materia q̄ ignis. Et etiam illud quod dicit p̄s qz elementa superiora sunt forma inferiorum debet intelligi hoc modo. vnde equiuocatio de materia & de forma facit magnā deceptionē. & malū intellectum in multis propositionib⁹ in a ḡstrabilibus. Supponendo igitur qz forma h̄ diffinita ē forma vniuersalis. est hec diffinitio manifesta. Et enim forma compositioni contingens. i. adueniens cōposito ex materia & forma. i. indiuiduo substantie. vnde tā forma vniuersalis & substantialis. et etiam forma accidentalis aduenit. s̄z aliter & alter nam forma substantialis aduenit cōposito in fieri. et forma accidentalis aduenit cōposito in facto eē & forma vniuersalis quelibet. vt humanitas. et animalitas cum sint forme totius non dicunt solam materiā. nec solā formam sed vtrūqz. sed hec diffinitio quo ad simplicitatez verificatur de substantiali. et accidentali tñ cum dicitur est consistens in essentia simplici. quia nulla forma accidentalis est diuisibilis in materiā et formam. quelibet tamē forma vniuersalis est consistens in essentia inuariabili. qz variationes et transmutationes sunt circa singularia et non circa vniuersalia: nisi per accidens. ¶ Intelligendum qz simplicitas opponitur compositioni. et ideo quot modis dicitur aliquid cōpositum tot modis dicitur aliquid simplex. nunc aliquid dicitur esse cōpositum aut qz componitur ex partibus quantitatis: aut qz componitur ex partibus essentialibus sicut ex materia & forma. aut qz componitur ex partibus q̄datis sicut ex genere et differentia. forma autem accidentalis et etiam forma substantialis non componitur ex partibus quantitatis. nec ex partibus essentialibus. componitur tamen ex partibus quidditatis. nam species componitur ex genere et differentia que sunt partes quidditatis. Quando igitur dicitur qz forma consistit in essentia simplici. hoc est verum quia forma de qua nunc loquimur non componitur ex partibus q̄tatis vel essentialibus. sic igitur patet intellectus istius diffinitionis pōnendo qz forma h̄ diffinita sit forma vniuersalis communis forme substantiali et accidentali. Quidam dicunt aliter qz forma h̄ diffinita est communis forme accidentali solam. nam nulla forma alia a forma accidentali est adueniens cōposito. forma enim substantialis aduenit materie prime et nō cōposito. et quia forma h̄ diffinita est adueniens cōposito ideo forma h̄ diffinita est forma accidentalis. Et sic in isto libro non determinatur nisi de sex principijs que sunt accidentales solum. sed istud non est verum. qz formam quā h̄ diffinit postea diuidit. sed istud forma quā postea diuidit est communis forme substantiali. et accidentali. qz diuiditur forma in formam substantialem et accidentalem. quare &c. ¶ Possumus ergo d̄fē qz forma h̄ diffinita est communis forme substantiali & accidentali et etiam forme vniuersali. vnde forma h̄ diffinita est communis cuiuslibet forme generabili & corruptibili. Quod autem forma h̄ diffinita contineat oīb⁹ p̄dictis p̄z. nam quelibet forma substantialis corruptibilis aduenit cōposito in fieri sed non in facto esse vt dictum ē prius. & quelibet etiam forma substantialis et accidentalis consistit in essentia simplici. qz nulla talis forma diuiditur p se in ptes quantitatis qz nihil dicit p se in ptes q̄tatis nisi q̄tatis. nā oīa alia q̄ diuidit in partes q̄tatis diuiduntur in eas rōne q̄tatis. quelibet etiam talis forma consistit in eētia inuariabili. qz nulla talis forma potest esse subiectum variationis vel transmutationis. vnde aliquid dicitur variabile dupliciter. aut quia est subiectū transmutationis. aut quia est terminū transmutationis. tā forma accidentalis q̄ forma substantialis potest sic esse variabilis. qz potest eē terminus transmutationis. nulla tamē est sic variabilis qz pot

fit ee subiecti transmutatiois & variatiois. & hoc intelligitur b p inuariabile. Clldec et dffo cōpetit formis accitabil?

Compositio et eius. hic inci... p... c... p... h... s... m... s... f... m... b... v... f... a... a...

Compositio et eius. hic inci... p... c... p... h... s... m... s... f... m... b... v... f... a... a...

Compositio et eius. hic inci... p... c... p... h... s... m... s... f... m... b... v... f... a... a... Clldec pbat q forma no e pposita. sed simplex. & est celo...

fit maius q prius fuit illud quod prefuit. huius ro est. quia vnu per se qtu n pot aduenire alicui per se qto. ita q vnu...

Compositio et eius. hic inci... p... c... p... h... s... m... s... f... m... b... v... f... a... a...

Sex principioꝝ

occulte opat in vlibus: qz nā est principiu singulariū p se. p
 pns vero vel ex pnti est principiu vniuersaliū. 7 i quolibet
 suo pnculari saluat vniuersale. 7 iō nā occulte opat in his.
 qz ad generationē sor. generat hō i sor. 7 aial. 7 ita de alijs
 vlibus. Et declarat hic auctor in sili dicens qz sicut ex pū
 ctione pluriū pnti fit qdā pstructio sine cōpositio excedens
 q̄titate p̄iorē. f. cuiuslibet p̄is fm se. sic ex collectioe pluri
 um singulariū cōprehendit in intellectu qdā v̄e excedēs
 p̄dicationem eorū. f. singulariū. Quapp̄ postea pcludit ex
 hoc qz ois cōitas ē a nā. qz pcedit a singularitate q̄ est a na
 tura. 7 pōt poni p̄cto scōa hūitas li. 7 pbat sic. Ois singu
 laritas est a natura. Ois v̄litas vel cōitas ē a singularitate.
 ergo ois cōitas est a natura. q. f. singularitas coequat crea
 tioni. qz. f. inesse existit p creationē. 7 p̄t ly q̄ referre qdita
 tem vel v̄lem formaz ita qz sit sensus. q. f. qditas coequat
 creationi. f. singularitati. q̄ erit in esse p creationē sicut 7 qd
 tas. 7 i hoc qditas 7 singularitas coequant. 7 addit auctor
 qz sicut nā. i. dens sublimis occulte pcurrit ad pductionē ar
 tificialiū creando materiā. sic pcurrit ad pductionē v̄lium
 creando singularia in anime i p̄ma rex creatioe. C̄ Intellig
 endū qz v̄le pōt itelligi fieri dupliciter. Uno mō qz exeat
 in esse post non esse. Alio mō qz fiat i supposito in quo non
 hūit p̄ns esse. intelligendo igit v̄le fieri p̄mo mō. sic nō est
 v̄ez qz q̄ pducit singulare pducit v̄le. s̄ bene scōdo mō est
 v̄ez qz q̄ pducit ip̄m singulare pducit v̄le. C̄ Alterius est
 sciendū qz qdā sunt v̄lia q̄ p̄dicant solū de singularibus fa
 ctis ab arte. 7 talia vniuersalia solū hūnt ab arte. Nā ab eo
 dē fit vniuersale a quo fit singulare cuiusmodi est illud vni
 uersale domus. Et qdā sunt vniuersalia q̄ solū dē p̄dicant
 de singularibus factis a natura cuiusmodi est hoc v̄le hō.
 7 talia v̄lia solū hūnt a natura. 7 qdā sunt v̄lia q̄ p̄dicantur
 de singularibus factis a natura 7 ab arte. 7 talia v̄lia idiffe
 renter hūnt a natura 7 ab arte. qz aut auctor dicit hic qz ois
 cōitas est naturalis. intelligendū est solū de cōitate q̄ solū
 h̄z esse in singularibus factis a natura. Et qz itaz locutus est
 de natura. 7 natura est duplex. f. creata 7 increata. 7 iō au
 ctor cōparat illas ad invicem 7 dicit sic. Nā os inuenimus na
 turā creatā in actioe sua latenter opari. qz deus stabilit na
 turā. i. naturalia. ex actu. i. in actu in numero determinato
 nec errant. qz dicit p̄s. 2. p̄ v̄s. qz opus nature ē opus itel
 ligēte nō errātis. sicut ergo nā creata latenter opat i istis i
 ferioisibns. qz experitur i nobis qz nutrimur 7 augemur.
 quō t̄m nā agat ad nutritionē 7 augmentationē ignoramus.
 sic nā increata. f. deus agit latenter 7 subtiliter in illā nām. qz
 stabilit oia naturalia in numero determinato 7 mensura
 vt dicitur est. C̄ Intelligendū est v̄terius qz v̄le est triplex
 fm dñm Alber. f. ante rez. in re. 7 post rē. v̄le ante rē. ē rō
 pducibilium rez in deo q̄ a theologis idea d̄r. v̄le in re ē
 natura ipsa cōis in singularibus actu recepta. v̄le post rez.
 est intentio v̄litas p̄ actum intellectus abstrahentis causa
 ta 7 est post eitus hoc v̄le his a q̄bus abstrahit. qz tale v̄le
 aut tale est: aut nihil est aut posterius est p̄logo de aia. di
 cta auctoris intelliguntur de vniuersali scōdo mō. s̄z non p̄
 mo nec tertio modis verificari possit. vt patet intelligenti.

Prima qdē aia ē i subiecto 7 de subo

f d̄r. vt scia qdē i subiecto est vt in aia

7 de subiecto dicitur vt de gramatica: qd

dam autem est in subiecto de subiecto vero nul
 lo dicit. vt albedo locatis. Similiter aut in his
 q̄cūqz formaz sunt indiuidue. Quedā vero de
 subiecto dicunt. in subiecto aut nullo sunt. vt rō
 nale atqz mortale. quedā enim neqz in subiecto
 est neqz de subiecto dicit. vt hūmanitas sortis.
 C̄ Hic ponitur alia diuisio q̄ est qz d̄ numero formaz que
 dam dicuntur de subiecto. 7 sunt in subiecto. vt scientia di
 cit de subiecto. vt de gramatica. 7 est in subiecto. vt in ani
 ma. Quedam forma dicitur de subiecto 7 non est in subie
 cto. vt substantia secunda. vel qditas vniuersalis. 7 quedā
 est in subiecto 7 de subiecto nullo dicit. vt hec gramatica

2. p̄ p̄t alia 23. diuisio fore creptaz qz patibz ad d̄m quo est
 (ade quo d̄r qz mo ponit diuisioz v̄mē broz ab al q̄ d̄r mō broz.

for. vnde breuiter forma accidentalis vniuersalis dicit de
 subiecto 7 est in subiecto. 7 forma accidentalis singularis ē
 in subiecto 7 non dicit de subiecto. Sed forma substantia
 lis vniuersalis dicit de subiecto 7 non est in subiecto. Qu
 dāz libri non habent istud mēbrū. f. qz qdā forma nec d̄r
 subiecto. nec est in subiecto. qd tamen ponitur in p̄dicamē
 tis. Et dicunt qdā expositores qz istud mēbrū non d̄r hic
 ponit. qz vt d̄r hic diuiditur forma. sed indiuidua sube que
 nec sunt i subo. nec d̄r de subo non sunt forme sed sunt cō
 posita ex materia 7 forma. in predicamentis tamen ponit
 istud membrum qz diuiditur ens incōplexum in cōi. Si ta
 men velimus ponere hoc membrum bene possumus. nā
 indiuiduum sube non est forma. tamen indiuiduum sube h̄z
 formam q̄ non dicitur de subo. nec est in subo. Sed qz ois
 diuisio d̄r esse bimembriū possumus istam diuisioz qua
 drimembrem reducere ad diuisioz bimembrem hoc
 modo. Omnis forma aut est substantialis aut accidentalis
 7 diuiditur v̄terius v̄trūqz membrum per dici de subie
 cto 7 esse per esse 7 non esse in subiecto.

C̄ Eoz vo q̄ i subiecto sunt de subo vo idiabi
 lia. alia sunt sensibilia. alia vero insensibilia. Se
 sibile vero est qd̄ sensu cōprehendit. ut albedo.
 sonus: sapor. odor. color 7 p̄cussio. 7 dulce. In
 sensibilia vero q̄ rōne sola cōprehendunt ut do
 ctrina 7 disciplina. Simpliciter autem nihil eo
 rum que de subiecto dicuntur sensibilia sunt.

C̄ Hic ponitur tertia diuisio. f. qz de numero formaz q̄
 sunt in subiecto 7 non dicuntur de subiecto cuiusmodi sunt
 forme accidentales singulares. quedam sunt sensibiles. 7
 quedaz sunt insensibiles. forme sensibiles sunt que aliquo
 sensu proprio vel cōi possunt apprehendi: cuiusmodi sunt
 albedo 7 sonus. 7 sic de alijs. forme insensibiles sunt que
 per rōnem cōprehenduntur. vt disciplina. etiā forme que
 dicuntur de subiecto sunt insensibiles eoz sint vniuersales.

C̄ Manifestū at̄ ē ex his q̄ p̄posuit qz qdā fi
 ta sūt alicubi: ut nigredo i oculo. Quedā vo dif
 ficile erit assignare. ut scia 7 p̄nitas 7 filiatio nisi
 fortasse i gnāniū 7 cōponētiū p̄plexioe sint site.

C̄ Hic ponit quarta diuisio q̄ est qz de numero formaz q̄
 dā sunt sitate alicubi sicut nigredo in oculo. 7 qdā sunt for
 me quas difficile est assignare vel designare vbi situant. vt
 scia paternitas 7 filiatio. nisi forte qs assignaret p̄nitates 7
 filiatioz in cōplexione generantis. q̄ qdē cōplexio v̄r esse
 cā p̄nitas 7 filiatiois. 7 ita cōplexio est p̄ totū corpus.
 Et sic fi p̄nitas 7 filiatio in cōplexione copall sint non eēt
 situate in aliqua pte determinata corporis. s̄z i toto corpo
 re. intelligendum qz qdam sunt forme corporales q̄ habēt
 esse subie i corpore. 7 qdā sunt sp̄iales q̄ h̄nt esse subie
 i aia vel in intellectu. Et ideo forme q̄ sunt in aia. vt scia 7
 hūitmodi. nō sunt site alicubi. sicut nec ipsa aia. verumt̄m
 oēs forme corporales sunt site alicubi 7 extendunt ad extē
 sionem corporum. qz omnes tales producuntur in esse de
 potentia materie 7 recipiuntur mediātibus dimensionibz
 7 omnes tales forme sunt extense vt vult cōmentator i de
 suba orbis. Nāc vult auctor contrarium. vnde non asserit
 qz paternitas 7 filiatio non sint site alicubi. sed qz difficile est
 assignare vbi site sint. Possimus hic ponere duas diuis
 siones quarum vna est qz de numero formaz. quedaz
 sunt site alicubi vt forme corporales. quedam non sunt ali
 cubi site: vt forme spirituales. Alia est diuisio qz de nume
 ro formaz corporaliū. quedam sunt quas difficile est
 assignare vbi sunt site vt paternitas 7 filiatio. 7 hūitmo
 di. quedam sunt quas est facile assignare vbi situantur: vt
 nigredo in oculo. 7 sic de similibus.

C̄ Singuli vo eoz q̄ dicta sunt in cōplexionis
 eius que i voce ē noticia. hoc vero erit vel sub
 stas. uel p̄ngēs. Eoz vero q̄ existē p̄ngūt:

sub diuidit 23. mēbrū secundē
 q̄ h̄c sit auctia d̄r h̄m p̄ntia

ut scia de subo (s̄o) p̄pore h̄m
 aut qz d̄r qz h̄m p̄ntia
 f̄c̄ v̄t nō const̄at p̄t̄m
 n̄c nō latet qz n̄m tēu
 s̄r n̄ subo n̄z sit habitz eig
 de quo v̄da p̄ d̄r i. p̄te. qz qz
 acti q̄ m̄p̄le
 i generat̄m qz p̄ntia
 p̄plexione. paternitas q̄ fili
 tio sunt in parte subo p̄ntia
 n̄ subo quod si n̄ potētia acta
 ē passiva ut in subo quo p̄ntia
 n̄c p̄ntia ut n̄c p̄ntia
 media ē in p̄ntia om̄p̄co
 ut n̄ p̄ntia ut n̄c p̄ntia

3. p̄ p̄t t̄rtiaz
 diuisio n̄c fore que
 dat de n̄a in o. p̄ntia
 ne ad h̄z n̄z m̄p̄le
 mo ponit diuisioz
 qz p̄ntia
 hoc qz vero
 h̄m subdiuidit 23. mēbrū
 f̄c̄ d̄r diuisio n̄c f̄c̄ formaz
 n̄c d̄r d̄r m̄p̄le
 et extēnsionem ip̄sū substan
 t̄c.

exponitur in materia... in frastrag... & tale est aous absolutus

Est autem... Vnde dicitur in eoz qd oporist meoz qd est aut

Liber.

de his... quoniam scilicet ad dicta dicitur...

Singulum autem extrinsecus aduenit aut infra substantiam consideratur simpliciter. vt linea in superficies corporis. Ea uero que extrinsecus accidunt aut actus, aut pati, aut dispositio, aut esse alicubi, aut in hora, aut habere, necessario bec erunt sed de his que subsistunt. & que solum in quo existant erigunt: in eo quod de categoriis libro inscribitur sufficienter disputatus est. de reliquis uero continuo dicemus.

Cum ponit quia diuisio q est. q de numero eorum que dicta sunt id est de numero formarum qdam e subsistens & substans. vt e suba que substat accidentibus. & quedam cōtingens. i. accidens. & istud scdm mēbruz subdiuiditur. qz si sit accidens autē infra subam. vt linea: superficies: corpus. aut extrinsecus adueniens. & si adueniat ab extrinseco aut ē passio. aut actio. aut quando. aut vbi. aut positio. aut habitus. sed de suba & accidentibus q sunt infra substantiaz dictum ē in pdicamentis. & ideo restat nunc dicere sequenter de illis accidentibus q eueniunt ab extrinseco. qz de illis est scientia huius li. **I**ntelligendum ē hic q accidens dicitur causari ab extrinseco quando ex natura sua erigit aliqd i rōne cause efficientis ultra subm in quo ē sicut ē in istis sex pncipijs de quibus hic loquitur. vt patet de vbi & quando. s; accidens dicitur causari ab intrinseco quando s; naturam nihil erigit extra subm in quo est. & pp hoc dicimus qualitatem: qz tatem: relationem causari ab intrinseco. qz de sui natura nihil erigunt ultra sōuz subiectum.

Ergo uero est s; m quas in id quod subicitur agere dicimur. ut secans quis i eo qz secet secans dicitur.

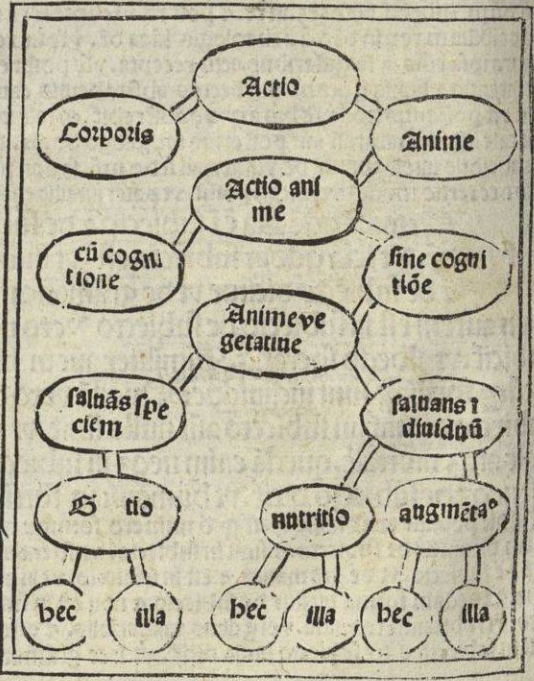
Cum ec ē scda pars principalis i qua auctor exequit de pncipali intento. s. de sex pncipijs. & ista pars pmet sex capitula s; m nūmex sex pncipiorum. in pmo determinatur de actione. in secundo de passione. qz actio & passio imediata sequuntur qualitatem in ordine doctrine. & in ordine rerum. ordine doctrine. qz frequens mentio facta ē in ca. de qualitate. de actioe & passione & qualitibus actiuis & passiuis. Item actiones & passiones sunt cōiores alijs pdicamentis. qz reperiuntur in materialibus & in separatis a materia. qz alia pdicamenta solum reperiunt in materialibus. ordine ē rex. qz qualitates disponunt ad actiones & passionē que causantur ab eis. & ordine rerum sequuntur qualitates. **C**apitulum de actione continet tres partes principales. in prima parte ponitur descriptio actionis. in secunda sibi. Est autem. ponitur diuisio actionis. in tertia sibi. Scire autem. ponuntur proprietates actionis. De prima parte. Actio describitur ab auctore sic. actio est s; m quam in illud quod subicitur agere dicimur. **C**um pro intellectu istius diuisionis est intelligendum q ly s; m quam in proposito importat habitudinem cause formalis imediate. & per hoc remouentur potentie naturales q sunt pncipia remota actionis. & forma q non ē imediatum pncipium actiois. & ars q solum disponit subm ad actionem & instrumentum qd inuat ad actionem. vnde iste ē intellectus diuisionis actioe ē s; m quam dicimur. i. denominatur imediate formaliter agentes in illud qd subicitur. vnde sicut aliquid dicitur album ab albedine. sic aliquis dicitur agens ab actione & solum illud est actio quo aliquis denominatur agens. per hoc excluduntur obiectiones q solent fieri. s. qd alijs s; m in instrumentum vel manum dicitur agens. ergo instrumentū vel manus dicitur actio. **D**icendum q ad istud patet solutio. nullus. n. denotatur agens ab instrumento vel manu. nā agēs non est concretum seu denotatur manus vel instrumentū. sed actionis. Item dicitur dicimur & non dicuntur. Item qz omnis actio pōt ēē in nobis. sine sit actio corporis sine actio anime. ideo datur diuisio actionis per comparationē ad nos. tamen etiam qz homo ē dominus suarum actionum sibi proprie puenit agere. bruta uero magis agunt qz agāt

3.º. etbi. Itē agere ponitur in descriptione. qz agere est nobis notius in concreto qz actio in abstracto. & diuisio debet dari per magis nota.

Est aut alia quidem aie. alia uero corporis. **C**um ec ē scda pars principalis huius cap. in qua ponit diuisio actiois que est q actionū alia ē actio corporis. alia aie. **I**ntelligendū ē h q actio & passio nō sumunt ita stricte sicut in naturalibus. nā actio & passio s; m q sumunt in naturalibus non sunt nisi cū abiectione pncipij. & inductione at terius. & vbi ē inductio forme absqz abiectione cōtrarij ibi non est actio & passio s; m q sumit in naturalibus. s; actio & passio h sumit cōiter. vbi cōter. n. ē aliqua receptio forme sine sit cū abiectione pncipij sine nō. ibi sunt actio & passio & motus s; m q mō loquitur & hoc mō dicimus colorē agere in visum & visum pati a colore. **I**ntelligendū q sub actioe ne aie cōprehendit i pposito quibet actio spiritualis vt intelligere. & actiones subaz separarū ad ista reducunt. & et alie actiones que sunt sine obiectione pncipij. Sub actione uero corporis pmet oēs actioes nales. & tales q sūt per abiectionē pncipij. Sicut ē intelligendū q aia pincta corpori nō hz actionē p se. s; oēs actioes sunt totū cōpositū ex aia & corpore vt agentis. Aliqua tñ actio inest aiatō rōe aie vt intelligere & sentire. & aliqua rōne corporis. vt sedere & stare. & multe alie. & oēs actioes q sunt in aiatō rōne corporis dicitur corporales & q rōne aie spirituales. **N**otandū ē qz bec diuisio actiois. s. q alia ē corporis & alia aie si habeat respectus ad corpus & ad aiam ē diuisio accidentis i substantia. Si uero habeat respectus ad diuersos modos agendi & patiēdi sic ē diuisio generis generalissimi i genera subalterna. & sic possumus hē i hoc pdicamento coordinationē generis & spēs sicut i alijs pdicamentis. ē ergo genus generalissimū actio. dñe laterales sūt alie corporis alie aie. & sub actioe ponit imediate actio aie qd ē gen⁹ subalternū. & diuiditur p dñas laterales sic. Actioū aie alia ē cū cognitioe. alia aut sine cognitioe. Actio aut sine cognitioe ē actio aie vegetatiue & ponit sub actione aie. Actio uero aie vegetatiue ē genus cuius dñe laterales sunt saluās spēm & saluās idm dñi. qdā. n. actio aie vegetatiue saluat species. s. generatio & qdā individū. vt nutritio & augmentatio p quā idm dñi procedit a quantitate imperfecta ad quantitatem perfectam. ponit ergo sub actioe aie vegetatiue generare. vel generatio q ē spēs spālissima cuius individua sunt bec illa. & sic p3 quō coordināda ē arbor. eodem mō pōt fieri coordinatio actionis corporis diuidendo actionem corporis simplicis & corporis mixti. & posset poni alia arbor.

Actio... Gratia... in quod dicitur...

hōnis ad nos

Quantitas autem quantitatis effectiva est et est. non quod naturalia et mathematica
in hoc differunt. sed secundum considerationem naturam et eadem res considerata prout
est in materia sensibilibus est naturalis eadem res considerata prout a se abstracta ab eadem
materia est mathematica. naturalis est eadem mathematica cum mathematica
non possint hinc esse nisi in re naturali. et sic hinc linea sit idem quod longitudo et planities. hinc
sit idem quod latitudo et profunditas sit idem quod profunditas. hinc linea sit idem quod
et planities et profunditas sit idem quod profunditas. hinc linea sit idem quod
sensibile. et longitudo latitudo et profunditas sit idem quod profunditas.

De principiorum

ut abstracta ab illis ideo forma sunt cum illis

nam ubi datur a loco. quod ubi est circumscriptionis corporis. procedens a
circumscriptione loci. et quod datur a tempore. quod quod est quod dicitur
quod ex adiacentia temporis in re ipsa. et locus et tempus sunt in genere
quantitatis. et hinc datur a corpore. quod hinc datur ex adiacentia cor
poris et eorum quod sunt circa corpus. Et ita per quod res unum primum
causam causat a re alterius predicamentum. Et si dicatur quare
locus et tempus magis dantur duo principia. scilicet quod ubi quod alie
quantitates. dicendum quod locus et tempus habent duplicem respectum.
unum ad substantiam in quo sunt. locus. n. hinc unum respectum ad
corpus locans in quo est subiectum et tempus habet unum respe
ctum ad primum mobile in quo est subiectum. Alium respectum habent ad res
quod mensurant ut locus hinc respectum ad locatum quod mensurat. et
tempus hinc respectum ad motum inferioris quos mensurat. ex secundo
respectu loci et temporis quod est ad res mensuratas causant ista
duo predicamenta. scilicet ubi et quod. per respectum unum quod hinc locus ad
re locatam et per respectum quod hinc tempus ad rem temporalem. et quod alie qua
titates. scilicet linea superficies et corpus habent unum respectum. scilicet
ad substantiam in quo sunt quod ab eis mensurat intrinsece. id est iste qua
titates. scilicet linea superficies et corpus non dantur aliquid predicamenta.

Corum vero quod in subiecto non sunt individua corrupti
prio quod dicitur in primis. generatio vero in his quod motus per prio
rum substitutionem substitunt. eorum vero quod dicitur in primis per di
cata sunt. ea sunt a quod oio nulla est predicatio. ut
oies quod dicitur hoies ei hoies quod cois et uis est.
Cum determinat quod accitua generantur ex semine.
narrat qualiter subiectionem. Et per quod qualiter prima suba generat.
Secundo quod suba 2a generat. Dicit ergo per quod corruptio illoz in
dividua quod non sunt in subiecto. i. individua subiectionem est in primis quod
tatis quod sunt caliditas. frigiditas. humiditas et siccitas vlt
ad materiam primam. Iste. n. qualitates sufficient ad corrupen
du subas primas generabiles et corruptibiles sed non suffi
ciunt ad generandu. sed forme consequentes mixtionem quatuor
elementoz. seu quatuor quantitatibus primarum substantiarum mixtarum cum
quatuor elementis. vult dicere quod quantitates elementoz sole
sufficient ad generationem substantie prime. sed requirit generas
mixtura. Admixtura. n. per formam mixtura generat mixtura sibi in spe.
et forme que consequuntur mixtura quatuor elementoz vel quod
litate primarum sunt causa generationis subiectionem prime. Sed est intelli
gedu quod in genere cause materialis prima generatio individua
ru sit ex mixtura ut generatio plantarum. ex sponitate maris et menstruo
mulleris. et generatio quod immediate ducit ad eam. i. quod teriat ad for
mam substantialem est ex materia prima. ut ex subiecto quod manet eadem corru
pto semine in generato boie. generatio vero secundum suba resultat ex
generatione primarum. ex eo. n. quod particulares boies sunt gene
rati intelligitur humana species est generata. Sic de genere. respe
ctu suarum specierum est dicendum. hic ponit dicitur quod dicitur

Recipit autem agere et pati contrarietas et magis
et minus. Secare. n. ad platuru et uter ad
humidum facere contrarium est. et calefierima
gis et minus quidem dicitur et infrigidari et sic
cari et humidum fieri et tristari et gaudere ma
gis et minus dicitur.

Due sunt proprietates actus et passiois. scilicet habere plus
et suscipere magis et minus. actio contrarietas actiois. ut calefa
cere contrarietas et quod est frigidificare. et passio contraria
passiois. ut calefierit quod est frigidifieri. Itz actio et pas
sio suscipiunt magis et minus. ut frigidificare et frigidifieri su
scipiunt magis et minus. Similiter calefacere et calefierit su
scipiunt magis et minus. Circa hoc capitulum dubitatur prio
vtrum actio et passio sint diversa predicamenta. et videtur quod
non. quod nihil idem est in diversis predicamentis. ut patet. per
pbm in antepredicamentis. in illa parte. diversorum gene
rum et non subalternativum positivum et c. sed idem numero
est in genere actiois et passiois. ergo actio et passio non sunt disti
cta predicamenta. minor. pbat. nam ois actio et ois passio est in p
dicamento passiois. sed eadem res numero est actio et pas
sio. ergo eadem res numero est in genere actionis et passionis. mi
nor patet per pbm. 3. phy. qui dicit quod actio et passio sunt unum
motus. ergo per conversionem simplicem idem motus est actio et pas

sio. ergo eadem res est in utroque predicamento. itz plus et
comē. 3. phy. dicit quod actio et passio sunt unus actus sicut
est eadem via ab athenis ad thebas et e contra. ita idem actus est
actio et passio. Et comē. 3. phy. comē. 18. dicit quod ascensus
et descensus sunt unus et idem motus. quod idem motus qui est
ascensus respectu superioris. est descensus respectu inferioris.
actio et passio se habent ad motum in quo fundatur sic
ascensus et descensus. ergo ut prius. Et itz iste auctor in
hoc libro dicit quod actio secunda. i. mediata vel remota pot
dici actio et passio respectu diversorum. ut motus baculi et ac
tio respectu lapidis moti. et passio respectu manus vel aial.
ergo eadem res est actio et passio. ergo non sunt predicamenta di
versa. Itz comē. 3. phy. dicit quod actio facta inter movens et
motum est eadem sed respectu alterius movens et moveri. er
go actio et passio sunt idem. itz comē. in capitulo de ad aliquid
exemplificando dicitur quod propositio inter duo et unum
est proportio dupla et subdupla respectu diversorum extrin
secorum. ergo a se idem motus est actio et passio. Opposi
tum vult hic auctor et plus in predicamentis. Dubitatur
secundo vtrum actio sit subiective in agente vel in passio. quod
sit in agente probatur. quia auctor iste dicit quod differt actus
corporis ab actione anime. quod actio corporis movet illud in
quo est. scilicet coniunctum vel corpus. Actio vero anime non mo
vet animam in qua est ergo actio est in agente non in passio
sicut aut. secundo tractatu sue physice. c. j. versus finem. ponen
do differentiam inter movere motionem. et motum dicit. quod
movere est dispositio moventis et non moti. motio vero est re
spectus mobilis ad movens. cum ergo movere sit agere et
est in movente. ergo actio est in agente. itz Alber. super hunc
librum dicit quod actio non est in passio. quia tunc patiens pot
set dici formaliter agere. et ois passio esset agens et actio eet
passio. dicit etiam quod actio est fundata in motu qui est actus
moventis. et passio fundatur in motu qui est actus mobilis. er
go est duplex motus. unum in agente. et alius in passio. et om
ne quod fundatur in motu qui est in agente illud est in agē
te. ergo actio est in agente. Et itz per rationes arguitur
sic. Actio non est in passio. ergo est in agente. antecedens p
batur. quod omne quod causatur ab agente in passio causatur
in passio per aliquam actionem agentis. tunc quero de illa ac
tione. aut est in agente aut in passio. si in agente habet intentum
si autem sit in passio. ergo est causata per aliquam actionem
agentis. et queram de illa actione sicut patet et erit proces
sus in infinitum. quod est inconueniens. item ois actio im
manens est in agente. sic eni ponit diffia inter actionem tra
scendentem et immanentem. 9. meta. ergo aliqua actio est in agē
te. Et itz actio et passio cum sint opposita non sunt in eo
dem. sed passio est in passio. ergo actio est in agente. maior
patet. quod actio et passio sunt actus genere distincti. ut videt
ergo non possunt esse in eodem susceptio. itz si actio et passio eent
in eodem aut perfererent eadem potentia. aut alia et alia. si eadem
cum potentia et actu sint eiusdem generis conclusio mea sequitur
quod actio et passio sint eiusdem generis cum illa unica potentia.
Itz est dicendum quod perferant diversas potentias. quod sic in
passio essent due potentie. una per quam reciperet passionem
alia per quam reciperet actionem. plus est falsum. quod per illas
et eandem per quam recipit actionem patitur. cum recipere sit pa
ti. igitur per eandem potentiam passio recipit actionem et
passionem. item actio est in eo quod denominat. sed actio
denominat agens et non passum. ergo est in agente. in op
positum est plus. 3. phy. qui dicit quod idem est actus motus
et mobilis. sed actus mobilis est in passio. ergo et actus motus
nisi est in eodem. et actus motus est actio igitur et c. Et itz
si actio eet in agente cum prima causa sit agens necessario a
ctio eet in prima causa. quod est falsum. quod nullum accidens
est in prima causa. et etiam quod moveretur recipiendo in se
tale accidens quod prius non habuit. quod est inconueniens
quia est immobilis. item commentator tertio phy. dicit quod
actio motoris in motum non habet esse nisi in motu. dicit et
ibidem quod actio motoris que est movere est eius. sed non
in eo. Et hoc supposito quod actio sit in passio. dubitatur tertio
vtrum actio et passio sint motus. ita quod tales propositiones
sint vere. actio est motus. passio est motus. et videtur quod sic

magis et minus.

per definitionem motus. nam h est vera actio est actus entis in potentia in quantum huiusmodi ergo actio est motus. Itē q passio fit motus pbat nā cōm. 3. pby. cōm. 9. dicit q motus fm formā ē in p̄dicamēto passiois. sed p̄dicamētū passiōis p̄dicatur de quibet passioe. Igitur hec ē vā q̄lz passio est motus. itē actio et passio sunt res successive. et hnt partes copulatas ad eūdē terminū cōem ad quē ptes motus copulatur. ergo actio et passio sunt motus. ¶ In oppositū arguit. qz si actio et passio sunt motus. aut ergo actio ē idē motus cū passioe. aut alius. si idē sequitur q actio ē passio. et per p̄se q̄ns actio et passio nō sunt distincta p̄dicamēta. si actio sit alius motus a passione. et in quocūq; est actio in eodē est passio. sequitur q mobile si moueatur ad eūdē terminū diuersis motibus. quorū nullus est ps alteri. qd ē impossibile. nā illi motus sunt idē quorū terminū vltimus est idē. 5. pby. ¶ Itē sequetur q nihil posset vno motu precise moueri nisi pluribus motibus moueret. quod est incōueniēs. ¶ Pro istis difficultatibus vt intelligat qd sit actio vt est p̄dicamētū. et qd sit passio similiter vt est de sex principis. est intelligēdū q̄ iā actio q̄ passio sumitur multis modis. Vno mō sumit actio sicut cōiter p actu materie. et sic sumit a cōmentatore. 9. meta. Alio mō sumitur p qualitate p̄ria rei. Tertio mō sumit pro motu cōsequente formam rei. Unde cōm. 8. meta. dicit q actio forme ignis est calor marinus et motus ei ē ad superius. Alio modo sumit p transmutatōe materie. vñ cōm. 7. meta. cōm. 6. dicit q illa ex qb̄ puenitur in cognitōnem rerū ignotarū sunt in rei cognitōne eētia: et sunt actiones p̄rie earum. et q actio materie ē trāsmutatio ei. Alio mō dī q actio est ordo sine sp̄s. vnde cōm. 12. meta. cōmē. 14. dicit q forma que est in anima est sine actioe. i. sine ordi ne eius que est extra aiā. Alio mō sumit actio p passione p̄rie dīca. et sic loquitur cōmē. 3. pby. cōm. 18. vbi dicit. Necessē est vt actus hēat aliquā actionē p̄riā. et actio agētis dicitur ab agente. et actio patientis dī a patiēte et he due actioes sunt diuersē. et hoc videt rōabiliter. qz vt cōiter dī nomē verbale i tō terminatū pōt significare actionē vel passionē. Itā vno mō dīscēdit a verbo actio. et sic significat actionē. Alio mō a passio. et sic significat passionē. sed hoc nomē actio definit in tō. Igitur et. Alio mō accipit actio p effectū actiois. vt voluntas p re volūta. et intellectus p re intellecta. et sic loquitur cōmen. de actioe. 2. de celo. cōm. 20. et sic accipit actio pro re acta vel que agit. Alio mō sumit actio p eo quo aliquid est formalr agēs. sicut. n. aliquid ē formalr ter albi per albedinē. sic aliquid dī formalr agēs per actionē et isto modo diffinitur hic ab auctore dīcēte. actō est h̄z quō et. Similiter passio sumit multip̄r. Itā vno mō dicitur dī gñe accidētis. vnde cōm. 12. meta. cōm. 16. vel als. 23. dicit q nullū accēs est itra subām. sunt. n. in rei veritate passioes et nō subā. et accipit passioes p oi accidēte sbe. Alio mō sumit passio p qualitate passibili. et sic accipit p̄dicamētō q̄litate. capitulo de qualitate. alio mō accipit passio pro actu appetitus sensitī. et isto mōira. gaudin. tristitia dīr passioes. alio mō dicit passio trāsmutatio nociua. vt febris et sic accipit in aialibus circa excedētes delectationes. vñ tristitias respectu tactus. alio mō sumitur passio vt effectus illatiois actiois. et isto mō sumit in pposito. et isto modo est principii fm qd dīcitur agere. vnde actio ē fm quā sofalliter dīcitur agētē. ¶ Per hec ergo rōdet ad primā dubitationē q actio et passio sunt p̄dicamēta distincta. quia dicit Sīplīcī a cōmēto suo p̄dicamētō. sumit diuersa p̄dicamēta a diuersis modis p̄dicandi. et diuersi mōi p̄dicandi sumunt a diuersis modis eēndi. et qz subā h̄z diuersū modū eēndi ab aliis p̄dicamētis. iō ē diuersū p̄dicamētū ab aliis cū ergo actio et passio vt ipse dicit habeāt diuersos modos eēndi sp̄ales. nā modus eēndi ip̄i actiois ē eē ab hoc vt ab agente. et nō eē in hoc. i. agente. vel ex se inferre passionē est modus ei. passio vero h̄z aliū modū eēndi. i. eē in hoc. i. passio. et nō eē ab hoc passio. vel ex se inferri ex actione sit modus eius. et sic cum sint in istis diuersi modi eēndi actio et passio cōstitūt diuersa p̄dicamēta. ¶ Pro rōnibus est intelligēdū q actio p̄riō est p̄dicamētū est vnum aggregatum ex motu et respectu ad agens. ita q idē signifi-

catur noie actiois secundū q est p̄dicamētū qd significatur per istā vocē p̄plexā motus vt ē ab agētē. et noie passiois pro ut est p̄dicamētū significat vnum aggregatū ex motu et alio effendi ita q idē significat noie passiois put ē p̄dicamētum quod significat per hoc cōplexū motus. vt in hoc. ¶ Ad primū ergo argumentū ē dicēdū q actio et passio nō sunt eadē res numero formaliter accepta. nec idē motus formaliter h̄z sint idē motus et actus materialr. vt voluit p̄s. 3. pbi. vbi dicit q actio et passio fundat in eodē actu vel motu vnde b̄ p̄dicatio. actio est motus. est falsa. et est malis p̄dicatio. h̄z tñ intellectū auctoris est vā. qz est sensus q actio fundat in motu. vel q motus est materiale in actioe. Unde motus nec includit terminū a quo. nec terminū ad quē. nec respectū ad mouens nec ad mobile. vt p̄z per diffōnē eius que est actio entis in potentia. et in qua diffōnē ens in potentia vel mobile accipit in rōne subī motus. nō in rōne termini a quo vel ad quē est motus. sed actio includit respectū ad agens i rōne termini a quo est motus et passio respectū ad passū i rōne termini ad quē vt passio ē. ¶ Ad aliud est dicēdū q actio se h̄z ad motū sicut vā cū respectu ad vnum terminū. sed motus se h̄z vt vā absolute. vñ actio et passio se habent vt motus ab athenis ad thebas. et cōuerso. i. sicut se habent aggregata ex vā et respectib̄ ad terminos vie. vnde sicut vā est materiale in tali aggregato ex vā et respectibus. sic motus est materiale in actioe et passioe. et quasi mediū iter illa. vñ simplicī super p̄dicamēta dicit q motus d̄z excogitari q̄si mediū inter actionē et passionē vt sunt p̄dicamēta. ¶ Ad aliud dico q ascēsus et descēsus nō sunt idem motus. sed bene fiunt per idē mediū vel spaciū. et sicut mediū est idē p quod fit ascēsus et descēsus. ita est idē motus in quo fundat actio et passio. ¶ Ad aliud dico de mēte auctoris quicqd dicitur sit passio q actio instrū siue mediata vel remota est passio velli genere passionis. et prima actio sola est in genere actionis. qz actio instrūmētū vel secūda non est agens nisi in virtute prime. qz cuiuscūq; cā ē actio secūda eiusdē est actio p̄ria. ¶ Ad aliud dico q reūo dupli ad dimidiū et ecōtra non est eadē reūo formalit̄ et q̄litate sed diuersē. fundantur tñ sup eadē quātitate materialr sumpta vel sup eodem motu et pro tāto ē simile iter actionē et passionē et rōnē dupli et dimidij et ecōuerso. ¶ Ad aliā dubitationē ē dicēdū q actio vt est p̄dicamētū vel principii ē duplex. quedā ē in agente. qdā in passio. nā i actioe p̄p̄tica agens repatit. et tō cū actio subīue sit in passio ē in agētē p accēs. nō tñ est eadē actio que est in agente et in passio. gñalr tñ loquēdo sine de tur re actio siue nō actio que ē ab aliquo agente illa eadem nō est in agente sed in passio in qd agēs agit. cuius rō ē. qz si actio eēt in agētē a quo cātur agens cāret actionem in se. et sic oē agens pateretur et moueret. nec daret aliquid agens immobile. quod ē falsū. idem tamē pōt agere in se secūdū p̄tē. sed illud non agit in se per se primo et ideo actio non est in agente per se. potest dici q licet actio subiectiue sit in passio denominatiue. tñ est in agente denoiatione extrinseca re spectu cuiuscūq; agentis siue naturalis siue supernaturalis. ¶ Ad primū ergo dicēdū est q actio aie est in aia. sed actio aie nō ē effectiue ab aia. vt videre et intelligere. sed ē effectiue ab obō. et iō si actio aie sit in anima propter hoc nō sequitur q actio sit in agente. ¶ Ad auctoritatē auicē. dicendum est q nō sequit mouere est in mouēte. ergo actio est in agētē. qz mouere nō est actio. vel aliter. nō sequitur. mouere est dispō mouentis. ergo est in mouēte. nā mouere potest eē dispositio denominans motore et tamen subīue ē i aia li. ¶ Ad aliud dicendum ē q Albertus fuit alterius opinio nis. nā ipse posuit actionē eē in agētē. iō sustinēdo illā viā ē illud negādū. vel pōt dici q nō loquitur de actioe q est principii. cū dicit actionē eē in agētē. ¶ Ad aliud q̄ dicitur si actio eēt in passio causaretur in passio pro aliā actionē. Dicēdū est q hoc nō opz. immo actio cātur in passio non p aliā actionē p̄cedētē sicut causatur motus in mobili. et nō p motū p̄cedētē. ¶ Ad aliud q̄ dī q actio immanēs manet i agente. Dicēdū est q nō est aliqua actio sic immanēs q p se sit in agente a quo cātur. imo ille que dicitur actioes immanentes in rei veritate sunt magis passiones q̄ actiones

Sex principiorum.

dicuntur tamen actiones quia significantur ut actiones grammaticales. q: commentator circa finem secundū de aia dicit q: videre et audire sunt actioes sū figurā nois. et in s3 rei veritate sūt passioes pbyce. vñ videre significat ac si eet ac et videns ac si eet agens. et iote ita significatur. q: noia ipo nūtur reb? sū q: cōiter opinamur de eis. et sote tpe ipō nūtur reb? nois cōis tūc erat opinio q: visio fieret extramittē do. et ita videre eet agere. si hoc eet verū illud ergo dcm. s. actio imanes manet in agēte. d3 sic itelligi. illud qd significatur vt actio manet in eo quod significatur vt agēs. nec voluit pbs nec cōmē. 9. meta. q: aliqua actio maneat in agēte s3 solū intēdūt dfe q: aliq: operatio ē pfectio potētie sine p operationē illā sit aliqd cātū qd maneat post operatōnē illā sicut p operationē carpētarij causat dom? sine nō sit aliqd cātū p ip/ las operationē. et vtrobis potētia ē ppter opationē. et ope ratio est cōplēmētū potētie. dicit et ibi q: si p opationē nō sit aliquid cātū illa operatio est in eo in quo ē potētia vel est in spā potētia. vt videre i vidēte. itelligere i itelligēte. ex q: p3 operatōis ille de quib? loquitur nō oēs sunt actioes sed aliq: sunt passioes. Ad aliud dicēdū ē q: actō et passio sunt in eodē. et cū q: an recipiant in eadē potētia vel alia. dicēdū q: recipiuntur in alia et alia potētia. et q: dicit q: sū eadē potētia sū quā recipit actionē patiē. pcedēdū est. s3 ex hoc nō sequitur q: sū itā potētia recipiat passionē. nā sic oia p dicamenta recipere in suba mediante ppa potētia sū quā recipitur actio. Ad aliud dicēdū q: si o3 sp q: accūs sit i eo quod denoiat si denoiatio sit extrinseca. itā accūs exis in vno subo pōt denoiare aliud. vt in ista. lapis est vilus a me sicutū humanitas q: est in hoie denoiat opus humanum Ad tertiā dubitationē dicēdū q: mot? dicitur multis modis. Uno mō accipitur pro forma diminuta q: nō dicit a termino ad quē est mot? nisi sicut mtr? pfectū a magis pfecto. et mo tus isto mō accipit mot? s3 materiam. Alio modo sumitur p transmutatōe successiua q: est via ad terminū. alio mō sumitur p aggregatōe ex ipsa transmutatōe cōiūcta cū tpe et ex forma diminuta. Quod motus possit accipi duobus primis modis patet p cōm. 3. pby. cōm. 9. et 5. pby. cōm. 4. et q: motus possit. 3. mō accipit p3 p eūdē. 8. pby. cōm. 3. vbi dicit q: mot? h3 duplices ptes. h3. n. ptes dter minatas q: exeunt in actu a generante sicut in albedine sunt partes albedinis. et de talib? ptes? pcedit pmetator q: est da re pāmā pte in motu que sit in instanti. et nō in tpe. alie sūt ptes motus secūdū q: attendit cōtinuatio in motu et q: h3 il laz partū est transmutatio successiua. alias ptes mot? nō est necesse cōtinuare. vt dicit pmetator ibidē. ex quo ergo motus h3 tales duplices ptes. p3 q: mot? pōt accipi pro aggregato ex forma diminuta et ex transmutatōe successiua. sū hec sū pōt accipi mot? p via ad terminū mot?. et p aggregato ex via cū respectu ad agēs. vel ad passum. sed motus nō sumit in hoc significato in frequētū vsu. Istō tū mō accipitur mot?. 3. pby. vbi dicit cōmē. q: motus sū q: est via ad terminū ē predicamētū per se. Dicēdū est ergo q: accipiēdo motū primo vel scdo vel tertio mō. sic iste sunt false. actio est motus. passio est motus sicut probant ratio / rōnes ad oppositū. sed accipiēdo motū q: rto mō. sic pōt cōcedi q: actio est mot?. et q: passio est motus. sed iste motus accipiēdi est inusitatus. Et contra hoc arguitur et probatur q: motus pnt est via ad terminū nō est materiale in actioe et passioe. q: motus vt via ad terminū ē in eodē gñe cū terio. vt p3 p cōmē. 3. pby. cōm. 9. sed mot? nō est ad actioes vel passionē. vt p3. 5. pby. q: est in vbi q: tate et q: litate. est ergo motus in alio gñe q: in genere actiois et passio nis. sed nihil quod est in vno gñe ē pars alteri? gñis. g? motus nō est pars actiois et passionis. et p pns actio et passio nō pponitur ex motu et respectū ad agēs vel passū. Dicēdū est q: motus pnt ē via ad terminū nō est in aliquo genere p se. sicut spēs vel indiuiduū. sed solū ē in genere p reductionē. vñ dicit cōm. 5. pby. q: via ad terminū est in eodē gñe cū termino. sed dicit sū magis et min? pscm. q: ter min? mot? ē pfecte in genere et via per reductionem. Ad argumētū ergo ē dicēdū q: nō est incōueniēs aliqd qd. est in vno gñe per reductionē ēē pte alterius gñis. Et itelligē

dū ē q: cōm. diuersimodē loquitur de via ad terminū in .3. pby. et in .5. q: in .5. dicit q: mot? sū q: accipit p via ē p se predicamētū et in .5. dicit q: mot? scdm q: accipitur pro via ē in gñe termini ad quē. In tertio pby. accipit motū p via cū respectu termini ad quē. In q:nto vō pby. accipitur motus p transmutatōe sola. Aliq: dicit q: actio ē motus accipiēdo motū p transmutatōe successiua. et cōcedit q: actio est mot?. sicut passio ē mot?. vnde dicit q: hec ē vera p accidēs. actio ē passio. sic hec est vā hō grāmatic? ē hō music? et hoc vñ ēē de intētiōe cōmē. 2. pby. cōm. 18. vbi dicit q: ea dez actio respectu vni? dicit mouere. respectu alteri? dicit moueri. verūtū actio et passio distinguūt diffinitine sine q: ditatine. et hoc vult cōm. 3. pby. cōm. 22. vbi dicit q: mouere et moueri diffinitine dicit. q: mouere est actio motoris et moueri est passio moti a motore. h3 sint idē mot?. nec est incōueniēs q: res vnus p dicamētū p dicit de re alteri? p dicit a menti p accūs. sed ipote ē q: idē q: ditatine sit in diuersis predicamētis. Et si dicatur q: secūdū illd actio et passio eēt idē numero. sed q: cū sunt idē nūero sunt idē genere et spēs ergo actio et passio sunt idē gñe. Dicēdū est q: sicut dicit pbs primo top. Idē numero capis q: dicitur. s. vel idē noie vt marcus tull? idē dicitōne. p pto. et accidēte. et isti q: tuor modiad duos reducūt. q: oē idē numero. vel idē eēt / taliter. aut accidētali. Dicēdū est ergo q: quecūq: sūt idē numero essentiali sunt idē gñe vel spēs. sed nō o3 q: quecūq: sunt idē numero accidentaliter sunt idē genere vel spēs. mō actio et passio sunt idem nūero accidentaliter. Alij dicit q: actio pnt est p dicamētū est in agente. q: simplicius in cōmto suo loquens de actione q: est predicamētū dicit q: ipsa nō admiscet cū passione. nec est in eo i quo est passio. cū ergo passio sit in passio actio nō erit i passio sed in agente et illud vō luerunt Alb. et Auic. vt prius allegatū est. et dicit q: pbs. 3. pby. vbi dicit q: actio et passio sunt vnus actus. nō loquitur de actione q: est principū. sed de actione q: est effectus vere actionis. et talis est realiter idem cum passione et est in passio sicut actio ipsa. s. sicut quod est in passio ē in actio.

Passio ar est effectus illatio q3 actiois. secundū quā h quidez patiūtur: illa vō minime.

Secūdū q: quedam quibusdam animantiora nata sunt: vt animantius quidem brutum arbor est: animantius vero rōnale irrōnale est.

In hoc secundo. c. secūde ptes dēteriat de passioe. et cōtinet q: tuor ptes. In prima igit ponit descripiōes passiois et ea declarat: i secūda ibi. Oia que dca sunt. ponit p pte tates passionis. in tertia ibi. Et at pati. ponit diuisio passio nis. in quarta ibi. Itō est at. ponitur subm passiois. in pta pte diuisit passionē sic. Passio est effectus illatio q3 actiois .i. primus et immediat? effect? actiois: nō. n. ois effectus actio nis est passio q: q: lutas gnāt ab ac: s3 sū et immediat? effect? actiois ē pas? et hoc intelligit per illationem. s. primū et immediatū effectū actiois. Alb. er. dicit q: passio est effect? actiois vt est in scō esse. et est illatio actiois vt est in fieri. et exponit aliqui ly q3 pro. i. expositiue capiēdo nō copulatiue. Et dicit auctor: qd secūdū passionem qdā patiūtur et qdā minime. qd pōt intelligi duplici. Uno modo qd li minime teneat pure negatiue. et tunc est sensus qd scdm passionē qdā patiūtur et quedā nō patiūtur secūdū passionē. et hoc est verū qm illa agētia q: cōicāt in materia cū passio patiūtur et agentia que nō cōicant in mā cū passio nō patiūtur secūdū passionem in agendo. vt q: corpora celestia nō cōicant in mā cuz istis inferiorib? nō patiunt cū agunt in ista iferioia. Cālio mō pōt intelligi ly minime positue et nō negatiue. et tūc ly minime idē est qd minus. Et sic est sensus qd secūdū passio nem qdā patiūtur magis et qdā min?. Dicit. n. qd qdā sunt animantiora qbusdā. Brutū. n. est animantius arborē. et rōnale est animantius irrōnali. et illa que sunt animantiora magis patiuntur q: illa que sunt minus animatū. Et intelligit per animantius illud quod habet plures potētias anime brutum. n. h3 plures potētias q: arbor. quia brutum dū plicē potētiam dicimus habere. vegetatiuam. s. et sensit

Passio aut est actio p se. scilicet partis in se libet in quo dicitur iste determinat de passioe et habet v. ptes. vñ principales in quibus pnt accipi vñ passionis dicitur. s. sicut dicitur quibus pnt accipi dicitur passionē et tunc ponit diuisiōnem et ea ponit ibi sicut quod pnt sicut animantibus. et tunc ponit diuisiōnem et ea ponit ibi sicut quod pnt sicut animantibus. et tunc ponit diuisiōnem et ea ponit ibi sicut quod pnt sicut animantibus.

... quod... auctor... quod abet quatuor... hinc sponit... quod non est... quod non est... quod non est...

nam arborem autem unam tamen opinamur habere poten- tiam. quam nostri veteres vegetativam nominaverunt. Simi- liter plures habet potestas rationales quam irrationalis. rationale enim habet sensu- tivam vegetativam et intellectivam. sed irrationalis habet potestas ve- getabilem et sensibilem. vel melius vegetativam et sensitivam. Sed du- bitatur quod non videtur aliquid aiatum sit aiantum alio. quod aiatum est substa- tialis forma. et forma subalis non suscipit magis et minus. Dican- dum quod aiatum est equocum. quod uno modo est denotativum; ipsi autem aie sunt essentialia. et sic est differentia subalis. Alio modo est dif- ferentia aie in potestatem. et sic est forma accidentalis. nam potestatem aie se- accidit. dico ergo quod aiatum in se est denotativum in eadem aie non suscipit magis et minus. non enim sunt plures sube aie in uno aiatum quam in alio. Unum quodque enim aiatum habet tamen unam aias. et tamen aiatum in se est denotativum aie in suas potestas suscipit ma- gis et minus. quod unum aiatum habet plures potestas aie quam alio aia- tum. ut brutum arbore. et rationale irrationali. Notaandum habet secundum albertum. quod illa que habent plures potestas aie facillime perturbantur quam illa que habent pauciores. nam habitus plures potestas aie sunt nobilio- ra. et per omnes elementa in eis magis sunt proportionata et ad mediū reducta. et ideo facillime leduntur quod multum facile est firmone- re illa proportionem. facile enim est recedere a medio. et difficile est attingere medium. Illa igitur que habent plures potentias anime sunt magis passibilia.

Notaandum habet de generatione dicta sunt et eadem est di- ca possunt de ea que in rebus est passione. quodammodo platione non recte. sed transumptione.

Eadem proprietates assignat in eadem actioni insunt passio. Unum quod tunc sunt proprietates passiois sic actionis. due proprie. et due coe- sive una propria. sicut actio est in motu ita passio est in motu. Alia vero est quod sicut proprius est actioni ex se inferre passionem. ita proprius est pas- sioni inferre ex actione. Passiones vero coesive sine proprietates sunt iste due. sicut habere contrarium et suscipere magis et minus.

Est enim pati eorum que multipliciter dicitur aie. n. actionum unaqueque passio dicitur quod quod sub actione locamus. ut amor. odium. tristitia. gaudere. que omnia passibiles actiones aie appellamus. De quo quoque passio que in natura agit ut morbum. febris. et egritudines. et reliqua que qualia dicitur sunt. pas- sio vero ut dictum est. est prima generatio actionis.

Passio dicitur multis modis. unde auctor potest tres significatio- nes coesive passiois. Nam uno modo passio significat passionem aie cuiusmodi sunt gaudium. tristitia. ira. et spes. et habet quod dicitur pas- siones aie. Alio modo dicitur passio illud quod est nocivum nature ut febris. pal- lissis. et alie egritudines que dicitur qualia. i. qualitates. 3o modo accipitur passio pro illo quod immediate inferitur ex actione. et in isto sensu est intelligendum in albertum. quod passiones aie dicitur actiones et passiones. quod ut inferunt in virtute irascibili vel concupiscibili dicuntur pas- siones. sicut dicitur actiones in se inferunt alias passiones in suba sic ira hominis facit ipsum percutere. et gaudium facit ipsum saltare et trepidare. et hoc modo dicuntur actiones.

Non est autem in agente passio sed in quod agi- tur et in eo quod operatus actum suscipit. percipiens enim pati non dicitur sed magis actum suscipiens. et de pas- sione quidem habet dicitur sufficienter. Ea autem que nunc reli- quuntur in eo qui de generatione est libro tractantur.

Notaandum habet in quo passio est sicut in subo. et intendit probare quod pas- sio est in passio sicut in subo. et habet est prolo. 7. habet. et probat sic. pas- sio est in eo quod per se patitur. ergo passio est in passio sicut in subo et si- cut in agente. Sciendum habet quod sicut dicitur actio in actione aie et actione corporis. ita et passio. et sicut iste actiones prout videri dicitur ita et passiones. et ita potest haberi coordinatio predicamenti passiois. sicut po- nebat in predicamento actionis. Circa istud capitulum dubita- tur et primo circa differentiam passiois quod videtur male data. effectus enim. et illatio videtur esse idem. ergo est supposita. Item hec differentia co- petit alteri a passione. ergo est male data. auctorem probat. quod domus est effectus actionis. et est illata ab actione. et tamen non est passio. Item passio dicitur sic diffinitur. sicut effectus illatioque actionis. tunc actio de-

buit sic diffinitur quod est causa efficiens et inferens passionem tenet co- sequentia a passio ad actum suam. sicut constat quod non sic diffinitur. er- go etc. Secundo dubitatur videtur passio sit in passio. et videtur quod si quod tria non sunt in eodem. sed actio et passio sunt contraria et ac- tio est in passio ergo passio non erit in passio sed in agente. Ad primum dubium est dicendum quod descriptio passiois est habet data pro quo est notandum quod passio est primum effectus et immediate actionis et est effectus successivus suus et causus ab actione vel ab agente id dicitur illatio actionis. Ad primum ergo est dicendum quod effectus et illa- tio non sunt idem precise. sed effectus est passio se habet quod illatio. Ad secundum dico quod hec descriptio non petit dicitur. quod domus non est passio et immediate effectus actionis nec est illatio actionis. Ad tertium dico quod passio est posterior actione. id per actionem passio diffinitur dicitur et non e converso. Ad aliam dubitationem dicitur est quod passio est in passio. quod ex quo passio fundatur in motu est in eodem id est in eo est motus. sed motus est in motu vel mobili et non in motu te. quod alias omne movens moveret vel hinc in se motu. id moveret ut dicit philosophus. 3. phy. sed consequens est impossibile. pro- vtrax sui parte. ergo etc. Ad primum ergo argumentum dicitur quod actio et passio non sunt contraria. quod tria sunt in eodem gene- nere. ut philosophus. 5. meta. sed actio et passio non sunt in eodem gene- re sed in diversis. sed conceditur quod actioni triatur alia actio. simili- ter passioni alia passio. ut philosophus ex dicitur. Ad aliud dico quod non est oio simile de actione et passione. quo enim ad deno- tationem est similitudo. quod sicut passio denotat passum ita actio denotat agens. sed quo ad hoc non est similitudo quod passio est in eo subitine quod denotat. actio vero non est subiective in eo quod denotat cum sit in passio et denotet agens si actio esset in agente quod ratione esset in uno esset in quolibet. per consequens esset in primo motore. consequens est falsum ex dicitur.

Notaandum habet quod ex temporibus adiacentia relin- quuntur tempus autem quod non est. utriusque autem ratio comixta est ut tempus quidem preteritum quod non est. Effectus autem eius et effectio que est in se quod dicitur alii quod fuisse. quod quidem est istas quod quando non est. sicut habet quod aliquid equele icquele dicitur. et autem affectio habet quod aliquid dicitur nunc et in instanti esse. quando est. Futurum sicut tempus quando non est. Sed id quod futurum est. quod con- tingere necesse est. in se quod aliquid dicitur futurum esse.

Istud est tertium capitulum secundum primum in quo auctor dicitur de tertio principio. sicut de ipso quod. et continet tres partes prin- cipales. In prima ponit et declarat descriptio ipsius quando. in secunda ibi. Est autem quando ponit divisio ipsius quando. In tertia parte ibi. sicut autem quod ponit proprietates ipsius quando. dicit ergo primo quod quando est quod derelinquitur ex adiacentia tempo- ris. Intelligendum quod quando potest dupliciter accipi. Uno modo ut dicitur habitu dicitur temporis ad rem temporalem adverbialiter si- gnificat. et sic quando non est principium nec in predicamento. Alio modo ut significat quando ad rem simplicem inherenter in re ipa- li. sicut ex unione temporis hodierni cum re hodie existente dicitur quod habet hodiernum. et ex unione temporis externi. cum re que fuit heri dicitur illa res hesternum. et hoc modo ly quando est principium et diffinitur modo predicto. propter quod dicitur Simplicius hic quod quod proprie sumptum a divinis est exclusivum. Intelligendum quod quando in se quod est predicamentum non est esse in tpe. sed est quod dicitur modus essendi existens in re temporalis a quo res tem- poralis denominatur esse vel fuisse vel fore nunc vel tunc hodie vel cras vel heri et sic de alijs. Unde quando in se quod est nomen predicamenti est quando in abstracto. et est in tpe. potest esse quando in concreto. Unde sicut in alijs predicame- tis est ponere concreta et abstracta. et concreta non sunt per se in predicamento. sed abstracta seu significata abstracto- rum sunt per se in predicamento. ita esse in tempore quod est quando in concreto non est per se in hoc predicamento sed modus eendi in tempore qui dicitur quando in abstra- cto. et denotat ipsum quando significatum in concreto. sicut albedo est illud a quo denominatur aliquid album. sed quia noia non sunt posita nec in concreto nec in abstracto id est ta- les circumlocutiones facere. et ideo difficile est log de ipso.

Sex principiorum

Descriptio ipſi declaratur auctor. ſ. quando eſt qđ dereli quit ex adiacetiã ipſis. et hec eſt 2. d. b. lib. q. pbatur ſic. qđ vel eſt ipſi ipſi vel eſt illud qđ derelinqt ex adiacetiã ipſis. ſed qđ nō eſt ipſi ipſi. ergo qđ eſt illud qđ derelinqt ex adiacetiã ipſis. dicit ergo primo qđ qđ nō eſt ipſi. ſed rō. i. diſ finito vtriusq. ſ. ipſis. et ipſius qđ eſt juncta. qđ ipſi ponit in diſſone ipſi qđ. Qđ ſi quando nō ſit ipſi probatur ſic. oē ipſi vel eſt ipſi vel preteritū vel futurū. nō. n. eſt ipſi quā do ipſi preteritū. ſed qđ eſt effectū ipſi pteriti. et effectio ſz quā aliquid dſ fuiſſe. nec eſt qđ inſtans vel ipſi ipſi. qđ probatur ſic. Tempus ipſi eſt ſm qđ aliquid dicit equalē vel in equalē. mor. n. qđ ſunt in equalē tpe equalē et mor. qđ nō ſi in equalē tpe ſunt in equalē. ſed ſm quādo nō dicitur aliquid equalē vel in equalē. nec ſm qđ de ipſi denoiat aliquid nunc eſſe. Similiter qđ nō eſt ipſi futurū. ſed eſt illud ſm qđ aliquid denoiatur futurū. nec eſſe. eſt. n. aliquid futurū cōtinget qđ tempus futurū nec eſſe eſt contingere ſm ipſi qui pō nūt temp. nec habere principium nec finem.

Est igitur quādo aliud ex eo qđ abiit. aliđ vo ex eo qđ inſtat. aliud aut ex eo qđ cōtingere nec eſt. Dicitū eſt aut in cathogoriis preteritū et futurum quantitates eſſe. et quod maius eſt contūuari ad preſens.

Hec eſt ſecūda ps b. capituli in qua ponit diſſo ipſi qđ que eſt in quando de preterito. et in quando de futuro. et i quādo de preſenti. quoddā. n. quādo cātur ex tpe futuro. et quōdā e tpe preſenti. et quoddam ex tpe preterito.

De preterito at hoc dēſ eſt. qđ nō in ſuba permaneat. ſed qđ in exceſſu ſuo noduz pterit. de futuro at qđ nec eſſe eſt ptingere qđ tātundē e ac ſi inſtaret. Nulla. n. dria ē in eo qđ pmanet et futurū eſt et quod nunc abiit. quamobrem de futuris agit. et ſm ea aliquid dicit. et nuncupationez exiſtētiuz ſortiant. vt ſol orietur cras. cras erit nauale bellū. Veri obiit ſortes. et aliquid dicit ſm tempus id quod futurum. et quod nāſcetur de eo nec eſſe quod eſt futurum. vt Lallias dicit ſpūabit cras vel nō diſputabit. Diſputabit enim actionem futuram ſignificat. nihil autem eſt qđ in ſubſtantiã adducit ſi.

Remoniz dubium circa dē eſt tale. Nō videt qđ all quod qđ cauſatur a tpe futuro vel a tempore pterito. quia nec ipſi preteritū nec futurū eſt. et ab eo quod nō eſt nō pō aliquid cārī et c. Iſtū dubiū remonet auctor dicens: qđ dicit eſt in predicamento qđ tempus futurū eſt qđ ſitas. et etiā quod tempus preteritū eſt quantitas et etiā magis eſt dictum in predicamento tempus preteritū et tempus futurum eſſe quāritatē ptiuatam ad inſtans preſens. ideo ipſi preteritū nō dū preterit i exceſſu ſuo. i. in ſua extremitate. vt dicit Albertus. Nam inſtans preſens eſt ſinis preteriti et initium futuri. et ita tempus preteritū eſt in ſuo ſine et in ſua extremitate. Vel poteſt ſi exponi qđ tempus preteritū non preterit in ſuo exceſſu. i. in ſua preteritione. qđ ipſi preteritū adducit permanet preteritū. Et ſic a tempore preterito pō cauſari quando. et a tpe futuro poteſt cauſari quando: tempus futurū nec eſſe eſt contingere. qđ tū valet ad cādam quando ac ſi eſt preſens. ſcōm. n. temp. futurū ſunt denoiationes ſicut ſecūdū ipſi preſens vel preteritū ſic dſ qđ ſol orietur cras. et ſm tempus preteritū dſ cōdo qđ ſol occidit. Veri. quod non eſſet niſi tempus preteritū et futurū eēnt quāritates. et ſic tā a tpe futuro qđ a tempore preterito cātur quando. Intelligēdū qđ quedam ſunt res ad quas eſt per ſe motus: vt ſubſtantiã. quāritas. qualitatis: et vbi ſarge accipiēdo motum. Alie ſunt rationes reſpectiue. vt res aliorum generum ad quas nō eſt motus

per ſe. Res absoluta ad quā eſt per ſe motus nō poteſt cārī niſi ab eo qđ actu exiſtit. Res tñ reſpectiua ad quā non per ſe motus bene pōt cārī ab eo quod non exiſtit actu. vt ſinis actu non exiſtit. et tamen de rōne eius eſt cālitās. nam terminus ē cā cārī. vt dicit. 2. phy. et. 5. met. et ita ſinis qđ qđ nō eſt actu. vnde deſideriū cārī a re qđ nō eſt. aliq. n. pō deſiderare re que nō eſt. vt balneū futurū vel aliquid b. i. qđ igitur nō eſt res absoluta terminās motū. id pōt cārī ab eo quod nō eſt. Et ſi queratur que eſt cā effectiua: ipſi qđ de preterito. Dicitū qđ nō b. z. cāz effectiua per ſe. ſed per accidens. et illud eſt id quod efficit tempus. ſ. motor. primi orbis. Nam ex hoc qđ ille motor efficit motū. efficit ipſi. qđ conſequitur ad motū. et efficiendo ipſi facit de tpe futuro ipſi preſens. et de tpe ipſi preteritū temp. et ſic efficit per accidens quādo de preterito qđ eſt qđā infectio exiſtēs i re tpli in habitu ad tps preteritū ſi aliquo mō ſit cā effectiua ipſi qđ opz qđ hoc ſit magis per accidens. nec inconuenit qđ illud quod nō eſt ſit aliquo modo cā effectiua exiſtēs per accidēs. Et ſcēdū eſt qđ quādo de pterito nō cārī a tpe pterito niſi illud ipſi ſit preteritū. Et ſi quādo de futuro nō cātur a tempore futuro. niſi quando illud ipſi eſt futurū. Unde auctor dicit qđ quando de preterito et quādo de futuro nunq. ſunt ſimul cū tpe preterito tpe futuro.

Differt autem quādo ab eo qđ eſt ubi: qđ in quocūq. tpe eſt uel erit uel fuit. in eodē tpe et quādo eſt uel erit uel fuit: qđ ſm ipſi dſ. Quādo. n. qđ ex inſtā e cū ipſo inſtā eſt. et ſimul in eodē ſunt. qđ vo ex eo qđ abiit uel qđ futurū eſt nūquā ſimul erunt. Vbi vo et locus a quo ſit nūquam ſi ſit in eodē. Vbi enim in circulo scripto eſt. Locus autem in completente. Et poſt qđ determinauit auctor de ipſo qđ absolute nūc de terminat de ipſo qđ in comparatione ad alia. Et pparat ipſi quādo ad tria. Et primo ad vbi. Secūdo pparat vñ quādo ad aliud quando. Et tertio pparat quādo ad tps. Primo igitur cōparat quando ad vbi ſm differentiã dicens qđ qđ do dſ ab vbi per hoc qđ quādo eſt in eodē in quo eſt tēpus a quo cātur. ſed vbi non eſt in eodē in quo eſt loc. a qđ cātur. qđ vbi eſt in locato et loc. ē in locante. Dicit igitur auctor qđ in quocūq. eſt uel fuit uel erit quādo ipſi: in eodē eſt uel fuit uel erit quādo qđ dicit ſm illud temp. ita qđ reddantur ſingula ſingulis. Nam in quocūq. eſt ipſi preſens in eodē eſt quādo quod cātur a tempore preſenti. et in quocūq. fuit tempus preteritū in eodē fuit quādo ſecūdū tēpus preteritū. et eodē mō eſt de tpe futuro. Dicit et auctor qđ quando cātū a tempore preterito. et quādo cātū a tempore futuro nūq. erunt ſimul cū tpe preterito et cū tpe futuro. Intelligēda ſunt hic tria. primo qđ dicit de differentiã inter quando et vbi. pōt ſic intelligi qđ temp. et quādo cātū ab eodē tpe ſunt in eodē. diuerſimode tamē. qđ tēpus a quo cauſatur quādo ē in re tpli vt in me vel in te. ſicut menſura eſt in meſurato. et quādo cātū a tpe eſt in re tpli. vt in me vel in te. ſicut accidēs in ſubo. Et ita ipſi et quādo cauſatū a tpe ſunt in eodē alio et alio mō eēndū. qđ in illo in quo eſt ipſi. ſicut meſura meſurato in illo eſt qđ ſic accidēs i ſubo vel poteſt intelligi qđ quādo et tempus a quo cātur quando ſunt in eodē ſubie. qđ primū celam in quo eſt temp. ſi uel eſt ſubm ipſi. et quādo. Tempus. n. cāt quādo in oī re ſubiecta motū. tā corruptibilib. qđ incorruptibilib. prior tamē mod. dicēdi vñ eē melior et magis cōſonās dictis auctoris. Circa ſm dicit de differentiã inter quādo et vbi eſt intelligendū cū auctor dicit qđ locus et vbi non ſunt ſimul i eodē. Iſtud eſt intelligendū de loco. et vbi cātū ab illo loco nam locus. et vbi a quo illud vbi cātur non ſunt in eodē ſubie. cū locus ſit in locante. et vbi in locato. et idem reſpectu eiusdem non eſt locus et locatum. verū tamen vbi loc. a quo non ſit illud vbi: bene ſunt in eodē ſubie. Nam in aere eſt naturaliter locus aque. nam vltimum aeris eſt locus aque: et tamen in aere eſt vbi cauſatum ab vltimo ignis

Et ſi quādo de futuro nō cātur a tempore futuro. niſi quando illud ipſi eſt futurū. Unde auctor dicit qđ quando de preterito et quādo de futuro nunq. ſunt ſimul cū tpe preterito tpe futuro.

Differt autem quādo ab eo qđ eſt ubi: qđ in quocūq. tpe eſt uel erit uel fuit. in eodē tpe et quādo eſt uel erit uel fuit: qđ ſm ipſi dſ. Quādo. n. qđ ex inſtā e cū ipſo inſtā eſt. et ſimul in eodē ſunt. qđ vo ex eo qđ abiit uel qđ futurū eſt nūquā ſimul erunt. Vbi vo et locus a quo ſit nūquam ſi ſit in eodē. Vbi enim in circulo scripto eſt. Locus autem in completente.

Et poſt qđ determinauit auctor de ipſo qđ absolute nūc de terminat de ipſo qđ in comparatione ad alia. Et pparat ipſi quādo ad tria. Et primo ad vbi. Secūdo pparat vñ quādo ad aliud quando. Et tertio pparat quādo ad tps. Primo igitur cōparat quando ad vbi ſm differentiã dicens qđ qđ do dſ ab vbi per hoc qđ quādo eſt in eodē in quo eſt tēpus a quo cātur. ſed vbi non eſt in eodē in quo eſt loc. a qđ cātur. qđ vbi eſt in locato et loc. ē in locante. Dicit igitur auctor qđ in quocūq. eſt uel fuit uel erit quādo ipſi: in eodē eſt uel fuit uel erit quādo qđ dicit ſm illud temp. ita qđ reddantur ſingula ſingulis. Nam in quocūq. eſt ipſi preſens in eodē eſt quādo quod cātur a tempore preſenti. et in quocūq. fuit tempus preteritū in eodē fuit quādo ſecūdū tēpus preteritū. et eodē mō eſt de tpe futuro. Dicit et auctor qđ quando cātū a tempore preterito. et quādo cātū a tempore futuro nūq. erunt ſimul cū tpe preterito et cū tpe futuro. Intelligēda ſunt hic tria. primo qđ dicit de differentiã inter quando et vbi. pōt ſic intelligi qđ temp. et quādo cātū ab eodē tpe ſunt in eodē. diuerſimode tamē. qđ tēpus a quo cauſatur quādo ē in re tpli vt in me vel in te. ſicut menſura eſt in meſurato. et quādo cātū a tpe eſt in re tpli. vt in me vel in te. ſicut accidēs in ſubo. Et ita ipſi et quādo cauſatū a tpe ſunt in eodē alio et alio mō eēndū. qđ in illo in quo eſt ipſi. ſicut meſura meſurato in illo eſt qđ ſic accidēs i ſubo vel poteſt intelligi qđ quādo et tempus a quo cātur quando ſunt in eodē ſubie. qđ primū celam in quo eſt temp. ſi uel eſt ſubm ipſi. et quādo. Tempus. n. cāt quādo in oī re ſubiecta motū. tā corruptibilib. qđ incorruptibilib. prior tamē mod. dicēdi vñ eē melior et magis cōſonās dictis auctoris. Circa ſm dicit de differentiã inter quādo et vbi eſt intelligendū cū auctor dicit qđ locus et vbi non ſunt ſimul i eodē. Iſtud eſt intelligendū de loco. et vbi cātū ab illo loco nam locus. et vbi a quo illud vbi cātur non ſunt in eodē ſubie. cū locus ſit in locante. et vbi in locato. et idem reſpectu eiusdem non eſt locus et locatum. verū tamen vbi loc. a quo non ſit illud vbi: bene ſunt in eodē ſubie. Nam in aere eſt naturaliter locus aque. nam vltimum aeris eſt locus aque: et tamen in aere eſt vbi cauſatum ab vltimo ignis

Tertio est intelligendum qd illud quod dicit auctor. s. qd qm pteritu r qm futuru no sunt fil in eode cu tpe preterito r cu tpe futuro. ita qd qm derelictu a tpe preterito est in tpo qm tps preteritu no est. Et eode mo est de tpe futuro r qm de futuro. Et fm istu intellectu opz dicere qd qm de futuro r qm de preterito sunt res permanentes. r qd causant a tpe preterito r a tpe futuro. qm nec tps preteritu nec tps futur e.

Distat aut qm qd ex preterito est ab eo qd ex futuro pcedit. Qm quando qd ex preterito e futuro posterio est. Quod vero ex futuro e. priu pterito e. Quando at vnu r idem primu quidem e ex futuro est. secundum quidem ex pteri. Posteriorius vero ex preterito. quemadmoduz r temp prius est quod futurum est. Postea vero presens deinde preteritum.

Distat aut qm qd ex preterito est ab eo qd ex futuro pcedit. Qm quando qd ex preterito e futuro posterio est. Quod vero ex futuro e. priu pterito e. Quando at vnu r idem primu quidem e ex futuro est. secundum quidem ex pteri. Posteriorius vero ex preterito. quemadmoduz r temp prius est quod futurum est. Postea vero presens deinde preteritum.

Sicut aut r tempus aliud quidem compositum aliud vero simplex. Est autem compositum in composita actione consistit. Simplex vo qd cu simplici actione recedit. ita r quando aliud simplex aliud vo compositum. Simplex quide vt in momento ee r non ee. Compositu aut vt i hora die: hebdomada. r i similibus.

Tertio ppat auctor qm ad tps. r primo fm pntentia. r fm dntaz. r sic pparant adinuice duplr. primo qz sic qd da e tps simplex r qd da ppositu sic est aliquid qm simplex r aliquid quando compositum. Qm simplex est quod cat a tempore simplici. r quando ppositu est qd catu a tpe cōposito. Sed dubitatur. qz videt qd oē tps sit cōpositu. qz oē tps est qntitas cōtinua. r ois qntitas est diuisibilis in infinitu. r p psequens oē tps est ppositu. Ad istud dubiu pt duplr responderi. Uno modo qd p tempus simplex itelligit illud qd in tpe e simplice indiuisibile. s. ipsu instas. r illud pprie no est tps. Et per quando simplex itelligit quado catu ab instanti. Et per qm ppositu itelligit quado catu a tpe. Vel pot dici qd per tps simplex itelligit tps parvus quod ppter sui puitate est indiuisibile quo ad nos cuiusmodi e minima ps tps. vt millesima ps hore vel aliqd tale tps partu. Et per tps cōpositu itelligit tps logu. vt annu vt me sem vel die. Et huic intellectui cōcordat text qd dicit qd simplex est vt in momento r nuc esse. cōpositam autem vt in hora. in die. in hebdomada. r similibus.

Ampli at queadmodu qd tps ptes sibi sine mora succedut. Sicut et qm. qm qd ptes pteriti r futuri ad presens copulate reducuntur.

Secunda pntentia tps ad tps est qd sit ptes tps sibi in uice succedut. ita ptes ipsi qm. vnde quando pteritu r quando futuru copulatur ad pns. Intelligedu qd auctor h vt dicere qd quando est successiuu sicut tps. Et sustinendo illud dz ista legi vt facit. Poneo tamē qd quando sit res permanent sicut auctor pū videbat dicere. tunc dz sic exponi qd ptes ipsius quando sibi in uice succedunt in fieri. qz sicut pū fit vna pars domus. postea alia. sic partes ipsius quando. Si tamen partes ipsius quando fuerint in facto esse no succedunt sibi inuicem. sed sunt simul.

Differt at tps ab eo quod qm e. qm fz tps aliqd mēsurabile e. vt annu qdē dī tpe diurnu r multu dī eo qd multo tpe pmaneat. at vo fm quado nihil mēsurat. Sed aliqui dī ee fz idē tpa le r uariabile aliquid pronūciatur.

Distat pparat qm ad ipsu tps r differunt in hoc. qz fz tps aliquid mēsuratur. sed fm quado nihil mēsurat. vt motus anni dicitur annus. r diei dī diurnus. sed fm quado nihl mēsuratur. sed res dicitur ee solū in tpe.

Inest at qm no suscipe magis r min. no. n. dies uel diurn magis uel min die uel diurno dicit neqz unū qdē diurnius alio. Sicut at r de aliis q re oi qdē qm inest dicit no magis aut minus.

Hec est tertia ps h ca. principalis in q auctor pōit pprietates accidentales ipsi qm. r ponit tres. duas cōtes. r vna p piam. pma pprietates ipsi quando est non suscipere magis r minus. r hec est conclusio. q r probat sic. Lnuiscu qz cā non suscipit magis r minus ipsu non suscipit magis r minus. sed tps quod est causa ipsius quando non suscipit magis r minus: igitur quando non suscipit magis vel minus. Nam vnus dies non dicitur magis aut minus qz ali die. nec vnū diurnū dicit magis aut minus diurnū qz aliud.

Quo vo nihil e pū. quado eteni quod ex presenti est unū r idē ei quod de futuro r preterito e impossibile aut erit duas de eode p dicitari prietates indiuo. ampli at pū nū qz in eode erūt simul. quado at quod fm presens r preteritum futuz est simul in eode erūt. Idē naqz quodē fuisse uex est r permanēturū. Contrariorū vo rō ē nū qz in eodem simul existere. Neqz de eo de indiuo dicit in eode tpe. qre contrarietas in eo quod qndō est non enūciabit.

Secda pprietates cōtes ipsi quado e no hēe pū. r hec est conclusio. io h lib. que e non habere contrariū. h conclusio p batur sic. Si qm hēe pū maxime quado de preterito r qm de futuro eēt pū. qz no vū qd iter illa qm possit ee hie tas. sed psequens e flm. Nam qndō de preterito r qndō de futuro no sunt pū qd pbat duplr. primo sic. hie no vū p dicitur de eode fil fm numerū. sed de eode hie numerū p dicitur qndō de preterito r qndō de futuro. de eode. n. fm numerū e vū dīe qd ipsu est futuz. r illud idē nūero e pteritu r qd fuit r erit. hie cōtraria no vū p dicitur simul de eode ergo qndo de futuro. r qm de preterito. r qndō de pntenti no sūt cōtraria. Sed pbat idē sic ipose ē hie ee fil in eode hie numerū. sed in eode fm nūerū sunt fil qndō de pntenti. qndō de futuro r qm de preterito. qz idē est fuit r erit. qm d pntē r d pterito r de futuro no sunt hie. Sed hie dubitat. qz no dī qd iste rōes valeat. pū no vū valere. qz cū dī qd hie no p dicitur de eode. aut itelligit fil aut successine. si itelligit pū mo sic no ē ad ppo. qz qm de preterito r qm de futuro no p dicitur de eode. qz sic qm de preterito r qm de futuro eēt in eode. r qz itaqz ita se hnt qd p dicitur de eodem numero fil vū illorū p dicitur de alio. vt pot probari p sylz expositioū in scda figura. Si illud itelligat. secūdo modo. qd hie no p dicitur de eode successine. cū illud sit manifeste falsum. patet. qz pū rō non valet. nec secūda

Distat aut quid. hic comparat unam ptes qm ad aliam. s. qm de preterito ad qm de futuro. Distat aut quid. no. qz no mō dīe est quia qm de rōne quantitatē est mēsurare et qm tps est quantitas et qm no est quantitas rōe fm tps et no fm quado aliquid mēsuratur. et no etiaz qd preteritū dīam possit esse alie die dīe mōz tps mōz et qm et est pū a pū et accidens absolutu et quado est accidens respectu sicut se a dīe dīa est qz tps est cō effectiuu rōe qm et quado est effectiuu.

Sicut aut r tempus. hic comparat quid ad tps. tps a quo generatur et duo venes unum entiaz et ponit duas uniuersitas rōe p. qm et tps et hie dīam.

ponit secundas uniuersitates inter tps et quado. sicut in a. dīam et sine hie

hic ponit se ad ptes pōbetates ipsi quod et cam pōbat per duas rōes et ponit dīam pū r hie est n. quod secundas hie anpū. Contrario vero hie resumpt rōes sicut a pōbetates. sicut pōbetates maiores r minores. sicut pōbetates et contrariū. no qz rōe pōbetates est qz contrarietas pmo inest qualitatis pōbetates et secundario in illis qz a qualitatis causantur quod aut no est qualitatis pōbetates causatur a qualitate inuicem a quantitate.

Quæst aut qm no suscipemagis et mpm
quarta pars capituli in qua dicitur
at de ipso quanto quanto ad accid
talia signa de exprophetates et sim
asignat duas prophetates in ves et
fimo pmas q est no suscipemagis et mpm?

mediz. pmet aut no p rono probetatis est qa ca quare quid est in potu ali
est q res tpe ralis mensuratur a p rone p rone autz equalitate m fmet
illa q m fmetur ad induare no magis catuz qu quam in aliis.

Ser principiorum

videt valere. qz accipit q quando de pterito r quando de futuro pdicant de eodē fil. qz auctor supius dixit q quando pteritū r quando futurū nō sunt fil i eodē. Ad illud dubi um pōt duplr dici fm opōnes diuerfas. Quidā. n. ponūt q quando de pterito specificē distinguit a quando de futu ro. Et sustinēdo istā opī. ē dōm q qn d pterito r qn d futu ro nō sunt hria. qz pdicant fil r semel de eodē pdicatiōe de noiatiua. r hria nō pdicant fil de eodē nec essentialr nec de noiatiue. r quādo de pterito r quando de futuro pdicant fil de eodē deōfatiue. Itā idē numero qd fuit r erit. sed pdicatiōe essentiali quando de pterito r quando de futuro de eodē fm numero nō pdicant fil nec successive. p3 ergo respōsio sic ad p mū ponēdo q quando de pterito r quan do de futuro specificē distinguit. Et sustinēdo hoc esset di cendū ad sed az rōne q quando de futuro r quando d pte rito sunt fil i eodē. nec vult auctor hriū. s3 vult q qn de pte rito r qn de futuro nō sunt fil cū tpe pterito r cū tpe futu ro. Itā ē opt. q qn de pterito r qn d futuro nō distingunt specificē. qz illud qd est pmo quando de futuro erit postea quando de p rnti. r vltio quando d pterito. sic idē tps ē pri mo futurū. postea p rnti r postea pteritū. Et sustinēdo hāc opī. ē d d d d q auctor itelligit q quando de pterito r quā do de futuro nō sunt hria. qz pdicant de eodē successive predicatiōe essentiali r in abstracto. quāuis enim illud idē quod p rmo est album erit postea nigrum. tamen illud qd vno tēpore est albedo non potest esse nigredo.

Est aut qn i oi eo qd icapit ē. vt corpus qd vniuersuz aliqui est r in tpe. suscipit. n. tpoz alte ratios. Alteraf. n. corp? i estate vere r hyeme r autūno. Sic aut r aia. q cum. n. qda in hre me. qdā i estate. qdā i vere ipeculant scdm istū p rione. Aia. n. p rone corpi p rione com rat. vt q aride r hēde coplerionis sunt demen tiōes seipis i autūno sepe sunt. qb? vo sanguis p riat in vere. Sic aut r de alijs scdm filitu dinē aiāliū r tpoz. Erig it i tpe qd quid cōple rionis tps suscipēs variatē alteraf s3 corp? vel tps. Illud modū nō sunt q dca sunt. de pau cis aut de nullis alijs conueniens erit proferre.

Terna p p rta quando est p p rta q quando i oi eo qd icapit esse. r bec ē p d. n. hrius li. r pbat sic. In illo ē quando qd afflic a tpe r variat fm variatiōe tps. s3 oīs suba q icapit esse afflic tpe r variat fm variatiōe tps. er go i oi suba q icapit esse esse ipm quando. maior v f esse ma nifesta. qz illud qd variat fm variatiōe tps est trāsmuta bile a tpe. r p rns i oi tali est quando. minor declarat tā ex pte aie qz ex pte corpōis. pmo ex pte corpōis dclarat. qz corp? vniuersū. i. corpus humanū fm vnā expositiōe est aliud i alio r alio tpe. r trāsmutat fm trāsmutatiōe tps. alr. n. se h3 corpus humanū i hreme r alr i estate. Et scilē dū q corpus humanū d corpus vniuersuz. qz diē pbs. 3. de aia. hō est quodamō oia. Alr exponit q p corpus vni uersum itelligit auctor qd h3 corpus generale qd variat fm variatiōe tps. vt manifestat p3 de corpe hūano. nā corpus hūanū alteraf i estate i hreme r autūno r ver. Qd ē aia alteraf alteratiōe tps. p3. Itam qdam speculant acutius i hreme. vt colerici. r qdam in estate vt fleumatici. r qdaz i vere vt melancolici fm cōplexiōe istri. i. organi fantasie. ad huc qdaz sunt demētiōes vno tpe qz alio. vt illi q sunt aride r ficce cōplexiōis r frigide. cuiusmodi sunt melanco lici. sepe i autūno demētiōes sunt seipis i alio tpe. r di cidit sepe. qz p medicinam r adiutorū extrisecū aliquando i pedis alteratio q nata ē fieri a tpe. r illi q sunt sanguine cō p rionis sunt demētiōes i vere qz i alio tpe. r eodē mō de alijs fm similitudine aiāliū r tpoz. quando. n. aialia sunt filia i cōplexiōe tunc in illo tpe fil aiāli in cōplexiōe est aial demētiōis qz i alio tpe. Oia igit aialia hēntia cōplexiōem q variat fm variatiōem tps sunt in tpe. S3 i paucis vel i

nullis alijs h inuenies qn talia sunt i tpe. r hoc diē pp corpo ra celestia q sunt i tpe rōne suoz motuum. Et notandū est h q tps put auctor loqr h de tpe capis dupl pter. vno mō v f. vult auctor q a tpe catur quando. Alio mō capis tps p tpe vel itēmpie aeris. r sic loquēdo de tpe dicimus tps cō p riuosum vel tps calidū vel frigidū. Et sic vult auctor loqr de tpe: cū dicit corpa trāsmutari fm trāsmutatiōez tē pōis. Corp? n. trāsmutat varijs modis s3 diuerfas tpeis seu loca i qbus corpa sunt. Et intelligendū pmo s3 d m Alber. q sic dat qn d relictiū a tēpore p rnto. ita dat qn qd seqt eternitatē. r qn d relictiū ab eno. r d relictiū a tēpore discreto qd mensurat operatiōes angeloz. s3 d istis mensuris cū suis quando pertinet ad theologi tractare r non ad logicū. ideo de istis nihil ad p rntis. Et intelligendū est vlt rius q aia itellectua seqt cōplexiōem r dispositiōez cor pōis. qz de sensitua r vegetabili cū ille educant de poten tia materie r sint elementares nō est dubiū. s3 aia rōnalis i diget fantasmate ad hoc q itelligat. qz necē est itelligentes fantasmata speculari. iō s3 variā dispōne organi fantasie cō tingit eā diuerfimode itelligere. iō colerici melius student i hreme qz i estate. qz illa cōplexiō calida reducit ad aliq d tē peramētū. r fleumatici vel senes ecōuerso melius i estate qz i hreme. qz cōplexiō eoz magis temperaf. Et intelligē dū est q auctores h distinguunt quāto qternarios. vniū q ternariū cōplexiōnū. aliū tpoz. aliū corpa simplicia. s. eld rū. q r tū qternariū etatuz. Quattuor. n. sunt humores seu cōplexiōes. s. sanguis. colera. fleuma. r melancolia. Et quā to: sunt ptes āni q nātr diuersificant i q r tū. s. ver. estas. aurū nus. r hremis. Et quāto: sunt etates q diuersificant in quōdā. s. infantia. pueritia. iuuentū. r senectus. Et quāto: sūt corpa simplicia vel etā. s. aer. ignis. terra. r aq. Et istoz qternarioz sp quāto pueniūt i q r tū. s. vbi gra. aer. san guis. ver. r infantia: pueniūt i q r tū. qz qd h3 istoz est nar ture calide r humide. Sic ista quāto pueniūt i q r tū. s. ignis. colera. estas. r pueritia. qz qd h3 istoz est nature ca lide r ficce. Itā ē q quāto pueniūt i q r tū. s. aqua fleuma. hremis r iuuentū. qz qd h3 istoz est nature frigide r hūide. r itā ē q quāto pueniūt i q r tū. s. terra melancolia. autū nus r senectus. qz qd h3 istoz est nature frigide r ficce. Et est sciendū q aialia pel? se hēnt i illa parte anni cū q pue niūt i q r tū. Itā hile adueniens filū augmentat ipm. a iō i v f sanguine i sunt demētiōes seipis alio tpe. Sic n. ad ueniens filū fac ipm furere sic dnt medici. Et colerici p rnt se hēnt i estate qz i hreme r q i alio tpe pp similitudinē eoz i q r tū. Et melancolici pel? se hēnt i autūno qz i alio tēpore pp similitudinē i q r tū. Et fleumatici pel? se hēnt i hreme qz i alio tpe pp eandē cām. qz hile angmētat hile r hriū tpat. iō colerici sunt qz demētiōes i estate. qz ppter calidit atem r siccitatem magis augmentat siccitas r caliditas in colerici. s3 i hreme bene student. qz ppter frigiditatē hreme magis temperaf siccitas i eis r iō colerici sunt qz tēperati in hreme r isto mō est i alijs qz i vno tēpore se hnt meli r i alio tēpore pel? s3 cōplexiōe aiāliū r tpoz. vniū qd q. n. tū qz aial pel? se h3 i tēpore puenienti qz i tēpore hriū sue cōple rioni. r eodem mō credo q sit de etatib? r tēpōib? r re gōib?. s. q vniū qd qz aial cū est i etate aliū pel? se h3 i tēpore puenienti qz tēpore sibi hriū i q r tū. Et pel? se h3 i tēpore regōib? sibi puenienti qz i regōib? sibi hriū. vnde qz senes sunt frigidī r ficci pel? se habent i autūno r i hreme q est frigida r hūida qz i v f qd est calidū r hūidū. Sic qz senes sunt frigidī r ficci pel? se hnt i regōib? frigidis r ficcis qz in regionib? calidis r humidis. r iō senes diuti? possunt viuere i regōe calida r humida qz in regio ne frigida r ficca. Et ad huc qz caliditas est magis actiua qz siccitas. senes melius se habent in estate qz in hreme. qz eorum frigiditas magis temperatur per caliditatem qz eoz siccitas augmentat per siccitatem estatis. r eodem mō dz itelligi de regōibus. Circa istud ca. de quando dntat p r mo vtrū diffinitio ipius quando sit bene data. r v f q nō. qz illa diffinitio que non cōpetit cuius contento sub diffinito est male data. itā est huiusmodi. ergo. maior p3. r minor

ipsa aut duple
no q la aia sequit qz
le p rntis corp?

Est aut qm nō cōp rione
hēnt p rntes tēpōis r p rntes
p rntes p rntes r cōnenti
vltis et hriū p rntis
p rntis. qz hriū r tēp
māt r p rntis qz.

Sicut et d d hriū. s. aia
rōnis. r p rntis
p rntis r hriū. s. fleuma
rōis.

scdm similitudinem.
r similitudinē
aiālis et nature tpo
ris.

fusiōis
r cōplexiōes tpoz
et rōnis.

ex p rntis aut d d hriū
p rntis r p rntis
p rntis r p rntis
p rntis r p rntis

ex p rntis aut d d hriū
p rntis r p rntis
p rntis r p rntis
p rntis r p rntis

ex p rntis aut d d hriū
p rntis r p rntis
p rntis r p rntis
p rntis r p rntis

quādo et mpm qz p rntis tūm et d d hriū
nō q d d hriū r p rntis
r p rntis r p rntis
r p rntis r p rntis
r p rntis r p rntis

pbaf. naz qñ de pterito 7 qñ de futuro nō derelinquunt
 er adiacentia tps. qz si sic esset tunc qñ de pterito derelinq
 ref a tēpe pterito. 7 qñ de futuro a tpe futuro. pñs ē flin.
 qz nec tps pterito nec tps futuz est. ab eo vero qd nō ē ni
 bil pōt dreling. ¶ Diereea illud qd catur a tpe nō catur
 ex adiacentia tps. qz vnus effectus est solum vna cā. s3 qñ
 catur a tpe. ergo non catur ex adiacētia tps. ¶ Diereea
 hec diffinitio cōpetit alteri diffinito. ergo ē male data. pñs
 p3. añs pbaf. qz senectus derelinquit in sene ex adiacentia
 tps 7 tñ nō ē qñ. igitur 7c. ¶ Diereea sequeret ex adia
 centia tps in eodem essent infinita qñ derelicta ab eodem
 tpe. qz tps h3 infinitas ptes cū sit in infinitū diuisibile ex qua
 ruz qualibet derelinquitur aliqd qñ in re tpali. illa ergo qñ
 sunt infinita. et ex pte rei tpalis pcedit augmentū. qz illa res
 h3 infinitas ptes in quaz qualibet est aliqd qñ. ergo idēz qd
 pñs. ¶ Diereea. si qñ derelinqz in re tpali a tpe presen
 ti cū ēt relinquitur qñ in re tpali a tpe pterito 7 a futuro. se
 quitur qz sicut tps pteritū 7 tps futuz sunt ptes tps pñs
 ita qñ derelictuz a pterito. 7 qñ derelictū a futuro sunt par
 tes ipsius qñ derelicti a pñenti tpe. 7 ita aliqd indiuiduū ip
 sius qñ cōponeret ex diuersaz speciez indiuidis. ¶ Die
 reea. si quando derelinquit ex adiacentia tps. tunc qñ nō
 esset in eodē i quo ē tps. s3 hoc vñ auctore q dicit q i quo
 cunqz ē tps in eodē 7 qñ. ¶ In opposituz qñis ē auctore i
 lra. ¶ Ad istam dubitationē est dicendū qz diffinitio ipsius
 qñ est bene data. qz illud fm qd aliqd dñ esse fuisse vel fo
 re relinqz ex adiacētia tps. qñ ē bñ dñ. igitur 7c. ¶ Nota qz
 qñ pnt est pdicamentū est affectio derelicta i re tpali 7 tpe
 mensurante re tpalez. 7 fm istā affectionē qz dñ qñ denota
 tur res fuisse vel fore. 7 dñ hec affectio derelinqz ex adiacē
 tia tps. qz circūscripta quacunqz alia transmutatiōe circa re
 tpalez solo tpe remanente 7 re tpali illa dñ esse fuisse vel fo
 re. qz tps est mensura extrinseca durationis rei tpalis 7 inē
 sura adiacet mensurato. ideo bene dñ qz qñ derelinquit ex
 adiacentia tps extrinsecus mēsurantis esse rei tpalis. p3 er
 go sensus descriptionis. ¶ Ad primū ergo argu. dicendū
 qz h3 pteritū tps 7 futuz actu non sint. tamen habent entita
 tem sufficientem ad cāndū quando. Unde est sciendū qz qñ
 dam sunt res ad quas est motus. 7 qñ ad quas non ē mo
 tus. nā suba. qñitas. qualitas. 7 vbi sunt res ad qñs ē motus.
 capiēdo motū large. alie vero res alioz genēz sunt respe
 ctive 7 ad eas nō ē motus. illud ergo qd nō est h3 nō possit
 cāre re absolutā. tñ pōt cāre rem respectiua ad quā nō ē p
 se motus. vt supra dñū est de sine q nō existens cāt de sine
 rñ actu existens. vt siqs balneuz desideret qd non ē. ¶ Et
 nota qz qñ de pterito nō catur a tpe pterito nisi quādo illud
 ē pteritū. 7 quando de futuro nō catur a futuro nisi quan
 do illud ē futuz. Unde auctor dicit qz quando de pterito 7
 qñ de futuro nunqz sunt sil cū tpe pterito nec cum futuro.
 ¶ Ad aliud ar. ē dicendū qz intellectus descriptōis ē iste. qñ ē
 qd derelinqz ex adiacentia tps. i. ex adiacente tpe qñ extri
 secus mēsurate esse rei tpalis. 7 ideo ista stant sil qz qñ de
 relinquit ex tpe 7 ex adiacētia tps. Vel alr dicit pōt. qz qñ
 derelinqz ex adiacentia tps imediate. ab ipso vō tpe me
 diate. nec est icōueniens qz idē effectus a pluribus causis.
 s3 ab vno mediate. ab alio vō imediate. Ad illud est dicendū
 qz sicut passio imediate catur ab actiōe. sic qñ imediate cā
 tur a tpe vel ab adiacētia tps. senectus vō nō imediate. ex
 tpe relinqz h3 mediate. id nō est qñ. ¶ Ad aliud dñ qz infini
 ta qñ derelicta ab eodē tpe sunt i eadē re tpali fm diuersas
 ptes illius rei. tamē ab vno tpe catur solū vñū quando cor
 respondens tpi adequato ipñ durationi rei. ¶ Ad aliud dñ
 qz si tps pñs cōponit ex pterito 7 futuro. tamen quando
 derelictū a tpe pñenti nō cōponit ex quādo derelictū a pte
 rito tpe 7 a futuro nec ē similitudo. vt p3 itūti. ¶ Ad vltimū
 dñ qz quando est subine i re tpali qz icipit esse. tps vō nō est
 subine i re tpali s3 pmo mobili vel i motu pmi mobilis h3
 fit i re tpali vt mensura i mensurato. 7 hoc itendit auctor.
 vel alr dicit pōt qz auctor itēdit ponere dñaz iter vbi 7 quā
 do. qz est hec. qz in nullo i quo fit vbi subine est locus a quo
 catur idē vbi. quādo vō ē subine i aliquo i quo ē tps a quo
 catur illud quando. nā i aliq pte motus pmi mobilis icipit

esse qñ subine 7 i eodē motu subine tps ē. 7 hoc sufficit ad
 hoc qz vbi 7 qñ differat. ¶ Dubitat. 2º. vtz qñ de pterito
 7 qñ de futuro distinguant spē. 7 vñ qz nō. qz si sic. tunc
 idem indiuiduū pmo esset i vna spē postea i alia. nā idē quā
 do qd pmo derelinqz a futuro. postea derelinqz a pñenti.
 demū a pterito. nā auctor dicit qz sic idē tps pmo est futuz.
 postea pñs. postremo pteritū. sic idē qñ est pmo de futu
 ro. postea de pñenti. demū de pterito. ¶ P. qz specifico di
 stinguunt nō pdicant de eodez numero. s3 qñ de pterito 7
 quando d futuro pdicant d eodē nūero. 7 p3 pbaf auctor
 qz ista nō sunt 3ria. qz pdicant de eodē fm nūer. ¶ In op
 po^m ar. nā quando est gen⁹ generalissimū. ergo h3 spēs. s3
 nō vñ dñe als. nisi qñ d pterito. 7 qñ d futuro. ergo. ¶ Ad
 hāc dubitationē dñz ē qz qñ catur a tpe pterito. 7 quādo cā
 tur a futuro distinguunt spē. p qz est itelligendū qz tps nō sic
 absolute cāt quādo. s3 fm aliā 7 aliā bitudine quā h3 ad re
 tpalē. qd p3. qz idē tps vt remotū a nob cāt quādo de futu
 ro. vt primū quādo d pñenti. p h3 dñ ad argu. qz nō seqz qz
 idē quādo sit nūc i vna spē postea i alia nec ē idē quādo fm
 spēm vel formalr sūptū qd catur a futuro pñenti vel pterit
 to tpe p3 aliā 7 aliā bitudinez ipñi tps vt dñū ē. Et cū dñ
 qz auctor dicit qz idē quādo p⁹ ē d futuro. p⁹ d pñenti. deide
 d pterito. dico qz nō dicit sic. s3 dicit qz idē quādo p⁹ ē futuz.
 postea pñs. deide pteritū. nec isti modi loquēdi puerūt.
 ¶ Ad aliud cū dñ qz quādo d pterito 7 quādo d futuro pdi
 cant d eodez nūero. pcedo dñoiatūne s3 nō essentialr. nec ē
 iconueniens qz diuersa s3 spēm pdicāt d eodē denoiatūne.

**¶ Vbi vero est circūscriptio corporis a
 loci circūscriptiōne pcedens. locus autē
 est in eo qd capit 7 circūscribit. Est igitur
 in loco quicquid a loco circūscribitur. Nō
 est autem in eodem locus 7 vbi.**

¶ Istud est 4^m ca. scde pñs i quo auctor determinat de qñ
 pdicamento. s. de ipso vbi. 7 pñmet tres ptes pñcipales.
 In pma ponit 7 declarat descriptio ipñi vbi. In scda ibi.
 Vbi autē aliud est simplex. ponit diuisio ipsius vbi. In ter
 tia ibi. Car. t aut. ponunt pprietates ipsius vbi. vnde vbi
 pmo sic describit. Vbi est circūscriptio corporis a circūscri
 ptōne loci pcedens. ¶ Intelligendū est h3 fm Alber. qz tri
 plex est circūscriptio. quedaz est circūscribitentis actio. 7
 ista circūscriptio est in genere actōis. Alia est circūscriptio
 qz est circūscripti passio. 7 ista est i genere passionis. Tertia
 est circūscriptio qz pcedit ab vtraqz circūscriptiōne pñoiā qz
 est pdicamentum qd notatur vbi. ¶ Intelligendum qz
 vbi qd est pdicamentum est qdam forma qz pcedit a circū
 scriptiōne actiua loci 7 a circūscriptiōne passiuā locati. 7 est
 forma fm quam aliquid dñ esse in loco formaliter. sicut al
 bedo est forma p quam aliquid est formaliter album. sed
 vbi in cōcreto est esse in loco. vt esse hic vel esse ibi vel esse
 in scholis vel esse i domo vel esse alibi.

**¶ Locus. n. ē in eo qd capit 7 circūscribit. vbi
 vero in eo qd circūscribit 7 complectitur.**
 ¶ Declarat diffinitionē ipsius vbi. 7 pmo vltimā pñcipalē
 s. qz vbi pcedit a circūscriptiōne loci. 7 hec est conclusio. r. hu
 ius li. 7 pbaf sic. Locus est circūscribens locatū. 7 vbi est
 in circūscripto 7 in locato. s3 omne qd est circūscriptū iquā
 tum circūscribit pcedit a circūscriptiōne scribitentis. qre 7c.
 Quidam formant rōnem sic. vbi aut est locus aut est pce
 dens a circūscriptiōne loci. s3 vbi nō est loc⁹. ergo est pcedēs
 a circūscriptiōne loci. Sola minor ponit in ista. qz maior vñ
 manifesta. 7 minor declaratur sic. locus est i locante. 7 vbi
 est i locato. ergo vbi nō est locus. qz si vbi esset locus i quo
 cunqz esset locus in eodē esset vbi. ¶ Intelligendū qz qz p
 oēm motū acgrif aliqd inherens mobili. vt p3 p diffinitio
 nem motus. motus est actus entis in potentia ad vteriorē
 pfectionē. 03 ergo qz p motū localem acgrif aliqd inherens
 mobili qd est p se terminus intrinsecus ipsius motus. 7 qz
 locus nō iheret corpi. id locus nō est i loco. ergo necesse
 est ponere qz p motū localez acgrif aliqua perfectio a mo
 bili. alia a loco. qz perfectio fiet subine in mobili 7 in locato.

Sex principiorum.

Si n. mor^o local^o eēt p se ad locū cūz loc^o sit q̄titas. seq̄ret q̄ mor^o p̄pe dicit nō eēt nisi i duob^o p̄dicamentis. s. q̄titate r̄ q̄litate. qd̄ ē p̄ p̄m. s. p̄by. C̄ S̄z dices tu. si mor^o local^o ē p se ad vbi r̄ nō ad locū magis deberet dici mor^o vbi cal^o q̄ mor^o local^o. S̄l̄r̄ scōnēns v̄ q̄ nullus mor^o sit ad locū tanq̄ ad p se terminū. Dicēdū q̄ mor^o local^o ē ad vbi tanq̄ ad terminū intrinsecū. r̄ ad locū tanq̄ ad terminū extrinsecū. q̄: tñ locus est nobis notio: q̄ vbi r̄ denotatio sit a notio: ideo magis d̄r motus localis q̄ vbi calis.

C̄ At̄ vbi nō oib^o adesse. aia. n. nūq̄z ē. nullū r̄eni locū occupat neq̄z iplet. aiatū nāq̄z aliō cape p̄t. nūq̄z at̄ r̄igē palā ē occupatū qd̄ aliquo locū aliō cape r̄z pleri p̄t occupate pmanēte. granū ētenī modio adueniēs r̄etiri nō posset aere quo iplebat̄ q̄scēte. Vere at̄ expulsio granū v̄i q̄z r̄cipit. Nequaq̄z igr̄ duo cōpa i eodē eē p̄n̄ nec vnū r̄ idē i diuersis. q̄z obr̄e nec aia qd̄ local^o erit cū locū nllaten^o occupz. S̄l̄r̄ at̄z q̄cūq̄z alia a corpis rōe dissentiūt r̄ loci circūscriptōe carēt.

Declarat̄ p̄mā p̄tē descriptōis ipsius vbi. s. q̄ vbi est circūscriptio solius corpis. r̄ s̄ est p̄clō. 13. b^o li. r̄ p̄bat̄ sic. Vbi ē circūscriptio illius qd̄ ē i loco. r̄ solū illius qd̄ ē i loco s̄z solū corpus est in loco. ergo vbi ē circūscriptio solius corpis. ma. p̄z ex p̄bitis. nā vbi p̄cedit a circūscriptōe. r̄ vbi est circūscriptio illius qd̄ est in loco. Et minor: q̄ ad v̄tranc̄ eius p̄tē declarat̄. p̄mā ps est manifesta. s. q̄ corpus est i loco. r̄ s̄a ps. s. q̄ solū corpus ē i loco declarat̄ sic. Corpus ē in loco. vt p̄z. r̄ nihil aliud q̄ corpus est in loco. p̄bat̄. q̄z i ter non corpora maxie v̄f q̄ aia sit in loco. s̄z q̄ aia non sit in loco declarat̄ sic. Qd̄ qd̄ est in loco replet locū. s̄z aia nō replet locū. ergo aia nō ē in loco. minor: p̄bat̄ sic. locus repletus aliq̄ non p̄t recipere aliq̄ aliud illo manēte in eodē loco qd̄ replet locū illū. p̄z. granū. n. adueniens modio non p̄t recipi in modio q̄scēte aere i illo modio q̄ p̄us replebat̄. s̄z excluso aere p̄t granū recipi in modio. ergo eodē mō si aia replet locum tunc remanente aia q̄ est in corpe non posset suscipere alimētum al̄ ip̄m. s̄z s̄ est s̄m. ergo aia non replet locum. Et hic p̄t poni vna p^o p̄ticularis. r̄ p̄bat̄ p̄ idē. q̄z illud qd̄ p se replet locum eo remanente in loco non p̄t recipere aliud corpus ille locus. s̄z aia remanente in corpe aiatō corpus aiatum recipit aliud corpus. s. alimētum. ergo aia nō replet locū in corpe tanq̄ locatū p se i loco. Ex his isert̄ aucto: duo correlaria p̄mū est q̄ duo corpora non sunt sil i eodē loco. Scōm est q̄ idem corpus non est sil i diuersis locis. Et q̄ aucto: non p̄bat̄ p̄dē correlaria. iō ea nō pono in numero p̄clōnum. C̄ Intelligendū est q̄ s̄m Alber. aia est in loco p̄ accēs p̄ hoc q̄ corpus aiatū est in loco p se. In intelligendū q̄ illud qd̄ p se replet locum h̄z dimēnsiones p̄pas p̄ q̄s locūz repelet. Si ergo aia esset in corpe p se sic locatū in loco. seq̄ret q̄ aia h̄ret p̄pas dimēnsiones adēq̄tas corpi aiatō. cū igr̄ alimētum adueniens corpi aiatō h̄ret p̄pas dimēnsiones cōes. seq̄ret q̄ alimētum non posset recipi i corpe aiatō remanēte aia. q̄z si reciperet. seq̄ret q̄ diuersē dimēnsiones corpe eēt sil adēq̄te. qd̄ est ip̄ose. C̄ S̄z hic dubitat̄. q̄ si rō auctoris valeat v̄f q̄ corpus aiatū non replet locum per se. q̄z si sic non posset alimētum recipi in corpe aiatō remanēte corpe aiatō. q̄z sic due dimēnsiones corpe eēt sil in eodē loco. s. dimēnsiones alimētū aduenientis r̄ dimēnsiones corpe aiatō remanentis. Dicēdū q̄ alimētū non p̄t aduenire toti corpe aiatō ip̄o corpe aiatō remanente in eodem loco p̄tē in q̄ p̄us erat. s̄z alimētū recipit in partibus aiat̄ vt p^o in ore. r̄ adueniente alimēto ori expellit corpus qd̄ p̄us erat i loco in q̄ recipit alimētū r̄ postea recipit alimētum i poris. r̄ sp̄ adueniente alimento vel mā alimētū expellit corp^o qd̄ p̄fuit aut p̄densat̄. ita q̄ nūq̄z erit mā alimētū sil adēq̄ta cū mā corpe aiatō aut cū aliq̄ parte materie corpe aiatō p̄sistente. C̄ Dicēdū est ergo q̄ rō auctoris p̄bat̄ q̄ aia non est in corpe tanq̄ p se locatū i loco p̄ hoc q̄ p se locatū replet totū locū: r̄ totū sp̄tiū p̄tentiū

isra vltimūz corpe p̄tinentis. Et iō si aia esset in corpe sic p se locatū i loco dimēnsiones aie repleret totū corpus aiatū. nec essent aliq̄d porū in corpe aiatō in q̄bus posset recipi alimentum. Nunc aut̄ q̄: aia ē in corpe aiatō sic forma in mā. r̄ sic perfectio i perfectibili p̄t alimētū recipi in poris corpe aiatō excluso vel p̄densato corpe qd̄ p̄fuit ibidē.

Adouet at̄ fortasse q̄s q̄onē idē eē i diuersis r̄ i plurib^o p̄cludēs. Etenī vox i aurib^o diuersorū ē. Vox at̄ si nō ē aer eē nō potit. q̄re r̄ aer i aurib^o diuersorū erit q̄ r̄ corp^o idē i diuersis ē locis vox qd̄ vna r̄ eadē nuō in diuersis qd̄ aeris p̄tib^o eē nō p̄t. Cōcedētib^o itaq̄z nob vna r̄ eadē voce nuō i aurib^o sentiri diuersorū. v̄tq̄z r̄ p̄t i oz oio vna aeris p̄ticularā ad aures diuersorū p̄tēre.

Siplr̄ at̄ vnū r̄ idē i plurib^o totū ip̄ose ē iuriri. q̄z obr̄e r̄ p̄cedē cogitur vel diuersū qd̄ ē i aurib^o diuersorū sentiri. uel unū r̄ idē i plurib^o qd̄ locis r̄liq̄ C̄ Circa p̄dē mouent̄ h̄ due dubitatōes. p^o ē circa hoc qd̄ dicit aucto: q̄ idē corpus non ē i diuersis locis. q̄z videt̄ q̄ aliq̄d corpus esset sil i diuersis locis. nā eadē vox est sil i auribus diuersorū. sed vox non est sine aere. nec p̄t eadē vox esse sil i diuersis partibus aeris. seq̄ret igr̄ q̄ eadē vox est sil i diuersis locis. cum sit sil i auribus diuersorū.

Eligit at̄ diuersorū s̄l^o eē imagiabilr̄ se se gnāntiū. r̄ silr̄. q̄e r̄ uox qd̄ nō ē aia ē. ea. n. q̄ imagiabilr̄ sit r̄ silr̄ aiat̄ nō ē q̄m ab aiat̄ nō p̄ferit. ad huc at̄ oēs uocē aiat̄ dicim^o eē uel p̄mo uel s̄ario. q̄s n. uocē audiuit ab iūrio i silērio simplicit̄ aiatūz.

Undet aucto: ad istud dubiū intendens d̄re q̄ non ē eadem vox nmero i aurib^o diuersorū. s̄z vox immediate gnāta ab ore aiatō generat̄ p̄tēz in p̄te aeris sibi p̄pinq̄ q̄d̄ durat virtus p̄ferentis q̄s q̄z generent̄ diuersē voces in auribus diuersorū. v̄n breuiter non est eadē vox in auribus diuersorū. s̄z sunt diuersē voces. Alber. dicit hic q̄llē imaginatur generationē h̄mōl dicens: q̄ sic ē de generatiōe vocis sic est de generatiōe circuloz in aq̄. Si. n. aliq̄s p̄ticiat vnū lapidē in aquā ille lapis p̄ticiat vnū circulū. r̄ ille circulus facit aliū. r̄ sic quonq̄z illi circuli p̄ticiat̄ ripā aq̄. vel saltē q̄d̄ durat virtus ip̄ellentis. Et eodē mō ē de gnātiōe vocis. q̄z vna vox generat̄ aliā s̄m circuloz. r̄ illa aliā. r̄ sic non ē eadē vox in auribus diuersorū. C̄ Sciendū est s̄m cōmen. r̄ de aia. q̄ oē sensibile qd̄ sentit̄ per mediū extrinsecū me^o. exite vniformit̄ disposito multiplicat̄ suā sp̄m s̄m figurā circulare cui^o mediū ē ip̄m sensibile. Et ita si si sit ip̄edē tū oē tale sensibile multiplicat̄ suā sp̄m ad eā q̄lē distātia ex oī parte. r̄ ita ē de voce q̄ vna vox generat̄ aliā. r̄ illa aliā s̄m circulū. vel saltē. p^o vox generat̄ suā sp̄m. vel aliā uocē. r̄ illa eā q̄r̄ audit̄ ex oī parte medio exite h̄mōl disposito. Et dixi q̄ vna vox generat̄ aliā uocē vel sp̄m vocis. q̄z nō sp̄ oz q̄ vox q̄ audit̄ sit in aure audientis illā uocē. q̄z non posset eadē vox audiri a diuersis. qd̄ s̄m ē. v̄n ad hoc q̄ vox audiat̄ non oz q̄ ipsa vox q̄ audit̄ realr̄ veniat ad aurem. sic non oz q̄ q̄n color: v̄f qd̄ ip̄e color veniat realr̄ ad visum. r̄ sic est de voce. q̄z vna vox vt vox plata ab ore aiatō generat̄ aliā uocem realem in aere. r̄ illa aliā. r̄ sic per aliq̄ distātia. color: tñ solū generat̄ sp̄m coloris. v̄n vox p̄mo generat̄ aliā. r̄ illa aliā per qd̄dā sp̄tiū. Et postmodum cū vox generata fuerit ita debilitata qd̄ non possit generare aliā uocem. tunc generat̄ solū sp̄m vocis. v̄n sp̄s vocis q̄ audit̄ peruenit ad organum auditus: r̄ ipsa vox realiter que auditur non peruenit realiter ad aurem vel ad auditū. q̄z sic non fieret auditio. cum sensibile positū supra sensum non causet sensationē. ut patet ex secundo de anima.

Quare r̄ uox qd̄ cuiuslibet animalis d̄r q̄cūq̄z ip̄so p̄ferēte sit. Anius igr̄ uox ad diuersorū aures dirigitur. una aut̄ r̄ eadem nō p̄tingens est.

C Adonet et soluit vna dubitationes. q. n. dicitur est q. vna vor gnāt alia. posset. n. alicui videri q. nō ois vor ē vor aialis. q. illa vor q. gnāt ab alia voce. plata nō vī ēē vor aialis. Soluit dicit q. null' vnq. i filēto auditur vocē aialis. In telligēdū q. ois vor est vor aialis mediate vel imediate. Il la. n. vor gnāta a voce plata ab ore aialis est vor aialis me diate. Et si dicat q. vor multiplicat se successive i aere. ergo possibile ē q. aial a cuius ore pferitur vor q. sit ab alia voce mortaf. et p. nōs vltima vor non ē vor aialis aiali cor rupto. Dicēdū q. adhuc illa vor vltima est vor aialis me diate. Et pcedo q. aliqd pōt esse mediate ab aiali qn̄ aial ē corruptū sicut pōt patere i fili. si aliqs dirigat sagittando sa gitta i aliquē boiem et ipm̄ interficiat ita q. ipse mortaf anq. sagitta pueniat ad ipm̄ q. interficiet a sagitta. non est dubiuz q. sagittans interficit alium in quem direxit sagittaz. s. hoc est mediate. et sagitta interficit eum imediate.

Ubi aut aliud simplex ē aliud ppositū. Sim plex qdē ē qd a simplici loco pcedit. Cōpositū at qd ex pūcto. loc' at simplex ē origo et pstitū tio ei' qd pūctū ē. loc' vō vt dcm̄ ē qdē cōpo sit' ē q. hz pūctulas copulatas ad eūdē terminū ad quē et corpis pūctū pūgūt. Corpis vō ptes ad pūctū. loci vō ptes iuxta pūctū fieri necē ē. Er itaz loc' simplex i quo pūctū adiacē pstitabit.

Hec ē 2^a ps huius capituli i qua auctor pōnit dūtionē ipm̄ q. ē i vbi simplex et i vbi cōpositū. vbi simplex ē qd pce dit a loco simplici. et vbi cōpositū ē qd pcedit a loco cōposi to. Et s. b. dubitat. q. vī q. nullus locus sit simplex. nam ois locus ē q̄titas pūctū. et ois q̄titas pūctū ē dūctibilis i finitū. ergo nullus loc' ē simplex. Et intelligēdū s. m. Alb. q. loc' simplex i pposito intelligit loc' idūctibilis vt loc' pū cti dī ēē simplex. vā loc' simplex ē aliqd corūctū idūctibili li i locato. n. Alber. nō pcedit pūctū hēe locū. s. dīc q. pūctū sit i locato aliqd idūctibile corūctū idūctibili ipm̄ locati. loc' cōpositus dī locus circūscribens corpus. s. vlti mū pūctū corpus locati. alij dīc q. pūctū simplice auctor itelligit vñū locū solū circūscribentē vñū locatū solū. Et p locū cōpositū itelligit locū cōem ad multa corpora sic sunt schole. dom' et hōm. vñ dīc auctor q. locus simplex ē ori go loci cōpositi. Itāc aut locus pūctū vnū corpus est pūctū loci pūctū corpus locati. alij dīc q. pūctū simplice itelligit mīnīmū corpus nālis. vt locus mīne carnis vel mī nīmū ignis. et sic d. alijs. Et p locū cōpositū itelligit locū cor poris pūctū pla mīna nālis. Adhuc posset alr exponi et forte melius q. p locū simplice itelligit extremū corpus vñū pūctū. et p locū cōpositū itelligit cōpositū ex vltimis dīuersoz corpōz s. m. speciem. vbi g. a. corpus cōtentū a solo aere circūscribente ipm̄ est i loco simplici. Itā vltimū aeris est locus simplex. s. corpus cuius vna ps est i aere et alia i aq. vel i terra est i loco cōposito. vt virga cui' vna ps ē i terra et alia in aq. et alia ps i aere est in loco cōposito. Et locus cōpositus est ex vltimo terre et vltimo aque. Et hūc vī textus cōcordare q. dicit q. locus simplex est origo et constitutio illius qd est continuum. s. cōpositus. locus. n. cōpositus ex vltimis dīuersoz corpōz originatur et cō stituitur ex vltimis dīuersoz corpōz.

Loci ergo particule soliditatis pūctulas clau dunt. Et enim loca quidem simplicia minimas corporis particulas occupantia sunt.

Addit nunc auctor q. locus cōpositus hz ptes cōpositas ad eundem terminum ad quem pūctule corpis terminant vel copulant. s. ad pūctū. ptes. n. corpis et loci media te copulant ad pūctū. vt dcm̄ est i pūctū. ptes. n. corpis copulant imediate ad pūctū. et ptes loci imedia te copulant ad lineā. q. igit ptes corpis claudunt et pūctū pūctulas loci. et ptes loci pūctū ptes locati. copulant ergo ad eundem terminum cōem ptes loci et ptes corpis locati. maxime capiēdo locum p spatio vt i caplo de q̄titate

dcm̄ est. Et addit q. loca simplicia sunt occupatia mīnīmū corpus. qd pōt itelligi s. m. vna expōnez q. simplicia loca s. occupatia mīna corpis nālis. vel s. m. alia expōnē q. s. oc cupatia mīni corpis. i. mīni qd ē i corpe. hūc dīc ē pūctū.

Quare nec locus sine corpore nec soliditas sine loco erit.

Ex pūctis pūctū q. n. ē loc' sine cōpe nec cōp' sine loco. **C**ōtētio at orit de extrēitate spe. Nihil at ex tra idē. i. eo at loc' ēē nō poterit vt dcm̄ ē a supio rib' qd ab eo qdē loco ābit. Cōfiterib' igit nō bis spāesse locale. pūctū vtqz necē ē aliud qdēz pter eā esse i quo extrēitatis loc' existat. Nihil at pter idē ē qre extrēitas qdem i loco nō est. De hīc at isolutū ē et occultū pūctū et ē pūctū sensibilia.

Et sic hie mouet dubitatio. q. vī q. aliqd corpus sit sine lo co. q. supma spa est corpus et est sine loco. cum locus sit vltimum corpis cōtinentis. et supma spa nō hēat corpus cōti nens ipsam. vī q. supma spa nō sit i loco. Itā aut qd nō nō soluit s. expōse. s. dīc q. de hūc dīc qd nō isolutū est qre. et s. q. occultū ē. q. nō appet ad sensū vtrū sit i loco vel nō. et sub dit q. declarare hūc dīc qd nō ē extra sensibilia. i. pter sensibilia. q. talia ad sensum nō appet. Circa istā dubitationem fuerūt multe opōnes. et p^a fuit opō T hemistij vt recitat cōmē. 4. pby. dīc. n. T hemistij q. supma spa ē i loco s. m. ptes et nō s. m. totū. rō ei' est. q. celū mouet s. m. ptes suas. et nō s. z. se totū. cū nō mutet totalē locū. Cōtra istā opō nē arguit cōmē. q. si celū mouet s. m. ptes vel ptes. et totū nō sit aliud q. sue ptes s. m. supte. o. q. si mouet s. m. ptes q. moueat s. m. totū. Itē pbs. 8. pby. soluendo rōnē zenonis voluit q. spa mutet locū s. m. formā et nō s. z. mām. nūc illū qd mutat locū est i loco. C. Itē s. m. est qd dīc T hemistij q. ptes celi s. i loco. nā loc' sepat' est a locato. s. ptes celi ex quo sunt pūctū nō hnt talē locū sepatū. s. ptes nō sunt i loco nisi p access. q. totū est i loco p se. Opō aut anaragore fuit q. celū nō est i loco pūctū ipm̄. s. loc' eius est pūctū vel melius pūctū circa qd voluit. Circa hūc opō. arguit cōmē. sic. loc' est eq̄lis loco s. m. pūctū. s. pūctū cō uera circa quā voluit celum nō est eq̄lis celo. igit et c. Idē argumentū fiet de supficie pūctū. C. Alia fuit opō. Alexan dri dicentis q. celū nō est i loco nec s. m. totū nec s. m. ptes. Sed hoc arguit cōmē. q. si non sit de necessitate corpus esse i loco. ergo celū localr mouet. et nō est i loco. qd est i conueniens. Opō cōmentatoris fuit q. celum sit in loco p centrum. nec itelligas q. centrum sit locus celi q. pūctū pūctū. s. q. respectu centri celū est alr et alr se hns. C. Itē pbs i li' de motib' aialū dīc. q. oē qd mouet idiget aliquo ge scente respectu cui' se hēat alr q. pūctū s. m. locū. et illud tale vel est gescens. aut nō mouet eadē velocitate vel spē mor' q. mouet illud mobile. et s. cū celū localr moueat. vt p. ad sensū. o. q. sit aliqd gescens respectu cuius se hēat alr q. pūctū. et cū nō sit pūctū in finitū. o. q. aliqd simplr ge scens detenire. et illud est centrū. C. Itē dīc cōmē. q. celū nec ē i loco nec mouet localr nisi i respectu ad centrū. C. C. Itē notādū ē qd de numero eoz q. localr mouent. qdā mouē tur sup aliqd vt illa q. mouent motu recto. et qdā circa ali qd. vt illa q. mouent motu circulari. et illa q. mouent sup ali qd hnt aliqd imobile pūctū. respectu cui' alr et alr se hnt. s. illa q. mouent circa aliqd sunt i loco p illud imobile circa qd mouent. S. dices. si celū est i loco p centrū. ergo est i vltimo corpis pūctū p centrū. et p nōs celū hz locū pūctū nentē ipm̄. C. Itē isto ē sciēdū qd loc' duplr sumit. C. Itē mo nāl' pūctū ē vltimū corpis ābientis locatū. et sic dīctū 4. pby. et isto mō centrū nō ē loc' celi. alio mō capie forma līf. p illo i ppatōe ad qd mobile mutat situm dū mouet lo calr. et hoc mō centrū est loc' celi. q. i ordine ad centrū sit variatio sit' i pūctū celi dū mouet circa centrū. et isto mō na tis i medio fluminis gescens mutat locū mām s. sit pūctū nūe i eodem loco formali. s. i respectu ad centrū et polos mū di. s. dīc Auicē. qd motus celi nō est localis s. z. situālis. q.

Sex principiorum

est motus ad sitū & nō ad locū. s; cōmē. respōdit anicē. i hoc. & iō pōt dici qd ille situs quē celū acgrit p motū ē i pōt camento vbi. s; forte dīes. vbi ē circūscriptio corpis a lo ei circūscriptioe pcedēs. ergo si in celo ē vbi: o; qd hēat lo cum circūscribentem ipsū. Ad hoc pōt dici qd centrum est locus celi vt dictū est. nō q; pteat ipsū. sed q; in ordine ad ipsū sit mutatio sui situs. & locus sic dictus dī trāsumptiue & nō ppte. & ideo cōmentator. 4. pby. multotiens dicit ce lum nō h; locū vey. intelligēs p locū vey vltimū corpous subeantis locatū. vñ melius est dicere sic qd centrum sit lo cus celi q; qd ille situs sit locus celi. q; ille situs ē in pōdicamē to vbi & causatur a loco trāsumptiue. non a loco vero. de scriptio vero ipsius vbi intelligitur de vbi causato a loco ve ro. & p hoc p; solutio ad istantiam. Item illa descriptio de vbi s; pta posita d; intelligi de vbi qd est in corpous motu motu locali recto a centro vel ad centrū. & non de vbi qd est in corpore circulari qd circulariter mouetur. Cū dicit Albertus qd supma spa nō est in loco. & p locū intelligit locū dīssimū. 4. pby. & subdit qd sicut in ipso vnīuer'o dat aliqd corpus qd ita ē locatū & ptenus qd nihil ptenet vt ele menti terre. sic datur aliqd corpus ita ptenens oīa qd a nul lo ptenet vel locat. & tale est celum vltimū. Dicit et Al bertus qd qdā sunt in loco sicut in generante & saluāte ipsa. vt qd locatū mouent motu recto in spa actiuo; & passiuo;. & idigēt talia exteriori ptenente vt saluent. huiusmodi sunt eīa & oīa mobilia motu recto. Alia dīr esse i loco q; saluāte alia loca pta ab eis p modū essendi ipositu. 4. pby. quo cā est in effectu. & res in regno. & deus in creaturis. & hoc mō supma spa ē i loco tanq; pncipiū saluatiū oīum loco; totius spe actiuo; & passiuo;. Et si dicās corpora celestia mouent s; in loco. ergo sunt in loco. Albertus dicit qd verū est qd prima spera mouet p locū sine loco. q; mouet i distā tijs loci vel dīssis loci q; sunt an; & retro. dextrū & sinistrū. & vndiq; & equaliter circa centrū. s; nō mouet ad locū. vnde breuiter hec ē intentio alberti qd celū nō ē in loco ptenente. q; est pmiū locans. s; ē i loco: qd referat ad locū. q; ē oīum loco rum locus. Opinio cōmentatoris tū color est qd supma spa sit i loco p centrū eius cū spa terre sit pccētra celo vltimo.

Caret autē vbi intensioe & remissione. Nō enim dīr altēz altēro magis esse i loco vel min;. s; tamen maiore locum & minore possideat. non autē s; vbi vel quātitate aliq; s; s; m id qd qle ē.

Chec ē terra p; huius capli i qua ponunt ppetates ac cidētales ipsius vbi. & sunt due vna est qd vbi non suscipit magis & minus. & hec ē pccētra. 14. hui; libri. Et pbat sic. Nullus locus suscipit magis & minus. ergo nullū vbi susci pit magis & min;. pccētra p; q; vbi causat a loco tanq; a cā ppa & adequata. nūc si nō ē magis & minus in cā non est magis & minus in pprio effectu eius. alr pbat sic. q; nulla qstas suscipit magis aut minus. non enim dicitur aliquid magis aut minus s; m qstiatem. s; bene s; m qualitatem. s; locus est qstas. ergo locus non suscipit magis aut minus. nec ipsum vbi: licet aliquid sit in maiori loco q; aliud.

Cnest autē vbi nihil ē pccētra eo qd nec loco qdem pccētra inest. locus enī loco pccētrarius non est. quonīa autem nec in alijs manifestū est.

Cscōda ppetas ipsius vbi ē qd vbi nihil est pccētrarium. & hec est pccētra. 15. huius li. q; pbat sic. Non enim est vn; locus pccētrarius alteri loco. ergo nec ipsi vbi erit aliqd pccētra um. pccētra patet p hoc qd vbi est pccētrarius effectus loci. antec edens p; q; qstatiū nihil est pccētrarium. vt p; ex libro predi camentoz. & per pccētra ipsi vbi nihil est contrarium.

CSursuz autē & deorsum eē pccētra pccētra vbi dēf eē. multū. n. distare vñ id qd sursuz est eē: & id qd ē deorsum eē. quēadmodū sursuz & deorsuz. q; re vbi pccētrietas maxime vñ circa sursuz & deor sum esse: quēadmodum & pccētrietas circa locū.

Cad onet & soluit vnā dubitacōne q; talis ē. Sursuz & deor

si sunt s;ria. q; maxie distāt sub eodē genere. Cū igit aliqd vbi sit sursuz & aliqd vbi sit deorsū vñ qd vbi sit aliqd s;ria. Cōrigit autē duo i eodē eē pccētra. Sursuz. n. eē & deorsū eē i eodē sunt. Idē. n. sursuz & deor suz ē ad diuersa qdē sumprū. nā turris altitudo sursuz ē ad nos. Spe vō extremitati cōpata ise rior ē. Ampli; pccētrarium quoz idē sibi met for pccētra. Si. n. sursuz eē & iseri; eē pccētra sunt. cū idē sursuz & deorsum sit: pccētra idē sibi met pccētrariū fieri. nō ē igit pccētrietas vlla i eo qd i loco ē eē. Cū itā dubitacōne soluit auctor dīcēs qd sursuz & deorsuz non sunt pccētra. & hec ē pccētra. 16. huius li. q; pbat deducē do ad ipole duplr. q; pmo seqret qd pccētra essent s; eodē. q; idē ē sursuz & deorsum. altitudo. n. turris p pccētra nē ad nos ē sursuz. & p pccētra ad celū ē deorsuz. Si igit sursuz & deorsum essent s;ria cū idē sit sursuz & deorsum seqret qd i eodē essent s;ria denoiatiue. s; hoc ē ipole. ergo illud ex quo seqret. Cū pccētra pbat sic. Si sursuz & deorsū eēnt s;ria. cū idē sit sursuz & deorsum. seqret et qd idē esset pccētrariū sibi ipsi. qd ē ipole. ergo &c. Cū circa pccētra dubitat & vñ qd i vbi sit pccētrietas. q; i loco est pccētrietas. ergo & in vbi. p; pccētra. & an; pbat an; pccētra. 4. p; pccētra. q; dīc qd pma pccētrietas ē circa locū. Cū i vbi ē motus. ergo & i vbi & i loco ē pccētrietas. p; pccētra. q; motus ē de pccētra i pccētrariū s. pby. Cū q; cū maxie distāt sunt pccētra. s; vbi sursuz & vbi deorsū maxie distāt. ergo sunt pccētra. pccētra p; & ma ior ex. s. meta. c. de oppositis. & minor ē p; q; deorsū i cē tro. & vbi sursuz i supma spa maxie distāt. Cū pccētra istis ē notādū pmo qd locus qstū pposito spectat sibi duplr. vno mō p vte pccētraria locati sine sit influentia quicqd sit multiplicata a primo continente in bec inferioza. & iste lo cus ē i pccētra qualitatē. & in eo repit pccētrietas sicut et i generē qualitatē. Alio mō accipit locus māliter. et put ē vltimū corpous ambiētis locatū. et iste locus nō h; pccētra sicut nec genus qstatis. Cū notādū ē vltimus qd distā tia posita in dīssimūe pccētrariū nō ē localis s; formalis. vñ pccētra maxie distāt distātia formalis. s; de locali nō o; hec distātia formalis repit s; iter ens et nō ens: qd ē s; finita. quā solus pccētra deus i creatōe de nihilo aliqd pccētra. Cū nota sup qd qstas sine distātia dupliciter considerat. pccētra. et mathematice sine geometricē. pccētra mō sic dat i entibus maxie distātia sine qstas. 2. vō mō nō cō tingit. vt in alia scia p; Cū scēduz ē vltimo circa bac pccētra Albertus dicit hic qd si sursuz et deorsum essent contraria nūc inessent eidē simul nec simpliciter nec in cōparatione ad aliqd aliud. sicut q; albū et nigrū sunt cōtraria nūc sūt i eodē nec simpliciter nec i respectu ad aliud. Nūc autē sursuz & deorsum isunt eidē i respectu ad diuersa vt deū ē. ideo non sunt cōtraria. Cū pccētra ergo argumentū et 3. p; pccētra ex deis. Cū scēduz p; pccētra ex. c. d. qstate. Cū dīnatio vō i arboze pccētra metalī istoz sex pncipioz relinqt solertie studentis. Sufficiat eā exēpli ordiare ad pccētra mētū vbi. ponēdo vbi p genere generalissimo et capēdo vbi simplex et vbi cōpositū p generibus subalternis. spēs vō spālissime cū vbi causentur ex circūscriptioe loci sumant s; m species diuersas loco; q; iuxta cōmen. 3. pby. tractatu de infinito. sunt vñ s; m varijs species cōporū. Sunt autē corpoz quinq; species. s. quatuor elementa et qnta eēntia. q est celuz. et istoz qdā mouent circulariter vt celestia cor pora. quedam motu recto. ipsius ergo vbi quoddā est i eo qd mouet motu circulari vt in celo. quoddā est ipsius mo tu motu recto. et hoc dupliciter. vel a centro. vel ad centrū. primo mō dupliciter. vel simpliciter. et sic est vbi sursuz ignis. vel in respectu. sic est vbi aeris. ad centrū duplici ter. simpliciter sic est vbi terre. in respectu. sic est vbi aque.

Distio vō est qdā sit pccētra & qstatis or diario. s; quā dicunt stātia vñ sedētia. & lenia vel aspa vel quolibet at; disposita.

Pnd pccētra est pccētra vna qst voluntaria ad quod s; sedētia. Et alio mō quō s; pccētra et istuz pccētra sit auctor enī dicit quō s; pccētra pccētra dīa dīa naturalis vt pccētra in qstas qstas sicut pccētra vt na s; pccētra o; et sic de alijs et istuz pccētra qst dicit generatiū. ordinatiū. et ordi natiū in cōplexa qstas vbi sit. secundū complexa qstas vbi sit qstas vbi sit.

Distio vō est qdā sit pccētra ac pccētra vbi sit ad sitū in nālib; et mathematice pccētra pccētra pccētra in nālib;.

Et qstatis ordinatiū a. ord vñ generate. pccētra vñ generate sicut pccētra in loco.

Et pccētra. sedētia. pccētra ad pccētra. qstas vñ generate sicut pccētra in loco.

pccētra vñ generate. qstas vñ generate sicut pccētra in loco. pccētra vñ generate sicut pccētra in loco. pccētra vñ generate sicut pccētra in loco.

*Non sunt autem positiones. hic soluit predictas dubitationes
 et quia. qd. qd. predicta dicitur qualitates existit
 res circa positiones unde in predictis est natura
 qualitates et etiam sunt qd. ad primam naturam
 dicitur sunt. qd. ad ultimam naturam dicitur
 quod ad naturam ultimam sunt quod
 sunt.*

Liber.

¶ Istud est quintum capitulum huius secundi tractatus in quo auctor determinat de quo principio. scilicet de positione et dicitur duas partes. In prima determinat de positione quantum ad eius essentialia. In secunda ibi. Suscipe autem vii. determinat de positione quantum ad eius proprietates accidentales. de prima parte ponit primo descriptionem positionis. unde dicit quod positio est quodam situs partium vel ordinatio partium secundum quam aliqua dicuntur sedentia vel statia aspera vel lenia vel quolibet aliter disposita. supple respectu loci. **¶** Nota quod Albertus hic ponit tres significationes positionis. nam uno modo accipitur positio ut refertur ad illud cuius est positio. et sic est in predicamento relationis. alio modo accipitur per ordinationem partium in toto absolute. et sic est quodam dicitur dignitas. et sic dicitur dignitas in habentem positionem in partibus et cetero. tertio modo accipitur positio per ordinationem partium in toto in comparatione ad locum et sic est positio de qua agit hic. unde positio est principium est quodam forma secundum quam partes ipsius totius sunt in toto in respectu vel ordine ad locum. unde talis forma est positio in abstracto. sed esse ipsius partium in toto respectu loci est positio in concreto. **¶** Ad hoc addo alias tres significationes positionis. nam positio uno modo dicitur dignitas vel maxima. et sic accipitur primo posteriorum. alio modo accipitur per opinionem extraneam alicuius. et sic respondens ponit positionem suam vel opinionem suam. tertio modo accipitur per obligationem que obligat ad sustinendum aliquid pro vero. **¶** Circa definitionem positionis est notandum quod loquendo de positione que est ordinatio partium in toto in comparatione ad locum sic duplex est positio. Quedam est positio ex generatione naturali. et est illa que statim inest rei cum ipsa est generata. et huiusmodi asperitas et lenitas statim cum res est generata inest sibi. Alia est positio que est a consuetudine modo nature. ut sessio vel statio. et sic de multis alijs. quod sessio non statim generat cum re. sed fit in ea ex consuetudine modo nature. unde homo per consuetudinem a natura alioquin ad sedendum. alioquin ad standum. quod autem sessio et statio sunt positiones proprie sunt. non forme quibus partes ordinantur in toto in comparatione ad locum. unde homo quando sedet aliter se habet partes ordinate in toto respectu loci. quod quando sedet habet tibias flexas et curvatas respectu loci. quando autem stat habet partes rectas et aliter dispositas. et sic. **¶** Et secundum aliquos in ista descriptione tangit utrumque modum positionis. per hoc. non quod dicit quod positio est quodam situs partium tangit positionem que fit ex consuetudine modo nature. et per hoc quod dicit generationis ordinatio. scilicet rei generate ordinatio tangit positionem que fit ex generatione naturali. unde per descriptionem positionis dicitur divisio. et secundum hanc expositionem hec positio est. et posita in descriptione positionis non tenet iunctive sed disunctive. Alij dicunt quod in ista descriptione non inest divisio positionis sed magis divisio. ut per exempla que ponit in explanatione descriptionis positionis. et sic hec est iunctiva. et posita in descriptione positionis non tenetur copulative sed expositiva. unde sensus descriptionis est iste. positio est quidam situs partium et rei generate ordinatio. et sic generatio in proposito non accipitur pro generatione que est transmutatio sed pro re generate. intelligendum est hic secundum Albertum quod situs est in plus quam positio. quod situs reperitur tam in mathematicis quam in naturalibus. positio vero solum reperitur in rebus naturalibus. et sic situs cum sit in plus quam positio bene ponitur in descriptione positionis.

¶ Sedere autem aut iacere positiones non sunt. sed denominative dicuntur ab his. **¶** Quia dictum est quod sessio et statio sunt positiones. posset alii quis credere quod sedere et stare sunt positiones. Istud remonet auctor dicens quod sedere et stare non sunt positiones sed sunt dicta denominative a positionibus. **¶** Solet autem quod iduci dicitur curvo et recto et aspo et leni. Quadrangulo et triangulo. bicubito et tricubito. magno et parvo. brevi et longo et similibus. quedam enim partium positionem significare videtur. Asperitas. non dicitur cuius partium altera alteri supeminet. lenitas vero cuius partium equaliter porrecte sunt. **¶** Similiter autem et de reliquis.

¶ Suscipe autem vii. situs. scilicet de quo supra in qua determinat de proprietate positionis et duo arguit quod una est quod positio non habet contrarium ponit opinionem quod non est et eorum rationem.

¶ Non sunt autem positiones ea que dicta sunt omnia. scilicet quia circa situm existit. eo namque quod partes sic dispositae sunt ex eo talia sensibus indicantur. non autem ex eo quod talia. id est aspera vel lenia vel bicubita vel tricubita sunt. **¶** Similiter autem de alijs que huiusmodi partium habent dispositionem. Erit igitur unum quod quodammodo permittitur non positio scilicet quale quod circa positionem nascitur. **¶** Ad hoc et soluit dubitationem que solebat iduci. utrum curvum et rectum asperum et lenem. et sic de similibus sint positiones. et arguit quod sic. quia ista dicitur ordinatio partium in toto in comparatione ad locum. ergo sunt positiones. Ita dubitationem soluit auctor: dicit quod ista et huiusmodi non sunt positiones. sed sunt quia circa situm et circa ponem. Et ratio est quod per se percipiunt a sensu. unde asperum et lenem. curvum et rectum. sunt qualitates sensibiles eade ex situatione partium in toto respectu loci. unde dicit auctor quod ex hoc quod partes sic dispositae ex hoc talia indicantur a sensibus. id est aspera et lenia. bicubita vel tricubita. Ex hoc procedit quod unum quod quodammodo est positio scilicet quale quod nascitur ex tali ponem. Sed dubitat. quod partes in predicamentis. c. de qualitate. dicit quod asperum et lenem. rectum et curvum non sunt qualitates sed positiones. et auctor dicit hic quod non sunt positiones sed qualitates. et ita videtur quod auctor hic dicitur Aristotelem. dicitur dicitur quod asperitas et lenitas sunt noia equivoce. uno modo significat ordinationem partium in toto in comparatione ad locum. et isto modo non sunt qualitates sed positiones ut dicitur per partes in predicamentis. Alio modo significant qualitates sensibiles resultantes ex ordinatione partium in toto. ex hoc enim quod partes sic ordinantur in toto. vel ex hoc quod una sit supeminet alteri. vel ex hoc quod partes equaliter iacent resultant alia et alia qualitates sensibiles. nam in leni est qualitas sensibilis per quam lenem monet sensum. unde auctor per asperum et lenem dicit intelligit qualitates resultantes ex ordinatione partium in toto. et partes per asperum et lenem intelligit ordinationem partium in toto in comparatione ad locum. Et sic auctoritates iste que videntur esse contrarie non sunt contrarie per equivocationem. **¶** Suscipe autem vii. situs contrarietate. Nam sedere ad id quod est stare contrarium esse videtur. Contraria. non sunt que in individuo uno eodemque tempore impossibile est simul repiri. ut in casu tame possibile inesse. Sedens enim illico potest stare et stans sedere. quocumque autem sedente impossibile est eum stare.

¶ Hec est secunda pars principalis huius. c. in qua auctor ponit proprietates accidentales positionis. et ponit tres proprietates duas communes. et unam propriam ipsi positioni. prima proprietates communis talis est. quod positioni nihil est contrarium. **¶** Circa hanc proprietatem sic procedit. primo dubitat circa hanc proprietatem probando quod positioni est aliquid contrarium. et hoc probat. quod sedere et stare que sunt positiones vel denominative dicta a positionibus videntur esse contraria. quod sunt posita sub eodem genere et non possunt inesse eidem simul sed successive et alia videntur esse contraria igitur videtur quod positioni est aliquid contrarium.

¶ Respondetur autem nobis hec contraria esse convenientia recipere cogimur. eo quod unum contrarium sit plurimum. Secundum etenim collectiois principium non magis sedere ad id quod stare est contrarium quod est quod ad accubere. Similiter autem et quocumque modo sedere et stare non quod eodem sit repiunt ita nec sedere et accubere et stare. secundum igitur huiusmodi dispositiones situi nulla contraria inest. **¶** Soluit istam dubitationem declarando quod nihil est contrarium positioni. et hec est conclusio. 18. huius libri. Et probat sic. quod si positioni est aliquid contrarium maxime videtur quod huiusmodi modi. id est stare et sedere sunt contraria. sed ista non sunt contraria. ergo et cetera. maior pars. et minor. probat dupliciter. primo sic. quod si sedere et stare essent contraria: eadem ratio sedere et accubere essent contraria. et si sedere et accubere essent contraria: sequeretur quod eadem ratio essent contraria. quod est falsum. et per Aristotelem dicit in topico. quod unum tamen contrarium unum.

¶ Respondetur autem nobis. hic soluit in prout dicitur in qua oblationem duabus rationibus quoniam ad hoc quod dicitur quod sedere et stare sunt contraria et primo ponit quod rationes duarum ad impossibile.

*hiccludit quoniam objectiones.
 positiones non sunt. quia
 in sessio et statio sunt
 sunt positiones.
 habent. scilicet positionibus
 nominative sicut dicuntur
 scilicet sessio et statio.
 dicitur hic monetur quod
 dubitationem circa
 predicta et primo ponit
 non eam.*

individuo

de his sicut definitur ordinatio partium

*collecionibus contrarietatis. et rationibus predictis de contrariis
 scilicet quod illa sunt contraria que non possunt simul inesse eadem
 sed in eis.*

fortassis. hic contra predictam rationem ponit quod dicitur falsas causationes. non est autem pallidus. hic predictam causationem soluit.

si cuius sint. s. Arrius lores et medijs color.

Amplius. hic ponit secunda rationem per quam ostenditur probat quod sedere et stare non sunt contraria.

Sex principiorum.

C Fortassis autem nec insolitum videbitur quidem unum pluribus esse contrarium. Pallor enim ad album et nigrum contrarium videtur esse. Nam sub eodem genere cum sint nigrum quod in eodem iuveniunt et vicissim transmutantur. Ite quitur igitur unum pluribus esse contrarium. Non autem est pallidum ad album vel nigrum contrarium. etenim cum utrumque in eodem est pallor. n. et colores reliqui ex albo et nigro proficiunt. Necius ergo est in quo cumque pallidum est in omni eo quidem esse album et nigrum. Similiter autem et de ceteris coloribus.

Ponit et remouet quoddam dubium circa predicta. quia videtur quod plura contrariantur eidem. quia tamen album quod nigrum contrariantur pallido. et sic videtur plura contrariantur eidem. Istud remouet auctor et dicit quod pallidum non contrariatur albo et nigro. quia pallidum componitur ex albo et nigro. et per se non contrariatur albo et nigro. **I**ntelligendum quod pallidum non contrariatur albo et nigro contrarietas que est maxima distantia aliquorum positio sub eodem genere que contrarietas de extremis ad extremum. sed pallidum contrariatur albo et nigro contrarietas que est medijs ad extremum. Si enim pallidum contrariatur albo et nigro contrarietas que est extremis ad extremum pallidum tunc non componeret ex albo et nigro compositio virtuali quod mixtum ponitur ex elementis. nam unum contrarium extremum non contrinet virtualiter aliud extremum. et ita utrumque deum est verum. s. pallidum non contrariatur albo et nigro contrarietas que est extremis ad extremum. sed medijs ad extremum. et tunc componitur ex albo et nigro quod intelligendum est de compositio virtuali. **D**ubitatur quod non videtur verum quod auctor dicit. s. quod pallidum componatur ex albo et nigro. nam si hoc esset verum in quocumque esset pallidum in eodem esset albo et nigro. et sic tria essent simul in eodem. **A**d oppositum arguitur sic. quia a pallido ad nigrum vel ad album potest esse motus. ergo pallidum cuiusque illorum contrariatur. prima pars. cum motus sit a principio in terminum. item medijs contrariatur extremo. ut videtur philosophis. s. philosophis. sed pallidum est medijs inter album et nigrum. ergo contrariatur utrique illorum. **P**ro istis est notandum quod oppositum est duplex ut spectat adpositum nomen. s. formalis et virtualis. Realis vel formalis est illa in qua oppositio manet realis in opposito formae suas. ut ligna et lapides in compositio domus. et carnes et ossa in compositio hominis. **O**ppositio virtualis est qua oppositio solum manet in opposito virtualiter sine forma qualitates suas. ita quod mixtum vel compositum habet similes qualitates vel virtutes quas habent oppositio vel miscibilitas. et talis est oppositio mixta ex alijs et medijs ex extremis. ut pallidum ex albo et nigro. non sequitur ergo quod vbi cumque est pallidum illic sit album vel nigrum. ut philosophis. **S**ciendum est ulterius quod duplex est medijs. ut philosophis. 4. meta. s. per abnegationem extremorum. et per participationem extremorum. **P**rimum ut subiectum quod non est sanum nec egrum est medijs abnegationem iter sanum et egrum. ut philosophis. **S**ecundum ut pallidum quod participat de utroque extremo rui colorum sine compositio modum loquendi. Scire oportet et quod contrarietas est multiplex in opposito ut videtur inueniuntur. primo de celo. quod est extremis ad extremum. et ista est maxima. quod est medijs ad medijs et quod est medijs ad extremum. et ista due ultime sufficiunt ad motum nec sunt contrarietas proprie dicte. illud ergo deum quod unum terminum est terminum de contrarietas de contrarietas extremis ad extremum. sed non de contrarietas contrarietas alia communiter dicte que est imperfecta. quia sic non ideoque unum plura contrariantur. Alij tamen dicunt quod si plura contrariantur unum. hoc est solus per accessum et non per se. quia plura non contrariantur unum sine quod unum sed magis potest illud unum accipitur plura. nam album non contrariatur pallido sine quod pallidum. s. potest ut habet aliquid de nigredine. Sicut nigrum contrariatur pallido potest habet se albedine. dicit ergo quod nigrum contrariatur albo et pallido. et album nigrum et pallido. et non dicit quod album et nigrum contrariantur pallido. dicit enim philosophis. s. philosophis. quod quod est motus ab extremo ad extremum. tunc ille motus est ad extremum in medio. i. ad medianam potest contrinet se. aliquid extrinsecum si fiat motus de albo in nigrum tunc iste motus est ad pallidum sub ratione nigri. vel ad nigrum et pallidum. et sic potest sustineri quod nanque plura contrariantur unum per se. ut ista autem extrinsecum contrariatur virtuti medie inter illa. non potest illa ut ista sunt plura. sed prout conueniunt in ratione mali sine virtute

Amplius autem contrarium quidem ratio est circa idem natura existit. Sedere autem et iacere non sunt circa idem natura. sed seuerata sunt. Est enim sedere circa rationalia proprie. Iacere autem et accubere circa diuersa. huiusmodi autem signum est equi et hominis similitudo. quibus sine dubio accubitur potest esse. **S**ecundo probatur quod tria habent fieri circa idem. ita quod circa quodcunque habent fieri unum circa idem habent fieri reliqua. s. stare et sedere non sunt huiusmodi. vel non habent fieri circa idem. quia sedere sit circa rationalia. accubere circa irrationalia. unde sedere non habent fieri circa quodcunque circa quod habent fieri stare et accubere. **P**roprium autem ponis est neque cum minus neque cum amplius dici. Sedere namque non magis est positio quam accubere nec minus. nec sedens magis vel minus alterum altero dicitur. neque accubens neque vltimam similitudinem aliam positionem.

Secunda proprietate est non suscipere magis et minus. vbi gra. sedere non est magis potest quam accubere nec vnus sedens de magis sedens quam alius. et sic de alijs. **M**agis autem videtur proprium positionis substantie assistere. omnibus quidem alijs formis suppositis. **P**ositio autem nihil aliud est quam naturalis ipsius subiecti ordinatio que a principio quod est in natura est ut ea que asperis et lenibus equalibus et inaequalibus est vel a nullo quidem motu profecto ut sessio et accubitus et sessio. quod quod igitur proprium est subiecti assistens. id necio potest et de omni quod est positio huius rationis suscipit predicatorem.

Tertia proprietate ponis est maxime proprie assistere subiecti et hoc est. quia potest est naturalis ordinatio partium subiecti. sed illa ordinatio primo assistit subiecti. et ideo magis proprium est ponis assistere subiecti quam alijs formis. et hoc patet de ponibus quod sunt ex generatione naturali cuiusmodi sunt asperitas et lenitas. equitas et inequitas que est de eis que inueniuntur subiecti ex consuetudine modo nature. cuiusmodi modi sunt sessio et accubitus et sessio. **E**x his concluditur istas proprietate maxime proprias ponis. **E**t potest haberi ponis in illa pectus huius libri que est in 19. et prime assistere subiecti est proprietate maxime propria ponis. et hec proprietate que est prime assistere subiecti est conueniens cum ponis. quod patet. nam omnis positio prime assistit subiecti et omne prime assistens subiecti est positio. igitur etc. **I**ntelligendum sine Albertum habet quod dicitur inter formas assistentes et formas inherentes. nam forme inherentes sunt forme que cantur totaliter ab intrinsecis. ut quod sitas quod sitas etc. et alie forme extrinsecas aduenientes dicuntur assistere subiecti. **E**t auctor ponit habet proprietatem de formis assistentibus subiecti. **E**st igitur sic intelligenda proprietate quod inter omnes formas extrinsecas aduenientes maxime proprium est ponis prime assistere subiecti. nec valent instantie de reuelatione actione vel passione. **N**am auctor intelligit de formis extrinsecis aduenientibus. et intendit quod de numero formarum extrinsecas aduenientium positio primo et prime assistit subiecti et hoc est verum. quare etc.

Abitus autem est colorum. et eorum que circa corpus sunt adiacentia. s. huiusmodi que habent esse circa corpus.

Istud est sextum caput in quo auctor determinat de habitu et continet quatuor partes principales. prima est de descriptione habitus. Secunda ibi. **I**dem autem non sine totum est de diuisione habitus. tertia ibi. **S**uscipit autem magis et minus. et de proprietatibus accidentalibus ipsius habitus. quarta que incipit ibi. **D**icuntur autem habere. et de denominatione habitus. s. de ipso habere. **I**n prima ergo parte describit habitum dicens quod habitus est corpus et eorum que circa corpus sunt adiacentia. sine que quod dicitur habere. ut corpora. et quedam dicitur tunc huiusmodi et que sunt circa corpus. **I**dem descriptio dicitur sic intellegi. habitus est corpus subiecti et eorum que sunt circa corpus esse continue. ut idumenta vel arma habitum faciunt. **N**otandum est

albo et nigro. hec est quare pallidum non contrariatur albo et nigro.

subiectum. actio et passio. quando et ubi.

pro. i. proximo quam forme predicte.

in. i. in quo et ubi est positio abet et substantie.

tertia probetur proba et inueniuntur in ipso positio in et sunt eorum ponit et inueniuntur ibi positio et etiam eorum probetur proba et ibi quod igitur substantie.

adiacencia. i. abitudine seu repositus. id est repositus et adiacencia et extrinsecia corporis abiti. hec. s. opposita illa que sunt circa corpus.

Liber

hic qd habitus sumit tripliciter. vno modo fm qd dicit dis-
positione pmanente. et de difficili mobilem corpus vel aie.
et sic e in prima spe qualitatis. alio modo significat vestime-
tum vt tunicam vel cappam. et sic e res artificial. et non e ali-
quo gne. sed e aggregatu per accns. tertio mo significat ad-
iacentia corpus subine. et eoru que sunt circa corpus effecti-
ue. et sic habitus e predicamentu per se. vñ bitus fm qd est
pdicamentu est quoddam exhis in corpe subine catu effectiue
ab alijs q sunt circa corp. **Nota**ndu est scdo qd Simpli-
cius in pmento suo ponit qd ad bitu pat est predicamentu
tria regnant. scilicet res q bz vt corpus. et res q bf. et hec distidi-
tur qz quedam ptinet corpus vt vestimentu vel calciamentu
vel arma. quedam ptinet a corpe vt gladius vel hasta a ma-
nu. dicimus eni q iste e gladiator. tertio regrit adiacentia
passiua corpus. et adiacentia actiua eoz que circa corpus sunt
et q multa sunt circa corpus. et no tm vna res. id dixit sunt
circa corpus. et no e. **Nota**ndu tertio de mete pmeta. s.
meta. q habitudo ptinentis ad ptentiu e duplex. vna q ptu-
nens bz ptentiu. et ex ista bitudine catur vbi in loco a loco
ptinate. alia est q ptentiu d habere ptinens et no econer
so. et ex ista bitudine catur habitus predicamentalis.

Hec at no. hoc at no dr fm totu s3 s3 pncipalia
re diuisione ut armati esse et calciati ee. **Hic** na
qz eq simplicia quide noia posita sunt qbus ap-
pellarent ea: sed sunt eis nomina armatio et cal-
ciano. horum autem ad pporione. et d reliquis.

Hec est scda pars pncipalis in qua ponitur diuisio ha-
bitus que talis e. Quidam e habitus fm totum corpus. et q
dam est bitus fm partem corporis. hoc e qda e habitus to-
tus corporis. et quidam e bitus partis corporis q non e totu
us corporis. verbi gra. armatum ee est habitus totius cor-
poris. vt quando totum corpus est armatum. **Et** si di-
cat q nunqz e totus corpus armatu sed solum partes cor-
poris. istud no obstat. qz posse e q aliquis bitus circundet
totu corpus vt ponamus totum corpus mortuu ee inola-
tum vel capiamus saccum in quo ponat aial vnu a tali bi-
tu circundate totu corpus catur aliquis bitus i toto corpe et
est bitus partis corporis vt calciatu ee vt chirotecatu ee.

Suscipit aut bitus magis et minus. armatioz
.n. eques pedite dr. et calciatioz qui cu caligis et
calciamentis est qz qui solu caligis vel calciame-
tis vrit. In quibusda at uez non est: qz cuz ma-
gis vel minus pdicent vt vestitum esse et silia.

Hec e tertia pars in qua ponit pprietates accidentales hi-
tus. Et sunt 3. pprietates. due coes. et vna ppria. prima
pprietates e suscipere magis et minus. vt armat calciatus.
Eques. n. dr armatioz pedite. et hns caligas et calciame-
ta est etia magis calciatus hnt calciame-
ta solu. h pprietates no est cois oi bitui. na vestitum ee no suscipit magis et minus
intelligendo per vestitu bitu totu q ordinatur ad tegedu
corpus. Solum. n. hns tunicam est ita vestitus sic hns tu-
nica et supertunica. **Nota**ndu fm Albertu q vestimen-
tum pncipalr ordinatur ad cooperiendu corpus. id hns
tunicam sola e ita vestitus sic hns tunica et supertunica. i.
coopertus. id vestitu ee no recipit magis et min. **Et** si di-
cas q vestitum ee non solum ordinatur ad cooperimentu
corporis. sed at ad arcendu frigus. d: q vestitu ee pncipal-
liter ordinat ad tegendum. si at ad arcendu frigus ordinet
h e per accns. et fm vulgus. sed armatu ee suscipit magis
et minus. ga iste bitus ordinatur ad bellandu. et q: eqs me-
lius pugnat qz pedes. id d: armatioz. Alr dici pot q ille bi-
tus qui e in plibus partibus corporis dr fm magis. et ille
q in paucioribus dr fm minus. id calciatioz e hns caligas et
calceos qz hns alerz istoz tm. sed tunica et supertunica in
eadez parte corporis recipiuntur. ideo non faciunt magis
vel minus. Uel pot dici q auctor ppter h dixit vestitu ee
no suscipere magis et minus. qz no e vor iposita per quas
magis vel minus dici possit respectu vestitu ee. non. n. e in

vsu vestitor. non autem est sic de alijs spibus:

Habitui vero nihil ppariu. etenim armatio cal-
ciatioz pna no e. **Idem**. n. calciat et armat. qm at
alijs pparia non est. palaz est: sicut aut et bis silia.
Scda pprietates bitus e no hnt pna. vbi. g. armatus ee
et calciatus ee no sunt pna. qz idem ho e simul calciatus et ar-
matus. et pna nunqz sunt sil in eode. **Sed** ista ro no vt
valere. qz qz idem ho sit armatus et calciatus. h e fm di-
uerfas partes. rñdetur q ro e bona. qz armatio et calciatio
possunt ee in eade parte sil vt in pede. mo pna no possunt
ee sil in eode. **Dubitat**. qz ca suscipiendi magis et min?
qpermixto cu pna. vt p3 ex. s. pby. et vbi no e ibi no e ma-
gis et minus. vt ergo q bitu sit aliquid pna. **Adm** q
aliquid dr suscipere magis et minus triplr. vno mo qz ma-
gis et minus misceat cu ppario. et sic loquitur pbs. s. pby.
Et sic illud dr albus qd e nigro ipermixtus. 2o mo dr ali-
quid magis et minus per approximationez ad pna ens vel
elogatem ab eode. et sic ho dr perfectior asino. qz magis
appropinquat primo enti. 3o dr aliquid magis et min? su-
scipere. quia magis vel minus valz ad finem ad quem or-
dinatur. et ad hunc finem plus valet eques qz pedes. et sic
eques dicitur armatioz pedite.

Propriu aut bitus est i plib qd ut i corpe
et in bis q circa corpus sunt existere. adiacet. n.
corpori et bis que circa corpus sunt. hoc aut ut
dictu est sit fm ea que in pubus est diuisionem.

Tertia pprietates bitu q e sibi ppria e ee i plib. bitus. n. i
est corpori et bis q sunt circa corp. qd itelligendū e sic. bi-
tus e in corpore subine. et i bis q sunt circa corp effectiue.

In paucis at alijs pncipis hmoi iuenies. in
quantitate. n. solu et i bis q ad aliqd sunt sil regri-
es. ad aliqd at ut figuraliter dicat ut siluado et
dissilitudo q plurib? similib? et dissimilib? insunt
Quatitas at ut nuer? q et in nuerabilib? inest uti
qz sp crescens fm vnitate multifaria ascensione.
Simpliciter at nihil iuenies i tot distribui pub?
possibile ee ut nuerz. **Ad** at ois quatitas aut re-
latio talu e. **Hic** at ois i plurib? necio pstitit ut
i corpe et i bis q circa corp? sut. o. n. qd i corpe
et circa corp? e pstitit bit? nomē sortit. qz ma-
gis ppriu qd bit? erit i corpe et circa corp? pna
tib? s3 ea q pna ee diuisione ut i plurib? existere.

Ista pprietates no solu in bitu s3 et aliqb? alijs vt resont
et nūero. vbi. g. siluado et dissilitudo e i plib? et nuer? e in
plib? s. reb? nueratis. et tamē ee i plib? no ppetit oi qntitat
nec oi relont. s3 bene oi bitu ppetit ee i plib?. **Et** id ppetat
q e ee i plib? e magis ppria bitui qz aliquid pdicamento. vnde
e sic ppa bitu q ppetit oi bitu. et no solu bitu. **Inten-**
gedū q nullu accidēs vnu nuō e sil s3 se to?i diuersis sub-
ue. aliqd tm accns vt nuer? e i diuersis subine fm suas par-
tes. s. q vna est pars e in vno boie. et alia i alio boie. et s? ut
3o boie. vñ no ee accns e i vno sabo ul i plib? s3 diuersas
pres. siluado at e in uno silu subine. et in alio terminatiue.

Dicit at bre multis modis. bre. n. dicimur s3
alteratōez ut albedine et nigredine et quantitate
vt logitudinē. Nihil tm aliud e dre albedine aut
logitudinē bre qz albu aut logū ee. **Dr** at et uas
aliqd bre. ut modi? tritici. qd nihil aliud est dre
qz ptere. **Hic** quoqz et i mebro dr. ut i digito
annulū. qd tm e dre quatū et digitū in annulo ee.
Dr aut uir uxore bre. et recipe uxor uix. hic at i
solit? ebndi mod?. buius at habere nihil aliud

hic remouet quodaz dubia
his naq. hic docet inuo-
nere noia spob? habitus
sicut armatus. ex plib? qua
tu ad abitus totius
scilicet armatus. ex plib? qua
antiz ad abitus totis.
s3 dicit. s3o. ab est h? noia
imposita.

hic aut insolit? i. inprobus proter circulator in ab eo
copus alio quod dr habere dicitur ab eo.

*Quare modum hic dicitur
numerus modum haberi.
Fortasse autem hic dicitur
se determinatio aliorum
modorum.
Sed res in his
hinc capitulatur.*

De principio

*Quare autem hic dicitur
distingui per modum
quod non est modum
quod non est modum.*

significat quod cohabitare quod modi boni qui plue
uere dici quinario nunc terminantur. Fortasse autem
alii modi erunt propter hos qui numerati sunt. Sed si quis
diligens sit in quibus iueniat: et de principibus hec deca
sufficiat. Reliquum vero in eo quod determinatio est gratia.
Hec est quarta pars in qua auctor distinguit denomi-
natum ipsius bitus sine habere. et ponit quinque modos pro
prios qui satis patent in libro predicamentorum.

Icitur autem magis et minus suscipe tripliter.
Dicitur autem. n. quodammodo in crementum et diminutionem
eorum que suscipiuntur in bono. Alii autem et alii ibi
quod suscipiunt in suscipere et diminui et cre-
re autem. Alii autem et alii ibi quod aliorum diminutionem
et augmentatorem. A primis itaque ichoates que eorum
rata sit et firma sua manifestabimur. Si quis vero pri-
ma et secunda detraxerit utique et tertia detraxit que
ex utriusque efficitur diminutionem. Non igitur sed suscipiendi
um ipsorum suborum crementum vel decrementum cum ma-
gis et minus aliquid dicitur suscipe. nulla enim ratio obuiaret
dicenti hominem quod et animal et subam et plura cum ma-
gis et minus dicitur. procedentibus nobis in subiecti-
tionem et remissionem quilibet cum magis et minus
dicitur. Amplius autem motum augmenti et diminutionis
frequenter suscipit equus. Dicitur autem lapis maior vel
minor lapide quodammodo qui nunquam intensioem neque
remissionem passus est. Ad hoc etiam alio modo

maior dicitur. cum neuter crescat et decrescat.

Hec est tertia pars principalis sue tertius tractatus huius
libri. in qua determinatur de quibusdam que sequuntur con-
gnitionem sex principiorum. et continet duo capitula. in pri-
mo determinat de causa susceptionis magis et minus. in secunda
ibi. Est autem generatio simplex determinat de generatione
formarum. primum capitulum continet duas partes principales
in prima determinat de causa suscipiendi magis et minus in
opinione aliorum. in secunda ibi. Quod igitur alia inuenire
determinat de causa suscipiendi magis et minus in opinio-
nem propriam. in prima parte ponit tres opiniones. et impro-
bat duas. quibus improbat satis per improbatio tertia opinio
nis. Prima opinio est quod aliquid dicitur magis et minus in
crementum et diminutionem subiecti in quo est. ut quod aliquis
dicitur magis albi. quod subiectum in quo est albedo est maior. et sic alii
quid dicitur minus albi. quod subiectum in quo est. est minus. Secunda
opinio est. aliquid dicitur magis vel minus in maiorem
vel minoritatem forme recepte in subiecto. Tertia opinio
est. aliquid dicitur magis vel minus in augmentum vel dimini-
tionem utriusque tam subiecti quam forme. Duas primas improbat au-
tor. quod illis improbat satis est tertia opinio improbat. quod tertia
opinio proficit ex duabus primis. et est per que improbatue due pri-
opiones potest tertia opinio improbari. Circa istas opinio-
nes est sciendum quod aliquid suscipere magis et minus potest itel-
ligi tripliter. Uno modo quod ipsum in sua essentia intendatur et remit-
tatur. Alio modo intelligitur quod ipsum crescat et decrescat sicut de
crescut animalia et plante. tertio modo potest intelligi quod maior quantitas
et minor est causa suscipiendi magis et minus ita quod illud quod est
maius in quantitate sit maius in forma. et quod est minus in quan-
titate sit minus in forma. Et in istis tripliciter intellectum in-
ducunt tres rationes. primo igitur probatur quod susceptio in ma-
gis et minus non est in intensioem aut remissionem subiecti. et hoc
est secundo. 20. huius libri. et probatur sic. unus lapis dicitur maior aut
minor alio lapide. et unum mons dicitur maior aut minor alio mo-
te. et tamen nec mons augmentatur nec diminuitur. nec et
lapis augetur aut diminuitur quantitate. ergo susceptio magis
aut minus non est in augmentationem nec diminutionem
quantitatis subiecti cuius oppositum dicebat prima opinio.

Amplius autem margarita quodammodo albiore equo dicitur
cui pedes quibus magnus pringit hinc. hoc autem non habet
quod equus quodammodo in essentia a margarita superat. Col-
ligere autem oportet vel margaritam quodammodo albiore equo. pro-
nunciari in magnitudine subiecti vel puritate. vel non
uerum quodammodo erit albiore esse equo margaritam vel ni-
hil omnino cum magis vel cum minus dicitur in subiectorum
magnitudine vel puritate neque in crementum vel di-
minutionem. Hoc autem palam est quod in magnitudinem
quodammodo subiecti margarita albiore equo non dicitur: tamen mar-
garitam non albiore equo esse falsum est. Relinquitur
ergo nihil in subiecti magnitudine cum magis
vel cum minus dicitur. Si tamen et neque in puritatem.
Secundo probatur quod susceptio magis et minus non est ratione
maioritatis vel minoritatis subiecti. et hoc est 20. 21. huius libri. et
probatur sic. Margarita est albiore equo. et est pedes equi. ergo
non ratione maioritatis vel minoritatis subiecti dicitur aliquid
magis vel minus. quod si sic. diceretur maius quantitate ma-
gis tale. quod falsum est.

Amplius autem neque in ea que efficiunt. Si enim quod
dem in magnitudine albedinis vel alii cetero-
rum accitum aliquid albius alio dicitur. vel in pura-
tem minus albi vel quolibet alii. utique et magis
albus homo vel equus vel quolibet aliud albi
margarita diceretur. etenim maior albedinis qua-
ntitas equo accidit quam margarite.

Secunda opinio quod causa suscipiendi magis et minus est quan-
titas forme recepte in subiecto. unde probatur quod causa suscipiendi ma-
gis et minus non est quantitas forme recepte in subiecto. probatur
sic. et hoc est conclusio. 22. huius libri. et probatur dupliciter primo
sic. Albedo in homine vel in equo est maior in quantitate quam al-
bedo in margarita. ergo quantitas forme non est causa suscipi-
endi magis et minus. quia tunc ubi esset maior quantitas ibi
esset magis. et ubi esset minor quantitas ibi esset minus. et sic
homo et equus. esset albiore margarita. quod est falsum. er-
go quantitas forme non est causa suscipiendi magis et minus.

Amplius autem magis et minus alterum altero
dicitur. non in subiecti neque accitum crementum vel decre-
mentum. quoniam autem non in subiecti crementum vel magni-
tudinem vel diminutionem aliquid paruum aliquid di-
cat manifestum est. nec quoque in ampliore ipsius ac-
cidetis quantitate. Etenim quantitas ultra subiectum
pretendi non potest. Terminum enim quantitates cor-
pus est. puritas autem quantitati supponit. que ultra
paruum quidem subiectum puritas non porrigit. Qua-
to ergo subiectum purius efficitur tanto puritatis quantitas
maiorat. Idem itaque nihil cum magis et minus pro-
dicari neque habet solius subiecti augmentum vel dimi-
nutionem neque accitum. quare neque in utrumque.

Secundo probatur eadem conclusio sic. quantitas forme non
extenditur ultra quantitatem subiecti. sed secundum
extensionem aut quantitatem subiecti non dicitur aliquid se-
cundum magis et minus. ut visum est in probatione pri-
me opinionis. ergo quantitas forme non est causa suscipiendi
magis et minus.

Oportet igitur alia inuenire que cum magis et minus
dicantur. Quomodo vero sunt ea que sunt in uoce. Eorum que
adueniunt: non in subiecti mobilis crementum vel dimi-
nutionem. sed quoniam eorum que sunt in uoce ipsorum propriam
ue ab eadem remotiora sunt. De his enim cum magis

Inhib. nono scilicet hic soluit quod dixerat. f. qm
to tuz inuicem in totum.

Liber

dir que primiora sunt ei que in voce e iponi cu
min? vo de his q remotiora pstitit. ut albus dr
id i quo e pura albedo. Quarto igr aliqs ad ipo
nem qde uocis accedens puriori ificit albedine
tato 7 cadidius assignabit. 7 paruius dr q aliis
pparatu a stature dimensione i qzitate vincit. qd
quid igitur est qd in qzitate mensura supatur
id pnuo pui? pnuat. Sitr aut 7 de aliis.

Cluc est secuda pars principalis huius capituli in qua au
ctor pot opinionem ppria de ca susceptiois magis 7 minus.
7 dicit q ca suscipiendi magis 7 minus est ppinquitat vel
distancia respectu illius ad qd est facta pna nois ipositio. ita
q accitua que sunt ppingora iponi forme dir magis talia
7 q sunt remotiora dir minus talia. 7 ita vult dicere q ac
cessus ad forma ad qua fit nois ipositio vel recessus ab il
la e ca suscipiendi magis 7 minus. 7 per illud ad qd fit nois
ipositio vt auctor intelligere summū gradū forme vel pfe
ctissimi gradū i spē illius forme. vt si ponamus statū in oī
bus formis. vt si sit ponere albedinē ita intēsam vel pfectā
vt nō ptingat dari itēsiōē tūc albedo ē nomē ipositū ad si
gnificādū principālī albedinē sic itēsam. id appellatur albe
do sic intēsa pna nois ipositio. Et istud vt cōcordare cu
dco. Aut. i scdo sue sufficiētie q i formis suscipiētibz ma
gis 7 minus pot duo extrema q dir talia simplr. 7 oia in
terminia dir talia in respectu. vbi gra. ptingit dare supre
mum gradum nigredinis. 7 albedo i gradu summo ē al
bedo simplr. 7 nigredo in gradu summo est nigredo sim
pliciter. 7 omnia intermedia iter albedinem 7 nigredinem
sunt albedo 7 nigredo in respectu. Et ita pō videtur pōe
re q albedo 7 nigredo sunt eiusdē spē spāssime. Et eodē
mō est de alijs pnis q hnt fieri circa idē. Et eadē sniam de
clarant tractata de formis accitibz. h sit opio mltū atiq.

CDubitabit at aliqs quāobzē bec qdē cū ma
gis 7 minus dicat. Sube vo mime. Hoc autē
ptingit qm subaru ipositio i termino quidē ē ultra
quē trāsgredi ipole ē. addit aut 7 de accitibus
quibusdā q sine magis 7 min? dir. ut qdrāgul?
7 triāgulus 7 sitta. hō. n. qdrāgul? vnus ma
gis 7 min? alio dr. Contigit at qm in subaru qui

de designatōe accipiūt. Etenī qdrāgul? 7 qliras
nūcipat 7 corp? qdrāgulatū. ul'e adē q in supio
rib? est rō hoc vetar: qm hmōi ipositio i termino
quidē ē scā ultra quē trāsgredi nō lz. que admo
dū ē in suplatiuis. Etenī albissimus 7 nigerrim?
7 hmōi sine magis 7 min? sūt. eo q hui? ipositio
in termino ē. ultra quē porrigit ipole est. Possi
bile. n. si ptingit nullū sequi ipole. qpropter. 7 si
oēs pūci cōponant nullā faciunt magnitudinē.
qm punctus puncto compositus nil auget.

Circa predicta auctor ponit dubitationes. in prima qua
re nulla suba suscipit magis aut minus. **C**lucanc dubitatio
nem soluit dices q causa huius est. q: ipa suba ē in terminis
vtra quos nō contingit trāsgredi. ideo suba non suscipit
magis aut minus propter approximationem ad formam
cui fit impō vel alio modo. **C**Alia dubitatio est quare qz
tas nō suscipit magis 7 minus. Soluit 7 dicit q hoc est. qz
qzitas est proxima sube. 7 qz suba nō suscipit magis 7 mi
nus. ideo qzitas non suscipit magis 7 minus. **A**lio modo
soluitur. qz eius ipositio est in termino. ideo non suscipit ma
gis 7 minus. sicut ipositio superlatini est in termino. itel
ligendo per albissimum album in supremo gradu poli re
periri in tota latitudine albedinis. quare 7c.

CEst aut gñatio simplex 7 corruptio nō pgrega

tiōe vl' segregatōe atbomorū. Sz qñ trāsmut
tio fit ex aere specificato i hoc totū. In subo. n.
duo sūt quorū h? quidē ē spēs h? rōnē. hoc at h? z
mām. Qñ igr i bis duob? ē trāsmutatio. gñatio
erit 7 corruptio h? vitatē. Dr at gñari simplr in
bis magis h? aliquid 7 spēs h? qz terra. music? hō
corrupt? ē. hō n? music? gñar? ē. hō at māet idez
Siquidē igr hīs passio nō eēt h? se musica 7 imu
fica. h? quidez gñatio esset: huius at corruptio.
Iō hoīs hui? quidē passioēs. hoīs at musici 7
imusicī gñatio qdā 7 corruptio. Nūc at hoīs h?
manentis passio musica 7 imusica. Iōqz altera
tio taliū est. Est at ille. pprie maxie quidē subm
gñatōis 7 corruptōis susceptibile. sz qñ qre q
dem discens nō dr gñari simplr. sz h? quid gñā
ri disciplinatū. **H**ec at determinata sūt i pdicam
tis h? quidē ad aliquid subaz significat. hoc at ta
le. hoc at quātū. Quēcūqz igr nō substantiā si
gnificat nō dicūt simpliciter. sz ad aliquid gñari.
Est at qd inest huius nām moueri iurlant ut ignis.

CItud est fm cap? tertie partis 7 ē de generatōe forma
rū 7 est pars accitialis. q. n. prius locut? est de forma spā
li 7 accitālī. ideo determinat h? de gñatione vtriusqz dices
que est gñatio sube. 7 que est gñatio accidentis. 7 vult q
generatio sube sit generatio simplr. 7 generatio accidētis
sit generatio fm quid. 7 est generatio simplr quādo totū
trāsmutatur in totū. in subo. n. s. in suba composita sūt duo
s. materia 7 forma. 7 quādo fit trāsmutatio in vtroqz sic
est generatio simplr. 7 quādo nō fit trāsmutatio i vtraqz
est generatio fm qd. idē dico de corruptioe qz corruptio
simplr est sube. corruptio fm qd est accidētis Albert? mo
dus h? dubitationē. qz cū materia sit igenita 7 corruptibilis
pno pbyfi. ergo in generatōe 7 corruptōe nō erit trāsmu
tatio in materia. 7 ita nō est vey q totū trāsmutet in totū.
CAd hoc rōdet Albert? q materia pna duplr psideat.
vno mō absolute. alio mō vt ē suba. forma p? ē ingnabilis
7 icorruptibilis. 7o vt est sub illa forma vel illa sic p? gñā
ri vel corrupti subine. pnt acgrēdo vnā formā relinqr altā
per corruptōez forme. id est alterius. **C**Intelligēdū q il
lud dētū pbi. pno d? generatōe generatio simplr ē trāsmu
tatio totius in totū. p? itelligi duplr. Vno mō itelligēdo to
tū cathegorematicē 7 tūc sic ē sensus generatio simplr est
trāsmutatio sube pposita i subaz cōpositā manēte eadē ma
teria i vtraqz subine. vbi gra. si ex aere gñat? ignis trāsmu
tatur aer q est suba pposita. 7 eadē materia nūero q fuit pri
us sub forma aeris ē postea sub forma ignis. sz no ē ita i ge
neratione accidētū. qz ibi māet eadē suba pposita sub vtro
qz termino trāsmutationis. **A**lio mō pot itelligi 7 bene q
generatio simplr est trāsmutatio totius in totū accipiēdo
ly totū syncathegorematicē. 7 tūc est sensus qz gñatio sim
plex ē trāsmutatio tā māe qz forme. sed hoc ē diuersimod?
de. qz materia pna trāsmutat subine. qz eadē materia pna
prio ē sub forma aeris 7 postea sub forma ignis. sz forma
trāsmutat terminatue. qz cū ex aere sit ignis forma aeris est
termin? a quo trāsmutatōis 7 for? ignis ē termin? ad quez
trāsmutatōis. 7 ita forma subalis trāsmutat tāqz termin?
7 materia pna trāsmutat tāqz subz. 7 id materia pna ma
net eadē nūero sub vtroqz termino trāsmutatōis. **C**Intel
ligēdū q gñatio sube dr gñatio simplr. 7 gñatio accidētis
dr gñatio fm qd. qz gñatio ē trāsmutatio de nō eē ad esse.
7 ita termin? trāsmutatōis ē eē. 7 qz suba h? esse simplr. 7
accētis nō h? eē nisi fm qd. id gñatio sube dr gñatio simplr
7 gñatio accidētis dr gñatio h? qd. **C**Intelligēdū ē h? pbi
p? de gñatōe. qz gñatio simplr ē duplex. qdā absoluta q
dā respectina absoluta est trāsmutatio de non esse ad esse

Est aut ille prope maxie. hic hōstet qd sit subz i gñatione
simulā et cōmūtionē. s. ille. n. materia pna qst
quāz in cōplectuz et cūz in pōtētia.
7 subz gñationis. scū quid est cōplectuz quōdaz
et eūz in actū vt homo.
7 dicitur sup. in quo gñatur scientia.

Contingit at qm in subaru qui
de designatōe accipiūt. Etenī qdrāgul? 7 qliras
nūcipat 7 corp? qdrāgulatū. ul'e adē q in supio
rib? est rō hoc vetar: qm hmōi ipositio i termino
quidē ē scā ultra quē trāsgredi nō lz. que admo
dū ē in suplatiuis. Etenī albissimus 7 nigerrim?
7 hmōi sine magis 7 min? sūt. eo q hui? ipositio
in termino ē. ultra quē porrigit ipole est. Possi
bile. n. si ptingit nullū sequi ipole. qpropter. 7 si
oēs pūci cōponant nullā faciunt magnitudinē.
qm punctus puncto compositus nil auget.

te passionū aīe. hoc ē pceptum aīe q sunt silitudines rerū
 Et ea q scribunt eor q sunt in voce hoc est noīa r verba
 scripta significāt noīa r verba plata. Talē igr ordinē signorū
 assignat hic Ari. f. q passioēs aīe hoc est silitudines rez
 exstīti in aīa significāt res extra. r noīa r verba plata signi
 ficant passiones aīe. r istud nō solum est vez de noībus r
 verbis q sunt ptes enūciatōis. s; ē tē vez de ipa enūciatōe
 itā enūciatio plata significat orōnē in mēte q est qdā passio
 anētis r enūciatō scripta significat enūciatōes plata. **C** Mo
 tandū est h q passio aīe pōt duplr accipi qstū ad pns spe
 crat. Uno p affectōe appetitus. r sic desiderū. amor. cō
 cupiscētia. ira. r hmōi dñr passiones aīe. Alio accipit pro
 dispōne intellectū. f. p silitudine rei in intellectu repñtate
 rē extra aīaz. r sic accipit i pposito. **C** Secō est itelligēdū
 q nomē r verbū significare passioēs aīe duplr p itelligi.
 Uno mō q nomē r verbū significāt passiones aīe tanq il
 la q iponūtur pñō ad significādū. Alio mō p itelligi q si
 gnificēt passiones aīe tanq illa mediātib qb iponūtur ad
 significādū. **P**ñō nō ē necesse nomē r vbum significare
 passiones aīe. q; ex quo nomē r verbū significāt ad placitū
 pñt idnter iponi ad significādū rē extra aīaz. r ad significā
 dom passioē aīe. **I**stud pfirmat. nā res extra p prius itel
 ligē q passio q ē in aīa q; res extra itelligit directe. r pas
 sio aīe indirecte p reflexionē r cognitio directa pcedit co
 gnitionē indirectā sine reflexā. in illo igr pōi in quo res ex
 tra aīaz itelligit seu passio aīe p itellctū iponere nomen
 rei extra cognite. q; nō iponat illud nomē passioē aīe cuz
 passio aīe tūc sit ignora. r nomē nō iponit nisi i noto. **C** Itē
 si nomē necio iponeret passioē. f. silitudini rei. hec eēt vā.
 hō ē silitudo hoīs exstī in aīa. qm sūbm. r p dicitū oīo idē
 significāt. q; nō ē dubiū. qn hec vox silitudo hoīs significet
 silitudinē hoīs. Seq; q iste voces hō r silitudo hoīs eidē
 iponerēt. r sic foret hec vera. hō est silitudo hoīs. qd ē f; **S**
 Secūdo mō dico q noīa r verba significant passioēs aīe.
 q; passio aīe ē illud mediāte quo nomē significat rē extra q;
 nomē nō iponit nisi rei note. r res nota nō est nisi p silitudi
 nē eius exstīte in aīa. vñ sic in actu itelligēdi se hnt ista tria
 intellectua res intellecta. r silitudo rei in aīa. sic ista tria se
 hnt in mō significādū. f. vox significās rē significatā. res si
 gnificata. r passio rei in aīa. vñ sic silitudo rei i aīa nō ē illud
 q pñō itellr p vocē tāq illud cui vox pñō iponit. s; illud
 est mediāte quo res extra itellr. sic passio aīe nō est illud
 q pñō significat p vocē tāq illud cui vox iponit. **E**t dico
 illud loqndo de noīb pñe intētōis q illa nō iponūt pñō
 ad significādū passioēs aīe. bñ tñ ē pole q aliquid nomē
 significet passioē aīe. vt noīa secūde intentōis ēt hmōi vo
 ces passio aīe. silitudo rei in anima. r sic de silitū. **B**oeti
 tñ dic h q vox nō significat pñō rē extra s; aliqd in aīa r ex
 pñtū significat rē extra. **S**; credo q nō sic itellr q vox nō
 pñō iponit. **S**i vō pñō significat aliqd in anima nō ē ne
 cesse q significet illud tāq illud cui iponit p. s; tāq illud
 q p. mouet intellectū ad imponēdū nomen rei intellecte.
C Et quemadmodū nec littere sunt omnibus
 eedem sic nec eodem voces.
C Hec est secūda ps buius ptis in q pbs pōit diuersitatez
 p dīctoz signorū in significādo. f. nominū r verborū plato
 rū r scriptoz r passionū anime. **E**t intēdit talē diuersitatez
 q nomina r verba plata r scripta significāt ad placitū. r
 passioēs anime significāt nātr. r intēdit h pbare istas pcol
 nes. **D**icē q nomina r verba scripta r plata significāt ad
 placitū. r idē itellr de enūciatione. **E**t h ē pcol p h li. q
 pbat sic. illa significāt ad placitū q nō idē significāt apud
 oēs. sed noīa r verba plata r scripta nō significāt idē apud
 oēs ergo r. de hac igr rōne innuitur minor in lra cū dicit
 quēadmodū nec līe. hoc est quēadmodū līe scripte nō si
 gnificāt idē apud oēs. sic nec voces plate significāt idē
 apud oēs. vnde latini greci r hebrei habent diuersas litte
 ras r diuersa noīa r verba prolata r scripta: vnde quod si
 gnificatur per aliquod nomē scriptū vel prolātū apud gre
 cos non significatur per idē apud latinos.
C Quoz at be primoz sūt note eedē oīb aīe

passio vno mō idē ē q affectū appetitus
 alio mō idē est q dispositio in tēp
 sine similitudo.

passioēs sūt. r quoz be silitudines. res ē eedē.
C Hec ē secūda pcol quā intēdit q ē secūda b li. f. q pas
 sioēs anime significāt ipas res nātr. q pbat sic. illa q signifi
 cāt idē apud oēs illud significāt nātr. s; passiones aīe signifi
 cāt idē apud oēs. ergo r. de ista rōne innit minor in textu
 cū dī q passioēs aīe sunt oīb eedē. i. significāt idē apud oēs
 sicut res significat p passioēs sunt eedē apud oēs sūm spēs
 nō. n. sunt eedē res nūero apud oēs sed sūm spēs sunt eedē
 res apud oēs natōes. **I**ste textus. **Q**uoz at pñoz. expōit
 triplr. vno mō p reb significatis p passioēs aīe. sic q; ly pñ
 mox dicat ordinē rerū ad passioēs r ad voces plata r scri
 ptas. q; res sunt pñozes passioē aīe r vocibus scriptis r
 platis. r tunc ē sensus. he passiones seu silitudines rerum
 primaz. i. pñō significatay p passioēs vel simplr primaz.
 q; sunt pñozes passioē aīe r vocib quoz primoz. i. quaz re
 rū pñaz silitudines sunt eedē apud oēs res significat. siue
 res quaz be sunt silitudines sunt oīb eedē hoc ē passiones
 aīe q sunt signa rez primaz sunt oīb eedē. **A**lio mō pōt
 exponi de passioēbus. r hoc duplr. vno q; ly pñoz dicat
 ordinē rez plataz ad aīe passiones. alio mō q; ly pñoz di
 cat ordinē passionū aīe ad res significatas per passioēs. pñ
 mus sensus ē iste. passioēs aīe q rū passionū be. f. voces p
 late primoz. hoc ē pñō sunt note. he passioēs sunt eedem.
 hoc ē idē apud oēs significāt. r sic ly pñoz tenet aduerbia
 liter. **S**ecūdo sensus ē iste. f. q; ly pñoz dicit ordinē passio
 nū aīe ad ipas res r ē iste. passioēs aīe q sunt pñe i significā
 do quoz pñoz. i. q rū pñaz passioēs aīe in significādo res
 be voces. f. noīa r vba sūt note. he passioēs sūt oīb eedē
 hoc est idē significāt apud oēs: hoc ē passioēs aīe q sūt pñe
 in significādo res q rū passionū noīa r verba sunt note sunt
 eedē apud oēs. hō ē idē significāt apud oēs. r itelligo q pas
 sioēs aīe sūt pñe i significādo: q; imediate significāt res q;
 rū sūt silitudines. r noīa r verba si significāt res imediate
 s; mediātib passioē aīe. r hec expōitō 3 v mibi melior
C De his quidē dicitū est i his que dicta sunt de
 anima. alterius. n. est negocii.
C Excusat se a diligētiori hoz cōsideratione. r dicit q de
 his dicitū ē in libro de aīa. f. de passioē aīe q; iter significant
 res. r q; iter sunt silitudines rez. **D**ubitat h. q; non vñ
 q passioēs aīe sint eedē apud oēs sic dicit h pbs. q; diuersi
 hoīs diuersas snias hnt de eadē re. s; sentētia seu opinio
 passio est anime. ergo apud diuersos sunt diuerse passioēs
 anime. **I**tē p vocē equocā plata p vñ hō concipe vñ r
 alius aliud. ergo nō sunt eedē cōceptōes nec p pñs eedē
 passioēs anime apud oēs. **C** Ad pñmū dicendū ē q pbs
 p passioēs anime itelligit silitudines rez. f. simplices pce
 ptus repñtates res extra. r p passiones anime nō itelligit
 sentētia vel opinionē q ē de pñero. nūc at ppa silitudo rei
 de q pbs h loq; sp r apud oēs repñtat rē c ē silitudo. sic
 si eēt vera imago cesaris. ista vbiq; repñtatet cesarē. r nō
 repñtatet in vno loco vñ r in alio loco aliū. r sic ē de pas
 sioē anime. f. q idē significāt r repñtat apud oēs. vñ per
 passionē anime nō itelligit pbs opinionē. q; de eadē re di
 uersi diuersas opiniones hnt. s; p passionē anime itelligit
 simplices silitudinē rei: vñ **B**oc. vocat hic passiones anime
 simplices pceptū itellctū circa quos itellctū nunq; deci
 pit. **C** Ad 2 m dōz est q pbs nō itelligit hic idēitate passio
 nis seu pceptū respēctū vocis significātis ita q; vñ vocis sit
 vna pceptio. q; certū ē q de vna voce pñt eē diuerse pce
 ptōes. s; p hoc q; dic passioēs eē eadē. itelligit idēitatem
 passionū p pparatōez ad res q ruz sunt passioēs. earundē
 n. rez sunt eedē passioēs apud oēs. r sic passioēs sūt eedē
 ita res sunt eedē apud oēs sic dem ē sup. **C** Ad hnc dubi
 tat. q; hic hō r hoc animal eodē demāto sunt eedē res. r
 tñ eoz sunt diuerse passioēs aīe sen diuersi pceptū. qd p;
 q; aliq; possit eē certū de homine aliquo q; hoc est hoc al.
 r incertū r dubiū q; sit hic hō. nā videns certū hominē a re
 motis venientē. prius cognoscat q; veniens est hoc animal
 q; q; neniens sit hic hō. ergo etisdē rei nō sunt eedē passio
 nes anime s; diuerse. **E**t dīrnat. nā videns sor. a remotis
 h; cōceptus de sor. q; est hoc animal. r nō q; ē hic hō. **E**t

Peribermenas

eris iuxta fontem hñs noticiã de for. hz conceptũ q̄ ē hic
bō. ⁊ tñ for. est vna ⁊ eadē res nūero. ergo eiusdē rei nō s̄t
eedē passiōes apud oēs. Sciendũ est q̄ intellect⁹ p̄bi ē
q̄ eadē passio. i. eadē similitudo rei apud quoscunq; fuerit sp̄
est eadē. ⁊ rep̄tat idē. tñ posse est q̄ eiusdē rei sint plēs
passiōes seu p̄cept⁹ aie. s̄z q̄z istoz p̄ceptũ nō rep̄tat idē
apud oēs: q̄ de eadē re simplici p̄nt dīversī boies h̄re dī
uersos cōceptus. sed iste est intellect⁹ p̄bi q̄ idē ⁊ vn⁹ cōce
pt⁹ ap̄d quoscunq; fuerit sp̄ idē rep̄tat. vñ idē p̄cept⁹ p̄pi
us nō est dīversay rez. eadē tñ res p̄t h̄re cōcept⁹ dīver
sos. sed ille passiōes nō significat dīversa apud dīversos cū
significent nālr. Unde argumentũ non plus p̄cludit nisi p̄
eiusdē rei p̄nt eē dīverse passiōes seu p̄cept⁹ aie. ⁊ nō p̄clu
dit q̄ eadē passio dīversa significat. siue apud dīversos. siue
ap̄d eundē. siue in eodē tpe. siue in temporibus dīversis.

**Est autem quemadmodũ i anima aliquoties
quidem intellectus sine uero vel falso. aliquoties
aut̄ cuz iam necesse est horum alterum inesse sic
etiam in voce. Circa compositionem enim ⁊ di
uisionem est falsitas veritasq;.**

Chec est tertia ps huins capli in qua p̄bs ost̄dit dīversi
tate in significãdo iter voces significantes ad placitũ cuius
modi sunt nomē verbus ⁊ enūciatio. ⁊ hec ē dīversitas q̄
aliq̄ est vox significatiua ad placitũ q̄ est significatiua veri vel
falsi ⁊ aliq̄ nō. P̄mo igit̄ ost̄dit p̄ba q̄ aliqua vox significati
ua ad placitũ est significatiua veri vel falsi. ⁊ aliqua ē vox si
gnificatiua ad placitũ q̄ nō significat ver̄ nec falsum. ⁊ s̄m
hoc ps ista p̄t diuidi in duas p̄tes. Sc̄da incipit ibi. **It̄o
mina igit̄ ipsa.** In p̄ia p̄te declarat p̄bs. q̄ vox aliq̄ signifi
catiua ad placitũ ē significatiua veri vel falsi. ⁊ aliq̄ nec est si
gnificatiua veri vel falsi. ⁊ b̄ ē tertia p̄lo hui⁹ li. q̄ p̄bat sic.
Sic ē in intellectu sic ē in voce significãte ad placitũ p̄ceptũ
intellect⁹. hec p̄p̄o p̄z. q̄ signũ d̄z p̄portionari ⁊ p̄formari
significati. sed voces iposte ad significãdũ formãtur a d
exp̄mendũ p̄ceptũ mentis. ⁊ intellect⁹ ē q̄nq; sine vero ⁊
sine falso. ⁊ q̄nq; ē cū v̄o ⁊ cū falso. igit̄ sic ē de voce. q̄ q̄
dam vox est significatiua veri vel falsi. ⁊ q̄dã nō. Intelle
ctus. n. q̄nq; cōponit res adinãtes vel diuidit abinũcē cū
vero vel falso. ⁊ q̄nq; nō cōponit nec diuidit cū vero nec
cū falso. nã circa p̄p̄nē ⁊ diuisionē p̄sistit veritas ⁊ falsitas
vt dicit Ari. in p̄dicamentis. ⁊ tertio de aia. Sciendũ
est hic q̄ hec p̄batio nō tenet solũ per locũ a s̄m. sed arguē
do a cã ad effectũ. Nã p̄ceptōes intellectus s̄nt cãe forma
tionis ⁊ ipositōis vocis. nã voces p̄ferunt̄ ad significãdũ
p̄ceptus mentis. ⁊ iō ex hoc q̄ p̄ceptōes mentis q̄nq; s̄nt
cū vero vel falso. ⁊ q̄nq; sine vero ⁊ falso. segtur q̄ voces
significatiue q̄nq; sunt cū vero ⁊ cū falso. ⁊ q̄nq; nō. ⁊ ar
guitur a cã ad effectũ. **C**irca illud dictũ p̄bi circa p̄p̄nē
⁊ diuisionē p̄sistit veritas ⁊ falsitas. est sc̄dũ q̄ veritas vno
mō ē adequatio rei ad virtutē cognoscentē. ⁊ alio mō ē ade
quatio virtutis cognoscentis vt intellectus ad rē. p̄mo mō
veritas est idē q̄ p̄formitas rei ad virtutē cognoscentē p̄
quã manifestat vel nata est manifestare se intellectui talez
qualis est. ⁊ sic veritas nō est aliud q̄ cōformitas apparen
tie rei ad suã exñtiã. ⁊ talis veritas est duplex. sicut virtus
cognitiua est duplex. s. creata ⁊ increata. veritas q̄ est p̄for
mitas rei ad virtutem cognitiuã increatã. s. ad intellectũ di
uinũ est in omni ente tã cōplexo q̄ incōplexo. q̄ q̄z res ē
nata manifestare se intellectui diuino talē q̄lis est cū intelle
ctus diuino nō possit circa aliquã rez decipi. ⁊ ver̄ q̄ dert
nat̄ a veritate sic accepta cōuertit̄ cū ente. ⁊ de ista verita
te dicit p̄bs. 2. meta. q̄ vnũquodq; ens sicut se h̄z ad enti
tatē. ita se h̄z ad veritatē. ⁊ veritas sic accepta non h̄z s̄m
pro suo opposito. veritas at̄ q̄ est adequatio rei ad virtutē
cognitiuã creatã. s. ad intellectũ n̄m est illud p̄ q̄ res est
nata de se facere verã estimatiōē. ⁊ isto mō denari⁹ hñs
debitã formã ⁊ debitã mãm denarij d̄r verus denarius.
sed denarius habens debitã formã ⁊ nō mãm debitã d̄r
falsus denari⁹. vt denarius cupreus ⁊ creus vel plūbeus
q̄ de se nat⁹ est facere falsam estimatiōē. nã vnũquodq;

habens formã argenti natũ est facere de se verã estimatio
nē q̄ est argenti. ⁊ iō denarius hñs veri denarij figurãz.
⁊ nō mãm debitã denarij vt mãm plūbeã ⁊ cupream est
falsus denari⁹. q̄ de se facit falsam estimatiōē. hec at̄ falsi
tas est solũ in cōpositis ex mãm ⁊ forma. ⁊ ideo dicit p̄bs in
tertio de aia q̄ intellectus circa q̄d qd est. i. circa simpliciē q̄
ditatē rez sp̄ est verus. Veritas at̄ sc̄do mō dicta. i. que ē
adequatio virtutis cognoscentis ad rē cognitã est in virtu
te cognoscente sic i s̄bo. ⁊ talis ē duplex. q̄dã ē p̄plexa ⁊
quedã incōplexa. veritas incōplexa est illa q̄ est adequatio
virtutis cognoscentis ad rē cognitã. que p̄t esse nō solum
in intellectu sed etiã in sensu. ⁊ iō dicit p̄bs in 2º de aia. q̄
sensus respectu p̄p̄rii obiecti semp̄ ē verus. hoc ē i maiori
p̄te est verus. q̄ in maiori parte sensus p̄formãt̄ obo suo
p̄p̄rio. ⁊ circa illud nō decipitur. Veritas at̄ cōplexa soluz
est circa cōpositionē ⁊ diuisionē intellectus. ⁊ de hac verit
tate loq̄tur p̄bs cū dicit circa p̄positionē ⁊ diuisionē ⁊c. Ex
hoc. n. q̄ intellectus asserit aliqua esse eadē que nō sunt ea
dem vel aliqua nō esse eadē q̄ sunt eadē. est p̄positio falsa
que hoc significat. siue sit p̄positio in platone siue sit in mē
te. **C** Sed vtrũ sit aliq̄ p̄positio cōposita. ex reb⁹ extra aiaz
dictũ est supra in principio li. predicamentoz. Supposito
vero q̄ nō sit aliq̄ p̄p̄o in re p̄posita ex reb⁹ vt cōter d̄r̄t
dubitũ qd ex p̄te rei cor̄ndeat veritati et falsitati p̄p̄n̄is in
mente ⁊ in platōe. o. n. q̄ ei cor̄ndeat aliqd in re p̄ qd t̄c
dicam⁹ q̄ ver̄ est q̄ p̄p̄o in mente ⁊ in platone est v̄a. q̄z
sic significat sicut est in re. Ad hoc igit̄ q̄ p̄p̄o sit vera o. q̄
sit in re sicut p̄p̄o significat. ⁊ per p̄ns veritati p̄p̄n̄is i mē
te ⁊ in voce ⁊ in scripto cor̄ndet aliqd p̄p̄o. **C** Di
cendũ est vt mihi v̄t q̄ ad hoc q̄ aliqd sit verũ o. q̄ veri
tati p̄p̄n̄is in mente in platōe ⁊ in scripto cor̄ndet id ē
titas vel dīversitas seu nō idētitas istoz p̄ qbus supponit
subiñ ⁊ p̄dicatũ. vnde v̄itati p̄p̄n̄is affirmatiue cor̄rsp̄
det in re idētitas illius p̄ quo supponit subiñ ad illud p̄ quo
supponit p̄dicatũ. Nã. n. p̄t aliq̄ p̄p̄o affirmatiua cathe
in recto esse v̄a nisi subiñ supponat p̄ eo. p̄ quo supponit p̄
dicatũ. i. v̄ificet. ⁊ si supponat p̄ eodē tunc est affirmatiua
vera. ⁊ negatiua cathe⁹ nō est vera in recto si subiñ et p̄di
catum supponat p̄ eodē. sed si supponant p̄ dīversis tūc ē
negatiua vera. **C** Et si dicat q̄ est affirmatiua vera quãdo
non est talis idētitas q̄z hec est v̄a. Cesar est cesar. et tamen
nō est aliq̄ idētitas. s̄lr negatiua p̄t esse v̄a sine tali dīversi
tate illoz p̄ qbus supponit subiñ et p̄dicatum vt p̄z. ista
n. est vera cesar nō est plato. et tamē cesar et plato non s̄nt
dīversã cū nō sint entia. et idē et dīversum sunt d̄rie entis.
C D̄m q̄ cesare corrupto idētitas ē cesaris ad cesarē. s̄z
illa idētitas nō existit. s̄z idētitas rōnis. et idē cesarem
idem cesari idētitate q̄ non est nec o. q̄ idem et dīversuz
semper sint d̄rie entis maxime transcendentis q̄d. s. est in
intellectu. Unde sic potest dici q̄d ens d̄r̄ duplr. vno mō
vt est cōe omni intelligibili. alio modo idem est q̄d existens
sic idem et dīversum d̄r̄. Uno modo vt sunt d̄rie entis nã
scendentis. Aliomodo vt sunt d̄rie entis in effectũ hoc est
in actu existētis. et per hoc p̄z responsio ad argumentũ.
C Noia igit̄ ipa ⁊ verba p̄silia sunt. Sine p̄p̄o
ne vel diuisionē intellectui. vt hō uel albũ q̄n non
addit̄ aliqd. Nã eni ad huc uer̄ vt falsuz ē. Qu
ius at̄ signũ hoc ē hircoceru⁹ eni significat aliqd
sed q̄d nōduz uerũ uel falsum sit. si esse uel non
esse nō addatur vel simpliciter uel s̄m tempus.
C hec est secunda pars tertiē partis huins capli in qua
p̄bs ostendit q̄ vox est significatiua veri vel falsi et que nec
est significatiua veri nec falsi. et p̄bat q̄d nomina p̄ se sum
pta nec significant uer̄ nec falsum. et hec est p̄lo. 4. bº li.
q̄ p̄bat sic. P̄mo ex dicto imediate p̄cedētũ sic. circa p̄p̄o
sitionē et diuisionē p̄sistunt veritas et falsitas. sed noia et
v̄ba p̄ se sumpta sunt sine p̄p̄ositione et diuisione. ergo no
mina et verba p̄ se sumpta nec significant uerum nec falsuz
Secundo probatur per quoddam signũ. et arguit̄ p̄ lo
cum a maiori sic. si aliquod nomen et uerbum significat̄

pramatis ordinat noia ad bz ad fine g p n l m g p n
l v u g n ad p n e z v e z i f a l s i n o i z ad bz m mediate v e f f e n t
ad g e p t e z i m e d i a t e g e p t u n o i z e z q u e z i t a s n o e m e o b i n

Liber I

vez vel falsum. hoc marie esset vez de noie a verbo co-
posito. sed nome nec verbu ppositu p se sumptu sunt vez
vel falsum. igit nullu nome vel verbu p se sumptu signi-
ficat vez vel falsum. ma. p3. r. m. declarat per exemplu
sic. Adircocernus e nomen copositu. r hoc nome bireo-
cernus p se sum ptu no significat vez nec falsum. vn si no
addat sibi verbu pntis tps aut pteriti aut futuri no signifi-
cat vez nec falsum. C Sed h dubitat. v. n. q vnū nomē
per se sumptū sit vez vel falsum. q: noia significat ad pla-
citum. ergo pole est imponere vnū nomē ad significandū
idē qd ista enūciatio. hō est aial. sed ista enūciatio significat
vez vel falsum. ergo pole est q vnū nomē significet verū
vel falsum. ergo multo fortius vnū nomē copositū pōt si-
gnificare vez vel falsum. aīis p3. nā heclsa. a. pōt imponi
ad significandū idē qd h enūciatio. de² e significat. C Itē si
queratur qz legit in scholis r rīdeat. magr. q sic rīdet dī-
cit vez vel falsum. r nō dicit nisi vnū nomē p se sumptū.
igit nomē per se sumptū significat vez vel falsū. C Sī
hoc vbu curro significat idē q h oio. ego curro. s3 hec oio
significat vez vel falsum. igit aliqd verbū per se sumptū
significat vez vel falsum. C Dōz est q nec nomē nec ver-
bū sepatū. hoc est seorsum acceptū. hoc ē p se acceptū si-
gnificat vez falsum oplexē. vñ pōt dici distinguēdo d signi-
ficare verum vel falsum. q est duplex. s. cōplexē r incom-
plexē. Illud significat vez vel falsum oplexē cuius pars si-
gnificat partē totius significati. ita q sicut totū significat to-
tū verū vel falsum. ita ps significat partē verū vel falsū. r sic
nec nomē nec verbū per se sumptū significat vez vel falsū.
oplexē. s. p modū oplexi. q: nec ps nois nec ps vbi signifi-
cat aliqd per se. vt dicit pbs. r p pns nec significat partē illi-
us qd significat per totū. Et ppter hoc dico q nec nomē
nec vbu per se sumptū significat vez vel falsum oplexē si-
ue per modū oplexi. Dico tñ q vnū nomē r vnū vbu pōt
significare vez vel flm icōplexē sine per modū icōplexi.
r sic pōt hec vor. a. iponi ad significandū idē qd hec ppō.
deus ē. nec ex hoc seqt q illa vor. a. sit ppositio. q: oē signi-
cās vez vel flz est ppō. sed solū significās vez vel flz per
modū cōplexi est ppō. ergo r c. Si dicat q si. a. significat
idē qd ista ppō. de² est. tūc ista ē vā. a. ē ppō. q: seqtur. de-
us est. ē ppō ergo. a. est ppō. aīis est vez. ergo r dñs pns
p3. q: arguit a pntibill ad suū pntibile. C Itē noia si-
gnificat ad placitū. si igit vez est q. a. significat distincte idē
qd hec ppō. deus est significat. r iponat ad significandū
distincte illud qd ista ppō significat. tunc seqt q. a. signifi-
cat vez vel falsum. C Ad pntū dicendū ē q hec ē multū
oplex. a. est ppō. eo q ly. a. pōt supponere mātr r significati-
ue. si sumat significatiue. sic hec ē vā. a. est ppō. si āt mātr
sic est falsa. q: hec lsa. a. nō est ppō. nec valet in isto sensu.
deus ē: ē ppō. ergo. a. ē ppō. nec valet pns a pntibill ad
pntibile sumptū terminis mātr. nō. n. seqtur. hō est bisyll-
labū. igit rībile est bisyllabū. nec valet. hō ē nomē substā-
tiū. igit rībile. Unde sumpto. a. mātr nō ē dīcēdū. q. a.
sit ppō. q: si sic. hec foret bona pns. a. est ergo deus ē. qd
nō est vez. vnde. a. mātr sumptū nō pōt esse aīis nec pns.
Et si dicat de significatiue sumpto verificat q est ppō. er-
go pōt eē q sit aīis. ergo sumpto. a. significatiue erit hec cō-
sequētia bona. si. a. ē deus ē. C Dōm q sic dicendo. si. a.
est. a. vel. si. a. est. b. nō est psequētia. nec isti termini pos-
sunt sumi sic nisi mātr. q: nō respectu alterius possunt signi-
ficatiue vel materialiter sumi indifferenter. C Ad aliā dōz
q ipōt est q. a. significet idē distincte qd ista ppō deus ē.
Unde l3 noia significet ad placitū sic q possunt iponi cuius
rei indifferenter. mod² tamē significandū rē distincte vel idi-
stincte nō ē ad placitū. Unde qñs oē illd qd itelligit possit
significari per vnū nomē indistincte. tamē nō oē illud qd in-
telligit distincte pōt significari per vnū nomē distincte. q: sic
dīffō pōt ostare ex vno noie solā si vnū nomen pōt distin-
cte significare dīffinitū. r hoc est ptra psm. 2. meta. C Ad
pntū principale qd vñ esse in hris est dōm. pcedendo q
vnū nomē pōt idē significare q hec ppositio deus ē. r etiā
vna lsa pōt idē significare. sed nec vnū nomē nec vna litte-
ra pōt significare cōplexē idē qd hec ppō deus est. C Ad

aliud dōm est q si qra quis legit i scholis. r respondeat
magister. sic respondens de virtute sermonis. nec dicit ve-
rū nec falsum. de bonitate tamē intellectus pōt per dictū
suū intelligere vez vel flm subintelligendo verbū qd fuit
iterrogatiue positū. Unde hoc nomē magr non significat
vez vel falsum. de virtute tamē iterrogatiōis dat itelligere
verū vel falsum. C Ad aliud dico q verba que sunt pñe
aut secūde persone sunt verba excellentis actionis. q: i eis
itelligitur nominatiue determinatus. r iō in eis est impli-
cita ppositio. vnde hmoi verba significat vez vī falsū im-
plicitē. Ad elius tamen vī eē dōm q hmoi verba pñe r
scēde persone. vt curro curris non significat vez nec falsū.
q: idē significat curro r currit. sed hoc verbū currit non si-
gnificat vez nec falsum. igit nec curro. Unde persona nō
est de significato verbi. sed ē accidēs verbi. vez tamē ē q
verbū pñe r scēde persone dat itelligere vez vel falsū. r
hoc verbū curro dat itelligere hoc pnomē ego. nō est ta-
men de significato huius verbi curro. Unde intentio pñe ē
hec q nec nomen nec verbū per se sumptū significat vez
vel falsum. sed sola ppō significat vez vel falsum. distīcte
tamen vnum verbū pñe r scēde persone dat itelligere
vez vel falsum. C Sed ptra hoc. ista psequētia est bona.
curro igit moneor. r per psequēs curro est antecedens. r
moneo psequens. r nihil pōt eē antecedēs sine pns nisi p
positio: igit curro est ppō. igit significat vez vel flz. C Dñ
ic pōt rīderi duplr. Cno mō q hic nō est aliq pns. curro.
ergo moneo: nec ex opposito seqt oppositū qd pōt eē aīis
vel pns. C Si dicat curro r ego curro cōuertunt. r hec
ppō. ego curro: pōt eē aīis vel pns. ergo ly curro pōt esse
aīis vel psequēs. Dōm q curro r hec oio ego curro con-
uertit sic oplexū r icōplexū: r iō nō o3 q si vnū possit eē
antecedēs vel cōsequens. qd ppter hoc. reliquū possit eē
aīis vel pns. sic posito qd. a. significat idē qd hec oio dōz ē
significat. nō seqt. dōz ē. pōt eē aīis vel cōsequēs. ergo hec
lsa. a. pōt esse antecedēs vel psequēs: s3 o3 pl² addere q sūt
conuertibilia tāq cōplexa. Unde posito qd. a. significet idē
qd dōz est. nō ppter hoc ē hic aliq consequētia de² ē. igit.
a. est. nec. hic. a. ē. igit dñs ē. r cā dca est superi². C Et si di-
cat. pferens hoc vbu taceo dicit flz: ergo hoc vbu taceo
significat flm dico. qd pferens hoc vbu taceo de virtute
sermonis nec dicit vez nec dicit flm. Unde ppter hoc di-
ctū intellr vez vel flm. sed hoc est ex cōt vlu loquēdi non
ex virtute sermonis: C Alio mudo pōt dici qd hec pns ē vo-
na. curro. igit moneo. r tūc esset dōm q aīis esset ppō im-
plicitē non rōne significati tñ rōne pñe persone itellece
in curro. nec valet. est ppō implicita. igitur significat verū
vel falsum. sed sufficit q includit verum vel falsum prima
tamen responsio magis cōcordat vbis r sūe. Aristotelis.

Omē ergo est vox significatiua fm pla- n cituz sine tempore: cuius nulla pars est significatiua separata.

C Istud est scdm caplm pnti tractatus in quo determinat
nat de partibus integralibus enūciationis r cōtinet duas
partes principales. In pñe determinat de noie. In secūda
ibi. Verbū ē illud: determinat de vbo. pñe pars continet
duas partes in prima ponit dīffō nois r māifestatio parti-
um dīffōnis. in scda ibi. Itō hō vō. excludit pbs qdā a rō-
ne nois q apparēt eē noia r nō sunt noia. pñe ergo pbs
ponit dīffōnē nois dīcēs q nomen ē vox significatiua ad pla-
citū sine tpe cui² nulla pars significat separata. i hac dīffōne
ponunt qñs dīle per qñs dīf nomē ab alijs q non sūt noia
per hoc. n. q nomen est vox dīffert nomen a sonis q non
sunt voces. nā qdā sonus est vox r qdā non est vox. r que-
dā est vox significatiua. per hāc particulā significatiua dīf-
fert nomen a voce nō significatiua. r q: vocū significatiua a
rū quedā significant ad placitū. r qdā naturaliter. per hāc
particulā ad placitū dīf nomen a voce significatiua nātr. r
q: vocū significatiuarum ad placitū qdā significat cum tem-
pore. ut verbū r participiū. r quedā sine tēpore. per hāc
particulā sine tpe dīf nomen a verbo. r participiō. Ad huc
quia quedam vox significatiua ad placitū sine tempore

Perihermenias

h3 pte q̄ per se aliqd significat. vt oſo. Jō ad dñiam ofonif ponit ita p̄tula. cuius nulla ps per se significat &c. Cñ qz p̄ p̄tulas poſitaſ i diſſōne d3 diſſinitū differre a quolibz alio ſō in hac diſſōne ponūtur p̄tule ille. ponitur. n. vox tanq̄ genus & alie particule ponuntur tanq̄ differentie.

In nomine enim quod est equiferus. ferus nihil per se significat quēadmodū in ofone que est equus ferus. at vero non quēadmoduz i simplicibus nominibus sic se habet & i compositis In illis enim nullo modo pars significatiua est. In bis autem vult quidez significatiua eē s3 nullius est separatim. vt in eo quod est equiferus.

Posita diſſōne nois p̄hs exegitur declarando duas particulas poſitaſ i hac diſſōne. ſ. tertiā & vltimā. nā due p̄tule patent ex p̄cedentibus ex hoc q̄ ea que ſunt in voce ſunt note paſſionū aie. 4^a p̄tula patebit cap. de vbo. J̄p̄mo ergo declarat p̄tula vlt. q̄ nulla ps nois ē significatiua ſep̄atis. & h̄ ē 5^a. hui⁹ lib. q̄ p̄bat p̄ locū a maiora ſic. Si alii qua ps nois ſignificat ſep̄ati. hoc foret matie vey d̄ p̄tib⁹ nois p̄poſiti. ſ3 p̄tes nois p̄poſiti nihil ſignificāt ſep̄ati. igit nulla ps nois ē significatiua ſep̄ati. ma. p3. mi. declarat de clatōe exēplari ſic. hoc nomē egferus ē nomē p̄poſitū. & nulla ps huius nois ſim q̄ ē ps ſignificat aliqd p̄ ſe. qz nec equus nec ſeruus ſignificat aliqd ſim q̄ ē ps huius nois egfer⁹. d̄nt tñ ps nois p̄poſiti & ps nois ſimplicis. qz ps nois ſimplicis nec ſignificat aliqd p̄ ſe. nec appet aliqd ſignificare p̄ ſe. ps ſc̄ nois ſimplicis nec ſignificat aliqd i toto cuius ē ps nec extra totū. ſ3 ps nois p̄poſiti v̄ ſignificare aliqd. & ſi nō ſignificat aliqd i toto tñ extra totum ſignificat per ſe.

Secundū vero placitum quā naturaliter nominum nihil est. sed quando fit nota.

Alia particulam. ſ. q̄ nomē ſignificat ad placitū declarat p̄bi. & h̄ est p̄clufio. 6. huius li. & p̄batur dupl̄r. J̄p̄mo oñ ſine. 2° p̄ rōne ducentim ad impole. p̄mo ſic. Illud qd̄ ſi ſignificat niſi ex hoc q̄ ſit nota alterius ſignificat ad placitū. qz q̄ fiat nota hoc ē ad placitū. ſed nomē ē h̄mōi ergo &c.

Nā designant & illiterati ſoni vt ferarū. Quorum nihil est nomen.

Secundo probatur eadē conclusio per ipole ſic. Si nomen nō eēt vox ſignificatiua ad placitū. ſequeret q̄ quecunq̄ vox eēt idifferenter nomē. & ſic ſoni ferarū illiterati qui nāliter ſignificant eēt noia. ſed hoc ē impole. ergo ſolum vox ſignificatiua ad placitū ē nomen. vñ qz voces ſignificatiue nāliter nō ſunt noia. cuiusmodi ſunt ſoni ferarū illiterati. ſ. q̄ litteris nō p̄nt ſcribi. Ex hoc p̄cludit q̄ ille voces q̄ ſunt noia ſignificant ad placitū. Sed h̄ occurrit quatuor dubia. primū ē q̄ primā p̄tula diſſōnis nois. nō. n. v̄ q̄ nomen ſit vox. qz ois v̄ ex reſ nālis. & nomē ē res artificialis. cū ſit factū per inventionē hoīum & per artē. ſ3 nulla res artificialis ē res nālis. ergo h̄ ē falſa. nomen ē vox. ſic iſta. balneū ē aq̄. h. n. ē falſa. ſed iſta ē v̄a. balneū ē aqueū. C̄tē vox ē mā nois. igitur nō p̄dicat de noie. qz ps mālis nō p̄dicat in recto de toto cuius ē ps. C̄tē v̄ q̄ nō omne nomē ſignificet ad placitū. qz gemitus & latratus & h̄mōi ſunt noia. & tñ ſignificāt nātr. ergo in diſſōne nomis male p̄bit h̄ p̄tula ſignificatiua ad placitū. cū nō p̄ticiat oī noī. C̄tē nō v̄ q̄ oī nomē ſignificet ſine tpe. qz dies nox & annus ſunt noia & ſignificāt tps. & p̄ p̄hs nō ſignificāt ſine tpe. qz ſi ſignificaret ſine tpe ſignificaret ſine ſuo ſignificato. qd̄ ē ipole. C̄tē ſtra illā p̄tula cuius nulla ps aliqd ſignificat. ar. ſic. Aliqd nomē cōponit ex multis noib⁹ & noia ſignificāt. igit p̄tes nois ſignificāt ma. eēt v̄a. qz capio hoc nomē reſpublica. p̄tes iſtus nois ſignificant. qz res ſignificat & publica etiā ſignificat. ergo &c. C̄tē p̄mū d̄d3. vno mō q̄ vox q̄ ponit in diſſōne nois eēt indifferēs ad vocē ſignificatē ad placitū. & ad vocē ſignificantē naturalr. aliter ſtra p̄beretur in diſſōne illa p̄tula ad placitū. & ita illa vox poſita in diſſinitōne nec eēt res naturalis nec artificialis. ſed

indifferens ad vtrunq̄. ſicut aial in cuius diſſōne ſic dicit. Suba aiata ſenſibilis nec eēt hō nec aſinus ſed ē indifferēs ad vtrūq̄. ſ. ad omnem ſp̄m & individū aialis. & ſic vox que ponit in diſſōne nois nec ē res naturalis nec artificialis. ſed eēt genus vtriuſq̄. per hoc. n. p3 ad 2^m dubiū. qm̄ vox q̄ ponit in diſſōne nois eēt cōis ad nomē & ad materiā nominis. & nō ē mā nois. C̄tē p̄tē dicit q̄ ſicut hoc cōe nomen qd̄ h̄ diſſinitur ē res artificialis. qz ſit per institutionē iponētis. ita hoc cōe vox poſitū i diſſinitōne nois ē res artificialis. qz ſit p̄ institutionē hoīs. & nō ſequitur q̄ res artificialis p̄dicat d̄ re naturali. ſ3 p̄dicat artificiale d̄ artificiali. C̄tē huc pōt dici alr q̄ q̄uis nomē ſit nomē p̄ institutionē iponētis tñ nō eēt res artificialis. qz p̄ hoc q̄ instituit ad ſignificandū nulla res artificialis ſibi inherēs acq̄rit. Res. n. naturalr p̄e ſuppoſitū oī ipoſitū iponit ad ſignificandū. Cñ ſic ſignū qd̄ ē res naturalis. p̄nta circū. pōt institui ad ſignificandū v̄nū in taberna. ita vox naturalr pōt institui ad ſignificandū abſq̄ hoc q̄ aliq̄ forma nona ſibi acq̄rat. & ſim hoc bec eēt neganda. nomē eēt res artificialis. Sigs tñ velit die q̄ ex hoc q̄ vox iponit ad ſignificandū acq̄rit voci qdā reſpectū ad ſignificandū. ita q̄ nomē eēt quoddā aggregatū ex voce & ex reſpectū ad ſignificandū. ſic dices h3 d̄e q̄ nomē ē reſ artificialis. nec ē inconueniēs nomē rei naturalis p̄dicari i reſcto de noie rei artificialis accepto in p̄creto. ſubim v̄o acc̄tis p̄dicatur de acc̄te accepto i p̄creto. vt p3 bec enī ē v̄a. ſimus ē naſus cōcatus. & quodā mō p̄tē cōcedi q̄ diſcus ē lignū ſic vel ſic figuratū. Et qz bec diſſō dat de noie ſūpto in p̄creto iō pōt materia nois. ſ. vox q̄ ē res naturalis v̄e p̄dicari in recto de nois qd̄ ē res artificialis. Sed d̄et forte aliq̄ q̄ nomen h̄ diſſinitū ē res naturalis. qz noī p̄suppoſito ipōni cōpetit bec diſſō. vox ſignificatiua ad placitū. & qz illud qd̄ p̄supponitur impōni ad ſignificandū ē res naturalis. ergo &c. D̄m q̄ vox ſignificatiua accipi pōt p̄ materialr in tpe ofonis qd̄ qd̄em materiale p̄supponit ipōni. vel pōt accipi p̄ aggregato ex materialr noie & reſpectu ad ſignificandū. p̄mo mō p̄dicat de voce q̄ ē res naturalis. & ſic nō ponit in diſſōne nominis. ſed ſolū p̄nt accipit p̄ aggregato ex materialr in tpe ofonis & ex reſpectu ad ſignificandū. C̄tē tertū dubiū d̄d3 q̄ gemitus. latrat⁹ & h̄mōi p̄nt accipi materialr vel ſignificatiue. ſi materialr ſic bec eēt vera latrat⁹ ē nomē & ſignificat ad placitū. & hoc nomē latratus ſine hoc materiale latrat⁹ ita v̄n p̄nt potuit ſiſte ipoſitū ad ſignificandū hoīez vel aſinū ſicut ad ſignificandū id qd̄ mō ſignificat. & ſic bec eēt ſta latratus naturalr ſignificat. Si ſt ſumatur h̄mōi noia ſignificatiue. ſic ſunt be p̄pōnes falſe. latratus eēt nomē gemitus ē nomē. qz ſic accipitur gemit⁹ p̄ voce quā hō p̄fert. & illa vox non eēt nomē. & ſic h̄mōi ſunt vere. latrat⁹ ſignificat naturaliter. gemit⁹ ſignificat naturalr. & ſic de alijs. C̄tē aliud dubiū eēt d̄m q̄ illud d̄c̄t p̄bi. nomē ſignificat ſine tpe. ſic itelligit q̄ nomē nō ſignificat ſuū ſignificatū v̄mēſurat aliq̄ certa mēſura vel d̄tia tēporis. & hoc ē ſignificare ſine tēpore tāq̄ ſine ſuo p̄ſignificatio. qz tps nō eēt p̄ſignificatū nois cum nō accidat noī. Dico igit q̄ vox & dies & h̄mōi ſignificāt tps & nō cōſignificant tps. nā dies nō ſignificat ſuum ſignificatū vt mēſurat ali qua certa mēſura ſeu d̄tia tēporis. ſicut currere ſignificat curſum & mēſuratur tempore. ſed dies & nox & h̄mōi ſunt abstracta ab omni d̄tia temporis. Cñ huiusmodi nomina ſignificāt tempus ſ3 nō ſignificāt cum tēpore. & quādo iſertur tūc q̄ h̄mōi noia ſignificāt ſine ſuo ſignificato. dico igit q̄ ſim q̄ ly ſine priuat ſolum cōſignificatū. ſic p̄cedo q̄ d̄ies ſignificat ſine ſuo ſignificato tāq̄ ſine ſuo acc̄te. qz ſignificatū ſuum nō eēt ſuum accidēs. C̄tē aliud poteſt dici q̄ nullum nomē poteſt dici pars nominis. ſicut enim vn⁹ hō nō pōt iſte ex pluribus hominibus. ita nec vnū nomen cōpōt̄ur ex pluribus noib⁹. dicitur tñ compositus. qz cōpōt̄ur ex materialibus pluriū nominū. Cñ hoc nomē reſpublica cōpōt̄ur ex materialr. & hoc nomē res. & ex materialr & hoc nomē publica. & nō p̄ponitur ex iſtis nominibus. Sigs. n. velit d̄e q̄ nomē p̄poſitū p̄pōt̄ur ex pluribus noib⁹ ſimplicib⁹ d̄z d̄e q̄ aliq̄ pars nois ſignificat per ſe & ſ3 q̄ ē ps noī illi⁹. & h̄telligit h̄ p̄hs. & ita text⁹ ſōat.

Non homo vero non est nomē. At vero nec impositum nomen est ei quo illud oporteat appellari. Neqz enim oratio aut negatio est. sed sit nomen infinitum.

Hec est secūda p̄tētia prime partis. in qua p̄s remouet quedā a rōne noīs que apparent. noīa ⁊ nō sunt noīa. ⁊ hoc s̄m q̄ dicit Boetius est vt itegetrima diffinitio nominis b̄atur. ⁊ sūt duo que remouet a rōne noīs. s. nomē infinitū ⁊ nomē obliquū. Et p̄io remouet nomē infinitū dicens q̄ nō hō non ē nomen nec ē nomen ei impositū quo oporteat illud appellari. nec est affirmatio nec negatio. sed sit nomē infinitū. hoc est iponatur sibi ⁊ oībus p̄silibus nomen ⁊ vocetur nomen infinitū. Causam autē p̄pter quā nomen infinitū non est nomen. assignauit Boetius dicens q̄ omne nomē vnā rem significat determinatā. q̄ vō dicit nō homo nō hūc hoīez qd̄ talis significat nec qd̄ illa significati ue velt̄ osidere oī rōne nō diffinit seu non ostendit. hec igit̄ videt̄ cā quā assignat Boetius q̄re nomen infinitū nō ē nomen. qz nō significat rem determinatā. sed verificatur id̄ ferenter p̄ oī ente ⁊ nō ente. ⁊ de quoz alio ab eo iqd̄ infinitatur per negatōem infinitatē. dicit. n. boetius q̄ negatio infinitans p̄tētem nām interimit cū additur negatio infinitas. infinitas alias derelinquit. Et ex hoc denotat q̄ noīa trāscendentia nō p̄t̄ infinitari. qz si infinitarent nulla nā de relinq̄retur. vñ accipiēdo ens in sua maxima cōitate vt ē cōe ad oē intelligibile sic non pōt̄ infinitari. vñ non ens vt nō cadit sup̄ ens cōfissimū nihil significat nec de aliquo verificatur sine p̄dicatur. nec ē finitū nec infinitum. sed est vox non significatiua. tamē ens exis qd̄ solū verificat̄ de existētib⁹ bene pōt̄ infinitari. qz ipō infinitato relinq̄ntur alie nāe possibiles. q̄uis non relinq̄ntur aliqua nā existens actu.

Catonis autem uel catoni ⁊ quecūqz talia sūt non sunt nomina sed casus nominum. Ratio autem eius in aliis quidem eadem est.

Secūdo remouet noīa aliq̄ a rōne noīs dicens. q̄ catonis ⁊ catonē non sunt noīa ⁊ silia. sed casus noīum. Ratio tamē nominis in aliis est eadem. hec diffinitio nominis sup̄ius posita est eadē in obliqz. qz competit nominibus obliquis.

Sed differunt. quī cū est uel fuit uel erit adiunctum neqz verū neqz falsum est. Nomē vō semper ut catonis est uel non est. Nōdū enī ali quis neque dicit uerū neque dicit falsum.

Ostendit q̄ nomina obliqua nō sunt noīa q̄uis eis cōueniat diffō nominis supradicta. ⁊ hec ē p̄lo. 7. h. 2. li. que p̄batur sic. Ex quoz noīe ⁊ ex hoc verbo est. vel fuit vel erit p̄stituitur oratio uerū vel falsum significans. sed ex hoc noīe obliquo ⁊ ex hoc v̄bo ē. vel ex hoc verbo. fuit. vel ex hoc verbo erit. non constituitur oīo significans uerū vel falsum. vt p̄ exemplariter. s. n. dicatur. Catonis est. vel fuit vel erit. non est oratio significans uerū vel falsum. ergo catonis non est nomen. ⁊ eadem rō est de aliis obliqz. d̄ hac rōne ponit̄ minor in s̄ra cum d̄ q̄ differt obliquus a recto qm̄ ex hoc verbo fuit vel erit. ⁊ obliquo nō sit oīo uera vel falsa. **N**otandum q̄ p̄s signanter inducit exemplū de verbo substantiū cuiusmodi est hoc verbū est. ⁊ sunt hec uerba fuit vel erit que sunt sua obliqua. qz sunt quedā alia uerba. s. impersonalia q̄ cum obliquis significant uerū vel falsum. vt cum d̄ penitet me. qz actus uerbi intelligit̄ fieri super obliquum. ac si d̄retur penitentia h̄z me. **H**ic occurrunt quedā dubia. qz primo vñ q̄ nomen infinitū. ⁊ nomen obliquum sunt noīa. qz eis cōpetit diffō noīs sup̄ius posita. ⁊ hoc dicit p̄s expresse in textu de noībus obliqz. **I**te vñ q̄ rō boetij non ualet per quā dicit q̄ nomen infinitū nō est nomē. qz si ratio sua ualere. s. qz non dicit aliq̄ rē determinatā. sequeretur q̄ noīa trāscendentia q̄ nō significat̄ aliq̄ rē determinatā non eēt noīa. qz cōius ⁊ magis ideterminate significant q̄ nomē infinitū. vt q̄ nō homo. sed hm̄ oī trāscendentia sunt noīa. q̄ rō boetij nō v̄ per quā dicit q̄ nomen infinitū nō ē nomē ⁊ c. **I**tem vñ

q̄ ex noīe obliquo ⁊ ex hoc verbo ē. possit fieri oīo significans uerū vel falsum. qz hec est uera. catonis est genitiui casus. ⁊ hec est uera p̄ p̄m. catonis nō est nomē. ⁊ tñ p̄stituit̄ ista oīo ex nomine obliquo ⁊ verbo. **I**te hec videtur uera vel f̄ta. catonis ē. qz sequitur. catonis est alius. igit̄ catonis ē ens. ⁊ asis ē uerū supposito q̄ catō b̄at̄ asinū. ⁊ p̄ p̄s ex noīe obliquo ⁊ ex hoc verbo est cōstituit̄ oīo uerū vel falsum significans. **A**d primū dōm s̄m q̄ dicit boetius. q̄ diffō noīs sup̄ius posita nō est cōplete assignata nec itegra diffō noīs. ⁊ tō ad cōplendum diffōnē nominis excludit p̄s a rōne noīs cōpleta nomē infinitū. ⁊ nomē obliquū. vt diffōnē noīs sup̄ius dicte addatur iste particule finita ⁊ recta. ⁊ istis particulis positus in diffōnē nominis ista diffinitio noīs i qua ponit̄ iste particule nō cōpetit noī infinitō. nec nomini obliquo. **A**d aliud dōm ē q̄ hec sola nō est causa quare nomē infinitū nō sit nomē. s. qz nomē significat aliquā rē determinatā seu spālē. sed qz nomen infinitū interimit vnā nām ⁊ nō ponit̄ aliā nām determinatā. s̄ de relinq̄nt infinitas alias a nā quā interimit. **C**ū ad hoc q̄ aliqd̄ sit nomē infinitū requiruntur due cōditiones. s. q̄ interimit vnā nām ⁊ nullā ponat determinatā nām. sed nō sic ē de noībus trāscendentibus. qz q̄uis non ponat aliquā nām nullā tñ nām interimit. sed nō sic ē de noīe infinito. **A**llig d̄nt q̄ nomē obliquū ⁊ nomē infinitū. nō sunt noīa principaliter sed secundario ⁊ ex p̄t̄i bene sunt noīa. nā ipositio sit̄ recto. ⁊ nomē infinitū principaliter iponitur ad significandū. ⁊ ex hoc q̄ nomē finitū ⁊ rectus principaliter iponunt̄ ad significandū iponunt̄. ⁊ secundario nomē obliquū ⁊ nomen infinitum. **A**d aliud dico q̄ hec ē cōgrua. Catonis est genitiui casus. s̄m q̄ ly catōis accipitur māl̄. ⁊ sic h̄z rōnē nominis recte supponētis p̄ seip̄o accepto in obliquo. **C**ū cū d̄ catonis ē genitiui casus. ly catonis supponit māl̄ ⁊ h̄z rōnē nominatiui casus. ⁊ sensus huius ē iste. hoc nomē catonis est gēit̄ui casus. Et si dicat q̄ eadē rōnē h̄ erit p̄grua Catonis currit. accipiēdo catonis māl̄. dicendum ē q̄ sic dicendo. catonis currit. non pōt̄ ly catonis sumi māl̄. qz suppositio d̄ analogice de suppone māl̄ ⁊ suppositione significatiua. suppo māl̄ est suppositio secundaria ⁊ minus p̄p̄ia. ⁊ tō terminus non supponit māl̄ nisi quādo p̄paratur alicui particule s̄m supponē mālem. sicut illa que ē gēit̄ui casus. cōpetit. n. huc dictōi catonis s̄m q̄ sumit̄ māl̄ sed hoc verbū currit nō competit sibi s̄m supponem mālem. ⁊ ideo in hac ofone catonis currit. nō accipitur ly catonis māl̄ sed personat̄. **A**d aliud ē dōz q̄ hec ē cōgrua catōis est. qz h̄ nihil accipitur qd̄ possit uerbo reddere suppositū. nec sequitur catonis est ens. ergo catonis est. qz in ista catonis ē ens. v̄bo redditur suppositū. sed in ista catonis ē. nihil ponitur qd̄ possit reddere suppositum uerbo.

Erbū autē qd̄ cōsignificat ē t̄ps. cui⁹ p̄ nihil seorsum significat. ⁊ est semper eorum que de altero predicantur nota.

Hec est secūda pars principalis huius cap. in qua p̄s determinat de uerbo. ⁊ p̄tinet tres particulas. in p̄ia pōt̄ ⁊ declarat diffōnem uerbi. in secūda ibi. **N**on currit autē. excludit quedā a rōne uerbi que nō sunt uerba h̄z appareant uerba. in tertia ibi. **I**psa qd̄. ponit̄ quādā p̄uententiā q̄ est inter nomē ⁊ verbū. in prima igit̄ particula pōt̄ diffōnē uerbi dicens. q̄ verbū est illud qd̄ cōsignificat t̄ps cuius p̄s extra nihil significat. ⁊ semper ē nota eoz q̄ de altero p̄dicant̄. in hac diffōnē nō ponit̄ vox significatiua ad placitū sed subintelligitur ex diffinitione nominis. qz cōe est nomē ⁊ verbo q̄ sit vox significatiua ad placitum. **C**ū p̄s b̄e uiter procedens relinq̄nt ea que sunt com̄munia nomini ⁊ verbo intellectui legentis ex his que dixerat in diffinitione nominis. **A**liam tamen particulam nomini ⁊ verbo com̄munem positā in diffinitione nominis cuius nulla pars ⁊ c. ponit̄ h̄ q̄uis sit superius posita in diffōnē nominis. cuius cā est. qz verbū maiorem h̄z conuenientiam cū oratiōe q̄ nomen. qz verbū importat compositionem p̄ quā perficit̄ ⁊ p̄stituit̄ oīo. id̄ magis uidetur q̄ uerbum sit oratio ⁊ q̄ pars eius per se aliquid significat q̄ nomen. ⁊ ideo hanc

Peribermenas

particulam ponit que fuit prius posita in diffone nominis.
CDico autem qd conſignificat tempus. ut curſus quidem nomen eſt. Currit uero eſt uerbum
Conſignificat enim nunc eſſe.

Explanat hanc diffonem uerbi. et primo declarat hanc diffonem uerbi. ſ. qd uerbum ſignificat tps. et hec eſt pto. d. huius li. qd pbat ſic. id qd ſignificat certam dſiam tpeoris coſi gnificat tps. uerbu ſignificat certam dſiam tps. ergo et c. maior eſt nota. et minor declarat per dſiam inter nome et uerbum qd ide ſignificat. ſed dſnt th in hoc qd no ide ſignificat qd uerbu ſignificat tps. et nome no ſignificat tps. Unde declarat ſic. illud in eſt vbo p qd diſtinguitur a noie. ſed p ſignificare certam dſiam tps uerbu diſtinguitur a noie. qd p3 exēplariter ſic. Currit qd e uerbu. et curſus qd e nome ide ſignificat. ſed diſſerūt p hoc qd currit ſignificat nūc eē qd e certa dſia tps. et curſus no ſignificat nūc eſſe. nec cō ſignificat aliquā dſiam tps. currit. n. ſignificat talē motum aialis. ut meſuratur tpe pſiti. ſed curſus ſignificat huius modi motum no ut meſuratur aliqua dſia tps. ſed ut abſtrahitur ab oī dſia tps. cū. n. intelligo curſum no magis i telligo curſum ut meſuraf tpi pſiti. ſ. ut nunc pſitiat ſit qd ut meſuraf tpe pſerito. ſ. ut fiebat. vel ut meſuraf tpe futuro. ſ. ut fiet in futuro. p hoc p3 qd currit no ſignificat tps. ſz cū tpe. qd currit ſignificat determinatū motū in eē aiali qui motus non e tps. ſed dat intelligere certā dſiam tps inenſurante in ſuū ſignificatū et hmoi motum. p3 eē qd dies et nox no ſignificat cū tpe. qd ſignificat tps. qd no ſignificat ſua ſignificata put meſurant aliqua certa dſia tpeoris. ſz put abſtrahunt ab oī tpe. potuit enim dies fieri vel nunc vel in futuro et potuit fieri et fiebat in futuro.

Et ſemper eorum que de altero dicuntur nota eſt. ut eorum que dicuntur de ſubiecto uel in ſubiecto ſunt.

CAlia particulam ponit. ſ. qd uerbu ſemp e nota eoz que de altero dſr et declarat pbs. et hec e pto. 9. h. li. qd pbat ſic. uerbu ſemp e nota eoz qd de altero dſr. ſ. de ſubo. quia uerbum e de numero eoz que ſunt in ſubo. ſed tam illa qd dſr de ſubo qd illa que ſunt in ſubo dſr d altero. ergo et c.
Sciendum qd pbs p ea qd dſr de ſubo intelligit pſicata eēntialia. et p iſta que ſunt in ſubo itelligit pſicata accēntialia. Ex iſto loco pōt notari qd res extra aiam ſicut declaratur e ſupra principū libri predicamētōz eſt pſicatum. et p pſis ppoſitio pponitur ex rebus extra aiam. iſtud th no eſt ad ppoſitum. qd nota in ppoſito no accipitur p ſigno. ſed pro notificante. ut poſtea diceſ. nā ſi uerbum e nota eoz que de altero predicantur. et ſi uerbum non e nota niſi ſui ſignificati. ſequitur qd ſignificatum uerbi pſicatur. ſed ſignificatū uerbi e res extra aiam. ergo uideſ qd res extra aiaz pſicaf. Alr dſt aliqui qd uerbum in qual; ppoſitōe predicat. et hoc dſt pp iſtud dem pbi hic. Uerbum e ſemper nota eoz que de altero pſicant et c. et qd art. in iſto ca. dic qd uerbu infinitum ſemper de aliquo e. ſed non alr de aliquo niſi tā qd predicatum de ſubo. ergo vbu infinitum e pſicatum. Un ſic dicentes dſt qd in hac ppoſitōe. hō e aial. pſicaf hoc totuz e aial. Unde dſt qd in oī ppoſitione uerbu e pſicatum vel pars pſicati. Pōt adduci p eis illud dem pbi. 2. peribermenas. quādo e tertium adiacens predicatum duplr dant opoſites. ex quo pōt accipi qd hoc uerbum e. ſemper predicat vel ſim adiacens vel tertium. Sed ſine dubio ſic dicentes non intelligunt logicam ari. nec ea que a logicis ſolent dici. Ari. in principio primo prior. ofidens que ſunt partes ppoſitum ex quibus ſunt ſylogiſmi et pſiſiones in terminis diſſint terminum di. Terminum dico in quē reſoluitur ppoſitio. et ſtatim inuit diuifionem termini dicens. ut pſicatum et de quo pſicatur bis appoſito vel diuifio eſſe vel non eſſe. p hoc itelligens ut p3 ex inſtatione ſermōis qd ppoſitionis partes ſunt predicatū et id de quo predicat. ſ. ſubm. et hoc uerbum e affirmatum vel negatum. Unde pſicatio et ſubo apponunt eē vel non eē. hoc e hoc uerbu eſt affirmatū vel negatū e appoſitum pſicatio et ſubo ad cō

ſtituendū rōnē. In primo priorum ubi docet ſylogizare dicit qd medius terminus in prima figura eſt illud qd ſubijcitur in maiori et pſicatur in minori. et in ſecūda figura predicat in utraq; pmiſſarū et in tertia figura mediū ſubijcitur i utraq; pmiſſarū. Sed i prima figura hoc uerbu eſt nec eſt ſubm. nec eſt ps ſubm in maiori. ſic ſylogizando oīs hō eſt aial. oē riſibile e hō. ergo et c. ergo in minori. ſ. in hac. oē riſibile eſt hō. hoc uerbu e. nec eſt pſicatum nec pars predicati. Lōfir mator. qd ſi hoc uerbu eſt. eēt ps predicati in oī bo no ſylo variaretur mediū. et qd aliud foret predicatū i minori qd ſuit ſubm in minori. in demōſtratōe ergo poſſima que ſolum ſit in prima figura eēt fallacia accētis. qd boni logici non ſolent dſe. **I**te pbs ſemper in exemplificando de ſubo et pſicatio. et in cap. ubi dſt qd coniugationes ſunt inuſites. ponit tales terminos hō aial. equus aial. hō lapis. et hmoi predicatū. ergo ppoſitū e hmoi terminus aial vel hō. lapis. equus. et ſilia. et p pſis hoc uerbu e no e predicatum nec pars predicati. **I**te eodē mō prio prior diſ conuerſionē in terminis eē qd de ſubo ſit predicatū et econuerſo. ſed ſi uerbu ſemp eēt predicatū vel pars predicati nun qd fieret in conuerſione de ſubo pſicatum nec econuerſo. qd uerbu no e ſubm nec pars ſubm. et p pſis nunq; fieret conuerſio in terminis. Un ſi iſta ppoſ. qd hō e hō. hō no e conuerſio i eisdē terminis. qd hō ſubijcitur in prima et aial pſicatur. in ſecūda aial ſubijcitur. et hō predicat. et ita i hac conuerſione foret quatuor terminis. ſ. homo aial eſt. hō e aial. Lōfir mator qd pbi. diuidit terminū in ſubm et pſicatum. conuerſio ergo in terminis e qd de ſubo ſit pſicatum et econuerſo. **I**tem ſim iſta opi. nun qd pſicaretur p ſe ſuperius de pte inferiori. nā ſi iſta. hō eſt aial pſicaret e aial. cū aial no ſit genus hois. ſequitur qd in iſta no pſicatur p ſe ſuperius de pte inferiori. et eadē rōne nec in aliqua alla. **I**te qd vtrū genus poſſit pſicari de ſpē vel no. ſi ſic. cū aial ſit genus hois. ſequitur qd in aliqua ppoſitione hō e aial. aial pōt eē predicatū. et ita non ſemp eſt neceſſariū uerbum predicari. Si dſ qd genus no per ſe pſicatur. ſed cum uerbo. ita qd uerbu e pars predicati. iſtud eſt ptra ſciam quā tradit ari. de pſicatis prio topi. ubi pōt quatuor eē pſicata. ſ. genus dſia. ppoſitū et accētis. ſi hō opi. eēt vera nullū iſtoz eēt predicatum. item iſtud e hō p3 primo poſte. ubi uult qd genus et dſia pſicant per ſe de ſpē et hoc in prio mō dicendi p ſe. **I**tem in predicamētis dicit pbs qd quando alter de altero pſicatur quicquid pſicatur de predicato pſicatur de ſubiecto. qd intelligit in pſicatioe eēntiali. ut ſi homo e aial. et aial e ſuba. hō eſt ſuba. illud ergo qd pſicatur in iſta. hō e aial. ſubijcitur in illa. aial e ſubſtantia. aliter regula non ualere. ſi illud qd predicatur in pſicatione eēntiali non poſſet ſubijci in predicatioe eēntiali. ſed in iſta. aial eſt ſuba. nihil ſubijcitur niſi iſte terminus animal. et hoc eſt per ſe notum; ex pſis in logica. nec o3 amplē circa iſtam opinionem morari. eo qd circa prima principia logicę maximum continet errorem et deſtruit artem ſylogizandi et artem demōſtrandi. et per pſis artem ppoſites conuertendi. ſine quibus nulla ſciētia poteſt haberi. **E**t diceret forte aliquis cauillato; qd in ppoſitione in qua predicatum e tertium adiacēs e duplex predicatum. ſ. predicatū totale. et predicatum partiale. predicatum totale e totū predicatum aggregatū ex uerbo et ex ſpecificante uerbu. predicatum partiale e illud quod ſpecificat uerbum. Unde in iſta homo e animal. e animal e predicatum totale. animal e predicatum partiale. **C**ontra. ſim hoc in omni ppoſitōe in qua pſicatur e tertium adiacens pſicarentur vel enunciantur plura de vno vel plura de pluribus. quia certuz eſt qd predicatum enūciatur de ſubiecto. et per pſis ſi ſunt plura predicata et vnu ſubm plura enunciantur de vno. et ſic oīs ppoſ in qua e tertium adiacens foret ptes. qd e inconueniens. **I**tem predicatū et ſubm dſr extrema ppoſitōis. ſed vniuſ diuifionis ſunt tñ duo extrema. ergo in ppoſitōe vna e tñ vnu ſubm et vnum predicatum. **I**te ſi ps pſicati d3 dicit pſicatum ptiale. tunc iſte et ſyllabe qd ſunt ptes pſicati totalis forent predicata ptialia. et ſic in oī ppoſitōe foret plura extrema vel predicata qd duo. **D**ico qd i oī ppoſitōe

Liber

cathegorica in qua predicatum est tertium adiacens illud quod specificat verbum quod est copula et predicatum. et verbum quod est copula nec est predicatum nec pars predicati. nec est subiectum nec pars subiecti. Ad auctoritates in huius. Ad primam cum philosophus dicit quod verbum est nota eorum et ceterum. dicitur quod ex hac auctoritate sequitur oppositum illius opinionis. quod nihil est nota sui ipsi. si ergo verbum sit nota eorum que de altero dicitur. sequitur quod verbum non est illud quod de altero dicitur. et per philosophum verbum non est predicatum. Unde eisdem quod verbum est nota predicati. sequitur quod verbum non est predicatum. Dico igitur quod nota accipitur multipliciter scilicet in proposito accipitur nota per eo quod notificat verbum et quod in oppositione copulat predicatum cum subiecto notificat quod est predicatum quod manifestum patet in propositionibus in quibus ponuntur verba adiectiva. Ad hoc. n. quod cognoscimus quod est predicatum in talibus. in propositionibus resolvimus verbum adiectivum in hoc verbum et in participium eiusdem temporis et eiusdem significacionis. et facta resolutione cognoscimus quod est predicatum. quod illud quod specificat verbum facta resolutione est predicatum. et ita verbum notificat predicatum. Contra. si verbum sit nota solius. quod notificat tunc diffinitio verbi non competet omni verbo. quod non omne verbum notificat: sed solius verbum substantivum quod copulat subiectum cum predicato. sed hoc est inconueniens. quod diffinitio verbi de omni verbo competere. Item sicut per resolutionem verbi cognoscitur predicatum. ita et subiectum. ergo verbum non est magis nota predicati quam subiecti. cuius oppositum videtur philosophus velle. Ad primum istorum dicitur quod omne verbum verbaliter sumptum est nota eorum que de altero dicitur. et hoc est vel secundum se. ut verba substantiva. vel ratione inclusi in eis. ut verba adiectiva. Unde verba adiectiva verbaliter sumpta ratione verborum substantivorum in eis inclusorum sunt note predicato. et verba substantiva. ut hec verba est. fuit vel erit. sunt secundum se note ipsorum predicatorum. Ad aliud dico ut mihi videtur. quod hoc verbum est. est ita principium notificandi subiectum sicut predicatum. Unde per hoc quod aliquid constructum cum verbo ex parte ante cognoscitur quod illud est subiectum vel se tenens ex parte subiecti sicut per hoc quod aliquid constructum a parte post cognoscitur quod illud est predicatum vel se tenens ex parte predicati. Et cum dicitur quod philosophus dicit quod verbum est nota predicati et non subiecti. dico quod cum philosophus dicit quod verbum est nota eorum que de altero dicitur. tangitur tam subiectum quam predicatum. quod si dicitur aliquid dici de alio tanguntur duo. scilicet illud quod dicitur. scilicet predicatum. et illud de quo dicitur. scilicet subiectum. Unde cum dicitur quod verbum est nota eorum que de altero dicitur. deuotatur quod verbum est principium cognoscendi alterum de altero. scilicet predicatum de subiecto. et per philosophum est principium cognoscendi tam subiectum quam predicatum. Non enim potest cognoscere aliquid dici de altero nisi cognoscat tam illud quod dicitur quam illud de quo dicitur. Et si quis quereretur vtrum verbum magis se tenet ex parte subiecti quam ex parte predicati. dico quod probabiliter dici potest quod verbum substantivum quod copulat subiectum cum predicato non magis se tenet ex parte subiecti quam ex parte predicati. sed est medium inter illa. non magis conueniens cum vno quam cum alio. Verba vero adiectiva que resolvable sunt in verbum substantivum et suum participium ratione participii in eis inclusi magis se tenent ex parte predicati quam ex parte subiecti. quod participium talis verbi est predicatum vel pars predicati. ratione tamen copule non magis se tenet ex parte predicati quam ex parte subiecti. Unde quod dicitur dicitur quod predicatum se habet per modum forme. et subiectum per modum materie. est dictum magistrale non continens veritatem. quod subiectum et predicatum in propositione cathegorica sunt partes materiales. et verbum quod est copula est pars formalis vbi alibi dicitur. Quisquam tamen dicit quod quibus verbum copulans predicatum cum subiecto nec fit predicatum nec pars predicati. tamen magis se tenet ex parte predicati quam ex parte subiecti. quod verbum quod est copula inter predicatum et subiectum est medium respiciens inter illa subiectum et predicatum tanquam terminum a quo. predicatum tanquam terminum ad quem sed medium inter terminum a quo et terminum ad quem magis se tenet ex parte termini ad quem. ut patet ex philosopho. vbi dicit philosophus quod motus qui est medium inter terminum a quo et terminum ad quem magis est de natura termini ad quem quam de natura termini a quo. et sic verbum quod est medium inter predicatum et subiectum magis se tenet ex parte predicati quam ex parte subiecti. istud tamen non concludit. quod propositio non est motus

neque mutatio a subiecto in predicatum. Ad secundam auctoritatem philosophi dicitur quod verbum semper est de altero tanquam predicatum. dico quod verbum est. sed non est semper de altero tanquam predicatum de subiecto. sed quod verbum verbaliter sumptum secundum ordinem constructionis non potest esse principium in ordine. sed semper presupponit aliquid precedens secundum ordinem constructionis. Unde verbum semper est de aliquo precedente ipsum secundum constructionem. et sic de intelligi istud dictum quod dicitur dicitur quod verbum significat per modum actus et egredientis ab altero et inherens alicui alteri. hoc. n. ideo dicitur quod verbum semper presupponit aliquid precedens. sicut actio presupponit agens et egredies illud a quo egredies. et inherens illud cui inheret. Et si allegetur quod verbum semper dicitur de altero videtur subiectum et per philosophum est predicatum. dicendum est quod in textu non inuenitur quod verbum dicitur de altero ut de subiecto. sed quod est de altero. si tamen inueniretur quod verbum dicitur de altero ex hoc adhuc non sequeretur quod verbum esset predicatum. quod esse vel dici de altero intelligitur dupliciter. scilicet immediate. et sic verbum est de altero. et dicitur de altero. alio modo mediate. scilicet mediante copula. quod primo est vel dicitur de altero non est predicatum. sed quod secundo modo dicitur de altero. scilicet mediante verbo quod copulat predicatum cum subiecto illud est predicatum. Ad tertiam auctoritatem cum dicit philosophus quod est tertium adiacens predicatum et ceterum. dicitur secundum intentionem philosophi. quod in illa auctoritate hoc verbum est tenetur manifeste. et non tenet notatiue sed datiuue. Et est sensus quod quod tertium adiacens huic verbo est. est predicatum tunc dupliciter dicitur opponere et ceterum. Unde in proposito hoc verbum est non redditur suppositum huic verbo predicatur. sed hoc quod dico tertium adiacens redditur ei suppositum. et hoc verbum est tenet datiuue. Unde sic dicendo. homo est animal. iste terminus animal est tertium adiacens in hac propositione. et adiacet et adicit huic verbo. est et non solum predicatum adiacet verbo sed etiam verbum adiacet predicato. Unde in ista homo est animal. animal adiacet huic verbo est. et hoc verbum est adiacet animal. quod vtrumque adicitur alteri. Sed adhuc dubitatur. quod non videtur esse quod verbum semper est nota predicati. quod quod subiectum verbum ut patet hic legere est bonum. aut lego est verbum. dicendum quod sic dicendo legere est bonum. vel lego est verbum non accipitur legere verbaliter. quod non accipitur per modum verbi sed per modum specificationum verbi. cum non accipitur per modum egredientis vel fluentis ab alio. hoc est per modum presupponentis aliquid secundum ordinem constructionis. sed accipitur per se verbi. Idem. n. est dicere legere est bonum. et lectio est bona. verum tamen sic dicendo legere est bonum. legere est verbum et hoc modum specificationis verbi. sed non accipitur sub ista ratione. sic etiam dicendo. currit est verbum. legere est verbum. sed non accipitur per modum verbi. nec per significato verbi. sed accipitur manifeste. unde verbum accipitur in vi verbi. semper est nota eorum que de altero dicitur vel se vel ratione inclusi in eo ut supra dictum est.

Non currit autem et non laborat non verbum dico. significat quidem tempus. et semper de aliquo est nota. dicitur autem huic nomine non est inpositum. sed sit infinitum verbum.

Hec est secunda particula secundae partis huius capituli in qua philosophus excludit quedam a ratione verbi que apparent esse verba et non sunt verba. et duo sunt que excludit a ratione verbi. scilicet verbum infinitum et obliquum. Et primo excludit verbum infinitum a ratione verbi narrans de verbo infinito cuius principium est quod verbum infinitum non est verbum. Secundum est quod duo superius posita in definitione verbi conueniunt verbo infinito scilicet consignificare tempus et esse nota eorum que de altero dicitur. Tertium est quod huiusmodi dictiones cuiusmodi sunt non curro non laborat. non sunt verba. et non est eis nomen inpositum. sed eis nomen imponit dicens. Sit nomen infinitum hoc est. huiusmodi dictionibus non currit. non laborat. imponitur hoc nomen esse. scilicet hoc nomen verbum infinitum. Unde sic dubitatur quod secundum ista dicta videtur quod verbum infinitum sit verbum. quod diffinitio verbi sibi competit. scilicet significare tempus et ceterum. Dicendum quod diffinitio verbi prius posita competit istis ver

Perihermenias

bis infinitis q̄ verbis finitis. sed illa diffō nō fuit ppria et p̄fecta diffō vbi. sed ē diffō cōis vbo finito et infinito. In diffinitōe p̄fecta debēt poni iste p̄ticule due. finita et recta. et p̄ has particulas d̄t verbū a verbo infinito et a vbo obliquo. **I**ntelligendū q̄ vbi infinitū nō significat passiōē vel actionē. sed magis significat p̄uatiōē actiōis vel passiōis. et iō verbū infinitū cōsignificat t̄ps. et nō solū actiō et passio mēsurant t̄pe. sed etiā p̄uatiō actiōis et passiōis mēsurant t̄pe. vt p̄. ex. 4. p̄. vbi dicit p̄s q̄ t̄ps non soloz est mēsuram motus. sed et mēsuram tā mot⁹ q̄ t̄ps. **S**ciēdū ē q̄ verbū infinitum est nota eoz q̄ue de altero dicūtur rōne verbi substantiuī subintellecti in verbo infinito. Cū idēz est dicere sores non currit. s̄m q̄ nō currit est. verbū infinitū. quantū est dicere sores. est non currens.

Quoniam similiter in quolibet est uel quod est uel quod non ē.

Marratis predictis de verbo infinito p̄s pbat q̄ vbi i finitū nō est verbū. et hec p̄ est. io. hui⁹ lib. q̄ pbat sic. Illud qd̄ eq̄lter inest ei vel illi quod est. et ei qd̄ nō est nō est vbi sed vbi infinitū inest eq̄lter ei qd̄ est et ei qd̄ nō est. ḡ. ac. de ista rōe ponitur minor in ista. maior declarat sic. **O**e verbi pp̄le sumptū significat actionē et passiōē. vel per inōz actiōis vel passiōis. seu p̄ modū fluxus et fieri eo mō q̄ d̄ctū est. sed h̄i nō cōueniunt nō enti sed solū insunt enti. et minor p̄. nā nō currit qd̄ est verbū infinitū inest enti. et nō enti. nam de fonte sedente verum est dicere q̄ nō currit. et de cesare mortuo vey est d̄fē q̄ nō currit. h. n. est vera cesar non currit. **E**t istis p̄ error istoz q̄ d̄ctū q̄ verbū infinitū nō manet infinitū in orōne. sed in orōne positū ē pur ne gatiū et nō infinitū. et hec d̄r de inētiōe **W**oey sup hūc passum. qui dicit q̄ verbū infinitū positū in orōne nō differt a vbo pure negatiuo. **I**stud t̄ est manifestissime falsum. et h̄ intentionē p̄. et **W**oe. dicit. n. p̄s q̄ verbū infinitūz silr hoc est equaliter inest ei quod est et ei qd̄ nō. s̄z nō iest alio mō q̄ sicut predicatū inest subo nisi in orōne. nō enim inest sicut acc̄s inest subo. q̄ nō enti nullū acc̄s inest nec sicut p̄dicatū inest subo nisi in orōne. ergo vbi infinitū in orōne manet infinitū. **S**ilr dicit p̄s q̄ verbū infinitū sp̄ est nota eoz que de altero d̄r. sicut vbi infinitū. et dicit q̄ verbū infinitū sp̄ ē de aliq̄z h̄i ē d̄ aliq̄ nec ē nota eoz q̄ d̄r d̄ aliq̄ nisi i orōne. ergo oē verbū infinitū in orōne manet infinitū. **I**te **W**oe. dicit q̄ verbū infinitū p̄dicat de eo qd̄ est et de eo qd̄ nō est. sed nihil p̄dicare nisi qd̄ manet in orōne. igitur verbū infinitū manet in orōne. **I**stud cōfirmatur p̄ tres rōnes primo sic. **P**articipiū infinitū pōt manere infinitū in orōne vt p̄ d̄ctōe for. ē nō currens. sed verbū infinitū resoluū sic et quodlibet aliud verbū in suis participiū eiusdē t̄ps et eiusdē significatiōis tāq̄ in suo p̄uertibili. **I**dē. n. est dicere sores. nō currit. et est nō currens. s̄m q̄ nō currit est verbū infinitū. sed est nō currens manet infinitū in orōne. ergo nō currit s̄m q̄ est verbū infinitū manet in orōne. vñ de quocūq̄z d̄r vñ p̄uertibiliū de eodē d̄r et reliquū. sed cōuertibile cū vbo infinito manet in orōne et vñ attribuit subo. ergo infinitū verbū manet in orōne et vñ attribuit subo cū sui p̄uertibile vere attribuitur. **I**dē p̄batur sic. ois ps orōis manz in orōne est pars. sed verbū infinitū est pars orōis. ergo verbū infinitū manet in orōne infinitū. ma. p̄. et mī. declarat. q̄ nō currens est participiū. igitur descendit ab aliquo vbo finito vel infinito. qd̄ est ps orōis. sed nō descendit nisi ab hoc verbo nō curro nō curris. qd̄ est verbū infinitū et ps orōis. **E**t p̄firmat. q̄ nisi verbū infinitū eēt ps orōis se q̄retur q̄ vbi infinitū ad nihil esset vtile. quod est incōueniens. cōcedo ergo q̄ verbum infinitum potest manere verbū infinitū in orōne. **E**t ad illud quod dicit **W**oe. q̄ verbū infinitū in orōne positū nō d̄t a vbo pure negatiuo. **I**stud sic itelligo q̄ orō in qua ponitur verbū infinitū quātū ad veritatem et falsitatem nō d̄t ab orōne in qua ponit vbi pure negatiū. et hoc p̄ in simplicib⁹ s̄m intellectū. vbi tā subm q̄ p̄dicatū est termin⁹ simplex. in illis. n. negatiua de p̄dicato in finito et affirmatiua de infinito cōuertit. vt patebit in pri⁹ secūdi libū. In alijs tñ vt in cōpositis quātū ad veritatem et

falsitatem d̄nt orō in qua ponit verbū infinitū et orō in q̄ ponitur vbi pure negatiuo. **I**sta. n. est vera. chimera alba nō currit vt est pure negatiua. et est falsa s̄m q̄ nō currit est vbi inf̄. q̄ t̄c ē sensus q̄ ch mera alba est nō currens. et hec est falsa p̄pter affirmatiōem quā ponit implicitē. sed nō est sic in negatiuis. q̄ pure negatiue nō ponit affirmatiōem. **S**ed dubitat qm̄ ista positio. sores. nō currit vel illa. chimera nō currit. nō pōt esse mere negatiua vt vt d̄ctur. **D**icēdū q̄ h̄ orō sores. nō currit est multiplex s̄z accētū eo q̄ nō currit pōt eē vna dictio vel p̄les dictiōes. p̄io mō est mere affirmatiua. q̄ sensus est iste sores. est non currens. secūdo mō est mere negatiua q̄uis de virtute sermōnis nō. distinguendū sit. et hoc q̄ quo ad vītātē et falsitātē s̄sus nō d̄nt in significatiōibus. vt dictum est.

Similiter at curret uel currebat nō uerbu z ē sed casus uerbi. **D**ifferi at a uerbo qm̄ hoc p̄is significat t̄ps illa uero qd̄ complectitur.

Auc̄ercludit verba obliqua a rōe verbi. vt vba p̄teriti et futuri t̄ps. et dicit q̄ h̄mōi verba obliq̄ nō sūt vba. et hoc probat per hoc q̄ d̄c. **D**iffert autē verbū per d̄ctam inter vbi et verbū obliquū. **U**nde p̄batur q̄ verba p̄teriti t̄ps et futuri nō sunt verba. et hec est. ii. p̄. h̄. q̄ pbat sic. oē verbū significat t̄ps p̄is. q̄ significat actionē vel passiōem fieri in p̄ti. sed verba p̄teriti et futuri t̄ps nō significat tē p̄is p̄is. q̄ nō significant actionē nec passiōē fieri in p̄ti. sed significat actionē vel passiōē fuisse vel forte eē. ergo ac de ista rōe. p̄imo ponit p̄ cū dicit. **S**ilr curret et currebat.

Secūdo ponit vna pars minoris cū dicitur. **D**̄t autē. **S**ecūdo ponit alia ps minoris cū d̄r. q̄ ista. s̄. vba p̄teriti et futuri t̄ps significat illa que cōplectunt hoc est que inclūdūt t̄ps p̄is et d̄r in habitu ad p̄is. dicitur autē p̄teriti q̄ fuit p̄is. et aliquid d̄r futuz quod erit p̄is. **A** d̄ctū est h̄ q̄ verbū variatur per t̄ps. in modos. numeros. et p̄sonas. variatio que fit s̄m numerū et p̄sonā p̄stituit casus vbi s̄z variatio s̄m modos et t̄ps p̄stituit casus verbi. cui⁹ rō ē qm̄ vbi pp̄le d̄ctū cōstituit actiōem et passiōem in actu p̄sentis quod simplr est agere vel pati. mō sola illa variatio que est ex p̄te actiōis vel passiōis casum cōstituit. iō verbū p̄teriti et futuri t̄ps. et silr verbū imperatiui et optatiui modū dicuntur casus verbi q̄ nō significant actionē vel passiōem fieri in p̄sentis. **S**ed variatio ex p̄te actiōis s̄m numerum et p̄sonā nō est ex p̄te actiōis vel passiōis sed ex p̄te subiecti iō talis variatio nō cōstituit casum verbi. **S**ed hic dubitat. q̄ vñ qd̄ vbi p̄teriti vel futuri t̄ps sit verbum q̄ ois orō vera vel falsa cōstat ex noiē et verbo. sed ex noiē recto et vbo p̄teriti t̄ps vel futuri cōstituit orō vey vel falsū significans. vt p̄ de h̄i orōib⁹. cesar fuit. antichristus erit. ergo huiusmōi orōnes cōstituitur ex noiē et vbo sed non constituuntur nisi ex nomine et verbo p̄teriti vel futuri t̄ps. ergo ac. **D**icēdū q̄ in verbo p̄teriti vel futuri t̄ps intelligitur verbū p̄sentis t̄ps. **I**dē est. n. dicere. cesar fuit. et cesar est p̄teriti. et idē est dicere. antichristus erit. et antichristus est futurus. et iō ex noiē et vbo p̄teriti. vel futuri t̄ps p̄stituit orō vey vel falsū significans rōne verbi re cti. s̄. p̄tis t̄ps subintellecti. sed ex noiē obliquo et ex verbo recto nō constituuntur orō verū vel falsum significans. q̄ in noiē obliquo non intelligitur nomē rectū sicut in vbo obliquo intelligitur verbū rectū. istis exclusis a rōne verbi. s̄. verbo infinito et verbo obliquo p̄. q̄ orō addere diffōniver bi superius posite istas particulas finita et recta. per quas a rōne verbi excludūtur verbū obliquū et verbū infinitū. **E**t hec est inētiō **W**oe. d̄ctis h̄c q̄ hec est diffō verbi. vbum est vox significatiua ad placitū cū t̄pe. cuius nulla ps significat extra separata finita et recta.

Ipsa qd̄ s̄m se dicta uerba noiā sunt et significant aliquid. **C**onstituunt enim intellectus qui dicit et qui audit quiescit. **S**ed si est uel non est nō d̄m significat.

Hec est secunda particula secūde pars principalis. i. q̄ p̄s ponit quādam cōuenientiam que ē inter nomē. et ver

hū. p̄rio narrat q̄ nomē ⁊ verbū h̄nt p̄nientia adinicez dicēs q̄ ipsa. s. verba s̄m se dicta. s. seorsuz accepta sunt ista noīb⁹. Narrato hoc ponit duas p̄nientias inter nomē ⁊ v̄bum. prima est q̄ sicut nomē per se sumptum significat aliquid. ita verbum per se sumptum aliquid significat. Secūda conuenientia ē quod sicut nomē per se sumptum nec significat v̄x nec falsum. sic v̄bū per se sumptū nec significat v̄x nec falsum. Et istas conuenientias p̄bat. ⁊ p̄rio p̄bat q̄ verbū per se sumptū aliquid significat. ⁊ hec ē p̄. 12 b⁹ lib. que p̄batur sic. Illud q̄d est per se sumptū ⁊ constituit intellectū p̄ se significat aliquid. q̄d p̄. q̄ de rōne vocis si gnificatiue est p̄stituire intellectū. sed v̄bū p̄ se sumptū constituit intellectū q̄d p̄. q̄ ille q̄ audit ei⁹ v̄bū per se sumptū p̄ ferri. aliquid intelligit. q̄ intellect⁹ gescit. hoc est cōstituit. q̄d intelligēdū est quātū est ad primā operationē intellect⁹ q̄ est p̄ceptio alicui⁹ simplicis. Unde intellect⁹ qui audit v̄bū per se prolatum constituitur q̄tū ad primam operationē intellectus que ē simplicis apprehensio. nō autē q̄tū ad tertiā operationē intellectus que est cōpositio ⁊ diuisio. igitur verbū p̄ se sumptum aliquid significat.

¶ Neg enim ē signum est rei vel non esse. nec si hoc ipsum est durum dixeris ipsum quidem nihil est. significat autē quādā compositionē quas sine compositis non est intelligere.

Secūda p̄nientia p̄. s. q̄ sicut nomē per se sumptū nec significat v̄x vel falsū. s̄r ⁊ verbū. ⁊ hoc p̄bat p̄. ⁊ est p̄. 13. b⁹ lib. q̄ verbū per se sumptū nec significat verū nec falsum. p̄batur per locū a maiorē sic. Si aliquid verbū per se sumptū significat verū vel falsū hoc maxime foiet verū de hoc verbo est q̄d est substantiū inclusum in omni verbo adiectiuo. sed hoc verbū est. per se sumptū nec significat verum nec falsum. Nam dicit p̄. si hoc verbū est p̄rū dixeris nec v̄x nec falsū est. hoc est si hoc verbū ē p̄feratur fine verbo adiectiuo ⁊ per se nec significat v̄x nec falsū nā vt dicit p̄. hoc verbū est significat cōpositionē quādā q̄ sine extremis nō ē intelligere tāq̄ aliquid significans v̄x vel falsū. Unde hoc verbū ē cū sit verbū aliquid significat sine extremis nec significat v̄x vel falsū. Boe. dicit hic. q̄ p̄. hoc dicit q̄ hoc verbū est significat cōpositionē q̄d cōpositionē. q̄ hoc verbū est. nō significat naturā alicui⁹ rei sed solū significat p̄pōnem extremoz ⁊ c. Nota da sunt hic tria. primo q̄ si aliquid verbū significet verum vel falsū hoc maxime foiet verū de hoc verbo ē. q̄ circa cōpositionē vel diuisiōz cōsistit veritas vel falsitas. sed hoc verbū est vel aliquid ei⁹ obliquum in oī p̄positione ē p̄positio vel copula extremoz adinicez. ⁊ id dicit p̄. oīm p̄positionē cōstare ex noie ⁊ hoc v̄bo est. vel aliquo ei⁹ obliquo. cū in oī p̄pōne de p̄nti hoc verbū est. in tertia p̄sona vel in prima vel in secunda ē copula ⁊ in oī p̄pōne de preterito hoc verbū fuit ē copula ⁊ in oī p̄pōne de futuro hoc verbū erit est copula vel cōpō. ⁊ id p̄. p̄bat q̄ nomē ⁊ verbū per se sumptū si significat verum vel falsum. per hoc q̄ hoc verbū est cum i oī p̄positione sit cōpositio nec significat verum nec falsum. quod tñ inter oīa verba videtur significare per se maxime verum vel falsum. q̄ nullum aliud verbum est p̄pō seu copula nisi virtute huius verbi est in eo inclusi. per hoc verbū est intelligo indifferenter verbū prime secūde ⁊ tertie persone hui⁹ verbi sum es est. ⁊ etiam fui. ⁊ verba obliqua descendētia a verbo est vt verba preteriti vel futuri t̄pis. Secūdo est notandū q̄ hoc verbū est quandoq̄ ē secundū adiacens in p̄pōne. ⁊ q̄q̄ tertium adiacens. q̄ est sc̄m adiacēs tūc est cath⁹. q̄ tunc per se significat aliquid naturā. s. esse existere. ⁊ quando est tertium adiacens. tunc ē synca⁹ nullā naturā per se significans determinate. ⁊ hoc ē q̄ solet dici q̄ hoc verbū est predicat secundum adiacens. tūc q̄ in se est. s̄ q̄ predicat tertium adiacens. tūc p̄cedit p̄dicatū quod in alio est. quando hoc verbū est ponit secundū adiacēs in p̄pōne. tūc predicat id quod significat per hoc verbū est. s. existere vel ens existens. sed q̄ hoc verbū ē ponitur tertium adiacens in p̄pōne. ita q̄ illud q̄d sequitur hoc verbum est in p̄pōne significat aliquā determinatā nām. tunc p̄

dicatur illud q̄d in alio est. hoc est tūc predicat illud q̄d determinate est quod nō includit in hoc verbo est. ut cū dicitur homo est animal. nō. n. h̄ predicatur eē existere. sed aīal p̄dicatur. T̄sta at̄ distinctio de hoc verbo est p̄nt accipitur B a Boe. potest probari per rōnē. s. q̄ quando predicatur tertium adiacens in p̄pōne. tunc est syncathegoreuma. ⁊ q̄ predicat s̄m adiacens tunc est cathegoreuma. q̄ q̄ hoc verbū est predicat s̄m adiacens tunc per p̄pōne i q̄ ponitur hoc verbum est p̄stituit intellect⁹. ⁊ prolata tall p̄positione intellectus audientis quiescit. sed quādo hoc verbum est predicatur tertium adiacens. tunc prolato subiecto cum hoc verbum est p̄cise non constituit intellect⁹ audientis nec quiescit. sed expectat aliud. ut per q̄ones patet quere res de subiecto esse secundū adiacēs. q̄d. n. si est querit de subiecto eē secundum adiacēs. ⁊ q̄d q̄ est querit de subiecto eē tertium adiacens. T̄stancantem si queratur utruq̄ cesar ē nel non ē. ⁊ respondeatur cesar est. q̄d solū ⁊ intellectus audientis constituitur nel gescit. Et si querat de cesare q̄ est. ut si queratur qualis est cesar. ⁊ respondeatur cesar est s̄m adiacēs. q̄d non soluitur nec intellectus gescit. sed expectat tertium adiacens. s. album vel nigrum bonum vel malum. ens vel non ens quo quiescit intellect⁹ audientis. Et sic potest apparere q̄ hoc verbum est quando q̄ predicat cathegoreuma. q̄ per se fine tertio adiacēte cōstituit intellect⁹ nel cōstituit intellect⁹. sed quādo predicatur tertium adiacens non cōstituit intellectum sine tertio adiacente. ista tñ regula for̄assis patitur calummas. q̄ p̄ eā dē rōne aīal ē syncathegoreuma. Ut si queratur quale aīal est for. ⁊ si respondeatur aīal sine alio determinante intellect⁹ nō quiescit. sed expectat aliud d̄terminans. s. rōnale vel album vel nigrum. nel aliud huiusmodi. Dicendum est q̄ nō est simile. q̄ sic respondendo. for. ē animal. q̄ quis expectat aliud d̄terminans ly aīal. tamen constituitur oīz significans verum nel falsum. sed qui responderet ad q̄d nem qualis est for. dicendo q̄ for. est nō constituit intellectum alicui⁹ p̄positionis. Non enim sic respondens constituit intellectum istius p̄positionis. for. existit. quia potest tale eē predicatū nō dādo responsonē ad hanc q̄ ponere for. existere. ut si respondeatur q̄ for. ē operatū nel aliquid tale. Unde si queratur si for. sit ens vel non ens respondens q̄ for. est sine p̄o nō cōstituit intellectum audientis in aliqua p̄positione. q̄ talis posset esse responso q̄ ipsa non ponere for. eē. si respondeatur q̄ for. est non ens ex hoc non sequitur q̄ for. ē ens. unde hoc verbū ē. nō ē tertium adiacēs. q̄ non ex p̄so predicato nihil significat. q̄ nec eē existentie nec eē specificū. T̄tertio notandū q̄ sicut hoc verbū ē. p̄t eē cathegoreuma nel syncathegoreuma. ita hoc participiū ens p̄t eē cathegoreuma nel syncathegoreuma. hoc ē illud participiū ens descendēs ab hoc verbo ē. ut ē s̄m adiacēs ē cathegoreuma. ⁊ ē predicatū in p̄positione in qua hoc verbum ē predicat s̄m adiacēs. ⁊ hoc participiū ens p̄nt descendit ab hoc verbo ē. p̄t ē tertium adiacēs ē syncathegoreuma nec ē predicatum nec ps̄ predicatū per hoc p̄ q̄ hec p̄positio. aīal ē oīs h̄ p̄t cōuertī istam. ens oīs homo ē aīal. s̄. ly ens. ē syncathegoreuma. q̄ illud idem q̄d ē predicatū in prima ē s̄bz in secunda. q̄ ens descendēs ab hoc verbo ē. ut ē tertium adiacēs ē syncathegoreuma. ⁊ neq̄ ē extremum nec pars extremi. Circa primum notabile dubitatur. quia nō videt q̄ hoc verbum ē. sit copula in omni p̄positione. q̄ hec ē natura p̄positio. for. sit albus. ⁊ in hac p̄positione hoc verbum ē non ē copula. Dicendum q̄ hoc verbum ē. ē copula in hac p̄positione. for. sit albus. q̄ hoc verbum sit. resoluitur in hoc verbum ē. ⁊ participiū eiusdem temporis ⁊ eiusdē significatiōis. ut idē ē dicere. for. sit alb⁹ ⁊ for. fact⁹ ē al b⁹ p̄ q̄ hoc participiū factus sit presentis temporis. ⁊ in hoc sensu idem ē factum eē ⁊ eē in fieri. Unde verbū p̄ finū. licet non habeat participiū presentis temporis. s. nō ce distincta a noce preteriti temporis. habet tñ participiū presentis in eadē noce cū p̄cipio p̄teriti t̄pis. Unde amat lect⁹ ⁊ b⁹ i sunt equo p̄cipia p̄teriti t̄pis ⁊ p̄cis. ⁊ ex ista p̄pōne p̄ q̄ illa p̄pō. null⁹ sacerdos sit diacon⁹. ⁊ b⁹ i de bent p̄teriti ⁊ c. Et hec de verbo sufficiant.

Peribhermentias

O Ratio at e vor significatiua: cui⁹ ptium aliquid significatiuuz est separatiz. vt dicitio non ut affirmatio.

C Istud est tertiu caplm primi tractat⁹ in quo dederat de orōe q̄ est gen⁹ primi enūciatiōis. et cōtinet tres pticulas. In prima pōit diffōne orōis. In scda ibi. Dico aut vt hō. expōit diffōne orōis. In tertia ibi. Est at orō. rēonet qdā dubiū. In p̄ia igitur pte ponit diffōne orōis dicēs q̄ orō ē vor significatiua cui⁹ ps est aliquid significās separati vt dictō nō vt affirmatio. Intelligēda sunt h̄ tria. P̄rio q̄ q̄nis illa pticula vor significatiua p̄t⁹ fuerit posita in diffinitione nominis et verbi. et tñ ad hoc ponit in diffōne orōis. et cā h̄ q̄ significatio orōis d̄t a significatiōe nois et vbi. q̄ nomē et vbi significāt simplices cōcept⁹ intellectus. et orō significat intellectū. cōpositū. Secūdo est intelligēdū q̄ istā pticulā ad placitū nō ponit p̄s in diffōe orōis. q̄ ista pticula satis potest h̄ri ex hoc. q̄ nomē et verbi que sūt partes eius significāt ad placitū. Tertio est intelligēdū q̄ p̄s p hoc q̄ dicit q̄ aliquid ptū seu ps orōis significat separatim vt dictio nō vt affirmatio. nō d̄z intelligi per hoc q̄ sit de rōne orōis q̄ nulla pars ei⁹ significat vt affirmatio. q̄ aliq̄ ps orōis significat vt affirmatio vt p̄ de ista orōe. si hō currit hō monēt. s̄ intelligit q̄ h̄ orō h̄t aliā pte q̄ significat vt dictio n̄ vt affirmatio. q̄ hoc ē cōe cui⁹ p̄pōit tā cathe. q̄ hypothetice q̄ aliq̄ ps ei⁹ significat vt dictio non vt affirmatio. s̄ hoc diffō p̄p̄erit cui⁹ orōi tā cathegorice q̄ hypothetice tā simplici q̄ p̄p̄osite et non conuenit s̄t orōni simplici vt aliqui. d̄icēt.

C Dico at vt hō significat aliqd. s̄ nō qm̄ e aut nō ē. sed erit affirmatio uel negatio si qd addat.

C Hec est secūda ps h̄ capituli in q̄ exponēdo diffōne orōis solū replicat vnā pticulā. s̄ istā cui⁹ ps aliquid significat separatim. Et circa hoc duo facit explanat p̄io q̄ter pars orōis significat separatim. Secūdo que ps orōis significat separatim. et q̄ nō sepati. Dico primo q̄ cui⁹ orōis aliq̄ ps significat separatim vt dictio. vt iste termin⁹ h̄ significat vt dictio sed nec significat verū vel falsū. ideo nō significat vt affirmatio nec vt negatio sepati. Si tñ verbū additur erit orō significans verū vel falsū. et sic p̄s qualiter pars orōis significat separatim vt dictio. nō vt affirmatio vel negatio. hoc. n. cōe est cui⁹ h̄ orōni vt expōitum est supra.

C Sed nō una nois syllaba. Nec in hoc quidē q̄ est forex rex significat aliquid: sed vox est nūc sola. In duplicibus uero significat quidem. s̄ nō secūdū se. sed quemadmodū dcm̄ est.

C Secūdū qd̄ explanat est q̄ pars orōis nō significat separatim dicēs q̄ q̄nis aliqd ptū orōis significat sepati tñ nō q̄ ps significat aliqd sepati. q̄ v⁹ nois syllā n̄ significat aliqd separatim. q̄ hoc maxie foret vex de syllā nois cōpositi que nihil significat sepati. vt p̄ de hoc noie forex. h̄ syllā rex nihil significat p̄ se. s̄ fm̄ q̄ est ps h̄ nois p̄positi forex. appet tñ aliquid per se significare. et in hoc d̄t pars nois p̄positi a pte nominis simplicis vt dictū est supra.

C Est at orō qd̄ orō significatiua nō sic instrumētū sed quemadmodū dcm̄ ē fm̄ placitum.

C Hec est tertia pars huius capituli in qua philosophus remouet vnum dubiū tale. quia enim in diffinitione nominis ponitur hec pticula vor significatiua et nō ponit h̄ pticula ad placitū. posset tamen alicui videri q̄ orō significat nāliter. s̄ p̄s illud dubiū remouet dicēs q̄ ois orō significat nō sicut instrumētū nāle qd̄ naturaliter significat id cui⁹ est instrūm vel signū. sed quemadmodū dictum est de noie et v⁹ bo prius q̄ ip̄sa significat ad placitū. et orō est vor significatiua ad placitum et non significat naturaliter. Sciendū ē q̄ instrumētum naturale naturaliter rē significat cuius est instrūm vel signū. vt color in sūmo qui est instrūm ignis naturaliter significat ignē. et latrat⁹ canis nāle significat itā cāis. s̄ sic nō significat orō. s̄ significat ad placitū. Circa significatiōnē orōis notāda sunt quatuor. P̄rio q̄ platonici dixerunt

q̄ orō significat nāle. quod pbat tall rōe. ois v̄tus nāle h̄z istā nāle qbus opatur. q̄ natura nō deficit in necēss sed v̄tus interpretatiua est v̄tus nālis hōi. ergo instrū ei⁹ sunt nālia. sed orō est instrūm v̄tutis interpretatiue. q̄ hō per orōnē interpretatiuā expōit p̄ceptū sue mētis. et illud ē instrūm quo agēs agit. ergo orō ē aliqd naturale naturaliter significās et nō ex institutiōe humana. sed h̄ rō soluit per hoc q̄ i pl̄ b⁹ ars imitatur naturā et etiā natura artē. qd̄ p̄s. nā v̄t⁹ dōi significatiua ad faciendū res artificiales v̄tē instrūm naturalibus vt brachijs. et sic v̄t⁹ interpretatiua ad interpretandū p̄ceptūz v̄tūm instrūm artificialib⁹ cui⁹ simōidi sunt noia et v̄ba. et et orō fm̄ eē i prolatiōe. Unde q̄nis v̄tutis naturalis sint m̄ta instrūm naturalia. nō tñ orō q̄ cui⁹ scō q̄ v̄tutis natural⁹ sint oia instrumēta nālia sicut artis in agēdo nō sp̄ sunt oia instrū artificialia. vt ars domificatiua nō solū v̄tē instrū artificialibus cui⁹ simōidi sunt securis dolab⁹ et h̄. sed et v̄tē instrū naturalib⁹ vt brachijs et manib⁹ que sūt instrū nālia. Secūdo notādū q̄ verba noia et orōnes sunt res artificiales. s̄ includūt aliq̄s formas artificiales sup̄additas formis nālib⁹ cui⁹ mōdi sunt significatiōes seu respēs ad d̄teriatā significatiua. et sicut ex variatiōe formaz artificialiū circa eādē mām resultat alia et alia res artificialis. nā in eādē mām pōt induci forma scutelle. et forma olle. et alia forma inducta et alia et alia res artificialis. ita variata significatiōe circa idem mām nois et verbi et orōis variatur nomē v̄bū vel orō. Ex quo p̄s q̄ h̄ vor hō imponit ad significandū idē qd̄ h̄ vor asin⁹ significat erit aliud nomē significās asinū et aliud significās boiem. et si h̄ vor hō est asin⁹ significat id qd̄ hec vor. hō ē aīal modo significat: erit alia orō. tunc in istis materialib⁹ h̄ hō est asin⁹. et asin⁹ significabit idē p̄cise quod hoc nomē aīal mō significat et erit aliud nomē q̄ p̄t⁹ qm̄ hoc nomē asin⁹ significabat aīal rudibile. Ex istis p̄s q̄ illa orō hō ē asin⁹ significat idē qd̄ hec orō hō est aīal rudibile. et nūq̄ potest esse vera q̄nis ex eisdē materialib⁹ posset fieri orō v̄a teris aliter significantib⁹ q̄ mō significāt. sed tūc erit alia p̄pō. v̄n v̄na talis p̄pō hō ē asin⁹. in cōsistib⁹ materialibus pōt eē v̄a. sed illa hō ē asin⁹ teris sic significātib⁹ sicut modo significat nūq̄ pōt esse v̄a. Istud pōt poni q̄ si hec vor asinus significat equoce sicut est pōtē vno sensu idē qd̄ aīal rudibile. et alio sensu idē qd̄ aīal rōnale. nō est dubiū quin ista orō hō ē asinus eē multiplex. et v̄n⁹ sensus est ver⁹ et ali⁹ ē falsus et i alio sensu foret alia p̄pō. Tertio notādū est q̄ q̄nis orō significat ad placitū nō tñ p̄mo. q̄ nō significat ad placitū nisi q̄ ei⁹ p̄tes significant ad placitū. Ex istō p̄s q̄ si aliq̄ orō p̄mo imponatur ad significandū. ita q̄ ip̄o fiat ei p̄mo tā nō erit orō. sed vna dictio. vnde si hec vor hō est aīal imponitur ad significandū boiem eē asinū. h̄ vor que sic imponit est vna dictio. et tūc hec vor hō ē aīal erit multiplex fm̄ accentū. q̄ in vno sensu est vna dictio. s̄ vt imponit p̄mo. et p̄ se ad significandū. et alio sensu est orō. s̄ fm̄ q̄ significat ex i pōne ptū. et ex hoc qd̄ partes significēt. Quarto est notādū q̄ orō accipit dupl⁹. s̄ cōiter et stricte. Orō cōiter accepta ē idē qd̄ cōgeries. s̄ cōpō dictionū. et sic orō est cōis ad orōnē perfectam et imperfectam. Orō. n. imperfecta ē congeries plurimū dictionū et noium sine verbo vel plurimū verbor⁹ sinenoie. et sic hō alb⁹ music⁹ est vna orō. orō stricte accepta est idē quod cōgrua dictionū ordinatio. s̄ congrua ordinatio nominis et verbi vel alicuius accepti loco nominis et verbi. et sic orō diuiditur in orōnem indicatiuā ipatiuā optatiuā et subiectiuā. et orō sic accepta est idē qd̄ orō perfecta et. et hec de orōne dicta sufficiant.

C Enūciatiua vō nō ois: s̄ i q̄ uez uel flm̄ ē.

C Iste ē secūdus tractatus primi libri. in quo p̄s dederat de enūciatiōe que est hic subm. et cōtinet tres pticulas. In prima determinat de diffōne et diuisione enūciatiōis. In secunda ibi. Quin aut enūciare. dederat de oppōne enūciatiōnū adinnicē. In tertia ibi. Estrarie vō v̄tem. dederat q̄ modo diuisa opposita diuersimode se habent ad falsitates et veritates. Et p̄mū p̄mū cōtinet tres partes. In prima ponitur diffinitio enūciatiōis: In secunda ibi. Est at vna orō. ponit in gnālū duas diuisiones enūciatiōis. In tertia

28 p. 160ms

sol. Est at orō enūciatiua vna. dēteriat in spāli de mēbris illay diuisio nū. P̄ria ps p̄inet tres ptes. In p̄ria s̄it inuēit diuisionē orōis. et pōit diuisionē enūciatiōis. In sc̄da s̄ibi. nō aūt in oib⁹. distinguit orōnē enūciatiuā ab alijs sp̄ib⁹ enūciatiōnis. et illas excludit a sua p̄sideratione. In t̄tia s̄ibi. Enūciatiua vō. narrat q̄ sp̄s p̄tinent ad p̄siderationē suā. In p̄ria particula narrādo dicit. q̄ nō ois orō est enūciatiua. sed solū illa in qua est vey et falsum. et in hoc dicto mirabli b̄enitate v̄tēs s̄it inuēit diuisionē orōis cū diuisionē orōis. in hoc. n. q̄ dicit enūciatiua nō ois. inuēit diuisionē orōis que ē ista. Orōnū q̄dā est enūciatiua. q̄dā nō est enūciatiua. sed p̄ hoc q̄ d̄ i q̄ vey vel s̄im ē. inuēit p̄hs diuisionē enūciatiōis. Enūciatio sic d̄istinct q̄ est illa in qua verum vel falsum est.

Cl̄ec at i oib⁹ vt d̄p̄catio q̄d orō ē: s̄z n̄z v̄a n̄z falsa ē: et cetera quidē relinquātur. R̄betorice. n. vel poetice cōuenientior p̄sideratio est

Cl̄ec ē sc̄da p̄ticula in q̄ distinguit orōnē enūciatiuā ab alijs sp̄ib⁹ itēdēs per istā p̄ticulā in q̄ ē vey vel falsum d̄istiguere enūciationē ab orōnē nō enūciatiua. nō. n. in oib⁹ orō nūb⁹ ē vey vel falsū. nā orō d̄p̄catua et ip̄eratiua et optatiua et h̄i sunt orōnes. sed nulla illay est vera vel f̄sa. id h̄i orōnes. sunt relinq̄ndē a p̄sideratiōe h̄i sc̄ie. p̄tinet. n. magis h̄i orōnes ad cōsiderationē r̄betorice vel poetice.

Enūciatio uero presentis est speculationis.

Cl̄ec est t̄tia p̄ticula in q̄ narrat q̄ sp̄s enūciatiōis p̄tinet ad p̄siderationē h̄i sc̄ie d̄icēs. Enūciatiua hoc est sola orō enūciatiua est p̄tis speculationis. et cā h̄i assignat. et h̄ ē. q̄a h̄ec sc̄ia ordinat ad sc̄iam de enūciatiōe. et nō p̄siderat aliā orōnē nisi illā q̄ significat vey vel falsū et nō p̄siderat nisi orōnes ex q̄b⁹ sit s̄ylls et eay opposita. id sola orō in q̄ est verū vel falsū cuiusmodi est orō enūciatiua est de p̄sideratione h̄i sc̄ie. **C** Intellegendū est q̄ multe sunt sp̄s orōis. q̄m h̄o per intellectū nō solū percipit veritatē rei demōstrabilis su per idēitate et diuērsitate rei que signat per orōnē enūciatiuā. sed etiam h̄o per intellectū h̄i alios ordinare et dirigere ignoz̄as. n. a sapiente h̄i ordinari et dirigi. dirigit aut v̄n⁹ ex intellectu alteri h̄ois ad tria. P̄rimo ad attendēdū mēte. et ad hoc deseruit orō vocatiua. Secūdo ad respōdēdū voce et ad hoc deseruit orō indicatiua. T̄rto ad erequēdū ope et ad hoc deseruit quātū ad inferiores orō ip̄eratiua q̄ v̄tē superior ad inferiorē. et q̄tū ad superiores orō d̄eprecatiua. Inferior. n. excitat superiorē p̄ orōnē d̄eprecatiuā ad erequēdū ope. sic ergo sunt quāz sp̄s p̄ncipales orōis. s̄. enūciatiua qua exp̄imitur vey vel falsū seu idētitas vel diuērsitas rey. Et vocatiua qua dirigit v̄n⁹ h̄o ab alio ad attendēdū mēte. Et interrogatiua qua v̄n⁹ h̄o dirigit ab alio ad r̄i dēdū voce. Et orō imperatiua qua. s̄. inferior dirigit a sapio re ad erequēdū ope. et d̄eprecatiua qua superior excitatur ab inferiorē ad erequēdū ope. Si at aliq̄ alij modi orōnū ineniāt reducūtur illi ad aliq̄ istay sp̄ey. Si in aliq̄ orōnē ineniatur vey vel falsū p̄tinet sub enūciatiōe vel ad eā reducūtur cuiusmodi ē orō iuratiua vt q̄dā d̄nt. orō at dubitatiua reducūt ad orōnē indicatiuā. et optatiua reducūt ad d̄p̄catiuā.

Est at una p̄ria orō enūciatiua affirmatio. et inde negatio: alie uero coniunctione uene.

Cl̄ec est sc̄da ps p̄ncipalis h̄i ca. in q̄ pōit duas diuisiones enūciatiōis. s̄. diuisionē enūciatiōis in cōi. et vna subdiuisionē sp̄i enūciatiōis. et p̄inet tres p̄ticulas. in p̄ria ponit due diuisiones. i sc̄da s̄ibi. Nēce ē at. ponit v̄nā diuisionē. et ponit v̄nū dubiū et remouet falsā r̄f̄sionē. p̄ria diuisio q̄ est enūciatiōis in cōi est ista. Enūciatiōnū q̄dā est vna. s̄. enūciatio simplex cuiusmodi est enūciatio cathēgorica. q̄dā est cōiunctiōe vna. vt enūciatio hypothetica. Cū h̄ diuisio est eadez cū diuisionē enūciatiōis in enūciatiōz cathēgoricā et hypotheticā. Alia est diuisio q̄ ē subdiuisio v̄n⁹ mēbrū p̄ime diuisiois. q̄ enūciatio vna simplex q̄dā est affirmatiua et q̄dā negatiua. et ponit ordinē iter illa mēbra d̄icēs. q̄ affirmatiua prior est negatiua. q̄d verū est cōparando affirmatiuā et negatiuam inter se. p̄parādo t̄n eas ad enūciatiōnē in cōi sic sūt coeq̄. enū

ciatio. n. dicitur equaliter de enūciatiua affirmatiua et negatiua. et non per prius de vna q̄ de alia. pōt t̄n v̄nū eē p̄ alio in natura propria et eē coeū in natura cōi. Quod autē affirmatio sit prior negatione cōparando eas adinūcē partē ex parte vocis et ex parte intellectus et ex parte rei. Ex parte vocis. q̄ affirmatio est simplicior: negatione quoniam negatio super affirmationē addit negatiuam particulam. Ex parte intellectus patet q̄ affirmatio significat compositiuē intellectus. et negatio significat diuisionē intellectus. n̄ic autē diuisio posterior est p̄positione. q̄ nō est diuisio nisi prius p̄p̄ositorū. Ex parte rei sic. q̄ affirmatio significat eē. et negatio significat non eē. et esse prius est non esse. et habitus prior ē q̄ priuatio vel q̄ negatio. Cū p̄hs multum bene loquens simul ponit p̄imum membrum diuisionis p̄ncipalis et s̄ diuisionis illius mēbrū. et ordinē iter mēbra illius diuisionis. q̄. d. est quedam enūciatio vna simplr. et illa diuidit in negationem et affirmationē et h̄az. s̄. affirmationis et negationis affirmatio prima est. hoc est affirmatio prior est negatio modo quo dictum est. **C** Deinde ponit aliud membrū diuisionis dicens q̄ alie sunt enūciationes vne coniunctione cuiusmodi sunt enūciationes hypotheticę. sic ergo inēdit tales duas diuisiones enūciationis. prima talis est. enūciatiōnū quedam est vna simpliciter vt enūciatio cathē. quedaz est vna coniunctione. vt enūciatio hypothetica. secundā diuisio. Enūciatio vna simplex diuidit in enūciationē affirmatiuam et negatiuam. **C** H̄ic tria intelligenda sunt. P̄rima q̄ p̄hs p̄ coniunctionē nō intelligit solum illā p̄em orōnis que dicitur r̄ p̄iunctio. sed intelligit ind̄f̄ter q̄cūq̄ p̄ tē orationis coniūgentē duas partes. s̄. cathēgoricas adinūcē et facientē ex eis vnam p̄positionē hypotheticā cuiusmodi sunt aduerbia p̄tis que faciunt p̄p̄ositiōē hypotheticā t̄p̄alē vt quando. dū. et alia h̄i vt aduerbiū loci. et ex hoc sequit q̄ t̄p̄alis: cālis: et localis sunt hypotheticę et cathēgoricę. **C** Secūdo est notādū q̄ affirmatio et negatio aliq̄ sumitur complexē aliquādo incōplexē. affirmatio et negatio cōplexa non sunt aliud q̄ enūciatio affirmatiua vel negatiua. et sic accipiuntur in p̄posito. **C** Sciendū est t̄rto q̄ enūciationes affirmatiue habent robur a dignitate affirmatiue negatiue a dignitate negatiua. et q̄ affirmatiua dignitas est prior negatiua sic affirmatio v̄niuersaliter est prior negatio ne q̄ in nō facere intelligitur facere. primo electorum.

Nēce at ē oēs orōnē enūciatiuā ex v̄bo eē vel casu uerbi. Etenī h̄ois r̄oi. Si nō at est. aut fuit aut erit aliquid hui⁹ addatur nōdū est orō enūciatiua. q̄ significat unum eē unū rei.

Cl̄ec est sc̄da p̄ticula h̄i p̄tis in qua p̄hs p̄ctidit vnam p̄clonē q̄ ē q̄ ois enūciatio est ex v̄bo vel ex casu v̄bi. et h̄ ē conclusio. i. q̄. h̄i. que p̄batur per locū a maiori sic magis v̄ q̄ orō diffinitiuā sine v̄bo et sine casu uerbi sit enūciatio q̄ aliqua alia oratio. sed oratio diffinitiuā sine v̄bo et sine casu v̄bi non est enūciatio. h̄ec enim oratio diffinitiuā. animal gressibile bipes. si non addatur hoc verbū est. vel aliq̄ casus ei⁹ erit vel fuit. non est oratio enūciatiua. q̄ ois orō enūciatiua sine ois enūciatio est ex v̄bo vel ex casu uerbi.

Quare aut unū quiddā est et non multa aial gressibile bipes.

Cl̄onit v̄nū dubiū et remouet s̄az r̄f̄sionē ad ill̄s dubiū. d̄cū est. n. in orōe diffinitiuā nō ē v̄bū aliq̄d. ideo n̄ ē enūciatio. ex hoc orit dubiū q̄l̄ orō diffinitiuā ē vna. cū. n. ois enūciatiua cathēgorica n̄ h̄eat v̄nitatē nisi a verbo v̄niēte p̄dicatū cū subo. et i orōe diffinitiuā non ē v̄bū aliq̄d a quo possit h̄re v̄nitatē. v̄ ē dubiū q̄l̄ orō diffinitiuā sit vna

Neq̄z. n. eo q̄ ptes p̄p̄ique d̄nr unū erit. est aut alterius hoc tractare negocii.

Remouet falsam respon̄sionem em qua quidaz r̄ident ad illud dubiū. et h̄ec ē respon̄sio q̄ diffinitio est vna ex quo partes eius propinque iacent et proferuntur sine interpollatione. Istam respon̄sionē remouet p̄hs et dicit q̄ affirmatio non est vna per hoc quod eius partes propinque iacent.

Peribermienias

Itnd. n. f. ppinquitas pti sine interpolatōe nō sufficit ad vnitatē diffōnis. qz in ente p accōis: cui⁹ pres nō faciūt p se vñū: inuenitur h⁹ ppinquitas ptiua. f. ptiatio pti sine interpolatōe ptiua. sed illud tractare. f. q̄ est cā vnitatis diffōis est alterius negocij. qz ad metap. pertinet. qz in. 7. r. 8. me. assignatur causa vnitatis diffōnis r̄ est. qz genus est per se in potētia ad differentiaz. r̄ dīa est per se actus respectu generis. r̄ ideo ex genere r̄ dīa fit per se vñū.

Est at una orō enūciatiua que unum de uno significat uel coniunctione una. Plures autem que plura r̄ non unum uel inconiuncte.

Et hoc est tertia pars principalis h⁹ cap. in qua pbs dētēminat in spāli p̄dictas diuīsiōes. f. q̄ enūciatio est vna sim p̄r. r̄ que est vna cōiunctiōe. r̄ q̄ est enūciatio p̄les simpli r̄ uno⁹ vna r̄ q̄ est enūciatio vna affirmatiua r̄ q̄ negatiua. Cōtinet igitur ista pars q̄tuor p̄dicas. In prima resumit diffōnē orōnis enūciatiue addens que enūciatio sit p̄les orōnes r̄ non vna. In secūda ibi. h⁹ arum aū est. ponit aliam diuīsiōnem enūciationis que ē vna. que diuisio realiter f̄z aliquos est eadem cum diuīsiōne prima. In tertia diuīsiōe ibi. Est at enūciatio simplex. subdit vñū memb̄ū diuīsiōis hic posse. f. enūciatiōis simplici. r̄ mēbra h⁹ diuīsiōis d̄scribit. dicit igit q̄ nūciatiua orō vna q̄dā est que significat vñū de vno. vt enūciatio categorica. r̄ q̄dam enūciatio vna est vna cōiunctiōe vt orō hypothetica r̄ orō que est p̄les enūciationes r̄ est que significat vt orō multiplex uel inconiuncte. hoc est plures enūciationes sine coniunctione. accepte. Intelligendo per coniunctionem dictionē facientē p̄pōnēz hypotheticam cuiusmodi sunt quedā coniunctiōes vt conditionalis cālis r̄ quedam aduerbia vt aduerbia t̄pis. cuiusmodi sunt ista a dnerbia. dū. q̄. r̄ similia. Et sic sunt q̄tuor notanda. p̄mo secūdū aliquos q̄ pbs h⁹ diuidit enūciationē in enūciationē vna r̄ enūciationē plures. r̄ vtrūqz membrum diuiditur dupliciter. nam enūciatio vna diuidit̄ in enūciationē vna simpli. r̄ est ista que significat vñū de vno. in enūciationem vna cōiunctiōe. r̄ enūciatio plures diuidit̄. qz quedā est plures f̄m significationē r̄ vna f̄z vocē vt orō multiplex r̄ q̄dā est p̄les f̄m vocē r̄ f̄m significationem. f. illa in qua accipiūt̄ plures enūciationes incōiuncte. vt h. hō currit. aīn⁹ currit. Si c̄t sint p̄les enūciationes f̄m vocē accepte incōiuncte q̄uis significant idē. t̄. nō ē enūciatio plures vt hō currit. aīal rōnate currit. Secūdo sciendū est qz p̄prie loquendo enūciatio nō diuiditur in enūciationem plures. qz enūciatio r̄ vna enūciatio cōvertuntur sicut hō r̄ vñū hō cōuertuntur. r̄ si h⁹ ponat diuīsiō enūciatiōis in enūciationē vna r̄ enūciationē p̄les. nō est diuisio p̄prie dicta. sed impropria. sicut diuisio in boiem viuū. r̄ boiem mortuū. est impropria. Tertio est sciendū qz vnitati opponit̄ pluralitatis enūciatiōis. Enūciatio. n. vno mō d̄r qz significat vñū de vno. r̄ isto modo vnitatis enūciationis opponit̄ pluralitati enūciationis in q̄nō enūciat̄ vñū de vno sed vñū de plurib⁹. aut plura de plurib⁹ vt p̄z in orōnib⁹ multiplicib⁹. In ista. n. canis currit. enūciat̄ vñū de plurib⁹. r̄ in illa. latrabile animal est canis. enūciantur plura de vno. r̄ in illa. canis est canis enūciatur de plurib⁹. Aliomō dicitur vna cōiunctiōe vt enūciatio hypothetica. r̄ isto mō vnitatis opponit̄ secūdus modus pluralitatis enūciatiōis que est in q̄ exp̄t̄m̄itur plures orōes incōiuncte. f. sine dictione faciente p̄positionē h̄ hypotheticā. Quarto est intelligēdū qz enūciatio dicitur tunc plures p̄mo modo pluralitatis que significat plura supposita de vno vel vñū de pluribus. vel plura de pluribus ex quib⁹. f. plurib⁹ nō sit vñū extremū p̄pōis. Si vero pla enūciat̄ de vno ex qb⁹ plurib⁹ sit vñū extremū p̄pōis. r̄ vñū de plurib⁹ r̄c. nō p̄pter hoc est enūciatio plures. Ista. n. enūciatio est vna categorica. s̄or. est hō albus do: mēs. qz ex plurib⁹ q̄ hic ponūt̄ ex p̄te p̄dicati sit vñū extremū p̄pōis. Si illa est vna categorica hō albus do: mēs ē h̄ int⁹. qz ex plurib⁹ positis hic ex p̄te subī sit vñū extremū p̄pōis. sic igit p̄z qz orō dicitur p̄les p̄mo modo pluralitatis.

tis. qz sub vnitatis vocis enūciationis. f. sub tantavnitatis vocis q̄ta est vnitatis vnius significat plura. hoc est enūciatur plura ex quibus non sit vñū extremū p̄pōis de uno vt vñū de plurib⁹ talib⁹ vel huiusmodi plura de plurib⁹.

Nomē ergo r̄ vñū dictio fit sola: qm̄ n̄ ē dicere sic aliquid significantē voce enūciare uel aliquo interrogare uel non sed ipso p̄ferente.

Et hoc est tertia p̄dica in q̄ pbs cōcludit vna p̄clusionē: qz. n. dicit̄ est qz enūciatio est q̄ vñū significat. possit aliquis credere qz enūciatio vna significet vñū sicut vna dictio. ideo pbs hoc excludēs dicit. Nomē ergo r̄ vñū dictio fit sola. hoc est ita sit dictio qz nō sit enūciatio. qz at nec nomen nec verbū fit enūciatio probat pbs. r̄ h⁹ est p̄clusio. 15. hū⁹ li. que p̄bat sic. Vis p̄ferens enūciationem aliquid enūciat. qz aliquid enūciat de aliquo. sed null⁹ p̄ferens vñū nomē vel vñū vñū per se aliquid enūciat. ergo nullus p̄ferens vñū nomē est p̄ferens enūciationē r̄ per p̄is nec nomē nec vñū per se est enūciatio. maior est manifesta per se. minorē probat pbs in ista innuendo duos modos vtendi enūciatiōe r̄ dendo per interrogatiōem alicui interrogati seu q̄renti. v. g. si querat quid sit in scholis. r̄ r̄ndeat maḡ disputat. hic r̄ndē interrogati per hāc enūciationē maḡ disputat in scholis. Aliomodo vñū quis enūciatioē eā p̄ferendo nullo in terrogante. dicens hō est aīal. vel deus est. sed sine vtatur enūciatione nullo sine aliquo interrogate. enūciatio q̄ vtunt̄ nō significat vñū sic vñū nomē vel vñū vñū per se. **Quod bitatur qz si querat qz legit in scholis r̄ respondeat. maḡ sic r̄ndens nō profert nisi vñū nomē r̄ t̄n enūciat qz videt̄ significare verum vel f̄m.** Dicens qz respondēs p̄ vñū nomē vel per vñū verbū de virtute sermonis nec dicit̄ verum nec dicit̄ f̄m nec enūciat. qz nullam enūciationē profert. t̄n f̄m cōem vñū loquēdū vñū nomen vel vñū vñū per se. latum interrogatiōe p̄cedente equin alet vñū enūciationem. qz audientes cōiter subintelligunt alteram interrogatiōis. partem ut interrogate aliquo quis legit in scholis. si respondeat maḡ. audientes cōiter subintelligunt predicatōis in terrogatiōis. f. legit in scholis. unde per hanc responsiōē intelligitur cōiter qz maḡ legit in scholis. r̄ hoc nō est de virtute sermonis sed t̄n usus loquendi.

Harū autē bec q̄dā simplex ē enūciatio: ut a i quid de aliquo uel aliquid ab aliquo.

Et hoc est tertia particula h⁹ tertie p̄tis in q̄ pbs ponit vna diuīsiōem enūciationis que f̄m aliquos est realit̄ eadē cū prima. enūciatio vna diuidit̄ in enūciationē q̄ significat vñū de uno. r̄ in enūciationē que est vna cōiunctiōe. dicit̄ antez qz ponit in ista particula est ista qz enūciatiōis quarum quēz est vna simpli est vna sic qz nō predicat aliquid de aliquo. ut hō per se uel animal. r̄ quodl̄z istozum abusuē d̄r enūciatio qz p̄ferē. quedā est enūciatio simplex predicans vñū de uno. ut hō est alb⁹ ut sepe dictum est.

Hec at ex his diuīcta uelut orō iā q̄dā ē p̄pōa
Et hoc ē alia enūciatio ex his enūciatiōib⁹ simplicib⁹ cōiuncta uelut orō cōposita. r̄ h⁹ ē enūciatio hypothetica.

Est at simplex uox enūciatio significatiua de eo quod est aliquid. uel nō ē quēadmodū rpa dīsa sūt

Et hoc est tertia particula tertie partis principalis in q̄ pbs subdividit vñū memb̄ū diuīsiōis imediate superius positē r̄ illius subdivisiōis mēbra describit. Subdividit ergo p̄mo enūciationē simplici dicens qz simplex enūciatio ē uox significatiua de eo quod est aliquid quod p̄tinet ad affirmatiōnē. uel nō est aliquid quod p̄tinet ad negationem. r̄ hoc est uel secūdū p̄is t̄pis. uel f̄m alia tempora. nō enim innuitur negatio uel affirmatio in enūciatiōibus solum de p̄senti. sed etiam de p̄terito. hoc est diuisio enūciatiōis simplicis. qz quedam est affirmatio r̄ quedam negatio. hoc ē quedam ē affirmatiua enūciatio r̄ quedāz negatiua enūciatio.

Affirmatio ē alicuius enūciatio de aliquo. negatio uo enūciatio alicuius ab aliquo.

Describit membra illius subdivisiōis dicens qz affirmatio

tio est enūciatio alicui⁹ de aliquo. s. predicati de subo. et ne-
gatio est enūciatio alicui⁹ ab aliquo que est remotio predica-
ti a subo. **¶** Nota dū ē hic s³ boe. q³ cū enūciatio diuidat
in enūciationē vnā et enūciationē plures. et etiā in enūciatio-
nē simpliciter et cōpositā p³ nō itelligit idē s³ in istas duas di-
uisiones. q³ s³ in ipsam vnitas et pluralitas referūt ad signifi-
cata. et simplicitas et cōpositio referūt ad vocē. et s³ in hoc
aliqua est enūciatio vnā et simplex. et est illa in qua vnā vox
tū vnū significās subicitur. et vnā vox tū vnū significās p³
dicat. et alia ē enūciatio vnā et cōposita. vt vbi ē cōpositio ex
pte vocis et vnitas ex pte significati. vt ppō in qua subiectū
significat tū vnū. et p³dicatū tū vnū. cū plēs dictiones s³ ex
pte subiecti vt ex pte p³dicati. vt hō aial rōale et mortale cur-
rit. et alia est orō simplex et plures. vt vbi est vnitas ex pte
vocis et pluralitas ex pte significati ita q³ subz vel p³dicatū
plura significant vt hic canis currit. Et si dcm boe. sit ve-
rum tunc diuisio enūciationis in enūciationē vnā et cōiunctō-
nē nō est eadē cū illā diuisiōe q³ enūciatio diuidit. in enūciatio-
nem simplicem et enūciationē cōpositā. q³ prima diuisio enū-
ciationis est rōne significati vel significatorū enūciationis. et
illa diuisio est rōe vocis. **¶** Alij tū dnt vt credo melius q³
vnitas et pluralitas simplicitas et cōpositio referuntur ad si-
gnificatū. q³ tā ppō vnā q³ significat vnū de vno q³ ppōsitō
simplex est q³ significat vnū de vno. et hoc affirmatiue vel
negatiue. dico ergo q³ enūciatio diuiditur in enūciationē vnā
et enūciationē plures. et hec est diuisio metaphonica et im-
propria. et ppō vnā diuiditur in ppōnē vnā q³ significat vnū
de vno et in ppōnē vnā cōiunctiōne. et ppō q³ significat vnū
de vno est simplex. et ppō vnā cōiunctiōne est ppō hypo-
thetica. et ppō vnā simplex diuidit in affirmationē et nega-
tionē. **¶** Intelligēdū est q³ q³ vnus p³ nō sōlū diuidat enun-
ciationē categoricā que vnā est simpliciter in affirmationē
et negationem. tū enūciatio hypothetica diuidit q³ quedā
est affirmatiua et quedā negatiua sicut in solutionib⁹ dubita-
tionū apparebit. sed q³ magis manifestū est de categorica
que est affirmatiua et negatiua. iō p³ nō enūciationē et oratio-
nē categoricā diuisit in affirmationē et negationē. **¶** Circa
affirmationē vel negationē propōnū categoricā ē sciendū
q³ si i⁹ ppōnē categorica de inesse ponātur duo vba neces-
se est q³ vnū verborū illoz sit verbū p³ncipale copulans pre-
dicatū cū subiecto vel includens copulā et opz q³ reliquū
vbi sit pars extremi. nō. n. in vnā ppōsitōe categorica
in esse poterūt esse duo verba p³ncipalia. q³ tūc nō ēc³ pro-
pō simplr vnā. **¶** Ad sciendū ergo q³ talis ppōsitio ē affir-
matiua et q³ negatiua vidēdū ē q³ illoz verborū sit verbū
p³ncipale: et q³ d³ illoz sit pars extremi. Illud enim verbum
quod est copulans vel includens copulā p³dicatū cū subo est
vbi p³ncipale. et ad eius affirmationē d³ ppō affirmatiua
et ad eius negationē dicitur ppō negatiua. sed per affirma-
tionē vel negationē vbi quod est pars extremi nō debet p³
pō dici affirmatiua vel negatiua. v. g. Ista ppō s³ q³ ē ca-
thegorica. hō qui nō est alb⁹ currit. est affirmatiua. q³ vbi
p³ncipale affirmatur. s. ly currit. quod includit copulā pre-
dicatū cū subo. et hoc verbū est quod est negatiuum dicitur
materiale vbi cū sit pars extremi. Unde hoc totū hō q³ nō
est alb⁹ ē h⁹ subm. et h⁹ est negatiua. s. hō qui est alb⁹ non cur-
rit. q³ vbi p³ncipale negatur. s. vbi materiale affirmatur
quod est pars extremi. In modalib⁹ vō ppō est affirmati-
ua vel negatiua ab affirmatione vel negatiōe modi facientis
ppositionē modālē et nō ab affirmatione vel negatione ver-
bi p³ncipalis. **¶** Intelligēdū q³ enūciatio multipliciter diui-
ditur et aliq³ enūciationes tā p³site sunt. et quedā ponen-
tur postea. Enūciatio diuiditur in enūciationē que est vnā
simpliciter et in enūciationem que est vnā cōiunctiōne et
in enūciationem cōpositam et in enūciationem simpli-
cem. vnā enūciatio subdiuiditur. et hec diuisio est realiter
vnā cū diuisiōne qua enūciatio vnā diuiditur in enūcia-
tionem vnā simpliciter et enūciationem vnā cōiuncti-
ōne. Adhuc tā enūciatio vnā q³ enūciatio vnā simplr
q³ eadem est diuiditur in affirmationem et negationē. hoc ē
in propositionē affirmatiuā et negatiuā. Et alio mō di-
uiditur enūciatio sic q³ quedā ē enūciatio simplr vnā. que ē

de vniuersali subo et quedam est de subiecto singulari. In
oi enim enūciatione simplr vnā aut subicitur vniuersale
aut singulare. **¶** Tertio modo diuiditur enūciatio simpli-
ter. vnā q³ quedam est de presenti quedam de preterito et
quedam de futuro. **¶** Quarto modo diuiditur enūciatio
vnā simpliciter. q³ quedam est in materia contingenti que-
dam est in materia necessaria. et sic patet q³ enūciatio vnā di-
uiditur quatuor modis. **¶** Hic solēt moueri dubia. primū
vtrum ppō hypothetica debeat dici vnā vel plures. Se-
cūdū vtrum p³positiones plures inconstante aliquo modo
sint p³positio vnā. **¶** Circa primū primo videndum ē de
vnitate p³positiōis hypotheticę. Secūdo de eius contra-
dictione qual⁹. s. in hypotheticis contradictio accipienda ē.
¶ Circa primū arguitur q³ nulla p³positio hypothetica
sit vnā. q³ p³positio vnā est que tū vnā de vno significat.
sed omnis p³positio hypothetica significat plura de vno
uel vnā de pluribus vel plura de plurib⁹. cum in oi ppō-
ne hypothetica sint plures p³positiōes categorice diuer-
se. ergo quelibet p³positio hypothetica est plures et non
vnā. **¶** Ad oppositū est p³ nō hic qui diuidit p³positiōnē vnā
in vnā simpliciter et vnā cōiunctiōne. cuiusmodi ē p³
positio hypothetica. cum ergo diuisum vere predicetur de
diuidentibus. sequitur q³ p³positio vnā cōiunctiōne cuius-
modi est p³positio hypothetica sit vnā. **¶** Ad istud dubiū
dicendū est q³ p³positio hypothetica sit vnā unitate sufficiē-
te ad contradictionē. q³ p³positio hypothetica est vnā vel flā.
et per cōsequens h⁹ dictionē. **¶** Istam si aliqua p³positio sit
vnā. sua dictione est falsa. p³ q³ dicens ppōnē cōpositā
dicit verū vel falsū. Unde dicens istā. hō est asin⁹. vl hō
est bos. dicit falsum. et dicens istā. hō est risibilis. vel hō est
animā. dicit verum. et eodē modo est de copulatiua et de
alijs hypotheticis. **¶** Itē p³positio hypothetica potest esse
asī. et potest esse cōsequens in bona p³na. sed si cōsequē-
tia sit bona. ex opposito cōsequentis sequitur oppositū asīs
ergo ppō hypothetica h⁹ oppositū. sed oīs oppositū est v⁹
tate dictionis. ergo p³positio hypothetica h⁹ cōtradictionē
et p³ nō h⁹ vnitate sufficiēte ad dictionē. q³ at ppō hypo-
thetica sit asīs vel p³ nō in p³na bona. p³ q³ diuisiōne sequitur
ex vtraq³ sui pte. et copulatiua inserit vtraq³ sui ptem. et
hoc p³ q³ ppō est vnā vel falsa. q³ p³ h⁹ asīs vey et sic est
vnā. **¶** Et si dicat q³ ppō hypothetica sit plēs et per p³ nō si
est vnā. pbatio assumpti. q³ illa ppō est plēs ad quā s³ dā
de plures respōsiones. ppō hypothetica vt ppō copulati-
ua est h⁹. hoc p³ p³ p³ in li. elēc. si q³ ras an for. et theotist-
des sint domi. et p³posito q³ for. sit domi et theotistides nō re-
spōdētū est pl⁹ r⁹sonib⁹. s. for. est domi et theotistides
nō. **¶** Dicēdū q³ ppō hypothetica est vnā et ē plēs. nō in
put unū et plura repugant. ppō hypothetica est vnā vnita-
te cōiunctiōis et ē plures pluralitate opposita unitati simpli-
ci q³ vnitate p³positio simplr categorica ē vnā. cū g^o dici-
tur q³ ad interrogationē de ppō copulatiua respōdētū est
pl⁹ r⁹sonib⁹. dicēdū q³ vey ē. et iō nō est simplr vnā. sed
quodā mō vnā et quodā mō plēs. et iō ad h⁹ ppōes p³ cō-
nienter responderi pluribus respōsionibus et etiam re-
spōsione vnā. quia si queratur vt dicit Aristoteles an sonet
et theotistides sint domi. et respōdeatur vnica respōsione
dicēdo q³ n. accipit s³ in sed apparens tū. et iō respōden-
do vnica r⁹sonē real⁹ tū. nō seq³ aliq³ icōueniēs sed appa-
rēt tū. apparet. n. seq³ q³ for. et theotistides si s³ domi q³
for. si ē dōi. s³ in vitate nō seq³ q³ ē fallacia accidētis. **¶** Ad
p³ncipalē rōēz cū d³ q³ ppō hypothetica significat plā. dicē-
dū ē q³ q³ vnus significet plā. hoc tū ē mediāte d³ iunctiōe. et iō
vnā ē mediāte cōiunctiōe. et ē plēs plālitate opposita unitati
enūciatiōis singularis. **¶** Sciēdū ē q³ q³ vnus sit vnū et cōiter
p³cessū q³ copulatiua et diuisiōne h⁹ unitate sufficiēte ad d³
dictionē tā d³ d³ d³ d³ d³ nec est vnā nec falsa. cōditional⁹.
n. cōiter p³cedit ēē bōa vel mala. sed non concedit esse vnā
uel falsa. **¶** Sed contra istaz opionē pōt sic argui. quicqd
p³tingit negare p³tingit affirmare p³ p³ n. sed p³ d³ d³ d³ d³ d³
p³tingit affirmare. dicens. n. q³ si homo currit animā currit. affe-
rit et affirmat istā d³ d³ d³ d³ d³ p³tingit istam negare et per
p³ nō d³ d³ d³ d³ d³ negationē sibi oppositā. **¶** Itē ita est in

De hermenias

re sicut illa pditionalis significat hō currit. si aial currit. ergo
 bec pditionalis ē va. et p sequens sua contradictoria ē fia.
 Igitur h3 contradictoria. Et sic pble^o dialectici. rōabilis qrit
 vtrum si mulier hēns lac i māmillis est a viro cognita. sed
 pble^o dialecticus qrit vtrāqz pte contradictōis. vt p3 ex pu
 mo topic. ergo cū pditionali qrat. pblema dialectici. seqt
 q pditionalis hēat dictionē. Et sic ad quācunqz ofonē ali
 qd seqt eidē ofoni aliqd repugnat. s3 ad pditionalē aliqd se
 quit. ergo pditionali aliqd repugnat. s3 ois repugnātia ē vtu
 te dictionis. ergo pditionalis h3 dictionē. ma. p3. i oi bona
 pntia opp^m pntis repugnat aīti. et iō ad q̄cūqz aliqd seqt
 eidē aliqd repugnat. et minor p3. naz ad pditionalē seqt ali
 qd entym ematice. seqt. n. si aial currit. suba currit. ergo si
 hō currit suba currit. ibi. n. arguit p hanc. q̄qd seqt ad cō
 sequens seqt ad antecēdēs. vt q̄ ista. ppō suba currit. seqt
 ad istā. aial currit. q̄ est p̄ns. et iō seqt ad istā. hō currit. q̄ ē
 aīti. iō i oi figura vel saltē i pma figura ex duab^o cōditōali
 bus seqt p̄lo. s. logice. vt p3 p Boe. i libello suo de sylis
 hypotheticis. in pma figura. si hō currit. aial currit. ergo si
 hō currit. corpus currit. S3 quandoquē aliqz sylis ē bo
 nus ex opposito p̄lonis cū altera pmissa seqt oppo^m al
 terius pmissē. ergo pditionalis h3 oppositū. et si h3 opp^m
 h3 contradictorium. q̄ ois oppō icludit contradictorium.
 Et sic pbat p ancitē cōmetatoris. 7. pby. vsus pncipiū
 vbi dicit q̄ bec consecutio ē va: si corpus celestis p̄s q̄scit
 corpus celeste q̄scit. ergo corpus celeste mouet ab alio. et
 bec ē q̄daz cōditionalis et consequens cathegorica. et bec ē
 va fm cōmen. ergo conditionalis ē va. ergo conditionalis
 h3 opp^m. Dicit cōmenta. ibidē q̄ bec consecutio est va. si
 lapis volat h3 alas. l3 lapidē volare sit ipōse. et p cōsequēs
 conditionalis ē va. et h3 opp^m. et sic p consequens est va. et
 vna vnitatē sufficere ad dictionē. et hoc ē cōcedēdū. nec sic
 dicentes intelligunt qd est ppositionē esse verā. et qd ē ppō
 nō nō esse verā. ppōnē esse verā est significare cōplere si
 cut ē ire. et ppōnē esse falsz ē alr significare q̄ sit ire. Et
 so de ppositionis hypotheticē vnitatē videndū est penes
 qd sit in hypotheticis contradictio sumenda. Circa qd ē sci
 endū q̄ i oibus ppōnibus hēntibus contradictionē contra
 dictio est sumenda penes affirmationē vel negationē illius
 qd est principale i illa ppōne. principale autē i oi ppositione ē
 illud a quo ppō h3 vnitatē et p qd reponit i spē: qd sic in re
 bus nālibus vltima forma ē pma. q̄ ab ea res nālis h3 en
 titatē et vnitatē et p illaz reponit i determinata spē. Hic
 autē ppō hypothetica h3 vnitatē. et p cōsequens reponit
 in specie a coniunctione: hoc est a dictione cōiungente ppō
 nes cathegoricas adiūcē. q̄ additio facit ppōnē hypotheti
 cam. et hoc vult p̄s h3 q̄ dicit aliqz esse enunciationē vnā
 simpliciter. q̄. s. significat vni de vno. et aliqz vnā cōiunctio
 nē cuiusmodi est enunciatio hypothetica. Unde manifestū
 est ex itentione p̄t q̄ ppō hypothetica est vna coniunctio
 ne. et p consequens vnitatē suā h3 a p̄iunctione. s. a dictione
 facitē ppōem hypotheticā. Sic ppō hypothetica ponit
 i determinata spē a p̄iunctōe. hoc ē a dictionē p̄iungētē ppō
 nes cathegoricas q̄ sunt p̄es ei^o p̄ncipales adiūcē. q̄ q̄daz
 ē hypothetica simplr vt q̄ p̄iungit solū cathegoricas adiū
 cem et q̄dā ē hypothetica cōposita i q̄ p̄iungunt ppōes hy
 potheticē adiūcē vel vna hypothetica et alia cathegorica.
 s3 p p̄iunctionē disunctivā ponit disunctivā i determinata
 spē ppōnis hypotheticē. s. in spē ppōnis disunctivē. et sic
 de alijs. Et iō cū ppositio copulativa hēat vnitatē et d̄iam
 specificā ab alijs p p̄iunctionē: hoc est p dictionē p̄iungen
 tem suas p̄tes p̄ncipales adiūcē. Et p3 q̄ huiusmodi di
 ctio est formalis et p̄ncipale i ppōne hypothetica. et p con
 sequens i hypotheticis est d̄ictio sumenda penes affirma
 tionem et negationem d̄ictōis coniungentis suas p̄tes p̄nci
 pales adiūcē. et p hoc facientes ppōnem hypotheticāz
 sine ille p̄tes sint ppōes cathegorice sine hypotheticē: sine
 vna sit hypothetica et alia cathegorica. Et his p3 q̄ p̄posi
 tio hypothetica nō d3 dicit affirmatiua vel negatiua rōnē al
 terius eius p̄tis. imo sp̄ est affirmatiua dum p̄iunctio. i. di
 ctio p̄iungens suas p̄tes p̄ncipales adiūcē affirmat. Un
 de bec est affirmatiua. si for. mouet. for. non q̄scit q̄re op

posita illi motui. Et bec sic est affirmatiua. si for. nō moue
 tur. for. non currit. q̄ nota d̄ictōis i vtrāqz affirmat. et bec
 est negatiua. nō si for. mouet. for. currit. q̄ d̄ictio h negat.
 Sic bec est affirmatiua. for. currit vel for. non currit. s3 q̄
 negatio i ista refert ad vbi. q̄ nota disunctionis in vtrāqz
 affirmat. s3 bec est negatiua. non for. currit vel for. non cur
 rit. fm q̄ negatio refert ad disunctionē. et eodē mō d̄icen
 dū est de cālī et tpali et sic de alijs. q̄ sp̄ est ppositio affirma
 tiua q̄ d̄ictio faciens ppōnem hypotheticā q̄ est in ista p
 positōe affirmat. et negatiua q̄ huiusmodi d̄ictio vel p̄iun
 ctio negatur. Et adhuc vltimus est videndū cū pponit ne
 gatio ppositionis hypotheticē cui egpollet. Circa qd est
 sciendum q̄ quācunqz accepta copulativa q̄ euacuat nega
 tiuum vnus d̄ictōioz: contradictoria disunctivē accepta
 euacuat intellectum alterius contradictōioz. disuncti
 ua scā ex p̄tibus d̄icentibus p̄tibus copulatiue p̄uertit cū
 altero d̄ictōioz: et q̄cunqz ppōnes acceptē disunctivē
 euacuat intellectum vnus contradictōioz: copulatiue acce
 pte euacuat intellectum alterius. Et p hoc p̄t patere cui e
 qualit contradictōium conditionalis. et cui ē equalit cōtra
 dictōium tpalis. q̄ ois disunctivā ponit suas p̄tes sub di
 sunctione. Et sic contradictōioz: equalit disunctivē facit
 ex contradictōijs copulatiue. vt ista. non for. currit. vel pla
 to currit. fm q̄ est negatio disunctionis egpollet huic. non
 for. currit. nec plato currit. vel huic q̄ est eadē. for. nō cur
 rit. et plato non currit. et q̄ copulativa est ip̄ortata p suas p
 tes sub copulatione. ideo snū contradictōiū egpollet disū
 ctivē facit ex contradictōijs p̄tium copulatiue. vt ista. non
 for. currit. vel plato currit. equalit isti. for. non currit. et pla
 to non currit. Et q̄ cālī ponit suas p̄tes sub copulatione et
 ēt ponit q̄ vna ps vt p̄ma ps sit cā alterius. et ideo contra
 dictōiū cālī egpollet disunctivē facit ex tribus p̄tibus. s.
 ex contradictōijs ppōnem ex q̄bus constat cālī et ex con
 tradictōio tertie ppōis. q̄ dicit vnā p̄te esse verā cām alte
 ritus. vbi ḡa. q̄. n. ista ppō. q̄ for. est hō. for. ē aīal. egpol
 let huic copulatiue. for. ē hō. for. est aīal. et illa for. ē hō. est
 cā q̄re for. est aīal. ideo ista negatiua. nō q̄ for. ē hō. for. est
 aīal: egpollet huic disunctivē: for. nō est hō vel for. nō est
 aīal vel for. nō esse hoiez nō ē cā q̄ for. est aīal. et eodē mō
 est de tpali. Si. n. tpalis ponit suas p̄tes copulatiue et aliqz
 ppōez alterā denotantē eandē esse mensurā p̄tū suaz: op
 posita tpalis egpollet vni disunctivē facit ex contradictōi
 is istaz p̄tū seu ppōnem. vbi ḡa. si illa tpalis d̄is: for. cur
 rit. est albus. sic exponat. for. currit. et for. erit albus: et
 for. simul currit et erit albus. suum contradictōiū nondū
 for. currit for. est albus. egpollet huic disunctivē for. non
 currit vel for. non erit albus vel for. non simul currit et erit
 albus. Sed de opposito conditionalis ē dubiū. q̄si con
 ditionalis non ponit suas p̄tes disunctivē nec copulatiue s3
 solum sub conditione. ideo videndū est cui ppōni opp^m
 conditionalis egpollet. et dico q̄ sicut mihi v̄ ad p̄ns con
 ditionalis egpollet vni cathegorice q̄ significat q̄ contrad
 ctōiū sui consequentis non repugnat suo aīti vel suis aīti
 bus sine copulatiue facit ex suis aītibz. qd dico. q̄ non
 ois conditionalis h3 p̄ aīte vnā ppōnem simplicē h̄ntem
 d̄ictōium vt patet i conditionali syllogistica. Unde ista.
 non si for. currit aīti currit. egpollet huic cathegoricē.
 for. currit et nullus aīti currit non repugnat. q̄ ista. non
 si ois hō currit for. ē hō. ergo for. currit: egpollet huic. ois
 hō currit for. est hō et for. non currit q̄ repugnat. Et his v̄
 sis videndū est circa scōm p̄ncipale an ofo q̄ est ppōes i
 coniuncte: sit aliquo modo vna vnitatē sufficere ad contra
 dictionem q̄ v̄ minima vnitatē ppositionis vnus et v̄ q̄
 sic. q̄ sic p̄misse i syllo sunt due ppositiones inconiuncte:
 vt p3 sic dicendo. ois hō currit. for. est hō. et tñ sunt vnā
 antecedens. q̄ constituunt antecedens syllogisticum. sed i
 oi cōsequētia bona ex opposito consequentis seqt opp^m
 aīti. ergo aīti syllogisticū qd ē ppōes plures iconiuncte
 h3 opp^m et p consequens h3 contradictōium. ergo ppō
 nes p̄tes iconiuncte h̄nt vnitatē sufficientē ad contradictō
 riu. Et in opp^m arguit. q̄ ppōnes p̄tes iconiuncte sunt
 simplr p̄tes. ergo nullo modo est vna. Et videndū est

Liber I

ppōnes plures iconiūcte nō hnt vnitatē nisi vnitates ag
 gregatōis q̄lem vnitatem hz acernus lapidū: r p hoc non
 hnt vnitatem sufficientem ad dīctoriū. **C**Ad rōnem i op
 positū pōt esse duplex modus rīdendi. Unus pōt esse q̄
 ista ofo p̄stituta ex plurib⁹ ppōib⁹ iconiūctis q̄ sunt p̄missē
 i syllo sunt vniū aīis syllogisticū. Et si hoc dicat non d3 pce
 di q̄ i oi p̄na bona ex dīctorio p̄ntis seq̄ dīctoriū aīis.
 qz huiusmodi aīis nō hz p̄tradioiū cū nō sit ppō aliquo
 mō vna. Sz i tali p̄na m q̄ aīis est simplr plures ex oppo
 p̄ntis cū vna pte aīis d3 isferri op̄m alteri⁹ p̄tis. r hoc non
 solū ē vey i p̄na syllogistica. sz i p̄na enūciatiua vl enthy
 matica i q̄ antecedit tale aīis cōpositū ex plurib⁹ ppōib⁹ in
 cōiūctis. r q̄ i p̄na enthy mēatica possit eē huiusmodi aīis
 p3 ex hac regla. q̄ q̄cqd antecedit ad aīis: antecedit ad p̄ns
 si. n. seq̄ syllogistice oīs hō currit. sor. ē hō. ergo sor. currit
 r seq̄ sor. currit. ergo sor. mouet. seq̄ oīs hō currit. sor.
 currit. ergo sor. mouetur. r non syllogistice sz enthy mēati
 ce. **E**x q̄ p3 q̄ illud idē qd est antecedens i syllo pōt eē aīis
 i p̄sequētia enthy mēatica. Dico ergo s̄m modū illū. dicē
 dū q̄ nō sp̄ ex opposito p̄sequētis seq̄ opp̄m aīis. sz solū
 vbi est aīis cōpositū r vbi nō ē ppō p̄les sine p̄iunctioē. r
 p̄ p̄ns non hēns opp̄m illū. ex opp̄o p̄sequētis cū vna pte
 aīis seq̄ opp̄m alteri⁹ p̄tis. **E**x his app̄t q̄ non seq̄
 vlr. p̄sequens est s̄m ergo aīis est s̄m. vel aliq̄ ps antecē
 dētis est s̄m. nec v3 i talib⁹. p̄sequētia ē bona. ergo opp̄m
 p̄sequētis repugnat aīis. sz i talib⁹ oppositū p̄ntis cū vna
 pte aīis repugnat alteri p̄ti. **E**t si q̄raf vtrū tales ppō
 nes p̄les iconiūcte hēant vniū vnitates. dico q̄ mihi v3 s̄m
 istā viā q̄ hēant vnitatē sufficientē ad p̄stituendū vniū aīis.
Nō dico tamen s̄m vnitatem q̄ sunt vniū aīis. qz p̄tes nō
 sunt sūū totū sz p̄stituūt sūū totū. vnde sue p̄missē p̄stituūt
 vniū aīis syllogisticū. qz hēnt vnitatē sufficientem ad vnitatē
 aīis. sz nō hēnt vnitatem sufficientem ad vnitates dīctio
 nis. vnde hypothetica vt dīstinctiua r copulatiua maiorem
 vnitatem hēnt q̄ hz aīis syllogisticū. h aīis vnitatis. sz vnitatis
 aīis est mīma iter vnitatē oīam ppōnū. vel s̄m istā nō d3
 dici q̄ p̄missē ātecedūt p̄lone sz q̄ p̄missē p̄stituūt aīis ad
 p̄loneim. r q̄ntis h̄mōi vnitatis attribuat aīis allicuius p̄ne
 vnitatis. tām ad vnitates p̄ntis nunq̄ sufficit vnitatis tal. sz ad
 vnitatem p̄sequētis req̄rit vnitatis sufficientem ad dīctionē.
 ergo nunq̄ est aliq̄ p̄na i q̄ ex pte p̄ntis ponunt aliq̄ ppō
 nes p̄les iconiūcte. **C**Ali⁹ pōt esse mod⁹ dicendi q̄ p̄sequē
 tia syllogistica nō hz vniū aīis. nec ppōes p̄les iconiūcte cō
 situūt vniū antecedens. r i illa p̄na syllogistica s̄ duo aīis
 sic s̄ due p̄missē. vnde qz p̄missē p̄cedūt p̄lone. id antecē
 dunt ad p̄loneim. nec tamen o3 q̄ ex oppo. p̄ntis iserat
 opp̄m antecedentis cuiusq̄. sz h̄ itellit de antecedente p se
 sufficientem ad isferendū p̄lone sine adiūctioē alicui⁹ alteri⁹.
 vel forte sine calūnia poterit dici q̄ p̄ antecedens possūm
 itelligere duo. s. vel q̄ p se sufficientem sine adiūctioē alteri⁹ i
 fert p̄lone. **E**t loquendo de tali antecedente sz istū modū
 dicendi bene seq̄ consequens esse s̄m. ergo qd̄ s̄m antecē
 dens est s̄m. **C**Alio mō possūm itelligere p̄ antecedens
 illud qd̄ cū alio r non p se sufficientem isert p̄lonez sine p̄ns.
 r loq̄ndo d̄ tali aīis nō seq̄ p̄sequēs est s̄m. ergo qd̄ s̄m
 antecedens est s̄m. nec o3 q̄ ex opposito consequētis seq̄
 opp̄m cuiusq̄ sui antecedentis. **C**Ali⁹ pōt esse mod⁹ loq̄n
 di q̄ i consequētia syllogistica due p̄missē antecedūt ad p̄lo
 nem. r tamen neutra antecedit. sic concedit q̄ mlti trabūt
 nauim. r tamē null⁹ eoz trahit nauim. itelligendo p̄trabens
 illud qd̄ p se sufficientem q̄cunq̄ alio trahere nauem. **E**t si
 dicat q̄ si p̄missē antecedūt q̄ sunt antecedentia r p̄ conse
 quens sunt duo antecedentia. Dicendū est dīstinguēdo istā.
 p̄missē s̄ duo antecedentia eo q̄ ly duo pōt enūerare ante
 cedens vel ens. si nūerē ens. sic ē ista vā. qz p̄missē s̄ duo
 q̄ s̄ entia. Si vō enūerēt antecedens sic est s̄m. qz dicē nu
 mex ātecedētis. r d̄notat q̄ s̄ duo q̄rū vtrūq̄ ē ātecedēs.
 r i p̄ s̄m nō seq̄ p̄missē s̄ ātecedētia. ergo s̄m duo aīis.
CQm̄ autē est enūciare. r qd̄ ē esse r qd̄ ē non
 esse. r qd̄ nō ē esse. r qd̄ non ē nō ē esse. r circa ea
 q̄ sunt extra p̄ns tps. Similiter oē p̄tingit qd̄ q̄s

affirmauerit negare. r quis negauerit affirmare.
 quare manifestum est. qm̄ omni affirmationi est
 opposita negatio. r omni negationi affirmatio.
CItē ē s̄m ca. b⁹ tractat⁹ i q̄ p̄bs deteriat de oppōe enū
 ciationū adiūctez. **E**t p̄inet duas ptes p̄ncipales. In p̄ma
 ostendit q̄ oī affirmatōi est aliq̄ negatio opposita r e3. In
 sa ibi. Qm̄ autē h̄ qdē rez. ponit diuersos mōs oppōis inē
 enūciationes. p̄ma ps continet duas p̄ncipales. In p̄ p̄ ponit
 p̄lonez quā p̄ncipalr itendit. In sa ibi. Dico autē oppōni.
 remouet qd̄ dā dubiū. p̄ma ps p̄inet duas p̄ncipales. In p̄
 ma p̄bat p̄lone quā itendit. s. q̄ oīs affirmatio hz negōnē
 sibi oppositā. In sa ibi. **E**t si dīctio. iponit nom̄ oppōni q̄ ē
 iter affirmatiōnē r negōnē. in p̄ma p̄ncipala p̄bat istā p̄lone
 q̄ oīs affirmatio hz negōnē sibi oppositā r e3. oīs. negatio
 hz affirmatiōnē sibi oppositā r h̄ est p̄lo. 16. b⁹. r h̄ p̄lo
 p̄bat sic. oīs affirmatio quā p̄tingit negari hz negōnē sibi op
 positā. r oīs negō quā contingit affirmari hz affirmatiōnē
 sibi oppositā. sz oīm affirmatiōnez contingit negari r oīm
 negationem contingit affirmari. ergo oīs affirmatio hz ne
 gationem sibi oppositā. r oīs negatio hz affirmatiōnez sibi
 oppositā. ma. p3. qz si aliq̄ affirmatio non h̄ et negationem
 sibi oppositā: oportet q̄ illā affirmatiōnez non p̄tingeret ne
 gari. **E**t si aliq̄ negatio non h̄ et affirmatiōnem sibi opposi
 tā oportet q̄ illā negationem non contingeret affirmari.
Unde maior est manifesta. qz alr non p̄tingit affirmari vel
 negari nisi p̄ ppōnem affirmatiuā vel negatiuā. r affirma
 tiua dīcens negatiue affirmat id qd̄ negat i negatiua. r ne
 gatiua dīcens affirmatiue negat illud qd̄ affirmatur i affir
 matiua. r p̄bs eā supponit tanq̄ manifesta. **E**t itellige bec
 p̄ affirmatiōnē r negatiōnē p̄positionem affirmatiuā r ne
 gatiuā. mīnozem huius rōnis declarat p̄bs ostendendo q̄t
 modis cōtingit affirmari r negari. r hoc facit ostendendo
 quot in modis contingit enūciare. qz nihil aliud est enūciare
 q̄ affirmare vel negare. dicit ergo q̄ p̄tingit enūciare aut
 esse de eo qd̄ est. aut esse de eo qd̄ non est. aut non esse de
 eo quod est. aut non esse de eo quod non est. **E**t sicut bis q̄
 tuor modis contingit enūciare in p̄positionibus de p̄sentia
 ita bis quatuor modis contingit enūciare in p̄positionibus
 de p̄terito r de futuro. r qz ita est q̄ bis quatuor mo
 dis cōtingit enūciare affirmādo vel negādo. sequit q̄ om
 ne qd̄ quis affirmabit contingit negare. r bec est mīnoz ra
 tionis p̄ncipalis vel conuertibilis cum illa. r ista mīnoz se
 quitur ex hoc q̄ istis quatuor modis p̄tingit affirmare r ne
 gare. nā oē affirmās vel affirmat de eo qd̄ est esse. vel d̄ eo
 qd̄ nō ē esse. oē. n. affirmās affirmat p̄dicatū d̄ subo. aut er
 go affirmat p̄dicatū d̄ subo cui p̄dicatū nō iest. aut affirmat
 p̄dicatū de suba cui p̄dicatū nō iest. sz vtroq̄ modo con
 tingit negare qd̄ affirmans affirmat. qz contingit negare eē
 de eo qd̄ est. qz o3 negare p̄dicatū a subo cui subo p̄dicatū
 tum iest. r contingit negare ab eo cui p̄dicatū nō iest.
 r ita omne qd̄ p̄tingit affirmare p̄tingit negare. r oē qd̄ cō
 tingit negare: p̄tingit affirmare. qz omne negans aut negat
 esse de eo qd̄ est. hoc est aut negat p̄dicatū a subo cui p̄di
 catū iest. aut negat esse d̄ eo qd̄ nō est. hoc est aut negat p̄di
 catū a subo cui p̄dicatū nō p̄tingit. Sz vtrāq̄ itax p̄tingit
 affirmare esse de eo qd̄ nō est. p̄tingit. n. affirmare p̄dicatū
 d̄ subo cui nō p̄tingit. **E**t sic ex hoc q̄ istis q̄tuor modis cō
 tingit enūciare. seq̄ q̄ oē qd̄ p̄tingit affirmare p̄tingit nega
 re r ecōuerso. r sic oīm affirmatiōnē p̄tingit negare r e3.
Ex his concludit phylosophus conelōnem p̄ncipaliter i
 tentā h̄ dicens. qz manifestū est ex dīctis q̄ oī affirmatiōni
 negatio est opposita. r oī negatiōni affirmatio est opposita.
CNotanda sunt hic duo. p̄imum q̄ quatuor existentib⁹
 modis enūciandi duobus modis enūciatio est vera. r
 duobus modis est enūciatio falsa. qz si enūciatur esse de
 eo. quod est. vel non de eo qd̄ non est. est enūciatio vera.
 si autem enūciatur esse de eo qd̄ non est. vel non esse d̄ eo
 qd̄ est: enūciatio est falsa. **S**cdo notādum q̄ p̄bs p̄ eē
 vel non esse non intelligit put sunt idem qd̄ existere r non
 existere. sed per esse r non esse intelligit affirmatiōnem r
 negatiōnem. vel esse affirmatiū vel esse negatiū: r hoc

Perihermenias

Idifferēter sine hoc vbi est i. ppōne sit scdm adiacens sine
tertius. et p illud qd est. nō intelligit pēse illud qd actualiter
existit. s; p illud qd ē intelligit de quo p̄dicatur vere affirma-
tur. et p illud qd nō ē. intelligit illud de quo p̄dicatum nō v̄e
affirmat sine illud sit existens sine nō existens. Cū i illa. hō
est aīal. p̄dicat esse de eo qd est. q; p̄dicatur vere affirmat
de eo cui vere cōpetit. et in illa cesar. nō est ens. p̄dicat esse
de eo qd est. q; p̄dicatū affirmat d eo cui vere cōpetit. Et
in illa. hō nō est aīal. p̄dicat non esse de eo qd ē. q; p̄dicatur
negat a subo de quo vere affirmat. et in illa. hō est asinus.
enunciat esse de eo qd nō ē. q; affirmat p̄dicatum de subo
cui vere non cōpetit. et in illa. hō non est asinus. enunciat
nō esse de eo qd nō est. q; vere negatur de subiecto cui ve-
re non cōpetit seu de quo non vere affirmatur.

**Et sic est p̄dictio affirmatio et negatio opposi-
te. Dico autē oppositioni eiusdem esse de eodez
nō autē equivoce. et quecūq; cetera talium argumē-
torū sophisticas determinauim⁹ oportunitates.**

**Hec est scda pticula in qua iponit nomen oppositioni q̄
est iter affirmationē et negationē. et narrat q̄ regunt ad hū-
lusmodi oppositionē. et dicit q̄ non oīs affirmatio opponit
oī negationi. s; ad hoc q̄ negatio et affirmatio sint opposita
o; q̄ bēant idē subm et idē p̄dicatū nō solum fm vocē s; et
s; rē et significationē. et ideo ad hoc q̄ sit oppositio iter affir-
mationē et negationē o; q̄ nō sit ibi nomē equo; et sic d̄
alijs p̄ditionib⁹ requisitis ad p̄tradictionē de qbus est deter-
minatum i li. elēcho. **Notanda sunt h duo p̄mz q; p̄hs
accipit h p̄ditionē p suo genere. s. p oppositōe. q; non oīs
oppositio iter affirmationē et negationē est p̄tradictio accipi-
endo p̄tradictionē stricte. q; p̄trarietas ē iter affirmationē et
negationē. et tñ p̄trarietas nō ē p̄tradictio. et tñ si aliq; d̄fer-
et p̄tradictio sit accipiēdo stricte p̄ determinatā spē oppo-
sitionis. tūc sic d; intelligi q̄ p̄tradictio est oppositio iter affir-
mationē et negationē. q; altera p̄trarietas. s. vniuersalis nega-
tina nō solum negat qd oppositio affirmatiua affirmat. ne-
gat. n. p̄dicatum a quocūq; p̄tento sub subo. vñ illa p̄positio.
nullas hō currit. nō solum negat qd illa p̄positio. oīs hō
currit. p̄tento affirmat. sed illa. non oīs hō currit. solum ne-
gat qd illa. oīs hō currit. affirmat. **Scdo notandum q̄
nō oīs affirmatio et negatio eiusdē p̄dicatū vniocē de eodē
subo vnioco opponunt. s; requiritur necessario q̄ p̄
eodē numero seu p̄ eodem oīno fiat affirmatio et negatio
eiusdē p̄dicatū vniocē de eodem subo vnioco. Et pp hoc
sunt due p̄positiones. aīal est hō. aīal nō est hō. nō opponit
tur. q̄uis vna sit affirmatiua. et alia negatiua de eodem su-
blecto vnioco et de eodem p̄dicato vnioco. q; qd per
istas p̄positiones p̄dicat nō o; q; verificet de eodez nu-
mero. Ita. n. aīal est hō. est vera p̄ for. et illa. aīal nō est hō.
est vera p̄ brunello. q; enim brunellus nō est homo. ideo
aīal nō est homo. et lz nō oīs affirmatio et negatio de eodē
subiecto et de eodez p̄dicato sint opposite. tñ omnis affir-
matio habet aliquam negationē sibi oppositā.******

**Quā autē sunt h qdē rez vniuersalia illa v̄o
singularia. Dico autē v̄e qd i plurib⁹ natū ē p̄
dicari. Singulare vero qd non. vñ hō quidē vni-
uersale. plato vero eoz que singularia sunt.**

**Hec ē tertia ps p̄ncipalis huius capituli i q̄ p̄hs ponit di-
uerfos modos oppositionis. et p̄tinet duas pticulas. In pri-
ma ponit diuisionē sumptā ex diuersitate suboz enunciatio-
nū ex qua apparebit diuersitas modoz oppositionis. In se-
cunda ibi. Si ergo v̄r. ponit diuersitatē oppositionis fin di-
uersitate modoz subri. In prima ergo pticula ponit diuisi-
onē enunciatōis acceptā a diuersitate subiectoz. et diuissio su-
bictoz talis est. Rex subiectibiliū qdā sunt vniuersalia. et q̄
dā singularia et c. Istius diuissōis mēbra manifestat p̄hs tā
p̄ diffinitionē q̄ p̄ exēpla. p̄ diffinitionē dicit q̄ vniuersale ē
aptū natū de pluribus p̄dicari. sed singulare est illud qd de
vno solo est aptū natū p̄dicari. manifestat idē p̄ exē-
pla dicens q̄ homo est vniuersale. et plato singulare.**

**Necesse est enim enūciare quā inest aliqd aut
non inest: aliquoties quidē eoz alicui q̄ sunt v̄ia
aliquotiens quidem eoz que sunt singularia.**

**Ex dicta diuisione subiectoz p̄cludit p̄hs diuisionē enun-
ciatōis. et p̄t ponit p̄clusio. 17. huius li. et est ista. q; oīs enū-
ciatio est de subiecto vniuersali vel de subiecto singulari. et
pbat ex p̄cedentibus sic. In oī enunciatōe enunciat aliqd
de aliqua re. et oīs res vel est singularis vel vniuersalis. er-
go oīs enūciatio vel est d subo v̄i vel singulari. vñ ex quo
sic est q; oīs res vel est v̄is vel est singularis. p̄cludit q; ne-
cesse est q; quicūq; enunciat aliqd esse vel nō esse enūciat
in esse vel nō esse alicui v̄i. aliqñ alicui singulari. et sic accipi-
tur hec diuissio enunciatōis q; quedam enunciatō est vni-
uersalis et quedam singularis. **Hic p̄t quedam notari.
p̄mo q; p̄hs ponit istā diuisionē q; qdā enūciatio ē de subo
v̄i. et qdā est de subo singulari. et postea diuidit vñ mem-
brū diuisionis i diuersos modos sup̄pōnis. s. q; enunciatō
est de subiecto v̄i. q; subo existēte singulari nō ē nisi vnus
modus oppositionis. s. oppositio p̄dictoria. s; subo existēte
v̄i sunt diuersi modi oppositōis. vt iferi⁹ patebit. **2o p̄t
notari q; extra aīam est aliqua res v̄is et aliq; singularis. p; s;
h p̄ diuisionē rez. scdo ex eodē p̄t notari q; enunciatō cō-
ponitur ex rebus extra aīam q̄ sunt v̄ia et singularia. et ista
sunt extra aīam. et tñ modernis nō placēt ista notabilia qui
nec ponūt v̄ia extra aīam. nec ponūt p̄positionem cōponit
ex rebus extra aīam. p̄t d̄ci. pbabiliter q; p̄hs hic p̄ res
intelligit res subiectibiles cuiusmodi sunt voces plate. s. m. n.
Boe. i toto isto libro loquitur de vocibus ideo p̄ res p̄hs ē
intelligit res de qbus i hoc libro determinat cuiusmodi sunt
voces subiectibiles et p̄dicabiles. et res v̄is vocat voces cō-
munes p̄ p̄dicatōne cuiusmodi sunt noīa appellatiua. et res
singularis vocat noīa p̄p̄ia q̄ nō p̄dicant de pluribus nisi
equo; cuiusmodi sunt hec noīa. for. p̄lo. et silia. et ex tali-
bus rebus cōponit p̄positio. Itā p̄positio i platone cōponit
ex vocibus platis. et p̄positio i mente cōponit ex p̄ce-
ptibus. **S; dubitat. q; q̄ro v̄rū ista vor q̄ est cōis plu-
ribus p̄ p̄dicatōne sit vor v̄is existēs i pluribus vocibus
singularib⁹. vel ē vor singularis. vt hec vor singularis quā
p̄fero hō. q̄ sic est i isto aere q̄ nō alibi. Si d̄et p̄mū. seq̄
q; v̄e sit res extra aīam reali existens i pluribus reb⁹. q; h
huic voci homo quā ego p̄fero. et huic voci hō quā tu p̄-
fers est vna nā cōis existens i hac voce et i illa q̄ p̄dicat vni-
ocē de istis. et ita rōnale iest duob⁹ idūditus eiusdē sp̄i.
vt for. et platoni: cū sit vna nā cōis extra aīam existēs i v̄ro
q; illoz. Si d̄t q; vor cōis multis p̄ p̄dicatōne sit vor singu-
laris. vt hec vor quā p̄fero et tu audis. Istud non p̄t da-
ri. q; impossibile ē talē vocē singularē p̄dicari de multis. q; cū
semel p̄dicat de vno impossibile ē q; eadē vor resumat ut p̄-
dicet de alio. q; qd semel est dictū manet irremocabile ver-
bū. ubi ergo v̄e v̄bum ponit i uocib⁹ sicut alia v̄ia ponit
i rebus nō p̄t sustineri qn sit aliqua vox vel p̄ceptus reali
eris i illis p̄ceptib⁹ de qd p̄dicat. Et q̄ rōne v̄e ē i p̄cepti-
bus eadē rōne ē i reb⁹. et ē i p̄ceptib⁹. sic v̄e reali ē d̄ns a
singularib⁹ p̄ceptibus a qbus abstrahit. p; q; si a duobus
p̄ceptibus abstrahit vnus p̄cept⁹ cōis neuter illoz p̄ceptu-
um singularium abstrahit ab utroq; illoz. q; ista rōne ē
vnus. et alia rōne ē alius. o; ergo d̄t q; p̄ceptus abstract⁹
ab isto p̄ceptu et ab alio p̄ceptu sint tres p̄cept⁹. et sic i p̄ce-
ptibus ē vnus res alia a quolz singulari a quo abstrahit. Et
ita pbabile ē ponere extra aīam v̄e aliud a quolz singulari
suo. qd tñ sit de isto ad p̄hs nō curemus. **S; tñ circa di-
cta p̄hs dubitat i textu. nā diffiniēdo vniuersale dicit. q; vni-
uersale ē illud qd aptum natum ē de pluribus p̄dicari. ut
homo singulare vero qd non ē aptum natum de pluribus
p̄dicari. ut plato. si. n. p̄hs p̄ v̄e intelligit nomē appellatiuū.
et p̄ singulare nomē p̄p̄iū sicut d̄ri vna expositio p̄cedēs.
tūc dubitat q; nomē singulare p̄dicat d plurib⁹. q; plures
appellant i illo noīe for. **Itē tñ q; nō oē nomē appellati-
uum sit aptū natū de plurib⁹ p̄dicari. q; hoc nomē solē no-
mē et nō ē aptū natū de plurib⁹ p̄dicari. **Ad p̄imum di-
cendū q; sustinēdo q; nomē appellatiuū significat p̄ nām**************

cōem plurib⁹. et nomen ppriū significat p nām q̄ nō ē cōis plurib⁹. tūc dico q̄ illud ē nomen ppriū cui⁹ significatio nō puenit plurib⁹. et illud est nomen appellatiū cui⁹ significatio puenit plurib⁹. q̄ ē apta nata puenire plurib⁹. Dico tūc q̄ nō seq̄. hoc nomen. for. puenit plurib⁹. ergo est nomē appellatiū. s; o; addere q̄ tam nomen q̄ significatū nois pueniat plurib⁹. et ita non ē de hoc noie for. q̄ quis hoc nomen for. pueniat plurib⁹ tū significatū hui⁹ nois nō puenit plurib⁹. q̄ hoc nomen for. non significat nisi vnū. i. istum hoīem. et ita vnū illoꝝ puenit pluribus. et hec est snia sancti Thome in expōne sua huius lib. siue sup hūc lib. q̄ dicit q̄ Arist. non diuisit hec noia i vnūersale et singulare. s; diuisit res. ponendo tū q̄ nomen appellatiū nō significat naturā cōem. q̄ huiusmodi cōe non est in rez nā vt plurimū dicit. pōt tūc dici q̄ illud est nomen appellatiū qd̄ puenit plurib⁹ p vnū pceptū cōem. et q̄ illud qd̄ puenit pluribus mediantibus plurib⁹ pceptibus non o; q̄ sit nomen appellatiū. hunc autē hoc nomen for. si pueniat pluribus hoc nō est mediāte vno pceptū cōi. s; mediantibus pluribus ppriū. Aliter pōt dici q̄ nomen appellatiū est illud qd̄ conuenit p vnā ipositionem pluribus. et illud ē nomen ppriū. qd̄ si puenit plurib⁹. hoc ē p plures ipositiones. vbi grā. ille q̄ iposuit hoc nomen hō ad significādū non magis iposuit ad significādū istū hoīem q̄ illū. s; iposuit istud nomen hō ad significādū cōiter oēm hoīem. et sic hoc nomen hō puenit pluribus p vnā ipositionē. s; hoc nomen for. et si pueniat plurib⁹ hoc ē p plures ipositiones. q̄ vnū iposuit hoc nomē for. ad significādū istū hoīes. et idē hō vel alius iposuit idē nomen alteri hoī et p aliā ipōnem. et ideo hō est nomen appellatiū. et for. ē nomen ppriū. Vel pōt dici q̄ diffinit nomen appellatiū vel nomen ppriū. q̄ nomē appellatiū sic puenit plurib⁹. q̄ iponit vni sic q̄ eoipso et eadez rōne i ponit cui; alteri. nā hoc nomen hō iponit vni hoī vt si ēēt nomen cōe illius hoīs. s; nomen ppriū pueniens pluribus sic cōuenit vt iponit vni hoī. ac si nulli alteri poneret vt pz. qz. n. iponit vni hoc nomē Joānes. sic iposuit istud nomē isti qd̄ non iposuit alteri nisi isti hoī. vel ad minus nō opoztūisset q̄ p tūc iposūisset idē nomen alicui alteri. ideo nomen ppriū pueniens plurib⁹ puenit ei equoꝝ s; nomē appellatiū pueniens pluribus puenit et vniuoꝝ. Ad aliū dico q̄ hoc nomē sol q̄nis nō pueniat pluribus actuali tū puenit plurib⁹ aptitudinaliter. et est puenire pluribus aptitudinaliter intellectu non repugnare q̄ sint plura huiusmodi di eisdē sp̄ci. vñ qz non repugnat intellectu q̄ sint plures soles. bñ. n. pōt p̄cipe intellectus q̄ sit alius sol. tō ē apt⁹ natus p̄dicari de pluribus. s; qz repugnat intellectu q̄ sint plures quoz qz est ille hō demonstrato for. ideo for. nō ē nomen appellatiū nec aptū natū p̄dicari d pluribus. Vñ for. me solis non repugnat q̄ sint plures tales soles. q̄ non sit nisi vnus sol hoc non est ex parte forme s; ex pte materie.

Si ḡ vlr̄ enūciat i vñ qm̄ ē aut nō ē. erunt p̄rie enūciatiōes. Dico autē i vnūersali enūciatiōne vnūersaliter. ut ois hō albus ē. nullus hō albus ē. Qm̄ autē i vnūersali b⁹ nō vlr̄ nō sunt p̄rie. Hec est scda ps scde p̄is huius ca. i qua p̄is ponit diuersos modos oppōnis s; diuersitate acceptā ex pte subiecti vnūersaliū. qz i singularibus non ē nisi vnus modus oppōtionis. s. oppō d̄ictorū. Et p̄inet hec ps duas p̄ticularas. in p̄ma ponit modū. s. q̄ sit oppō p̄ria. et dicit q̄ qm̄ de vnūersali vnūersaliter sumpto affirmat aliq̄ p̄dicatū et idē p̄dicatū negat de eodē subo vnūersaliter sumpto. tunc ille enūciatiōes sunt p̄rie. s; ille enūciatiōes i qb⁹ p̄dicatū idem affirmat et negat de eodem subo vnūersali non vnūersaliter sumpto non sunt p̄rie. vbi grā. ille hō est albus. hō non est albus. non sunt p̄rie. in aliqb⁹ tū terminis p̄tingit huiusmodi ppōnes ēē p̄rias i qb⁹ idē p̄dicatū affirmat et negat de eodem subo non vnūersaliter sumpto qd̄ ē verū q̄m̄ ad legē et nā; p̄rarioꝝ. s. q̄m̄ ad hoc q̄ i aliqb⁹ terminis p̄tingit q̄ hmoī ppōnes non possint esse fil̄ vere sed necio vna est vā et alia est falsa. vt pz. iste. n. ppōnes hō ē aīal. hō non est aīal. non p̄nt simul esse vere. s; necio vna ē

vera et alia falsa. et hoc intelligit per hanc regulam.

Que autem significantur contingit esse contraria aliquando.

Quia idem predicatum affirmatur et negatur de eodem subo vnūersaliter sumpto hoc est puenit esse p̄traria sic intelligendo q̄ huiusmodi propositiones habeant leges contrariorum in hoc q̄ non p̄nt esse simul vere. Aliter exponitur sic q̄ significat non predicto modo puenit esse p̄traria p additionem signorum vnūersalium in suis subiectis.

Dico autē nō vnūersaliter enūciat i his q̄ sūt vnūersalia. ut ē albus hō. nō ē albus hō. Qm̄. n. vnūersale sit hō. nō vnūersaliter utit enūciatiōne. Omnis nāq; nō vlr̄ ē. s; qm̄ vlr̄ significat.

Exponit quid est enūciare in vnūersalibus non vnūersaliter sumptis dicens. q̄ cum subicitur terminus cōmūnis sine signo vnūersali. tunc est enūciare in vnūersalib⁹ non vnūersaliter. vt cuz dico. homo est albus. homo non est albus. subiectum. n. in istis est terminus vnūersalis. s; non vnūersaliter accipitur. qz non accipitur cum signo vnūersali. omnis non est vnūersalis. s; significat vnūersaliter.

In eo vō qd̄ vnūersale p̄dicat. id qd̄ est vnūersale p̄dicari vnūersaliter nō ē vēr. Nulla. n. affirmatiō erit vera i quo de vnūersali p̄dicato vnūersaliter p̄dicet. ut ois homo ē omne aīal.

Remouet quoddā dubiū. posset aliq; credere q̄ sicut p̄trarietas p̄positionū attendit penes subiecta vnūersaliter accepta q̄ ita attendatur penes predicata vnūersaliter accepta. istud remouet p̄is dicens q̄ nunq; est vēr q̄ vnūersale vnūersaliter sumptū p̄dicet. signū. n. vnūersale nunq; distribuit p̄dicatū. vñ dicit p̄is q̄ nulla ē affirmatiō i q̄ vlr̄ vlr̄ sumptū p̄dicet. vt ois hō est oī aīal. Qm̄ sic qnq; notāda. p̄mū ē q̄ p̄is asserit q̄ nulla affirmatiō ē vā i q̄ vnūersale vlr̄ sumptū p̄dicat. et hoc pōt hēe duas cās v̄tatis. vna q̄ quelibet est falsa. alia pōt esse q̄ nulla talis p̄positio est affirmatiua. Scdo notādū est circa p̄ma istaz cārū q̄ si aliq; ēē talis affirmatiua i q̄ vlr̄ sumptū p̄dicat. si terminus distribuit hēat plura supposita. et supponat p̄sonaliter. tunc qz talis affirmatiua est falsa. vt pz. d̄ istis homo est ois homo. Si autē vlr̄ sumptū hēat vnū p̄ceptū tū talis affirmatiua pōt esse vā sumpto p̄dicato p̄sonaliter. vt si nullus hō sit albus nisi for. hec est vā. for. ē ois homo albus. si autē p̄dicatū sumptū vlr̄ capiat māliter. tūc pōt talis affirmatiua esse vā siue terminus alius hēat unum p̄ceptū tū sine plures. hec enim est vera. aliq; totū i quātitate est omnis homo. et hec similiter aliq; totū i quātitate ē ois p̄benir. sumpto p̄dicato māliter. et sic qnq; talis affirmatiua est vera et qnq; falsa in qua p̄dicatum vnūersaliter sumptū est vnūersale. Tertio est notādū circa scdam cām v̄tatis q̄ est q̄ nulla p̄positio affirmatiua ē in qua p̄dicatur vnūersale vnūersaliter sumptū qd̄ signū vnūersale vnūersaliter sumptū ex pte p̄dicati nunq; est dispō totū p̄dicati. qz ē sp̄ pars p̄dicati. qz in ista. for. est ois hō. hoc totū ois hō est p̄dicatū. et hoc signū ois non est dispō hui⁹ totius ois hō. Cā pp̄ quā signū positū a pte p̄dicati est ps p̄dicati et tenet cathegorematicē respectu cōpositiōnis est ista. qz signū positū ex parte p̄dicati specificat et contrahit cōpositiōnem ad esse tale quale est totum illud quod subiequitur cōpositiōnem. et omne specificans et contrahens respectu contracti et specificati habet rationem rei: distinguēdo rem contra modum. et ideo totum qd̄ subsequitur copulam h; rationem rei et non modi respectu cōpositiōnis.

Quarto est notandum q̄ quāuis signū vnūersale h; rationem rei et sit catheg⁹ respectu cōpositiōnis tū respectu terminū cōis cui additur puenit sub ipso descendere ad qd̄ libet p̄tentam. sequitur enim. for. est omnis homo. ergo for. est plato et cicero. et sic d̄ singularis. illud manifeste patet in obliquis. nam sic dicendo for. videt omnem hominēz ly. omnē hoīem est p̄dicatū et tū signū respectu termini quē distribuit tenet syncathegorematicē. sequit. n. for. videt

Peribermetas

oem hoem. ergo for. videt platonem & ciceronem & sic d
singulis. **¶** Quinto est notandum qd ex isto loco potest ac
cipi illud qd a subiectis capiunt propositiones suas quantita
tes. & non a predicatis eo qd subiecta possunt accipi vniuer
saliter & particulariter cum signum manere possit mere si
gnum ex parte subiecti & no ex parte predicati cuz sit pars
predicati vt dictum est. ideo a predicatis vel a dispositioni
bus predictorum no accipiunt ppositioes suas quantitates.

¶ Opponi aut affirmatione negationi dico ptra
dicatorie. que vniuersaliter significat ei qm no vni
uersaliter. vt omnis homo albus e. no ois ho al
bus est. nullus ho albus est. quida ho albus e.

¶ Hec e sa ps sede pticula sede pris pncipalis vnus ca. in
qua pbs ponit alia spem oppositiois qd ptradictio noiat. Et
ostedit qd ptradictio qd est iter vniuersalez & pticular e de op
positis qualitatibus e oppo ptradictioia & illo mo opponi
tur ille ppositioes. ois ho e albus. quida ho no e alb.
& et iste. nullus ho e albus. quida ho e albus. **¶** Intel
legendum e qd pbs no loquitur hic nisi de opone ppositio
ni hntium subiecta coia. i ppositioibus. n. singularibus no
sunt subiecta coia. vt postea videbitur. sed i ppositioibus
singularibus est solum oppositio ptradictioia.

¶ Contrarie vo vlem affirmatione & vlem nega
tionem. vt ois homo iustus e. nullus ho iustus e.

Quo circa has qdem impossibile est simul ve
ras esse. His autem esse oppositas ptingit i eo
dem. no omnis ho albus est. & e qda ho albus.

¶ Itud e tertium ca. scdi tractatus primi li. i quo pbs doc
cet qualiter ppositioes opposite se hnt ad veritates & fal
sitate & ptingit istud ca. duas partes pncipales. In prima
docet qualiter ppones opposite de pnt & de pterito se hnt
ad veritatem & falsitatem. In scda ibi. In singularibus ve
ro & futuris. docet qliter ppositioes opposite de pterito &
futuro se hnt ad veritatem & falsitatem. **¶** Prima ps pnci
pals dicitur i duas pres. qm i prima declarat qualiter pro
positioes opposite ptraie se habeat ad veritate & falsitate.
In scda ibi. Quoscunq; vero pdictiones. ostedit qualiter op
posita pdictorie se hnt ad veritate & falsitate. Dicit ergo pri
mo qd vls negatiua sit ptraia vli affirmatiue i eisdem ter
minis & eoduerso. verbi gratia. iste sunt ptraie. ois homo
est albus. nullus ho e albus. quo ad esse. i. qd ita e ipossibile
ppones ptraias esse simul veras & ptradictioia illaz ptra
riaruz. s. subcontrarie possunt esse simul vere. sicut iste due
sunt simul vere qda ho est albus. & qda ho no est albus. si
ne iste due. homo e albus. & homo no e albus. ptraie igit
tur sic se hnt ad veritates & falsitate qd nunq; pnt esse fil va.
Sed i oibus terminis si vna e vera reliqua est falsa. vni pro
positioes ptraie pnt esse simul false i terminis accidentibus
& in terminis substantialibus in quibus est predicatio indi
recta. Iste. n. sunt simul false. omnis homo e albus. nullus
homo est albus. & iste similiter sunt simul false. o e aial est
homo. nullum aial e homo. & semp i eisdem terminis sunt
subcontraria simul vera & eoduerso. qd subcontraria con
tradictunt ptrais. & si vnum ptradictioiu fuerit falsum oz
q reliquum sit verum. & eoduerso. & qd ptraia nunq; pnt
esse simul vera. ideo subcontraria nunq; pnt esse simul falsa
si. n. subcontraria essent simul falsa eorum ptradictioia. s. co
traria possunt esse simul vera. & per pns cotradictioia eent
simul vera. qd ptraia antecedunt ad ptradictioia. & si antee
dens sit veruz oportet qd psequens sit verum.

¶ Quocunq; igit pdictiones vniuersaliu sunt
vniuersaliter necesse e altera esse vera altera fal
sam. & qcunq; i singularibus sunt. vt socrates est
alb. no e socrates alb. Quocunq; aut i vniuer
salibus non vtr non semp bec vera est. illa vero
falsa. Simul enim e veruz dicere. qm e homo al
bus. & no est ho alb. & est ho pbus. & no est ho

pbus. Si. n. turpis est tuc non est pbus. Et e
homo pulcher. & non est homo pulcher. Si. n.
sedus est non est pulcher. & si fit nodum est.

¶ Hec e scda particula sede pris i qua pbs ostidit qualiter
ppositiones ptraie se hnt ad veritatem & falsitatem. In scda
ibi. Ad anifestum e aut. ostidit qd vni enuciatioui ptradict so
lum vna enuciatio. In tertia ibi. Vna antez enuciatio affir
matina. remouet dubium. In prima parte dicit. quocunq;
ppositiones sunt ptraie sine sint ex terminis singularibus
sine sint ex terminis vniuersalibus si vna e vera & alia e fal
sa. & si vna e falsa alia e vera. vt pz tam i vniuersalibus qd i
singularibus. Si. n. h e vera. for. e albus. h e falsa. for. non e
albus. & eotra. Sitr i vniuersalibus. si. n. bec e vera. ois
homo e albus. bec e falsa. quidam homo no e albus. bec e
lex & natura ptradictioiaruz. si vna est vera reliqua e falsa.
& qd nunq; pnt esse simul vere. & simul false sed i terminis
vniuersalibus qd ppositiones ambe non sunt vniuersales
sed particulares vel indefinite no oz qd si vna sit vera & reliq;
sit falsa. qd pnt esse simul vere. & hoc probat pbs. s. qd pro
positiones subcontrarie possunt esse simul vere. & bec est
pclusio. 18. huius li. qd pbatur sic per tria exempla. **¶** Primum
exemplum est qd iste sunt simul vere. homo e probus. ho
mo no est probus. qd pbat. qd iste sunt simul vere. homo
e pbus. ho e turpis. i. vitiosus. & si ho e turpis ho no e pro
bus. ergo iste sunt simul vere. ho e pbus. ho non e pbus.
Scdm exmplu e. iste sunt simul vere. ho e pulcher. ho no e
pulcher. pbat. qd iste sunt simul vere. ho e sedus. & homo
e pulcher. & si homo e sedus homo no e pulcher. ergo seg
tur. ho e sedus. ergo ho no e pulcher. Tertiu exmplu e. iste
sunt simul vere. aliquid e & aliquid non e. pbat. qd iste sunt si
mul vere. aliquid e. aliquid sit. ergo aliquid no e. ergo iste sunt
simul vere. aliquid e. aliquid non e. & omnia predicta sunt
subcontraria. ergo subcontraria sunt simul vera.

¶ Videbit ar subito icoueniens ee iccirco qd ur
no e ho alb simul ide significare. qd nemo alb
e. hoc at neq; idez significat neq; sit sunt necio.

¶ Sed qd alicui pot videri qd ide e dicere. homo non e al
bus & nemo e albus. qd si iste essent simul vere. homo e al
bus. homo e no albus. iste forent simul vere. ho e albus. &
nemo e albus qd e impossibile. Itud dubiu remouet pbs
dices qd iste due ppones ho e albus. nemo e albus. no sut
eede nec ide significat cu vna sit vls & alia indefinita. Ita. n.
e vniuersalis: nemo e alb. qd ly nemo e signu vls icludens i
se terminu distribubilem. vni ista ppone. nemo e albus.
subiect iste terminus homo. ide. n. e dicere nemo. & null
ho. & ideo sicut ppositio vls & sua particularis vel indefi
nita non sunt eodem: ita nec ille sunt eede homo non est al
bus & nemo e albus. **¶** Intelligendum e qd pbs i 3o exem
plo vbi dicit: qd sit non est. non itendit ide de quocunq; qd
sit. qd hoc solu vez e de re pmanente. res. n. pmanens duz
est in fieri non e. s. de re successina est eontra. qd res succes
sua non bz esse nisi qm est in fieri. vt patet de motu & tpe &
molendinis. de ludis agonisticis. qm. n. huiusmodi successi
na sunt facta tuc non sunt. Sic ergo ex pdictis pz. qd sunt co
traria & q pdictoria & q subcontraria. & q ptra pnt ee fil fal
sa & no fil va. & q pdictoria no pnt esse simul va nec simul
falsa. & q subcontraria possunt esse simul va & no simul fal
sa. **¶** Circa parte ista ad sciendu qd sunt contraria & que co
tradictoria: sunt tria no tanda. **¶** Primum notandum est qd ad
hoc q aliqua sint contraria vel contradictoria. oz q illi ter
mini pnt esse supponant p eisdem non tñ eode modo vt videbi
tur. Et ideo si i vniuersali affirmatiua aliqs terminu suppo
nat p pluribus qd i vniuersali negatiua & eoduerso ille p
positiones no sunt ptraie. & et si i ppone vniuersali terminu
supponat actualiter p pluribus qd idem terminus suppo
nit i ppone pticulari tunc ille ppositiones non sunt ptra
dictorie. Et hoc pz qd si hoc signum omnis distribuat ter
minum eodem continentem masculos & feminas supponit
tam pro masculis qd pro feminis. & hoc signu nullus p ma
sculis tñ distribuit vt plurimi dicunt ppositiones quaru

vna est affirmatiua & alia negatiua in eisdem terminis pro quibus sic fit distributio ita qd pro pluribus in vna supponit qd in alia non sunt propositiones contrarie. Verbi gratia. si in illa. omnis homo currit fiat distributio pro masculis & feminis & in alia. nullus homo currit. pro masculis tñ iste propositiones non sunt contrarie. omnis homo currit. nullus homo currit. Nam ille propositiones posito casu possibi pnt ee simul vere. supposito. n. qd nullus homo masculus sit in rerum natura. & qd multe mulieres sint ita qd omnes ille currant. iste sunt simul vere. omnis homo currit. nullus homo currit. Ista enim est vera. omnis homo currit. qd non fit distributio nisi pro feminis. & ois femina currit. qd sequitur nullus hō currit. ergo nullus homo currit. & ahs est vey p casum. ergo & pns. & posito eodem casu. iste sunt simul vere. ois homo viuit. aliquis homo non viuit. nec ppositiones iste sunt ptradictorie. qd subiecta i istis nō supponit pro eisdem omnino paise. Et si dicat qd Arist. videtur hic dicere pstratum dicit enim qd vniuersalis affirmatiua & vniuersalis negatiua de eisdem terminis sunt pcontrarie. exemplificat sic. omnis homo est albus. nullus homo ē albus. qd non esset nisi ille essent pcontrarie. Dicendum est qd non ois vniuersalis affirmatiua cōtrariatur omni vniuersali negatiue in eisdem terminis. sed requiritur qd termini i illis supponant precise pro eisdem. quod non contingit in pposito. Itaq; obstat qd Arist. exemplificat in istis terminis. qm̄ exempla non ponimus vt ita sint. sed vt sentiāt addiscētes. Unde per istas propositiones intelligit ppositiones in quibus supponunt termini precise pro eodē vel pro eisdē. & sic forte fuit i lingua greca. Et si queratur que ergo fit pcontraria illius. omnis homo currit. dicatur qd hec est sua cōtraria. ois homo nō currit. nec est ista. nullus homo currit. qd termini in istis non supponunt precise pro eisdem. cum i ista. omnis homo non currit. fiat distributio taz pro masculis qd pro feminis. & in ista. nullus homo currit. pro masculis tñ. Isto modo oportet dicere nisi dicatur qd masculinū genus concipit femininū in numero singulari. & in numero plurali. ita qd sicut hec est vera per conceptionem generum. vir & mulier sunt albi. ita hec est vera. mulier est aliquis homo. Secundo notandum qd in pstratis dnt pdicata & etiam partes pdicatorum habere suppositiones personales contrarias. qd in vniuersali affirmatiua pdicatum habet suppositionem confusam tñ. & in vniuersali negatiua pdicatum habet suppositionem confusam & distributiua. & p hoc iste non sunt cōtrarie. omnis homo est aīal. omnis hō aīal nō ē. qd illa negatiua pdicatum supponit paise tñ. qd negatio sub sequens ipm̄ non confundit. Similiter ista non sunt contraria. cuiuslibet hominis asinus currit. & cuiuslibet hominis asinus non currit. Similiter ista non sunt contraria. ois homo habens filium diligit illum. & omnis homo habens filium nō diligit illum. qd ly illum est pars pdicati. & i negatiua nō stat paise distributiue. qd relatiuum caput suppositionem a suo antecedēte. & suum antecedēs non stat paise & distributiue. Unde supposito qd ois homo habens filium hēat duos filios. vñū quē diligit alium quem odiat ista est vera. ois homo hns filii diligit illū. & ois hō habens filium nō diligit illum. de affirmatiua nō est dubium qn̄ illa fit vera in isto casu. & qd negatiua ēt fit vera p3. qd sequit. ois hō habens filium non diligit illum. ergo nō ois homo habens filium diligit illum. nec equipollent ille ppositiones. ois homo habens filium nō diligit illum. & nullus homo habēs filium diligit illum. singulares aut huius ppositionis. nullus homo habēs filium diligit illum. nō sunt iste. iste homo hns filium diligit illum. s; singulares sue sunt nō iste homo hns filium diligit illum. nō iste homo habens filium diligit illum. & sic de singulis. Tertio circa ptradictoria est notandum qd i ppositionibus habētibz subm̄ & pdicatū terminos cōs. debet vterq; terminus cōs in cōtradictorijs habere oppositos modos supponendi. Nam in vniuersali affirmatiua

subm̄ supponit paise distributiue. & in sua cōtradictoria vt i particulari negatiua subm̄ supponit piculariter seu distictine. i. determinate. Et in vniuersali negatiua taz subm̄ qd pdicatum supponit confuse distributiue. & in particulari affirmatiua sibi ptradictorie supponit piculariter. i. determinate. Et sic verificatur illa antiqua regula logicorum. in cōtradictorijs. s. habentibus tam subm̄ qd pdicatum terminos cōs. termini habent oppositos modos supponendi. Et ista regula debet intelligi de oppositis modis supponendi quantum ad suppositionem mobilem & immobilem. Terminus enim cōs supponens mobiliter in vno cōtradictoriozū supponit immobiliter in reliquo cōtradictoriozū. vnde in vniuersali & particulari habētibz tā subm̄ qd pdicatum terminos cōs & partes terminozū non supponit modis oppositis. ita qd iste terminus qui supponit immobiliter in vna ppositione nō supponit immobiliter in alia vel econuerso: ille ppositiones non sunt contrarie. & ideo ille ppositiones non cōtradictant. cuiuslibet hominis asinus currit. & alicuius hominis asinus non currit. qd ille terminus asinus qui se tenet ex parte pdicati in vtraq; ppositione stat immobiliter. sed cōtradictoria huius. cuiuslibet hominis asinus currit. est hec. alicuius hominis nō asinus currit. qd in istis habent termini & partes terminozū modos oppositos supponendi quantum spectat ad mobilem & immobilem suppositionem. nec isti ptradictant. omnis homo habens filium diligit illum. & aliquis homo habēs filium nō diligit illum. qd ly illū i istis ppositionibus nō hz oppositos modos supponendi. & p eadem rationem iste ppositiones nō ptradictant. Iste homo hns filium diligit illum. & iste homo hns filium nō diligit illum. s; iste ptradictant iste homo habens filium diligit illum. & non iste homo habens filium diligit illum.

Manifestū ē qm̄ vna negatio vni affirmatiōis ē. h. n. idē oz negare negationē qd affirmatiō affirmauerit & de eodē vel de aliquo singulari vel de aliquo vñuz vel ulr vel nō ulr. Dico aut ut ē for. alb. nō ē for. alb. Si at aliqd aliud vel d eodē vel de alio idē nō ē opposita s; ab ea diuersa. Quic vō qd ē ois hō alb. ē. illa qd est non ois hō alb. ē. Illa vero qd ē aliqis hō albus est. illa qd est nullus hō albus est. illi aut qd ē hō alb. est. illa qd est nō est hō albus. manifestus est ergo qm̄ uni negationi vna affirmatio est opposita.

Hec est scda pars scde particule prime pns in qua pbs ostendit qd vni enunciationi solum ptradicit vna enunciatio & ostendit illam conclusionem. vni affirmationi est vna negatio tñ opposita & hec est conclusio. 19. huius libri que pbarat sic. Omnis negatio illud idē negat quod affirmatio affirmat & de eodem. sed illud qd affirmatio affirmat. quecuq; affirmatio fuerit non puenit negare nisi vno modo. ergo omnis affirmatio vna tñ vnam hz negationem si bi oppositam. affirmatio enim & negatio opposite debent esse eiusdem pdicati & de eodem subiecto. qd si non sunt de eodē subiecto nō sunt opposite sed diuersę solum. Iste n. ppositiones. fortes est albus. plato non est albus. non sunt opposite sed diuersę. Et ponit exempla pbs tam i vniuersalibus qd in singularibus qualiter vni affirmationi est tñ vna negatio opposita dicens qd negatio huius for. est albus. est. for. non est albus. & negatio huius. omnis homo est albus. est ista. non omnis homo ē albus. & sic de alijs.

Quonia aut alie sunt prie. alie cōtradictorie. & qd sunt hec dictū ē vel quādo nō ois vā vel falsa ptradictio & quare vel quādo vera vel falsa est.

Recapitulat & dicit manifestū ee ex dictis qd aliq sunt pposnes prie & aliq ddictorie. & qd sunt ille dem est. & quō se dnt ad vritatē & falsitatē. dicit ē qd pria pnt esse sū falsa & nūq; simul vera. & qd ddictoria non possunt ee nec simul vā nec sū falsa. Notāda sūt hic tria. Primum ē qd ista pposito

Peribermenas

oī affirmatiōi ē tū vna negō opposita. pōt vno mō itelligi de oppositiōe dīctoria tū. et iste intellect⁹ p̄cordat textui. vel pōt itelligi de oī ppōne dīfferēter et tunc dī itelligi sic q̄ oīs affirmatiō vna hī tū vna negatiōē sibi oppositā pō in eodē gñe oppositiōis: p̄nt. n. vni affirmatiōi diuerse negatiōes opponi diuersis gñibus oppositiōis. vt vna hīe et alia dīctorie. et in eodē gñe oppositiōis. sed nō p̄rio. vt hūc oīs hō currit. dīcūt ista. quidā hō nō currit. et illa. nō oīs hō currit. sed ista si oīs hō currit. dīcūt et p̄. C Se cūdo notādū ē q̄ nō oīs affirmatiō et negatiō de eodē subo et dīcatō opponūtur. q̄ sub hīa sunt affirmatiō et negatiō eiusdē subī et dīcatī. tū subcōtrariā sū oppositā q̄ p̄nt simul eē vera. C Tertio notādū est q̄ oppositiō ppōnū accipitur duplī. vno mō large. Alio mō stricte. stricte accipiendo oppōne. sic est solū oppositiō inter affirmatiōes et negatiōē eiusdē predicatī de eodē subo. et hec oppositiō sic accepta est duplex. s. hīa et dīctoria. Sed oppositiō large accepta ē iter ppōnes q̄ nō p̄nt esse simul vere siue sint affirmatiue siue negatiue. siue vna sit affirmatiua. et alia negatiua. Et oppositiō sic accepta idē ē qd̄ repugnantia ppōnū. et idē est repugnantia qd̄ ipōsitā. oīs. n. due ppōnes q̄ nō p̄nt esse sīl v̄e repugnant. Iste. n. repugnant for. ē alb⁹ for. est niger. et iste opponūtur large accipiendo oppositiōem. nullū aīal currit. et oīs hō currit. opponūtur large. et tū nō opponūtur hīe nec dīctorie. C Terū q̄ alīq̄ ppōnes repugnant oīs q̄ vtraz̄ illaz̄ inferat contradicitiōē alterius. Et si q̄rat q̄uo iste ppōnes repugnant. nullū aīal currit. oīs hō currit. dīcūt est q̄ nō opponūt pp̄ie loquēdo d̄ oppositiōe. sed redūcitur ad oppositiōē hīoīū. Et vlt̄ q̄n̄ aīas et oppositiō p̄ntis inuertuntur q̄ p̄nt debite ifertur ex antecedēte. tūc aīas et dīctoriā cōsequētis habent legē p̄rio rī. q̄ p̄nt eē sīl falsa et nūq̄ sīl v̄a. Itē aīal illa cōsequētia est bona. oīs hō currit. ergo aīal currit. Ideo iste due ppōnes. nullū aīal currit oīs hō currit. hīc legē hīoīz̄. q̄ iste p̄pōnes possunt eē sīl false et nūq̄ sīl vere. et p̄nt et oppositiō tū aīas hīc legē hīcōtrariōz̄ q̄ p̄nt eē sīl v̄a. et nūq̄ sīl f̄la vnde q̄ sequit̄ oīs hō currit. ergo aīal currit. idē iste ppōes nō oīs hō currit. et animal currit. hīc legē subcōtrariōz̄ iste. n. ppōnes possunt simul esse v̄e et nūq̄ sīl false. qd̄ p̄ si aīas sūm et p̄nt falsū et idē si p̄nt et dīctoriā antecedētis essent sīl falsa. sequit̄ q̄ aīas et dīctoriā p̄ntis eēt sīl falsa. qd̄ eēt ipōse. et p̄ similit̄ rōne antecedēs et cōtradiōis p̄sequētis nō possunt esse simul v̄a. q̄ si aīas ē v̄e p̄nt est v̄e. idē si aīas et dīctoriā p̄ntis eēt simul vera. seq̄ q̄ duo dīctoria eēt simul v̄a qd̄ eēt ipōse.

CUna at affirmatio ē uel negō q̄ unū d̄ uno significat. uel cū sit v̄e ul̄ uel nō ul̄. ut oīs hō alb⁹ ē. nō oīs hō alb⁹ ē null⁹ hō alb⁹ ē. quidam hō albus est. Si album unum significat.

CHec est tertia ps̄ secūde p̄ntis v̄l particule. in qua p̄ntis remouet quoddā dubiū. et ē tale. q̄ d̄cīm ē q̄ q̄n̄ p̄ opō ē vna necesse est alterā p̄tē dīctoriā eē verā et alterā falsā. posset aliquis dubitare q̄ ppō ē vna et q̄ nō est vna. idē p̄ntis ostendit que ppō ē vna. et que nō ē vna. et primo ostendit q̄ ppō ē vna. secūdo q̄ nō ē vna. dicit ergo q̄ enūciatiō oīs est una q̄ significat unū de vno siue significat unū d̄ vno v̄e siue si v̄e. et hoc d̄cīt q̄ possit aliq̄s credere q̄ i ppōe v̄l significet unū de plurib⁹ cū in ppōne v̄l attribuit̄ predicatū oīs cōtētis sub subo. et ē v̄l q̄ in ppōe v̄l attribuit̄ unū de plurib⁹. sed illud remouet p̄ hoc q̄ i ppōne v̄l attribuit̄ predicatū subo p̄ oīs suppositis subī. et ita attribuitur unū vni vel plurib⁹ vel p̄ multis. illis tū multis nō attribuit̄ predicatū in ppōne v̄l q̄ntis ad ppōne v̄lem sequit̄ attribuitio predicatū multis. Ex hoc notat̄ q̄ multitudo suppositorū p̄ quibus fit distributio in ppōne v̄l nō ipedit v̄lritatem ppōntis vniuersalis. q̄ i ppōne vniuersali nō attribuitur predicatū suppositis subī. sed solū attribuitur predicatū subo p̄ suppositis. ita q̄ illud cui predicatū attribuitur est aliud ab illis pro quibus attribuitur.

CSi vō duob⁹ unū nomē positū ē ex qb⁹ nō ē unū. n̄ ē una affirmatiō nec una negō. ut siqs ponat hoc nomē tunica hōi et equo et dicat Est tunica alba. hic nō ē una negatiō nec una affirmatiō. Nihil enim differt d̄cē: tunica ē alba q̄ equ⁹ ē albus. ē hō alb⁹. Si ergo be multa significat. et sūt plures. manifestū est q̄m et prima multa significat. uel nihil significat. neq̄. n. aliquid est homo equus. Quare nec in his necesse ē hāc qd̄e contradictionem uerā eē. illā uero falsam.

CAnnō ostendit q̄ orō sit vna. possit aliq̄s credere q̄ oīs orō sit vna. in qua vna vox attribuitur vni voci siue illa vox cui sit attributio significet unū siue plura. Istud remouet p̄ntis dicens q̄ ad vnitatē enūciationis nō sufficit q̄ vna vox attribuat̄ vni voci. sed requirit̄ q̄ vox cui sit attributio significet unū et nō multa. et idē requiritur ex parte vocis que attribuitur. s. ex pte predicatī. s. q̄ vox que predicatur significet unū et nō multa. et illud probat p̄ntis. et illa est p̄clō. 20. h̄. q̄ nulla orō in qua ponit̄ termin⁹ equinoc⁹ ē simpli vna affirmatiō vel vna negatiō. p̄ntis sic nulla orō que est. orō plures incōiuncte est simpli vna affirmatiō vel vna negatiō. sed oīs orō in qua ponitur termin⁹ equinoc⁹ ē orō plures incōiuncte. ergo nulla orō in qua ponitur termin⁹ equinoc⁹ est vna negatiō vel affirmatiō. maior est nota ex p̄cedētibus. q̄ enūciatiō vna simpli et enūciatiō plures incōiuncte opponuntur. et minor declaratur declaratiōe ex/ plari sic. Si hoc nomē tunica imponitur ad significādū hōi minime et equū. et dicatur tunica est alba. idē est d̄cē. ac si dicere hō est alb⁹. equ⁹ est alb⁹. sed hec orō. hō ē alb⁹ equ⁹ ē alb⁹. ē orō plures incōiuncte. et per p̄ntis non est vna affirmatiō nec vna negatiō. et per consequens in equinocis non est necesse vna parte dīctoriā esse veram et reliquam falsā. Ex isto loco pōt notari q̄ termin⁹ equinoc⁹ ipōntat s̄na significata incōiuncte et per p̄sequēs nec copulatiue nec diuisiue. sed q̄ntis idē sit dicere tunica est alba. et dicere hō est alb⁹. equus est alb⁹. tamē inter ista nō pōt esse p̄sequētia aliqua. nō. n. sequitur. tunica est alba. ergo hō ē alb⁹ aut equ⁹ ē albus. nec eōuerlo. q̄ orō multip̄ nō pōt eē nec antecedēs nec p̄sequēs. nec orō que ē plures incōiuncte p̄t eē p̄sequēs. C Sciendū q̄ quidāz̄ libri habēt talē ifaz̄. si tunica imponit̄ hōi et equo. nihil refert dicere tunica ē alba hō est alb⁹. et equ⁹ ē alb⁹. sed hec ifa falsa ē q̄ superfluit h̄ cōiunctiō copulatiua. Et si tamen hec ifa inueniat̄ et aliq̄s vellet talem ifaz̄ exponere non dī intelligere q̄ illa orō. tunica est alba. significet idē quod h̄ copulatiua homo ē albus et equus est albus. s. dī intelligere hāc idētitatē quāntū ad attributiōē predicatī vnitatis de pluribus nec differt dicere tunica ē alba. hō est albus. et equ⁹ ē alb⁹. q̄ in vtraz̄ istarū attribuitur unū de plurib⁹ et in hoc cōueniunt. sed in hoc d̄nt. q̄ in copulatiua attribuitur unū pluribus mediante cōiunctiōe copulatiua. et in hac orōne multiplici. tunica est alba. attribuitur unū plurib⁹ incōiuncte hoc est nulla cōiunctiōe mediāte. Et ex hoc possunt notari q̄ ad qōnē multip̄licē non est respondēdū vnica responsiōe. q̄ ad orationē q̄ plures orōnes ē incōiuncte nō ē respondēdū vnica responsiōe. Si. n. queratur vtrū hō sit alb⁹. equ⁹ sit alb⁹. hec qd̄ ē plures. nec est respondēdū vnica responsiōe sed plurib⁹.

CIn his q̄ q̄ sit et q̄ scā sūt necesse ē affirmatiōes uel negatiōes uerā uel f̄laz̄ eē. In v̄lib⁹ qd̄e ul̄ sp̄ hāc uerā. illā vō f̄laz̄. et i his que sunt singularia quēadmodū d̄cīm est. In his vō que in v̄lib⁹ nō ul̄ d̄nt nō ē necesse. D̄cīm at et de his.

CRecapitulat superius declarata. s. q̄ ppōnes opposite de presentī et de p̄teritō. necesse est q̄ vna sit v̄a et alia falsa. et hoc tā in ppōnibus vniuersalibus q̄ in singularibus. quando affirmatiō vel negatiō ē ppō vniuersalis. et alte

ra ps p̄tradictōis p̄ticularis. sed in v̄lib^o nō v̄l̄r sumptis n̄ ē necesse q̄ si affirmatio sit v̄a q̄ negō sit fl̄a. nec ecōtra. v̄t p̄ de subcōtrarijs q̄ ponūt̄ur simul eē vere & nūq̄ s̄t̄ fal̄se. qual̄ aut̄ est verū q̄ in illis de p̄nti & de p̄terito necesse ē alterā p̄tē p̄tradictōis esse verā & alterā falsā. apparet̄ in sequētib^o. hoc. n. ē v̄x̄ i p̄pōnib^o de p̄senti. & de p̄terito quaz veritas non depēdet a futuro.

CIn singularib^o vero & futuris nō similiter. **C**l̄ec ē s̄cda ps p̄ncipalis h^o. c. in q̄ p̄b̄s ofidit q̄l̄: p̄pōes oppositē d̄ futuro se h̄nt ad v̄itatē & falsitatē. & p̄inet duas p̄ticularis. In p̄ma ofidit q̄ in singularib^o de futuro i mā cōtingēt̄ absolute loquēdo nulla ē veritas deteriatā sicut i illis de p̄nti. In s̄cda ibi. Igit̄ oē qd̄ ē ofidit q̄no h^o. p̄pōnes de futuro se h̄nt ad veritatē & falsitatē. & p̄inet duas p̄ticularis. In p̄ma p̄bat q̄ nō ē s̄t̄ v̄itas i illis de futuro i mā cōtingēt̄ sic in illis de p̄nti ducēdo ad ip̄sibile q̄ oia q̄ eneniunt de necitate eneniūt. In s̄cda p̄te ibi. Quod ergo p̄tigit cōcludit incōueniētia q̄ sequit̄ ex illo incōueniēt̄ qd̄ ē. oia futura de necitate eneniūt. In p̄ma p̄te p̄mittit p̄nē p̄bandam. s̄cdo p̄bat eā. & tertio. remouet v̄nā s̄tām respōsionē ibi. At v̄o neq̄. p̄mittit ergo cōcl̄sionē dicēs q̄ i singularibus de futuro nō ē similiter. s. sicut in illis de p̄senti & de p̄terito. s. q̄ in illis de futuro nō ē semper alia ps p̄tradictōis determiatē v̄a & reliqua deteriatē falsā.

Ch̄a si ois affirmatio vel negō vel fl̄a ē. & oē necē eē vel nō eē. Si itaq̄ hic qd̄ dicat futurū aliqd. ille v̄o nō dicat hoc idē ipsū futurū. mā i se s̄t̄ ē. qm̄ necē ē v̄x̄ d̄re alterū ip̄soy. si ois affirmatio v̄a vel fl̄a ē. v̄traq̄ enī nō erunt s̄t̄ tali b^o. h̄a si verū ē d̄re. qm̄ albū ē uel nō albū. necesse ē albū eē uel nō albū. Et si ē albū uel nō albū uex̄ ē uel affirmare uel negare: & si nō ē mēt̄. & si mēt̄ nō ē. Quare necē ē oēs affirmationē uel negōnē uerā eē uel fl̄az. Nihil igit̄ n̄z ē n̄z sit n̄z casu. n̄z utrūq̄ nec erit nec nō erit aliqd̄ p̄tigit̄er sed ex necitate oia & nō ad utrūq̄. aut. n. q̄ dic̄ uerū ē aut q̄ negat. S̄l̄. n. aut fiet ul̄ nō fiet. utrūq̄ l̄z. n. nihil magis sic uel nō sic se h̄z aut h̄bit.

Cp̄robat cōcl̄sionē q̄nā int̄d̄t. & est ista. q̄ nō ois affirmatio vel negō i illis de futuro ē v̄a vel fl̄a. & hec ē cōcl̄sio. 21. h̄nt̄ si. que probat̄ p̄ ip̄sē sic. Si ois affirmatio v̄t negō de futuro sit deteriatē v̄a vel fl̄a sicut in illis de p̄nti. tūc oē illud qd̄ eneniet de necessitate eneniet. ergo &c. p̄ns ē ip̄sibile. ergo & āns. p̄mo p̄bat dupl̄ istā cōcl̄sionē seu incōueniēt̄. 2° p̄bat ip̄sibilitatē p̄sequētis. p̄ma p̄bat̄io est talis. si ois affirmatiua & negatiua de futuro sit d̄terminate v̄a vel falsā. ergo si vn̄ dicat hoc erit. & alius dicat. hoc nō erit. q̄ vn̄ istoy dicat d̄terminate v̄x̄. & al̄ d̄terminate fl̄m̄ & mēt̄al̄ nec pōt̄ dici q̄ v̄terq̄ istoy dicat verū cū p̄tradictōia nō possint eē simul v̄a. & sic omnia d̄terminate enenirent. & p̄ p̄ns nihil eneniret a casu nec ad v̄trūq̄ l̄z. qd̄ ē ip̄sibile. Ita rō s̄cda sup̄ hoc q̄ illa p̄uertitur. p̄posito ē d̄terminate v̄a. & dicēs eā. dicit d̄teriate verū. & ita ista s̄t̄ cōuertuntur. p̄pō est d̄terminate falsā. & dicēs eam dicit d̄terminate falsū.

CAmpli^o si ē albū nūc: uex̄ erat d̄re p̄. qm̄ erit albū: q̄re sp̄ uex̄ fuit d̄re qd̄l̄z eoy q̄ sc̄a s̄t̄ qm̄ erit: q̄ si sp̄ uex̄ ē d̄re. qm̄ ē uel erit. nō pōt̄ hoc n̄ eē uel nō futurū eē. qd̄ aut̄ nō potuit nō fieri ip̄sibile ē nō fieri. & qd̄ ip̄sē ē nō fieri necē ē fieri.

Oia ergo q̄ futura sunt necesse ē fieri. nihil igit̄ utrūq̄ erit n̄z casu. h̄a si a casu nō ex necessitate **C**s̄cdo p̄bat eadē cōcl̄sio sic. si hec est modo d̄terminate v̄a. hoc est album. ergo hec p̄ius fuit d̄terminate v̄a. hoc erit album. & eadem rōne hec semper fuit v̄a. hoc

erit albū. & sic de quol̄z eoy que sc̄a s̄t̄ sp̄ fuit v̄x̄ d̄re q̄ ip̄m erit. & si semp̄ fuit verū d̄re q̄ ip̄m erit nō pōt̄ eē qm̄ ip̄m erit. ergo nō potest non fieri. & ip̄sibile est nō fieri. & per p̄sequens necesse est fieri. oia ergo que s̄nt̄ de necessitate s̄nt̄. & per p̄ns nihil erit a casu nec ad v̄trūq̄ l̄z. nā qd̄ sit a casu vel ad v̄trūq̄ nō sit de necessitate. **C**notāda s̄t̄ l̄z tria. p̄io q̄ hec oīo fundat̄ super hanc regulam. p̄pō v̄a singularis de p̄terito est necessaria. arguit̄ sic. si hec de p̄terito modo est v̄a. hec fuit vera d̄mōstrādo illā. hoc erit albū. ergo est necessaria. hec fuit vera. hoc est albū. & per cōsequēs nō pōt̄ fieri nec aliter enenire. **C**s̄cdo notāda est q̄ p̄ns in istis rōnib^o non capit necessitatē p̄ necessitate p̄petua seu pro veritate p̄petua. sed h̄m̄ q̄ dicit inenitabilitatem pro aliquo d̄teriatō. tpe. Unde illa cōsequētia non valet. dicens hoc dicit v̄x̄. ergo necesse est sic enenire h̄m̄ q̄ necesse dicit p̄petuā veritatē. l̄z h̄m̄ q̄ dicit inenitabilitatē pro aliquo d̄teriatō tpe. & hec nō d̄z̄ intelligi p̄nā inter necesse & nō possibile non. h̄a si necesse. i. inenitabiliter sit hoc enenire. p̄ aliquo d̄terinatō tpe. ergo nō possibile ē non enenire p̄ isto tpe. sed non sequit̄ simpl̄ q̄ nō pōt̄ non enenire. **C**tertio notāda q̄ illa rō h̄m̄ p̄bat q̄ nō ē d̄terminata v̄itas in illis de futuro in mā contingenti sicut in illis de p̄senti. nam si esset d̄terminata veritas in illis de futuro sicut in illis de p̄senti que non dependet a futuro & in illa de p̄senti que non dependet a futuro est d̄terminata veritas. quod est inenitabile. quod probatur sic sit v̄na vera p̄ nunc. sequit̄ q̄ illa de futuro est d̄terminate v̄a. qd̄ nō pōt̄ p̄ tunc non esse. & ita de quocūq̄ futuro nō pōt̄ enitari qm̄ eēt futurū. & sic oē futurū necessario erit: accipiēdo necessariū pro d̄terinatō tpe. v. g. si sor. nūc sit alb^o. hec. sor. est alb^o ē d̄terminate v̄a. q̄ pro tunc non pōt̄ inesse nō vera. Si ergo ista. sor. erit albus. fuit p̄ ista d̄terminate v̄a. sicut hec. sor. est alb^o. est modo vera. tūc ista. sor. erit albus. fuit ita d̄terminate vera q̄ pro tūc fuit inenitabile qui sor. erit albus pro aliquo d̄terinatō tpe. & sic in tpe p̄terito p̄p̄n̄q̄ p̄nti fuit d̄terminate v̄x̄. erit alb^o ita q̄ in quol̄z tpe cōst̄tūq̄ remoto fuit hec d̄terminate vera. sor. erit albus. ex quo sequitur. q̄ semper verum fuit inenitabile sor. aliquando fore albū. & ita est de q̄cūq̄ alio futuro eadē rōe q̄ ita d̄teriatū est ipsū fore aliqui sicut modo ē d̄terinatū q̄ sor. ē alb^o. oē ergo quod eneniet de necessitate eneniet: & nihil a casu.

CAt v̄o nec qm̄ neut̄x̄ v̄x̄ ē cōt̄igit̄ d̄re ut qm̄ neq̄ erit neq̄ nō erit. **P**rimū. n. cū sit affirmatio falsa erit negō non uera. Et cum hec sit falsa. contingit affirmationē nō eē ueraz.

CRemouet incidentaliter falsam respōsionē. que posset eē talis q̄ in p̄pōnib^o de futuro in materia contingenti neutra est v̄a. q̄ in talibus v̄traq̄ ps cōtradictionis est fl̄a. **I**ud remouet p̄ns p̄bans q̄ nō v̄traq̄ ps est falsa in p̄pōnib^o de futuro in materia contingenti. & hec est cōcl̄sio. 22. h^o. que p̄batur dupl̄. p̄mo sic. si aliqua p̄positio affirmatiua sit fl̄a p̄pō negatiua que sibi p̄tradicit est v̄a. & si alia que negatiua sit fl̄a p̄pō affirmatiua q̄ sibi contradicit ē v̄a. ergo si in illis de futuro in materia cōtingēt̄ v̄traq̄ ps cōtradictionis sit falsa: sequitur q̄ in eisdē v̄traq̄ ps cōtradictionis hic est vera quod est ip̄sibile. ergo &c. Quidāz dicūt q̄ p̄ns remouet respōsionē qua p̄t̄ r̄nd̄ri q̄ in talib^o de futuro neutra pars contradictionis est v̄a. & hoc v̄t̄ l̄z sonare dicēs sic q̄ neut̄rū est verū nō contingit dicere. qm̄ nec erit nec nō erit. Et s̄cda hoc videtur idē intelligēt̄ per illam. hoc non erit & per istā v̄x̄ est q̄ hoc non erit. & t̄n̄ rō sua probat q̄ in talibus non v̄traq̄ ps cōtradictōis est falsa. videtur esse dicendam q̄ probat q̄ non est verū dicere q̄ neutra pars contradictionis est vera propter hoc q̄ v̄traq̄ ps contradictionis est falsa. Unde p̄ns ponit hoc d̄recte q̄ in talibus non v̄traq̄ ps cōtradictōis est falsa.

CAdhuc si uerū ē d̄re qm̄ album ē & magnūz op̄z utrūq̄ eē. Si uero erit cras. op̄z esse cras.

Perihermenias

Si autem non erit neque non erit cras. non erit utrumque: ut nauale est bellum opus. enim neque fieri nauale bellum neque non fieri nauale bellum.

Secundo probatur eadem conclusio sic. et supponit quod de quod est verum de futuro erit verum quod de presenti. et quod non est verum de futuro non erit verum de presenti. v.g. si erit verum quod aliquid erit albi et nigrum erit aliquid verum dicere de isto quod est albi et nigrum et si verum erit de se quod hoc erit cras albi et magni. et tunc erit verum dicere de presenti hoc est albi et magni. et si non est verum dicere de futuro nunquam erit verum dicere de presenti. et hoc arguitur sic. In propositionibus de futuro utraque pars contradictionis est falsa. hoc erit hoc non erit. ergo utraque istarum est falsa et presentis. hoc est hoc non est. et si hec est falsa hoc non est. tunc hoc non est. et si hec sit falsa hoc non est. tunc hec non est vera. et ita si ista duo sunt sit falsa. hoc est. hoc non est. et sic aliquid erit verum quod nec hoc est. nec hoc non est. quod est impossibile. exemplificat de nauale bello. Si. n. utraque eorum est falsa nauale bellum erit. nauale bellum non erit. et si utraque istarum erit falsa. tunc erit verum quod nec nauale bellum est. nec quod nauale bellum non est. quod est impossibile. Ita ratio fundat super duas regulas. prima quod omnis propositio vera de futuro habet aliquid propositio vera de presenti quod quandoque erit vera. Alia regula est quod propositio est falsam conuertitur cum dictio ista. v.g. ista propositio. for. est falsa et conuertitur cum ista. for. non est. igitur si utraque istarum sit falsa hoc erit. hoc non erit. ideo utraque istarum est falsa istis demonstratis. hoc erit. hoc non erit. conuertitur cum ista. hoc erit. hoc non erit. Circa primam regulam est sciendum quod omnis propositio singularis que est de sebo singulari simpliciter vera de futuro habet aliam de presenti veram in eisdem terminis que aliquando erit vera. vt si hec sit vera de futuro antiphras erit. hec de presenti aliquando erit vera. s. antiphras est. sed si propositio sit vera de futuro. et habeat terminum eodem pro subiecto vel singularem compositum ex subiecto vel ex pronome demonstratio et non communi. non opus est si propositio sit vera de futuro quod habeat aliquam de presenti in eisdem terminis que aliquando est vera. ista. n. erit vera album erit nigrum. et hec nunquam erit vera. hoc album est nigrum. sed in tali propositione de futuro vt conuadit alia qua de presenti in qua subiectum subim simpliciter respectu eiusdem predicati. vt illa albi erit nigrum. habebit illam de presenti veram. hoc est nigrum demonstratio subim albedis. et illa hoc albi erit nigrum habebit tale de presenti veram. hoc est nigrum.

Que ergo contingunt inconuenientia hec sunt et habent alia. Si omnis affirmationis et negationis uel in his que in uerbis dicuntur utrumque. uel in his que sunt singularia necesse est oppositarum habere ueram esse. illarum uero falsam. Nihil autem utrumlibet esse in his que sunt et que fiunt sed omnia esse uel fieri ex necessitate.

Hec est secunda particula preter particule in qua plures ostendit inconuenientia que sequuntur ex illo inconuenienti. quod est quod omnia que eniunt de necessitate eniunt. Et prius duas particulas. In prima ponit illud esse inconueniens per ipse deducendo ad ipsa que sequuntur ad hanc. oino que eniunt de necessitate eniunt. In secunda ibi. Quod si hec non sunt probat idem ostendit. In prima particula concludit inconuenientia. et remouet duas falsas responsiones. dicit quod propositio hec inconuenientia. et huiusmodi sunt que sequuntur. si detur quod tam in uerba salibus que singularibus de futuro determinate altera pars contradictionis est vera et altera falsa. quia si sic esset alterum contradictorium erit necessario uerum et alterum falsum et sic nihil fiet a casu nec ad utrumlibet. sed omnia que sunt de necessitate sunt. et omnia que fiunt de necessitate fiunt. quod est inconueniens. hec consequentia patet ex precedentibus.

Quare non oportebit neque consiliari neque negociari quoniam si hoc facimus erit hoc. Si non habet non erit hoc. Ex hoc inconuenienti quod omnia que eniunt de necessitate eniunt deducit ad ista duo inconuenientia. Unum ponit istam conclusionem que est. 23. h. quod non omnia que eniunt de necessitate eniunt. hec conclusio probat per impossibile. secundo ostendit

ibi. Quod si hoc non sit. probat tertio conclusionem. pro deducendo ad ipse. s. ad duo inconuenientia. Primum est quod non oportebit de aliquo consilium accipere. et illud sequitur. quod ut probatum est. tertio etiam. consilium non est de his uel ex his que sunt ex necessitate sed solum de contingebit esse uel non esse que sunt in nostra potestate. Secundo inconueniens est quod omnes actiones humane que sunt propter aliquem finem erunt superflue. quod siue operentur siue non operentur euenient fines que intendimus. sed hoc est contra mentem hominum qui negociantur et consiliantur. quod ea causa uidentur consiliari et negociari ut fines intenti eueniant. et propter alium et aliam finem homines negociantur et consiliantur

Nihil enim prohibet in millesimo annu hunc quidem dicere hoc futurum esse. hunc uero non dicere. Quare ex necessitate erit quodlibet eorum quod uerum erat dicere tunc.

Remouet duas falsas rationes que possent dari ad rationem suam superpositam que fuit ista. si sit materia uitas in illis de futuro tunc si aliquid dixerit quod hoc eniunt et aliquid dixerit quod hoc non eniunt. necesse est alterum esse uerum et ita alterum de necessitate eniunt. Ad istam rationem respondet aliquid sic quod si aliquid affirmaret aliquid eniunt re sic et aliquid negaret idem. necesse est alterum dixisse uerum. Si fiat sermo de prope futuro et non de remoto. Ita rationem remouet dicens. quod in de materia siue fiat sermo de prope siue de reo tunc ad inconueniens conclusio. nihil. n. refert dicere quod aliquid uerum est nunc et idem de ante millesimo annu.

At uero nec habet differre si aliquid dixerit dictio nem uel non dixerit. manifestum est. n. quod sic se habent res. ut si hic quod affirmauerit ille uero negauerit. neque. n. propter affirmare uel negare erit uel non erit. nec in millesimo annu magis quam in quatuorlibet tempore. quare si in omni tempore sic se habebat ut unum uere diceretur necesse est hoc fieri. et unum quodlibet eorum que sunt sic se habere ut ex necessitate fieret. quoniam. n. uere dicit quis quoniam erit. non potest non fieri. et quod factum est uerum est dicere se quoniam erit.

Remouet secundam rationem. quod posset aliquid dicere quod si aliquid affirmaret aliquid futurum contingens. et alius negaret illud idem. quod tunc necesse est alterum istorum de se uere determinate. sed hoc est propter eorum dicere. et non quod alterum istorum est determinate uere. s. affirmatio uel negatio. istam rationem remouet dicens. quod propter dicere aliquid nec magis nec minus eniunt. sed in eo quod res est uel non est de ore uere uel falsa. Unde nihil refert dicere hoc est uerum. hoc erit ante millesimo annu. uel pro. et id siue sit determinatum quod hoc erit siue sit determinatum quod hoc non erit omnia fiunt ex necessitate. et nihil a casu. nec ad utrumlibet.

Quod si hec non sunt possibilis. uidemus. n. esse principium futurorum et ab eo quod consilia mur atque agimus aliquid.

Hec est secunda pars habet secundam particule in qua ostenso per impossibile quod non omnia que eniunt de necessitate eniunt. ostendit idem per rationes ostensiuas. et dicit primo quod si predicta non sunt possibilis. tamen probatur propositio alia uere. et probat quod dupliciter quod non omnia que eniunt de necessitate eniunt. prima ratio est hec. illa quorum nos sumus principia non sunt de necessitate. sed quorumdam futurorum nos sumus principia. ergo quedam futura de necessitate non eniunt. et per consequens non omnia que eniunt de necessitate eniunt. maior patet. quoniam sumus nos domini nostri actum ita quod in libera potestate est agere quoddam uel non agere. sed manifestum est quod talia quorum nos sumus principia non de necessitate eniunt. Si. n. talia de necessitate eniunt omnia per que in uersatione humana homines eliciuntur ad bona et retrahuntur a malis esse inutilia et superflua: cuiusmodi sunt persuasiones et depre

cautiones. collationes. pluralitates. et remunerationes. si. n. oia q̄ agim⁹ de necessitate agim⁹ sine fieret p̄rationes sine p̄suasiones sine non fieret. nihil min⁹ agim⁹ oia. Et sic oia q̄b⁹ boies elicunt a boies et strabunt a mal⁹ eent supflua. qd̄ e icō uenies. et sic p̄ ma. et mi. p̄ et. f. q̄ nos sum⁹ p̄n⁹ q̄uidā futuroz. nā nos p̄sumur d̄ agēdis a nob. s; n̄ p̄sumur nisi d̄ his q̄ sunt in n̄ra potestate. i. quoz nos sum⁹ p̄ncipia.

Et qm̄ e oio in bis q̄ nō sp̄ actu sunt eē uel nō eē possibile ut in quib⁹ vtrūq; contingit et esse et nō esse. Quare et fieri et non fieri.

Costēdo in reb⁹ humanis q̄ nō oia q̄ euenient de necitate euenient. ostēdit idē in alijs reb⁹ q̄ nō oia q̄ eueniunt de necessitate eueniunt. Et est rō talis. quecūq; p̄nt fieri et non fieri illa de necessitate nō eueniunt. sed multa q̄ eueniunt p̄nt indifiter fieri et non fieri. ergo multa q̄ fiēt nō de necitate fiēt. maior est de se manifesta. minor p̄ rōnē. et p̄ exempla sensibilia. primo sic. Quecūq; nō sunt semp̄ actu p̄nt eē et nō eē aliqñ. vel sp̄ eent vel sp̄ nō eent. et p̄ p̄ns nō p̄nt fieri et nō fieri. q; talia nō p̄nt eē vel nō eē nisi p̄ eoz fieri vel nō fieri. In quibus ergo contingit fieri et non fieri in eisdē contingit eē et nō eē et eōuerso. ergo talia non ex necessitate fiunt vel sunt. sed in eis est natura possibilitatis p̄ quā indifferenter b̄nt ad fieri vel non fieri. et ad esse et non esse et c.

Et multa alia nob̄ m̄ifesta sūt sic se h̄ntia ut qm̄ h̄c vestē pole ē icidi. et nō icidit: sed pri⁹ ex terit. Sicut ar̄ et nō icidi pole ē. Non. n. eēt pri⁹ eā exteri nisi eēt pole nō icidi. Quare et i alijs futuris q̄cūq; s̄m̄ potētia d̄sr̄ huiusmodi: manifestū est qm̄ nō oia ex necessitate vel sunt vel fiunt. s; alia quidem ad vtrūlibet et non magis vel affirmatio vel negatio vera est. alia vero magis quidem habent in pluribus alterum. Sed contingit fieri alterum. alterum autem minime.

Eadez minor p̄bat p̄ exempla sic. Accipiat vna nona vestis. manifestū ē q̄ possibile est eandē icidi. q; ex pte vestis nihil obstat: nec ēt aliqd̄ obstat ex pte agētis q̄re nō possit icidi. possibile est ēt eadē vestē nō icidi: qd̄ p̄bat. q; pole ē illa vestē indit. et p̄ p̄ns est pole eā exteri. i. vetustate eam corūpti. sed si exterat nō icidit. et p̄ p̄ns pole est eadē non icidi. ergo vtrūq; ē possibile. s. eadē vestē icidi et nō icidi et per p̄ns nō est necesse eā icidi nec ē necesse eā nō icidi. Et ex hoc p̄cludit p̄ns q̄ vtr̄ in alijs futuris que nō sp̄ sunt actu. sed in pot⁹ manifestū ē q̄ nō oia ex necitate sūt vtr̄. s; eozū quedā se h̄nt ad vtrūq; que eōr̄ se h̄nt ad affirmatōnē vel negationē. alia vō sūt in qb⁹ alterū p̄dictoriorū cōtingit vtr̄ in pluribus et reliquū vtr̄ in pauciorib⁹. sed i oib⁹ talibus est p̄ns ad esse vel non esse. ad fieri vel non fieri.

Igit̄ eē qd̄ ē qñ ē et nō eē qd̄ si ē qñ nō ē necesse ē. S; nō oē qd̄ ē necesse est eē nec qd̄ nō est necesse est nō eē. Non. n. idem est oē quod est esse necessario. et necio qñ ē et simplr̄ eē ex necitate. sicut aut̄ et in eo qd̄ nō ē. Et in p̄dictōe eadē rō est eē qd̄ vel nō eē oē necesse est et futurū esse uel nō eē. nō t̄m̄ est diuidētē d̄re alterū necio. Dico aut̄ necesse qd̄ de futurū eē bellū nauale cras. uel nō esse futurū S; si futurū eē cras nauale bellū necesse ē uel non futurū eē. futurū ar̄ esse uel non esse necesse est.

Uec est secūda particula secūde partis p̄ncipalis i qua ostēdit q̄r̄ p̄pōes de futuro in materia p̄ngētū se h̄nt ad veritatē et falsitatē. et p̄inet tres p̄ticularas. In prima ostēdit q̄ liter in b̄i p̄positionibus est determinata veritas. In scda ibi. Quare qm̄. ostēdit quō in ip̄sis nō est deteriatā v̄itas. in t̄tia ibi. Quare p̄cludit duo correlaria. In p̄ia ergo pte ponit duos modos in p̄pōib⁹ de futuro qd̄ in mā p̄ngētū est

determinata veritas. **Prim⁹ mod⁹ est q̄ in p̄positionibus de futuro limitatis et determinatis ad mēsurā ad quā res futura hēbit eē est v̄itas d̄terminata. sicut in illis de p̄nti et de p̄terito. v. g. sic iste p̄positiones de p̄nti sūt vere. oē qd̄ est qñ est necesse est eē. sicut oē qd̄ nō ē dū nō ē necesse ē non esse. Ita iste p̄positiones de futuro sunt determinate vere oē quod erit necesse est fore quando erit. similiter ista est vera oē quod non erit necesse erit non fore quando non erit. sicut h̄ est falsa. omne qd̄ est necesse est eē. ita h̄ est falsa. oē qd̄ erit necesse erit fore. nec iste sunt p̄pōes eēdē. oē qd̄ ē necesse est esse. et oē quod est quando ē necesse est esse. Et in p̄dictōe ne eadē rōe. Secūdu modus per quē est determinata v̄itas in illis de futuro est. q; sicut in p̄pōne de p̄senti d̄stinctiua cū suo p̄radictorio est deteriatā v̄itas. sic q; d̄stinctiua scā ex contradictorijs est deteriatā v̄itas et necessaria. ita est i illis de futuro. s. q; d̄stinctiua scā ex contradictorijs de futuro ē deteriatā v̄itas et necessaria. v. g. sicut hec ē deteriatā v̄itas antip̄s est vel antip̄s nō est. ita h̄ est deteriatā v̄itas. antip̄s erit. vel antip̄s nō erit. Unde q̄uis nauale bellū nō sit necesse erit nec mō fore. nec fore cras. t̄m̄ necessariū est nauale bellū fore vel nō fore cras. et hoc in sensu composito in q̄ d̄ notatur q̄ h̄ est necessaria nauale bellū erit. vel nō erit cras si aut̄ in sensu diuiso in q̄ denotatur q̄ necessariū est nauale bellū cras fore. vel necessariū ē nauale bellū cras non fore.**

Uec sunt duo notāda. primo circa primū quō ponit de teriatā v̄itas in illis de futuro. est ergo notāda q̄ h̄ p̄pō. oē qd̄ ē qñ ē necesse est eē. ē multiplex s̄m̄ cōpositionē et diuisiōnē. In sensu p̄pōnis p̄dicat ly. necesse. et denotat q̄ h̄ p̄positio sit necessaria. eē qd̄ ē: est qñ ē. et hoc ē v̄ex i sensu diuisiōnis. Et v̄terū d̄stinguēda eo q̄ potest eē tp̄alis vel d̄tp̄alis extremo. et hec d̄stinctio p̄t eē d̄stinctio s̄m̄ cōpōnē et diuisiōnē. si sit tp̄alis sic h̄ est falsa. et est sensus. oē qd̄ ē necesse est eē qñ ipsū est. iste ē vn⁹ sensus diuisus et sic est scā. q; ex hac sequit̄ q̄ aliqñ oē qd̄ ē necesse est eē. Iō s̄m̄ q̄ ē tp̄alis sic hec est falsa. s̄m̄ qd̄ ē de tp̄ali extremo est v̄terū multiplex eo q̄ h̄ deteriatio qñ potest se tenere et pte subī et t̄m̄ totū illud est subī qd̄ ē qñ ē. et sic est falsa. q; denotatur q̄ oē illud de quo d̄r̄ hoc totū qd̄ ē qñ ē. q; tale oē sit necesse esse sed hoc ē falsum. q; hoc totū quod est quādo est verificatur de quolibet existente. et non quolibet existens necesse est esse. sed secundum q̄ ly quando se tenet ex parte predicatī. sic est vera et determinat modum necessitatis vel esse modificatum per modum necessitatis. et tunc ille ē sensus q̄ oē qd̄ ē necesse est esse qñ est. hoc est p̄ illo tunc i quo est. et sic ly necesse non d̄icit necessitatē simplr̄. sed d̄icit necessitatē limitatā ad determinatā mēsurā in qua ipsa res est. Unde denotat q̄ oē qd̄ ē in aliquo instāti nō p̄t nō eē p̄ illo instāti in quo est. Unde si in hoc instāti sit hec v̄a. for. est. impossibile est q̄ in hoc instāti. sit hec falsa. for. ē. Impossibile. n. est q̄ aliqd̄ mutet̄ in instāti de veritate in falsitatē. et eōuerso. Cuius rō est. q; si aliquid mutetur in instāti de veritate in falsitatē. aut ergo mutatione subita. aut successiua nō subita. q; quando mutatio est subita tunc est terminus mutationis scilicet terminus a quo et terminus ad quem: ergo si aliquid in instāti subito mutaretur de veritate i falsitatē aliquid in instāti simul esset verum et falsum. quod ē impossibile. nec potest aliquid in instāti mutari mutatione successiua. q; omnis mutatio successiua habet necessario prius et posterius. sed prius et posterius non possunt esse in instāti. cum instans sit indiuisibile. ergo in instāti non potest esse mutatio successiua. et per consequens non potest aliquid in instāti mutari a veritate in falsitatem vel econter̄so mutatione successiua. **Secūdo est notandū circa modum quo ponitur determinata veritas in illis de futuro cōtingenti q̄ omnis d̄stinctiua est necessaria in qua sit diuisio inter contradictoria opposita et per consequens talis d̄stinctiua est determinate vera. q̄ autem talis d̄stinctiua sit necessaria p̄: q; sūt contradictoriū ē impossibile euz includat et iferat sūt p̄dictoriū p̄p̄sū. et p̄ p̄ns includit opposita qd̄ p̄. nā illa p̄pō. nō antip̄s erit. vel antip̄s non erit. icludat et infert sūt p̄p̄sū contradictoriū. nam sequitur nō antip̄s erit vel non erit: ergo antip̄s erit. et sequitur antip̄s**

Peribermenas

ypns erit ergo antixps erit vel nō erit. q: arguitur a pte di
functione ad totā difunctionā ergo a pmo ad vltimū seqē.
nō antixps erit vel non erit. r per pns ista antixps erit vel
nō erit. est necessaria. q: segur ex sua p̄dictoria. r sua p̄di
ctoria includit opposita. q: includit istas duas. antixps erit.
r antixps nō erit. r per pns sua p̄dictoria ē ipolis. C Sciē
dū ē q̄ ista distō vlt. f. q̄ ly q̄ pōt teneri ex pte subī v̄ ex
parte predicatī. pōt eē distō s̄m ap̄bologā ppter diuersi
tate p̄structionis. vel pōt eē distinctio s̄m p̄positionē r diui
sionē eo q̄ hec deteriatio q̄n ponitur inter duo determina
tina. r pōt indifferenter cōponi cū vno vel cū alio.

**Quare qm̄ ofones s̄tr v̄e s̄tr queadmodū r
res se habēt. māifestū ē qm̄ q̄cūq; sic se habērvt
ad utrūq; sint r p̄ria ipsoꝝ p̄tingere queāt neces
se ē s̄tr se b̄re p̄dictionē qd̄ p̄tigit i bis q̄ non sp̄
sūt r nō sp̄ nō sūt. hoz. n. necesse ē qd̄ alterā p
tē p̄dictionis verā eē vel falsā non tamē hoc aut
illud sed utrumlibet r magis quidem alteraz ue
ram non tamen iam veraz uel falsam.**

**Udec est secūda particula h̄ p̄ticule i q̄ oñdit q̄r i p̄pōe
de futuro in mā p̄tingētī nō est d̄teriatā v̄itas. r declarat q̄
in illis de futuro in mā p̄tingētī neutra ps p̄ditionis per se
accepta est d̄teriate v̄a. r est p̄. 24. h̄. q̄. p̄batur sic. Sic
res futura p̄tingens se h̄z ad fore r nō fore. ita p̄pō p̄tingēt
de futuro se h̄z ad v̄itatē r falsitatē. hoc p̄. q: in eo q̄ res ē
vel nō est d̄r oīs vera vel falsā v̄t supra d̄cū ē sed res futu
ra cōtingens se h̄z ad fore eēlter r nō fore. r hoc ē vez lo
quēdo de cōtingētī ad v̄trūlibet. ergo p̄pō de futuro in mā
p̄tingētī eēlter se h̄z ad v̄itatē r falsitatē. aut ergo erit vera
ps p̄ditionis d̄teriatē v̄a in talib; de futuro contingētī
aut neutra ps erit vera. sed nō v̄traz; ps erit v̄a in talibus
d̄teriatē. ergo neutra r c. r sic est in oib; q̄ nō sunt sp̄ v̄a i
talibus de futuro. f. neutra ps p̄ditionis per se accepta est
d̄terminate v̄a in illis de futuro. sed cū d̄stinctioe ad sanz
contradictoriū est d̄terminate v̄a. hoc ē d̄stinctiua sc̄a ex p
tib; p̄dictionis ē d̄teriate v̄a. vt declaratū est supra.**

**Quar māifestū ē qm̄ non ē nece oēs affirma
tiones uel negationes oppositaz h̄ac qd̄ uerā il
lā at falsaz eē. n̄z. n. queadmodū i bis q̄ sūt sic se
h̄z ē i bis q̄ non sunt possibilīa tamē eē aut non
esse. sed quemadmodum dictum est.**

**Udec est 3^a particula h̄ p̄ticule in q̄ p̄bs infert duo correla
ria ex dictis. P̄mū est q̄ nō sp̄ est necessariū q̄ alia pars
p̄ditionis sit d̄teriate v̄a r altera falsa. secūdū q̄ nō s̄tr se
h̄nt ptes p̄ditionis ad veritatē r flitatē in illis d̄ presentī r
in illis de p̄terito. r in illis d̄ futuro i mā p̄tingētī. C Udec
sunt tria notāda: r vnū dubiū. Notādū ē p̄mo s̄m intētio
nē p̄bi. h̄c q̄ in p̄pōib; d̄ p̄siti et d̄ p̄terito ē d̄teriatā v̄itas
vel flitas. s; n̄ i p̄pōib; de futuro in mā p̄tingētī r c. In
p̄pōib; de p̄terito poni solent due regule. P̄ma est q̄
oīs p̄pō affirmatīva v̄a de p̄terito est necessaria. alla est
ista. Oīs p̄pō negatīva falsa de p̄terito est impossibilis.
Sed iste regule intelligende sunt de singularib; p̄pōib; de
p̄terito vbi subicitur termin; singularis simplr. In vlti
bus aut nō sunt. Ille regule v̄e. Nam hec est hoc modo v̄a
oīs homo fuit ante. a. fit. a. instans p̄sens. r hec nō est ne
cessaria. quia q̄nq; erit falsa quādo alij hoīes erunt qui non
fuerunt ante. a. Similiter in singularib; vbi subicitur terinus
singularis compositus ex suba r accidēte capiunt iste due
regule instantiam. nam hec est vera. sor. vigilans fuit h̄c i
tus. fit ita q̄ sor. fuit vigilās r fit h̄ intus r iā forte dormiē
te erit hec falsa propter falsam implicationem. q: implicat
sor. esse vigilantem accipiēdo ly vigilantem pro eo quod
est vigilans. Adhuc in propositionibus singularibus vbi s̄
sicitur terminus simplex non sunt iste regule vere. s; solū
in illis de p̄terito que non dependēt a futuro cuiusmodi
sunt tales propositiones. antixps fuit nascitur. Jacob; fuit
mouitur in. a. fit. a. instans futurū. Unde sicut in p̄pōib; de**

de futuro in materia cōtingētī nō est d̄teriatā v̄itas. sic i p̄
ponib; de presentī vel de p̄terito q̄ dependēt a futuro. vel
que equipollent propositionibus de futuro. nec est d̄teriatā
v̄a veritas. nec est d̄terminate falsitas. Cū sicut illa p̄pō. a.
erit. nec est d̄termiatē v̄a nec falsa. sic illa. a. est futurū que
equipollēt illi. a. erit. nec est d̄teriatē v̄a. nec d̄terminate
falsa. Unde p̄bs intēdit h̄c dicere q̄ in illis de presentī r d̄
p̄terito quaz veritas non dependēt a futuro. necesse est
alteram partē p̄dictionis esse d̄terminate verā r alterā d̄ter
minate falsā. sed non est ita de p̄pōib; d̄ presentī nec de p̄te
terito. quaz veritas dependēt a futuro. C Secūdo est no
tandū q̄ p̄pō est d̄terminate v̄a tripliciter. Uno modo q: sic
d̄terminat ad veritatē q̄ non pōt eē falsa. r isto modo
sola p̄pō necessaria d̄r d̄terminate v̄a. Alio mō d̄r p̄pō d̄
terminate v̄a que sic est v̄a per hoc q̄ nō poterit nō eē v̄a
p̄ hoc instātī. r sic p̄pō de presentī cui; veritas nō depēdet
a futuro est d̄terminate vera. vt ista. sor. est alb; . est ita d̄
teriatē vera pro hoc instātī q̄ non potest nō eē vera i hoc
instātī. nec vnq; potuit esse falsa in hoc instātī. Tertio di
citur p̄pō d̄terminate vera que sic est vera pro hoc instā
tī q̄ non pōt esse falsa p̄ hoc instātī. r sic est altera pars p̄
dictionis in illis de futuro in materia p̄tingētī vera d̄ter
minate pro hoc instātī pro quo est vera q̄ non est falsa. po
tuit tamen fuisse falsa pro eodem instātī. v. g. si sor. moue
tur in. a. hec est d̄terminate v̄a. nūc. f. in. c. sit. c. p̄sens i
stans sor. mouetur in. a. que non est falsa. in. c. potest tñ fu
isse falsa in. e. quod probatur. nā sequitur. sor. non mouet
in. a. ergo hec est falsa. sor. mouetur in. a. sed in hoc instan
tī. scilicet in. c. est antecedēs pole. r ideo in. c. instātī ē p̄ns
pole. r ita ista sunt fit vera in. c. sor. mouetur in. a. r pole ē
q̄ sor. nō mouetur in. a. sequit q̄ possibile fit q̄ hec fit flā
in. c. q̄ sor. mouetur in. a. sicut si q̄scat post. a. tñc hec fuit
falsa in. c. sor. si mouet in. a. r ita aliqua p̄pō de futuro est
vera in hoc instātī. r tñ est pole q̄ fit falsa in hoc instātī.
r possibile est q̄ fuit falsa in hoc instātī. C Tertio notan
dum est q̄ aliqui ponunt q̄ p̄positio de futuro in materia
contingētī nec est vera nec est falsa. r rō eoz est ista. Illud
quod ē indifferens ad verū r ad falsū equaliter nec est verū
nec est falsū. q: qua rōne eēt verum eadē rōe eēt flm
cū ergo nō pōt esse simul vez et falsū. sequit q̄ h̄i. p̄posi
tio nec est v̄a nec est falsa. Et s̄m ista opinionē eēt hec negā
da. deus scit. a. fore. fit. a. vnum futurū cōtingens. q: nihil
scitur nisi vez vt p̄z primo poste. r. a. fore nō est vez. ideo
deus non scit. a. fore. nec scit. a. non fore. C Et si dicatur q̄
hec p̄sequētia sit bona. a. erit. ergo deus scit. a. fore. quia
non pōt antecedēs esse vez sine p̄nte cū nullū vez sit nesci
tum a deo. si ergo hec sit falsa deus scit. a. fore. sequitur q̄
hec sit d̄termiatē falsa. a. erit. r per p̄ns sua p̄dictoria erit
d̄terminate v̄a. r ita in p̄pōib; d̄ futuro in materia cō
tingētī erit d̄terminate v̄itas. C H̄c rōnī respondet q̄
n̄ sequit. a. erit ergo deus scit. a. fore. nec valet in talib; aīs
non potest esse verum sine consequente. ergo consequētia
est bona. Et si dicatur. si non sequitur. a. erit ergo deus scit.
a. fore ergo oppositū cōsequētis stat cū antecedēte. r per
p̄sequens oppositū cōsequētis r aīs possunt sit eē v̄a. a.
erit r deus nō scit. a. fore r per p̄ns est pole q̄ aliqd̄ sit ve
rū nescituz a deo. q̄ est impossibile. huic conceditur q̄ op
positū p̄sequētis r aīs possunt esse simul vera. Cū dicūt
q̄ aliqua stare sit pōt eē duplr. aut q: possūt eē simul vera
aut q: vnū infert oppositū alteri. r isto scōo mō stant ista
sit. a. erit r deus nō scit. a. fore. C Ad illius tñ v̄f eē dicen
dum q̄ in p̄pōib; de futuro in materia cōtingētī alte
ra pars est vera r altera pars est falsa mō quo dictū est.
Cū p̄bi. loquēs d̄ p̄dictionis d̄ futuro in mā p̄tingētī d̄c sic.
qm̄ nec neutz ē vez nec nō cōtingit d̄r e. Unde s̄m p̄sm.
oz d̄r e. q̄ alta ps p̄ditionis sit vera in illis de futuro q̄nis
tñ neutra sit ita d̄teriatā sicut in illis de p̄siti r de p̄terito q̄
nō dependēt a futuro. Unde si. a. erit. erit verū d̄r e. a.
erit. r si nō erit. erit verum d̄r e q̄. a. nō erit. Si ḡ. a. erit
vel non erit. erit vez d̄r e q̄. a. erit. vel fl; est d̄r e q̄. a. erit.
r d̄ illius opi. q̄ est q̄ p̄pō de futuro ē eēlī indifferens ad
vez r ad falsū nō valet. q: p̄ eandē rōnē pōt p̄bari q̄. a.

nec erit nec non erit. sed id quod est indifferens equaliter ad fore et ad non fore non est necesse magis fore quam non fore. sed. a. est equaliter indifferens ad fore et ad non fore. sit. a. unum tale quod contingit ad utrumlibet fore et non fore. g. qua ratione fore ipsi. a. in erit. eadem ratione non fore in erit. g. qua ratione erit. a. eadem ratione. a. non erit. ergo si. a. erit. a. non erit g. nec. a. erit. nec. a. non erit. **T**ercio dico quod nulla propositio de futuro in materia contingenti est in hoc instanti equaliter indifferens ad veritatem et falsitatem. quod cumque propositio de futuro in hoc instanti inest veritas. ita quod non inest falsitas sibi. Sicut nihil quod contingit ad utrumlibet fore est in hoc instanti equaliter indifferens ad fore et non fore. ita quod utrumlibet predicat equaliter de ipso in hoc instanti quod cumque tali vel nunc inest fore. ita quod non inest sibi non fore. vel sibi inest in hoc instanti non fore ita quod non inest sibi fore. **S**ed forte diceret aliquis si h. non sit vera antitipus erit. g. statim quod hoc instans erit vera. ergo veritas h. propositio. antitipus erit fuit ita ergo necesse est quod veritas h. fuit i. a. quod si aliquid fuit. necesse est ut sit fuisse. ergo ipse est quod h. fuit falsa in. a. et vera in. a. quoniam in compossibilia sunt. quod eadem propositio fuit falsa i. a. et vera in. a. et per hanc si hec. antitipus erit. sit vera i. a. non potest in futuro esse ita i. a. nihil ergo est dicere quod aliquid propositio est falsa in. a. et quod potest fuisse vera in. a. **C**onsequenter ergo hec consequentia non valet. h. propositio fuit vera in. a. ergo non potest non fuisse vera in. a. nec sequitur. hec propositio fuit. ergo veritas h. propositio finit. sicut non sequitur. antitipus fuit futurum. ergo futurum antitipus fuit. Illud. n. quod non existit actualiter potest denotare rem que est et rem que non est. nam tamen illud quod existit est illud. quod non existit denominatur a tempore preterito et est a tempore futuro. nam tamen illud quod existit est illud quod non existit fuit et erit. g. et c. **P**ropositio notabiliter restat una dubitatio gradus circa istam materiam. s. utrum o. quod evenit de necessitate evenit. et utrum sic. quod quod deus scit esse verum de necessitate evenit. quod per. quod scia dei est infallibilis. sed o. quod evenit deus scit esse venturum. nam deus scit verum sicut et presentia. ergo o. quod evenit de necessitate evenit. **I**tem o. quod habet causam per se sufficientem sui evenit de necessitate evenit. quod posita causa sufficienti de necessitate ponitur effectus. sed o. quod evenit habet causam per se sufficientem sui evenit. ergo et c. probatio minoris. nam quod vix causa productiva effectus sit sufficiens ad producendum effectum. ita quod illa posita oportet effectum poni. vel non est sufficiens. ita quod illa posita et c. Si datur primum. h. propositio o. quod quod evenit habet causam sufficientem sui effectus. quod posita necesse est effectum poni. et si deus aliquid in se habet. s. quod causa productiva non sit sufficiens. ita quod ipsa posita non necesse est effectum poni. tunc ad hoc quod effectus ponatur oportet plus potest quod pluri posito quero an necesse sit effectum poni vel non. si sic. habetur propositio posita causa cum illo pluri addito. quod est causa sufficientes oportet effectum poni. et ita ad hoc quod effectus ponatur oportet causam sufficientem qua posita et c. Si deus quod illo pluri posito non est necesse effectum poni. ergo ad hoc quod effectus ponatur oportet ponere. et querendum est de illo pluri sicut prius et ita ad hoc quod effectus predicatur in eo oportet ponere causam sufficientem effectus: qua posita necesse est effectum poni. et eadem ratione illa causa habet causam que posita et c. et sic est arguendum de o. effectum. et sic sequitur quod o. quod evenit de necessitate evenit. **I**n oppositum est per h. quod non oportet negociari nec consilium et est sic nihil fieret a casu vel eveniet ad utrumlibet quod videtur inconueniens. **A**d istud dubium dicitur quidam. quod omne quod evenit necessario eveniet. quod potest probari forti ratione fundata super tribus fundamentis. **P**rimo fundamentum supra quod fundatur est illud quod deus scit omnia futura certitudinaliter. Unde si aliquid eveniet deus scit quod ipsam eveniet. et hoc per deum sciam quod dicit quod deus non aliter cognoscit facta quam fienda. sed certitudinaliter cognoscit et scit facta sicut preterita. ergo certitudinaliter scit fienda. **S**ecundo fundamentum super quod fundatur est illud quod deus o. illud quod scit potest renelare alteri. vel sibi. vel pluri. ita quod potest imprimere intellectui aliquam sciam de o. futuro quod ipse nonit. et hoc per ex primo in meta. nam signum scientis est posse docere. **T**ertium fundamentum super quod fundatur est illud. o. quod fuit necesse est fuisse. Unde si aliquid fuit. necesse est illud fuisse. dicente ap. 6. et h. auctoritate illius agaton qua approbat ipse sic. recte dicit agaton. **H**oc solo privatur deus facere i genita que vltimas sunt facta. hoc est deus privatur isto posse. s. facere de preterito non preteritum. Illud ergo principium

est necessarium. o. quod fuit necesse est fuisse. sic necessarium est. o. preteritum fuisse preteritum. **E**x istis ar. sic. **D**eus nunc scit aliter istos. a. erit. a. non erit. ut ex primo presupposito. sit tunc ita quod sciat in hoc instanti ista. a. erit. potest est tunc quod erit in hoc instanti imprimatur scientiam illius. a. erit in intellectu sibi. hoc enim est possibile ex secundo fundamento. quod supra positum statim post. c. b. erit vera. scia huius. a. erit fuit in intellectu sibi. in. c. instanti. mo sequitur. scia h. fuit in. c. instanti ergo necesse est scientiam h. fuisse in. c. instanti. ut per ex tertio fundamento. et ulterius sequitur. ergo impossibile est sciam h. a. non erit fuisse in. c. instanti. et ulterius. ergo impossibile est deus scivisse illa. a. non erit in. c. instanti. ergo si necesse est hanc. a. erit. fuisse veram in. c. instanti. sequitur quod necesse sit. a. fuisse futurum in. c. instanti. quod scia h. a. erit. fuit in. c. instanti. sequitur quod in. c. a. fuit futurum. et si ante sit necessarium hanc est necessarium. ergo si. a. erit. sequitur quod necesse erit a. fore. **S**ecundo ex parte scie dei arguitur sic. Scia dei est infallibilis. nec potest mentiri. quod scia dei est ipse deus qui est o. immutabilis. ergo si deus scit. a. fore necesse est a. fore. quod si deus oppositum. s. quod potest sit. a. non fore. et ponit ista non esse. s. quod a. non erit. sequitur quod scia dei mutatur de scia h. a. erit in si scia eiusdem. **C**onfirmatur sic. fore. scit. a. fore. ergo inevitabile est quod a. erit. ergo cum scia sibi non sit magis certa quam scia dei. sequitur quod si deus scit. a. fore quod inevitabile sit quin. a. erit. **I**tem si deus scit. a. fore h. statim erit vera deus scit. a. fore. sed propositio affirmativa vera de preterito est necessaria. ergo si deus scit. a. fore. statim pro hoc istas erit necessaria. et sequitur deus scit. a. fore. ergo erit. a. ante est necessarium. ergo hanc est necessarium. et per hanc. a. necio erit. **I**tem si contingit aliquid eveniret. hoc maxime contingeret in agentibus libere. sed in illis nihil evenit contingit. quod probatur ex parte predicatitatis et reprobationis sic. deus ab eterno predestinavit aliquem bonis ad vitam eternam. s. fore. si ita quero tunc. aut sibi. peccare potest per finale potentiam vel non. si non. ergo necessario salvabitur. ita quod in parte sua non est finaliter peccare et non peccat si deus potest peccare. sequitur quod potest esse ab eterno reprobatus. et ponatur in esse. et tunc sequitur quod sibi. fuit reprobatus. et quod ab eterno non fuit predestinatus. **I**tem potest argui sub hac forma. si fore. sit predestinatus statim post hoc instans erit hec vera predestinatio sortis fuit et si predestinatio fore. fuit. necesse est predestinatio sortis fore. fuisse. g. non est potest fore. reprobatus. hec propositio per. quod ista repugnat. necesse est predestinationem fore. fuisse. et fore. erit reprobatus. et ista repugnant. fore. fuit semper reprobatus. et necesse est sortem fuisse predestinatum. ergo ista repugnant. necesse est sortem fuisse predestinatum. et fortes erit reprobatus: et cuicumque actui repugnat aliqua necessitas potentie eiusdem actus repugnat eadem necessitas. ergo ista repugnant. necesse est predestinationem fore. fuisse. et possibile est sortem reprobati. et per consequens ex vno sequitur oppositum alterius. ergo sequitur necesse est predestinationem fore. fuisse. ergo fore. non potest reprobati. **S**ed ista opinio est irrationalis que destruit liberum arbitrium et destruit prophetiam et divinam potentiam. et leges humanas et apostolicam potestatem. **P**rimo destruit liberum arbitrium. quod ponit quicquid homo potest facere de necessitate fiet illud etiam ponit quod homo nihil potest facere libere libertate contradictionis. Unde sibi istam opinio. ad quamlibet propositio de possibili sequitur quilibet sua de inesse in eisdem terminis. quod cumque. n. demonstrato. hec propositio foret bona. hoc potest fore. ergo hoc erit. fore. potest fore albus. ergo fore. erit albus. tu potest suspendi. ergo tu eris suspensus. et sic de omnibus aliis. quod in huiusmodi oibus consequentis ex opposito. hanc sequitur oppositum assertis. sequitur. n. sibi ista opinio. hoc non erit. ergo necesse est hoc non esse. et ulterius. ergo. non est possibile fore. quod est oppositum antecedentis. sequitur et. tu non suspenderis. ergo necesse est te nunquam suspendi. ergo tu non potest suspendi. ergo a primo ad ultimum tu potest suspendi: ergo tu suspenderis. **I**tem h. opinio destruit prophetiam namque quod principium scientie naturalis est quod agens sufficiens ad agendum amoto quocumque impedimento potest agere in passum dispositum ad patiendum appropriatum agere. sed h. opinio destruit hoc principium quia sibi opinio ista hec propositio est bona. tu potest probari ab illo igne demonstrato igne maximo et calidissimo. ergo tu eris combustus ab

Perhermenias

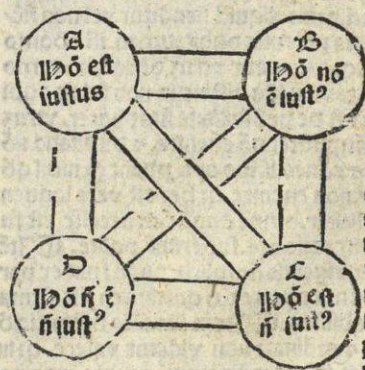
No igne. ahs est vey p pñctum pñcipium scie naturalis. si
 milliter seqt fm ista opi. tu potes cõburi ab isto igne. ergo
 tu nõ eris cõbustus ab igne. ergo si hec opi. sit va & pñctũ
 pñcipiũ naturale sit vey. seqt q̃ pñctoria sunt simul ve
 ra. s. q̃ tu eris cõbustus ab isto igne. & q̃ tu non eris cõbu
 stus ab isto igne. sed hoc est ipossibile. ergo p̃ q̃ vel dicta
 opi. sit falsa. vel q̃ dictum pñcipium sit falsũ. ¶ Ad ista &
 similia respondetur dubitãdo antecedens. s. tu potes cõbu
 ri a maximo igne: & similiter dubitat ista. tu potes non cõ
 buri a maximo igne cum in igne sit potentia actina sufficiens
 ad cõburendum te. q̃ in igne est calor: maximus q̃ e poten
 tia actina ad cõburendũ. & a qualibet potentia denoiatur
 subm potens. ergo ignis habens illam potentiam cõbusti
 uam e potens cõbure te. ergo ignis e potes cõbure te.
 Similiter i te e potentia receptiua cõbustionis. ergo tu po
 tes cõburi ab isto igne. Unde si qs dubitet si posset cõburi
 a maximo igne. pñctat in ignem pp suam pteruam & cer
 tificari poterit vtrũ ignis possit eũ cõbure vel nõ. ¶ Itẽ
 sic dicentes habent dubitare in cunctis. sic enim dicẽtes ha
 bent dubitare an ipsi possint lenare paleam de terra cũ illa
 lenare & posse lenare sint conuertibilia apud istos. ¶ Itẽ
 iste h̃z dubitare an posset vinci ab aliquo hoie. q̃ h̃z dubi
 tare an vinceret ab aliquo homine. & eũ dubitare h̃z an pos
 sit vinci ab oibus hoibus mundi. q̃ dubitat an vincetur ab
 eis. ¶ Item h̃z dubitare vtrum fortio: possit vincere debi
 lissimum. & vtrum fortissimus possit vincere debiliorẽ.
 ¶ Item ista opi. destruit omnes regulas pñ. verus sinez
 7. pby. fm. n. illam opinionem ista esset falsa. si aliq̃d mo
 uens aliquod mobile mouet in aliquo tẽpore. mouens du
 ple virtutis põt mouere duplum mobile in equali tpe. q̃
 actus non consequitur se fm posse. non enim sequitur si ali
 quod mouens mouet aliquod mobile i aliquo tpe. mouẽs
 duple virtutis mouet duplũ mobile in equali tpe. & si act̃
 non psequitur se fm posse. posse non sequitur se fm istam
 opi. ¶ Itẽ accipiant duo homines equaliter potentes ad
 quẽcunq̃ patientia & agentia. & sint for. & pla. vnus istorũ
 põt currere altero sedente. sed vno illoz corrente alter põt
 currere cum sit equalis potentie. ergo si for. currit pla. sedẽ
 te plato põt currere platone sedente. ergo plato currit pla
 tone sedente. sed hoc e ipossibile. ergo & hoc e ipossibi
 le. plato põt currere platone sedente. ergo nõ sequitur pla
 tone põt currere platone sedente. ergo plato currit platone se
 dente. ¶ Qd̃ & ista opi. destruat diuinam potentiam p̃.
 q̃ fm istam opinionem deus nihil potest facere ad esse cõ
 tingenter & libere. qm̃ hec psequẽtia foret bona. deus põt
 facere te esse episcopũ. ergo tu eris episcopus. & similiter
 sequitur. deus põt facere te esse episcopũ. & facere te epi
 scopum conuertitur cum posse facere te episcopum. ergo
 deus faciet te episcopum. ergo a primo ad vltimum seqt
 si deus põt te facere episcopum. ergo tu eris episcopus. &
 ita sequit q̃ deus faciet qcquid põt facere. & tunc si posset
 te facere meliores q̃ es faciet te meliores q̃ es. ¶ Ad istud
 possant dicere distinguẽdo de potentia dei. qm̃ qdã e ordi
 nata q̃ ordinat ab eterno aliquid fiendum. & qdã absolu
 ta per quã ponit omne possibile. loquendo de potentia dei
 ordinata. bene sequitur. iste hõ põt cõburi ab illo igne. ergo
 iste homo cõburetur ab illo igne. potentia enim ordinata e
 qua ab eterno deus ordinauit aliquid fiendum vel non fiẽ
 duz. sed loquendo de ista potentia dubitatur an iste homo
 põt cõburi ab illo igne. q̃ dubitatur vtrũ deus ab eterno
 sic ordinauerit vel non. tamen ista distinctio non soluit dubi
 tationem. q̃ dubitatio est de possibilitate simpliciter. vtrũ
 aliq̃d qd̃ eueniet põt simpliciter nõ euenire. & dubitatio nõ
 est de ordinatõne dei. & rõnes istius opi. pbant q̃ nihil qd̃
 eueniet põt simpliciter non euenire. q̃ hec est vera loquen
 do de necessitate simpliciter. omne quod fuit necesse est fu
 isse. & super hoc sũdatur ratio opi. superius posite. ¶ Itẽ
 fm istam opinionẽ contingentia simpliciter non sunt ex par
 te causatorum. sed solum ex parte dei qui tamen est sũma
 necessitas & sũma imobilitas. ¶ Item illa cõis distinctio d̃
 potentia dei absoluta & ordinata non videtur valere. q̃ in
 deo nihil est. nec poterit esse inordinatum. omnis ergo po

tentia dei est ordinata. Confirmatur per hoc q̃ hec psequẽ
 tia e necessaria. deus faciet hoc. ergo faciet hoc de potentia
 sua ordinata. q̃ si detur oppositum. s. q̃ deus faciet. & hoc
 non faciet de potentia sua ordinata. sequitur q̃ deus faciet
 hoc inordinate. qd̃ est absurdum. ergo hec psequẽtia est
 bona. deus faciet. a. ergo faciet. a. de potẽtia sua ordinata.
 sed si antecedens est possibile psequens e possibile. ergo se
 quitur. deus potest facere. a. ergo deus potest de potentia
 sua ordinata facere. a. quicquid ergo deus potest facere de
 potentia sua ordinata põt facere. ¶ Item potestas aliqua
 per quã deus dicitur potens facere aliquid vel pati aliud
 ab eo non soluz est ex parte dei. imo e in rebus naturalib̃.
 & in agentibus a proposito est potentia intrinseca taz actina
 q̃ passiva a qua creatum dicitur posse facere vel pati. dicẽ
 te Auicẽna q̃ non dicitur aliquid possibile. q̃ agens põt se
 per ipsum sed q̃ aliquid e in se possibile. ideo agens potest
 sup ipm. ex quo patet q̃ tũ dicitur possibile a possibilitate
 intrinseca. & non solum a possibilitate dei agentis. quod cõ
 firmatur. q̃ conceditur deum posse facere oĩa que non in
 cludunt pñctõnem. sed qd̃ includit pñctõnem nõ põt
 facere. si. n. non diceretur aliquid possibile nisi possibilitate
 dei: deus posset facere illud quod includit contradictionem
 sicut & illud quod nõ includit contradictionem. q̃ neutruz
 horum haberet in se aliquã possibilitatẽ vel impossibilitatẽ
 a qua diceretur possibile vel impossibile. ¶ Qd̃ antez ista
 opi. destruat leges humanas. p̃. q̃ leges humane statuũt
 & ordinant q̃ mali puniantur & boni premiantur. & q̃ ne
 mo puniatur pro eo quod euitare non potest. sed si omne
 quod eueniret de necessitate eueniret. quicquid homo age
 ret de necessitate ageret. & per consequens nullus esset pu
 niendus vel laudandus nec vituperandus pro eo quod eui
 tare non potest. ¶ Confirmatur. q̃ accipiantur duo homi
 nes. quorum vnus propter ignorantiam faciat aliquod ma
 lum vt homicidium: vel aliquod aliud malum. & alius se
 cit consimile malum ex intentione & ex certa malicia. recte
 lex punit illum qui ex intentione & malicia fecit malum. vt
 homicidium. & non punit illum qui pp ignorantiaz fecit cõ
 simile maluz. si tamen vterq̃ fecit illud ex necessitate. & eũ
 liter ex necessitate sicut ista opinio ponit sequitur q̃ neuter
 ipsozum e puniendus vel q̃ vterq̃ ipsozum est puniend̃
 cum non sit maior ratio quare vnus istorum sit magis pu
 niendus q̃ alius. vel vterq̃ sit puniendus quorum vtrum
 q̃ sit falsum. ¶ Qd̃ autem ista opinio destruat apostolicã
 potestatem patet. q̃ fm istam opinionem esset dubitandũ
 vtrum papa posset absoluerẽ te ab aliquo peccato. q̃ fm
 istam opinionem sequitur. papa potest absoluerẽ te ab ali
 quo peccato. ergo absoluet te ab illo peccato. consequens e
 dubitandum. ergo & antecedens esset dubitanduz. q̃ ahs
 & pñs sunt quertibilia. sed hoc e p̃tra apostolicam potesta
 tem. ¶ Item dubitandum est vtrum papa posset tibi con
 ferre aliquam prebendam vel aliq̃d beneficium ecclesiast
 cum qd̃ est absurdum. ¶ Itẽ esset dubitandum an papa
 vel rex posset tibi dare denarium. q̃ dubituz e an dabit tibi
 denarium. & oēs rõnes in contrariũ de facili possunt solui.
 ¶ Explicit liber primus perhermenias. Incipit secũd̃.

¶ Quoniam autem est de aliquo
 affirmatio significas aliqd
 hoc autem est nomen siue ino
 minabile. vñũ autem oꝝ esse
 & de vno hoc qd̃ in affirma
 tione est. Nomen autem dcm̃
 est & innoiable prius. non
 hõ. n. nomẽ qdẽ non dico
 sz infinitũ nomẽ. vnum. n.
 quodammodo significat infinitum. quemadmo
 dum & non currit. non verbum sed infinitum
 verbum. Erit ergo omnis affirmatio vel ex no
 mine & uerbo. uel ex infinito nomine & uerbo.

Preter vbum aut nulla e affirmatio vel negō.
 Est. n. uel erit uel fuit uel q̄cunq; alia b̄mōi uer-
 ba ex his sunt q̄ sunt posita. p̄ significant. n. tps.
 Hic est sc̄ds liber in quo determinatur de enūciatione
 fm̄ q̄ contrahitur p̄ aliq̄ extremū supadditū vel p̄ finitū
 vel p̄ infinitum simplex vel compositus de oppōe et p̄na
 huiusmodi enūciationū aduicem. et p̄tinet tres tractatus.
 In primo determinat de oppōe et p̄na enūciationū i esse. in
 s̄o ibi. In d̄is vero determinatis. determinat de oppōe et
 p̄na enūciationū modalū. in tertio tractatu ibi. Utrū autē ē.
 monet et soluit vnā dubitationē circa oppōnem enūciatio-
 nis. Tractatus primus p̄tinet duo cap. in primo deter-
 minat de oppōe et p̄na enūciationum h̄m̄ terminos
 simplices variatorū fm̄ finitum et infinitū. in s̄o ibi. At vero
 vnum. determinat de enūciationibus habentibus aliq̄
 extremum simplex vel cōpositum et habitudinē huiusmo-
 di enūciationū. Capitulum p̄mū p̄tinet duas p̄tes. in p̄ma
 ostendit p̄bs q̄ ois enūciatio p̄stat ex noie et vbo finito vel
 infinito. in sc̄da ibi. Quare p̄ma affirmatio. determinat de
 oppōe et p̄na enūciationū habentibus terminos finitos vel
 infinitos. et remouet q̄dā dubia. in p̄ma ergo parte p̄bat q̄
 ois enūciatio p̄stat ex verbo et noie finito vel infinito. et hec
 est p̄ma p̄clatio huius l̄. q̄ p̄bat sic. Ois enūciatio signi-
 ficat aliq̄ de aliquo. illud q̄ significat d̄ aliquo est verbū.
 et illud de quo aliq̄ significat est nomen finitum vel infini-
 tum. ergo ois enūciatio cōstat ex noie finito vel infinito et
 verbo. Quid autē est nomen finitum vel infinitum dictum
 est in primo l̄. Hic d̄ q̄ verbum est de aliquo. et ita v̄t ali-
 cui q̄ verbum est p̄dicatum. q̄ negatum est supra p̄mū
 huius. l̄ sit nota eoz q̄ de altero p̄dicant. Et ideo est sic di-
 cendum sicut ibi dictum est q̄ verbum est de aliquo. s̄. de
 subo immediate. sed p̄dicatum est de aliquo mediate. s̄. me-
 diante copula. Notandū est q̄ p̄bs accipit h̄ nomen lar-
 ge. s̄. idēter p̄ noie et p̄noie et participio et pro quolibet
 q̄d p̄t esse subiectum in enūciatione. accipit etiam hanc
 dictionez verbū. s̄. indifferenter pro recto et obliquo.
 Quare p̄ria est affirmatio uel negō ut est h̄o.
 non ē h̄o. Deinde est nō h̄o. non ē non h̄o. Kur-
 sus est ois h̄o. non est ois h̄o. ē ois non h̄o. nō
 ē ois non h̄o. et i extrisecis t̄pib; eadē rō ē. Qu-
 āt ē tertiu adiacens p̄dicat̄ dupl̄ d̄ur oppōes.
 Dico āt v̄t ē iust; h̄o ē t̄riū adiacere nom̄ vel v̄
 b̄ū i affirmatōe. Quare quor ille erūt q̄rū due
 ad affirmatōem et negōnem sese h̄nt h̄z p̄na ut
 p̄uatōes. due v̄o mie. Dico āt qm̄ ē. aut iusto
 adiacebit aut nō iusto. Q̄ ē negōnes quor er-
 go s̄t. Intelligam; v̄o q̄d d̄r ex his q̄ subscripta
 s̄t ē iust; h̄o. h̄ negō ē. non ē iust; h̄o. ē non iust;
 h̄o. h̄ negō non ē non iust; h̄o. ē. n. h̄ loco et non
 ē. iusto et non iusto adiacet. hec igit̄ quēadmodū
 in resolutoriis dictum est sic sunt disposita.
 Hec est p̄na p̄clia hui; ca. in qua determinat de oppōe
 et p̄na enūciationum habentium terminos finitos vel infi-
 nitos. et p̄tinet duas particulas. in p̄ma determinat de op-
 pōe et p̄na enūciationū. in s̄a ibi. Non. n. dicendū ē. mo-
 net q̄dā dubia. in p̄ma ergo p̄clia determinat de oppōe
 et p̄na enūciationū p̄stat ex noie et verbo finito vel in-
 finito. et q̄ verbū in enūciatione accipit dupliciter. nā ali-
 q̄ accipit verbū nō specificatū nec determinatū ad aliq̄
 nām certā. et tunc verbū est p̄dicatū in enūciatione. q̄ i ta-
 li enūciatōe nō est nisi verbū et subm. et tunc d̄r q̄ v̄bz ē
 fm̄ adiacens vt in ista. h̄o ē. et aliq̄ accipit verbū specifica-
 tum et determinatum ad aliq̄ nām determinatā. et tūc d̄r
 v̄bz esse tertiu adiacens. vt hec. h̄o ē aīal. vel hec h̄o ē al-
 bus. nā tūc sunt tria i enūciatōe. ideo p̄bs p̄mo determinat
 de oppōe enūciationū i q̄bus hoc verbum est. ē fm̄ adia-

ens. et ponit eadē oppōnem enūciationū i q̄bus hoc v̄bz
 est. ē tertium adiacens. p̄mo ergo intendit p̄bs q̄ si hoc
 v̄bz ē sit fm̄ adiacens i enūciatōe multiplicat̄ enūciatio-
 nes et oppōnes. p̄ hoc q̄ subm p̄t variari p̄ finitū et infini-
 tum et p̄ hoc q̄ p̄t sumi cū signo vniuersali vel sine signo
 vniuersali. et sic sunt quor oppōnes. et 8. enūciatōnes: nā
 subo existente finito sunt due oppōnes et quor enūciatōes
 vt p̄. nā hec ē vna oppō h̄o ē. h̄o non ē. et due enūciatōes
 et hec ē alia oppō. ois h̄o ē. non ois h̄o est. Si aut̄ subm sit
 terminus infinitus. sic sunt due oppōes et quor enūciatōes
 vt p̄. hec est vna oppositio nō h̄o est. non h̄o non ē. et due
 enūciationes. et hec est alia oppositio. ois non h̄o est. nul-
 lus non h̄o est. et sic sunt quor oppōnes et octo enūciatio-
 nes. qm̄ hoc verbum est. est fm̄ adiacens in enūciatione.
 Notandum est q̄ p̄bs accipit h̄ oppōem large p̄ diuer-
 sitate inter oppōes de eodem subo et de eodē p̄dicato. qua-
 rum vna est affirmatiua et alia negatiua. siue possunt simul
 esse vere sine simul false. et isto mō oppōes subcōtrarie nō
 sunt oppositae. Qm̄ aut̄ hoc verbum est. est tertiu adiacens
 tunc sunt i duplo plures oppōnes et in duplo plures enū-
 ciationes. q̄ tunc p̄t esse multiplicatio ex variatione p̄ fini-
 tum et infinitū tā a p̄te p̄dicati q̄ a p̄te sub̄i. p̄t aut̄ h̄ accipi
 certus numerus oppōnum et enūciationum sic. i. oī p̄pō-
 sitione hoc v̄bz ē vel aliq̄ eius obliquū copulat̄ p̄dicatum
 cum subo. aut ergo in p̄positione hoc verbum est: est fm̄
 adiacens vel tertiu adiacens. si sit fm̄ adiacens aut sub̄i
 tur terminus finitus aut infinitus. si finitus. aut vniuersali-
 ter aut p̄ticulariter. si p̄ticulariter ē vna oppō et due enūcia-
 tiones. vt h̄o est. h̄o non ē. Si vniuersaliter sic ē alia oppō
 et due enūciationes. vt ois h̄o est. ois h̄o non ē. si sub̄i
 terminus infinitus. et hoc v̄bz est sit fm̄ adiacens. tunc sunt
 due alie oppōes. vna iter vniuersales et alia iter p̄tulares
 et sic q̄ h̄ v̄bz ē. est fm̄ adiacens i oppōe sunt quor op-
 pōes et octo enūciationes. Si aut̄ hoc v̄bz est sit terminus
 adiacens. aut subm sumit̄ v̄t h̄ue p̄ticulariter. si p̄ticularit̄
 aut ergo vterq; terminus ē finitus. et sic ē vna oppositio et
 due enūciationes. aut vterq; terminus ē infinitus. et sic ē alia
 oppositio et due enūciationes. aut subm finitum et p̄dica-
 tum infinitum. et sic est tertia oppositio et alie due enūciatio-
 nes. aut subm infinitū et p̄dicatum finitum. et sic ē 4^a oppō
 et alie due enūciationes. Si aut̄ subm sumat̄ v̄t. aut ergo
 vterq; terminus est finitus. et sic vna est oppositio et due
 enūciationes. aut vterq; terminus est infinitus. et sic ē alia
 oppositio et alie due enūciationes. aut subm finitū et p̄di-
 catum infinitum. et sic est tertia oppositio. et alie due enūcia-
 tiones. aut subm infinitum et p̄dicatum finitum. et sic est q̄r-
 ta oppositio. et alie due enūciationes. si aut̄ subm sumatur
 v̄t. et sic ē vna oppositio. et due enūciationes. sic ergo qm̄
 hoc verbum est. est tertiu adiacens in p̄positione sunt octo
 p̄positiones et 16. enūciationes. et sic i vniuerso sunt. 12.
 oppositōes et 24. enūciationes rōne finiti et infiniti. et hoc
 q̄d dictū est. est verum qm̄ subm est terminus cōis. Alie
 multiplicationes p̄t fieri subo existente singulari q̄ quatu-
 or erant. Cū numero oppositōnum et enūciationū
 narrat p̄bs qualiter due enūciatōes. de p̄dicato finito et i
 finito se habent aduicem fm̄ oppositōnez et primo i par-
 ticularibus. sc̄do i vniuersalibus. dicit ergo primo q̄ quor
 sunt p̄positōes p̄ticular-
 lares seu indefinite de
 p̄dicato finito et infi-
 nito. vbi ḡra. h̄o est in-
 stus. h̄o nō est in-
 stus. homo est non in-
 stus. h̄o nō est non in-
 stus. quarū due se h̄nt ad
 affirmatōem et negatio-
 nem fm̄ copulā. due
 vero minime. et dispo-
 nunt̄ iste quator p̄po-
 sitiones eo modo quo
 posite sunt in resoluti-
 ois. i. in libro p̄iorū.

De hermentas

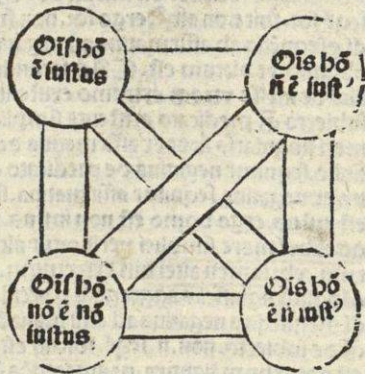
C illud quod philosophus dicit hic. Quorum due se habent et est obcurum dictus. et a diuersis diuersimode exponitur. Exposito tamen que magis valet de istis est quod de numero istarum quatuor propositionum due affirmatiue in omnibus terminis inferunt duas negatiuas. sed due negatiue non inferunt duas affirmatiuas. et sic de predicato finito et infinito inferuntur existentibus affirmatiuis de predicato finito et infinito. sicut inferuntur ex duabus affirmatiuis habentibus predicata pnatine opposita. sicut enim sequitur homo est iniustus. ergo homo non est iustus. ita sequitur homo est iustus. ergo homo non est non iustus. Unde talis est habitudo inter propositiones de predicato finito et non finito quales est inter propositiones de predicato finito. et de predicato pnatiuo. et hoc intelligit cum dicit. Ut pnatiuones. sed sic est in propositionibus de predicato finito et de predicato pnatiuo. quod non inferuntur ex negatiuis. non enim sequitur. homo non est iustus. ergo homo est iniustus. eodem modo est de propositionibus de predicato finito vel infinito. quod affirmatiue non inferuntur ex negatiuis. non enim sequitur. homo non est iustus. ergo homo est non iustus. si cut nec sequitur. homo non est non iustus. ergo homo est iustus. non enim valet talis consequentia in omnibus. et hoc intelligit cum dicit. Due vero minime. hoc est due negatiue non inferunt duas affirmatiuas in omnibus terminis sed quod patebit in dubitationibus. **C** Motandum est quod differentia est inter terminum infinitum et terminum pnatiuum. quod terminus pnatiuus est terminus inferior ad terminum infinitum. sequitur. n. hic est iniustus. ergo hic est non iustus. sed non e conuerso. non. n. sequitur. hoc est non iustum. ergo hoc est iniustum. similiter sequitur iste est cecus. ergo iste est non videns. sed non e conuerso iste est non videns. ergo est cecus. quia lapis est non videns. et tamen lapis non est cecus.

C Similiter autem sic se habet et si vniuersalis nominis sit affirmatio. ut omnis est homo iustus. non est omnis homo iustus. Omnis est homo non iustus. omnis homo non est non iustus. Sed non similiter contingit angulares esse veras. Contingit autem aliquando. he igitur due opposite sunt.

C Narrat quomodo se habent vniuersales de predicato finito et infinito ad consequentiam sicut particulares. quod si cut in particularibus ex affirmatiua de predicato finito sequitur negatiua de predicato infinito. et ex affirmatiua de predicato infinito sequitur negatiua de predicato finito. eodem modo in vniuersalibus. s. quod ex affirmatiua de predicato infinito sequitur negatiua de predicato finito. et sic in vniuersalibus negatiue inferuntur ex affirmatiuis. et affirmatiue non inferuntur ex negatiuis in omnibus terminis et disponuntur vniuersales ea forma qua disponebantur particulares sic.

C Affirmatiue istius figure inferunt negatiuas et si e conuerso. sicut in particularibus affirmatiue inferunt negatiuas. et non e conuerso. sequitur. n. omnis homo est iustus. ergo omnis homo non est non iustus. et non e contra. similiter sequitur omnis homo est non iustus. ergo omnis homo

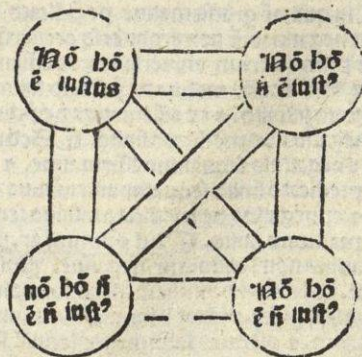
non est iustus. sed non sequitur e conuerso in omnibus terminis sicut apparebit. et sic quantum ad consequentiam sa

biecto existente finito eodem modo est de vniuersalibus et particularibus. in eisdem enim terminis sicut in particularibus in quibus affirmatiue inferunt negatiuas et non e conuerso. sic in vniuersalibus. differentia est tamen inter vniuersales et particulares non quantum ad consequentiam. sed quantum ad esse simul vera vel non esse simul vera. quia in particularibus contingit omnes particulares simul esse veras. similiter contingit propositiones singulares esse simul veras. et intelligo propositiones singulares omnes propositiones que ponuntur in quatuor angulis figurarum descriptarum. et verum est quod in figura particularium contingit omnes angulares esse simul veras ut patet. nam omnes ille sunt simul vere. homo est iustus. homo non est iustus. homo non est non iustus. homo est non iustus. Sed in figura vniuersalium non contingit omnes angulares esse simul veras. ut patet. nam non est possibile quod iste sint simul vere. omnis homo est iustus. omnis homo non est iustus. omnis homo est non iustus. omnis homo non est non iustus. iste enim non possunt esse simul vere. omnis homo est iustus. omnis homo est iniustus. nec etiam ille. omnis homo est non iustus. omnis homo non est non iustus. Contingit autem aliquas illarum angularium esse simul veras. nam ille possunt esse simul vere. omnis homo est iustus. omnis homo non est non iustus. et iste possunt simul esse vere. omnis homo est non iustus. et omnis homo non est iniustus. et sic patet quod in particularibus possunt omnes angulares esse simul vere. sed in vniuersalibus non possunt omnes angulares esse simul vere. sed alique ut dictum est.

C Quidam autem per angulares intelligunt solum propositiones stantes in angulis contradictorium. prior tamen expositio melior est. Ideo ergo due expositiones subiecto existente finito sunt due oppositiones in vniuersalibus. iste enim sunt vere opposite. omnis homo est iustus. omnis homo non est iustus. et etiam ista sunt opposita. omnis homo est non iustus. omnis homo non est non iustus. in particularibus vero non est oppositio nisi extenso nomine oppositiuis ad veritatem que est inter affirmatiuam et negatiuam de eodem subiecto et de eodem predicato ut dictum est.

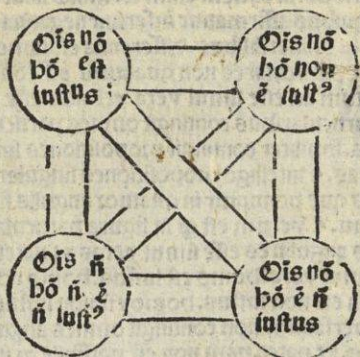
C Alie autem ad id quod est non homo quasi ad subiectum aliquod additum. ut est iustus non homo. non est iustus non homo. est non iustus non homo. non est non iustus non homo. Magis autem plures bis non erunt oppositiones. he autem extra illas ipse sibi se erunt ut videntes nomine eodem quod non homo. In his vero in quibus est non conuenit ut in eo quod est currere vel ambulare idem faciunt. Sic hec posita ac si est adderetur ut currit omnis homo. non currit omnis homo. Currit omnis non homo. non currit omnis non homo.

et alia in vniuersalibus. in particularibus ponitur talis figura.

C Multiplicatis oppositiuis finito existente subiecto multiplicat oppositiones subiecto existente infinito. et possunt poni diuerse figure subiecto existente infinito. una in particularibus.

Exemplum in vniuersalibus ponitur talis figura.

Et sic p3 quot sunt oppositōnes nec possunt esse plures oppositōnes q̄ ille q̄ dicte sunt multiplicando oppōnes p̄ finitū & infinitū vtr̄ & p̄ticulariter vt visum ē. & q̄ dicitū est q̄ ppōnes de p̄dicato finito & infinito h̄nt h̄itudinē adinū c̄ez s̄m p̄sequentiā. q̄ affirmatiue inferunt negatiuas vt dicitū ē. & nō eōuerso. ne credat q̄ ppōnes de subo finito & infinito h̄eant h̄itudinēz adinūicem s̄m p̄sequentiā. id dicit. **Dec autē erit extra illas.** hoc est ille p̄positiones q̄ sunt de subo infinito sunt extra illas q̄ sunt de subo finito & econuerso. ita q̄ inter illas enūciatiōnes q̄ d̄nt penes finitum ex p̄te subī. non est bona p̄na. q̄ nec affirmatiua isert negatiua nec econuerso. non. n. seq̄. non hō currit. ergo hō nō currit. nec seq̄. hō nō currit. ergo nō hō currit. **Sciendū t̄i q̄** i aliquibus terminis. s̄. vbi p̄dicatū est terminus singularis. enūciatiōes de subo finito & infinito se h̄nt adinūicēz. s̄m p̄nam. nā bene sequitur. nō homo est sor. ergo homo nō est sor. q̄ sequit̄ nō homo est sor. ergo sor. ē nō homo. & vterius. ergo sor. nō est homo. & vterius. ergo nullus homo est sor. & vterius. ergo homo nō est sor. Igit̄ a p̄mo ad vltimū seq̄. nō homo est sor. ergo homo nō est sor. s̄z bec est ḡra materie. s̄z loquendo de p̄na formali sic nō ē bona p̄na iter enūciatiōes de subiecto finito & infinito. & hoc itelligit per h̄c textum. **Dec sunt extra illas per litterā sequentiē.** ipsa vero s̄m se erunt vt vtentes negatiua. eo q̄ ē nō homo. p̄t itelligi q̄ enūciatiōes d̄ subiecto infinito erūt s̄m se sic q̄ nō h̄nt h̄itudines ad illas enūciatiōes de subiecto finito. vel p̄t itelligi q̄ enūciatiōes de subiecto infinito. hoc est iter se habent p̄sequentiā adinūicēz. q̄ subo existēte termino infinito ad affirmatiuam sequunt̄ negatiue. sicut subo existēte termino finito. seq̄. n. nō hō ē iustus. ergo nō hō nō est nō iustus. & s̄l̄r seq̄. nō homo est nō iustus. ergo nō homo nō ē iustus. & ita q̄ntis enūciatiōes d̄ subo finito nō h̄eant h̄itudines ad illas de subo finito. habent t̄i h̄itudinē iter s̄m h̄is et̄ i q̄bus narrat q̄ sicut enūciatiōnes & oppositiōes multiplicant̄ i q̄bus ponit̄ hoc verbūz est exp̄sse. sic p̄nt multiplicari i quibus nō ponitur hoc verbūz est exp̄sse. sed alia verba adiectiua. vt p̄z hic. ois hō currit. ois homo nō currit. ois homo nō monetur. **Clarca istā sc̄daz p̄t in qua d̄ q̄ affirmatiue de p̄dicato infinito & finito inferunt negatiuas & non econuerso occurrūt due dubitationes.** & primo vtrum vniuersaliter ex affirmatiua seq̄ negatiua. & vtrū ex affirmatiua de p̄dicato finito seq̄ negatiua de p̄dicato infinito. & ex affirmatiua de p̄dicato infinito sequitur negatiua de p̄dicato finito. **Sec̄m dubium.** vtrum ex negatiuis sequantur affirmatiue. & vtrūz ex negatiua de p̄dicato finito sequatur affirmatiua de p̄dicato infinito. & ex negatiua de p̄dicato infinito sequatur affirmatiua de p̄dicato finito. **Ad primū ar. probando q̄ ex affirmatiuis non sequantur negatiue.** p̄mo q̄ non sequitur sor. videt non hominem. ergo sor. non videt hominem. q̄ posito q̄ sor. videat hominem & asinum. antecedens est verum. & p̄sequēs falsam. nec sequit̄ sor. fuit nō albus. ergo sor. nō fuit albus. q̄ supposito q̄ sor. q̄nq̄ fuerit alb⁹ & q̄nq̄ niger. añs ē vez. & añs falsus. nec seq̄ sor. erit nō mortu⁹. ergo sor. nō erit mortu⁹. q̄ añs ē vez & añs falsum. nec seq̄ sortis ē nō asin⁹. ergo sor. nō ē asin⁹

q̄ posito q̄ sor. h̄eat bonē & asin⁹. añs est verum. & añs falsum. **In oppositūz vtr̄ p̄hs.** **Ad sc̄d̄m dubiū ar.** p̄ bando q̄ negatiue iserūt affirmatiuas. nā iustū & nō iustū sunt d̄ictōne opposita. ergo a quocunq̄z remouet̄ vnum ip̄sor̄ eidē attribuit̄ reliquū. q̄ aliter d̄ictōrioz d̄ de quo libet. ergo seq̄. homo nō est iustus. ergo hō nō est non iustus. **S̄l̄r seq̄.** si hō non est non iustus q̄ homo ē iustus. **Ad primū d̄ q̄ in illis de inesse & de p̄senti & i recto sumpto p̄sonali ē bona p̄sequentiā ab affirmatiua de p̄dicato finito ad negatiuam de p̄dicato infinito. aut ex affirmatiua de p̄dicato infinito. sequitur negatiua de p̄dicato finito.** & addo istas quatuor p̄ditiones. q̄ in modalibus non tenet p̄sequentiā ab huiusmodi affirmatiua ad negatiua de p̄dicato d̄ictōrio. nō. n. seq̄. sor. p̄t esse albus. ergo nō p̄t nō esse albus. q̄ antecedēs ē vez. & p̄sequēs falsus. & ideo d̄ixi illis de inesse. s̄l̄r i p̄pōnib⁹ de inesse i q̄b⁹ verbūz p̄teritū vel futuri est copula. & ex huiusmodi affirmatiua non seq̄ negatiua de p̄dicato d̄ictōrio nisi cū determinatiōe d̄ termināte ad idē istans vel terminum. nō. n. seq̄. sortis fuit nō albus. ergo nō fuit albus. nec sequitur. antieubitus erit existens. ergo antip̄s nō erit nō existēs. q̄ i oibus talibus antecedens p̄t esse vez. p̄sequente existēte falso. & id d̄ixi de p̄senti cū determinatiōe determināte t̄ps significatū p̄ vbi ad idē t̄ps p̄ quo verificat̄ antecedēs est p̄sequentiā bona. seq̄. n. sor. fuit albus. ergo nō fuit t̄c non albus. & seq̄ antip̄s erit existēs. ergo t̄c nō erit nō existēs. & sic d̄ alijs. nō p̄t antecedēs esse vez sine p̄sequēte sic determinato ad mēsuram pro qua verificat̄ antecedēs. s̄l̄r i illis d̄ obliquo nō valet p̄sequentiā ab affirmatiua de p̄dicato finito ad negatiua de p̄dicato infinito. nec econuerso. nō. n. seq̄. sortis ē asinus. ergo sor. nō est nō asinus. nec seq̄ sortis est nō asinus. ergo sortis nō est asinus. q̄ posito q̄ sor. habeat asinum & bouem. vtriusq̄ p̄sequēte antecedens ē vez. & p̄sequēs falsus. & ideo d̄ixi i recto. s̄l̄r si p̄dicatū nō supponit̄ p̄sonaliter s̄z māliter vel simpl̄r nō valet p̄sequentiā ab affirmatiua ad negatiua. nō. n. seq̄. aliqua vox est nō vor. supponēte p̄dicato māliter. ergo aliqua vox nō est vor. q̄ antecedēs est vez & p̄sequēs falsus. s̄l̄r nō seq̄. aliq̄d cōe ē nō cōe s̄m q̄ p̄dicatū supponit̄ simpl̄r vel māliter. ergo aliq̄d cōe nō est cōe. **Itā antecedēs est vez & p̄sequēs falsus.** nā hoc cōe nō cōe ē cōe sorti & t̄p̄. & sic d̄ alijs supponēte p̄dicato p̄sonaliter. **Ad primū i p̄trariū cur̄ d̄ q̄ non seq̄. sor. videt non boiem.** ergo sor. non videt boies. dico q̄ ista sor. videt non boiem. non ē de p̄dicato infinito. **Vnde in ista. sor. videt non boiem.** totū istud est p̄dicatūz videns non boiem. **Unde pars p̄dicati est nomen infinitū & totum p̄dicatum non.** & regula non est intelligenda nisi d̄ p̄positionibus de p̄dicato finito & infinito. **Unde in p̄dicta i stantia non arguitur ab affirmatiua de p̄dicato infinito ad negatiuam de p̄dicato finito.** **Ad secundam instantiaz p̄cedo q̄ non sequitur. sor. fuit non albus.** ergo sor. non fuit albus. cum determinatione tamen sequitur. sor. fuit non albus. ergo sor. t̄c non fuit albus. **Ad tertiā dico. q̄ nō seq̄. sor. fuit non alb⁹.** ergo sor. non fuit albus. q̄ huiusmodi d̄ p̄sequentiā ab affirmatiua ad negatiua non tenet in illis d̄ obliquo vt dictum est. **Ad secundam dubium dico q̄ i illis de inesse vtroq̄ extremo existente mere simplicī. s̄. t̄az subiecto q̄ p̄dicato existente simplicī. s̄m intellectum numeri singularis sicut ex affirmatiua de p̄dicato finito vel i finito sequitur negatiua de p̄dicato contradictorio. sic econuerso ex negatiua sequitur affirmatiua. sequitur. n. homo nō est iustus. ergo homo est non iustus.** per hanc regulam de quolibet mere simplicī verificatur alterum contradictorioz. vbi tamen alterum extremum. s̄. subm vel p̄dicatū ē cōpositū significās aggregatū p̄ accidens non t̄z huiusmodi d̄ p̄sequentiā a negatiua ad affirmatiua. q̄d p̄z tā de p̄dicato q̄ de subiecto. non. n. seq̄. sor. nō est albū lignū. ergo sor. est non album lignum. q̄ antecedēs ē vez. & p̄sequēs falsum. q̄ ad añs seq̄ q̄ sor. sit lignum. q̄ sic dicēdo. non album lignū. negatio non cadit sup hoc totum album lignū. sed solum sup ly album. & ita lignum est affirmatiuum. & ideo seq̄. si sor. sit non album lignum q̄ sor. sit lignū. &

Peribermentas

p3. qd vbi pdicatu e copositu ex negativa non seqt affirmativa. Et si dicat qd albu lignu et non albu lignu sunt ptra dictoria. ergo de quolibet vere dr alter eor. Dico qd album lignum et non albu lignu non sunt pdictoria. qd negatio non cadit sup hoc totum album lignum: s3 solu sup pma pte. si tn negatio caderet sup hoc totu tuc sunt pdictoria et a negone vnus ad affirmatione alterius valeret. Et sic p3 qd pdicatu existente coposito ex negativa no seqt affirmativa. s3r subo existente coposito ex negativa de pdicatu finito vel infinito non seqt affirmativa de pdicatu opposito non. n. seqt. ho albus non e ho. ergo ho albus e non ho. qz ans e pole. cu3 possibile sit qd nullus ho sit albus: et pns e i pole. qz seqt ho albus. e non ho. ergo non ho e ho albus. et p pns non ho est ho. qd est ipole. S3r non seqt ridens non e ho. ergo ridens e non ho. qz posito qd nullus ho rideat. ans e vex et pns ipole. qz seqt ridens e no ho. ergo no ho est ridens. et vterius. ergo non ho est risiblis. et vterius non ho e ho. Et si dicat qd ridens est terminus simpliciter. ergo v3 qd bec pna sit bona. ridens non e ho. ergo ridens e non ho. dicendu qd quis ridens sit terminus simplex fm voce. non est tn terminus simplex fm intellectu. qz significat aggregatu p accidens. s. aggregatu ex subo et actu rideat. v3 noia pcreta accidentu significat aggregata p accidens cuiusmodi sunt bec noia. et substantiua q sunt noia officioy vel dignitatz: rex: eps: dñs servus et huiusmodi. et io qn subiacet talis terminus. q est nomen officij vel dignitatis ex negativa non seqt affirmativa: Non. n. seqt eps non e ho. ergo eps est no ho. qz ans est vex posito qd nullus eps sit. et pns est falsum. Dico et qd acceptus terminus i plurali numero ex negativa no seqt affirmativa de pdicatu opposito non. n. seqt. for. et brunellus no sunt hoies. ergo for. et brunellus sunt non hoies. qz ans est vex et pns falsum. Unde demfato sorte et brunello. bec est va. isti non sunt hoies. et bec est falsa. isti sunt non hoies. sic ergo p3 i qb terminus ex negativa seqt affirmativa et i qb no. Ad rōez i oppm qd v3 pbare qd i oib terminis ex negativa seqt affirmativa q arguit p hac regulā de quolibet ve pdicaf alter duoy copradictorioy. dicendu qd qn pdicatu e copositu no arguit p hac regulā vt p3. Nā albu lignu. et no albu lignu non sunt pdictoria. qz falsificant d eodē. vtray. n. istay est falsa. for. est albu lignu. for. est non albu lignu. si et subm sit copositu adhuc et non arguit p hac regulā. de quolibet vere dr alteru duoy pdictorioy. in ista. n. sequentia. melius deo no e deus. ergo melius deo e non deus. non arguit p ista regulam. de quolibet dr alter duoy pdictorioy. qz bec est falsa melius deo e aliqd. s3r supposito qd nullus ho rideat. bec e falsa ridens est aliqd. et io i hac psequētia ridens non e ho. ergo est no ho. non arguit p hac regulā de quolibet vere: et c. S3 pot dubitari. nā ex quo nec i oibus terminis ex affirmativis sequuntur negative de pdicatu ptra dictorio nec econverso. qz non i oib terminis ex negativis sequuntur affirmativae. s3 i aliqb sic et i aliqb non. qre dicit Ari. qd ex affirmativis sequuntur negative. et ex negativis nunq sequuntur affirmativae. Dicendu qd qz i illis de inesse et de pnti et i recto: sumptis terminis vt habent supponē psonalem vliter. et i oibus terminis ex affirmativis sequuntur negative de pdicatu opposito. et hoc tam in simplicibus qz in compositis. sequitur. enim. homo est non iustus. ergo homo non est iustus. sequitur etiam. for. est non lignum. ergo for. non est lignu. Sed non est vex in oib terminis in illis de inesse et de pnti in recto sumptis terminis. vt habent suppositionez psonalem ex negativis sequuntur affirmativae. qz non in copositis vt patet. non. n. seqt for. non est albu lignu. ergo for. est non album lignum. ideo dicit pbs. qd ex affirmativis sequuntur negative. qz in omnibus terminis cum istis conditionibus ppositis ex affirmativis sequuntur negative. et habitis eisdem conditionibus non in omnibus terminis ex negativis sequuntur affirmativae.

Cho. n. dicēdū ē nō oīs hō. S3 non negatio ad id qd ē hō addēda ē. **D**is. n. non vlt significat s3 qm vlt. manifestū est aut ex eo qd est. currit hō. nō currit hō. Currit nō hō. non currit nō hō. bec. n. ab illis differūt eo qd n vlt sūt. Quas oīs vlt null? nihil aliud significat nisi qm vlt d noie vel affirmat vel negat. ergo et c. eadē o3 opponi. **C**hec ē scda pncula scde ptis huius ca. i qd pbs remouet qdā dubia. et sunt sex dubia q remouet. **P**rimū dubiū est vtrum enunciationes et oppositiones possint multiplicari p additionez negationis infinitatis ad subm vel pdicatu. istud dubium remouet dicens. qd negatio infinitas nō d3 addi ad signum vlt. et p sequens ad negationem dictionis infinitatis vlt signū non multiplicat enunciationes. Qd aut negatio infinitas non sit addenda signo vlt. pbaf. et bec est scda pncula hui? ll. qd pbaf sic. **N**egatio infinitas solū d3 addi subo vel pdicatu. s3 signū vlt nec est subm nec pdicatu. ergo negatio infinitas non est addenda signo vlt. ma. p3. qz negatio infinitas solū est addenda illi qd h3 de se intellectu finitū et de terminatū. qz negatio infinitas destruit aliqd finitū et de terminatū et aliud derelinq vt vltū ē. et huiusmodi sunt subm et pdicatum. qz tā subm qz pdicatu qd d3 infinitari d se iporat intellectum finitū et determinatū. et sic p3 maior. et minor declarat p hoc qd signum vlt non est vlt nec supponit significare. signū enim vlt tm significat vlt hoc est facit terminum cui addit stare vlt et non singulariter et non significat vlt nec singulare. et hoc declarat pbs p dñaz iter ppositionē vltm et singularem. ppositiones eni vltm et singulares non dñt in subo et pdicatu. qz semp hēt idēz subm et pdicatu. s3 solū dñt in mō supponendi subo et pdicatu. vt p3 de istis homo currit. oīs homo currit. ex quo p3 qd signum vlt non est subm nec pdicatu. qz ppositio vltm et particularis h3 idem subm et pdicatum et non h3 idem signum. ergo signum nec est subiectum nec predicatum. et hoc intendit pbs p banc hūeram. Letera eadem o3 apponit. hoc est illa q sunt in ppositōe vlt et particulari. alia a signis vltibus et particularibus o3 esse eadē. nā subiectū pdicatu et copula o3 esse eadem in propositione vlt et particulari. **C**qm vō pna ē negatio ei qd ē. est oē aīal iustū. illa q significat. qm nullū aīal ē iustū. hoc qdem manifestū ē. qm nāq3 erūt vere neq3 simul i eodē ipso. **I**stis vero opposite erūt aliqñ. vt aliqd animal iustum est. non omne animal iustum est. **C**scda dubitatio quā remouet ē ista. quō vex ē qd in vltibus non ptingit oēs angulares esse simul veras. istud dubium remouet. pbans duo qd supius narrauit. s. qd in vltibus non ptingit qd oēs angulares sunt simul vere. s3 i particularibus ptingit qd omnes angulares sunt simul vere. et bec est tertia pncula huius ll. pbaf sic. iste puertunt. **N**ullus hō est iustus. oīs homo nō est iustus. sed ptingit ista esse i figura ppositionum vltm. et non ptingit istas esse simul veras. oīs homo ē iustus. oīs hō nō est iustus. ergo i vltibus non ptingit oēs angulares simul esse veras. Et sic pbata ē vna pars pclusionis. Alia pars probatur sic. iste due puertunt. aliq3 hō non ē iustus. aliq3 homo ē non iustus. et iste due puertunt. aliquis homo ē iustus. aliq3 homo non ē non iustus. et omnes possunt esse simul vere. aliquis homo ē iustus. aliq3 homo non ē iustus. aliq3 homo ē non iustus. aliq3 homo non est non iustus. **C**Seqt eā qd ē qd est. nullus est homo iustus. illa q est oīs homo est non iustus. illa vero q est. ē aliq3 iustus homo. opposita. qm nō oīs homo est non iustus. **N**ecessē. n. est aliquem esse. **C**Qd aut dē vltm et particulares quaz altera ē affirmativa de pdicatu infinito. et altera negativa de pdicatu finito puertant. p3 qz manifestū est qd affirmativa de pdicatu infinito infert negativam de pdicatu finito. seqt enim oīs homo

est non iustus. ergo nullus homo est iustus. et hoc patet ex precedentibus
 b. et quod negatio affirmativa inferat ostendit hic dicens quod ad eam
 quod est nullus homo est iustus. sequitur affirmativa quod est ista. omnis homo est non
 iustus. et eodem modo de particularibus. nam ad istam quod est aliquis homo est
 iustus. sequitur ista non omnis homo est non iustus. seu ista aliquis homo non est
 non iustus. quod eadem est et converso. sequitur. si non omnis homo est non
 iustus necesse est aliquo hominem esse iustum. hoc est hec propositio est ne
 cessaria. aliquis homo non est non iustus. ergo aliquis homo est iustus. et ita
 patet quod vides quod altera est affirmativa et altera negativa de predi
 catis dictionibus de predicato infinito. et altera negativa de predi
 cato finito revertuntur. et idem patet de particularibus. scilicet quod particula
 res quae altera est affirmativa et altera negativa de predicatis
 dictionibus revertuntur. **I**ntelligendum quod in terminis simplici
 bus sunt intellectus sicut affirmativa inferunt negativas de predi
 catis oppositis. ita negative inferunt affirmativas. sicut dicitur b
 Ari. expresse in terminis tamen compositis secundum intellectum quod terminis
 significant aggregata per accidens affirmativa inferunt negativas.
 scilicet negative non inferunt affirmativas. ut dicitur est supra quod tamen
 exponitur quodammodo sic. quod ex affirmativis sequuntur negative. et ex
 negativis non sequuntur affirmativa nisi supposita constantia
 subiecti. scilicet supponendo quod illud quod significat per subiectum sit exi
 stens. et ideo dicitur hic Ari. quod hec est bona consequentia. aliquis
 homo non est non iustus. ergo aliquis homo est iustus. quod necesse est
 aliquem dominum esse. hoc est. quod necesse est quod subiectum exi
 stat. tamen non videtur ex intentione Ari. b. quod esse in proposito accipiat
 ut est secundum adiacens. ita quod significat quod hec homo est sit necessa
 ria. scilicet significat quod hec consequentia sit necessaria. si aliquis homo non
 est non iustus: aliquis homo est iustus: ita videtur esse hic est tertium adia
 cens. et necessitas hic dicitur necessitates consequentie. **M**anifestum est autem quod in singularibus. Si est
 verum interrogatum negare quod et affirmare verum est.
 ut puta sine socrates sapiens est non. Igitur socrates
 non sapiens est. In pluralibus vero non valet quod similiter
 dicitur. vera autem negatio ut puta sine omnis homo sapiens
 est. Non igitur omnis homo non sapiens est. Hoc enim
 falsum est. sed non igitur omnis homo sapiens est:
 vera est: hec enim opposita est: illa vero contraria.
Tertia dubitatio qua remouet est ista. Dicitur est quod in pluralibus
 ex negativis sequuntur affirmativa. scilicet dubium est utrum eodem
 modo sequuntur affirmativa ex negativis in pluralibus vlti
 mus sicut in propositionibus singularibus. in singularibus ex ne
 gativa propositio singulari de predicato finito attingit inferre affir
 mativa de predicato infinito manente eodem subiecto et eodem modo
 supponente. si. n. quodammodo videtur sit sapiens et respondeat quod non.
 attingit inferre affirmativa de predicato infinito manente eodem
 subiecto et eodem modo supponente sic. ergo socrates est non sapiens.
 Est ergo dubium utrum sic sit in pluralibus. scilicet quod ex nega
 tione vniuersalis de predicato finito attingat inferre propositionem
 affirmativa de predicato infinito subiecto eodem modo accepto seu
 eodem modo supponente. et ad istam dubitationem respondet Ari.
 dicens quod non est differentia inter vniuersales et particulares quantum ad
 illationem affirmativa de predicato infinito ex negativa de pre
 dicato finito. ut dicitur per se in singularibus. si verum est interroga
 tum negare: quod verum est et affirmare. hoc est si singularis affir
 mativa de predicato finito negat. ex illa negativa seu negatio
 ne predicati finiti de subiecto singulari attingit inferre affirma
 tiva de predicato infinito de eodem subiecto singulari eodem modo
 sumpto. ut si quodammodo videtur sit sapiens et dicat quod non. ex
 ista negatione attingit inferre. ergo socrates est non sapiens. scilicet non
 est ita de vniuersalibus affirmativis de predicato finito et infini
 to subiecto eodem modo supponente. si. n. quodammodo videtur sit sapiens
 et respondeat quod non. ex hoc non attingit inferre affirma
 tiva de predicato infinito subiecto eodem modo supponente. si. n. quod
 ram videtur sit sapiens. et respondeat quod non. ex hac responsio
 ne attingit inferre. ergo omnis homo est non sapiens. scilicet bene attingit
 inferre istam. ergo non omnis homo est sapiens. Et sic in vniuersalibus non est
 respondendum per negationem immediate additam
 compositionem. scilicet in singularibus sic. Si. n. in singularibus fiat quod
 sit de propositio singulari affirmativa de predicato finito. et non

deat ad illa dicendo non. ex ista responsio attingeret inferre ne
 gativa de predicato finito. vbi gra. si quodammodo videtur sit sapiens.
 et respondeat quod non. ex ista attingit inferre. ergo socrates non est sapiens.
 nisi negatio addat immediate verbo copulatiu predicati cum subiecto.
Sed si quodammodo videtur sit sapiens et respondeat quod non. ex
 hac responsio non attingit inferre negativa in qua negatio imme
 diate addit verbo subiecto eodem modo supponente. ex hac. n. res
 ponsio data non attingit inferre. ergo omnis homo non est sapiens. scilicet
 bene attingit inferre. ergo non omnis homo est sapiens. vna. n. ista
 responsio est differentia huius. omnis homo est sapiens. et alia est sua dictionaria.
Ex isto loco accipitur vna regula cuius est ista quod in singu
 laribus non refert proponere vel postponere negationem. et
 respondens est ista. terminus singularis non habet suppositum seu
 inferiora. et ideo non potest confundi a negatione et ideo pro eo
 dem omnino stat et pro eodem supponit terminus singula
 ris sine negatio preponatur sine postponatur. ista autem regu
 la in pluralibus non refert proponere et postponere nega
 tionem: est intelligenda de propositionibus singularibus quod
 sunt de subiecto singulari simplici non accepto cuius aliquo modo.
 Et dico de singulari simplici. quod in aliquibus compositis refert
 proponere et postponere negationem. supposito enim quod ista
 habeat duos filios quorum vnum diligit et alium non. hec est vera
 iste homo habet filium non diligit illum. quod sequitur ex hac vera. iste
 homo habet filium odit illum. et hec est falsa. non iste homo habet
 filium diligit illum. quod sua dictionaria est vera. Et dixi quod intelligitur
 de singulari non accepto cuius aliquo modo. quod potest accipi cum
 aliquo modo vbi refert proponere et postponere. negatio
 nem multum. n. refert dicere. non tamen socrates. currit. et dicere
 tamen socrates. non currit. Scire tamen debes quod si in aliquibus sin
 gularibus refert proponere et postponere negationem. hoc
 non est ratione termini singularis. sed ratione adiuncti.
Ille vero quod habet infinita contra iactantes noia uel vba
 opposita sunt ut in eo quod est non homo uel non iustus
 uel non currit. uel non laborat: quasi negones sine
 noie et verbo esse uidebuntur scilicet non sunt. Sp. n. uel
 uera esse uel falsam negonem necesse est. Qui ue
 ro dixit non homo nihil magis de homine scilicet est minus
 uerus uel falsus fuit. Si non aliquid addatur.
Quarta dubitatio talis est. quod dicitur est in responsione quod
 dat per negationem attingit aliquid inferri vbi si quodammodo videtur sit sapiens:
 et respondeatur non. ex hac responsio attingit infer
 re quod socrates est non sapiens ex hoc posset aliquid videri quod hec di
 ctio non est terminus infinitus esset negatio. i. propositio nega
 tiva. istud. n. ex quo attingit aliquid inferre est enunciatio. istud
 remouet per se probans quod terminus infinitus non est. propositio
 negatiua. probat per hoc. quod omnis propositio negatiua signifi
 cat verum uel falsum. sed terminus infinitus nec significat
 verum nec falsum. nec hec dictio non est propositio affirma
 tiva uel negatiua. nec ex ea per se attingit aliquid inferre. Quis
 ex ea relata ad interrogationem attingit aliquid inferre. hoc
 est ex negatione interrogationis contingit aliquid inferre.
Significat autem est omnis non homo iustus nulli illa idem
 nec huic opposita negatio ea quod est non est omnis non homo
 iustus. illa uero quod est omnis non homo est non iustus: illi
 que est nullus non homo est iustus idem significat.
Quinta dubitatio qua remouet est ista. quod per se videtur est in
 precedentibus enunciationibus de subiecto finito. et est de subiecto
 finito: potest esse dubium utrum propositio affirmatiua de subiecto
 infinito sit eadem uel egpollens alicui de subiecto finito. potest
 esse dubium utrum iste propositiones sint eodem. omnis non homo
 currit. omnis homo non currit. istud dubium remouet per se dicens
 quod ista. omnis non homo est iustus. non est eadem alicui earum enun
 ciationum quod sunt de subiecto finito. quod nec est eadem affirmatio
 nec negatio de subiecto finito. ista. n. non sunt eadem omnis non homo
 est iustus. omnis homo non est iustus. omnis homo est iustus.
 et sic de omnibus alijs de subiecto finito. tamen quis propositiones de
 subiecto infinito non sint eadem alicui de subiecto finito. tamen vna pro
 positio de subiecto infinito est eadem alteri de subiecto infinito. iste. n.

*imo non esse contra necessa
 si hec non est sed necesse
 homo est. vnde dicitur quod
 hinc colligitur est huius
 homo est esse in anima
 pro quibus subiectum est
 C. q. d. q. d. in coram
 b. i. c. a. s. p. f. i. u. e. m. e.*

Perihermenias

sunt eedē. ois non hō est iustus. & null' non hō non ē iust' **C**Intelligenda sunt hic duo. Pr̄o q̄ p̄bs vocat hic ppō nes eadē illas ppōnes q̄ uertunt' & h̄nt idē subm̄ & idē predicatū. q̄uis i rei veritate nō sint eedē fm̄ vocē. & sic dī cūtur iste ppōnes eedē. ois nō hō est iust' null' nō hō non est iust'. **S**ec̄do itelligendū q̄ cā q̄re p̄posito de subo i finito non est eadē ppōni de subo finito ē ista. q̄ ad hoc q̄ aliq̄e ppōnes differentes fm̄ vocē sint eedē vel uertibi les regit' q̄ in vtraq̄ p̄dicatū enunciat' de eodē vel de cō uertibilibus sed in enūciationib' quaz' vna est de subiecto finito & alia de infinito non enunciat' predicatū de eodē vli de uertibilibus. & ideo tales enūciationes. q̄rū vna est d̄ ubo infinito & alia finito non sunt eedem nec conuertibiles.

Trāspōsita vero noīa uerba idē significāt ut ē alb' hō & est hō alb'. **N**ā si hoc nō ē eiūsdē multe erūt negatōes sed oīsuz est. qm̄ una uni' est. **E**i' n. q̄ est. est alb' hō. negatio est: nō est al bus hō. **E**i' uero q̄ est. est hō alb'. si nō eadē est ei q̄ est. est alb' hō erit negatio uel ea q̄ est. nō est non hō alb'. uel ea q̄ est: non est hō alb'. s̄z alre ra qdē erit negatio ei' que est non hō alb'. **A**lia uero eius que est. est albus homo. quare erunt due unius. **Q**m̄ igit' trāspōsio noīe uel vbo ea dem fit affirmatio uel negatio manifestum est.

Sexta dubitatio talis est. **A**n. in p̄cedentibus q̄iq̄z p̄e posuit adiectiū substantiū. dicendo sic: ē iustus hō. & ali' quādo p̄posuit substantiū adiectiū. dicendo sic: ē hō iust' posset aliq̄s credere q̄ h̄mōi ppōnes differāt. in q̄rū vna p̄ponit adiectiū substantiū & alia substantiū p̄ponit adie ctio. **I**stud dubiū remouet p̄bs dicens q̄ h̄mōi ppōnes sunt eedē hoc est idē significāt in quaz' vna p̄ponit adiecti uum substantiū. & in alia substantiū p̄ponit adiectiū ga noīa & uerba trāspōsita idē significāt. **I**ste. n. ppōnes ē alb' hō. & est hō albus. idē significāt. **Q**d̄ āt ppōnes in quarū vna p̄ponit adiectiū substantiū. & in alia p̄ponit substa tiū adiectiū sint eedē. p̄bat p̄bs. & h̄ est p̄clo 4^a h' u. q̄ p̄bat sic p̄ ipote. si h̄mōi ppōnes nō essent eedē. sequit' q̄ eiūsdē affirmatōis erūt p̄les negatōes oppositē. q̄ns ē im possibile. ut p̄z ex p̄rio li. q̄na p̄bat exēplariter sic. h' enun ciatōis. est alb' hō. est negatio h̄mōi opposita nō ē alb' hō si ergo iste nō significēt. idē est hō alb'. & est alb' hō. tunc h' est hō alb'. est alia negatio q̄ ista. non est alb' hō. aut ergo sua negatio ē ista. non est non hō alb'. aut ista nō ē hō alb' non p̄. q̄ illa est negatio istī. ē non hō alb'. ergo nega tio istī ē hō alb'. est ista. non ē hō alb'. & p̄ q̄ns iste sunt di uerse negatōes. non est hō alb'. non ē alb' hō. ergo ista af firmatio. est alb' hō. h̄z duas negationes sibi oppositas. i. istas. non ē hō alb'. non est alb' hō homo h̄ est ratio p̄bi. sed h̄ ratio non v̄f valere. q̄ p̄bs capit hic illud qd̄ deberet p̄ bare. & ita v̄f petere p̄m̄. p̄bū. n. capit q̄ negatio istius ē albus homo. ē ista. non ē hō albus. & hoc deberet p̄bare si. n. aliq̄s uellet sustinere q̄ noīa & vba trāspōsita non idē significāt: ipse h̄fer negare istud qd̄ hic accipit p̄bū. s. q̄ negatio istī. ē alb' hō: ē ista. non ē alb' hō. & si ista si est homo alb'. **A**d istud respondet **B**oe. q̄ p̄bū capit hic illud qd̄ p̄ se ē māifestū. ideo non petit p̄cipiū. māifestuz est. n. p̄ se q̄ ista. non ē homo alb' est negatio h̄mōi: ē albus homo. q̄ ista ē negatio q̄ illud idē negat qd̄ affirmatio affir mat. & māifestū est q̄ ista. non est homo alb'. **I**llud idē ne gat qd̄ ista affirmatio affirmat. est albus homo. māifestuz . n. est cuius intelligenti qd̄ intellectus huius ē: alb' hō ē iste homo est alb' & intellectus h' . non est homo albus . ē iste: nullus homo est albus. māifestū. n. est p̄ se q̄ ista nul lus homo est albus. est negatio h̄mōi. homo est albus: & ideo p̄bū hic non petit p̄cipiū. q̄ capit illd̄ qd̄ māifestū est per se. **D**ubitat' circa istd̄ dictū p̄bi. **T**rāspōsita noīa & vba. q̄ v̄f instātia in multis. q̄ bec est v̄a. ois homo est aīal. & bec est falsa. aīal est ois homo & bec est v̄a. oīs op

positoz est eadē disciplina. & bec est falsa. eadē est disciplina oīs oppositoz. & bec est falsa. **S**oz. differt ab hoīe. & bec ē v̄a: ab hoīe differt soz. & bec est p̄grua. ciceronez videt su' filius. & bec est incongrua. suus filius videt ciceronem. & ta men in oibus p̄dictis est solū diuersitas i trāspōsitione no/ minū & vboz. ergo. non sp̄ p̄positiones i q̄bus noīa & uer ba trāspōnūt significāt idē. **D**ico q̄ p̄bū loq̄ de trāspō sitione noīs adiectiū & substantiū & uerbi copulātū adie ctū cū substantiū. siue. n. uerbi p̄ponat' vtriq̄z siue post ponat' vtriq̄z. siue iterponat'. sp̄ q̄tū ad intellm̄ idēz signi ficat: p̄ omnes. n. istas p̄positiones. est homo albus. & est albus homo. significāt idē. omnes. n. iste p̄positiones si gnificāt idē qd̄ ista p̄posito homo est albus: vnde i istis p̄positionibus hoc uerbi est non est fm̄ adiacens. ut qd̄ dicūt. s̄z est tertū adiacens. q̄ intellectus oīm h̄az p̄posi tionū est q̄ homo est albus. **P**otest enā dici qd̄ p̄bū loq̄ de p̄positionibus idiffinitis non de v̄libus & de tali/ bus idiffinitis vbi v̄nū illoz noīam quoz v̄nū p̄ponit' alte ri uel postponit' natū est esse subm̄ & alterz non. ut p̄z i exē plo suo. est albus homo. nā iste terminus homo p̄t ee subz & iste terminus albus. non p̄t esse subm̄ nisi substantiē ut intelligat terminus i subo sumptus: & in talibus nihil refert p̄ponere uerbi noī. uel econuerfo. nec etiā refert p̄pone re v̄nū nomen alteri. q̄ sp̄ itelligit idē p̄ istas. est homo al bus. & est albus homo. et albus homo est. et sic de alijs. q̄z sp̄ p̄ istas itellr̄ illa p̄positio homo est albus. vnde omnes tales p̄positiones sūt eedem. i. p̄uertibiles. vnde p̄bū hic et multotiens alibi p̄positiones p̄uertibiles uocat eadē. **P**otest āt gnāius dici. qd̄ terminoz in p̄positione p̄t m̄ tiplez esse trāspōsio. aliq̄i a pte eiūsdem extremi. ut p̄z in istis. homo albus est aīal. albus homo est aīal. q̄iq̄z trāspo sitio est extremi in extremū. ut alicuius qd̄ est ex pte vnus extremi in vna p̄positione in aliud extremū. ita qd̄ illd̄ qd̄ in vna p̄positione ponit' ex pte vnus extremi ponit' in alia p̄positione ex pte alterius extremi. **E**xemplū quādo extre mū trāspōnit' in extremū ut hō est aīal. aīal est homo. exē plū sc̄di. quādo aliq̄d qd̄ ponit' a pte vnus extremi tranf mutat. ita q̄ fiat ps alterius extremi. ut h̄c hō albus est aīal. hō est aīal albū. si fiat trāspōsio a pte eiūsdēz extremi sic nō refet p̄ponēdo uel postponēdo adiectiū substanti uo. uel substantiū adiectiū. nihil. n. refert d̄fe hō albū est aīal. & d̄fe albus hō est aīal. **S**i āt nō sei habeāt sic adie ctū & substantiū refert in multis transponere ex parte eiūsdē extremi. & maxime vbi vna pars extremi est termi nus cōis. & alia pars extremi ipostat negationē uel distātiā **R**efert. n. dicere. soz. est ab hoīe differens & soz. ē differēs ab hoīe. **S**i āt fiat trāspōsio extremi in extremū uel ali cuius. positū ex pte vnus extremi ad aliud extremū sic q̄ quādo terminus & partes terminoz in vtraq̄ ppōne acci p̄ntur pro eodem & habent eandem supponem. & facta trāspōne vtraq̄z ppō remanet itelligiblis. h̄mōi ppōnes in q̄bus fit trāspō de vno extremo ad aliud extremū sunt cōuertibiles. & per hoc p̄z ad instātiā. **A**d primam q̄ iste ppōnes nō p̄uertuntur. ois hō est animal. aīal est ois homo. q̄ iste terminus animal non supponit eodē modo in vtraq̄z. **E**t per idē ad sc̄dam instātiā. h̄z iste nō p̄uer tunt. oīm oppositoz est eadem disciplina. & eadēz disci plina est oīm oppositoz. q̄ iste terminus eadē disciplina nō supponit eodem mō in vtraq̄z ppōne. **S**i ist' iste non conuertūtur. soz. d̄f ab hoīe. & soz. ab hoīe differt. q̄z iste terminus hoīe non supponit eodem mō in vtraq̄z. **A**d allam instātiā q̄ bec non est intelligiblis. suus fili' videt ciceronem. & ideo iste non conuertuntur. ciceronem videt suus filius & suus filius videt ciceronem.

Tuero unū de pluribus uel plura de a uno affirmare uel negare. si non est unū de plibus non est affirmatio una. n̄z ne gatio. **D**ico āt unū non si unum nomē fit positū non sit amē unū ex illis. ut hō est fortasse & ani mal & bipes & mansuetum. sed ex his unuz fit ex

albo autem et homine et ambulante non fit unum. Quare non fit unum aliquid de his si affirmet aliquis non erit affirmatio una sed uox quidem una. affirmationes uero multe. nec si de uno ista sunt plures.

¶ Istud est secundum capitulum primi tractatus in quo determinatur de enunciatione secundum quod protrahitur ad extremum simpliciter uel compositum. et pertinet duas partes principales. In prima determinatur de enunciatione habente aliquid extremum propositum. ostendendo quod enunciatio habet aliquid extremum propositum et una et que non est una. In secunda parte ibi. Quia uero hec quod deum. determinatur de humiditate et omnia enunciationum adinuicem quorum quedam habent aliquid extremum propositum et quedam extrema simpliciter. Prima pars continet duas particulas. in prima determinatur quod enunciatio habens extremum propositum est simpliciter una et que non. in secunda ibi si ergo dialectica interrogatio determinatur scilicet interrogatio non est dialectica. in prima ergo particula narratur que enunciatio est una et que non. et iterum breuiter quod enunciatio est una que enunciat unum de uno. intelligendo per unum non unum nomen tantum. sed unam rem uel unum conceptum. Si enim unum nomen significet plura. ex quibus non fit unum non est enunciatio una in qua unum tale subicit uel predicat. et illa enunciatio que enunciat plura de uno. uel unum de pluribus. uel plura de pluribus. ex quibus pluribus non fit unum per se. ista enunciatio non est una. Si autem enunciat plura de uno. ex quibus pluribus fit unum uel unum de hominibus pluribus. uel plura hominum. ex quibus fit unum de hominibus pluribus hoc non impedit unitatem enunciationis si enim. ex aialia mansueti et bipede fiat unum. tunc hec enunciatio. homo est aial mansueti bipes. est enunciatio una. quia de uno enunciant plura. ex quibus fit unum per se. si autem plura ex quibus non fit unum predicent de uno uel de pluribus non est enunciatio una. sed plures nam ex homine albo et ambulante non fit unum. et idem hoc ostenditur. homo ambulans non est una sed plures. ¶ Notanda sunt hic tria. Primo cum dicitur. dicitur hic quod ex aliquibus pluribus fit unum. et ex aliquibus non. plures non loquuntur de uocibus. quia ex istis uocibus. substantia corporea aialia sensibilis rationalis non magis fit unum quam ex istis. homo ambulans musicus albus. et sic de alijs non enim est hec uox suba magis in potentia ad hanc uocem corpoream aialiam et cetera. quam hec uox homo est in potentia ad has uoces. albus musicus et cetera. nisi unum nomen non est magis in potentia ad aliud nomen quam aliud quoadcunque indifferenter. et idem non magis est unum natum fieri ex istis uocibus. aialia rationalis. quam ex istis uocibus albus musicus. istud etiam patet. quia si uox sit una et significata multa non est omnino una. et ita pluralitas uel unitas non referunt ad uoces. nec nisi quod plures loquantur de conceptibus. non enim est conceptus magis quam ex quibusdam alijs conceptibus. non enim est conceptus animalis magis in potentia ad conceptum rationale quam conceptus albi ad conceptum musicum. quia sicut animal est in potentia ad rationale et irrationale. ita albus est in potentia ad musicum et non musicum. et etiam musicum est in potentia ad album et nigrum. quia album quoddam est musicum et quoddam non musicum. et musicorum quoddam est album et quoddam nigrum. Quilibet etiam conceptus est forma. et non uidetur quod ex istis duabus formis magis possit fieri unum quam ex alijs duabus formis quibuscunque. et ideo uidetur quod plures loquuntur hic de rebus significatis per uoces. ita quod uelit dicere quod quando plures res ex quibus non fit unum enunciantur de una uoce significante unam rem non est enunciatio una. sed plures uoces significantes plures res ex quibus res fit unum enunciantur de uno nihilominus fit una enunciatio. Secundo notandum est quod ex aliquibus rebus fit unum per se. sicut ex materia prima et forma substantiali fit unum per se. ex aliquibus fit unum per accidens. sicut ex albo et accente ut ex boie et albedine. et alia sunt res ex quibus non fit unum per se nec per accidens. sicut ex diuersis subiectis per se subsistentibus in actu. ut ex homine. et lapide nec fit unum per se nec per accidens. ex quo uidetur sequi quod propositio in qua enunciantur plura ex quibus fit unum de uno est enunciatio una. et tali unitate est propositio una quali unitate ex illis pluribus fit unum. quia si ex illis pluribus fit unum per se propositio

est una per se. et si ex illis pluribus fit unum per accidens propositio est una per accidens et non est una per se. idem hoc propositio est una per se. homo est aial rationale. et hec est una per accidens homo est aial musicus albus. et est plures pluralitate opposita unitati per se. et hec omnino homo est albus lapis. nullo modo est una. quia ex lapide et asino nullo modo fit unum tanquam ex actuali et potentiali unum hec omnino homo est albus lapis. est simpliciter plures quia equalis istis duabus propositioibus. homo est albus. homo est lapis. ¶ Tertio potest ex dictis hic et in primo libro. notari diuisio propositio unum in suas species. ex qua potest apparere diuisio propositio quod est plures. ¶ Propositio una diuiditur primo sic. quedam est propositio una simpliciter. ut illa in qua enunciat unum de uno. scilicet una res de una re. uel uox significans unam rem de una significante unam rem. et quedam est propositio una coniunctio. ut propositio hypothetica. in qua coniunguntur multe categorice mediante coniunctione. propositio una simpliciter est duplex. quia quedam est una per se. ut illa in qua enunciat unum de uno uel plura ex quibus fit per se unum de uno uel unum de pluribus ex quibus fit per se unum. Alia est propositio una simpliciter que per accidens est una. ut illa in qua enunciant plura ex quibus fit unum de uno. et sic est ista simpliciter una per accipere sonum. est homo albus musicus et cetera. ¶ Ex ista diuisione propositio unum patet diuisio propositio que plures est. quia quedam est propositio plures pluralitate opposita unitati coniunctionis. et sic omnino in qua ponuntur plures inconiuncte propositioes. scilicet sine coniunctione media dicitur propositio plures et quedam est propositio plures pluralitate opposita propositio unum simpliciter. et sic quilibet propositio hypothetica dicitur propositio plures. et quedam est propositio plures pluralitate opposita propositio unum simpliciter et per se. et sic propositiones in quibus enunciantur plura ex quibus fit unum per accidens de uno uel unum de pluribus talibus est propositio plures pluralitate opposita unitati simpliciter et per se. et sic est ista propositio plures sonum. est homo albus musicus. Ista autem pluralitas opposita unitati simpliciter et per se impedit contradictionem. propositio enim hypothetica que est plures pluralitate opposita unitati simpliciter habet contradictionem. et etiam propositio una simpliciter et per accidens que dicitur plures pluralitate opposita unitati simpliciter et per se habet contradictionem. ut habet uideri ex primo libro.

¶ Si ergo dialectica interrogatio rationis est petitio: uel propositionis uel alterius partis contradictionis: propositio uero pars unius contradictionis est huiusmodi interrogatio. non erit una ratio ad hec neque. non una interrogatio nec si sit uera: dictum est autem de his in topicis.

¶ Hec est secunda particula prime partis. in qua concluditur duo correlaria. Primo dicitur quod interrogatio in qua plura ex quibus non fit unum querunt de uno non est interrogatio dialectica. Et hec est de 6. huius libri. que probatur sic. Quia interrogatio dialectica petit unam responsionem. scilicet quod altera pars contradictionis predicat. sed interrogatio in qua plura queruntur de uno non petit unam rationem sed plures. ergo interrogatio in qua plura queruntur de uno non petit unam rationem sed plures. ergo interrogatio in qua plura queruntur de uno non est interrogatio dialectica. immo si utraq; affirmatio in illa interrogatione que plures est. esset uera non esset danda una responsio. maior de se patet. in minor etiam de se patet. quia si querat utrum sonus sit aial lapis: ad istam interrogationem non est danda una ratio sed plures. et idem est iudicium si unum interrogetur de pluribus. uel plura de pluribus ex quibus non fit unum. ¶ Dubitatur an hec sit uera interrogatio utrum sonus sit homo albus musicus. et uidetur quod non. quia hic plura queruntur de uno ergo est plures. ¶ Dicendum quod ista. scilicet homo albus musicus potest queri de sonum. tanquam diuersa predicata et sic est interrogatio plures equalens istis tribus interrogationibus. utrum sonus sit homo utrum sonus sit albus. utrum sonus sit musicus. et sic danda sunt plures responsiones. Alio modo possunt hec tria queri tanquam unum predicatum uel tanquam constituentia unum predicatum. et sic est interrogatio una per accidens. quia ex istis pluribus fit unum per accidens. et danda est una responsio. scilicet altera pars contradictionis

Peribermenas

ontis. v3. q. for. est hō alb⁹ music⁹ vel q. non ē hō alb⁹ music⁹. viraq. n. istaz ē vna p. accūs vt dicitur. Ad argu-
mentū i. hūi dōm ē q. i. ista iterrogatōe. f. vix for. sit hō al-
bus musicus h3 q. ista tria faciūt p̄dicatū. q̄rit vñū p̄dicatū
de vno subo. q. p̄dicatū ē vñū p. accūs. q. si q̄rit h. p̄la. q. r̄
tū ex istis p̄lib⁹ sit vñū p. accūs. iō iterrogatōe vna p. accūs tm̄.

CSilf at manifestū est qm̄ nec hoc ipm̄ qdem
dialectica est iterrogatio ut siq̄ iterrogat qd est
aial. o3. n. ex data iterrogatōe tūc eligere utram
velit p̄tradictōis p̄tem: quā o3 iterrogatēz de
terminare vtrū hoc aial homo sit an non.

CSecūdu corolariū qd cōcludit ē istud q. qd est. nō
est qd dialectica. Et hec ē cōclusio. 7. hūis li. q. p̄batur sic
Ad oēm p̄clationē dialecticā pōt r̄nderi p. vtrāqz partē h̄di-
ctōis indifferenter. vel si q̄rat si hoc aial sit hō. vel. non ad
istā iterrogatōez p̄tingit cōuenienter r̄nderi per vtrāqz
p̄tem h̄dictōis. dicendo q. hoc aial est hō. vel dicendo q.
hoc aial non ē hō. sed ad qdōnē q̄rentē. qd ē hō. non p̄tingit
r̄ndere per vtrāqz partē cōtradictionis. sed solū p. affir-
mativā. vt si q̄rat qd ē homo. q. r̄ndeat negativē q. nō est
lapis. nō ē r̄nō cōueniens. q. qd q̄rit qd ē homo. q. r̄nō
dicit qd nō ē hō. ergo qd quid ē. nō ē qd dialectica. **C**Uic
sunt duo notanda q. vñū dubitādū. **C**Notandū ē p̄io q.
p̄bs qdōnē dialecticā vocat h. qdōnē. q. ē. que sit p. hoc inter-
rogatū vtrū. q. ad talem qdōnē factā per vtrā r̄ndendum
est per illud qd positū ē in iterrogatōe. vel per eius oppo-
sitū. vt si q̄ratur vtrū omne bonū sit eligendū. o3 dare. vel
istud qd positū ē in qdōnē dicendo q. sic. vel eius oppositū.
dicendo q. nō. q. sine respondeat dicendo q. sic. sine dicen-
do q. non cōuenienter r̄ndetur q. satisfactum ē questioi.

Sed ad qdōnē factam per quid non contingit cōuenienter
respondere dādo affirmatiuam vel negativam. vt si cō-
uenienter r̄ndatur per affirmatiuam. respondendo p. ne-
gatiuam non ē cōueniens. **C**Secūdo ē notandum q. qd
q3 i. qdōnē dialectica exprimitur vtrāqz pars cōtradictōis
q. quandoq3 altera tm̄. qd exprimitur vtrāqz pars cōtra-
dictionis sufficit respondere dicendo sic. vel dicendo non.
q. sic respondendo nescit equam partem respondens da-
ret: tō o3 in responsione exprimere actualiter alterā p̄tes
h̄dictōis. vt si q̄ratur vtrū omne bonū sit eligendum vel
nō si velit partem affirmatiuam cōcedere d3 d̄re q. o3 bo-
nū sit eligendum. sed si in iterrogatōe exprimat altera
pars cōtradictionis tm̄. sufficit respondere dicendo sic vt
dicendo nō. **C**Dubitatur circa cōclonē quā p̄bs pōt dic.
vt enī q. qd quid ē sit qd dialectica. q. omnis qd q3 h3
dialectic⁹ terminare ē qd dialectica. sed dialecticus h3 termi-
nare questioē quid ē. q. in primo topi. Ari. dialectic⁹ ex p̄s
determinat qd ē diffinitio. quid genus. quid d̄ia. quid p̄-
positum. q. quid p̄blema. q. sic de multis alijs. qd nō ē
nisi ēēt qd dialectica. **C**Dicendum q. dialectica q. etiam dia-
lecticus ē duplex. s. docens. q. vtens. Dialectica docens ē
scia tradita in lib. topi. Arist. q. dialectica sic accepta est scia
de m̄fatiua. q. p̄cedo q. ad dialecticā q. etā dialecticū sic ac-
ceptūz p̄inet qd quid ē: dialectica vtens h3 viam ad p̄bā-
dum vtrāqz partē cōtradictionis. **C**Et si dicatur q. dia-
lectica docens q. traditur in lib. topi. Ari. docet syllogizare
ex p̄babilibus. q. querere vtrāqz partē p̄tradictōis.
qd non esset nisi syls esset ex p̄babilibus. q. talis qd q̄rens
vtrāqz partē h̄dictōis pertinet ad dialecticaz docentē. cu-
tus oppositam dixisti. **C**Dicendūz q. dialectica docens
que tradit in lib. topi. de m̄fatiua docet syllogizare ex p̄ba-
bilibus q. querere vtrāqz p̄te p̄tradictōis. sicut sophisti-
ca docens q. traditur in li. elenchō. docet q̄liter contingit de-
cipere p. syllos elēchos. q. tm̄ sophistica docens inquantūz
h3 nō docet decipere per h̄mōi. Dico tamē q. iste hō qui
h3 logicā vel dialecticā docēt ea vitur arguendo ex p̄ba-
bilibus. sed tūc ē dialecticus vtens q. nō docens: sicut h̄is
sciam traditā in libro elencōz pōt vti syllogismo sophistico
sed tūc ē sophistica vtens q. nō docens.

CQuā vō h. qdēz p̄dicat p̄posita vt vñū sit oē

predicatu eoz que extra predicat alia vero nō
que d̄ria est. de hoie. n. vey est d̄re. q. est aial ex-
tra bipes q. extra bipes animal. q. hoc ut vnum
q. hominem q. album q. hec vt vnum.

CHec est secūda ps principalis hūis. c. in qua p̄bs de-
terminat de habitu d̄ne q. p̄na enunciationū adinūcē. qua
rū qdā h̄nt aliquod extremū compositū. q. quedā extre-
ma simplicia. q. p̄tinet ista pars tres p̄ticular. in p̄na remo-
net dubitationē talem. quādoq3 ex predicatis diuisis seq̄t
p̄dicatū cōiunctū q. quādoq3 nō. sicut declarat per exēpla.
est ergo qd quando ē q. ex p̄dicatis diuisis seq̄tur p̄dicatūz
iunctū. q. quādo non ē ita. in sc̄da particula ibi: **E**oz igit
q. p̄dicant. soluit per hec istā dubitationē ostendēs quādo
ex p̄dicatis diuisis seq̄t p̄dicatū iunctū. q. quando nō. In
tertia p̄ticular ibi. **T**erū ē aut d̄re. ostendit quādo ex p̄dica-
to iuncto seq̄tur p̄dicatū disunctū. q. quando non. In pri-
ma p̄ticular mouet talē qdōnē ex quibus p̄dicatis diuisis seq̄-
tur p̄dicatū iunctū. q. ex qbus nō. q. q. ē cā diuersitatis. q.
q. hec qd supponit q. ex aliquibus predicatis diuisis seq̄tur
predicatum cōiunctū. q. ex aliquibus nō. manifestat exē-
plariter istud quod supponit. q. primo ponit duo exempla
in quibus ex predicatis diuisis sequitur predicatum cōiun-
ctum. primum ē ista. p̄na ē bona. homo ē animal. q. hō ē
bipes. ergo hō ē animal bipes. s̄m ē. ista cōsequentiā ē bo-
na. for. ē homo. q. ē albus. ergo for. ē homo alb⁹. vnde cō-
tingit dicere extra. i. diuisim q. for. ē hō. q. for. ē albus. q.
contingit dicere cōiunctim q. for. ē homo albus.

CS3 si si citared⁹ est q. bon⁹ q. citared⁹ bon⁹.
CAd anifestat exemplariter q. in quibusdam ex predica-
tis diuisis non sequitur predicatum cōiunctū. q. pōt qua-
tuor exempla. primum dicit ad istud inconueniēs q. ex hoc
sequitur falsum. Alia exēpla ducunt ad nugationē duo pri-
ma ad nugationē explicitā. q. vltimū ad nugationē implicitaz
primum ē. nō seq̄tur for. ē citaredus q. ē bonus. ergo ē citba-
redus bonus q. p̄misse p̄nt esse v̄e p̄clone existente falsa.

CSi enī qm̄ alteruz d̄r q. ambo dicent multa
inconuenientia erūt. **D**e hoie. n. q. hoiez uey est
d̄re q. albū. **Q**uare q. totū rursus q. si albū p. se q.
hoiem q. totū: q̄re erit hō albus q. homo albus
q. hoc in infinitum. q. rursus musicus albus am-
bulans q. hec eadem frequenter implicita.

CSecūdu exemplum ē in quo deducitur ad explicitam
nugationem si vtr̄ ex p̄dicatis diuisis sequitur p̄dicatūz cō-
iunctum q. est tale. verum ē d̄re de homine q. ē homo. q.
verum ē d̄re q. ē homo albus. q. ē iterum verum d̄re de
homine q. ē homo albus. ergo data h̄pothesi verum est
dicere de homine q. est hō hō alb⁹. vbi ē nugatio ex-
plicita. q. sic contingit arguere in infinitum. **S**ecundūz exē-
plum. verum ē dicere de homine q. est homo q. est albus
q. q. est musicus. q. q. ē ambulans. ergo verum est d̄re de
hoie q. ē hō albus musicus ambulans. q. hec eadē secūduz
h̄pothesi contingit d̄re frequenter implicita q. repetita.

CAmpli⁹ si socrates ē q. hō q. bipes. q. socrates
hō bipes est. qm̄ q. siq̄s simpli ponat p̄plexiōes
fieri plurima inconuenientia p̄rigit dicere māife-
stū est. quemadmodū ponendū est nūc dicem⁹.

CQuartum exemplum est in quo deducitur ad nugatio-
nem implicitam data h̄pothesi. s. q. semper ex predicatis
diuisis sequitur predicatum cōiunctum q. est tale. verum
est dicere de for. q. est homo. q. q. est bipes: ergo data h̄-
pothesi sequitur q. est homo bipes. vbi tamen nugatio im-
plicita q. ex hoc q. est homo per se intelligitur bipes. sic in
specie per se intelligitur differentia. sic ergo patet q. si for.
sit homo q. sit bipes. si quis peteret simpliciter fieri cōm-
plexiones. i. si quis peteret simpliciter predicata cōiuncta
inferre ex diuisis multa inconuenientia sequuntur. **S**ed
quemadmodum sit dicendum q. ex predictis diuisis se-
-

*nota
q. dicitur
q. p̄batur
q. h̄mōi*

quatur predicatum coniunctum nunc dicemus.

Cor. igitur que predicantur de quibus predicantur quecumque sunt accidentis dicuntur vel de eodem vel altero hoc non erunt unum. ut homo albus est et musicus. sed non idem est musicus et albus. accidentia enim sunt utraque eadem. Nec si albus musicus neque est dicitur non erit albus musicus unum aliquid. Sed accidentis enim musicus albus dicitur. Quod non erit albus musicum aliquid unum. quo circa nec citare bonum simpliciter sicut animal bipes non sit. nisi accidentis amplius nec quicumque sit in alio. quare albus frequenter dicitur non homo nisi animal vel bipes. Insunt enim in homine animal vel bipes.

Hec est secunda particula huius partis in qua soluitur ista dubitatio que est quod ex predicatis diuisis sequitur predicatum coniunctum et quod non sequitur. dicitur quod si sint talia predicata diuisa quod neutrum accidit alteri nec ambo accidunt alicui tertio eisdem. et si sit si ita sit quod neutrum includit reliquum. nec quod totum sit repetitum in utroque diuisorum. tunc ex talibus predicatis diuisis sequitur predicatum coniunctum. Unde tres conditiones ponit prius ad hoc quod ex predicatis diuisis sequatur predicatum coniunctum. prima est quod illa predicata diuisa non accidunt alicui uni. secunda est quod unum illorum non accidat reliquo. tertia conditio est quod nullum istorum includatur in reliquo. et hec conditio includit quartam conditionem que inuenitur in ista. scilicet quod idem non sit repetitum in utroque diuisorum. si enim unum sit repetitum in utroque diuisorum sequitur quod unum includitur in reliquo. iste igitur tres conditiones requirunt ad hoc quod ex predicatis diuisis vel sequitur predicatum coniunctum. per primam et secundam conditionem non sequitur for. est bonus et est faber. ergo est bonus faber. quod ista predicata diuisa accidunt eidem. scilicet for. et utriusque accidit relique. quod accidit fabri quod sit bonus. nec valet ista propositio a diuisis tanquam ad unum per se coniunctum. for. est albus et est musicus ergo est bonus musicus. quod albus et musicus non faciunt unum per se et utriusque istorum accidit alteri tertio. nec valet. for. est homo albus et est musicus ergo for. est homo albus musicus tanquam a diuisis ad unum per se coniunctum. quod homo albus musicus non est aliquid unum per se. et sic intendit prius quod unum accidit alteri vel utrunque tertio. et sequitur predicatum coniunctum unum per se in istis terminis a diuisis ad coniunctum quod est unum per accidens est propositio bona. ista enim est bona propositio. for. est homo albus. et for. est musicus. ergo for. est homo albus musicus. nec est hec propositio. for. est homo albus musicus. propositio simpliciter. sed propositio pluralitate opposita unitati simpliciter et per se ut dictum est prius. propter tertiam conditionem non sequitur. for. est homo albus. et for. est albus ergo for. est homo albus albus. quod unum diuisorum includitur in reliquo. nam in homine albo includitur. albus. Idem est etiam hoc repetitum in utroque diuisorum. et propter hoc non sequitur for. est homo. et est bipes. ergo for. est homo bipes. propter tertiam conditionem. quod alterum diuisorum includitur in reliquo. Dubitatur quod ista propositio est bona for. est homo. et for. est albus. ergo for. est albus homo. et tamen unum diuisorum hoc accidit alteri. nam albus accidit homini. ergo non requiritur ista conditio quod unum diuisorum non accidit alteri ad hoc quod propositio sit bona a diuisis ad coniunctum. Dicitur enim quod ad hoc quod regula sit generalis requiruntur iste tres conditiones predicte. unde quod in aliquibus terminis teneat propositio a predicatis diuisis ad predicata coniuncta quando unum accidit reliquo. tamen non oportet talis consequentia tenere. unde non obstat quod in aliqua materia teneat talis propositio. ubi non deficit aliqua predicte conditionum. vel dicatur quod ad hoc ut regula teneat regula intelligitur quando unum non accidit. sicut unum accidit alteri accidenti. vel quando unum accidit alteri sicut accidens accidit suo subiecto. Ad sciendum consequenter in omnibus terminis quando ex predicatis diuisis sequitur predicatum coniunctum et quando non. est notandum quod si alterum diuisorum sit natum determinare reliquum. et utrumque diuisorum recipit per eodem quando accipitur diuisim et quando accipitur coniunctim. tunc semper ex predicatis diuisis sequitur predicatum coniunctum in quo coniunctio istud quod est natum determinare determinat istud quod est natum determinari. et si aliqua istarum

conditionum deficit tunc ex predicatis diuisis non sequitur predicatum coniunctum. unde considerandum est an diuisa sint talia quod unum sit natum determinare reliquum. vel non. si neutrum sit natum determinare reliquum. tunc nunquam ex predicatis diuisis sequitur predicatum coniunctum. et tunc non sequitur. for. est homo. et for. est risibilis ergo for. est homo risibilis. nec sequitur. for. est homo. et est rationalis ergo for. est homo rationalis. Si autem alterum sit natum determinare reliquum. aut illa diuisa accipiuntur per eisdem quando accipiuntur diuisim. et quando coniunguntur adiuuicem: aut accipiuntur pro diuersis diuisim et in coniuncto: si accipiuntur per eisdem diuisim et in coniuncto. et illud quod est natum determinare determinat istud quod est natum determinari. si ex diuisis sequitur coniunctum. et per hoc sequitur. for. est homo. et for. est albus. ergo for. est homo albus et sequitur. for. est ens. et est rationalis ergo for. est ens rationale. quod rationale est aptum natum determinare ly ens. et non e converso. et tunc non sequitur. for. est ens. et est rationalis. ergo for. est ens rationale ens. quod ly ens non est aptum natum determinare ly rationale. Si autem ista diuisa vel aliquod diuisorum accipiuntur pro alio et alio quando accipitur diuisim et quando accipitur in coniuncto. tunc a diuisis ad coniuncta non tenet consequentia: sed est falsa autem penes secundum modum. et tunc non sequitur. iste est faber. et iste est bonus. ergo iste est bonus faber. quod bonum accipitur per se et diuisim accipitur pro bono moris sed quando accipitur in coniuncto et est determinatio fabri tunc accipitur pro bono artis fabrilis. unde cum dicitur. iste est bonus faber. significatur quod iste bene habet arte fabulem. vel quod iste est bonus vel excellens in arte fabrilis. et tunc non sequitur iste est bonus et est faber. ergo iste est bonus faber. quod hec dictio bonus aliter accipitur quam accipitur diuisim et quam accipitur in coniuncto. et propter eadem rationem non sequitur. iste canis est pater et est canis. ergo iste canis est pater tuus. quod hec dictio tuus quam accipitur diuisim accipitur pro possessore. sic enim dicens. iste canis est tuus. de notatur quod est tua possessio. sed quando accipitur in coniuncto sic dicens iste canis est tuus per accipitur pro genitore. et ideo non sequitur. Si autem arguitur negatiue. scilicet ex negatiue unius predicati diuisim cum affirmatione alterius predicati diuisim ad negationem predicati coniunctim si termini diuisis et coniunctim accipiuntur pro eodem sic est bona consequentia. quod sequitur. for. est homo. et for. non est albus. ergo for. non est homo albus. nam tunc arguitur a negatiue superioris ad negatiue inferioris. Si alterum diuisorum accipitur aliter seu per alio quam accipitur diuisim et quando accipitur in coniuncto: tunc si negetur in una premissa illud quod per alio vel aliter accipitur diuisim et coniunctim tunc non valet propositio a diuisis ad coniunctum. non enim sequitur. for. non est bonus et est faber. ergo non est bonus faber. nec valet iste non est magnus et est latro: ergo non est magnus latro. Si autem illa propositio sit negatiua in qua predicatur illud quod per eodem accipitur diuisim et in coniuncto tunc sic est bona ab altera affirmatiua et altera negatiua ad negatiue totius coniuncti: sequitur enim for. non est faber. et est bonus ergo non est bonus faber. Si autem utraqque premissa sit negatiua ita quod utriusque diuisorum negetur a subiecto diuisim: ex illis negatiuis sequitur negatio totius coniuncti: sequitur. n. for. non est faber. et for. non est bonus. ergo for. non est bonus faber: Sed dubitatur utrum ex diuisis quorum utrumque accidit alteri sequitur coniunctum ubi utrumque diuisorum accipitur pro eodem. et eodem modo quando sumitur diuisim et quando coniunctim utriusque gratia. utrum ista consequentia sit bona for. est albus et est musicus. ergo for. est albus musicus. Ad istud videtur mihi dandum quod talis propositio est bona: quod hec non est simpliciter propositio. for. est albus musicus nam albus et musicus faciunt unum per accidens simpliciter et utrumque istorum natum est deteriorare et habere reliquum. nam albus est idifferens ad musicum et non musicum: quod quoddam albus est musicus et quoddam non musicus. et quoddam musicus est albus et quoddam non albus. et si dicitur albus musicus dicitur albus ad musicum tamen. et tunc albus et musicus faciunt unum extremum oppositionis per accidens tamen. et illud quod dicitur Ari. quod ex talibus diuisis non sequitur coniunctum. intellegendum quod ex talibus diuisis non sequitur coniunctum per se unum tamen ex talibus diuisis sequitur unum coniunctum per accidens.

Verum est autem dicere de aliquo et simpliciter ut quendam hominem album esse hominem: et

Perihermenias

quodā album hominem albus esse.

Cum ec terna p̄ncipia secūde p̄tis p̄ncipalis h̄ ca. i. q̄ p̄b̄ dēteriat istā q̄nē. ex quo p̄dicato cōiuncto sequuntur p̄dica ta diuisa. et ex quo p̄iuncto nō sequitur diuisa. Et p̄rio exem p̄lificat vbi ex p̄iuncto sequitur diuisa dīcēs q̄ verū ē d̄re de aliq̄ hoīe vt de sor. q̄ ē h̄o alb̄. et v̄z ē dīcere simpl̄ hoc ē diuisim de eodē q̄ ē h̄o. et q̄ ē alb̄ sequit̄. n. sor. est h̄o al bus. ergo sor. est h̄o. et ē sequit̄. ergo sor. est albus.

Cum sp̄ ar: sed q̄n̄ i adiecto qdē aliq̄d opposi toz inest ad q̄ sequat̄ p̄tradictio. nō v̄z ē s̄z flm̄ vt hoīem mortuū hoīem d̄re quādo at̄ nō iest ue rum est. uel etiam quando inest semp̄ falsum est.

Determinat q̄nē ponens condiciones duas q̄ requir̄ tur ad hoc q̄ ex p̄dicato p̄iuncto sequat̄ p̄dicata diuisa. p̄ria p̄ditio est q̄ non sit p̄tradictio in adiecto. i. q̄. d̄teriatio non repugnet dēteriabili in illo p̄dicato p̄posito. si. n. d̄teriatio repugnat tunc ē oppositio in eo qd̄ adijciat̄. et iō d̄r̄ oppō i adiecto. et p̄pter hoc nō seq̄t̄. cesar ē h̄o mortuū. ergo cesar ē h̄o q. sic dīcēdo. h̄o mortuū ē oppō i adiecto. q. hoc d̄ter/ miatio mortuū q̄ adijciat̄ hoī opponit̄ homini. q̄n̄ at̄ ē op/ positio in adiecto et q̄n̄ nō docet p̄b̄s dīcēs. q̄ dīffōes sūt po nēde loco notum. et dīffōnib̄ positis loco notum intelligē dū est an dīffō dēteriatiōis repugnet dīffinitioni dētermina/ bilis. et si sic tūc positis noib̄ sit oppositio in adiecto. si dīffō nes non repugnant non sūt p̄ius oppō i adiecto. Et dicit p̄b̄s q̄ p̄ oppositū in adiecto intelligit̄ oppositū ad quod se/ quit̄ d̄ictoriū. et q̄n̄ ē talis oppositio in adiecto sp̄ ē p̄ditio/ nalis falsa a p̄dicato tali continēdo ad p̄dicatū dīfū. s. ad ipsum dēterminabile diuisim acceptum.

Cum vō n̄ iest. nō sp̄ uex ē. At homer̄ ē aliq̄d ut poeta. q̄ ē ē nō. s̄m acc̄ns. n. ē d̄ homero p̄di cat̄ q̄n̄ iest ei poeta s̄z nō s̄m se p̄dicat̄ de hoīero q̄n̄ ē. Quā i quānsū q̄z p̄dicatis neq̄ p̄rietas aliq̄. n̄z ulla oppositio inest. si dīffōnes p̄noib̄ reddant̄. Et s̄m se p̄dicet̄ et nō s̄z acc̄ns in his simpl̄ uerū erit d̄re. Quod at̄ nō ē. q̄n̄ opinabi le ē. nō est uex d̄re ēē aliq̄d en s. Opinatio eniz eius nō est quoniam est. sed q̄n̄ nō est.

Ponit sc̄am dīffōnē req̄sītā ad hoc q̄ ex p̄dicato cō iuncto sequat̄ p̄dicata diuisa. p̄rimo tamen dicit q̄ non semper est oppositum in adiecto nec ex cōiuncto sequit̄. di uisa. q̄ non sequit̄. homer̄ ē poeta. ergo homer̄us ē. nō va let p̄ntia ista. et reddat̄ causāz dīcēs. q̄ hoc p̄dicatio ē s̄z ac cidēs hoīero. nā ēē poetam p̄dicatur per acc̄ns de homero p̄nt accidit sibi ēē poetam. vel in opt̄. hoīuz ēē. sed circa. s̄z sequitur hoc est circa esse vt est s̄m adiacens non p̄dicat̄ de homero. et p̄pter hoc intendit ponere secūda p̄ditio nem requisitam ad hoc q̄ ex cōiuncto sequat̄ p̄dicata di uisa. et hec est secūda p̄ditio q̄ nō sit p̄dicatio s̄m acc̄ns. s. i telligendo q̄ nō accidit dēterminabil̄ q̄ dēterminabile sit. aut non sit indifferenter. per p̄dicationem s̄m acc̄ns in telligit p̄dicationem in qua dēterminatio cōiuncta dēteria bili nec ponat dēteriabile nec ipsum destruat. sed est idiffe rens ad dēteriabile et ad oppositum dēterminabilis: sic opt̄ nabile est idifferēs ad eē et ad nō eē. qd̄ dā. n. opinabile non est. opt̄io. n. potest eē de aliquo non ente. q̄ ip̄m ē. et opt̄ nio potest esse de aliquo ente q̄ ipsam non est. **I**ntellē dum q̄ p̄b̄s in proposito per cōiuncta nō solū intelligit ista que coniunguntur adinūcē sicut partes extremi. s. subiecti et p̄dicati. sed intelligit illa que coniunguntur indifferēt sicut extrema. et illa que coniunguntur adinūcē in dicit p̄di catū et copula quō in ista p̄pōne. hoc est inopinabile. hoc p̄ dicatū inopinabile. et hoc verbū est cōiunguntur adinūcēz et de tali cōiuncto nō sequit̄ diuisim. **C**irca primaz con ditionē quā ponit p̄b̄s hic sunt septem notāda. p̄rimo est notādū q̄ q̄n̄ ē oppō i adiecto de q̄ p̄b̄s loquit̄ hic d̄teriatō repugnat dēteriabili p̄ se et seorsū accepto. et dēteriatio nō

repugnat dēteriabili vt sūt p̄tes eiusdē extremi. q̄ si mor tuū opponeret hoī. vt h̄o accipit̄ in hoc extremo h̄o mor tuū. hic nō eēt intellect̄. sor. est h̄o mortuū. sic nec ista. sor. est h̄o irr̄dalis. Dicit̄ igit̄ oppositio i adiecto q̄n̄ istud qd̄ si gnificat̄ per dēteriatōnē per se sūptā repugnat dēteriabili per se seorsū accepto. **S**ecūdo ē notādū q̄ iste terminus h̄o. accipit̄ p̄ alio q̄n̄ accipit̄ p̄ se et diuisim. et p̄ alio q̄n̄ ac cipitur in hoc extremo p̄posito h̄o mortuū. q̄ q̄n̄ accipitur diuisim tūc accipit̄ p̄o p̄posito ex corpore et aia intellectina et nō est in cōposito ex corpore et aia intellectina. nō. n. accipi tur in hoc p̄posito p̄ cadauere. nā cadauer nūq̄ fuit h̄o. et h̄o mortuū fuit h̄o. et iō nō sequitur. sor. ē h̄o mortuū. ergo sor. ē h̄o. q̄ p̄ alio et alio accipit̄ ly h̄o in ante et p̄nte. **E**t si q̄ratur q̄ est cā quare accipit̄ p̄ alio et alio cōiunctim et di uisim. dīcēdū vt mihi v̄f q̄ h̄bitur per ly mortuū ad stādū p̄ eo qd̄ fuit h̄o et nō est h̄o. itā mortuū ē idē qd̄ nō viuūz et qd̄ fuit viuū: et de rōne dēteriatiōis est h̄bere dēteriabi le ad suā nām. et iō sic dīcēdo h̄o mortuū. stat p̄ eo qd̄ non est h̄o. sed fuit h̄o sine p̄ eo qd̄ fuit h̄o viuēs. sed nō est h̄o viuēs. Alij d̄nt q̄ sit ex sola volūt̄ vtētū. s. q̄ h̄o p̄ alio acci pit̄ q̄n̄ accipit̄ p̄ se. et q̄n̄ cū alio accipit̄ vt q̄n̄ accipit̄ i hoc p̄iuncto. h̄o mortuū. sicut voces significat̄ ad placitūz. sic vti vocib̄ p̄ talire vel pro tali ē ad placitū. **T**ertio ē sc̄edūz q̄ sed in intētiōnē p̄b̄s v̄f q̄ hec est falsa. h̄o ē mortuū. q̄n̄ hic p̄dicat̄ opp̄ de opposito nā iste terius h̄o q̄n̄ suppo nit respectu verbi p̄ntis ip̄is supponit̄ p̄ p̄ntib̄ tm̄. iō per istā. h̄o ē mortuū dēnoiat̄ q̄ aliq̄s q̄ mō est h̄o ē mortuū Si quis t̄n̄ veller d̄re q̄ ly mortuū h̄z vtutē ampliādi ad p̄ terita poterit d̄re q̄ illa. h̄o ē mortuū ē multiplex penes ter tū modū equocationis ex eo q̄ subm̄ pōt sumi pro eo qd̄ ē h̄o sine p̄ eo qd̄ fuit h̄o. et vno sensu hec est v̄a. et alio sen su hec est falsa. **Q**uarto ē notādū q̄ q̄n̄ est oppositū i ad lecto in aliquo extremo p̄posito nō p̄tingit inferre dēteria bile. sed oppositū dēteriabilis. t̄n̄ cōtingit inferre dēteriatō nē diuisim. v. g. nō sequit̄ sor. ē h̄o mortuū. ergo sor. ē h̄o s̄z magis sequit̄ oppositū. s. q̄ sor. nō ē h̄o. bene t̄n̄ seq̄t̄ sor. est h̄o mortuū. ergo sor. ē mortuū. et cā huī ē. q̄ mortuū p̄ eodē accipit̄ diuisim. et q̄n̄ accipit̄ in cōiuncto. s. p̄ eo quō fuit viuēs et nō est viuēs. q̄n̄ dēteriabile nō h̄bit dēterminatio nē ad stādū. p̄ alio q̄ q̄n̄ stat p̄ se sine dēteriabili. s̄z dēteria tio possit h̄bere dēteriabile. **Q**uinto notādū ē q̄ q̄n̄ cū/ q̄ aliq̄ dīctio p̄ eodē accipit̄. q̄n̄ accipit̄ diuisim: et quando p̄iunctim. tunc a p̄dicato p̄iuncto ad p̄tē p̄dicati diuisim. ac ceptā p̄ eodē sūptā p̄ quo sumit̄ in p̄iuncto ē bona p̄ntia. sed ad p̄tē q̄ nō accipit̄ p̄ eodē in cōiuncto. et diuisim nō va let p̄ntia. et p̄pter hoc seq̄t̄. sor. ē h̄o alb̄. ergo sor. ē h̄o. q̄ p̄ eodē accipit̄ quando accipit̄ p̄iunctim et diuisim. s. p̄ hoīe. sed ista p̄ntia nō valet. sor. ē h̄o mortuū. ergo sor. ē h̄o. q̄ p̄ alio accipit̄ li. h̄o in antecedēte. et p̄ alio in p̄ntē. ista t̄n̄ p̄ntia ē bona. sor. ē h̄o mortuū. ergo sor. ē mortuū. q̄ ly mortuus accipit̄ pro eodē q̄n̄ accipit̄ p̄iunctim et q̄n̄ dīfim. ista etiā p̄ntia nō valet. iste est bon̄ faber. ergo ē bon̄. q̄ ly bon̄. p̄ alio stat in antecedēte. et pro alio in consequente. ista tamen cōsequētia est bona. iste est bonus faber. ergo iste est fa ber. quia ly faber pro eodem stat in antecedēte. et in conse quente. **S**exto est intelligendum q̄ q̄n̄ vbi est oppo sitio in adiecto ex p̄dicato continēdo non contingit in ferre diuisim vtrūq̄z diuisorum respectu verbi de presenti t̄n̄ q̄n̄q̄ respectu verbi de preterito contingit inferre ex tali continēdo vtrūq̄z diuisorum. quātū enim non sequatur. sor. est h̄o mortuus. q̄ sor. est h̄o. seq̄t̄ t̄n̄ sor. fuit h̄o mor tuus. ergo sor. fuit homo et ē seq̄t̄. sor. fuit h̄o mortuū. er go sor. fuit mortuus. **S**ed dubium potest hic queri. q̄a vbi est oppositum in adiecto ex p̄dicato cōiuncto non cō tingit inferre vtrūq̄z diuisorum respectu verbi de presenti et tamen respectu verbi de preterito contingit inferre ex cō iuncto vtrūq̄z diuisorum. est enim dubium. que est causa diuersitatis. **I**tem cum tam respectu verbi de preterit̄ to q̄ respectu vbi de presenti sit p̄ oppositio. q̄ aliter non eēt oppositū in adiecto. et omnis oppositio includit contra dictionē. v̄f q̄ t̄n̄ respectū vbi de presenti q̄ respectu verbi de preterito ex affirmatiua de p̄dicato cōposito cuius de

teriatto opponit deterabilem dicitur sequi negatio in qua idem deter-
minabile negatur ab eodem subiecto. quia manente eadem causa manebit
idem effectus. et causa talis consequentia in illis de presentibus est oppositio
adiecto que manet tamen in illa de preterito quia in illa de presentibus ergo
sicut sequitur. sor. est homo mortuus. ergo sor. non est homo. ita sequi-
tur cesar fuit homo mortuus. ergo cesar non fuit homo. **C** Dicendum
quod causa habet diversitatis est quia verbum presentis temporis copulat verbum cum
vno instanti. quia non est nisi vnum instantis presentis sed verbum preteriti temporis
in propositione in qua affirmatur copulat predicatum cum subiecto per quod
instanti preterito. et ideo si non precedat aliquid dicitio habens virtutem
profundam temporis vel instantis significatum per verbum de presentibus. tunc ver-
bum quod est copula copulat predicatum cum subiecto per quod instanti pre-
terito: sub distinctio tamen. sed verbum presentis temporis quod est copula so-
lum copulat predicatum cum subiecto per instanti presentis. et quia per eodem instans
tamen non presentis inesse opposita eadem. ideo in predicato ubi est oppositio
inter deteriorationem et deterabilem. et affirmativa de presentibus et de pre-
terito in quo est oppositio talis sequitur negativa de presentibus in qua ne-
gatur deterabile de eodem subiecto et per hoc sequitur cesar est homo mor-
tuus. ergo cesar non est homo. quia verbum copulas predicatum cum subiecto in
propositione copulat predicatum cum subiecto per eodem instanti. nec potest
ficari ante per vnum instanti. et presentis per alio. sed in propositione affirmati-
va de preterito predicatum copulatur cum subiecto pro quolibet instans
preterito copulatur. sed ex hoc quod vnum oppositorum in aliquo in-
stanti preterito fuit in subiecto non sequitur quod reliquum opposito-
rum pro nullo instanti preterito in subiecto ideo ex
tali affirmativa de preterito in qua est predicatum oppositum ex
deteriatione et deterabilem et vbi determinatio repugnat
deterabilem non sequitur negativa de preterito in qua determinabi-
le negatur a subiecto pro quolibet instanti preterito. et ideo non sequi-
tur. cesar fuit homo mortuus. ergo cesar non fuit homo. Aliquod tamen ne-
gativa in qua dicitur verbum de preterito ad copulandum predicatum
cum subiecto per eodem instanti per quo verificatur ante sequitur. sequitur. n.
cesar fuit homo mortuus. ergo cesar tunc non fuit homo. sed ex affir-
mativa sequitur cesar fuit homo mortuus. ergo cesar fuit homo. quia
sequitur cesar fuit homo mortuus. ergo cesar prius fuit homo. ex quo
sequitur quod cesar fuit. **H**ec ergo est ratio quare ex affirmativa
de presentibus in qua affirmatur predicatum oppositum in quo est oppositum
ad lecto sequitur negativa de presentibus in qua negatur deterabile ab eo-
dem subiecto. quia ante et sequens non presentis verificari nisi pro eodem
instanti. nec oppositum presentis potest esse verum cum antecedente nisi pro
eodem instanti. sed non est sic in illis de preterito. quia ante et oppositum
presentis presentis verificari pro alio et alio instanti. hec enim est vera
cesar fuit homo mortuus pro vno instanti. et hec. cesar fuit homo
per alio instanti. **A**d arguendum in his dicendum procedendo quod
in ista. cesar fuit homo mortuus. est oppositum in adiecto. et ideo
non potest illud copulatum. homo mortuus. et iste terminus homo inesse nec
potuisse eidem subiecto pro eodem instanti. et ideo ex ista affirma-
tiva. sor. fuit homo mortuus. inferat negativa in qua determina-
tur verbum ad copulandum predicatum cum subiecto per eodem instanti pro
quo hec affirmativa fuit vera. vbi bene sequitur. sor. fuit homo
mortuus. ergo sor. tunc non fuit homo. sicut per in alijs opposi-
tis. non. n. sequitur. sor. fuit homo albus. ergo non fuit niger. **C** Se-
cundo est intelligendum quod philosophus. hic loquens de predicato plu-
cto non includendo copulam solum loquendo de continen-
cto ex adiectivo et substantivo. et ex tali predicato dicto solus
sequitur diversa quando accipiuntur teri per eodem collectum
et distinctum. vt deus est. Alio tamen modo fit predicatum continen-
cto ex recto et obliquo. et hoc potest esse vel mediante prep^o vel
pp^o mediata. **E**xemplum primi. ethiops est albus secun-
dum dentes. **E**xemplum secundi. bonus est disciplina ma-
lorum. homo est dominus asinorum. sed de talibus collectis non po-
nitur per aliquas regulas. **C** Unde dicendum quod huiusmodi
consequentie non valent. ethiops est albus secundum dentes. er-
go ethiops est albus nec valet ista consequentia. aliquod bo-
num est scientia malorum. ergo aliquod bonum est malorum. nec sequitur
homo est dominus asinorum. ergo homo est asinorum. sed
in omnibus his est fallacia secundum quid et simpliciter. vt
habet videri in libro elenchorum. **C** Circa secundam condi-
tionem quam ponit hic philosophus sunt duo notanda. **P**rimum est
quod a propositione affirmativa in qua ponitur hoc verbum est tertium
adiacens ad affirmativa in qua ponitur hoc verbum est secundum ad-
iacens. non semper est consequentia bona. vt patet per philosophum.

non enim sequitur cesar est optimabilis ergo cesar est. nec se-
quitur homerus est poeta. hoc est homerus est in poetis. er-
go homerus est. poetis enim sit tamen de eo quod est de eo quod
non est. **C** Ad cuius evidentiam est sciendum quod de nume-
ro terminorum predicatorum quidam solum competunt non en-
ti: et quidam competunt solum enti. et quidam indifferenter
competunt enti et non enti. **E**xemplum primi. iste terminus
non ens. et iste terminus mortuus solum competunt non en-
ti. et quando aliquid talis terminus predicatur mediante hoc ver-
bo est. tunc est oppositum in adiecto. quia ad tale propositionem se-
quitur oppositum ipsius. sequitur enim cesar est mortuus. er-
go cesar non est. vnde in talibus predicatum repugnat sub-
iecto cum inferat suum oppositum. et cum predicatum est ta-
le quod solum dicitur de non ente a propositione in qua hoc ver-
bum est: est tertium adiacens ad propositionem in qua hoc ver-
bum est. est secundum adiacens. non valet consequentia. s.
est fallacia sicut quid et simpliciter. **E**xemplum secundi. ter-
mini significantes rem existentem in aliquo predicamento sic
isti termini. homo animal. album musicum. et huiusmodi.
solum vere predicantur de ente. et ideo quando talis termi-
nus predicatur tertium adiacens a propositione in qua pre-
dicatur talis terminus tertium adiacens ad propositionem
in qua predicatur hoc verbum est secundum adiacens est bona
consequentia. Bene enim sequitur sor. est homo. ergo sor.
est. similiter sequitur sor. est albus ergo sor. est. **E**xemplum
tertij. termini transcendentis vt ens sicut quod est vnum simpliciter
possibile. opinabile. intelligibile. deus indifferenter de en-
te et de non ente. et in talibus a propositionibus in quibus pre-
dicantur hoc verbum est tertium adiacens ad propositionem
in qua hoc verbum est. est secundum adiacens. non valet con-
sequentia. non enim sequitur cesar est possibilis. ergo cesar est. et ta-
lem propositionem in qua predicatur est indifferens ad exi-
stens et non existens vocat philosophus per propositionem secundum
accidens. quia predicato accidit indifferenter esse et non esse.
i. existere et non existere. **C** Secundo est notandum quod
hoc verbum est. est tertium adiacens in propositione. tunc
contrahitur ad naturam predicati. seu ad esse predicati. tunc
enim non dicit esse simpliciter. sed dicit esse tale quale importa-
tur per predicatum. et hoc est quod solet dici quod hoc verbum
est tertium adiacens dicit illud quod in alio est. sed quando
est secundum adiacens tunc dicit illud quod in se est. s. esse
et existere et propter hoc dixerunt antiqui logici quod hoc ver-
bum est quod est tertium adiacens est syncategoremma. quia
non dicit determinatam naturam. nisi ratione adiecti. et cum
alio et alio adiecto dicit aliam et aliam naturam. sed quan-
do est secundum adiacens tunc est categoremma. quia tunc
dicit naturam determinatam. et eadem respectu cuiuscunque. nam
tunc dicit esse existere. quia est esse vnum ens in mundo. et
ideo non est mirum si non semper sit bona consequentia. in
ter esse tertium adiacens. et esse secundum adiacens.

Is vero deterioris aspiciendum est quem ad mo-
dum sese habent negationes et affirmationes ad
seuicem. he. s. quod sit de posse esse et non posse esse.

potest et non potest. et de ipso et de necessario. ha-
bent hec enim aliquas dubitationes.

C Iste secundus tractatus est de enunciatione contracta ad mo-
dum facientem propositionem modalem. et continet duo capitula.
Primum est de oppositione modalium qualiter sit in modalibus
contradictio sumenda. In secundo. c. sibi. **L**oe autem sicut in ordi-
ne. determinat de consequentia inter propositiones modales. ca-
pitulum primum pertinet duas partes. In prima continetur dicta di-
cendis et disputat istam questionem. vtrum in modalibus
sit oppositio data per additionem negationis ad verbum vel ad modum
In secunda sibi. **E**rit igitur necessario. deterior virtute dicte quod non.
Continuando igitur dicta dicendis dicit quod postquam deterioratum est de
propositionibus de inesse: perspicendum est que sunt pro-
positiones de possibili vel de contingenti et de necessario.
quibus propositionibus modalibus contradicunt. **H**oc
enim determinare est rationale. quoniam istud habet dubitationes.

Perihermenias

Nā si eoz q̄ p̄lectū ille sibi iuicē oppositē sūt p̄dictiones q̄cūq̄ s̄m esse vel non esse dispo nūt vt ei⁹ q̄ est esse hoīem: negō est ea q̄ est non esse hoīem. non aut̄ ea q̄ est esse non hoīez: ⁊ ei⁹ q̄ est esse albū hoīem negō est ea q̄ est non esse al bū hoīem s̄z non ea q̄ est eē non albū hoīez. Si n. de oib⁹ aut dicitio aut negatio v̄a est cū lignuz falsum sit dicere esse albū hoīem: erit v̄ez de eo dīe esse non albu⁹ hoīem. Q̄d si hoc modo ⁊ in quāniscūq̄ esse non addit̄: idēz faciet q̄d p̄ esse dī. vt eius q̄ est ābulat homo. negatio non est ea que est ābulat non homo s̄z que est. non ābulat homo. Nihil. n. differt dicere hoīem ambulare vel hoīem ambulātem esse. Quare si h̄ modo i oib⁹ ⁊ eius q̄ est possibile esse negatio est pos sibile non esse non ea que est non possibile esse.

Prosequit̄ q̄onem arguendo ad v̄ranq̄ p̄tē. ⁊ p̄ hoc h̄z ista pars duas p̄tulas. in p̄ma ponit v̄nā rōnē ad p̄tem falsam q̄ p̄bat q̄ ad p̄dictionem h̄ndā i modalibus est ne gatio addenda ad v̄bū ⁊ non ad modū. in sc̄da p̄tula ibi. Videt̄ aut̄ idem. arguit ad oppositū p̄bādo q̄ i modalib⁹ sit p̄tradictio accipiēda p̄ affirmationem ⁊ negationē eius dem modi. ⁊ non p̄ affirmationem ⁊ negationem verbī. in p̄ima particula intendit talem rōnem. sicut est in illis de inesse. ita est in illis de mō. s̄z in illis de inesse ad habendā p̄tradictionem affirmationis est addenda negatio ad cōpo sitionem. i. ad verbum q̄d copulat p̄dicatuz cū subiecto. ⁊ non ad p̄dicatū. ergo in illis de mō negatio est addenda ad v̄bū ⁊ nō ad modū. maiorē supponit p̄hs. ⁊ minorē decla rat declaratione exēplari tam in illis in q̄bus exprimit̄ hoc verbū est. q̄ illis in q̄bus exprimit̄ alia verba in q̄bus in telligit̄ hoc verbū est. Dicit ergo q̄ negatio huius. hō est albus. non est ista. homo est non albus. sed ista. nullus hō est albus. ⁊ sic de alijs. ⁊ hoc p̄bat. q̄ si huiusmodi p̄pō nes in quāz v̄nā p̄dicat̄ terminus finitus. ⁊ in alia termin⁹ infinitus essent p̄tradictorie sequer̄ q̄ p̄tradictoria essent simul falsa. nā hec ē falsa. hoc lignū est albus hō. ⁊ s̄lī hec est falsa. hoc lignū est non albus hō. si ergo ista sunt p̄tradi ctoria sequer̄ q̄ p̄tradictoria essent simul falsa. ⁊ p̄t̄ re/ duci ad illō icōnēns q̄ subcōtraria sint simul falsa. nā iste essent subcōtrarie data hypothesi. lignū ē albus hō. lignuz est non albus homo. s̄z hoc est incōueniens. q̄ subcōtraria simul sint falsa. nā sic p̄traria eēt simul vera. ⁊ p̄ p̄ns p̄tra dictoria essent simul vera. hoc idem p̄z i enūciatōibus in q̄ bus non exprimit̄ hoc v̄buz est. sed alia verba. nā negatio illius. hō ambulat. non est ista. hō est nō ambulans. s̄z ista. hō non ambulat. nam idem est dicere. homo ambulat. ⁊ homo est ambulans. ergo idem est p̄tradictoriū v̄triusq̄.

Cū aut̄ idem posse esse. ⁊ non esse. Q̄d. n. q̄d est: possibile diuidi vel ābulare ⁊ non ābulare ⁊ non diuidi possibile est. Rō aut̄ ē qm̄ oē q̄d pos sibile ē sic non sp̄ i actu est. Quare ierit ēt nega tio: p̄t̄ igit̄ ⁊ non ābulare q̄d est ābulabile ⁊ non videri q̄d est visibile. at v̄o ipossibile de eodez oppositas eē v̄as p̄dictiones non igit̄ est ista ne gatio. Contingit. n. v̄nū ex his aut idēz ipm̄ dīe ⁊ negare simul de eodez aut non s̄m esse vel non esse q̄ opponunt̄ fieri affirmationes ⁊ negōnes.

Si q̄ illud ipossibile est h̄ erit magis eligenduz. **C**ū h̄c est sc̄da p̄tula in qua arguit̄ ad oppositū p̄bādo q̄ i modalibus nō sit p̄tradictio accipiēda p̄ affirmationem ⁊ negationē verbī. s̄z p̄ affirmationē ⁊ negationē modi. ⁊ i tēdit̄ talē rōnē. Imposse est duo p̄tradictoria esse simul v̄a,

s̄z due p̄pōnes de mō. puta due p̄pōnes de possibili. in quāz v̄na addit̄ negatio verbo ⁊ non modo sunt simul ve re. ergo tales p̄pōsitiones non sunt p̄tradictorie. maior est manifesta. ⁊ minor probatur p̄ exemplum. nāz demonstra to aliquo homine q̄ p̄t̄ ambulare hec est vera. possibile ē hunc ambulare. ⁊ hec similiter. possibile est hunc non am bulare. ⁊ demonstrato aliquo diuisibili hec est vera. hoc po test diuidi. ⁊ hec similiter est vera. possibile est hoc non di uidi. ⁊ ratio huius est. q̄z omne possibile. s̄. ad v̄trunlibet qualia sunt multa non semper sunt in actu. sicut non omne possibile ambulare semper ambulat. ergo possibile est ip/ suz non ambulare. ergo non opponunt̄. possibile est hoc ambulare. possibile est hoc non ambulare. ⁊ p̄ p̄sequens i modalibus p̄tradictio non est accipiēda p̄ affirmationem ⁊ negationē verbī s̄z modi. o. n. aliter illoz dicere. vel q̄ affirmatio ⁊ negatio sunt simul v̄a. vel q̄ in modalibus nō est p̄tradictio per hoc q̄ negatio p̄cise additur verbo. sed p̄imum est ipossibile. s̄. q̄ affirmatio ⁊ negatio sunt simul vera. ergo o. n. dicere s̄m. s̄. q̄ in modalibus p̄tradictio non est accipiēda per affirmationem ⁊ negationem verbī sed modi. **C**ū notandum q̄ sicut potest probari q̄ in modalib⁹ bus de possibili ⁊ de contingenti vero est contradictio acci piēda penes affirmationem ⁊ negationem verbī. quia sic contradictoria erunt simul vera. sic in modalibus de neces sario ⁊ ipossibili potest probari q̄ non debet addi nega tio ad verbum ad habendum contradictionem. quia si sic cōtradictoria essent simul falsa. quia ille p̄pōsitiones sunt simul false. necesse est for. ambulare. necesse est for. nō am bulare. ⁊ ista similiter sunt simul falsa. impossibile est for. ambulare. impossibile est for. non ambulare. ⁊ per conse quens ista non sunt contradictoria.

Est q̄ negatio ei⁹ q̄ ē pole esse ea q̄ est n̄ pole esse. eadem q̄dez ratio est ⁊ i eo q̄d est p̄tingens esse etenī eius negatio est non p̄tingens esse. ⁊ i alijs q̄dez simili modo vt in necario ⁊ ipossibili.

Hec est secunda pars huius ca. in qua p̄hs determinat veritatem questionis. ⁊ hec est determinatio q̄ in modalibus dandum est contradictorium affirmationis per nega tionē modi. hec conclusio probatur ex p̄cedentibus sic. in modalibus dandum est contradictorium affirmationis. aut per negationem verbī. aut per negationem modi. sed non per negationem verbī. ergo per negationē modi. ma ior patet per sufficientem diuisiones. ⁊ minor patet ex p̄ce dēntibus. q̄ si contradictorium in modalibus daretur p̄ negationē verbī contradictoria essent simul vera. vt patet in illis de possibili ⁊ de contingenti. ⁊ in illis de necessario. ⁊ de possibili essent p̄tradictoria simul falsa. vt visus ē. ex hoc p̄cludit q̄ negatio huius. possibile est esse. est ista non possibile est esse. ⁊ negatio huius p̄tingens est non esse. est ista. non contingens est non esse. ⁊ eodem modo de moda libus alijs. vt de ipossibili ⁊ necessario.

Sūt. n. i illis quēadmodū eē ⁊ non eē appo sitiones: subta v̄o resvt h̄ qdē albū illud v̄o hō. Eodē quoq̄z mō h̄ loco esse qdē ⁊ non eē subz fit. p̄tingere v̄o ⁊ posse appositiones determinā tes quēadmodū i illis esse ⁊ non esse v̄itatez vel falsitatez. ei⁹ v̄o q̄ est pole est non esse. negatio est non pole est non esse. Non. n. p̄dictiones sibi iuicē s̄t h̄mōi. pole ē eē ⁊ pole ē n̄ eē. Q̄ ⁊ seq se se iuicē videbūt. Idē. n. pole ē eē. ⁊ nō esse. S̄z possibile est esse ⁊ nō possibile esse nunq̄z s̄lī sūt. **O**pponūt. n. At v̄o pole ē nō esse. ⁊ nō pole ē n̄ esse nunq̄z s̄lī sūt: S̄lī at ⁊ ei⁹ q̄ ē neciū eē: negō nō ea est neciū nō esse. s̄z ea q̄ est nō neciuz esse. Ei⁹ v̄o q̄ est neciū nō esse ea q̄ est nō necariū nō esse. ⁊ ei⁹ q̄ est ipossibile est esse: nō ea q̄ ē ipossi

Liber II

bile nō eē. s; nō ipossibile esse. eius vō q̄ ē ipof-
 sibile nō esse. Aniuersaliter quēadmodū dcm̄ ē
 esse qdē ⁊ nō esse o; ponere quēadmodū subta
 negōnem vō ⁊ affirmationem bec facientia ad
 esse ⁊ ad nō esse disponere ⁊ has putare o; esse
 oppositas dictiōes ⁊ negōnes possibile ⁊ n̄ pos-
 sibile. p̄tingens ⁊ non p̄tingens. Impossibile n̄
 ipossibile. necessariū nō necessariū. vey n̄ vey.
Soluit rōnē sup̄ius factā p̄ quā pbat q̄ d̄ictōriū afir-
 matōis i modalibus d; dari p̄ negationē verbi. q; sic est in
 illis de inesse. Respondendū q̄ non est s̄ite. q; sicut esse ⁊
 non esse se habent i illis de inesse. sic modus ⁊ negatio mo-
 di se habent in illis de mō. vnde sicut i illis de inesse: esse ⁊
 non esse sunt appositōes. ⁊ res sunt subta. vt hō albus. ⁊
 huiusmodi res. sic in modalibus modi sunt appositōes.
 ⁊ esse ⁊ nō esse. sunt subta. vñ sicut esse se h; i illis de inesse.
 sic modus se h; i illis de mō. ⁊ sō sicut i illis d̄ inesse d̄ictō-
 riū afirmatōis d; dari addēdo negationē ad eē. ita i moda-
 libus d̄ictōriū afirmatōis d; dari addēdo negōnem ad
 modū. sicut. n. in illis de inesse eē ⁊ non eē affirmatio vbi ⁊
 negatio vbi determināt veritatē ⁊ falsitatē. q; p̄stunt con-
 tradictionē. ⁊ semp̄ vnū d̄ictōriū est vey ⁊ reliquū falsū
 ita affirmatio modi. ⁊ negatio modi in modalibus deter-
 minant ⁊ distinguunt veritatē ⁊ falsitatē. q; p̄stunt ⁊ d̄i-
 stinguūt d̄ictōriū. q; semp̄ vnū est vey ⁊ reliquū falsū.
 in modalibus vero modus ⁊ negatio modi determinant
 veritatē ⁊ falsitatē. s; eē ⁊ non eē i modalibus nō determi-
 nant veritatē ⁊ falsitatem imo in modalibus aliq̄bus sunt
 ppōnes vere i quaz vna affirmat eē. ⁊ in altera negat eē.
 ⁊ i aliq̄bus est vtrūq; falsa. iste. n. sunt simul vere. pole est
 hoc esse pole est hoc non eē. imo loquendo de possibili ad
 vtrūlibet pole est hoc eē. ergo p̄tingit ad vtrūlibet hoc nō
 eē. in alijs vō modalib; vt de necessario ⁊ de ipof̄ sunt ali-
 que simul false i q̄b; eē affirmat ⁊ negat. iste. n. sunt simul
 false ipole est for. ambulare. ipole est for. nō ambulare. ex
 q̄bus p̄cludit p̄hs q̄ i modalib; o; modū affirmari i vno
 d̄ictōriū ⁊ i reliquo negari. ⁊ huiusmodi ppōnes. i q̄rū
 vna modus affirmat ⁊ in reliq; negat. nunq; p̄nt s̄it eē vey
 nec s̄it false. o; igit̄ putare has d̄ictiōes. s. affirmatōes. ⁊
 negōnes eē oppositas d̄ictōrie. pole nō pole. p̄tingēs nō
 p̄tingēs. ipole nō ipole. necariū nō necariū. vey nō vey.
Intelligendū tñ q̄ p̄hs d̄ic̄ q̄ i illis de inesse eē ⁊ non eē
 sunt appōnes ⁊ res sunt subta. vt hō albus. p̄ appōnes in-
 telligit formalia ⁊ p̄ncipalia i ppōne. ⁊ p̄ subta itelligit mā-
 lia. s. subm̄ ⁊ p̄dicatū. q; ly albus nō est subm̄ i ista. hō est
 albus. s; nec ps subm̄. ⁊ subm̄ ⁊ p̄dicatū sunt p̄tes māles re-
 spectu ppōnis ⁊ ppō est appositio i illis ad modū quo for-
 ma appōnit materie. ⁊ determinatio determinabili. ⁊ eodē
 mō i modalib; eē ⁊ nō eē subta ⁊ mālia resp̄cū modi. q; d̄
 terminat p̄ modū. ⁊ modi sūt appōnes. i. determinatiōes
 cōpositiōis cōponentis subm̄ ⁊ p̄dicatū adiūcē. **C**l̄ic̄ sūt
 tria notāda. **P**rimo q̄ p̄hs p̄ itas p̄positiōes pole est eē.
 pole est non esse. necesse est eē. necesse est non esse. ⁊ sic de
 alijs. itelligit p̄positiōes i q̄bus huiusmodi modi ordinant̄
 cū dicto ppōnis de modo. vnde p̄ istā pole est eē. itelligit
 huiusmodi ppōnes. pole ē hoīem eē aīal. pole ē bonē cur-
 rere. ⁊ p̄ istā necesse est eē. itelligit huiusmodi ppōnes. necesse
 ē hoīem eē aīal. necesse est triāgulū h; e tres angulos. ⁊ eodē
 mō est de negatiuis. nā p̄ istā. pole est nō eē. itelligit p̄hs
 tales p̄positiōes possibile est nullū hoīem currere. possibi-
 le est for. nō currere. **S**ecōdo est sciendū q̄ vbiq; mo-
 dus notialis ordinat̄ cū dicto talis est distinguenda s̄m cō-
 positionem ⁊ diuisionem. in sensu cōpositiōis extrema dēā
 copulant̄ adinuicem. ⁊ si tenent a p̄te eiusdem extremi. s.
 subm̄. in sensu. n. cōpositionis totuz dcm̄ subijc̄. ⁊ modus
 p̄dicat̄. in sensu diuiso extrema dicta diuidunt̄ adinuicem.
 q; se tenent ex p̄te diuersoz extremoz. in sensu diuiso
 subm̄ dicti est subm̄ totius p̄positionis. ⁊ p̄dicatū di-
 cti est p̄dicatū totius p̄positionis. verbi gratia. ista p̄po-

sitio. possibile est omnem hoīem currere. est distinguen-
 da s̄m cōpositionem ⁊ diuisionem. in sensu cōposito subij-
 citur totum dictum. ⁊ ly possibile ē p̄dicatū. est. n. sensus.
 oēm hoīem currere est pole. hoc est bec p̄positio. oīs hō
 currit est possibilis. in sensu diuiso nihil subijc̄ nisi subm̄
 dicti. ⁊ p̄dicatū dicti p̄dicat̄ in tota p̄positione. ⁊ ly possibi-
 le se t; ex p̄te cōpositiōis modificans cōpositū. q; significat̄
 q̄ p̄dicatū inest subiecto. est enim sensus. oēm hoīez possi-
 bile est currere. i. oīs homo pōt currere. seu omnis homo
 possit currere. ⁊ in hoc sensu est p̄positio eiusdem q̄sita-
 tis cum p̄positione cuius dcm̄ exprimit̄ in illa p̄positione.
 vnde ista possibile est omnem hoīem currere in sensu diui-
 so est vniuersalis. sicut ⁊ ista. omnis homo currit. in sensu
 cōposito est p̄positio singularis. q; subijcitur dictum sin-
 gulare. q; hoc totū subijc̄. oēm hoīem currere. ⁊ hoc to-
 tum supponit pro p̄positione cuius ē dcm̄. s. pro ista. oīs
 homo currit. **S**ciendum tamen q̄ vbi subiectum dicti
 est terminus singularis simplex s̄m intellectum: sensus cō-
 positionis ⁊ sensus diuisionis p̄uertunt̄. iste enim p̄posi-
 tiones p̄uertuntur for. currere est possibile. accepta hac in
 sensu compositionis. ⁊ for. potest currere. nam ex vna ista
 rum sequitur reliqua. ⁊ e converso. tamen in vna istarum
 subijcitur totum dictuz. ⁊ in reliqua solum subijcitur subie-
 ctum dicti. s. iste terminus for. vbi tamen subijcitur iste ter-
 minus significans aggregatum per accidens. vt terminus
 discretus accidentalis: sensus cōpositionis ⁊ sensus diuisio-
 nis non p̄uertuntur. Nam ista est vera in sensu diuisionis.
 album esse nigrum est possibile. ⁊ bec. album potest eē ni-
 grum. in sensu cōpositionis est falsa. q; significatur q̄ bec ē
 possibilis. albū est nigrū. **T**ertio est notandū q̄ mod-
 faciens p̄positionem modalem est triplex: quidā enim est
 nominalis hoc est significatur per nomen: vt possibile: con-
 tingens ⁊ c. quidā est modus significatus per verbum qui
 potest dici modus verbalis: cuiusmodi sunt: potest: contin-
 git. ⁊ si aliqui sunt alij modi tales: ⁊ quidam est modus ad-
 uerbialiter significat̄: ⁊ potest dici modus aduerialis cu-
 iusmodi sunt ista aduerbia possibiliter. contingenter. neces-
 sario: impossibilit̄. **C**l̄ic̄s p̄missis sunt quinq; dubitan-
 da. **P**rimum est vtrum p̄positio in qua p̄dicatur mo-
 dus nominalis sit p̄positio modalis vel de inesse. ⁊ hoc
 est vtrum p̄positio in qua modus nominalis ordinatur
 cū dicto sit modalis in sensu compositionis vel diuisionis:
 ⁊ videtur q̄ in modalibus modus sit p̄dicatū: q; p̄h; y-
 losophus loquens hic de modalibus. dicit q̄ in modalib;
 esse ⁊ non esse sunt subiecta. ⁊ modi sunt appositōes: ⁊
 per hoc videtur intelligere q̄ in modalibus dictum subij-
 citur ⁊ modus p̄dicatur. ⁊ sic videtur q̄ p̄positio in qua
 modus modalis ordinatur cum dicto sit modalis in sensu
 compositionis. **I**tem in p̄positione modalī denotatur
 q̄ p̄positio cui additur modus sit talis qualis importat̄
 per modum. sed hoc denotatur in sensu compositionis in
 quo modus p̄dicatur. Ita enim p̄positio for. possibile
 est currere. in sensu cōposito significat q̄ bec est possibi-
 lis. for. currit: ergo in sensu cōposito i quo modus p̄-
 dicatur est p̄positio modalis. **I**n oppositum quando
 modus p̄dicatur de dicto. tunc p̄positio est de inesse.
 quia denotatur p̄dicatū simpliciter ⁊ sine modo inesse
 subiecto. ergo non est modalis quando modus p̄dicatur
 ⁊ hoc est concedendum. **C**Unde sciendum q̄ p̄positio
 modalis est in qua ponitur modus terminans cōpositio-
 nem vniuentem p̄dicatū in subiecto denotans qualiter
 p̄dicatū inest subiecto vel non subiecto. vnde sicut que-
 dāz syncathegoreumata determināt subm̄ vt oīs. nullus:
 ⁊ s̄ilia: ⁊ qdā syncathegoreumata determināt p̄dicatū. vt
 bene. male. velociter ⁊ huiusmodi. ita qdā sūt syncathego-
 reumata q̄ determināt totā ppōnem vniuentē p̄dicatū cum
 subm̄. ⁊ huiusmodi syncathegoreumata faciūt ppōnē mo-
 dalē. ⁊ s̄m hoc est dicendum q̄ modus faciens p̄positio-
 nē modalem nec est subiectum nec p̄dicatū. nec se tenet ex
 parte subiecti nec ex parte p̄dicatū. sed se tenet ex parte cō-
 positionis vniuentis p̄dicatuz cum subm̄ quando modus
 p̄dicat̄. ⁊ si non est aliq; modus determinans cōpositionē

Perihermenias

Propositio est de inesse. nā ppō de inesse est in q̄ predicatūz
 denotat absolute inesse vel nō inesse subō ppter hoc. n. dī
 ppō de inesse. q̄ denotat p̄dicatū simplr. hoc ē sine dier/
 inmanone inee. vel nō inee subō. sed qñ modus subijctur
 vel p̄dicat. et nō est aliq̄s mod⁹ modificās ppōne tunc de
 notat p̄dicatū simplr inee vel nō inee subō sic p̄ q̄ quādo
 modus predicat vel subijct. tūc nō ē ppō modalis s̄ de
 inee. sicut ista ē de inee: hō est aīal. q̄: predicatū denotatur
 simplr inee subō. ita ista ē de inesse. necariū est pole. in qua
 tñ mod⁹ p̄dicat et subijct. **C** Sed forte dīet aliq̄s q̄ p
 positio nō dī modalis solū p hoc. q̄ mod⁹ p̄dicat. sed pp
 hoc. q̄: modus p̄dicat de dicto. et iō ista nō est modal. ne/
 cessariū ē pole. sed ista ē modal. boīem currere est pole.
C Etā. eodē mō denotat p̄dicatū inee subō. necariū est
 pole. et boīez currere ē pole. q̄ in vtraq̄ denotat p̄dicatū
 inee subō sine mō et simplr. ergo qua rōne vna ē de inee.
 eadē rōne alia ē de inee. vñ si. a. significet hoc dēni boīez cur
 rere. idē erit dīe. a. ē pole. et dīe boīez currere ē pole. sed
 hec de inesse. a. ē pole. ergo hec ē de inee: boīem currere ē
 pole. **C** Itē iste syls ē bonus et regulat⁹ per dīe de oi. oē
 ptingēs ē pole. boīem currere est ptingēs. ergo boīez cur
 rere ē pole. si tñ minor ēēt ppō modalis syls non eēt regu
 lat⁹. vt p̄ per p̄m p̄io p̄ioz. q̄ dicit q̄ maiori exite de i
 esse. et minor ptingēt nō est syls regulat⁹ p dīe de oi vel
 de nullo. **C** Itē si ppō esset modalis in qua mod⁹ p̄dicat
 seq̄ q̄ vñs negatina de ptingenti ad vtrūlibet p̄tereret
 simplr. qd est p̄tra p̄m. p̄io p̄ioz. q̄ sic vñs affirmatina
 de ptingenti p̄tereret simplr. vt pbat p̄s ibidem. p̄bo q̄
 vñs negatina de ptingēt ad vtrūlibet p̄tereret simplr. nā
 ista ē bona p̄na. nullū. b. ē. a. ē contingēs ad vtrūlibet. ergo
 nullū a. ē. b. ē ptingens ad vtrūlibet. accipiēdo vtrāq̄ in
 sensu pposito. et vt modus p̄dicat p̄bo q̄ seq̄tur. nam iste
 p̄terunt nullū. b. ē. a. nullū. a. ē. b. ergo si vna istaz p̄t in
 differētē eē vā vel falsa seq̄tur q̄ et reliq̄. et per p̄ns. seq̄
 si vna istaz sit ptingens ad vtrūlibet qd ēt alia. **C** Itē ista ē
 de inesse aliq̄d pole est boīem currere. q̄ in ista nō p̄dicat
 modus. et ista p̄uertit in ista. boīez currere est pole s̄ qd
 modus p̄dicat de inee. q̄ ppō de inesse. conuertitur in p/
 positionem de inee: et ppositio modalis conuertitur in p/
 positionē modale. **C** Itē si modus predicaret sp̄ in moda
 libus nō posset fieri syls: in prima figura ex oibus moda/
 libus: q̄ in prima figura istud predicatur in mīoze qd subij
 ctur in maiori qd nō ptingit si modus semp predicaretur
 vñ iste syls non valet in p̄ia figura. oē. b. de neccitate ē. a.
 oē. c. de neccitate ē. b. ergo oē. c. de neccitate ē. a. q̄ in minor
 p̄dicat modus. et nullus modus subijctur i maiori. et sic si
 valet per vlem de neccio in p̄ia figura. nec p vlem de cō/
 tingēt. nec de poli ppter eandē rōne. **C** Itē in scda figura
 sit p̄ctio ex subiectis p̄missaz. sed pole est qd fiat bonus
 syls i scda figura ex oibus de neccio. et qd null⁹ mod⁹ subij
 ctatur in aliqua p̄missaz. ergo oīz qd in p̄clōne vli de neccio
 in scda figura p̄dicet aliq̄s modus. et tñ p̄clō est modalis.
 ergo p̄clō p̄t eē modal. et si mod⁹ nō p̄dicet. **C** Itē p̄ p̄s
 vniformis de neccio est bonus in tertia figura. et i tertia fi/
 gura idē est subm i vtraq̄ p̄missaz. et in vniformi d̄ neccio
 idē ē modus in vtraq̄ p̄missaz. si ergo mod⁹ sit p̄dicatū
 seq̄ret q̄ in vniformi de neccio in tertia figura abe p̄misse
 haberēt idē subm. et idē p̄dicatū. qd nō ptingit in aliq̄ figu
 ra. seq̄tur etiā q̄ idē esset p̄dicatū in p̄clōne. et in vtraq̄ p̄e
 missaz: q̄ idē modus p̄dicaret in vtraq̄ p̄missaz et in con
 clōne. **C** Itē seq̄ret qd oīs ppō modalis eēt singularis. q̄
 in oi ppōne modalis subijct dēni singularis: vel si p̄cedat
 q̄ talis ppō in qua subijct dēni sit vñs. tūc seq̄ q̄ vñs ē
 vā cui q̄libet singularis ē falsa. hec. n. ē vā. oēm boīez esse
 aīal est necessariū in sensu pposito et q̄libet istaz ē falsa. istū
 boīem eē aīal est neccariū. et istum hominem esse animalē
 necessariū. et sic de singulis. **C** Dico ergo propter istas
 rōnes qd ppositio in qua ponit modus noīalis cū dicto
 est modalis in sensu dīuisionis et in sensu cōpōnis ē simplr
 de inesse. si at sit aliquo mō modalis in sensu cōpōnis
 hoc est scdm qd. et non simplr. in sensu. n. cōpōnis mo/
 dus vñ aliquo mō referri ad compositionem et p̄tractōe

modalem. q̄ in sensu cōpōsito denotat qd talis ē vñs p̄e
 dicatū cū subō dicit q̄lis ipozat per modū et ita vt qd mo
 dus aliquo mō determinet ppōnem modale. s. cōpōnem
 ipsius dicit. et ita p̄t dicit qd est modalis q̄tū ad cōpōnem
 modale. et de inesse q̄tū ad cōpōsitōne formale. et istū dēni
 si sit vey. qd tñ nō assero: p̄t multū innare in p̄io p̄ioz.
 vbi p̄s docet syllogizare ex modalib⁹. Aliq̄ tñ p̄ngatōes
 q̄s p̄s intendit in p̄io p̄ioz sunt vñs in sensu pposito: et
 in sensu dīuiso et aliq̄ eō: firmiter tñ ē tenendū qd vbi p̄di
 cat modus: et ppō non determinet p̄ aliq̄e modū ppō ē
 simpliciter de inee: vtz aut p̄t dicit modalis p̄m qd ē i sensu
 pposito reliquo sub dubio. **C** Ad auctoritatē in h̄inz qñ.
 .n. p̄s dicit qd in modalib⁹ eē et non esse sunt subta. itelli/
 git p̄ eē. et non eē dicitū affirmatū et negatū. et modi sunt
 appōnes et p̄dicata. **C** Dm qd q̄tū spectat ad ppositūz
 subm dī dūplī. Uno subm dī illud qd referet ad p̄dicatū
 et sic ē altera ps ppōnis. Aliomō dī subm illud qd referet
 ad forinā. vel illud qd ē receptiū forme. q̄to suba dī eē
 subm accētis. qñ ergo dicit p̄s qd esse et si esse sūt subta.
 p̄ subm non itelligit subm qd referet ad p̄dicatū: sed loq̄
 de subō qd supra se recipit formā seu dispositionē vñ vult
 dicere qd i modalibus esse. i. ppositio affirmatiua et non eē
 .i. ppositio negatiua sunt subta supra se recipientia modos
 tāq̄ eoz dīpositiones. modi at sunt appositiones. i. dispo
 sitiones ppositiōnis affirmatiue vel negatiue. **C** Ad aliud
 qñ dī qd i ppositione modalis denotat q̄ ppositio cui ad/
 dicitur mod⁹ sit talis q̄litas q̄lis ipozat per modū. Dm
 est qd ppositio modalis non significat hoc p̄io. s. qd ppō
 cui addit mod⁹ et. sed ppō modalis p̄io significat qd sit
 vñs p̄dicatū cū subō. hoc ē qd vñs p̄dicatū cū subō. s. ne
 cessario vel ptingēt. et aliq̄ ad vnionē talē p̄dicatū cum
 subō seq̄tur qd ppositio cui addit mod⁹ sit talis q̄litas q̄/
 lis ipozat p̄ modū: sed hoc nō significat p̄io. **C** Scdo du
 bitat q̄ sunt illi modi q̄ faciūt ppōne modale. modi at facit
 tes ppōnem modale vident esse dictōes denoiātes pro
 pōne. cuius modi sunt nece. ipossibile: contigens possibile
 vey. scitū: dubitatū: cōclusum. dem̄stratū. et hmōi. Est er
 go dubitatio. vtz oēs hmōi determinatōes denoiātes p/
 positionē faciūt ppōne modale vt qdā d̄nt. Dm ut nubi
 vñ qd sola determinatio determinās verbū rōne cōpōnis
 denotās q̄lter p̄dicatū iest vel nō iest subō. et aliq̄ addēs
 supra ppōne facit ppōnez modale. et h̄ sit descriptio modi
 facientis ppōne modale. Ex hac descriptōe arguit qd ista
 aduerbia. bñ. male. tarde. velociter. et cōsimilia nō faciūt
 ppōne modales: q̄ non denominant nec determināt q̄l
 iest p̄dicatū subō: s̄ determināt q̄le est p̄dicatū. p̄ istā qdē
 ppōnem. s̄. currit velociter. denotat q̄lis est cursus sor.
 .i. vey. et non denotat q̄lis sit cōpō p̄dicatū cū subō: non
 enī p̄ istā sor. currit velociter. denotat qd p̄dicatū inest
 velociter subō: sed denotat qd cursus sor. sit vey: et eo
 dem mō est de istis aduerbijs. bene male: q̄. n. nō deter/
 mināt verbū rōne ppōnis. sed rōne rei verbi: iō nō faciūt
 ppōne modale. **C** An sciendū qd oē aduerbiū ē determi
 natō verbi vel p̄cipiū. s̄ qdā aduerbia determināt verbū
 rōne rei verbi ut bñ. male. tarde. velocit. et qdā determi
 nāt verbū rōne ip̄is significatū p̄ verbū: vt sp̄. aliq̄n̄ bent.
 cras. et hmōi: et qdā determināt verbū rōne ppōnis seu
 vnionis p̄dicatū cū subō. et talia aduerbia et nō alia faciunt
 ppositōes modales et hmōi aduerbia sunt ista poli ipos/
 sibilit: neccio. ista. n. aduerbia determināt verbū rōne ppo
 sitionis p̄dicatū cū subō. q̄ determināt q̄lter p̄dicatū inest
 subiecto. **C** Sz an vey et fallum faciūt ppōne modale vñ
 qd sic: q̄ p̄s connumerat vey et fallum cum alijs modis.
C Dicendū quod vey et fallum nō faciunt ppōne mo/
 dalem. q̄ nihil addūt supra cōpōne. s. supra esse et non eē:
 idem. n. est dicere sor. currit: et vey est sor. currere. iō hec
 ppositio vey est sor. currere: non est p̄pō in modalis: sed
 p̄s connumerat vey et fallum inter alios modos. q̄ de/
 terminant q̄lter p̄dicatū inest subō. sed q̄ nihil addūt su
 pra ppositiōnez. ideo non faciūt ppōnez modale. **C** Ad
 formā dubitatōis dicendū q̄ non oīs dictio denotās pro
 pōne fac p̄pōne modale: s̄ solū dictōes significātes q̄l

Liber II.

tate ppōnis denotantis verbū rōne ppōis addentes aliqd supra ppōnē. faciunt ppōnē modale. & pp hoc scitū. dubi-
tati. & hīdōi nō faciunt ppōnē modale. q: significat q̄litate
aie. & non q̄litate ppōnis. sed p̄tingēs: nece. & hīdōi signifi-
cāt q̄litate ppōnis. & ideo cū accipiunt vt determināt vbi
rōne ppōnis faciunt ppōnē modale. sed scitū & dubitatu
ppōnē nunq̄ determināt rōne ppōnis. nō. n. per istā. hō
scit eē albus. significat q̄ p̄dicatū scie inest subo. sed deno-
tat q̄ aliq̄s h̄z sciam de ista. hō est albus. scia. n. est q̄litas
aie. & non ē qualitas ppōnis. & ideo nō facit ppōnē moda-
le. **¶** Et p̄dictis p̄z q̄ sunt illa que faciūt ppōnē modales.
sunt. n. q̄tuor: noialiter significata. vt pole & impole. cōtin-
gens & neciū. & q̄tuor: aduerbialr significata. vt possibiliter
ipoliter. p̄tingēter. necio. nā ista determināt verbū ratiōe
ppōnis seu vniōis p̄dicati cū subo. q: determināt qualiter
p̄dicatū inest vel nō inest subo sunt tñ quedā alia vel equi-
pollentia aduerbijs q̄ determināt verbū rōne ppōnis. vt
per se per accis. p̄tmo imediate & c. hīdōi. n. determina-
tiones denotāt qualiter p̄dicatū inest subo. & iō p̄t. p̄habi-
liter dici q̄ hīdōi determinatōes per se p̄ accis & c. faciūt
ppōnes modales. **¶** Tertīā non cōiter ponunt modi faciē-
tes ppōnē modale. & hoc forte ē. q: p̄nt reduci ad modos
alios supradictos. vt per se reduci ad nece. per accis re/
ducitur ad cōtingēs. **¶** Tertia dubitatio p̄t eē. q̄lter ista
noia pole. ipole. necessariū. p̄tingēs. possunt facere p̄posi-
tiones modales cū ista noia nō sint determinatōes vbi. &
p̄ p̄ns nō determināt vbi rōne ppōnis. ex quo seqtur f̄z
p̄dicta q̄ ista noia non faciunt ppōnē modale. **¶** Itēz du-
bitat quātr ista vba. p̄t. p̄tingit. faciūt p̄positionē modale
cū nō determināt verbū. & per p̄ns nō determināt verbū
rōne ppōntionis. **¶** Ad istud dubiū dico q̄ mibi videtur
dicendū q̄ ista noia. pole p̄tingēs & c. de se nō faciūt p̄posi-
tionē modale nisi per circūlocationē. s. in q̄tū hīdōi mod⁹
noialiter significatus cū vbo idicantini mōi cui imediate ad-
dēt circūloquunt modū aduerbialr significatū. vbi gratia
for. currere ē possibile ē p̄positio modalis. q: ista duo pole
& ly est circūloquuntur hoc aduerbiū politer: idē. n. ē dice-
re. for. currere ē possibile. & dicere for. politer est currēs.
& hec ē modal. & ideo ista: for. currere ē pole. est modalis
& ly pole cū hoc vbo est exp̄sse determināt ppōnē iporta-
tā in ly currere. **¶** Illa. n. p̄positio ē p̄ncipalis. q: copulat p̄-
dicatum p̄ncipale cum subo p̄ncipali. vnde q: ista aduer-
bia. politer contingenter ex se & de natura sua determināt
verbū ratiōe p̄positionis magis p̄p̄ie faciunt p̄positionē
modale q̄ ista noia pole. & contingens. q: ista noia non
faciunt p̄positionem modale nisi per circūlocationē modo
quo dictū est. **¶** Sed forte diceret aliquis q̄ iste nō signifi-
cant idem for. pole est currere. & for. politer currit. q: seq-
tur for. politer currit. ergo for. aliquo mō currit. sed non se-
quitur for. currere ē pole. ergo for. aliquo modo currit ergo
ista non sunt eadem neqz cōuertibilia. for. pole est cur-
rere. for. politer currit. **¶** Dm ē q̄ nō seqtur for. politer
currit. ergo for. currit. sed ē fallacia s̄m qd ad simplr argu-
endo ab aliquo per se sumpto ad illud cū aliquo sumpto
cū determinatōe nō p̄tinentē ad idē sumptū simplr. vñ nō
valet. for. polr currit. ergo for. polir. ergo for. aliquo mō
currit q̄uis. n. politer sit qdā modus. tñ hīc nō arguit ab
inferiori ad sup̄ius sumptis inferiori & superiorī vniformi-
ter & ly politer in antecedente accipitur modalr & syncha-
thegorenmatice. & in p̄tē non accipitur iste modus syn-
thegorenmatice. sed cathegorenmatice. vnde ista p̄na.
for. politer currit. ergo for. currit ē silis hūc p̄tīe. omnis
homo ē aial. ergo homo cū signo vñ est aial. & sicut hec cō-
sequētia nō valet. sic nec illa. **¶** Ad illud qd dubitat d̄ istis
verbis. p̄t cōtingit. q̄l̄r possint facere ppōnē modale. di-
co q̄ illa verba includūt signū distributiuum. vnde cōtin-
git & p̄t. faciūt p̄positionē modale rōne determinationis
aduerbialr incluse. idē enī est dicere for. p̄t currere. & for.
politer est currēs. **¶** Et si dicat q̄ p̄ns non loquit̄ de ad-
uerbijs facientibus p̄positionem modale sed solum de no-
minibus. Dm q̄ forte est erro: translatoris. Vel dicat
q̄ hīdōi nomina cum verbis quibus imediate addun-

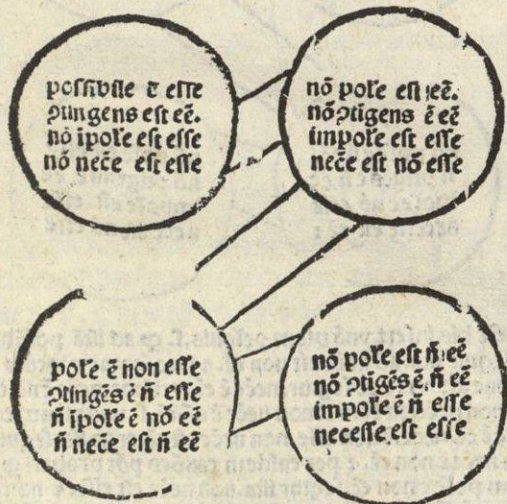
tur intelliguntur vt sunt aduerbia per circūlocationem: vt
dictum ē prius. **¶** Quarto dubitat sup hoc qd dicit p̄ns
q̄ ad habendum p̄dictorū affirmatōis in ppōnibus mo-
dalibus. o: addere negationē ad modū. istud nō vñ verū.
nā iste ppōnes d̄dicunt: ois homo de neccitate est albus. &
pole est aliquē hominē non eē albū. & tamē in vtraqz istaz
affirmatur modus. ergo & c. **¶** Itē si ppō modalis nō eēt
negatiua nisi q̄n modus negat. seq̄ref. q̄ ista esset affirma-
tiua. de necessitate nullus homo est albus. qd falsum ē. qz
hec ē vñs negatiua de necessario. Qd aut ista sit negatiua
de necessitate nullus hō ē asinus p̄bat sic. **¶** Iste syls ē bon⁹
in sc̄da h̄. de necessitate nullus hō est asinus. de necessita-
te omne rudibile ē asinus. ergo de necessitate nullum rudi-
bile est homo. q: vniformis de necessario est bonus in se-
cunda figura s̄m p̄m. sed in secunda figura nō est bonus
syllogismus ex omnibus affirmatiuis. vt dicit p̄ns. & mi-
nor est affirmatiua. ergo maior est negatiua. ergo hec ē ne-
gatiua. de necessitate nullus hō est asinus. & tñ mod⁹ affir-
matur in ista. **¶** Itē ista est de contingēti ad vtrūlibet & cō-
uertitur per oppositā qualitātē. q: affirmatiua p̄uertit i ne-
gatiuā. & econuerso sed ista est affirmatiua. cōtingit ad vtrū-
libet omnem hoīem currere. ergo p̄positio in quā cōuertit-
tur. cōtingit ad vtrūlibet nullum hoīem currere ē negati-
ua. & tamē modus non negatur in ista. ergo i modalibus
est p̄positio negatiua vbi tamen modus non negat. **¶** Di-
cendum est sicut dicit p̄s philosophus q̄ ad dandū p̄dictorū
affirmationis in modalibus manēt eodē modo in vtroqz
contradictoriorum: oportet eundem modum qui affirma-
tur in vno contradictoriorum negari in reliquo. Unde cō-
tradictorū huius. necesse est omnem hominem eē albū
est ista p̄positio. non necesse est oēm hoīem eē albū. posse
mus ergo dicere q̄ p̄dictorū ipsius necesse est omnē ho-
minē esse aial. nō est ista. possibile est aliquem hominē non
eē animal. sed hec ē sua contradictoria. non necesse est oēm
hominem eē animal. que equipollet huic. pole est aliques
hominem non esse animal. Si tamen velimus dicere q̄
ista contradicant. necesse est omnem hominem esse ani-
mal. & pole est aliquem hominem nō eē animal. tunc est
dicendum q̄ in modalibus p̄positio affirmatiua contra-
dicit p̄positiōi affirmatiue: dum tamen iste p̄positiōes
sunt de modis diuersis. **¶** Pro alijs instātijs ē intelligē-
dum q̄ p̄positio modalis quandoqz denominatur a quali-
tate modi. & quandoqz a qualitate dicti. Dicimus enī ali-
quam eē p̄positionem vniuersalem negatiuam de neces-
sario. non quia modus negatur. sed quia suum dictum vel
p̄positio cuius est dictum est p̄positio vniuersalis ne-
gatiua. magis tamen debet dici p̄positio vniuersalis ne-
gatiua a negatione modi q̄ a negatione dicti. **¶** Per hoc
ad secundum dico q̄ hec est vniuersalis negatiua dicti seu
verbī copulantis predicatum cum subiecto de necessitate.
nullus homo est asinus. est tamen affirmatiua modi. ideo
magis est affirmatiua q̄ negatiua. & ex talibus affirmati-
uis modorum: duz tamen altera pars sit negatiua dicti vñ
copule potest fieri syllogismus in secunda figura vtraque
premissa existente affirmatiua modi. **¶** Ad aliud dico q̄
ista de contingēti ad vtrūlibet conuertitur per oppositas
qualitates dictorum & non modorum. **¶** Quinto dubita-
tur cum in p̄positione tria sint. s. subiectum predicatum
& compositio quare magis dicitur p̄positio modalr amo-
do compositiōis q̄ a modo subiecti vel predicati. nō enī
dicitur modalis ista. omnis homo currit. & tamen subie-
ctum modificatur. **¶** Dicendum q̄ nec subiectus nec p̄-
dicatum in p̄positione est formale & p̄ncipale. sed sunt
materialia. sed compositio est formale p̄positiōis. & iō a
modo compositiōis magis dicitur p̄positio modalis q̄
a modo subiecti vel predicati.

Consequētie vō f̄z ordinē s̄m ita ponē
c tib⁹. Illi. n. q̄ ē. pole eē. illa q̄ ē p̄tingit eē
& hec illi p̄uertit. q̄ est n̄ ipole esse. & nō
neciū esse. Illi vō q̄ est pole n̄ esse. & p̄tingens n̄

Perihermenias

est. eaque est non impossibile non esse. et non necessarium non esse. Illi uero que est non possibile est esse. et non potest esse. illa que est impossibile est esse. necesse est non esse. Illi uero que est non possibile non esse. et non potest non esse. illa que est ipse esse et necarium esse. Consideretur autem ex subscriptione quemadmodum dicimus.

Constitutum est secundum caput tractatus secundi in quo philosophus determinat de habitu et potentia inter propositiones modales. et ponit duas partes principales. In prima parte ponit ordinem et potentiam inter propositiones modales secundum opinionem aliorum. in secunda ibi. Ergo impossibile ponit opinionem propriam approbando istud in quo bene dicebant. et reprobando illud in quo male dicebant. Circa primum est intelligendum quod propositio modalis potest variari quadrupliciter. quia aut utrumque affirmatur. scilicet tam modus quam dictum. aut utrumque negatur aut modus affirmatur et dictum negatur. aut dictum affirmatur et modus negatur. Et secundum hoc in modalibus ponit philosophus quatuor ordines propositionum modalium et omnes propositiones eiusdem ordinis dicuntur esse conuertibiles si recte ordinantur incipiendo a possibili procedendo ad contingens. et ab impossibili ad necessarium. et ponit in primo ordine propositiones in quibus tam modus quam dictum affirmatur. scilicet tam possibile quam esse. in secundo ordine ponit propositiones in quibus modus affirmatur. et dictum negatur. in tertio ordine dictum affirmatur. et modus negatur. in quarto ordine tam modus quam dictum negatur. primo igitur recitat philosophus opinionem antiquorum circa istos ordines et potentias et dicit quod secundum opinionem antiquorum iste propositiones sunt in eodem ordine conuertibiliter se habentes secundum potentiam. in primo ordine non potest esse contingens esse. non ipse esse. non necesse est esse. In secundo ordine potest non esse. non contingens esse. impossibile est esse. necesse est non esse. in tertio ordine non possibile est esse. non contingens esse. impossibile est esse. necesse est non esse. in quarto ordine. non potest non esse. non contingens est non esse. impossibile est non esse. necesse est esse.

Consequenter ergo ipse esse et non ipse esse illud quod est potest esse et possibile et non potest esse. sequitur quod dicitur scilicet per se. illud. non. quod est potest esse negatio ipse esse sequitur negationem uero affirmatio. Illi. non. quod est non possibile esse. Illud quod est ipse esse est esse. affirmatio enim est impossibile. et negatio uero non possibile.

Consequenter est secunda particula huius partis in qua philosophus ponit optime probando illud in quo antiqui bene dixerant. et reprobando illud in quo male dicebant dicens quod istud ad ordinationem impossibilem cum possibili et contingenti bene dixerunt antiqui. sed istud ad ordinationem de necessario cum predictis male dixerunt. Dicit ergo primo quod impossibile. non potest non contingens sunt dictiones ad potest et non ipse esse et ad cotin-

gens scilicet diuersimode. Ita quod affirmatio de impossibili conuertatur cum negatione de potest. ista enim conuertuntur. impossibile est esse. non potest esse. et ista sunt conuertuntur. ipse esse. non potest esse. et eodem modo est de illa de contingenti. et ideo quo ad ista tria potest contingens. et ipse bene posuerunt ordines simul scilicet potentias affirmatiuas de potest et contingenti cum negatiua de impossibili. et negatiua de potest et contingenti cum affirmatiua de impotest.

Consequenter necessarium uero quemadmodum sit considerandum est. manifestum est autem quod non eodem modo sed contrarie sequuntur. Contradictorie autem extra.

Consequenter quantum ad illam partem de necessario non bene posuerunt: ideo considerandum qualiter ista de necessario se habet ad alias. scilicet ad illas de possibili et de contingenti et impossibilem quantum. non ad illam de necessario male posuerunt in primo et secundo ordine. quia manifestum est quod necessarium non eodem modo se habet ad possibile et contingens quomodo se habet impossibile ad illa: quia ad affirmatiuam de possibili sequitur negatiua de impossibili. scilicet enim sequitur possibile est esse. ergo non impossibile est esse sed ad affirmatiuam de possibili non sequitur negatiua de necessario. non enim sequitur possibile est esse. ergo non necesse est esse. cuius contrarium dixerunt antiqui ponentes possibile est esse. et non necesse est esse. in primo ordine sed contrarie sequitur. contradictoria uero extra id est propositiones de necessario que sunt contrarie ut necesse est esse. necesse est non esse. que ponuntur in tertio et quarto ordine. bene ordinantur cum alijs modis. et contradictoria istarum scilicet non necesse est esse: non necesse est non esse. que ponuntur in primo ordine: et secundo sunt extra ordinationem rectas. quia aliter debent ordinari quam ibi ordinantur.

Consequenter non enim est negatio eius quod est necesse non esse. non necesse esse. Consequenter. non. in eodem ueras esse utraque.

Quod enim est necessarium non esse est non necessarium esse. **C**onsequenter probat specialiter quod possibile est esse. non necesse est esse. non conuertuntur: et ista non necesse est esse. male ponitur in primo ordine cum possibile est esse. Et hec est conclusio nona huius libri que probatur sic. Huius possibile est esse. repugnat ista: necesse est non esse. et ista necesse est non esse. non repugnat huic. non necesse est esse. ergo ista duo. possibile est esse. non necesse est esse non conuertuntur. quia quicquid unum conuertibilium repugnat. Et reliquum repugnat. Quod autem ista duo repugnant possibile est esse. necesse est non esse. patet quia sequitur necesse est non esse. ergo impossibile est esse: quia ista stant in eodem ordine scilicet in tertio. sed ista impossibile est esse. repugnat huic possibile est esse. quia sequitur. possibile est esse. ergo non impossibile est esse. ut patet ex hoc ordine modalium. ergo ista necesse est non esse. repugnat huic possibile est esse. Quod autem ista non repugnant. necesse est non esse: et non necesse est esse. probatur per hoc quod ista duo dicuntur de eodem. nam omne istud quod necesse est non esse. non necesse est esse. et illa que dicuntur de eodem non repugnant. ergo ista non repugnant necesse est non esse. non necesse est esse.

Consequenter autem est cur non sequitur sicut cum ceteris: quod contrarie impossibile esse. necio redditur idem ualens. Nam si impossibile est esse. necesse est hoc non esse. Si uero impossibile est non esse. hoc necesse est esse. Quod si illa similiter se habent ad possibile et non possibile. e contrario uero idem significat necesse et impossibile manifestum est quod hec non eodem modo sequuntur quemadmodum dicitur est contrarie an certe impossibile est sic ponit necarium dictiones. nam quod est necesse esse. possibile est esse. Nam si non negatio sequitur necesse est. non. aut dicitur aut negare. Quod si non possibile est esse. impossibile est esse. ad quod sequitur necesse est esse quod est inconueniens.

Constat p̄ter q̄ nō eodē mō se h̄z necesse ad pole sic p̄tingens et ipole. et hec est p̄. lo. huius li. et per hoc reprobantur due prime ordinatōes q̄tum ad coordinatiōem necessarij et ipolis cū poli et p̄tingenti. nā antiq̄ i duobus primis ordinibus et eodē mō ordinaverunt necesse et ipole cū possibili et p̄tingenti. Sed p̄lo p̄bat sic. h̄ia illius de necessario egpoller illi de ipoli. et h̄ia illius de ipoli p̄riat illi de necio. Itē. n. p̄pōnes egpollent. Impole ē ēē. necesse est nō ēē. vt p̄z ex tertio ordine quē ipsi ponūt. et itē p̄pōnes egpollent. ipole est non ēē. necesse est ēē. vt p̄z ex q̄rto ordine. Et ista s̄nt h̄ia ipole est ēē. ipole est non ēē. et ita p̄z q̄ h̄ia illius de necessario egpoller illi de ipoli. et h̄ia illius de ipoli egpoller illi de necessario. Ex hoc arguit sic. ista de ipoli et sua h̄ia vel egpollens suo h̄io nō eodē mō se h̄nt ad pole et p̄tingens. ergo ista de ipoli. et ista necessario nō s̄nt. de se habent ad pole et p̄tingens. ex hoc sequitur p̄lo q̄ nō eodē mō se h̄z necesse ad pole et p̄tingens sicut ipole. q̄ sic h̄ia eodē mō se haberēt h̄z p̄nas ad pole et p̄tingens. q̄ certe ipole est. **C** Sedo p̄bat eadē concluditio. s. q̄ necesse et ipole nō eodē mō se h̄nt ad possibile et p̄tingens. et p̄rio p̄ponit intentionē suā dicens q̄ ipole est h̄ dictio: de necesse ponit. sicut ponit in duobus ordinib⁹. s. in p̄rio ordine et sedo. h̄dictio: affirmatiue de necessario ponit in primo ordine. p̄ractorio: negatiue de necessario ponit in sedo ordine. et hoc icōuenienter ponit p̄bat hoc p̄his q̄ non sequitur possibile est ēē. ergo non necesse est esse sicut sequitur possibile est ēē. ergo non impossibile est ēē. hoc p̄batur dūcēdo ad impossibile sic. seq̄t necesse est ēē. ergo possibile est ēē. sic ergo seq̄ret possibile est ēē. ergo nō necesse est esse. q̄ q̄qd sequit ad p̄his seq̄t ad āns. et hoc ē impossibile q̄ ista p̄na sit bona. necesse est esse. ergo nō necesse est ēē q̄ sic idē esset necesse esse. et non necesse esse. ergo cū p̄. p̄na sit b̄na. s. necesse est esse. ergo possibile est esse. ōz q̄ ista cōsequentia: nō valeat. s. possibile est esse. ergo nō necesse est esse. p̄nam p̄nam. s. necesse est esse. ergo possibile est esse. p̄bat p̄his sic. oppositū p̄sequentis non stat cum antecendente. ista. n. non stant simul necesse est esse. et non possibile est esse. et necesse est qd si hoc nō sequitur qd oppositum sit: qd at ista non stent simul necesse est esse. et non possibile est esse: p̄z. q̄ sequitur non possibile est esse. ergo impossibile est esse. et qd repugnat consequenti repugnat antecendenti. sed ista non stant. simul. necesse est esse. et impossibile est esse. q̄ sic idem esset necesse ēē et ipole esse qd ē ipole.

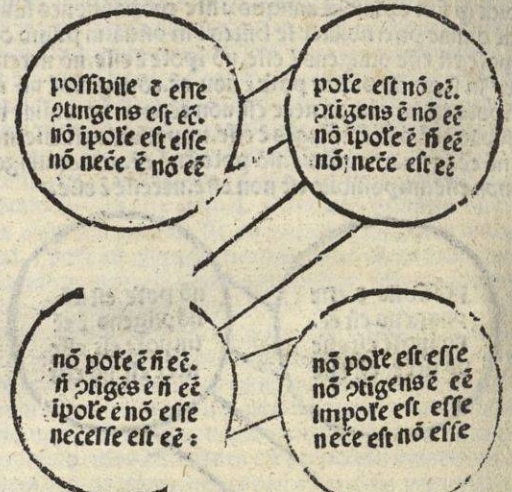
CAr vero illud quod ē possibile ēē. nō impole est ēē. sequitur hoc uero illud quod non est necariū ēē. Quare p̄ngit qd est necariū esse: nō necessarium ēē. qd est iconueniens.

Determinat veritatē p̄cludendo primū ordinē quātam ad ordinē necessarij cū possibile esse et cū pole nō ēē p̄bas qd dicit. ad pole nō seq̄t nō necesse ēē. et ad pole non ēē. seq̄t nō necesse est ēē. et hec ē p̄. ii. h. q̄ p̄bat dupliciter sic. Aliq̄ de necio seq̄t ad pole ēē. et aliq̄ de necio seq̄t ad pole nō esse. s̄z ad istā. possibile ēē. nō seq̄t ista. nō necesse est ēē. nec ista. necesse ēē. nec ista necesse ēē. ergo ad istā pole ēē. seq̄t ista. nō necesse ēē nō esse. q̄ at ista: nō necesse ē esse. nō seq̄t ad istā possibile ē esse. p̄bat. q̄ sequitur necesse ē esse. ergo pole ē esse. q̄ oppositū p̄ntis non stat cū ante et sequitur possibile ē esse. ergo nō impossibile ē ēē. et sequitur h̄z eos. nō impossibile ē esse. ergo non necesse ē esse. q̄ ponunt non impossibile esse. et non necesse ēē in primo ordine ergo si non necesse esse sit in primo ordine. p̄sequens ad istā. possibile est esse. sequitur a primo ad vltimum q̄ ad necesse ē esse sequitur non necesse ē esse. et sic idem esset. necesse est esse. non necesse est esse.

CAr vō neqz necariū esse: seq̄t pole ēē. neqz necessariū non ēē. illi. n. utraqz p̄tingit accidere. **H**oz at utrūlibet uerū fuerit non erūt illa vā. **S**imul. n. pole est ēē et non ēē. **S**i vō necesse ē ēē. uel necesse non ēē. non erit possibile utrūqz.

CAlie due p̄tes minoris p̄bat. s. q̄ ad pole ē ēē. nō sequitur necesse ē ēē. nec necesse ē non ēē. hoc probatur sic. qd possibile ē ēē. hoc p̄t ēē et p̄t non ēē. nam possibile nō p̄t ēē nec p̄t non ēē. sed ē indifferens ad vtrūqz cum ista ergo possibile ē ēē vel possibile ē non esse: stat ista copulatiua. hoc potest esse. et hoc p̄t non esse sed ista copulatiua. hoc potest ēē. et hoc potest non esse. non stat cum ista. necesse est ēē. nec cum illa necesse ē non ēē. quia necessarius ē determinatum ad ēē. ita q̄ non p̄t non ēē. et quod necesse ē nō ēē determinatur ad non ēē: ita q̄ non potest esse. ergo ad istā possibile ē esse. non sequitur ista. necesse ē ēē. nec ista. necesse ē non ēē. intra enim istarum consequentiū valet. s. possibile est ēē. ergo necesse ē ēē. possibile ē ēē. ergo necesse ē non ēē: cum ante enim vtrūqz consequentia stat aliqd quod non stat cum p̄te. s̄z ista copulatiua: possibile ē ēē. et possibile ē non ēē. stat cum ista. possibile ē ēē. et cum neutro p̄te. si neutra p̄na est bona.

Relinquitur igitur non necessariū est nō ēē. sequi ei que est pole est esse. **H**oc enim verū ē et de necesse esse. **H**ec enim fit contradictio eius que sequitur non pole est esse. **I**llud enim sequitur hoc quod est impossibile esse. et necesse non esse. cuius negatio est. non necesse est nō ēē. **S**equuntur igitur et he contradictioes h̄z predictū modū et nihil impole contingit sic posins.

CEx his infert vnā p̄tem p̄clonis. s. q̄ ad istā possibile ē ēē. sequit ista. nō necesse est non ēē. et hoc sequitur p̄ locū a d̄uisione. q̄ vel hoc sequitur. necesse ē ēē. vel hoc. necesse ē nō esse vel non necesse est ēē. vel non necesse ē nō ēē. s̄z nulla ista: seq̄t. necesse ē ēē. necesse ē non esse. non necesse est ēē. ergo ista sequitur non necesse ē non ēē. et per easdem ratios p̄t probari q̄ ad istam pole ē non ēē. sequitur ista. non necesse est esse. et non ista non necesse ē non ēē. sicut antiqui posuerunt primo q̄ sequitur necesse est non ēē. ergo pole ē non ēē. quia oppositum nō stat vt patet. si ergo sequitur possibile ē non ēē. ergo non necesse est non esse. sequitur necesse est. non ergo non necesse est non ēē quia quicquid sequitur ad consequens sequitur ad āns: s̄z hec consequentia non valet. quia sic idem ēēt necesse non esse et non necesse non ēē: ergo cum prima consequentia sit bona necesse est non esse. ergo possibile est non esse: oportet q̄ alia p̄sequentia non valeat. s. ista possibile est non esse ergo non necesse est non esse. Item aliqua de necessitate sequitur ad istam pole est non esse. et non ista necesse est esse q̄ ista necesse est esse infert istam non pole est non esse: vt p̄z ex q̄rto ordie. ergo cōuertitur cū suo h̄dictorio. s. cum ista. pole ē nō ēē. nec infert istā necesse ē nō ēē. q̄ aliqd stat cum ista p̄te est non ēē. qd non stat cū ista. necesse est non esse. s. ista copulatiua. pole ē ēē. et possibile est non ēē nec infert istā nō necesse ē non ēē. q̄ sequitur necesse ē non ēē. ergo pole est non

Peribermenlas

est. sequitur a primo ad ultimum necesse est. non esse. ergo non necesse est non esse. quod sicut est. ergo relinquat quod ad ista pole est non esse sequitur ista. non necesse est esse. Ex his sequitur recte ordo propositum modalium. Non enim ergo in primo ordine pole est esse contingens esse: non ipse est esse. non necesse est non esse. In secundo ordine. pole est non esse contingens esse non esse. non ipse est non esse. non necesse est esse. In tertio ordine non pole est esse. non contingens esse esse. ipse est esse. necesse est non esse. In quarto ordine non possibile est non esse: non contingens esse non esse impossibile est non esse. necesse est esse. et positum ordinibus hoc ordine nihil impossibile sequitur.

Ubitabit autem aliquis si illud quod est necessarium esse. possibile esse sequitur. Nam sicut sequitur pro dictio sequeat non possibile esse. et si quis dicat non habere esse contradictionem: necesse est dicere possibile non esse. Sed uterque falsus sunt de necesse esse.

Conceditur secunda pars principalis huius. et in qua pars movet et soluit dubitationem. Et ponit tres particulas. quod in prima movet et dubitationem. In secunda ibi. Ad manifestum est autem. soluit istam dubitationem. In tertia ibi. Et fortasse precipuum. ponit unum incidentem secundum ordinem inter necessarium et pole. Dubitatio quam movet est ista. quod dicitur est pro quod ista propositio est bona. necesse est esse. ergo pole est esse. Ex hoc forte dubitaret aliquis an illud sit verum. scilicet. verum ad ista necesse est esse sequat ista. pole est esse. et arguit ad utrumque partem. Primo probat quod sequitur. necesse est esse. ergo pole est esse. quia oppositum propositum non stat cum antecedente. ista. non statant sit. necesse est esse et non pole est esse ut probat est superius. Et si quis forte dicat quod oppositum huius pole est esse. non est hoc: non pole est esse. quod hoc sit sua prodictoria. pole est non esse. sed neutra istarum stat cum ista. necesse est esse. ista. non statant sit. necesse est esse. non pole est esse. nec ista. necesse est esse. et pole est non esse. ergo hoc consequentia est bona. necesse est esse. ergo pole est esse. quod oppositum consequentis quod cuius sit illud. non stat cum antecedente.

Conceditur si rursus idem videtur possibile incidere et non incidere. et esse et non esse. quare erit necesse esse contingere non esse. hoc autem falsum est.

Conceditur in oppositum arguitur probando quod non sequitur necesse est esse. ergo pole est esse. quod idem pole est esse et pole non esse. Idem. non est possibile incidere. et possibile non incidere. et idem est pole esse. et pole non esse. Ex hoc potest sic argui. sequitur pole est esse. ergo possibile est non esse. seu contingens non esse. si igitur sequitur necesse est esse. ergo possibile est esse. sequitur necesse est esse. ergo possibile est non esse. et contingens non esse: quod est impossibile.

Conceditur manifestum est autem quod non omne possibile. vel esse vel ambulare ad opposita utrumque. Sed est in quibus non sit verum. Et primum in his quod non sunt rationes propositum. ut ignis calefactum est et huiusmodi irrationalibus. et sunt rationes propositum ipse eadem plurimum etiam priorum sunt. irrationalibus vero non omnes. sed quemadmodum deum est. Ignis non est possibile calefacere et non calefacere: vel quicquid alia se agunt. alia igitur propositum sunt in irrationalibus propositum simul opposita recipere. sed hoc ideo dicitur est: quod non omnes propositum oppositorum est: nec quecumque sub eadem specie dicuntur.

Conceditur et prima pars principalis huius in qua pars movet istam dubitationem. et propositum solutio in hoc quod huius propositum est bona. necesse est esse. ergo pole est esse. sed ista propositum non verum. pole est esse. ergo pole est non esse. quod non omne pole est esse. pole non esse. pole. non est esse ad pole valens ad oppositum et ad pole non valens ad oppositum. et ideo accipiendo pole est esse non sequitur. pole est esse. ergo pole est non esse. Et ad declarandum istam propositum non valere. pole est esse. ergo pole est non esse. ponit duas divisiones propositum. Prima est quod quodammodo est propositum que verum ad oppositum. ut ad esse et non esse. et quodammodo est propositum quod non valet ad oppositum. v. g. potentia rationalis valet ad oppositum. quod ego habeo potentiam se dedit et non sedere: in libera. non. potestate mea se sedere si velis et etiam non sedere. potentia vero irrationalis non valet ad

opposita. ignis. non. habet potentiam irrationali calefacendi. et potest sic calefacere quod non potest non calefacere si appropinquet calefacibili. quodammodo in potestates irrationales valent ad oppositum ut potentia irrationalis passiva valet ad opposita. nam aqua est in potentia passiva calefieri. et potest indifferenter calefieri vel non calefieri. sic ergo patet quod quedam est potentia rationalis. et hoc valet ad opposita. hoc est propter hoc dicta sunt ad impedendum istam consequentiam: possibile est esse. ergo possibile est non esse. ista enim consequentia non valet nisi de possibile valet ad oppositum. et non de possibile in communi. pole est esse. ergo pole est non esse.

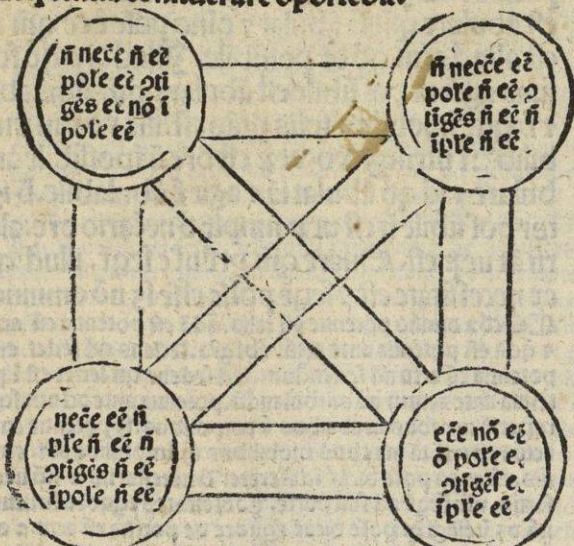
Conceditur vero propositum equivoce sunt: pole. non. non sunt simpliciter dicitur. Sed hoc quodammodo verum est ut in actu ut pole est ambulare quodammodo ambulat et omnino pole est esse quodammodo ambulat quod dicitur possibile. Illud vero quod forsitan ager ut possibile est ambulare quodammodo ambulabit et hoc quodammodo immobilibus solis propositum est. illa vero et in immobilibus: in utrisque vero verum est dicitur non impossibile ambulare et id quod ambulat iam et agit est ambulabile. hoc igitur possibile non est verum simpliciter dicitur necario dicitur. alterum autem verum est. Quare quodammodo propositum est sequitur. illud quod ex necessitate est sequitur posse esse sed non omnino.

Conceditur divisio potentie est talis. quodammodo est potentia cum actu et quodammodo est potentia ante actum. ubi gratia. sedens quodammodo sedet in potentia cum actu ad sedendum. sed sedens quodammodo ledet est in potentia ante actum ad ambulandum. potentia ante actum solum reperit in rebus mobilibus et corporibus. sed potentia cum actu reperit tam in rebus mobilibus quam immobilibus. i. eteris. cum ergo pole dicat indifferenter dicitur necessarius et non necessarius. ut sequitur ad suam partem. Potestates equivoce sumuntur non dicitur intelligi quod pole dicat equivoce de potentia cum actu et ante actum rationali et irrationali. quod tunc nihil esset in illis comparabile. sed per equivoce dicitur intelligi aliquid dicitur secundum propositum et posteriorius. pole non. propositum dicitur de necio quod de possibili non necessario ut propositum in nunt in ista. et ideo per equivoce intelligas analogi.

Conceditur notandum est hic quod potentia actiuam valere ad opposita potest intelligi multipliciter. Uno modo quod sit potens in potentia contradictionis. ita quod existente passivo et existente omni requisito ad actionem. et omni impedimento amoto possit indifferenter agere et non agere. Secundo modo potest intelligi quod potentia actiuam valeat ad opposita propositum: ita quod possit in propositum effectus. primo modo dico quod tam agens liberum quam agens naturale seu rationale. valet ad opposita. scilicet. contradictione. agens. non. rationale potest agere propositum passo et amoto omni impedimento et potest non agere ut si passum non sit propositum. vel si deficiat aliquid requisitum ad actionem. potest et indifferenter agere in hoc vel non agere in hoc. ignis enim potest non calefacere hoc combustibile. quod pole est quod non appropinquet huic combustibili. Aliter et brutum potest comedere et non comedere. dormire et non dormire. isto et modo valet agens rationale ad opposita. quod absolute loquendo potest agere et non agere. potest et agere in hoc et non agere in hoc. Loquendo vero secundo modo sic dico quod sola potentia rationalis valet ad opposita. quod sola potentia rationalis libere. et sponte potest agere et non agere propositum passo et et omnibus aliis habitibus requisitis ad actionem. Voluntas. non. est potentia rationalis propositum aliquo bono potest illud velle et non velle. et intellectus mediante voluntate imperante potest illud agere et non agere. voluntas. non. potest imperare intellectus ad intelligendum vel auertere ipsum ab actu intelligendi. non tamen semper nec respectu cuiuscumque obiecti potest potentia rationalis in opposita contradictione. non enim potest intellectus respectu cuiuscumque complexi indifferenter assentire et non assentire. nec forte voluntas respectu propositum boni potest indifferenter velle et non velle. sufficit ad intentionem Aristotelis. quod potentia rationalis valeat ad opposita contradictione propositum obiecto et habitibus omnibus aliis requisitis ad actionem. quod non dicitur de potentia irrationali. Si vero loquimur de potentia actiuam valere ad opposita propositum. ita quod potest propositum propositum effectus. hoc potest intelligi vel respectu eiusdem passivi eodem modo dispositi: vel respectu diversorum

passorum. primo modo sola potentia rationalis potest in opposita contrarie respectu eiusdem passi eodem modo disposita. potentia. n. rationalis potest idem obiectum sibi presentari libere velle vel nolle eligere. refutare. mouere sursum vel deorsum. et sic de alijs huiusmodi actibus qui sunt in libera potestate potentie rationalis seu hominis qui est agens rationale. sed respectu diuersorum passorum potest agere in ratione agere effectus contrarios. nam solum coagulat limum. et dissoluit glaciem. respectu tamen eiusdem passi eodem modo dispositi non potest rationale per se in effectus contrarios.

Et quod fortasse principium quod necessarium est. et quod non est necessarium omnium uel esse uel non esse. et alia que admodum horum consequentia considerare oportebit.

Hec est tertia particula huius partis in qua cum prius declarauit qualiter propositiones modales se habent ad invicem secundum consequentiam declarat a qua propositione modalis est incipendum secundum ordinem propositionum modalium diuersorum modorum dicens quod fortasse conuenienter est incipendum ab illa de necessario. et hec potest poni conclusio. 12. h. li. q. a propositione de necessario est incipendum in ordine propositionum modalium. probatur conclusio sic. a primo est omnium entium aliorum. et a primo est omnium non entium aliorum est incipendum in ordine propositionum modalium. sed necessarium est esse seu necesse est esse. est primum esse omnium entium aliorum. necesse hoc non esse est primum non esse omnium non entium. ergo etc. ponitur hic talis ordo. Primus. non necesse est non esse. possibile est esse. contingens est esse. non possibile est esse. Secundus ordo non necesse est esse. possibile est non esse. contingens est non esse. non impossibile est non esse. Tertius ordo. necesse est non esse. non possibile est esse. contingens est esse. impossibile est esse. Quartus ordo. necesse est esse. non possibile est non esse. non contingens est non esse. impossibile est non esse.

Manifestum autem ex his quod dicta sunt quoniam quod ex necessitate est huiusmodi actus est. Quare si priora sunt sempiterna et que actu sunt potestate priora sunt.

Secundo probatur conclusio sic. Illa que sunt in actu semper sunt priora illis que sunt in potentia. sed illa que sunt necessaria semper sunt in actu. ergo illa que sunt necessaria sunt priora illis que sunt in potentia. et per prius illa que sunt necessaria sunt priora contingens et contingens. Cum ergo a priori sit incipiendum. per quod in ordine modalium incipiendum est ab illis de necesse.

Ex his quod dictum est sine potestate actu sunt ut prius sube. alie uero sunt actu et potestate que nam priora sunt. tunc uero posteriora. alia uero non sunt actu sed potestate solum. Atque autem contraria est affirmatio negationi. et ordo orationis que dicit quoniam omnis homo est iniustus: et que est nul-

lus homo iniustus est. aut ei quod est omnis homo iniustus est. Callias iniustus est. callias iniustus non est. callias iniustus est quod est huiusmodi priora est. Nam si ea que sunt in voce sequuntur ea que sunt in acta: Illic autem priora est opinio contraria. ut omnis homo iniustus est. ei quod est. omnis homo iniustus est. et in his que sunt in voce affirmatiuorum necesse est sit se habere. Quod si neque illic contraria opinio contraria est: nec affirmatio affirmatiuorum erit contraria sed que dicta est negatio. Quod si considerandum est cui opinatio uero false opinionati contraria est. Atque negationi an certe ei quod contrariuz esse opinatur. Dico autem hoc modo. Est quodam opinatio uero boni. quoniam bonum est. alia uero falsa quoniam bonum non est. alia uero falsa quoniam malum est. Que huiusmodi contraria est uero. et si est uero secundum quam contraria. Nam arbitrari contrarietas opinionum diffiniri. in eo quod contrariuz sunt falluz est. Boni. n. quoniam bonum est et mali quoniam malum est. eadem fortasse opinio est et uero siue sint plures siue una. Sunt autem iste contrarie sed non eo quod contrariuz sunt: sed magis eo quod contrarie. Si ergo boni quoniam bonum est opinatio est: est autem quoniam non est bonum. Est uero quoniam aliud aliud quod non est neque potest esse. aliaz quodam nulla ponenda est. nec quocumque esse quod non est opinatur neque quocumque non esse quod est. Infinita. n. utraque sunt. et quod opinatur esse quod non est: et quod non est quod est sed in quibus est fallacia. h. autem est ex his ex quibus sunt generationes. Ex oppositis uero sunt generationes. quod est fallacia. Si ergo quod bonum est et bonum est et malum non est. et hoc quodam secundum se. illud uero secundum accidens. Accidit. n. ei malum non esse magis autem in unoquoque est uero quodam secundum se et falsa siquidem est uero. Ergo ea que est quoniam non est bonum: quod bonum est ei? secundum se persistens falsa est. Illa uero que est quoniam malum est. ei? quodam secundum accidens. Quod erit falsa magis de bono ea que est negationis opinio: quod ea que est contraria. Falsus autem magis circa singula que huiusmodi contraria opinionem. Contrarium. n. est eorum que plurimum circa idem dicunt. Quod si huiusmodi contraria est altera magis uero contradictionis contraria manifestum est quoniam habet contradictionem. Illa uero que est quoniam malum est quod bonum est implicita est. Et enim quoniam non bonum est. necesse idem ipsum opinari. His igitur ita positis quoniam huiusmodi opinio non est simplex. Simplex uero est negationis necesse est ut contra simplicem opinionem. Simplex potest uideatur opinio contraria. Est autem simplex boni opinio quoniam est uero. Simplex uero quoniam bonum non est falsa. Simplex ergo opinionem de bono quoniam bonum est. simplex erit contraria negatio. scilicet quod est boni. quoniam bonum non est. Amplius si est in aliis orationibus sit se habere et hoc uero bonum esse dicunt. Aut. n. est ubique ea que est contradictionis: aut nusquam. Quibus uero non est contrarium: de his est quidem falsa ea que est uere opposita. ut qui hominem non putat esse hominem fallus est. Si ergo he contrarie sunt et alie contradictiones. Amplius similiter se habent opinio boni quoniam bonum est. et non

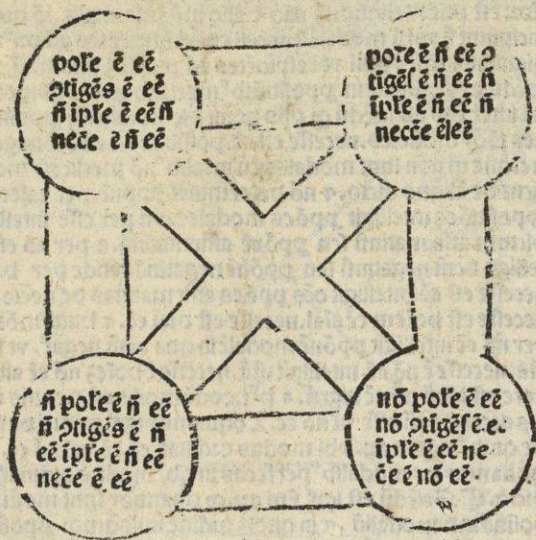
Perhermenias

boni qm̄ nō bonū ē. ⁊ sup̄ has bōi qm̄ nō bonū ē. ⁊ nō boni qm̄ bonū ē. illi ḡ q̄ est non boni qm̄ non ē bonū v̄e opinionī que ē p̄ria. Non. n. ea q̄ dīc̄ qm̄ malū ē. simul. n. aliqñ erūt v̄a. Nūq̄. n. v̄a v̄e p̄ria est. Est. n. q̄dā nō malū q̄re p̄tingit simul eē v̄as. At v̄o nec illa que ē non est malū. Simul eteniz ⁊ be erūt. Relinq̄ ḡ ei que ē non boni qm̄ non ē bonū p̄ria ea que ē nō bonū qm̄ bonū est. Quare ⁊ ei que ē boni qm̄ non est bonū: ⁊ ei que est boni qm̄ ē bonū. Manifestuz ē ergo qm̄ nihil interest ac si uniuersalr̄ ponam⁹ af firmationē. Quic. n. ulis negatio erit p̄ria ut opi nioni que opinat̄ qm̄ oē q̄d ē bonū bonū ē. ⁊ ea que ē quoniā nihil hoz̄ que bona sunt bonū est. Nā ei que est boni quoniā bonū est. si ulr̄ sit bo nū eadē est ei que opinat̄ q̄d bonū ē quoniam bonū est. Silr̄ at ⁊ i nō bono. Quare si i opinio ne sic se bz. Sūt at be que sunt i uoce affirmatio nes ⁊ negationes note eaz̄ que sunt i aīa passio nū. Manifestū est quoniā ēt̄ affirmationi p̄ria q̄ dē negatio circa idē ulis: ut ei que ē quoniā oē bonū: bonū ē. uel omnis hō bon⁹ ea que est qm̄ nullū uel null⁹. p̄r adictorie at̄ aut non oīs aut nī oē. Manifestū ē at̄ quoniā ⁊ uerā v̄e non p̄tingit eē p̄traria: nec opinione nec in p̄tradictione. Cō traria. n. sunt que circa idē opposita sūt. circa ea dē at̄ uez̄ p̄tingit dicere eundē. Simul at̄ eidez non contingit inesse contraria.

Ad declarationem predictōrū ponit p̄hs vnā dīuisionēz entū ⁊ ordinē inter mēbra dīuīsō. ⁊ dīuīsō talis est. Entū quedā semper sunt in actu sine politate p̄cedēte: ea que po testas vel potentia sit pars eoz̄ sicut pars substantie. vt̄ itel ligēte ⁊ corpora supercelestia: q̄ nulla pars eoz̄um p̄ceces sit ea. lz̄ primū efficiēs eoz̄ p̄cecessit ea. Alia sunt i actu cum p̄tate que est ps eoz̄um que potestas p̄cecessit ea tpe. Illa tamē que sic sunt in actu cū possibilitate sunt p̄iora natura ⁊ perfectioē q̄ ista quoz̄ possibilitas cū tpe ē postertoz̄. vñ sūbe ḡnabiles ⁊ corruptibiles: sunt in actu cū politate. s. eoz̄ materia prima que est quedā potētia ⁊ pars ḡnabilis ⁊ cor ruptibilis existentium in actu. ⁊ materia prima est p̄ior: tpe quam substantia corporea cuius est pars. sed est postē rior: perfectione. Tertū mēbrū dīuīsōnis est q̄ quedas semper sunt in potentia ⁊ nūq̄ in actu: multa enim sūt pos sibilita que nūq̄ erunt. ⁊ talia sunt indiuidua sp̄ez̄ generabi lū ⁊ corruptibilium in potentia q̄ nūq̄ generantur: ⁊ sic nūq̄ erunt in actu. q̄ ista potētia nūq̄ redūcet ad actū silr̄ p̄fectū in p̄tinuo est in potētia vt̄ diuidat. ⁊ nūq̄ diuide tur s̄m quodlz̄ p̄fectū. ⁊ ita in cōtinuo sunt multa in potētia q̄ multe dīuīsōes s̄m infinita p̄fecta que nūq̄ redūcentur ad actū completū. Alia ēt̄ sunt sp̄ i actu imperfecto sine pos sibilitate p̄cedēte actū completū. aliqñ in actu sunt ali qua cum possibilitate que est eoz̄um pars semper in potē tia. ⁊ nūq̄ in actu. que semper sunt in actu sunt p̄iora his que aliquando sunt in actu cum potentia. ⁊ que sūt in actu cū potentia sunt p̄iora his que semper sunt i potētia. In telligēdū q̄ nō est cura a quo mō sit incipiendū in ordinē p̄ pōnū modalū. vtz̄ sit a necessario vel possibili. nā sicut i cir cūferētia circuli quīlz̄ punct⁹ pōt̄ dīc̄ p̄ncipiū circūferētie ita in quadrato vel quadrāgulo cuiusmodi ē figura de inēc vel et modalis quīlz̄ angul⁹ pōt̄ dīc̄ p̄ncipiū. q̄ a quoz̄ an gulo pōt̄ huiusmodi figura incipi. ⁊ p̄pter hoc nō ē cura a quo incipat̄ in inducēdo p̄pōnes modales ad innicē. dūmō p̄ reductionē cognoscat̄ q̄ oēs p̄pōnes eiusdē ordinis q̄ re

ducuntur ad innicē equipolles: nō est cura a quo incipiatur. Et si dicatur q̄ vñ incipiendū a necessario q̄ necessarium est p̄ior: alijs modis. s. possibili ⁊ contingenti. Dicēdū q̄ i possibile ⁊ necessariū vtrūq̄ est p̄ius reliquo. alia tñ ⁊ alia p̄ioritate. p̄ioritas. n. q̄tū spectat ad p̄positū est duplex. s. p̄ioritas s̄m dignitatē. ⁊ p̄ioritas s̄m cōsequentiā. loquen do de p̄ioritate s̄m dignitatē sic necessariū est p̄ius q̄ pos sibile q̄ necessariū addit sup̄: a possibile differētia particula rē ad dignitatē. s. p̄petuitatē incorruptibilitē. sed loquendo d̄ p̄ioritate s̄m cōsequentiā sic possibile est p̄ius q̄ necessariū q̄ est p̄hs ad necesse. ⁊ nō eōuerso. ⁊ q̄ vterq̄ istoz̄ mo doz̄ est p̄ior: reliquo. lz̄ alio ⁊ alio mō p̄ioritatis. sō quidā incipiunt figurā modalē a necesse vt̄ respicientes ad p̄r̄ s̄m dignitatē. q̄dā a poli vt̄ respicientes ad p̄r̄ s̄m p̄iam. Ad sciēdū oppositionē in p̄positiōib⁹ modalibus ⁊ equipollen tiā inter eas est sciēdū q̄ p̄hs ponit hīc huiusmodi p̄positio nes tāq̄ modales. necesse est eē. possibile est eē. cōtingens ⁊c. que tñ non sunt modales cū in talib⁹ nō p̄dicet̄ mod⁹ sicut de aliquo dicto. ⁊ nō determinet p̄pōnē. per tales tñ p̄positiōes intelligit̄ p̄pōnes modales. vñ per esse intelligit̄ dictum affirmatiū seu p̄pōnē affirmatiā. ⁊ per nō esse i telligit̄ dcm̄ negatiū seu p̄pōnē negatiā. vnde per hanc necesse est eē. intelligit̄ oēs p̄pōnes affirmatiuas de necio. vt̄ necesse est hoīem eē aīal. necesse est deū eē. ⁊ huiusmodi. ⁊ per nō eē intelligit̄ p̄pōnē modalē in qua dcm̄ negat̄. vt̄ per istā. necesse ē nō eē. intelligit̄ istā. necesse ē hoīez̄ nō eē albu. necesse est albu nō eē nigrū. ⁊ h̄i. eodē modo est de alijs mo dis acceptis cū esse vñ nō eē. Loquamur igit̄ primo de istis de quib⁹ loq̄tur az̄. vbi modus ordinat̄ cū eē vel nō eē. so loquamur de modalib⁹ perfectis in qb⁹ modus ordinat̄ cū dicto. Sciēdū est igit̄ s̄m az̄. q̄ quattuor sunt modi p̄ positōum modalū. ⁊ in quoz̄ ordine sunt q̄tuor p̄positio nes. ⁊ oēs propositiones eiusdē ordinis inter se equipol lent. qualis aut̄. p̄pōnes in quoz̄ ordine debent sumi. inuis per duas regulas. per primā regulā sumūtur p̄positiones primi ordinis ⁊ secūdi. ⁊ per secūdam regulā sumūtur p̄pō nes tertij ordinis ⁊ quartij. Prima regula ē ista. cuiusq̄ dicto affirmato vñ negato attribuitur p̄tingens. ⁊ ab eodē remouet̄ impossibile. ⁊ ab eius cō tradictorie opposito remouetur necesse. per hoc q̄ dicit̄ di cto affirmato sumūtur p̄pōnes primi ordinis q̄ sunt possibi le est eē. p̄tingens ē eē. nō ipse est eē. nō necesse est nō eē. In trib⁹ enim primis istoz̄ dictū affirmat̄. ⁊ cui istoz̄ attribuit̄ possibiliter eidē attribuit̄ p̄tingēs. ⁊ ab eodē remouet̄ pos sibile. ⁊ ab eius opposito remouet̄ necesse. q̄ in ista nō ne cesse est nō eē. remouet̄ necesse ab opposito eius q̄d affirma tur i trib⁹ primis modis primi ordinis. per hoc q̄ dicit̄ ne gato sumūtur p̄pōnes secūdi ordinis q̄ sunt possibile est nō eē. p̄tingens est nō eē. nō impossibile est nō eē. nō necesse ē eē. In primis enim tribus modis negatur eē. ⁊ in quarto remouetur necesse ab eius opposito. s. ab esse. Secūda re gula est ista. a quocunq̄ dicto affirmato vel negato remo uetur possibile. ab eodem remouetur contingens. ⁊ eidem attribuitur impossibile. ⁊ eius contradictorie opposito attri buitur necesse. per hoc q̄ dicitur dicto affirmato sumūtur p̄positiones tertij ordinis. que sunt. nō possibile est eē. non contingens est eē. impossibile est esse. necesse est non eē. In primis enim duobus modis remouetur eē a possibili ⁊ cō tingenti. in tertio modo attribuitur impossibile eidem scilicet ipse esse. In quato attribuitur necesse contradictorio ip sius eē. s. ipse non eē. cum dicitur. necesse est non eē. p̄ hoc q̄ dicitur dicto negato sumuntur propositiones quartij ordi nis que sunt non possibile est non eē. non contingens ē nō eē. impossibile ē non eē. necesse est eē. in duob⁹ primis mo dis remouetur possibile contingens a non eē. ⁊ in tertio at tribuitur impossibile eidem. s. ipse non eē. ⁊ in quarto attri buitur necesse eius contradictorie opposito cum dicitur ne cesse est eē. Circa oppositionem h̄i p̄positionū. s. vbi modus ordinatur cum esse vel non eē. Sciendum q̄ p̄ positiones primi ⁊ secūdi ordinis sunt subcontrarie inter se. vt̄ possibile ē eē. possibile est non eē. vnde verbus. Sit tibi linea sc̄cōtraria prima secūde. Propositiones tertij or

ditis sunt hinc ppositionib⁹ quarti ordinis. vt patet. nā ista. ipole ē ēē. que est de tertio ordine ppariat huic necesse ē ēē que ē de quarto ordine. vñ versus. Tertio ē q̄to sp̄ hinc ordo. ppositiones secūdi ordinis tradicūt ppositōib⁹ q̄ti ordinis. vt pole est nō ēē. que est de secūdo ordine cōtra hinc. nō possibile ē nō ēē. que ē de q̄to ordine. vñ versus. Pugnat cū quarto tradicēdo secūdo. pposēs p̄mi ordinis tradicūt ppositōib⁹ tertij ordinis. vt bec. possibile est ēē: que est de p̄mo ordine cōtradicit huic. nō possibile est esse. que est de tertio ordine.

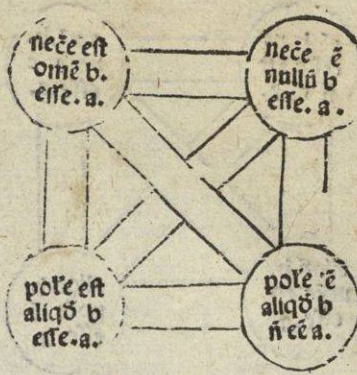

Circa ppositiones modales in quibus ordinatur modus cū dicto est sciendū q̄ loquēdo de modalibus a q̄tuor modis. possibile: contingens. impossibile. necesse. octo sunt ppositiones modales p̄me que non reducuntur ad aliquas modales p̄iores eis equipollentes. vnde de istarum equipollentia non est querendū vt reducuntur ad aliquas p̄iores. vnde sunt quattuor de necessario et quattuor de possibili seu contingenti quod pro eodē habeo. de possibili sunt iste quattuor: pole esse. possibile nullū. pole aliquod. possibile aliquod nō. et de necessario sunt iste quattuor. necesse ēē. necesse nullū. necesse aliquod. necesse aliquod nō. nulla. n. ppositio de impossibili est simpliciter p̄ma. sed quelz de impossibili est reducibilis ad aliquā d̄ necessario tāq̄ ad p̄iorē cui equipollet. quod patet. nā ista. impossibile est oēm hoīez esse asinū. reductur ad istaz. necesse est aliquē hoīez non esse asinū. tāq̄ ad p̄iorē cui equipollet. quod p̄nam iste impossibile est oēm hoīem ēē asinū. q̄ impossibile et necesse nō equipollēt. et ista necesse est non oēm hoīem esse asinū. equipollet huic necesse est aliquem hoīem nō esse asinū. Et hoc probatur. q̄ nulla p̄pō de impossibili est simpliciter p̄ma. quia impossibile est duas p̄pōes p̄ p̄mas equipollere adinuicem. nā p̄pōnū in eis d̄z terminis equipollentū adinuicē semp̄ vna reductur ad aliam tāq̄ ad p̄iorē. cū ergo ista. necesse est aliquē hoīem nō esse asinū. sit vna de p̄mis. sequitur q̄ ista. impossibile est oēs hoīem esse asinū. nō sit vna de p̄mis. et eodē mō pōt probari de qualz alia p̄positione de impossibili. q̄ ipsa nō est p̄ma. q̄ reductur ad alia de p̄mis in eis d̄z terminis sibi equipollēt. Circa equipollentiam modalium in quibus modus ordinatur cū dicto est p̄mo sciendū q̄ in talib⁹ vel modus p̄cedit dictū vel dictū p̄cedit modū. et vtroq̄ modo potest negatio vel p̄poni vtriq̄ vel postponi vtriq̄ vt interponi. hoc est poni inter modum et dictū. si modus p̄cedat dictum. et negatio p̄ponatur vtriq̄: faciendā est equipollentia cum vtroq̄. s. tā modo q̄ dicto. per regulā q̄ habetur in his v̄sibus. Pre contradic̄. p̄mo cū modo. se cūdo cū dicto. verbi gratia. ista p̄positio. nō necesse est oēs b. ēē. a. equipollet huic possibile est nō. b. ēē. a. quia non necesse et possibile nō equipollent per hanc regulam. Pre eō

tradit post contra: p̄e postq̄ subalter. et p̄mo cum modo secūdo cū dicto. vt ista p̄positio. non necesse est omne. b. ēē. a. equipollet huic. possibile est non omne. b. ēē. a. q̄ necesse et possibile non equipollent per hanc regulam. Pre contradic̄. et c. per eandem regulam. non omne. b. ēē. a. valet istam. aliquod. b. non est. a. et sic ista possibile est non oēs. b. ēē. a. valet istam possibile est aliquod. b. non ēē. a. vnde quando modus p̄cedit dictum et negatio p̄ponatur vtriq̄ q̄. s. tam modo quam dicto est regula generalis. q̄ mod⁹ p̄cedit dictum. et negatio p̄ponatur vtriq̄ negatio mutat vtriq̄. q̄ mutat mod⁹ in mod⁹ desperatū. s. necesse impossibile etiam negatio mutat dictum in contradictorium dicti vt v̄sum est de ista: non necesse est omne. b. ēē. a. patet etiaz d̄ alijs. nam ista. non necesse est nullum. b. esse. a. valet istam possibile est aliquod. b. ēē. a. quod potest sic patere. non necesse est nullum. b. esse. a. valet istam. possibile est nullum. b. ēē. a. et bec valet istam. non possibile est aliquod. b. ēē. a. et bec non possibile est aliquod. b. ēē. a. valet istam. necesse est nullum. b. esse. a. et hoc patet quia illa non possibile ē aliquod et c. valet istam. necesse est aliquod. b. non ēē. a. q̄ non possibile et necesse non equipollent. et ista necesse ē non aliquod. b. ēē. a. equipollet huic necesse est nullum. b. ēē. a. Sic ergo patet q̄ si modus p̄ponatur dicto. et negatio p̄ponatur vtriq̄: q̄ negatio mutat vtriq̄. s. modum in modum desperatum: et dictum in contradictorium dicti. Si vero modus p̄ponatur dicto. et negatio p̄ponatur d̄cō tunc equipollentia faciendā est ex parte dicti t̄m manente modo vt p̄mis. verbi gratia ista. necesse est non omne. b. esse. a. equipollet huic necesse est aliquod. b. non esse. a. et ista. possibile est nullum. b. esse. a. equipollet huic possibile est non aliquod. b. esse. a. et ista possibile est omne. b. esse. a. equipollet huic. possibile est nullum. b. non esse. a. et sic de alijs. Si autem dictum p̄cedat modum. aut vtrunq̄ est affirmatum. s. tam dictum q̄ modus. et tunc si negatio p̄ponatur vtriq̄: est equipollentia eodem modo faciendā sicut quando modus p̄cedit dictū si enim dictum p̄cedat modum et vtriq̄ sit affirmatum. et negatio p̄ponatur vtriq̄: negatio mutat dictum et non modum. verbi gratia ista omne. b. necesse est non ēē. a. equipollet huic. necesse est nullum. b. ēē. a. Si vero negatio interponatur tunc mutat modum in modum desperatum. et dictum in dictum eiusdem quantitatis et contrarie qualitatis. verbi gratia ista. omne. b. non necesse est esse. a. equipollet huic omne. b. possibile est non ēē. a. et bec huic. possibile est nullum. b. esse. a. et ista aliquod. b. non necesse est esse. a. equipollet huic aliquod. b. possibile est non esse. a. et bec huic. possibile est aliquod. b. non esse. a. Si autem modus p̄cedat dictum et alterum sit necessarium scilicet modus vel dictum. tunc non est aliqua ars ad sciendum cui equipollet. nisi facere equipollentiam cum vtroq̄. P̄mo modus cum modo dictum cum dicto. vt si dicatur nullum. b. necesse est esse. a. bec equipollet huic omne. b. non necesse ē ēē. a. quia nullum valet omne non. et bec. omne. b. non necesse est esse. a. valet istam omne. b. possibile est non esse. a. et bec equipollet huic. possibile est nullum. b. esse. a. Si autem modus sit necessarius sicut est de p̄positione de impossibili. si modus p̄cedat dictum tunc illa de impossibili equipollet vni de necessario. habente cōtradictorium dictum. et hoc est vniuersaliter verum. tam in vniuersalibus quam in particularibus. Ista enim impossibile est aliquod. b. esse. a. equipollet huic. necessarium est nullum. b. esse. a. et ista impossibile est omne. b. ēē. a. equipollet huic. necesse est aliquod. b. non esse. a. et ista impossibile est nullum. b. esse. a. equipollet huic necesse est aliquod. b. esse. a. Si autem dictum p̄cedat modum tunc particularis affirmatiua de impossibili equipollet particulari negatiue de necesse vt ista. aliquod. b. impossibile est ēē. a. equipollet huic aliquod. b. necesse est nō ēē. a. et vniuersalis affirmatiua de impossibili equipollet vniuersali negatiue de necessario. Ista. n. omne. b. impossibile est ēē. a. equipollet huic omne. b. necesse est nō esse. a. et bec huic. necesse est nullum. b. esse. a. Sed vniuersalis negatiua de impossibili

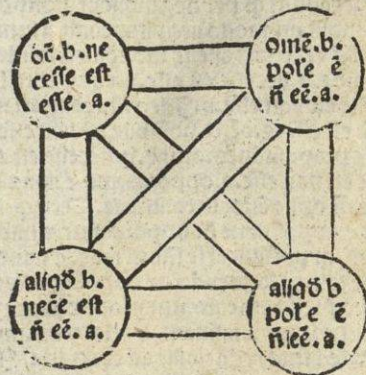
Perthermenias

quando dictum precedit modum equipollet vniuersali affirmatiue de possibili. verbi gratia. Ita nullum. b. impossibile est esse. a. equipollet huic. omne. b. non impossibile est esse. a. et hec huic. omne. b. possibile est esse. a. Iste modo solebamus assignare equipollentia inter propositiones modales tunc actu non considerantes diuersitatem inter sensum compositum et sensum diuisum. sed quia vbi modus ordinatur cum dicto huiusmodi oratio non est modalis. nisi in sensu diuiso vt est superius declaratum. et in sensu diuisiōis semper subiectum dicti non precedit modum. ideo assignanda est equipollentia propositionum modalium solum fm qd dictum seu subiectum dicti fm intellectum precedit modum modo quo dictum est. In sensu enim diuisiōis in quo solo propositio est modalis subiectum dicti fm intellectum precedit modum. sic enim debet manifestari sensus diuisus. vt possibile est omnem hominem currere. in sensu diuiso est iste sensus. omnem hominem possibile est currere. seu omnis homo potest currere. et qualiter in talibus est equipollentia assignanda docetur equipollentia quādo dictum. id est subiectum dicti precedit modum. In sensu vero compositiōis sunt huiusmodi propositiones de esse et singulares et de subiecto singulari. et ideo in sensu compositiōis non est aliqua equipollentia assignanda preter qd in illis de inesse tantum. qd si vnum contrarietatis sit necessarium reliquum est impossibile. et si vnum contradictoriū est possibile. reliquum est impossibile. ideo potest esse euz maiori equipollentia inter huiusmodi propositiones in sensu compositiōis. sequitur enim oem hoīem currere est possibile. ergo oem hoīes currere est contingens. et ulterius ergo oem hoīes currere non est impossibile. et ulterius. ergo aliqui hoīes currere nō est necesse. qd si vniū contradictoriū est possibile. reliquum nō est necessarium. s; non est equipollentia iter huiusmodi propositiones tanq; iter propositiones modales. Sciendum est qd contingens accipit dupliciter. Vno modo accipitur in cōiunctiōe fm qd pueritur euz possibile. Alio modo accipitur pro contingenti ad vtrūlibet. et sic non contradicit vniū de necessario. sed equipollet vniū disiunctiue. Item ex duabus de necessario in quibus distinguuntur contradictoria dicti vel propositionis de inesse. fit equipollentia ad illas propositionem que ponitur de contingenti ad vtrūlibet cuius ratio est. nam per phm contingens ad vtrūlibet exponitur per possibile esse et possibile non esse. hoc est per vnam copulatiuam factam ex duabus propositionibus de possibili. verbi gratia. ista. omnem hominem contingit ad vtrūlibet currere. valet istā copulatiua. omnis homo potest currere. et omnis homo potest non currere et ideo sola contradictoria. s; ista non omnem hominem contingit currere valet istas disiunctiuam aliquis homo de necessitate currit. vel omnis homo de necessitate non currit. Similiter ista aliquem hominem contingit ad vtrūlibet currere. exponitur sic. aliquis homo potest currere. et idem homo potest non currere. et id sua contradictoria valet istam disiunctiuā de necessario. aliquis homo de necessitate currit. vel idem homo de necessitate non currit. Ex predictis patet qd contradictoriū propositionis de contingenti ad vtrūlibet habet tantum duas causas primas veritatis. s; iste que sub disiunctione accipitur pueritur. Non enim dicitur qd qdlibet antecedens est prima causa veritatis sui sequentis. qd sic quelibet propositio vera habet infinitas causas primas sue veritatis quod vt inconueniens. et ideo dico qd ista non contingit ad vtrūlibet. oē. b. esse. a. h; istas duas causas primas sue veritatis. s; aliquod. b. de necessitate est. a. et aliquod. b. non de necessitate est. a. Circa figuram propositionum modalium est sciendum qd vt mihi aliquando videbatur tūc est ponenda vna figura in modalibus in quibus modus ordinatur cum dicto. in qua figura: necesse omne. necesse nullum; stant contrarie. et sub illis possibile aliquod possibile aliquod nō; stant sub contrarie. et necesse omne. et possibile aliquod non. stant contradictorie. et necesse nullum. et possibile aliquod; stant contradictorie. et necesse omne. et possibile aliquod subalterne et necesse nullum et possibile aliquod non. stant subalterne vt patet in hac figura.

Nulla. n. propositio de impossibili est prima. vt visum est supra. et ideo illa de impossibili stat in figura tanq; vna vniuersalis negatiua. et de possibili non stat in figura. qd si staret in figura be essent contrarie. sed non stant contrarie. iste. n. propositiones non sunt contrarie. possibile est omne. b. esse. a. possibile est nullum. b. esse.

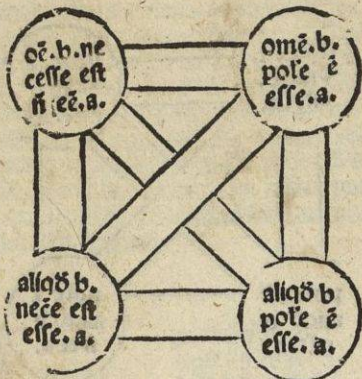
a. qd iste possunt esse simul vere. possibile est omnem hominem currere. possibile est nullum hoīes currere. Et si dicatur qd fm hoc essent aliquę propositiones prime que non starent in figura. Ad illud videtur mihi esse dicendum qd hoc non est inconueniens. nam sicut in illis de inesse sunt propositiones de inesse que non ingredientur figuraz de inesse. vt propositiones singulares. ita sunt multe propositiones prime modales que non ingredientur figuram modalem. vt vniuersales de possibili. tamen quelibet propositio modalis prima habet aliquę propositionē modalem primam sibi contradicentem vel equipollentem suo contradictorio. vniuersali. n. affirmatiue de possibili contradicit particularis negatiua de necessario. et vniuersali negatiue de possibili contradicit particularis affirmatiua de necessario vel equipollet sue contradictorie. Ad figuraz. n. propositionum non sufficit qd propositiones habeant contradictoria qd contradictio. contrarietas. subcontrarietas. subalternatio. requiruntur ad figuram propositionum. Si cui placet ponere aliam figuram probabiliter potest ponere. qd vniuersalis affirmatiua de necessario. vel vniuersalis negatiua de possibili stant contrarie in figura. vel vniuersalis negatiua de necessario. et vniuersalis affirmatiua de possibili. stant contrarie. et hoc est probabile. quia singulares contrarietatis contradicunt inter se scilicet singularis affirmatiua de necessario. et singularis negatiua de possibili contradicunt. Iste enim contradicunt de necessitate. hoc. b. est. a. et hoc. b. possibile est non esse. a. et fm istum modum dicendi ponēde sunt due figure modales. vna in qua vniuersalis affirmatiua de necessario. et vniuersalis negatiua de possibili stant contrarie. et particularis affirmatiua de necessario. et particularis negatiua de possibili stant subcontrarie. et vniuersalis affirmatiua de necessario. et particularis affirmatiua de necessario. et particularis negatiua de possibili. et vniuersalis negatiua de possibili. et particularis negatiua de possibili. et in alia figura stant vniuersalis negatiua de necessario. et vniuersalis affirmatiua de possibili contrarie. et sub eis particularis negatiua de necessario. et particularis affirmatiua de possibili subcontrarie. et sub vniuersali de necessario stat particularis de necessario subalterne.

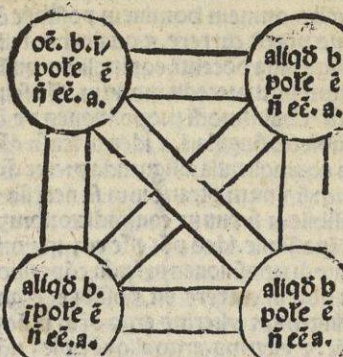
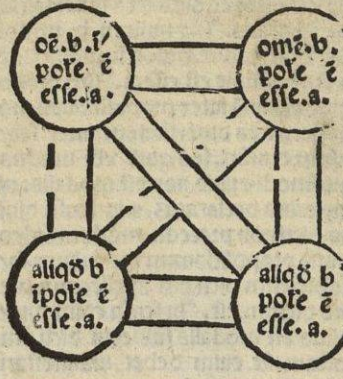
alterne. et sub vniuersali affirmatiua naō possibili stat particularis affirmatiua naō possibili subalterne. et disponuntur siquif hoc modo.

Liber II

Secundum istas modus ponendi nati-
la propositio de pri-
mis est extra figuras
modalem. sed forte
dicatur: superius po-
suisi huiusmodi pro-
positioes esse primas
necesse esse. necesse
nullam esse necesse
aliquod. necesse ali-
quod non. possibile
esse. possibile nullum.
possibile aliquod non
et modo ponis alias
propositioes in figu-

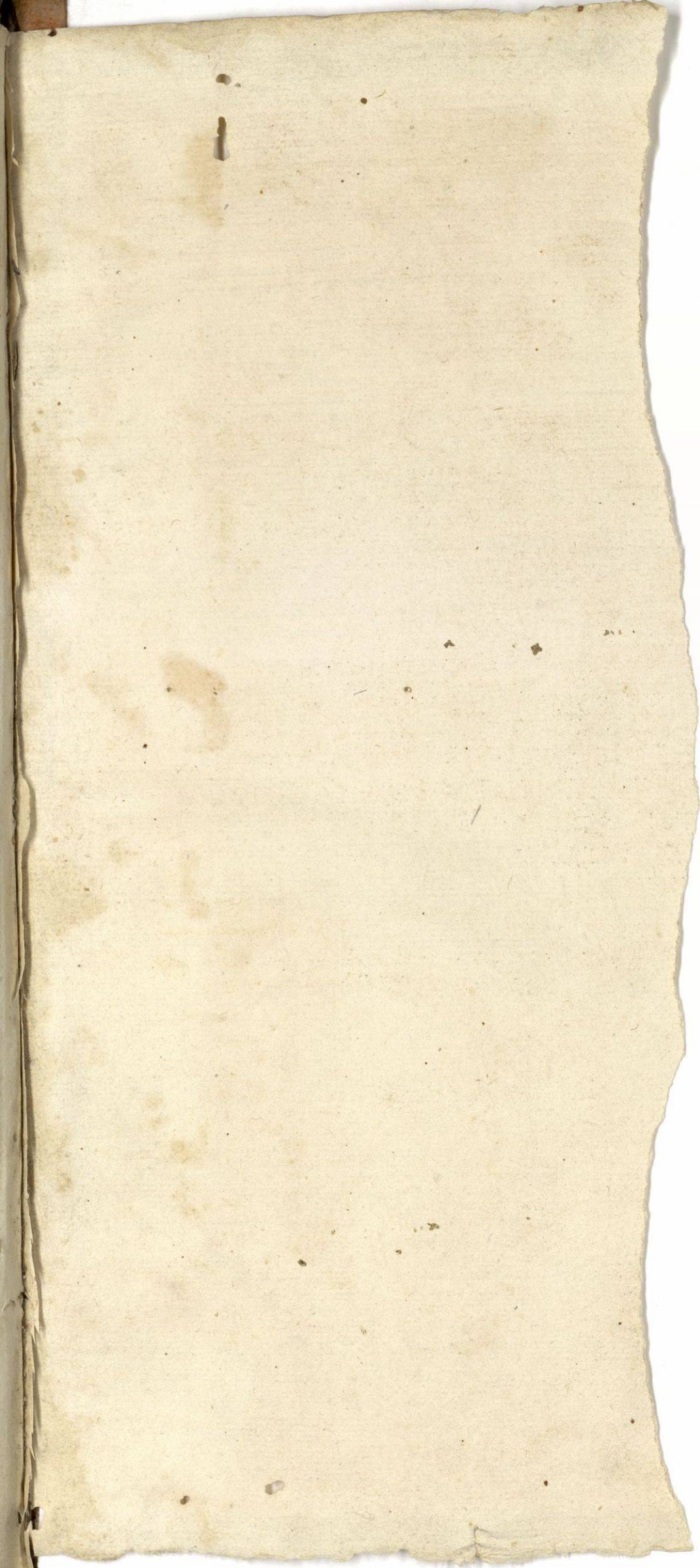
ris tanquam primas in quibus dictum vel subiectum dicti pre-
cedit modum. et ita videtur quod non ponas sufficienter vel
conuenienter. **Item** secundum istum modum dicendi iste pro-
positioes necesse est omne. b. esse. a. necesse est nullum. b.
esse. a. nullo modo starent in figura. non enim stant contra-
rie. quod uniuersali affirmatiue de necessario contrariatur uni-
uersali negatiue de possibili. et uniuersali unam opponi-
tur primo eodem genere oppositionis. nec stant aliquo alio
modo in figura. ergo videtur secundum istum modum quod non om-
nis propositio modalis prima stet in figura modali. **Ad**
primum dico quod loquendo de propositione modali necesse
est quod subiectum dicti seu propositionis de inesse cui addi-
tur modus secundum intellectum precedat modum et quod predica-
tum sequatur modum et quod modus se teneat ex parte com-
positionis. ideo per istas propositiones quas superius po-
sui primas intelliguntur propositiones in quibus subiectus
precedit modum. per istam enim necesse est omne. b. esse
a. intellexi istam. omne. b. necesse est esse. a. et sic de alijs. et
ita dico quod propositiones que hic ponuntur in istis duabus
figuris sunt propositiones modales prime. et ita pono con-
sequenter in prioribus dictis. **Ad** aliud concedo quod iste.
omne. b. necesse est esse. a. omne. b. necesse est non esse. a.
non stant simul in eadem figura. sed stant cum alijs in diuer-
sis figuris. nec oportet quantilibet propositionem modalem
stare in eadem figura cum qualibet alia propositione mo-
dali. quolibet tamen propositio modalis prima est in aliqua
figura modali. causa autem propter quas iste non sunt con-
trarie. omne. b. necesse est esse. a. omne. b. necesse est non
esse. a. est ista. quod in utraque istarum affirmatur idem modus.
impossibile est quod in contrarijs vel contradictorijs sit idem
principale et formale affirmatum in utraque. **Item** regu-
la est philosophi. quod si unum contradictorium sit in toto fal-
sum reliquum erit in toto verum. sed utraque istarum est
falsa in aliquibus terminis. utraque enim istarum. omnis ho-
mo de necessitate est albus. omnis homo de necessitate non
est albus. est in toto falsa. ergo et c. **Si** dicatur quod contra-
ria huius. omne. b. necesse est esse. a. accipitur postponen-
do negationem utriusque. ut patet per hunc versum. **Ipse** con-
tradictio post contra: pre postque subalter. **Iste** ergo sunt con-
trarie. omne. b. necesse est esse. a. omne. b. necesse est non
esse. a. **Dicendum** quod per negationem postpositam su-
biecto. et prepositam modo accipitur contrarium propo-
sitionis modalis vel equipollens suo contrario. ideo contra-
ria huius. omne. b. necesse est esse. a. equipollent huius. om-
ne. b. possibile est non esse. a. **Ideo** ista contrariantur. om-
ne. b. necesse est esse. a. omne. b. possibile est non esse. a. **Et**
si dicat quod ille propositiones. omne. b. necesse est esse. a. om-
ne. b. necesse est non esse. a. opponuntur et non alio genere
oppositionis quam oppositionis contrarie. **Dico** quod loquendo
communiter de oppositione sic opponuntur et habent leges
contrario:rum. quod possunt esse simul false. et nunquam simul
vere. proprie tamen loquendo de oppositione prout distin-
guitur in libro predicamento:rum in oppositiones contrari-
am. contradictoriam primitiuam. et relatiuam. nullo modo
opponuntur. sed sunt reducibilia ad contraria. **Ilo** modo
possunt saluari omnes regule de contrarijs. et contradictorijs.

subcontrarijs. et sub-
alternis. s. pre contra-
dic. post contra et c. **Et**
secundum leges contrario:
rum. contradictorio:
rum. subcontrario:
rum. et c. istud nunquam pu-
tus intellexi et ideo deo
qui mihi dedit intelli-
geri sint gratie infinite.
Si autem quis velit
ponere propositiones
de impossibili in figu-
ra modali ponat in una
figura istas propositiones.
Nota duplex pos-
sibile. Unum quod
est principium entis
tale est possibile obie-
ctiuum. scilicet quod
potest dare productionem
alicuius: et tale
possibile creatura non
habet nisi a deo. Ali-
ud dicitur possibile
quod idem est quod
cui non est esse pro-
hibitus. et tale habet
creabile aequa crea-
tur. et hoc habet ab
alio. non tamen a par-
te rei. sed a prima intelligentia. et primum per potentiam i-
tellectiuam intelligit obiectum creature antequam per crea-
tionem creetur in esse. et quando per potentiam intellecti-
uam sic producitur creatura in esse intelligibili tunc tale obie-
ctum habet esse intelligibile sine ab intellectu intelligente seu
a causa representante. ut voluit alij. Amen.

**Explicit scriptum preclarissimi viri Guale-
rii Burlei Anglici sacre pagine professoris exi-
mii. in artem veterem Porphyrii et Aristote-
lis: Aeneas Impressum per Ottinum Papi-
ensem. Anno salutis. M. cccc. cvii. v. Idus
Maii. Regnante inclito principe Augustino
Barbadico.**

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. Omnes sunt ter-
ni preter o qui est duernus.

qd ditiones requirunt ad hoc pnt esse diffinibile diffinibile
 pma e pfit ens possit p hor excludi
 tunc no entia et e nra
 qd sit ens p se p hor excludit entia p adus ut ho alio ho nger qno hnt p se di pnt qd ditione
 qd sit ens reale qd no respicit hnt hnt ee qd hor excludit entia rationis rno modi hnt e in et hnt qd dnt d
 finijunt diffinire data p addidit mru qd est qd sit hnt qd hor excludit hnt singularia qno diferette no possunt dici
 quiditates ruz operatio qd dntat fit qd sit omnirabile
 hnt simp hnt hnt qd maad mru est ens r des di ferette ultime p se passives mru qd hor excludit qd dnt
 hnt simp hnt hnt qd maad mru est ens r des di ferette ultime p se passives mru qd hor excludit qd dnt

qd sit ens possit p hor excludi
 qd sit ens p se p hor excludit entia p adus ut ho alio ho nger qno hnt p se di pnt qd ditione
 qd sit ens reale qd no respicit hnt hnt ee qd hor excludit entia rationis rno modi hnt e in et hnt qd dnt d
 finijunt diffinire data p addidit mru qd est qd sit hnt qd hor excludit hnt singularia qno diferette no possunt dici
 quiditates ruz operatio qd dntat fit qd sit omnirabile
 hnt simp hnt hnt qd maad mru est ens r des di ferette ultime p se passives mru qd hor excludit qd dnt
 hnt simp hnt hnt qd maad mru est ens r des di ferette ultime p se passives mru qd hor excludit qd dnt

